

בעזרת **שלשה ספרים נפתחים** השי"ת

לקוטי מנהגים לקוטי ש"ם לקוטי מאיר

א) לקוטי מנהגים. כולל מנהגים טובים וישרים מצדיקים גדולי עולם ואנשי מעשה. חב"ד הרצה"ק מו"ה אלכסנדרער נדיר וצוק"ל מפרעמיסלא נין ונכד להגאונים החכם צבי והת"ש והת"ק ר' אליעזר רוקח מאמשטרדם והפני יהושע וצוק"ל זי"ע:

ב) לקוטי ש"ם. כולל דינים ומנהגים טובים הנחוצים ושכיחים הנצרכים בכל עת. מלוקט מש"ע או"ח ווי"ד והחוננים עליהם ומגדולי אחרונים שאחר הש"ע ומספרי הצו"ק לקטן וחב"ד כבוד אאמו"ר הרב החסיד יד"מ וכו' מו"ה שמואל מרדכי בנעט שו"ב שליט"א.

ג) לקוטי מאיר. כולל ג"כ דינים הנחוצים ומנהגים טובים וישרים השכיחים בכל עת נוסף על לקוטי הראשונים. מלוקט מש"ע או"ח והחוננים עליו ומגדולי אחרונים שאחר הש"ע ומספרי הצדיקים וקדושים: ועוד הוספתי סגולות טובות וסדר היום תפלות יקרות ונכבדות על כל השנה מספרן של צו"ק לקטתי וסדרתי אני הצעיר מאיר בנעט שו"ב מיושב טשארדא יצ"ו.

יצא לאור מחדש על ידי
נכדי הגה"צ המחבר וצ"ל
תשמ"ג לפ"ק
עיה"ק ירושלים ת"ו

התק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

את הספר לקומי מאיר הדפסנו ממהדורא תניינא שיש בו הרבה הוספות.

איסור השגת גבול ידוע עפ"י תוה"ק ועפ"י חוקי הממשלה יריה. והנני
אוסר להדפיס ספר זה בלי רשותי או באי כחי הן במדינה זו
והן במדינה אחרת הן במתכונתו והן שלא במתכונתו וחוז' לזה אסור
לפרוץ גדר אשר גדרו גדולי דורינו כמבואר בהסכמותיהם ולהשומע
יונעם ותבא עליו ברכת מוב.
דברי המלכה"ד.

כל הזכויות שמורות

שילית הסכמות חונטרום להושי מנהגים מדפוס דא'

זה כמה שנים שנרפס עלה הלוו בהסכמות הגאונים הצדיקים וקדושים ולה"ה הנרפסים פה על ידי איש אשר אוה למושב לו בירושלים הרהצה"ק מו"ה אלכסנדר סענדיר וצוק"ל מפרעמיסלא נין ונכד להגאונים החכם צבי והת"ש והה"ה ר' אליעזר רוקח מאמשטרדם והפני יהושע וצוק"ל זי"ע והרפסו שני פעמים ובהרפסה השניה כתב וז"ל: הנה זה עשר שנים הרפסתי עלה לתרופה לזכות את הרבים בפקודת רבן שכבה"ג רבינו חיים מצאנז וצוק"ל ונתקבל בששון ובשמחה ונקבעו בכל בתי מדרשות בכל גליל גאליציען ואונגארן באקאווינע וואלחיי ושמחו לקראתו כל ישראל ועתה באתי להרפסו שנית בכמה הוספות בהסכמות כמה רבני וצדיקי הדור עכ"ל:

ואלה המה ההסכמות הגאונים צדיקים וקדושים ולה"ה: ראיתי את הרף וכולו הלכה ברורה והנני מסכים להרפסו. הק' צבי הירש אורנשטיין אבד"ק לבוב: גם אני מעיד שרוב זה הרף נרפס בהסכמות רשכבה"ג הה"ק מצאנז וצוק"ל. הק' ישעי' נפתלי בלא"א הה"ק ר' דוד בנו של הה"ק רבינו צבי אלימלך מדינאב בעה"מ ספר בני יששכר:

הסכמה

מכבוד אדמו"ר הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם מופה"ד בוי"ק חו"פ נור ישראל והדרו כקש"ת מרן חנני' יום טוב ליפא טייטלבוים וצוק"ל אבד"ק סינעט והגליל בעהמ"ח ספר קדושת יום טוב על התורה ומועדים:

מוכ"ז תלמידי * * * מו"ה מאיר בנעט נ"י מיושב ששארדא שאל אותי אם יחזור וידפוס את העלה הנרפס לפני כמה שנים בהסכמת מרן אדמו"ר הגאון"ק מצאנז וצוקלה"ה ונמצא בו כמה דינים נחוצים לבית ישראל והסכמתי לו. ע"כ את אחי אנכי מבקש בכל מקום בואו לקנות מאתו העלה בכסף מלא ובמיטב כספם למען יראה פרי טוב בעמלו ולמצוה גדולה יחשב ובזכות זו יתברכו בשפע ברכה והצלחה ובכל מילי דמיטב באעה"ח היום יום ג' וירא תרס"ד לפ"ק סינעט. חנני' יום טוב ליפא טייטלבוים:

מכתבי הסכמות הרבנים הגאונים הצדיקים המפורסמים גדולי ישראל שליט"א.

ב"ה.

וראיתי כי טובים שנים וראוים המה להפילם פ"ס
חבל ואמינא לפועלי פבא י"שר כהם וחילם נקדמייתא
ובחרייתא וראוים המה לתמכס ולקנות מהם הספרים
הנ"ל ויגדיל תורה ויחזיר ופד מהרה נוכח לביאת
ינון במהרה בימינו אמן.
באעה"ח היום יום א' דסליחות תרפי"ג לפ"ק
סינפט יפ"א.

היום צבי מייטלבוים.
אנדק סינפט והגליל.

וענתה הסירה כזאת לפד לסרי הרבני המופלג
בחורה ויראה מו"ה מאיר נ"י (ז"ל) שר"ב
ניסוח משא"רדא תחת גלילי פ"ד אשר מדפיס
ופולה את אשר אסף וליקט אביו הרבני החסיד
המופלג בהוי מו"ה שמואל מרדכי נ"י (ז"ל) ליקוטי
שונים דינים נחולים כהלכות קביעות נקוב
נשם לקוטי ש"ס. והנה גם הוא ילא אחריו ללקוט
לקוטי נחר לקוטי אשר פז יקבנו נשם לרבוטי
מאיר ומפט אשר שמתי פניו בהחיבורים הנ"ל

בעזה ש"ת.

בייתי פנוי לעבור על כל הספר עכ"ס החלק
שראיתי יעיד על הכלל. והשי"ת ברחמיו יעזרם
שימלאו דגריהם חן. ויקפלו הקונים על הספר
הנ"ל להביא ברכה אל ביתם. ויהי רצון שיתקיים
בנו במהרה בימינו מקרא שכתוב וכל בניך
למודי ה'.

כע' הכפס"ח פאטמאר יום א' כ"ב כסליו ר'
דפת לפ"ק.

הק' יודא גרינוואלד.

גם לנגד פניו היה הספר לרבוטי ש"ס מהרבני
המופלג בחורה ובי"ש החסיד מו"ה שמואל
מרדכי בנעט נ"י. וליקט בנו אחריו היה כבוד
... מו"ה מאיר בנעט נ"י שר"ב בעשארדא
יפ"א. ספר לרבוטי מאיר ושיהם כאחד טובים
ומופלים לזכות את ישראל ממכשולות. וכמה מילי
משלימות איכא למשמע מנייבו הן בהלכות והן
בתקונים רבים. אשרי יראי ה' שזכו לכך. לא

בעזה ש"ת.

להיות בתומכי נפשם לקנות ספר הנ"ל בכסף מלא
ולהניח ברכה אל ביתם. ולמלאות רצון הרב' סמחנר
שליט"א אשר חשש אולי ישיגו אחרים גבולו לבא
בשדה אחר. אשר אין שחר. פ"כ להוי ידוע
כי אסור להשיג גבולו ולעשות כמחכנתו בלי רשות
הרב סמחנר נ"י או בלי כחו וכל השומע לדבריו
אלה ישכון בטח ופלו חנא ברכת טוב.

באתי פס"ח למען כבוד התורה. אור ליום ג' ושלח
תרפי"ד לפ"ק אויבשחישא.

אליעזר דוד בלאאמור"ר עמרם גרינוואלד
(מלפנים ס"י אנדקיק לפלפס י"ו).

(וכסוף ימיו ס"י אנדקיק פאטמאר ושם מנ"כ)

מב"ז הרבני המופלג בחורה וביראה סבורה ותיק
וחסיד כבוד מו"ה שמואל מרדכי נ"י
שו"ב נקי פשארדא סמוך ונראה לקיק סינפט.
אתא ואייתא מתניתא בידיה לקוטי דינים ואמרים
אשר קבץ כפמיר גרנה בפליני ש"פ אויב בדברים
הנהוגים ושכוחים מספרן של גדולי אחרונים ולריקים
אשר אין יד כל אדם ממחשצן בה. ונקבו נשם
לרבוטי ש"ס. וברא כרפא דאניה כבוד מו"ה
מאיר בנעט שר"ב נ"י (ז"ל) פשם כמחכנתה
ללקט אורות. ולקבץ נפורות. אמרות פסורות.
אין להם פסורות. מגדולי המאורות. וקראם
נשם לרבוטי מאיר. ויפן כי ראיתי בו כמה
דברים אשר נחולים לרפת. על כן פוב עשה
כפמיו אשר ערה ויצע לזכות הרבים. מהראוי

ה ס כ מ ו ת

בעזה ש"ת.

לעמוד במקום גדולים . לא פלתי כח למופ
שאלת הרבני המופלג בחיור כשית מיה שמואל
מרדכי נ"י (ז"ל) לבקש מאנ"ש שיחזיקו ידי פושט מלוח
לקנות הספר בכסף מלא ולהביא ברכה אל ביתם .
אור ליום כי לסדר חין נכון וחכם כמוך פדריח
לפיק קראלי .

ה"ק שאול בראך מנייטרא יע"א .
(אניד דקהל ירחים) .

למראה פניי כיה הספר לכוטי ש"ם .
ולכוטי מאיר . מאז וכו' שראו את החדש
לקנן כעמיר גרנס דינים נחולים לכל אדם מכמה
ספרים ומכמה לדיקים גדולי הדורות . וטוב פשו
לזכות את הרבים כי חין הספרים מלויים ביד כל .
והם רובא דרובא פנינים השכיחים ומסוגלים להליל
רבים ממכשול . וכבר הסכימו על ידיהם נאונים
מפורסמים והסבירו לכל ישינו נבולס ולתמוך בדיהם
שיראו פרי טוב כעמלם . ואם כי מזורי . ברחמי

בעזה ש"ת.

ורחמי כמה דברים טובים ומעילים לזכות את
הרבים ולהליל ממכשולות . וכבר הסכימו על ידו
גדולי ישראל שליטא . והגני כיהודא ועוד לקרא
לפורר את אחבי אהבי תורה לקוח הספר הניל
בכסף מלא ולהביא ברכה לביתם . ומוכן מאליו כי
חסור להשיג נבולו כהדפסת ספר זה במתכונתו או
שלא במתכונתו בלתי רשותו או רשות בלי כחו .
ושאריית ישראל לא יעשו פולה .

בעה"ח מוסט יוס כי פרשת מקן מרפיד לפיק .
ה"ק אברהם יוסה גרינוואלד .
בלאמי הנכסהיק מהר"ם זללהים .

הרבני המופלג בחורס ויראה החסיד שר ונלמן
מיה שמואל מרדכי נ"י (ז"ל) שויב
נקל טשארדא יל"ו הסמוך לקיק סינעט . אחא
ואייתי מתניתא בידו ספר לכוטי ש"ם לקוטי
דינים והלכות ומנהגי ישראל השכיחים ומזדמנים
בכל יום . והפולס פמא דבר אינס יודעין להזהר
בו . את כולס ליקט וקיבלס כעמיר גורנס ושם
אותם בילקוט הרופים שלו ורואה לחלקם ביעקב
ולהפילס בישראל . וכו' מיה מאיר בנעט שויב
נ"י (ז"ל) שם עליו נוספות לקוטי כתר לקוטי וזה
שמו אשר יקרא לו לכוטי מאיר . והללתי בו

ב"ה.

(הסכמה זו נתוספה בעת בהדפסה החדשה)

בבור ידי הרבני המופלג ומיפלג חרש זית רפנ
בקשית מיה מאיר בנעט נ"י (ז"ל) שויב
מומחא דפה ק"ק טשארדא הסמוך לסינעט יפ"א
נקש ממני לשום פניי על קונטרס כתי אשר
בראונו לספח כעסיית כהדפסה חדשה אל ספרו
הנדפס זה כמה שנים מכונה בשם שלשה ספרים
נפתחים סן סנה לכוטי מנהגים מהלחיק מו"ס
ארבסנדר בענדר זוק"ל מפרעמסלא .
לכוטי ש"ם מאת אביו הרב החסיד וכו' המופלג
כתורה ויראה טהורס מו"ס שמואל מרדכי
בנעט ז"ל . לכוטי מאיר מהרבני המופלג
ירא ושלס מיה מאיר הניל וזה הספר היקר
המשולש ככתבים כבר ילא לאור ונדפס כהסכמת
נאוני ולדיקי הדור ה' עליהם יחי . וכעת פלס
בראון ידידי הניל לחזור ולהדפיסו כחוספות מרובה
לחדש בו דברים לקוטי שושנים לקוטי כתר לקוטי

חגני כעס"ס פ"א קריית מוצת ק"ק טשארדא יפ"א
זס נ"י לס' ברוך מתי מכל הסמים מרפ"ד
לפ"ק לכבוד תורתנו כקדושה ולומדים
ומחזיקים כיה .

ה"ק יעקב יוסה גינו
אניד דק"ק כוסארגמן יפ"א .

מכתב עוז.

(מהדפסה ראשונה)

מכבוד מחותני הרב הגאון האמיתי החרף ובקי סיני ועוקר הרים.
המאיר לארץ ולדרים. בחיבוריו היקרים. בקש"ת וכו' מו"ה
דוד שליסעל דיין ומו"צ דק"ק זבארב יצ"ו בעל המחבר ספר
אמרי דוד על תרי"ג מצות. וספר בית דוד: וז"ל במכתבו לי:
ישאו הרים. שלום כנהרים. מכל עברים. לחובר חיבורים מחוכמים.
המה הנה כבוד מהו הוקן ה"ה תהמה"ג חו"ב חסיד וירא זקן
שקנה חכמה מלא בתורה וביראה כש"ת מו"ה שמואל מרדכי בנעט
שו"ב שליט"א בק' משארדא יצ"ו: וה"ה כבוד מחותני . . . מו"ה
מאיר בנעט שו"ב שליט"א בק' משארדא יצ"ו: מכתבו בצירוף
העלים הנדפסים לקוטי ש"ם ולקוטי מאיר הגיעו לידי וראיתי שיצאו
ללקוט שושנים דברים מחודשים ונפלאים מהגאוני ארץ גדולי ראשונים
ואחרונים וללה"ה ואב ובנו ראו את החדש. ופרים מחוק לחבי. ומידי
עיוני בם אחת הנה ואחת הנה. הנה ראיתי בם מראות נגה"ם אור
נוגה עלינו או"ר בעד או"ר אורה זו תורה ומאיר עיני חכמים בהלכות
קבועות השכיחים. וע"כ אמינא לפעלא טבא יישר כוחם וחילם ויהי
ה' עמם לבצע מעשיהם וימצאו חן בעיני כל הוגה תורה ושוחרי
תוש"י. והן אמת נוף הדברים אינם צריכים להסכמה כי שורשם
המה ממקור. מקומו טהור מהגאונים קדמאי ובתראי וללה"ה. ובפרט
שראיתי שכבוד הרב הגאון הצדיק הקדוש נור ישראל סוע"ה עה"י
פה"ח שהיוח"ם מזה בן מזה החכם השלם כ"ק אדמו"ר מרן חיים
צבי טייטל בוים שליט"א אב"ד דק"ק טיגעט יצ"ו כבר נתן תעודה
וכתב שם וז"ל הקדוש בהסכמתו. ראיתי כי טובים השנים וראוים המה
להפיצם על פני תבל ואמינא לפועלי טבא יישר כחם וחילם עכ"ל הקדוש
והטהור. ומי יבוא עוד אחר המלך. ורק כיהודא ועוד לקרא. ומהגם
שבודאי יש להם הסכמות מהגאוני ומנינו שליט"א ג"כ ומי אנכי לבוא
בין המנוים ע"כ אקצר ואומר השי"ת יעזור לכם ולנו ללמוד תוה"ק
מתוך הרחבה להתקיים בנו אורך ימים בימינה וגו' כ"ד מחו' דו"ש
בלונ"ח ובאהבה רבה למען כבוד התורה ה' ויגש תרע"ד לפ"ק פה זבארב

הק' דוד שליסעל.

מכתב עוז

מכתב הרכ הנאון הגדול המפורסם . ד"ר המל"ן מרדכי כהנא וכו'
בקשת מו"ה דוד של"ם שליט"א ראש דפוס מונקאטש
י"ו כסל"ה אברי דוד וס' בית דוד וס' בן דוד ושאר חיבורים.

כ"ה יום ה' לסדר ואשר הוא פוסק ד' מל"ה שנתל"ב לפ"ק מונקאטש י"א.

שלום וברכה . ברכי' והמשכך . כלי העמדה והפרכה . יעלה ויבא ויניח לראש מר
חמני אבני יקרי למד לבני המופלא ומופלג בחורש ויראש מוכתר בכל מפלס
ומדה נכונה . כשלמ"ה פוסק אורח . כפית מו"ה של"ם בנעם נ"י אבן יקר בק"ק
זבאראוו י"ו.

ורפא דלא יפסוק מפחנמי אורייתא . כחפץ נפשו
היקרה . ונפש חותך המדרשן לעובד אכיר .
ובנוגע לפיקר שאלתך לשלוח לך מכתב-סכמה
על הדפסה זו — "לקושי מאיר" — מהדורה
ת"י . לא ידעתי מה ראיתי על ככה . דען
אמת ולדק שפירי הלוקטים נ"כ לריכס להסכמה .
מעט שאין הכל נאמנים על הלשון . אבל הלא
הוא אביך המנוח ז"ל כבר מוסכם ועומד . כולו
אומר כבוד — בספרו "לקושי מאיר" מהדור'
קמא — מפ"ס מרן ורבנן נאומי וגדולי סדור .
ואיתחתי נדבא . להביא בקלרס . כסדר המדרג'ה
דברים הנוגעים להלכה . ולמלי דחסידי . כראוי
וכיאה . וכמפסכו בראשונה . כך מפסכו בלחרונה .
ותיה כל זמן שמזקין דעתן מחייבות פליסה .
שלא להוליא דבר שאינו מחוקק ח"ו מחייב . וא"כ
הסכמות חדשות . כגון דא לפי דעתי ללא לריכות .
כ"ד המדבר בלדקה . למען כבוד התורה ולומדיה .
המחפלי חפילה קלרס . מול הקונים והפס
הפומדים בעזרה לכל דבר שבקדושה . משכו וקמו
לכס ברכה . ספר לקושי מאיר מהדור' . ככסף
מלא . כי הוא שום לכל נפש יקרה . לדעת דבר
ה' זו הלכה ומנהג ישראל תורה . מלקושי בחר
לקושי . — דברי חותך החותם בברכה . כסיפא
דומי דרישא . המלפס לנאולס קרוב לנא' משיח
לדקו במהרה בימינו .

דוד של"ם שליט"א

אחד-ש"ה"י כהנא חתן . זאת אומרת כי יקרת
מכתבך בליוף אזהר פליס לתרופה .
הכספר "לקושי מאיר" מהדור' ת"י . אשר
הנך מדפיס ופולס : לקיים מאמרו ז"ל ברא מזכה
אבא . נכון הניפתי כמופדו כהליכחו . ומרוב
ערותי הפלומים לא הי' די' ברשותי ברעותי מרחיב
לנאח בכתובים . להשיב לך כשאלתך ובקשתך כראוי
וכנכון . ואתך הסליחה . וכן פתח כהניפי לפרק
השג"ד מכתבך בשניות מדים . אם כי יד"י אוחזת
בפכ"כ גם פחה . אמרתי לא אפסור עוד בראש
מלכסיך לך תשובה מאכנה . כי מאד שמח לבי
ויגל כבודי בראותי שחליית ה"ך בן הו"ה לכבד את
אביו גם אחר מותו כמלוא עלינו מכבדו כחיים
ומכבדו כמותו . והנך משתדל להוליא לאור פולס
פרי מפשי ידי אביך . שהניח אחריו ברכה . לקושי
הלכות . ומנהגות טובות וישרות . שאסף איש סבור
ס"ה אביך מחותני הרכ החריף ושנון . החסיד
וירא ד' מרכיס וכו' כפית מו"ה מאיר בנעם
ז"ל שריב דקיק פשארדא י"ו . כבר נאון הנאומים
רשכבסיג מרן ר' מרדכי כהנא זללה"ה . ואין לך
באמת כבוד גדול יותר מזה שקי' יקרא דחי
ודשכני לטיות שפשותיו דוכניות לפולס . כמאמר
דוד המלך פ"ה אגורס באהליך פולמים . וכמה
חכ"י כפז"י משכירתך שלימה ושלם ד' פזלך
כפילס . בזכות מלוא כבוד אב ומורה . ומזכה לרכ
חיי ורכ חסדא . פס כניי חיי ומזוני רימא .

הקדמה לספר לקוטי ש"ם

ברוך ד' אלהי ש"ם. אשר עזרני להוציא לאור ספרי לקוטי ש"ם. והנה בתחלה עלה ברעייני שספרי אינו צריך להקדמה. כי לא באתי לחדש בו. דבר שלא נדפס כבר. רק באתי ללקט נפורים. כמלקט שבליים. לאסוף מעט דינים הנצרכים ושכיחים בכל עת. אמנם עכשיו עלה בדעתי לעשות הקדמה. מטעם כי אולי יאמר וישאל הקורא מה ראית על ככה ומה הגיע אליך לסדר ולערך דינים שונים. המונים המונים. הלא כבר קדמוך הגאונים. אין זה כי אם גבהות לב וגסות רוח גבר. להיות נמנה בין חוברי חבר. עבור חשש זה ההכרח יאלצוני לכל יחשדני. כי גם אני ידעתי כל זה ואני מכיר בעצמי מיעוט השגתי וקוצר בינתי ואני איני ראוי לזה. אמנם מה שהביאני לזה. הוא מה שאמר באבות פרק ג' משנה א' עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה ואחרון הוא ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו' ואני ידעתי מך ערכי ושפל מצבי וימי השיבה ממשמשים ובאים. ומתי אעשה גם אנכי לביתי ואם לא עכשיו אימתי. ומי יודע מה יולד יום. וחפשתי למצא איזה דרך שאוכל לעמוד בו ונתקיים בי יגעתי ומצאתי תאמין דאיתא במשנה י"ח פרק ה' דאבות כל המוכה את הרבים אין חטא בא על ידו : ופירוש הרב ברטנורא שלא יהא הוא בניהגם ותלמידיו בגן ערין. וכן איתא בגמרא יומא דף פ"ז והובא בתוספות יו"ט שם : ועיין שם בנצר חסד מהרב הגה"ק מקמארנא שכתב וז"ל והמוכה את הרבים אין חטא בא על ידו כי מתקן הכל בזכות רבים שנאמר כי לא תעזוב נפשי לשאול שהרי זיכה את הרבים במצות תשובה וכו' והוא לא יראה כלל את גיהנם אפילו בהעברה בעלמא שזיכה את הרבים וכו' עכ"ל : ועיין בפמ"ג בהקדמה לש"ע או"ח בד"ה ואמנם. באמצע הדיבור שם. הובא בספר מחנה יהודא בהקדמה וז"ל ואם בכל החבורים שעשיתי כוונתי שלש פעמים האמת די לי וטוב מאוד עכ"ל וכמו כן אני אומר שאפילו אם ימצאו רק איזה אנשים שאזכה אותם אפילו רק באיזה דינים ואפילו אם אזכה רק איש אחד די לי וטוב מאוד וכ"כ בנצר חסד שם שאפילו זיכה רק לאחר וד"ל וכוודאי מן השמים הניחו לי מקום להתגדר בו כי בעיני ראיתי כמה וכמה אנשים ומהם בני תורה ויראי חטא וזריזים וזהירים במצות השם שכמה דינים ומנהגי צדיקים אפילו השכיחים בכל עת שאין משגיחים עליהם ואינם שמים על לבם כלל לדקדק עליהם. ושאלתי לכמה וכמה אנשים

הכדמה לספר לכוזי ש"ם

אנשים מדוע אינם נוהרים בזה והשיבו לי שאינם יודעים מזה הדין והמנהג כלל וגם לא ראו אצל אבותיהם ורבנותיהם שידקדקו בהם והראיתי להם מקום מוצאם בש"ע והאחרונים. וקבלו עליהם לאשר ולקיים מהיום והלאה. ובקשו ממני איזה אנשים להעלות על הדפוס דינים השכיחים והנצרכים. אך ורק עיקר הדין בקיצור בלי פלפול ובוזה אוכה את הרבים שיכולים לידע ולקיים מצות בוראינו כפי שהורו לנו חז"ל. כי מהלימוד בש"ע והחונים עליו לא יבואו לתכלית הנרצה. אם מפאת טרדת עמל הפרנסה. ואם מפאת קוצר השנתם. ובשמעי זאת מה מאוד שמח לבי ויגל כבודי שבא העת והעונה שאוכל למלאות רצוני ומאווי ומגמתי. ונתרציתי לדבריהם בשמחה רבה. והתחלתי לכתוב דינים נחוצים ושכיחים הנצרכים בכל עת ורובא דרובא מה שראיתי מעשה ונוכרתי ההלכה והעליתי הכל על הכתב. והראיתי מכתבי להרב אדמו"ר הגאון הצדיק הקדוש בוצ"ק חו"פ מרן חיים צבי טייטל בוים אב"ד דק"ק סיגעט והגליל שליט"א והסכים להעלותו על מכבש הדפוס ולחלקם כיעקב ולהפיצם בישראל כאשר יש אתי בכתובים. ואחר שיצא מבית הדפוס הראיתם לגדולי גאוני וצדיקי מדינותינו וגתנו לי הסכמותיהם כאשר יבואו בפנים. ואבקש ואחלה לכל מי שיגיע ספרינו לידו שילמוד בהם לכל הפחות ג' דפים בכל יום וישנה אותם היכף ומיד: עוד באתי להזהיר שיראה כל אחד לקיים מאמר הגמרא עירובין דף נ"ד ע"א אמר לי שמואל לרב יהודא שינא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים בך ותוריך חיי שנאמר כי היים הם למוציאיהם ולכל בשרו מרפא אל תקרא למוציאיהם אלא למוציאיהם בפה וע"ש במהרש"א בחדושי אגרות. עוד מביא הגמרא שם מכמה פסוקים שד"ת צריכין להוציאם בפה כדיבור דוקא ע"ש ולפי ענ"ד נראה דכוונת הגמרא להוציא בפה גם פירושי התיבות ולהסביר לעצמו כמו הרב הלומד עם תלמידים שמסביר להם פירושי התיבות והענין בלשונינו ממש כי התיבות בעצמם בלא הפירוש לא מעלה ולא מוריד ולא יבואו לתכלית הנרצה כן נ"ל. עוד דבר אחד באתי להודיע להקורא שאם ימצאו בפוסקים באיזה מקומות שהולקים על איזה דין המובא בדברינו ולא דווכרו דעתם בדברינו. אל יחשדנו הקורא שהשמטתם במזיד או כמרד וכמעל ח"ו עדי בשחק וסהרי במרומים

הקדמה לספר לכוטי ש"ם

במרומים שלא בכוונה עשינו רק מחמת שלא ראיתם שאינם אתי וגם המעט שהבאתי יש בהם בשאלה אצלנו ואבקש מהקורא בספרינו שיקיים בעצמו המשנה ו' פרק קמא דאבות הוי דן את כל האדם לכף זכות ובשכר זה המקום ידן אתכם לכף זכות כדאיתא בנמרא שבת דף קכ"ז ע"ב ע"ש. ואפריון אסטי' לבני יקירי הרבני המו"מ ירו"ש כש"ת מו"ה מאיר נ"י בעה"מ לקנטי מאיר אשר היה לי לעזר בליקוט וסידור בכמה מקומות השי"ת ירום קרנו ומזלו למעלה בכל הענינים בגשמי וברוחני אכ"ר. ואני תפלה. לנורא תהלה. שיקובל אמרינו בקרבן כליל ועולה. ואפרוש כפים. אל אל שבשמים. שיוכנו לזכות את הרבים בזה המלאכה. ולא אבשל לעולם כדבר הלכה. ואזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים ולא חמיש התורה מפי ומפי זרעי זרעי עד עולם ונוכה. להרמת קרן התורה וקרן ישראל. ולבנין אריאל. ולביאת הגואל במהרה דידן אכ"ר. באתי עה"ת יום ב' לסדר לישועתך קויתי ה' שנת מאה ברכות לפ"ק פה טשארדא.

הק' שמואל מרדכי בן לאאמור מו"ה אברהם יהודא בנעט וללה"ה מנוע מהרים בנעט וצוקלה"ה מניקלישבורג וממשפחת השל"ה הקדוש ו"ע ועב"י אמן:

הגה"ח המחבר זצ"ל שחל"ח ביום כ"ה אדר שני, חוג' הצדקת מרת עטיל בה"ג ר' ברוך בענדיט זצ"ל נפטר ביום י"ט אדר שני.

ת.נ.צ.ב.ה.

על הטוב יזכרו האחים החשובים

נכדי הגה"ח המחבר לקוטי ש"ם זצ"ל

הרב הח' המפואר מו"ה אלכסנדר בנעט שליט"א מבני ברק ת"ו ואחיו הרה"ח ר' שמואל מרדכי בנעט הי"ו מפתח תקוה ת"ו ואחיו הרה"ח ר' יצחק בנעט הי"ו מבני ברק ת"ו ודודם אחי אביהם הרב מו"ה בן ציון בנעט שליט"א מחיפה ת"ו

שסייעו להדפסת הספר לעילוי נשמת הוריהם הרה"ח רבי עזרא ב"ר ישראל צבי זצ"ל חוג' הא' הח' חיה ב"ר צבי דוד זצ"ל ובניהם: יונתן בנימין, משה, מאיר, לאה פיגא, אשר נשרפו על קידוש השם ביום ט"ו סיון תש"ד ובתם שרה נטבעה בים על ידי הצוררים ימ"ש. ביום כ' אייר תש"ה. דודתם יוטא עם בעלה ר' יצחק אליעזר האמלעט. רחל עם בעלה ר' הלל שרייבער, וילדיהם, שלמה צבי, פיגא, פעסל, אברהם יהודה. רבקה עם בעלה ר' אהרן קליין, דודם ר' יעקב קירש, חוג' רבקה, עם ילדיהם, כולם נהרגו בין הקדושים מגעטא סאסרעגען יצ"ו ביום ט"ו סיון תש"ד.

זקינם הגה"ח ר' ישראל צבי בן הגה"ח רבי שמואל מרדכי זצ"ל נפטר ח' אייר שנת תרצ"ד. זקנתם אסתר מינדל בת הרב יונתן בנימין זצ"ל דיין דקהלת אפשא. בתה שרה, ובעלה בנימין וילדיהם. ובתם רחל, חנה וילדיהם נהרגו על קידוש השם ביום י"א סיון תש"ד. ה. י. ד.

לזכר עולם לפני ה'

ר' אליהו ב"ר אפרים ברוך פישמן ז"ל

חוג' מרת פרומט ע"ה

ב"ר שמעון שמואל לבית סובוביץ ובנם שמחה. בתם מרים עם בעלה מנחם עזריאל בן יוסף ובתם גיטל אטיה שנהרגו על קידוש השם במחנה אושוויץ ביום ה' סיון תש"ד מגטו סלוטפינה ה. י. ד.

הונצחו ע"י בנו מנחם אריה פישמן ובנותיו רבקה חנה וזלדן, רחל שטיין, מלכה בנעט שיחיו.

לזכר עולם לפני ה'

הרה"ח מו"ה חיים דוב ב"ר שלמה ז"ל

נפטר ג' סיון

ובנו הרה"ח מו"ה שמואל שמעלקא אלתר ב"ר חיים דוב ז"ל

שנפטר ביום כ"ח אייר

חוג' חנה זיסל ב"ר יוסף יהושע

ובניהם: אברהם יהושע, פנחס, צבי הי"ד

בעבור שבתם ואחותם האשה החשובה

מרת חי' מרים בנעט תחי' לבית ווערצבערגער

נרבה להנצחת נשמתם.

הקדמת המסדר והמלקט לקושי מאיר.

(מהדפסה ראשונה)

ישמחו קוסטנטים ויפלוו קישרים קדינים קבועות
 ותפלות קבועות וקירות קבועות אשר
 ידעתי קבועות מאחזי בני ישראל אינם יודעים אותם.
 ולקטנים בעזריית מספרים קדושים. מגדולי המורים.
 אשר אנו הולכים לאורם. להיות נשמעים קול
 דברים: ואם ישאל השואל לאמר **מי אלה** יוכיח
 קבועות ומי פורדך לזה להיות מחיברי חבר לסדר
 ולפרדך לקיטי מאיר כללו מי שמך לאיש לעמוד על
 המלטה ולהוכיח לעדת קודש ולהיות מתקן לבני
 דורך ועוד כיוצא בזה. אחי ורפי אל תאמרו כן.
 אמנם גם אני בעלמי יודע את מך ערכי ושפל
 מלבי. יודע ומכיר אנכי במיעוט ערכי ושכלי וגודל
 חסרוני אשר אני חסר וריק מכל. לא חריף ולא
 בקי ידעתי ידעתי זה בעלמי. אמנם סהדי במרומים
 שלא מגדולי רוחי השיאני לבני לבא עד כה להיות
 מסדר לקוטי בתר לקוטי. אמנם מה שהביאני
 לזה כי זה פתח וזמנים בלתי נפשי להיות ממלדקי
 סריס. כי כמה יתרלכ עבד אל אדוניו יולר
 במאורות. כי אם במלות קבועות כמסמורות.
 כדי שתשאר גם לדורות. כי על ידי תורתם של
 הגדולים וקדושים וזקוקים אשר בניתי וסדרתי.
 אולי אכנה גם אנכי ממנו. כדליתא בנא' סנהדרין
 דף י"ט ע"ב אמר ר' אבהו כל המעשה את חבירו
 לדבר מלוא מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו שנאמר
 ומתך אשר הכית בו את היאור. וכי משה הכהו
 והלא אהרן הכהו כאלו לומר לך כל המעשה את
 חבירו לדבר מלוא מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו.
 ובאבות פרק ה' משנה י"ח איתא כל המצגה את
 הרבים אן חטא בא על ידו. והנסיון הורינו לזה
 כי במלתי הקונטרס מהרה"ל מו"ם **אלכסנדר**
זלליס **מפרעמיסלא**. והוספתי עליו דינים נחולים
 ופולחנים לאור. ובעזריית נתקבלו בכל תפלות
 ישראל ונתעוררתי מכמה אנשים יראי ה' להדפיסו
 שנית ונתרלתי לדבריהם והוספתי עליהם כמה
 דברים טובים. דינים נחולים ומופלים וגם הלוקטים
 הראשונים בהם כלילים. ובסופו סדר היום. תפלות
 יקרות ויכבדות מספרן של לדיקים וקדושים זל"ה
 ועיין ברשי ברלשית כיצ פסוק י"ג בסוף. ומחמת
 ששמעתי וידעתי מאנשים בערכי אשר אינם יודעים
 אותם. אם מפאת שלא עלה על דעתם לחפש
 אחר זה הדין או מחמת חסרון ספרים. או מחמת
 סדרת עמל הפרנסה. והתורה מונחת בקרן זזית
 לרורה ומחיתה. ואין מקימה. אלה מקולר פתח
 יעזבה. ואלה מחסרון כסף לא ישיגוה. וכן

כה וכס כל התורה והמלוא סר מעליהם. מלבי
 העניים אשר תורה תלא מהם. אם כי נפש
 שוקקה לשחוח בלמא את דבריהם. אין ידם משגת
 לקנות המון ספרים. ספיבה כלו הביאני להניף
 חרמם הקילור על שדה תבואת התורה להוליח
 מתוכה פרי תנובה עיקרי הדינים. וינפתי ומלאתי
 בעזריית דברים נחולים אשר כל בר ישראל לריך
 לידע אותם ונוהגים בכל עת וכל זמן והעתקתי
 הדינים כפי מה שמלאתי בהספרים שתי אות בלות
 ככתבם וכלשונם ממש בלי שום שינוי כלל. וכל
 דבר שיש בו מחלוקת הפוסקים הבאתי דעותיהם
 והכותר יבחר כדת מה לעשות. כי מי אנכי
 להכריע בין הפוסקים כידוע. והראיתי הלוקטים
 שלי לכבוד אדמו"ר הרב הגאון הלדיק הקדוש בלויק
 מו"ם מרן **דייט צבי מייזעלבוים** שלי"ה אביד
 דיק **סיגעט** והגליל והסכים לי להדפיסם כאשר
 יש אתי בכתבים. (ולא נדפסו הסכמה זו אז מטעם
 הכמוס והדפסניה פתח) ואקוה להשיית שיתקבל ספרי
 זה בין אחינו בני ישראל ויפסס פרי ויהיה זה
 שפרי שאהיה ממזכי סריס ונזכות זה יוכי ה'
 לראות בנים ובני בנים פוסקים בתורה ונמלות
 ובמפשים טובים בלמח מתוך נחת והרחבה גדולה
משמים אלי יתגוללו קרמיו אכיר:

ותשואת מן לכבוד אדמו"ר הרב החסיד המופלא
 יהיה כיצ מו"ם **שמואל מרדכי**
בנעט שלי"ה בעל המחבר ספר **לקושי ש"ם**
 אשר היה לי לעזר וספר בליקט וסידור בלזה
 מקומות בספרי הנ"ל ה' יאריך ימיו ושנותיו בטוב
 ובנפישים וינוב בשיבה טובה ויזכה לעלות לירושלים
 פס כל אחינו בני ישראל ביחד ברנה ובשמחה
 במהרה בימינו אמן:

ואברקש מאת אחינו בני ישראל שתקחו לכם
 ברכה אל תוך ביתכם. וקבלוהו בסנר
 פנים יפות בכסף מלא. ונזכות המלוא ונזכות
 סלדיקים וקדושים המובאים בפנים הספר יעמוד
 לכם ולנו לדור דורים. עד יעמוד הכהן לאורים.
 ויקילו ישי עפר להיות נפורים. והרוכז בעריב"ת
 יכרך אתכם בכל ברכת. דברי המסדר והמלקט
 ספר **"לקוטי מאיר"**. היום יום ה' פרשת ויחי
 שנת, בו בא דובחבר בלקושי מאיר" לפיק.

ה"ק מאיר בנעט
 שריב בן לאחמור מו"ם **שמואל מרדכי**
 שריב מעשארדא סמוך לסיגעט מי יליו.

התנצלות המעתיק והמסדר . בן המחבר . בלב נשבר מדבר .

השירה עוד לחזות ננוסם עוד חזיה קונטרסים .
 אשר נדפסו עוד כהיותו בחיים . סרס פלה לשמים .
 ועכ"ז בעוה"ז לא פלה בידו לנמור את הכל ונמלא
 כמים בכ"ק אשר נרשם לפיין בחזיה ספר או
 ככתב ידו הראשון או השני ולא ירדנו לפומק כוונתו
 וחבל על דאכדן וכו' (ונס כספתיים לא חסלתי
 לשנות מכמות שהוא . הגם שאסער שכיך אלאמור
 זיל הי' מסדר חזיה סימנים בעת הסדפסה כסידור
 אחר לא הרשיתי בעלמי להגיש רק כאשר נמלא
 כן סי') :

מנשים באוכל תכורך . אלא הי' זכרם נא לטובם
 כבוד חצי מורתי . חדר הורתי . היקדם
 והלנועה והחשירה מרת חיי . שרה תחי פמויש
 בת הר' מוים אפרים פישל יחואל זיל שתיסה לעזר
 לאלאמור זיל בכ"פ :

ואפריון נמטי' לכבוד גיסי . הי' האכרך סיקר
 מחור נפלה המות נחמי וכו' כס"א
מ"ט מנחם זאב שמעון כי אשר סרח יום
 כספחדות סכמנים נכניחם לניס"ד כסידור נכון .
 יסלם הי' פאלו וחתי משכחתו שלימה :

ד' פח לאחי יתן ס"ס כרכני המז"מ וכו' אברהם
 יודא נ"י . כלס יתכרכו באורך ימים ושנות
 חיים אכ"ר :

ועתה אפרוש כפי השמימה . כתפלה ותחנונים .
 שיקיים כי משחכיכ לא ימוש מסך ומפי
 זרעך ומפי זרע זרעך אחר הי' מפחם ועד פולס .

יחיד שיהי שפתי אלאמור המהנד זיל דונדו
 בקצר . להמליץ סוב כפדינו . פד יקולי וירנא
 שוכי פער כניא .

דברי הכותב בדמפ בלב קרופ ומורח כשכרון מתנים
 וברפיון כפס , יום ג' לסי למלא חן כפיניך
 חרליכ לפיק סה זכארכ יא .

ה'ק שלמה בנעמ
 בן המחבר

ימס קלג ייסנר קרות כספלות על זכרתי . את
 כסנר הגדול והנורא אשר קראנו . נוס תנוע
 קסתי ככפי כנוס עלי היפר מסני הרוח . ולא
 נחרבו עוד הדמפות המרים מעל לחי' . השביעני
 כמרורים . הרוני לפנה . קול נהי נשמע מזיון .
 שפרים המליינים כהלכה . חך שודדנו פלה ככורת
 פלינו וגדע כחרות אפו . אכינו רוטינו . מכחר
 כבודינו . ומרים ראשינו . רוח אפינו . וח"י נפשינו .
 הוא כגנר מות כח"י יראתו קודמת לחכמתו עוונת
 כסלל . חין גומרין עליו את הכלל וכו' וכו' וכו'
 כקשיח מוסר' מאיר כמוסר' שמואל כמרדכי
 זל' ממספחה כנפט . נחנקש כיסוכה של מפלה .
 ויעל כסצרה השמימה (ז' ייסן חרליא) . חוי לי
 כי פנס ממני זוי וחדרי . כורד מפלי עדי . לני
 כשנר לשכרי שברים . וכאני גדול על למאוד .
 וחתי זאת נחמתי : שוכני הרוכב בערבות . לקיים
 מילי דאבות . להוליא לאור חזלימות . כחני קודש
 שהיח אחריו . לקייס יקרים . מנהגים טובים .
 וישרים מהרבה ספרים . כנחלבים ממקור כאר
 מים חיים . נחוליס ככל עת ערכ וכוקר ולחרים .
 ומכס אשר נלקטי משו"פ חו"ח . וחפלות יקרות .
 וסגילות ואזהרות . אמרות טהורות . מלדיקים
 גדולי המאורות . כל כטועס מליף אמרותיו . מתוק
 כדנש יחי' לשפתותיו . הן הדברים אשר כנר נדפסו
 כראשונים . והרבה יותר אשר כוסף כעת מגדולי
 האחרונים ולאשר כי הראשונים כנר ססו חמו .
 ורבים כקשו (עוד מאלאמור המחבר זיל כפלאו)
 אל נא חמנפ כטוב מעמנו . לזה הלך לראות עוד
 כגנים . וללקוט בשושנים . (אל תקרא שושנים חלא
 ששוים) וחכלים נפלו לו כנשימים . כי אסף (איש
 טהור) מעצמים . כחוספות על סיקר מרונה .
 אך כעוה"ר נחגלגל הס"בה . אשר נחנקש ליסב
 כמתוכחא דריקע באהבה והיכה . וכעת חלה את
 חליו כעוה"ר כוננו ידיו הסהורים . לסדר הכל
 כסידור יפה ונאה ומס גדלו שטישיו כשזיכהו

בעזה"ת

(א) בש"ע או"ח סי' נ"ח ס"ב כתב מצוה לקרא ק"ש כותיקון קודם הנץ החמה אך לאו כל אדם יוכל לעשות כן. ומ"מ אעפ"י שלא קראה כותיקון יש לו למהר לקרותה כל מה שיוכל וע"י בבית יוסף סי' מ"ו כתב שכל רגע שיכול להקדים הק"ש חייב להקדים. ומביא הירושלמי שכן ה"י המנהג בימיהם אם ה"י איזה סבה שלא יכלו לקרות ק"ש בברכותיה קודם הנץ החמה ה"י קורין תיכף בשהניחו תפילין כל הג' פרשיות. וכ"כ בהגהת לבושי שרר בס' נ"ח ס"ב. לכך יזהר מאד כל אדם אחר שכירך ברכת התורה אם כבר הגיע זמן ק"ש יקרא תיכף כל הג' פרשיות שמע והיה אם שמע ופ' ציצית עד אני ה' אלהיכם אמת. ולא סגי בפרשת שמע לכדה. ואפי' מי שדעתו להתפלל תיכף מכל מקום נכון הדבר לקרות כל הג' פרשיות תיכף אחר כה"ת שכן כתב המקדש מלך בפי בלק דף קפ"ו בס' הרמ"ז וז"ל קבלנו ממורינו הארז"ל כשאדם ישן בלילה נשמתו מסתלקת ממנו ושורה על נופו רוח הצומאה וכשקם בבוקר אפי' יעסוק בתורה ויעשה כמה מצות אין רוח השומאה סר מרמ"ח איברים עד שיקרא רמ"ח תיבות הק"ש ששולטת ק"ש ששל תיבה ממנה מפנה רוח"ש מאבר אחר ומי שלא קרא ק"ש בעונתה נהפך מן רמ"ח לחרם ח"ו ותפלתו ותורתו של כל היום אין עולה למעלה לכך אפי' רשבי וחביריו שהי' פטורים מתפלה חייבים בק"ש שאל"כ אין תורתו מתקבלת והיה לחרם ח"ו עכ"ל המק"מ. איב שפיר כתב הש"ע שצריך לקרותה במהרה כל מה שיוכל ואין לחוש מה שקורא ק"ש בלא תפילין כי מה שארז"ל (בנמרא ברכות דף י"ד ע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר דוקא אם אינו מניח תפילין כלל אבל אם מניח אח"כ תפילין מותר לקרות ק"ש בלא תפילין וכן אמר הה"ק רבינו יעקב יצחק מקובלין וצוקל והביא ראיה מדאמר"י בנמרא (שם) הקורא ק"ש בל"ת כאלו הקריב זבח בלי נסכים והרי קי"ל המקריב זבח היום מביא נסכים אפי' למחר כן הבא אם מניח תפילין אח"כ לית לן בה וכן הסכים הלבוש והרב התניא בש"ע וכן נהגו כל צדיקי הדור. הגם שרש"ל נהג לומר רק פרשת שמע. ידוע שרש"ל לא ראה ה"י מקדש מלך מה גם שעתה נהגו כל צדיקי הדור וגאוני הדור לומר כל הג' פרשיות אין לשנות :

(ב) דע כי יש נ' זמנים לק"ש. זמן א' כותיקון. זמן ב' עד רביע היום ולדעת הש"ע וכל האחרונים היינו לפי היום אם ארץ אם

להושי מנהגים

קצר נמצא בימי הקיץ שהיום ארוך י"ח או י"ט שעות יש כמה ימים שזמן ק"ש הוא עד רבע שעה על זיבין או האלבער זיבן וצריך לזוהר לקום מקודם שעה אחת כרי שיפנה ויטול ידיו ויניח טלית ותפילין ויקרא ק"ש ואם רואה חבירו ישן חייב להקיצו שיפנה ויקרא ק"ש בזמנו. אמנם יש רעה ג' שבין בקיץ בין בחורף זמן ק"ש עד וייגער נאן כי הזמן הוא כמו בנן ערן שתמיד היום הוא י"ב שעות ולילה י"ב שעות, וכ"ד הפני יהושע בחלק ד' בהשמות למס' ברכות וכ"ד הרב ר' יעקב עמדין בס' לחם שמים על המשניות וע' במשניות של הרב הקדוש ר' יצחק אייזיק מהמארנא וצוק"ל, לכך יש לזוהר שגם אם אירע לו אונס ועבר זמן רביע היום לדעת הש"ע מ"מ ימהר לקרות עכ"פ קודם וייגער נאן ואז טוב לקרות עם תפילין ואפי' מי שקורא תמיד ק"ש אחר בה"מ אם אפשר שיקרא ק"ש בתפילין וברכותיה קודם וייגער נאן נכון לעשות כן ויכול לדלג קצת מסדר התפלה כרי לעשות כן כמו שמצוה לדלג כרי להתפלל בצבור, ואם הרגיל לקרות ק"ש בברכות בזמנה או כשקורא פעם ראשונה כל הק"ש תיכף בקומו יתנה בלבו אם יותר רצוי לפני הקב"ה ק"ש השניה שקורא בברכות אוי מביין בק"ש ראשונה בקורא בתורה לא לצאת בה מ"ע של ק"ש ומוטב שיאמר בפ"י ויעיל תנאי זה שפירש פעם אחת על כל ימי חייו וכלילה ג"כ יש לזוהר אם כשקראו ק"ש הי' עוד בין השמשות ולא הי' צאת ג' כוכבים סמוכים זה לזה, אוי קודם שיאכל סעודת הערב יקרא כל הג' פרשיות ק"ש, וכ"כ המ"א וכל האחרונים :

(ג) הנה כל הראשונים והאחרונים כתבו לברך ברכת המפיל חבלי שינה קודם ק"ש שעל המטה, וכן כתב הארז"ל בס' פרי עץ חיים ובמשנת חסידים ובנגיד ומצוה, רק המ"א הביא דעת סדר היום שיברך ברכת המפיל באחרונה כשרואה שנופלים חבלי שינה על עיניו וכבר השיגו הרב הכנה"ג וכ' ח"ל מעודי לא נהגתי כבעל סדר היום כי יראתי פן תחטפני שינה ונמצאתי ישן בלי ברכה ע"כ אין לזוז מדעת הראשונים שכולם כתבו להקדים הברכה וכ"פ בס' אלי" רבא, ובס' מחנה אתרן לגאון ספרדי הביא כעשרים מגדולי הראשונים וכמה אחרונים שכולם כתבו להקדים הברכה, אך העולם נהגו כסדה"י לפי שכתב הרמ"א שאין לדבר אחר ק"ש לכך מאחרין הברכה כרי שיהי' רשאי לדבר, ע"כ יש להודיע שזה מעות כי מצד הדין מותר לדבר אחר ברכת המפיל שאין זה דומה למברך המוציא שצריך לאכול

לאכול מיד שהרי אין זה מסור ביד האדם שכמה פעמים אחר הברכה אינו יכול לישן רק ברכה זו תקנו אנשי כה"ג כמו שתקנו ברכת השכיבנו שאומרה בבהכ"נ אעפ"י שעדיין הוא ער כמה שעות וכן בברכת ברוך ה' לעולם אומרים בדרך אפקיד רוחי אעפ"י שעדיין הוא ער כמה שעות. כך ברכת המפיל חייב כל אדם לברך אעפ"י שישן אחר כמה שעות א"כ מותר לדבר ואפי' לאכול ולשתות אם הוא נחוץ לכך וכן אם אחר ברכת המפיל בא גוי או ישראל לקנות ממנו סחורה מותר לדבר כל צרכו. לכך הביא זה בש"ע ולא נזכר מזה בשום ראשון כרמב"ם וטור רק הרמ"א הביא בשם הכלבו והרוקח נהגו שלא לדבר וכו' וסמכו על פסוק אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה. ואמר הה"ג רבינו חיים מצאנו וצוק"ל שמוטב להפסיק בדיבור כ"פ אחר ברכת המפיל ולא ישן פ"א בלא ברכה כי הישן בלא המפיל כאוכל בלא המוציא ושמעתי מפי מורי הה"ק רבינו דוד בן הה"ק רבינו צבי אלימלך מדינאב בעה"מ ס' בני יששכר שאמר שלדעתו חמור יותר מאוכל בלא ברכה שהרי קי"ל הנשבע שלא יישן ג' ימים מלקן אותו וישן לאלתר, ובנשבע שלא יאכל השיעור ז' ימים ע' ביו"ד ס' רל"ז ס"ד, א"כ שינה הוא הנאה יותר מאכילה ואם אסור לאכול בלא ברכה והוי כאלו מעל ק"ו לשינה, וכן בסוכה שינת עראי אסור חיץ לסוכה ואכילת עראי מותר, לבן יזהר מאד כל אחד אפי' אם רוצה לנהוג לאחר הברכה עד אחר ק"ש מ"מ יברך בעמידה לא בשכבו על משכבו כי אז כ"פ יישן בלי ברכה ח"ו ומחסר ברכה א' מק' ברכות ונהנה מעה"ז בלא ברכה ובליל טבילה כתב המ"א בשם של"ה לברך אחר התשמיש וירחץ אותו מקום במים מקודם ואח"כ יברך, ולפמ"ש לעיל טוב יותר לברך קודם התשמיש ראין חשש בהפסק התשמיש כמו שאין חשש בהפסק שיחה או אכילה וכ"כ בסידור ר' יעקב עמדין, ודע שכ' הח"י אדם שאם בירך המפיל ולא ישן כלל כל הלילה אין לחוש, כמו מי שבירך על ביעור חמץ ולא מצא חמץ, ודע כי אפי' ישן אחר חצות ואפי' שעה אחת קודם אור היום צריך לברך לא כמו יש שטועים שאחר חצות לילה או סמוך ליום אין מברך וזה דעת בורית וח"ו להקל בזה: (אה"מ לק"מ). וכן הובא בתוספות חיים כלל ל"ה סק"ה בשם הפוסקים):

(ד) הישן בטלית קטן אין צריך לברך בבוקר על מצות ציצית ואם הסיר הט"ק בלילה אוי בבוקר כשלו בשו אם היא

לחומי מנהגים

מכסה ראשו ורוב גופו יש נוהגין לברך, ויש נוהגין שלא לברך לפי שבזמננו אין יוצאין בט"ק לשוק ואותן הנוהגין שלא לברך טוב לינהג לומר ברוך אתה יהוה השם בלבו היינו י"י אלהינו ויאמר מלך העולם אקב"ו על מצות ציצית וכל אחד יעשה כמנהג רבו כי הרבה צדיקי הדור נהגו לברך בשם ומלכות ומעט מצדיקי הדור נהגו שלא לברך רק בהרהור (אה"מ לק"מ ע"ין בס" דעת קדושים בהסכמות דה"צ ה"ק משינווא וצוק"ל): והנה הפמ"ג כתב כי בני ברכות היינו ברכת המקדש שמו ברכים שכרוב כתי כנסיות אומרים בא"י וכבתי מדרשות אין אומרים, טוב לומר ברוך אתה והשם יהוה בלבו ויסיים המקדש שמו ברכים וכן ברכת מודים דרבנן, שכירושלמי איתא ברוך אתה ה' אל ההודאות (וכן נהג הגר"א מוילנא) ואנו אין נוהגין כן, יהוה השם בלבו וכן בכורא נפשות דכירושלמי כי בא"י חי העולמים (וכן נהג הגר"א) ואנו אין נוהגין כן ע"כ יהוה השם בלבו עכ"ד הפמ"ג, אך באמת זה כלל גדול לכל ספק ברכות כגון הישן שינת קבע על משתו ביום שלדעת הרא"ש והרשב"א וב"י צריך לברך ברכת התורה בקימי משנתו והאגור ורמ"א כתבו שאין נוהגין כן ע"כ חוב גדול לומר ברכת התורה בלא שם רק יהוה השם בלבו בפרט להרמב"ן דברכת התורה מן התורה וספיקא דאורייתא לחומרא וה"י ראוי לברך בשם ומלכות וכן נהג הגר"א וכן נוהגין בכל ארצות המערב וספרד אך בני אשכנז לא נהגו כן (ובחידושו כי טעם למנהג ואכמ"ל) ע"כ חוב גדול לברך עכ"פ בהרהור השם כנ"ל, וכן בתפילין דר"ת שדעת הרב מצת שמורים לברך כי ברכות התפילין אך אנו אין נוהגין כן ע"כ יעשה כנ"ל, כללו של דבר בכל ספק ברכה יעשה כן, וכ"כ בתשובת מהר"מ שיק חלק או"ח סי' מ"ב, וטוב להתנות אם הלכה כמ"ד שחייב לברך או יהיה ההרהור כריבור ואם הלכה כמ"ד דפסור מלברך או לא יהי ההרהור כריבור ומועיל תנאי זה פעם אחת על כל ימי חייו:

(ד) בברכת תפילין של ראש שכתב הרמ"א לומר בשבמל"ו יוהר לאמרו אחר ההידוק שאם אומר קודם ההידוק הוי הפסק ומאד צריך ליוהר כזה:

(ו) הנצרך לנקב"י אחר שהניח תפילין ונכנס לכה"כ חייב לברך שנית על התפילין כ"כ כל הראשונים והאחרונים והש"ע, הגם שהמ"א מסופק שאפשר בה"כ שלנו שאינם בשדה לא הוי היסח הדעת הרי הרב התניא שתמיד מביא דעת המ"א ובכאן לא הביא כלל

דעתו

דעתו ופסק בפשיטות דחייב לברך, ואפי' בקטנים אם נכנס לבה"כ
דעת הרב התניא לברך שנית וכ"פ החי' אדם, הגם שהפמ"ג חוכך
להחמיר לא שבקינן פשיטותא דכל הפוסקים מפני ספקו של המ"א
וכן נהגו הה"ק רבינו חיים מצאנו והה"ק ר' אייזיק מקמארנא וצוק"ל:
(ז) (אה"מ לק"מ בענין ברכה ראשונה אחר קאווע וטייא עיין לקושי'
מאיר סימן א' סעי' ע"א ע"ב ע"ג): בענין בורא נפשות אחר
קאווע וטייא הגם שבס' חיי אדם כ' שלא יברך, הרב התניא כתב
בלוח ברכת הנדנין שאם שוהה רביעית בכדי אכילת פרס היינו
במשך שאוכל שלש בצים יברך בנ"ר וא"צ להמתין שיצטנן וישתה
רביעית ביחד וכן נהג הה"ק מצאנו והרב הגאון ר' יוסף שאול והה"ג
ר' יוסף מטארנאפאל וצוק"ל וכן נהגו רוב ת"ח: (אה"מ לק"מ וכן כ'
בספר ארחות חיים סימן ר"ד אות ה' בהגהות ח"ל מצאתי בתשובות
פנים מאירות חלק ב' סימן כ"ז ומוצל מאש סימן ט"ז שהוכיחו לברך
בורא נפשות, וכן נהגו הגאון בעל שו"מ והגאון בעל מנחת חינוך ע"ש):
(ח) כשאוכל לאקשין או משיפקילך עם באבלעך (באנדליך) ודרך
לבשלך בב' קדרות ואח"כ מערבין אותם יחד כך נהגו רוב
הת"ח אם מיני מזונות הרוב והבאבלעך מיעוט פשיטא שאין לברך
רק במ"מ ואסור לברך בפה"א אך אם הם שווים או באבלעך הרוב
או יש ספק ברכה ושוב שיאכל תחלה מיני מזונות לבד כזית וכן
באבלעך לבד כזית בלי עירוב ויברך ב' ברכות ואח"כ יערבם יחד
ואז גם ברכה אחרונה יברך ב' ברכות, והמשנה ממה שכתבנו מכנים
א"ע כספק ברכה לבטלה, ואותן שמברכין גם על הרוטב שהכל ודאי
מברכין לבטלה וח"ו לעשות כן ואם כל בני בית אוכלים סגי שבעל
הבית יעשה כנ"ל ויפטור כל בני הבית:
(ט) חיוב גדול על כל רב שישלחו פעם אחת בכל ב' חדשים שני
ת"ח נשואי פנים לבתי כנסיות שישגיחו על המון עם שיניחו
תפילין כדת שלא יניחו התפילין על המצח ויתקנו הקשר ש"ת כדת
וילמדם שיהי' הקשר בעורף למעלה מן הגומא ועיקר התפילין בגובה
של ראש ויאמרו להם שכל מה שהתפילין בגובה הראש יותר משובח
וכן תשי' שיהי' במקום הקיבורת וכן ישגיחו על הציצית שלא יהי'
למטה מקשר אנודל וכן יזהירו אותם לחתך הצפרנים עכ"פ בכל ב'
שבועות ויאמרו שכל שאינו עושה כן הוי' כאוכל בלא נט"י ושתי
פעמים בשנה ילכו שני ת"ח לבדוק המזונות כי גדול המכשלה ומעיד
אני עלי שמים וארץ שכמה שנים עסקתי בזה בין בעירי שהייתי דר
בה

לכוטי מנהגים

בה בין בנסעי כ"פ לכמה קהלות השנחתי על זה חכיתי כמה מאות מישראל מהמון עם להצילם שלא יהיו קרקפתא דלא מנח תפילין וגם מברכין בכ"י ברכות לבטלה על התפילין, וכן ה"י דרכי בעירי לבדוק המזוזה ומצאתי הרבה מזוזה פסולות נקובות מן היתדות או שנמחקו או שקבעו אחורי הדלת, ואז ילמדו הב"י ת"ח הלכות מזוזה שיה"י בקיאים היטב בהלכותיה כי יש כמה שאלות וחקירות בזה כי לפעמים צריך לברך על מזוזה החדשה שקובע, אם פסולה היא לגמרי ופעמים א"צ ברכה אם יש פלוגתא והמשכיל יבין.

(י) הבודק מזוזה ומצאן פסולין כשקובע מזוזה חדשה פשיטא שחייב לברך, ואם מצא כשרות או יש פלוגתא ע"י פתחי תשובה סי' רפ"ט, והה"ק רבינו שלום מבעלו וצוק"ל נהוג לברך כשבדק המזוזה, ואם יש הרבה מזוזה טוב להחליף של פתח זה לזה ואם אין לו רק מזוזה אחת מ"מ יברך בן נראה לי:

(יא) בערב יה"כ שהשוחט הולך לבית כמה בעלי בתים והמנהג שהשוחט מכבד לבעה"ב במצות כסוי יש לזהר שיתן הבעה"ב עפר קודם שחיטה ואח"כ ישחוט השוחט והבעה"ב יברך ויכסה דהא מצות כסוי עפר למטה ולמעלה ואיך יברך על חצי מצוה וע' בתב"ש סי' כ"ח ס"ק י"ג ובס' דעת קדושים שם ועוד כיון שמכבד השוחט לבעה"ב במצוה זו א"כ מצוה בו יותר מבשלוחו ואיך יעשה את השוחט שליח לחצי מצוה ועוד שהרב חכמת אדם חוכך לומר דאסור לכבד לפי שארז"ל מי ששפך יכסה אבל עתה שבעה"ב מניח עפר למטה קודם שחיטה בעוד שלא חל על השוחט חובת כסוי א"כ שפיר אמרי' המתחיל במצוה אומרים לו גמור כן נלע"ד ודו"ק:

(יב) יש לזהר לקון צפורניו בכל ע"ש כדאי' בש"ע וע' בזהר סוף פ' אחרי וז"ל וזהמא דטופרין יתער וזהמא אחרא וכו' ומאן דאעבר לון לגמרי באלו אתער חסד בעלמא כו' דתנינן אלף ות"ה וינין בישין מתאחדון בהאי וזהמא דאטיל חו"א תקיפא וכלהו מתערין בהווא וזהמא דטופרין כו' ע"ש, ובס' מבוא שערי צדק להארז"ל כ' על מארז"ל ביוסף שיצאו י' טיפין מבין צפורני ידיו הכונה שצדיק גדול ביוסף לא ה' שליטה ליצאה"ר להסיתו לעבירה חמורה של ג"ע אלא ששכח יוסף ליטול צפורני ידיו ועבירה קלה זו גררה עבירה חמורה שיצאו ממנו י' טיפין, ותראה עד כמה יש לזהר בזה, חוץ שגם ע"פ הדין הוא חציצה לגמרי, וגם צפורני רגלים יש לקון בכל חדש פ"א כנראה מהזהר הנ"ל:

(יג) בקריאת המגילה ב' להיות כל איש שרר בכיתו רוב העולם אומרים בסין שמאלית והוא טעות וצ"ל שרר בשין ימנית וכן איתא בפירוש במכורה וכן קרא הה"ק רשכב"ה רבינו שלום מבעלו וצוק"ל והפ"י מלשון משניה כמו אשורנו ולא קרוב ומי שירצה שלא לבטל המנהג יקרא פסוק זה פעמים פ"א כפי המסורה ופ"א כפי המנהג: (יד) בברכה א' מעין שלש נרפס בסידורים הזכרת שבת ויו"ט ור"ח קודם כי אתה ה' טוב וכו' אבל הה"ק **מבעלו** וצוק"ל אמר שכמו בבהמ"ז מזכירין קודם ובנה ירושלים בן כאן וכן נהג הה"ק **רצ"ה מזידיטשוב** ותלמידיו וזכיתי ובא לידי כת"י מתלמידי הארז"ל כתוב שם הנוסח בנ"ל: (אמר המלכה"ד שמעתי שכן נהג הנה"ק רבינו יקותיאל יהודא ט"ב וצוק"ל אבדק"ק סינעט.)

בעזהש"ת לחומי עניני נטילת ידים שחרית ש"ם

(א) ש"ע או"ח סימן ד' סעיף ב' ידקדק לערות עליהם (פירוש על הידים) מים ג' פעמים להעביר רוח רעה ששורה עליהן: ועיין בספר עובר אורח הנספח לספר ארחות חיים וז"ל נסתפקתי אם עמדו תחת המטה אם מועילים להעביר הרוח רעה דהא הל עליהם רוח רעה כבפסחים דף קי"ב ע"א וכו' אבל אולי אינם מעבירים עוד הרוח רעה ואולי הוא רוח רעה אחרת עכ"ל: על כן צריכים לזהר שלא להניח המים תחת המטה ואם אין לו מים אחרים רק אותן שהיו תחת המטה ישול ידיו באותן המים ולאחר כן כשידיו לו מים אחרים ישול ידיו עוד ג' פעמים כדי לצאת מידיו ספק בן ג"ל:

(ב) ש"ע או"ח סימן ד' סעיף י"ח אלו דברים צריך נטילה במים הקם מהמטה והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ וכו': מנ"א ס"ק י"ח (מבית הכסא) ירחץ תיכף כמו בשחרית ע"כ ועיין בהנהגות מהגאון מו"ה ברוך פרענקל ז"ל סי' הנ"ל שכתב איתא בא"ר סימן רכ"ז ס"ק ו' דהיוצא מבית הכסא אף שלא עשה צרכיו צריך לנטילה להעביר רוח רעה אמנם אף קודם נטילה יכול להזכיר שם ועיין במג"א עכ"ל: ועיין בלקומי מהרי"ח ח"א דף ו' בסופו וז"ל ועיין בסידור היעב"ץ דדוקא היוצא מבית הכסא ועשה צרכיו צריך ליטול ידיו וכן נראה לכאורה מדברי המנ"א סימן רכ"ז אך מדברי הא"ר שם יראה שהכל מודים דאף בלא עשה צרכיו צריך ליטול ידיו רק בלא עשה צרכיו יכול לברך אף קודם הנטילה ועיין בפמ"ג וכו' ותמ"י לי על סידור

לְחֻמֵּי עֵינֵי נְטִילַת יָדַיִם שְׁחִירֵת סִי' א' ע"ל

סידור היעב"ץ שבספר מגדול עוז פסק הוא גופא שגם בלא עשה צרכיו יטול ידיו ע"ש על כן יש להחמיר ושהר ידים יוסף אומץ עכ"ל: (ג) ועיין בספר ערך ש"י או"ח סימן הנ"ל ח"ל והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ באזולאי על ספר חסידים סי' תתכ"ג הביא מן הזוהר דגם בלא עשה צרכיו צריך ליטול ידיו ולפי' משמע דגם יוצא מבית המרחץ אף דלא רחץ צריך ליטול ידים עכ"ל: ש"ע שם סעיף הנ"ל ומי שמפליא כליו עיין בספר אשל אברהם מהרב הגה"ק מביטשאטש ח"ל אודות מפליא כליו והנוגע בכנה אני חושש על ידי זה בראותו כנה על המלבוש גם שאיננו נוגע בה שאולי הרי זה מכלל מפלה כליו כיון שתיפף ברא"י יש רצון לזרקן מהמלבוש יש ליטול ידי' במים כן מה לי מפלה כל כליו או קצתן וכו': שם (עוד מצאתי) לפי מה שכתב המג"א ע"ה נראה שיש לחוש גם ברואה כנים בכליו גם אם לא נגע בהם מצד שאולי ה' ראותו בהם דרך עיון וכל שהיה דרך עיון הרי זה חמיר ממפליא כליו ולא מצא וכאן הרי ראה ומה לי מתכוון לפלה כליו או פלי אחד או מקום שטח אחד מבגד אחד כל שהי' בדעתו לעיין צריך נטילת ידים וכו' עי"ש ומסיים לבסוף ומ"מ כשרואה כנה או פרעוש (כנה הקופצת) בתוך הסעודה גם שלא נגע ולא נתן דעתו לפלות נכון ליטול ידיו עכ"ל:

(ד) שם סעיף כ"א אבל מקומות המגולים בראשו ובפניו וכו' אין להקפיד ע"כ ועיין באשל אברהם מהרב הגה"ק מביטשאטש שכתב ח"ל גם שהי' מקום לומר שלשון הש"ע שם משמע שבראש במקום הנחת תפילין גם במקום שערו אין צריך נטילת ידים אך מכל מקום אולי נכון להזהר כי יש לומר שמקום מגולה שבראש ובפנים היינו שלא במקום שערו ומ"ש המג"א שם שבראש עד החזה הוי' ל"י מגולה יש לומר גם כן דהיינו שלא במקום שערו עכ"ל: ועיין באשל אברהם מהג"ל מהדורא תנינא סימן הנ"ל סעיף י"ח (צפרניו) נוטל צפרניו חבירו אין צריך נטילת ידים. ונוטל צפרניו על ידי אחר הוי' ל"י כגילוח וצריך לו נטילת ידים גם שלא סייע כלל: (ה) שם סעיף כ"א (שלא לחכך בראשו) מגע בשערות ראש שמעתי בשם הרב הנאון המובהק מו"ה אלכסנדר סענדר וללה"ה דודו של הרב בית אפרים יצ"ו שהביא רא"י לקולא מ"ש אודות כסוי ראש בידו וכו' ומסיים בסוף והרא"י נכונה היטב ע"כ: עוד שם חיובך בשערות במקום מגולה גם בראש קיל וכל שכן בקצוות פאה וזקן וגביני עינים רק בראש במקום שרוב מעמים מכוסה רק בשעת הנחת תפילין

ה לכוּמִי עֲנִי בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר ס"א ש"ם

תפילין מגולה יש להזהר בנשילת ידיים ומה שכתב בהג"ה בסוף הלכות נשילת ידים ובמקומות שיש בהם מלמולי ויעה כוונתו שרק במקומות מלמולי ויעה חשש על ידי שמכוסה ויש לומר שכוונתו על ידי שלפעמים מכוסה עכ"ל :

(ו) ש"ע או"ח סימן ו' סעיף ד' יש נוהגין שאחר שבירך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן חזר אחד מהעונים אמן ומברך ועונין אחריו אמן וכסדר הזה עושין כל איתם שענו אמן תחלה ואין לערער עליהם ולומר שכבר יצאו באמן שענו תחלה מפני שהמברך אינו מכוין להוציא אחרים ואפילו אם היה המברך מכוין להוציא אחרים הם מכוונים שלא לצאת בכרכתו ע"כ וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ט' ע"ש: ועיין בשערי תשובה ס"ק ו' ח"ל ונראה שאותם המסדרים בבית הכנסת הוא כדי להשמיע לחבריהם שיענו אמן וישלימו כל אחד צדיק אמנים וכן מבואר בש"ע יסעיף ד' מנהג זה והמנהג הזה נתחדש בימי רבינו הב"י ז"ל וכו' ודעת מהרמ"ע סימן ק"ע שהמברך בבית הכנסת זה אחר זה לזכות את הרבים שיענו אמן בכנופיא וכולן בכוונה שלא לצאת וכן המברך יכוין שלא להוציא טוב עושים ועיין שם שכתב שעצתי זאת שישתדל האדם בכל כחו להיות צדיק גמור (כוונתו היינו צדיק אמנים) וכו' אבל נראה רמכל מקום אין לעשות כן לכתחלה כיון דאיכא דעות דעדיף שכל אחד יברך לעצמו וגם עתה נהגו שלא יצא אדם בשמיעה מחבירו ולכן נראה שאין לעשות בסדר הזה שיתאספו יחד ויאמרו הברכות כל אחד בחזר חלילה רק אם כל אחד עומד על מקומו אע"פ שכל אחד אומר בקול רם וכל העם עונים ממקומם אמן או בשעה שאומר זה עומדים סביביו מכל מקום אין העומדים מתחילין בתכיפה רק חוזר למקומו ואומר שמה בשעה שרוצה והשומעים אומרים אמן לית לן בה וכו' ובשם האר"י ז"ל כתבו שהי' שומע הברכות מהמסדרים בבית הכנסת אפילו היו ק' הי' עונה אמן אחריהם ואפי' באמצע פסוקי חזרה הי' מפסיק ושותק ועונה אמן וכו' עכ"ל שערי תשובה :

(ז) ועיין במחצית השקל ס"ק ט' שכתב ובעשרה מאמדות ראיתי שכתב שיהדר שיהיו שנים שומעים ברכותיו ויענו עליהם אמן והש"ך בחו"מ סימן שפ"ב כתב הא דאמרינן שברכה שוה עשרה זהו היינו דוקא כשמברכו בפני אחרים אבל לא בינו לבין עצמו עכ"ל : ועיין בספר מנורת זהב פרשת בא דף כ"ז ע"א בסופו בשם רבינו הגה"ק מו"ה צבי מויד"טשוב ז"ל אלא שראיתי לרבותי שהיו אומרים ברכת

לְכוּמִי עֲנִי בִּרְכוֹת הַשָּׁחַר פִּי אֵשׁ

ברכת השחר סדר הברכות וכו' בבית הכנסת וכו' ומאחר שאנו אומרים אותם בבהכ"נ על הסדר ובודאי זה הוא טוב בכדי שיענו אמן כל אחד אחר ברכת חבירו וברכה בלאו אמן. ממש הוא פלג גופא כגודע ומפורסים וכו' ושם דף כ"ז ע"א בסופו הביא בשם ספר כסא מלך שעל תקוני זוה"ק בהקדמה וז"ל לכן ירא שמים משינח תפילין לא ישיח עד אחר ובא לציון גואל ע"כ ועיין בתוספות חיים שעל החיי אדם כלל ו' אות ב' וז"ל דהמברך דומה לשטר שלא נתקיים בב"ד ויכול אדם להכחישו ואחר שהוא מאושר ומקיים עליו אין להוסיף יממנו אין לגרוע כך אמן הוא קיום חיותם הברכות אבודרהם ושליה עכ"ל וכ"כ בספר יושיה שער ה' דף מ"ג ע"ב בסוף בשם אבודרהם:

(ח) ועיין בספר דרך משה הנספח לספר הגן דף י"ז ע"א בסופו וז"ל וכל איש מישראל מחויב לומר הברכות בקול רם כדי שישמעו בני הבית או שאר העומדים אצלו ויכולים לענות אמן עוד שם דף כ' ע"ב וז"ל וכשמברך על איזה פרי או שום ברכה מחויב לברך בקול רם כדי שחבירו יענה אמן כנ"ל וכ"כ בספר ישועות חכמה סימן ו' סעי' א' לומר הברכות בקול רם עיי"ש:

(ט) סימן ח' הלכות ציצית ועטיפתו: סעיף א' יתעטף בציצית ויברך מעומד: מג"א ס"ק ב' (מעומד) פ"י הברכה והעטיפה שתיהן יהיו בעמידה וכו' ואותן המניחין הטלית המקופל ומשלשלין אותו סביב הצואר על כתפיהן לא יצאו ידי חובתן (מ"ב) ובכתבים כתב שצריך להתעטף עד פיו כעטיפת הישמעאלים כדי הילוך די אמות ואחר כך יתעטף עד החזה הפנים ואחור וכ"כ בלחם חמדות שעיקר העיטוף בגוף עיין סימן י' סעיף י' עכ"ל מג"א: וכ"כ בבה"ט ס"ק ג' בסופו: וכתב שם המחצית השקל (ואותן המניחין וכו' לא יצאו ידי חובתן) דאין בזה לא עיטוף ולא כיסוי ואייתי רא"י מלקמן סימן ש"א סעיף כ"ט דאמרינן היוצא בטלית מקופלת בשבת חייב חטאת דאינו דרך לבישה והוי משא: (וכ"כ בלחם חמדות) קאי על דברי המ"ב על אותן שמקפלין רק סביב צוארן ולא יצאו ידי חובתן עיי"ש סעיף ע' והוסיף דאפילו מכסה בו ראשו ומשלשלו על צוארו ואינו מכסה גופו כלל לא יצא ידי חובתו ואייתי רא"י מסימן י' סעיף י' דבגד שעיקרו עשוי לכסות הראש פטור מן הציצית אע"פ שמכסה ראשו ורובו כל שכן הכא שאינו אלא כיסוי הראש דנראה שעיקרו לכסות הראש ואינו מכסה גופו ולא יצא עכ"ל מחצית השקל וכ"כ בש"ע

בש"ע הרב התניא סעי' ח' עיי"ש וכ"כ בסידור דרך החיים הלכות ציצית אות א' וכ"כ בספר מסגרת השלחן סימן ט' ס"ק י"א:

(י) ועיין בשערי תשובה ס"ק ג' וז"ל ועיין במשאת בנימין סימן מ"ח עוברי דרכים שמניחין הטלית כשהוא מקופל ומשלשלים סביב צוארם על כתפיהם וכו' אין יוצאין בכי האי גוונא ידי מצות ציצית וגוערין בהם דכה"ג לכולי עלמא לאו עיטוף הוא עיי"ש וכו' עוד כתב שם וכ"כ ג"כ הרדב"ז ה"ב סימן שמ"ב אותן שאין מכסין הראש עושין שלא כדיון וכן נהגו ומנהג אבותינו תורה הוא עיי"ש ובדבר שמואל הזכיר מתשובה זו של הרדב"ז עכ"ל השע"ת: וכ"כ בלקוטי מהר"ח ח"א דף י"ג ע"ב בשם ספר ש"ן עיי"ש ועיין בסידור ישועות ישראל מבעל המחבר מסגרת וז"ל ויברך מעומד ויתעטף מיד את ראשו עם הפנים עד למטה מפיו: וצריך שיהא מעוטף מלפניו ומלאחריו עד החזה: ואותן שאין מתכסין בטליתן אלא הראש וסביב הצואר בלבד צריך למהות בידם עכ"ל:

(יא) סימן ח' סעיף ב' ונכון שיכסה ראשו בטלית: ועיין במג"א ס"ק ג' וז"ל וכתב בכוונת שהאר"י ה"י מכסה הטלית על התפילין של ראש ועיין סוף סימן כ"ז דעכ"פ לא יכסה לגמרי עכ"ל ועיי"ש במחצית השקל הטעם וכתב באר היטב ס"ק ג' וז"ל וצריך לכסות ראשו מתחלת התפלה עד סופה כדי שיתפלל באימה עיין הרדב"ז ח"א סי' קצ"ו ובדברי שמואל סימן קכ"ג עכ"ל: וכ"כ בתוספות חיים כלל י"ב אות ח' וז"ל לכן יהא עליו מתחלת התפלה ועד סופה ועי"ז יתפלל באימה והיינו שהטלית יכסה כל הראש וגם התפילין במקצתם כי תפלה של ראש צריך שיהי' קצת מגולה עכ"ל:

(יב) ועיין בלקוטי מהר"ח ח"א דף י"ג ע"ב וז"ל ועיין בא"ר לכסות ראשו מתחלת התפלה עד סופה כדי שיתפלל באימה ואותן שאחר הברכה זורקין הטלית מאחוריהם עליהם נאמר ואותי השלכת אחרי גוויך עכ"ל ועיין בספר טעמי המנהגים הלכות ציצית ח"א אות י"א הביא הא"ר הג"ל ומסיים וכן משמע בוזהר פרשת במדבר זפרשא על רישין פרישו דמצוה עכ"ל (אה"מ) ונ"ל דזה ג"כ כוונת המג"א שמצריך להיות הטלית על הראש מתחלת התפלה ולא כמו שיש אומרים דכוונת המג"א רק בתפלת שמנה עשרה דזה אינו מדהביא ספר הכוונת הג"ל בכאן בסימן ח' ולא הביא לקמן בדיני תפלת י"ח אלא נראה כמו שכתבתי: ועיין בספר יושי"ה שער ב' פרק ח' דף י"ז ע"ב שורה י' וז"ל ויזהר האדם מאוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית

לקושי עניני ציצית סי' א' ש"ם

בציצית ומוכתר בתפילין דוקא ובעוה"ר קצת עוברי דרכים אינן נוהרים בזה ומתפללים בלא טלית גדול והביא שם מהוזהר גדול שכר המקיימו ועונש המבטלו עיי"ש וכ"כ בחיי אדם כלל י"א אות א' וז"ל ואפי' כשמתפלל בדרך ילבוש טלית גדול ולא כמו המון העם: (יג) סימן י"א סעיף י"ד בסופו: נהגו לעשות בסוף כל חוט קשר כדי שיעמוד בשזירתו: וכ"כ בספר אור צדיקים דף כ"א ע"א סימן ז' אות ז' בהמחבר: מג"א ס"ק כ"ג ובלבוש כתוב שאין נוהגין בן באלו הארצות וכן שמעתי דהוי כמוסיף על הקשרים: וכתוב בבב"ט ס"ק ג' ובציצית של רבינו שלמה מלכו לא היו קשרים עכ"ל ועיין בש"ע הרב התניא אות ל"ג הביא השני דעות ועיין בתוספות חיים כלל י"א אות מ"ז שהביא גם כן שני הדעות בזה: ועיין באשל אברהם מהרב הגה"ק מביטשאטש שם בד"ה בסוף כל חוט קשר וז"ל מה שכתבו קצת אחרונים שיש בהוספה על הקשרים בקשרים של סוף חושי ציצית כדי שלא יתפרקו משזירתן כנראה שמה שאין חוששין לזה כנהוג. הוא מצד מאי דקיימא לן בסימן רס"ג שכל דבר שהוא כנגד איזה כוונה אין קפידא בההוספה שעליו כי יש בכלל מאתים מנה וכו' ואח"כ דחה בדרך אפשר מטעם הרמז שיש בזה ובסוף מסיים וז"ל לזה נכון ביותר לשמור רמז גימטריי זה בלא הוספה גם שיש בכלל מאתים מנה חה לכ"ע רק בשבטוח מפירוק השזירה גם בלי הקשרים או בשאפשר בנקל לעשות איזה תחבולה בכדי שלא יתפרקו משזירתם מה שאין בן כשנוטה שיש תיקון בהקשרים אין למנעם כלל עכ"ל ועיין באשל אברהם מהדורא תנינא מהרב הג"ל דף ה' ע"א וז"ל (עיין מג"א ס"ק כ"ג) מה שכתבו האחרונים וז"ל חשש כמוסיף על הקשרים המכוון רק לכתחלה בלי צורך קצת ועיי"ש באריכות דבריו ולבסוף מסיים אך קשר כל אחד ואחד על עצמו קיל לכ"ע עכ"ל:

(יד) סימן י"ב סעיף א' אם נפסקו כל חושי הכנף ונשתייר בהם כדי עניבת כל החושים הפסוקים ביחד כשר ואם לא נשאר כדי עניבה אפילו בחוט אחד שנפסק כולו פסול הלכך כיון שכל אחד כפול לשנים אם נפסקו שני ראשים פסול שמא נפסק חוט אחד וכו' ועיי"ש ברמ"א וכ"כ בש"ע הרב התניא ושאר אחרונים עיי"ש ועיין באשל אברהם מהרב הגה"ק מביטשאטש וז"ל וז"ל שמעתי בשם גדולי הדור שיש לדקדק במדת חסידות שגם אם נחסר רק חוט אחד מהשמנה חומין שבכל אחד ואחד מדי הציציות כיון שנשאר רק ל"א

חומין

חוטין בכל הר' ציציות נכון לעשות אחרים, כן שמעתי בשם הרב
החסיד המפורסם בש"ט מו"ה מנחם מענדיל נ"י מק"ק רומיניב, ובשטעי
כן אמרתי לצייתו בזה שהי' סמוך לשמעתי. חסר חוט אחד כנ"ל
בטלית גדול שלי מקודם וכו' והטלתי הציצית מעל גבי הטלית את
שחסר בהם חוט אחד וכו' גם נראה שעל כל פנים לכולי עלמא
שייך בזה הידור מצוה שבוודאי יותר מהדור הוא כשאין חסר גם
חוט אחד מהל"ב וכיון שהידור מצוה עד שליש ויותר וכו' ונלמד ממה
שאמר הכתוב זה אלי ואנוהו לכ"ע אין שום קפידא על מה שמוריד
ע"י זה חוט או חוטים ממצות כיון שעושה כן מצד מצות הידור מצוה.
אך מכל מקום נראה שכל שיש בחוט השמיני כדי עניבה אין דרך
חסירות להחמיר עוד להוריד מצות מצד רמז מספר ל"ב חוטין וכו'
עיי"ש מה שמאריך בזה זמשים שם ומי שמטיל מחדש גם שנשאר
בחוט השמיני יותר מכדי עניבה גם כן אין עליו טענה כי מ"מ יש
בזה הידור עכ"ל:

(מז) ועיין בספר טעמי המנהגים בקונטרס אחרון דף ב' ע"ב בסופו
ז"ל הנה ממה שכתב שאין שום צד קפידא על מה שמוריד
ע"י זה חוט אחד או ב' ממצות נראה דאפילו נחסר יותר משני חוטים
ואז צריך בודאי לעשות ציצית חדשים צריך גם כן להתיר הקשרים
כדי שיקח החוטים השלימים הנשארים ולא להוריד אותם מקרושתן
שהם תשמישי מצוה ולצרפם לציצית אחרים עכ"ל: עוד הביא שם
בספר הגיל דף ג' ע"א ז"ל זכספר יוסף אומץ כתב דכל בעד נפש
כשיראה שום קלקול אפילו חוט אחד לכד נתקלקל יהי' זרזו ונוהר
לתקנו תיכף ויקח (משל) משל עצמו אם נתקלקל המלבוש שהולך
בו לפני נכבדים רק במקצת הי' ממהר לתקנו כ"ש המלבוש המיוחד
למצוה רבה כזו לכבד בו מלך מלכי המלכים הקב"ה ובתשכ"ן
כתב ארבע ציצית בטלית ובכל ציצית שמנה חוטין הר' ל"ב שמצות
ציצית שקילה כנגד כל התורה כולה שהתורה מתחלת בב' ומסיימת
בל'. בראשית. לעיני כל ישראל עכ"ל:

(מז) ש"ע סימן י"ד הלכות ציצית דין טלית שאולה: סעיף ד' מותר
ליטול טלית חבירו (וכתב המו"ז ס"ק ה' פירוש שלא מדעתו
וע"ש) ולכרך עלי' ובלבד שיקפיל אותה אם מצאה מקופלת: הנה
והי' בתפילין אבל אסור ללמוד מספרים של חבירו בלא דעתו
רחיישינן שמא יקרע אותם בלמודו ע"כ: מנ"א אות ו' (טלית חבירו)
כתב הב"ח דוקא באקראי אבל בקביעות אסור וכתב הי"ש דאסור
ליקח

לְקוּמִי עֲנִי צִיצִית סִי אִי שִׁים

לִיקַח אוֹתָן מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַכִּנְסָה אוֹ אִיפְכָּא : וְכִי בְּבֹאֵר הֵיטֵב סִי
 ז' וְכִי בְשֵׁעַ הָרֵב הִתְנִיא סֵעִף יוֹד : וְעִיין בְּפֶרֶמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי
 ז' וְז"ל וְרָאִי וְדָאִי כְּשֶׁבַעֲלִיו עִמּוֹ שִׁישָׁאֵל לוֹ וְכוּ' וְאִין סוּמְכִין עַל חוֹקָה
 בְּמָקוֹם דֹּאפְשֵׁר לְבִרְרוֹי בְּקַל וְכִי שׁ אִם יוֹדַע בּוֹ שֶׁהוּא מִקְפִּיד : וְכִי
 בְּחֵי אָדָם כָּלֵל יֵאָ אֹת כִּי כֹהֲבָח וְעִיין בְּתוֹסְפוֹת חַיִּים שֶׁם אוֹת
 נִזְכָּר בְּפֶרֶמ"ג הַנִּלְ בְּשֵׁמוֹ : וְכִי בְּסִידוֹר דִּהֲחָ שְׁאִין רִשְׁאִי לְהוֹצִיא
 מִבֵּיתוֹ לְבִהֲכָנִי אוֹ מִבֵּית הַכִּנְסָה לְבֵיתוֹ : וְכִי בְּשַׁעֲרֵי אִפְרַיִם שַׁעַר י
 אוֹת ח' בְּסוּפּוֹ וְכִי בְּקִיצוֹר שֵׁעַ סִימֵן ט' סֵעִף יֵאָ ע"ש :

(יז) מִגֵּ'א סִי ק' י' (דְּחִישִׁינִן) וְכוּ' וּמִשְׁמַע מִזֶּה דֹאפִילוּ בִּאֲקֵרָאִי אִסוּר
 לְלַמּוֹד מֵהֶם וְכוּ' ע"כ וְכִי בְּבִאֵה"ט אוֹת ט' וְכִי בְשֵׁעַ הָרֵב
 הִתְנִיא סֵעִף יֵג : וְעִיין בְּפֶרֶמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת אוֹת ז' וְז"ל וְהָעוֹלָם נוֹהֵגִין
 בְּבִהֲכָנִי כְּשֶׁמוֹצֵאִין סִידוֹר תְּפִלָּה שֶׁל חֲבִירוֹ וְכַדוּמָה שְׁלֹקְחִין בְּלֹא
 דַּעַת בְּעִלְיוֹ וְאִינִי יוֹדַע הֵיטֵר לִזֶּה וּמִשֶּׁ שִׁידוֹר מִסְפָּרִים דָּא וְדָא אַחַת
 הוּא וְטְלִית בְּבִהֲכָנִי הוּא דְּשָׁרִי הָא סְפָרִים אִף בְּבִהֲכָנִי אִסוּר (וְהִ"ה)
 סִידוֹר וּמַחְזוּרִים עִכ"ל וְכִי בְּתוֹסְפוֹת חַיִּים כָּלֵל יֵאָ אוֹת ס' בְּשֵׁם
 פֶּרֶמ"ג וְעִבְדֵּי :

(יח) וְעִיין בְּלִקּוּמִי מִדִּהֲרִי"ח ח"א דָּף ל"ג ע"כ שֶׁכָּתַב וְז"ל וְעִיין
 בְּפֶרֶמ"ג סִימֵן י"ד שֶׁהִתְרַעַם עַל שְׁנוּטְלִין סִידוֹר שֶׁל חֲבִירוֹ בְּלֹא
 דַּעַתוֹ וּלְפַעֲנִיד נִרְאָה דְּקִפִּידַת הַשֵּׁעַ עַל הַסְפָּרִים לֹא הִי אֲלֵא בּוֹמְנִיהֶם
 שֶׁלֹּא הִי הַדְּפּוּס מִצּוּי מֵה שְׁאִין כֵּן בּוֹמְנִינוּ שְׁלֹקְחִין סִידוֹר בְּעַד אִיזָה
 פְּרוֹטוֹת לִית מֵאֵן דְּקִפִּיד עַל זֶה אֵךְ בָּאֵם הוּא סִידוֹר הִיקָר אוֹ שֶׁאֵר
 סְפָרִים יִקְרִים אוֹ יֵשׁ לִיזְהַר בּוֹה גַּם בּוֹמֵן הוּא עִכ"ל אִמְנֵם אִנִּי בְּעַצְמִי
 רִאִיתִי כְּמָה פְּעָמִים מְכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ מִקְפִּידִים עַל שְׁלֹקְחוֹ סִידוֹר
 שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא מִדַּעַתָּם וְאִפִּילוּ בְּסִידוֹר שְׁלֹקְחוֹ בּוֹזֵל בְּעַד אִיזָה פְּרוֹטוֹת.
 וְעוֹד אִם כֵּן נָתַת דְּבָרִיךְ לְשִׁיעוּרִין עַד כְּמָה מִקְרִי זוֹל וְגַם יֵשׁ חִלּוּק
 בְּדַעוֹת וּבִטְבַּע בְּנֵי אָדָם כִּידוּעַ. וְיֵשׁ לִי לְהַבִּיא כְּדָמוֹת רִאִי לְדַבְרָה
 מִדְּבָרֵי הָרֵב הִגְהֵק מִבִּישְׁאֲמֵשׁ וְצ"ל שֶׁכָּתַב בּוֹה הִגְה וְז"ל לְפַעֲמִים
 הֵייתִי נוֹטֵל סִידוֹר מֵאִישׁ אַחֵר בְּרִשּׁוֹתוֹ לֹמֵר בּוֹ הִיָּה רִצּוֹן שֶׁאֲחֵר
 קִרְיַאת הַתּוֹרָה בְּבִי וְהִי וְלַעֲיִין בּוֹ גַּם כֵּן הַפְּרָשָׁה שֶׁהִי כְּתוּב בְּסִידוֹר
 הֵהוּא בְּהַטְעָמִים וּפַעַם אֶחָד לֹא הִי הָאִישׁ הֵהוּא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְנִתְּנוּ
 לִידֵי הַסִּידוֹר בְּלִי דַּעַתוֹ וְצִידָד שֶׁם לְהַתִּיר לֹמֵר בְּתוֹכּוֹ הִיָּה רִצּוֹן
 מִטַּעַם שֶׁהִי לוֹ שֶׁם סִפֵּק סִפֵּק עִי"ש וְהִנֵּה בּוֹמֵן הָרֵב פֶּרֶמ"ג הִי
 הַדְּפּוּס מִצּוּי וּבּוֹמֵן הָרֵב מִבִּישְׁאֲמֵשׁ בּוֹדָאִי הִי הַדְּפּוּס מִצּוּי וְאֵע"פ
 כֵּן לֹא חִלְקוּ וְהִגַּם שִׁישׁ לְהַשִּׁיב מ"מ נִלְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי :

(יט)

ה לכוּמִי עֵינִי צִיצִית סִי א' ש"ם

(יט) סימן ט"ז שיעור טלית שחייב בציצית: כתב במחצית השקל בתחילת הסימן וז"ל ובש"ע באר היטב ראיתי שכתב וז"ל ובספר פרי הארץ כתב בשם ספר דרך חכמה ששיעורו ג' רביע אמה באורך וחצי אמה ברוחב עכ"ל אבל לא ידעתי מקום מוצאו של שיעור זה גם אינו מבואר באיזה אמה נמדד וכו' עיי"ש ומסיים שם בסופו א"כ אדרבא משמע דגם לרש"י אמה על אמה אין בו שיעור טלית עכ"ל מחצית השקל: ועיין במסגרת השלחן שעל קש"ע סימן ט' אות א' וז"ל ורז"ש בסידור כתב ברוחב הטלית קטן צריך להיות אמה של תורה שהוא רוחב כ"ד גודלים מרווחים כאדם בינוני והאורך של אחריו מבית הצואר ולמטה צריך להיות ג"כ אמה של תורה מרווחת והאורך שלפניו מסוף נקב בית הצואר עד למטה צריך ג"כ להיות אמה של תורה ורוחב אמה נמצא כל האורך שתי אמות לבד מבית הצואר שהוא נקב שיש בו חסרון ואינו עולה למדת שיעור טלית ובוה מקיים המצוה להכריז הכל:

(כ) ועיין באורחות חיים סימן הנ"ל וז"ל ומה שכתוב בבאר היטב בשם פרי הארץ עיין בעיקרי הד"ט בשם פרי הארץ דלדידיה ס"ל דשיעור ט"ק אמה על אמה ועיין בארה"ח שכתב דהרוצה לצאת מידי ספק לא יפחית מאמה וחצי ומנהג החסידים לדקדק שיהי' בו אמה מלפניו ואמה מלאחריו ונקב בית הצואר אינו עולה מן המנין וצריך לסגור בית הצואר שלא יהי' פתוח עכ"ל ארחות חיים: ועיין בתוספות חיים כלל י"א אות כ"ב וז"ל ומנהג אנשי מעשה לדקדק שיהי' בט"ק אמה מלפניו ואמה מלאחריו ונקב בית הצואר אינו עולה מן המנין ואמה ברוחב ובט"ק כזה יצא מן הספיקות ויכול לברך עליו רש"ז בס"י ומ"ב וארה"ח וכו' ע"ש ובס"ף כתב בשלובש הטלית קטן יסגור בית הצואר שלו וכו' האר"י ורש"ז בסידור עכ"ל וכ"כ בסידור ישועות ישראל הלכות ציצית אות ח' עיי"ש: ועיין במסגרת השלחן סימן הנ"ל ס"ק ו' בסופו וז"ל אם עשה הציצית כלילה כשרים (פרמ"ג במ"ז סימן י"ח) ועיין בספר ישועות חכמה מבעל מסגרת סימן ט' הנ"ל אות ו' שהביא בשם ספר נאות דשא סימן י"ב שלא לעשות (פ"י להטיל בבגד) הציצית כלילה וחוכך שם לפסול הציצית בזה עיי"ש עכ"ל:

(כא) סימן מ"ז דיני ברכת התורה: במג"א בתחלתו כתב הב"ח לומר וצאצאינו וצאצאי דאמרינן כל שהוא ובנו ובן בנו תלמידי חכמים אין תורה פוסקת מורעו לעולם עכ"ל ול"נ דצאצאינו ודינו

להושי עניי ברכות התורה סי' א' ע"ב

היינו יוצאי חלציו וכן תרגום באיוב כ"א על וצאצאיו בניה ובני בניה לכן אין לשנות הנוסחא עכ"ל ועיין בפרמ"ג שם באשל: ובעטרת זקנים שם פסק כהב"ח וכן פסק בסידור היעב"ץ כהב"ח: ועיין בספר ערך ש"י חלק או"ח סימן הנ"ל שכתב ולפענ"ד הרין עם הב"ח דוראי דצאצאיו הו' יוצאי חלציו ויש לפרשו על בניו ויש לפרשו גם על בני בניו ותפלה צריך לפרש היטב וכמש"כ הפד"ח לקמן סימן קי"ט בשם הוזהר פרשת וישלח ח"ל שם דף קס"ט ע"א הצילני נא מיד אחי אי תימא קריבין אחרנין סתם אחין אקרין מיד עשו מאי טעמא בגין לפרשא מלה כדקא יאות בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות ולא יסתום מלה ע"כ עכ"ל ערך ש"י וכ"כ הנוסח בסידור דה"ח ובסידור ישועות ישראל וכ"כ באשל אברהם מהדורא תנינא מהרב הגה"ק מביטשאטש ומסיים מלכד הכלל שלהרבות בנוסח עריף כמ"ש כמה פעמים וכן משמע באו"ח רס"ג ובבקשה נכון יותר לפרש בנ"ל עכ"ל:

(כב) סימן מ"ז סעיף י"ד: נשים מברכות ברכת התורה: מג"א ס"ק י"ד וז"ל דהא חייבות ללמוד דינין שלהם כמ"ש ביור סימן רמ"ז סעיף ו' ועוד דחייבות לומר פ' הקרבנות כמו שחייבות בתפלה וא"כ קאי הברכה על זה עכ"ל וכ"כ באה"ט שם: וכ"כ הטו"ז ס"ק ב' בשם הב"י: ועיין בשמלה חדשה בסדר הקרבנות סעיף י' כתב גם הנשים בכלל אמירת סדר הקרבנות עם התחינות שהרי בזמן בהמ"ק היו שווים לאנשים בקרבנות אלו: וז"ל ש"ע הרב התניא שם סעיף י' נשים מברכות ברכת התורה שהרי חייבות ללמוד מצות שלהן לידע היאך לעשותן והיאך לזהר מכל לא תעשה שהן מזהרות בהן כאנשים והן חייבות בתפלה כמו אנשים כמו שיתבאר בסימן ק"ו ועוד שברכת התורה מברכין קודם פ' התמיד ובקריאת פ' התמיד הן שוות לאנשים שהרי תפלה במקום תמיד תקנוה עכ"ל וז"ל הרב התניא בסימן ק"ו סעיף ב' נשים ועבדים אע"פ שפטורים מק"ש חייבים בתפלה מפני שהוא מצות עשה שלא הזמן גרמא וכו' אבל י"א שעיקר מצות תפלה היא מדברי סופרים וכו' ואע"פ שהוא מ"ע מדברי סופרים שהזמן גרמא והנשים פטורות מכל מ"ע שהזמן גרמא וכו' אע"פ כן חייבו אותן בתפלה שחרית ומנחה הואיל ותפלה הוא בקשת רחמים וכן עיקר עכ"ל: וכ"כ בספר הגן ליום שלישי וז"ל ותהא אשה זהירה להתפלל בקר וערב עכ"ל:

(כג) ועיין בהלכות שבת סימן רס"ג סעי' י': הגה והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה אם לא שהתנה תחלה ואפילו

תנאי

לְחֻמֵי עֲנִי בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה ס"י א' ש"ם

ט

תנאי בלב סגי עכ"ל. ועיין במג"א אות י"ט (מקבלת שבת) ותתפלל מנחה תחלה ע"כ וכתב שם מחצית השקל דאם תדליק תחלה כבר קבלה שבת ואיך תתפלל מנחה של חול ותהא צריכה להתפלל ערבית שתים כמו שכתוב סעי' ט"ו. במג"א ס"ק כ' (שהתנה תחלה) ומ"מ נ"ל דאין להתנות כי אם לצורך וכו' ועי"ש בפרמ"ג באשל ובמחצית השקל ובלב"ש: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ו' ע"ש:

(כד) וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני הדלקת הנר אות ב' שתתפלל מנחה תחלה ע"ש וכ"כ בנור ישראל סימן מ"ה ח"א סעיף י"ב ע"ש וכ"כ בחיי אדם הלכות שבת כלל ה' אות ט' ע"ש וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ע"ה ח"א אות י"ג ח"ב אות ו' וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ב דף ט"ו ע"ב ע"ש: ועיין בספר אורחות חיים סימן רפ"ו אות ג' וז"ל עיין בשו"ת שואל ומשיב מהר"ת ח"ב סימן נ"ה שכתב דגם נשים חייבות בתפלת מוסף של שבת ור"ח עי"ש: ועיין בספר קדושת יום טוב מאדומ"ר הרב הגה"ק אב"ד דק"ק סיגעט וצלה"ה פרשת מטות דף קי"ד ע"א שכתב וז"ל דבאמת קי"ל דגם הנשים חייבות בתפלה דרחמי ניהו כדאיתא בש"ס ברכות וכש"ע הלכות תפלה עכ"ל:

(כה) סימן מ"ח כתוב בשערי תשובה ס"ק ב' וז"ל ובש"י כנה"ג סימן נ"א כתב ריש נוהגין לעמוד כשאומרים אנא בכח ע"כ ועיין בלקוטי מהרי"ח ח"א דף מ"ז ע"ב דה"מ בשכמל"ו וז"ל הא דאמרין אחר אנא בכח בשכמל"ו עיין בסדר היום שהוא מפני קדושת השם הנרמו כאנא בכח ומהאי טעמא כתב שנכון לאמרו מעומד ע"כ: **(כו)** סימן נ' מג"א ס"ק ב' ואף בתפלה מוטב להתפלל בלשון שמבין כמ"ש ס"ס ק"א מכל מקום יש לומר שאף שהוא אינו מבין הקב"ה יודע כוונתו ומבין אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד לכן צריכים ללמוד הפירוש ע"כ: ועיין בספר טעמי המנהגים בקונטרס אחרון דף י"א ע"א וז"ל ובספר תולדות אהרן להרב הצה"ק מו"ה אהרן מ"מ דק"ק ויטאמיר וצוק"ל לימים נוראים כתב וז"ל צריך לזוהר בכל השנה ובפרט בר"ה ויזה"כ להתפלל סתם בפירוש המלות ולא כאותם המתפללים מתוך סידור הארז"ל וכו' רק העיקר שיהי' האדם שפל בדרך ולהתפלל פשוט בפירוש המלות ולדבק עצמו אל האותיות התפלה. והאותיות עצמם הם באים למעלה ונעשים הכוונת והיחודים מעצמם וכו' עכ"ל:

(כז) עוד הביא שם וז"ל ובספר מגן אברהם להרב המגיד הקדוש מטריסק וצ"ל כתב ששמע מאביו הרב המגיד הקדוש מו"ה

לְחֻמֵי עֲנִי בִּרְכַת הַתּוֹרָה ס"י א' ע"ם

מִרְדְּכֵי מִטְשָׁאֲרֵנָא בִּיל וְלִלְהָה שְׁאֵמֵר בְּשֵׁם הַבְּעֵשֶׂט וְצִלְלָהָה שְׁאֵם אֶפִּילוּ הָאָדָם אֵינּוּ יוֹדֵעַ שׁוֹם כּוֹנֵנָה רֶק שְׁהוּא מִתְפַּלֵּל לְהַשִּׁי"ת מִחֻמַּת שְׁהוּא צוּה כִּךְ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אִף שְׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ אֶפִּילוּ פִירוּשׁ הַמְּלוֹת עַל כָּל זֶה תִּפְּלָתוֹ בּוֹקֶעַת וְעוֹלָה עַד לִרְקִיעַ. וְהַעֲנִין הוּא כִי הַתִּיבוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וְתִפְּלָה יֵשׁ בָּהֶם קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה מֵאֵד אִם יוֹצֵאִים מִהַגְרֹן לִשְׁם שָׁמַיִם וְלִשְׁם פְּעֻלָּם. וְעוֹשִׂין כּוֹזֶה תִּיקוּנִים גְּדוּלִּים בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים: עוֹד הֵבִיא שֵׁם וּבִסְפָר יִסּוֹד הָאֱמוּנָה פִירוּשׁ בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל הַפְּסוּק וִיפְתּוּהוּ בִּפְיָהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכּוּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּה יִשְׂרָאֵלִית פּוֹעֵלָה בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים אֶפִּילוּ כִּלִּי שׁוֹם כּוֹנֵנָה הַלֵּב וְדִיִּיק מִלְשׁוֹן וִיפְתּוּהוּ שֶׁהִקְבִּיָה נִתְּפָתָה בְּתִפְּלָתָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶפִּילוּ הִיָּה רֶק בִּפְיָהֶם וְלִבָּם לֹא נִכּוֹן עִמָּם עַכ"ל:

(כח) וְעִיִּין בִּסְפָר קְדוּשַׁת יו"ט מֵאֲדוּמוֹר הָרַב הַגְּהַצְה"ק אֲבִי"ד דְּק"ק סִיגֵט וְצוֹקְלָה"ה פִּרְשַׁת שֶׁלַח דָּף ק"ה ע"ב וו"ל וְהוּא שֶׁבִקֵּשׁ מִשֶּׁה רִבִּינוּ ע"ה וְעַתָּה יִגְדֵּל נָא כַח ה' כַּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ לְאֹמֶר ר"ל אִם גַּם רֶק בִּפֵּה יֹאמְרוּ כִּלִּי כּוֹנֵנָה הַלֵּב ה' אֲרֶךְ אֲפִים וְגו' עַל כָּל זֶה סִלַּח נָא לַעֲוֹן הָעַם הַזֶּה וְגו' וַיֹּאמֶר ה' סִלַּחְתִּי כְּדַבְרֶיךָ. וּפִירוּשׁ רִשִּׁי וו"ל בְּשִׁבִּיל מַה שֶׁאֱמַרְתָּ פֶּן יֹאמְרוּ מִבִּלְתִּי יִכְלַת ה' שֶׁמֶשֶׁם נִשְׁמַע כִּמָּה גְּדוּל כַח הַדִּיבּוֹר דִּהִיָּה בְּתַחֲלָה אֲמִירָה בִּפֵּה וְלֹא בִּלֵּב כִּהְנִ"ל וְר"ל סִלַּחְתִּי כֹּאֵם יֹאמְרוּ בְּתַחֲלָה בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא וְלֹא מִקִּירוֹת לִבָּבָם. כִּי אִף עֲקִימַת שְׁפָתִים הוּא מַעֲשֶׂה לַפְּעוּל בִּלְבוֹ אַחֲרֵי כִךְ הַתְּלַהּבוֹת נִפְלָא וְכוֹנֵנָה רְצוּיָה וְעִבּוּדָה בְּרַעוּתָא וּבַחֲדוּתָא דְּלִבָּא לִשְׁם שָׁמַיִם עַכ"ל עִי"ש הַיּוֹטֵב:

(כט) סִימֵן נָא סְעִיף ד' צִרִיךְ לִיזְהַר מִלְּהַפְסִיק בְּדַבּוֹר מִשִּׁיתְחִיל בִּרְוֹךְ שֶׁאֱמַר עַד סוֹף שְׁמִנָּה עֶשְׂרֵה: הַגִּי"ה וְאֶפִּילוּ לְצוֹרֶךְ מִצּוּה אֵין לְדַבֵּר בֵּין בִּרְוֹךְ שֶׁאֱמַר לִישְׁתַּבַּח ע"ב: מִגִּי"א ס"ק ג'. כְּתוּב בְּכוֹנֵנָת דְּמוֹתָר לַעֲנוֹת אֱמֵן אַחֲרֵי בִּרְוֹךְ שֶׁאֱמַר וְנ"ל דֹּאֶפִּילוּ בְּאַמְצַע הַבְּרַכָּה מוֹתָר לַעֲנוֹת אֱמֵן כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הוֹזְכְּרָה בְּגִמְרָא עַכ"ל וּבִשְׁעָה הָרַב הַתִּנִּיא אוֹת ג' הֵבִיא דְּעוֹת כּוֹזֶה אִם מוֹתָר לַעֲנוֹת כָּל אֱמֵן בְּאַמְצַע בִּרְוֹךְ שֶׁאֱמַר עַכ"ל אֲבָל הַפְּרָמ"ג בְּאֶשֶׁל ס"ק ג' מְסִיק לְהַלְכָה שֶׁמוֹתָר לַעֲנוֹת אֱמֵן בְּאַמְצַע בִּרְוֹךְ שֶׁאֱמַר לְכָל בְּרַכָּה שֶׁשׁוּמָע כְּמִגִּי"א:

(ד) וְעִיִּין בְּאֶשֶׁל אֲבִרָהֶם מֵהָרַב הַגִּי"ה מִכּוּטְשָׁאטְשׁ וו"ל מִצַּד שְׁחִיבִים הָרַבָּה דְּבִרֵי הָאֲר"י ע"ה וְכְתוּב בְּשֵׁמוֹ לֹמֵר בִּפֵּה עִמּוֹ בְּבִרְוֹךְ שֶׁאֱמַר וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּמִקְוָא כּוֹזֶה מִצַּד מִסְפַּר הַפִּז' תִּיבוֹת. וְגַם שְׁאֵין גִּרְעוֹן לְמִכּוּן כּוֹזֶה ע"י תּוֹסְפוֹת מְלוֹת וכו'. מִכָּל מְקוֹם כְּשֶׁמִּסְבִּיִּים הַחֹן

בִּרְוֹךְ

להושי עניני פסוקי דזמרה סי' א' ע"ה

ברוך שאמר ואני עומד באמצע ברוך שאמר אני עונה גם ברוך הוא וברוך שמו כיון שאמן חייב לענות ובדי שלא יהי כעין מספר פ"ח ח"ו ע"י מה שעונים גם ברוך הוא וברוך שמו עדיף מפי ויש מספר צ"א עם הכולל אך כל זה קודם אמירת הזכרת שם הקודש שבברוך שאמר או ודאי אין שום קפידא לענות גם ברוך הוא וברוך שמו מה שאין כן אחר אמירת ברוך אתה ד' וכו' שבכ"ש קודם סיום ברוך אתה ד' וכו' דלבסוף ברוך שאמר צ"ע אם לענות לכתחלה ב"ה וברוך שמו כיון שזה באולי כדין אמצע ברכות ק"ש ועל כל פנים לא גרע מבין הפרקים דברכות ק"ש וצריך לעיין בזה ועל כל פנים ברוך הוא וברוך שמו אין לענות שאין קפידא בזה וכו' ומסיים אך קודם ברוך אתה ד' יותר טוב לענות בפה ברוך הוא וברוך שמו עכ"ל: (א) בעבודת הקודש מורה באצבע סעי' ע"ד כי וז"ל מעת שיתחיל ומירות יזהר שלא ידבר כלל ועיקר כי כל הזמירות הוא לתקן עולמות ואיך יפסיק בדברים בטלים ובמעט על הדרך האמת אינו נכון ללמוד מוזמרים וכיוצא בין הדברים של הזמירות כי כל הפסיקים והסדר הזה נכון ומתוקן על פי הסוד ורוין עלאין ולא נכון להפסיק בעניני דברי תורה אחרים שאינם שייכים על פי מדתן וכו' ועל פי הדין משיתחיל ברוך שאמר אסור להפסיק כי ברכת ברוך שאמר נתקנה מימות תנאים ראשונים קודם פסוקי דזמרה וברכת ישתבח אחריהם ואיך יפסיק בנתיים: ועיין שם קשר גורל סימן ו' סעי' לג' שם ואם הוצרך לנקבו בתוך פסוקי דזמרה וחזר ישול ידיו ויברך אשר יצר ויניח ציצית ותפילין ויברך עליהם כ"ב בשם גר"ע ש: (ב) בסידור נהירא השלם קודם ב"ש כתיב אסור להפסיק בריבור משיתחיל ברוך שאמר עד אחר בפילת אפים ואפילו לצורך מצוה אין לדבר אבל מותר לענות כל אמנים מברוך שאמר עד ישתבח ואפילו באמצע הברכה וכן לקדיש ולקדושה ולברכו ולמודים מפסיק לענות וזה נוהג אפילו בברכות ק"ש אבל ברוך הוא וברוך שמו אין לענות עכ"ל: וכ"כ בסידור דרך החיים שם: וכ"כ בסידור היעב"ץ. וכ"כ בחיי אדם כלל כי אות ג' וכו' עוד ואם שמע קול רעמים וברקים מותר לברך אפילו באמצע מוזמור כיון שאם לא יברך תיכף לא יוכל לברך עוד. ועיין סי' ס"ז מ"א ס"ק ה' וכ"כ בקיצור ש"ע סימן י"ד סעי' א': ובכל מקום שאסור להפסיק אסור לדבר אפילו בלשון הקודש כמו בשאר לשונות כ"ב כל האחרונים:

(ג) ולענין אם עשה צרכיו או הטיל מים ורוחץ ידיו אם מותר לומר

אשר

להושי עניי פסוקי דזמרה סי' א' ש"ם

אשר יצר עיין באר היטב סימן נ"ג ס"ק ג' שכתב בשם תשובת גינת
ורדים חלק או"ח כלל א' סי' נ"א ובשם שו"ר בנה"ג ובתשובת מטה
יוסף ח"ב סימן י"א מי שהוצרך לנקביו בתוך פסוקי דזמרה וכו' יטול
ידיו ויברך וכו' ע"ש וכן פסק בסידור דרה"ח וכן פסק בסידור יעב"ץ
אך בחיי אדם כלל הנ"ל ובקיצור ש"ע סימן הנ"ל דעתם שלא לברך
אשר יצר באמצע פסוקי דזמרה: ועיין בשערי תשובה סימן הנ"ל ס"ק
ג' וז"ל עיין בשו"ת פני יהושע ח"א סימן ה' חבורה שלא הי' להם מנין
קודם ברוך שאמר והתחיל לומר פסוקי דזמרה ובאו עשרה אסור
לומר קדיש בתוך פסוקי דזמרה ע"ש והביאו הבאה"ט לקמן סימן נ"ג
(ס"ק ג') עכ"ל. ועיין בארחות חיים סימן הנ"ל שכתב ועיין בשו"ת
שאלת שלום סימן מ"ג שיתום העומד בפסוקי דזמרה מותר להפסיק
לומר קדיש יתום ואפילו בברכת ק"ש מותר להפסיק עי"ש טעמו עכ"ל:
(לד) ועיין בספר עובר אורח הנספח לספר ארחות חיים בסופו סימן
הנ"ל וז"ל בפנים הובא בשם תשובת שאלת שלום שמותר
ליתום לומר קדיש באמצע ברכות ק"ש וכו' והוא נגד שו"ת פני יהושע
המובא בבאה"ט סימן נ"ג סוף ס"ק ג' שאפילו בפסוקי דזמרה אסור.
ואולי דקדק לכתוב יתום היינו קטן שאין עליו חובה כל כך ואין
חשש בהפסקתו. וע"ז השיב המחבר ארחות חיים שם בקונטרס הנ"ל
וז"ל כפי הנראה אין נמצא באמתחת הספרים של הגאון בעל קונטרס
הזה לא שו"ת פני יהושע ולא תשובת שאלת שלום וגם לא ראה
היטב מה שהעתיק הבאה"ט הנ"ל בשם שו"ת פני יהושע. ואנכי הרואה
בשו"ת פני ח"א סימן ה' והבאה"ט קיצר בהעתקתו ושם נשאל הפני
וכו' ע"ש. ושוב ראיתי שגם בשערי תשובה סימן נ"א ס"ק ג' העתיק
תשובת הפני בקיצור. והנה בשו"ת שאלת שלום הביא תשובת הפני
הנ"ל לענין שאלתו אם היתום אחר אביו מותר לומר קדיש באמצע
פסוקי דזמרה. אחר עלינו שאמרו הקהל. ופסק בפשיטות שהיתום
מותר להפסיק לומר קדיש דאם מותר להפסיק לשאול מפני כבוד
אביו או רבו מכל שכן מפני כבוד שמים וגם כבוד אביו שחייב
בכבודו גם לאחר מותו כמבואר בש"ס וביו"ד סי' רמ"ב וגם כיו
דהמנהג לאומרים תמיד מפני כבוד ציבור לשאול שלום עליהם מאר
אדון העולם אם לא יאמרו יש בזה גנאי לציבור וגם באמצע הפרקי
נראה דמותר ומכ"ש בפסוקי דזמרה דמותר לענות לא לבד יהו
שמי" רבא מברך אלא גם יתברך וכמ"ש הא"ר אם כן ודאי דמותו
ליתום להפסיק ולומר קדיש ועל זה רמז לתשובת פני הנ"ל שדעת
בהפסיקים

דקומי עניני פסוקי דזמרה סי' א' ש"ם יא

כהפוסקים שמותר להפסיק לענות קדיש באמצע פסוקי דזמרה כיון שמחויב לענות וכו' אם כן אין כאן סתירה להשאילת שלום הנ"ל ועינו ראה היטב בגוף תשובת הפנ"י ובבאה"ט ושע"ת הנ"ל. ואדרבה מהפנ"י הוכיח לחזק דינו לענין יתום שמותר להפסיק לומר קדיש עכ"ל ארחות חיים:

(לד) ש"ע סעיף ח' אין אומרים הזמירות במרוצה כ"א בנחת וכתב באה"ט שלא ידלג שום תיבה ולא יבליעם אלא יוציא מפיו כאלו מונה מעות ע"כ וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף י"ג וכתב שם המעם כדי לכווין בהן יפה ע"כ וכ"כ בחיי אדם כלל י"ח אות א' וכ"כ בסידור דה"ח בשם הד"מ: ועיין בספר הגן ליום שני וז"ל ויאמר ברכות בקול נעים כי כל שאמר בקול רם ובקול נעים ברכות, יתעדן בגן עדן ויהיה לו עטרת על ראשו ע"ש. עוד כתב שם להלן וז"ל מצאתי כתוב וכל המגביה קולו ואמר בקול רם מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות הכתובים בפרשת ויקרא עכ"ל:

(לו) ועיין בספר הצוואת יש נחלין אביו של השל"ה הקדוש ז"ל דף י"א ע"א וז"ל כלל גדול הן בברכת הנהנין הן בברכת השבח הן בברכת המזון שתרגילו עצמיכם לומר אותם בקול רם כי הקול מעורר הכוונה וטוב שתתפללו הכל מתוך הסידור ולא בחוץ (פ"י בעל פה) כי זה גם כן התעוררות גדול להתפלה בכוונה ועי' לקמן סי' נ"ג כע"י כ"ו: ועיין בקיצור של"ה מסכת חולין עניני בית הכנסת וז"ל ילמד אדם את בני ביתו שיאמרו כל הברכות בכל יום בקול רם הן ברכת המצות הן ברכת הנהנין חדא שהקול מביא לידי כוונה ועוד שהשומעים כשישמעו הזכרת השם יאמרו ברוך הוא וברוך שמו וגם יענו אמן נמצא זוכים ומזכים ומצוה גוררת מצוה עכ"ל:

(לז) ועיין בארחות חיים סימן נ"א סעיף ח' שכתב עיין בשו"ת אמרי אש חלק או"ח סימן ג' שכתב דאף שאינו נכון לצוות צווחות משונות כדרך מקצת בני אדם אבל בקול ערב וודאי ראוי ונכון. ועל זה נאמר עבדו את ד' בשמחה בואו לפניו ברננה ואיך תהי' רנה בשפתיים נאות וקול לא ישמע ועוד כי הזמירות אשר לפני ק"ש ותפלה נוסדו להכין נפשותינו ולהרים לבבינו אל ד' בהזכיר תהלות השי"ת ונפלאותיו ולזה צריך לומר בקול רנה וצהלה. ואם שהאר"י ז"ל לא הרים קולו הניחו להאר"י הקדוש כי גם כי לא שאג רוח ד' דבר בו וע"ש נועם לשונו עכ"ל אורחות חיים:

(לח) ועיין בספר ישועות חכמה סימן ו' שכתב וז"ל במסגרת השלחן ס"ק

להוסיף עניני פסוקי דזמרה סי' א' ע"ם

ס"ק א' וראוי להרגיל את עצמו לומר הברכות בקול רם ולא יברך בלחש כי אמירת הברכות בקול מעורר הכוונה (של"ה ובאה"ט סימן תדמ"ג) על דרך שאמרו רז"ל בעסק התורה שצריך להוציא בפה בקול שנאמר כי חיים הם למוצאייהם. וכן ערוכה בכל ושמורה שדרשו בעירובין דף נ"ד אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת וכן לענין הברכות (ראשית חכמה שער הקדושה פרק ט"ו ושל"ה בשער האותיות וכפר הרדים ובאה"ט סימן תרמ"ג) :

(לט) (שם אות ב') וצריך למחות באותן שמכרכין ברכת המזון ושאר הברכות בלחש כי על ידי זה מבליעים כמה אותיות ונקודות. וגם שוכחים לכוון פירוש המלות בכל תיבה שהכוונה הוא עיקר גדול בכל הברכות והתפלות כידוע: (אות ד') ולכן יזהרו להרגיל עצמם לומר הברכות וכל דברים שבקדושה (חוץ מהשמנה עשרה) בקול רם עכ"ל: ולענין אם קראו אותו לעלות לתורה והוא עומה באמצע פסוקי דזמרה או ק"ש אם מותר לעלות עיין לקמן במג"א סימן קל"ה ס"ק ו' ובשערי אפרים שער א' הבאתים לקמן: ולענין אם מותר לענות י"ג מדות באמצע פסוקי דזמרה הבאתי לקמן סימן ס"ה בשם הגאון מהרש"ק: ולענין אם מותר לומר הלל עם הציבור באמצע פסוקי דזמרה הבאתי לקמן סי' תכ"ב מג"א ס"ק ו' :

(מ) ש"ע סימן נ"ב סעיף א': אם בא לבית הכנסת ומצא ציבור בסוף פסוקי דזמרה ידלג וכו' עיי"ש ועיין בבאר היטב ס"ק א' וז"ל המגיד הזהיר לבית יוסף לבוא לבית הכנסת בהשכמה כדי שיוכל להתפלל כסדר ולא בדילוג כי העושה כן מהפך הצנורות סידור האר"י והרבה אנשי מעשה נוהגים להתפלל כסדר נטעם זה אפילו אם איחרו לבא לבית הכנסת אבל בתשובת חכם צבי סימן ל"ו כתב שמה שכתב בספר הזהיר שיש להתפלל על הסדר היינו כשאנו מתפלל עם הציבור אבל אם איחר לבא לבהכ"נ ובא כשהציבור מתפללין כולי עלמא מודו דידלג כדי להתפלל עם הציבור עיי"ש וכ"כ הפרי"ח סימן נ' עכ"ל באר היטב: וכ"כ בסידור נהורא השלם :

(מא) וכ"כ בסידור קול יעקב מר' יעקב קאפיל בעל המחבר ספר שערי גן עדן הובא בתוספות חיים כלל י"ט אות ג' כתשובת חכם צבי הג"ל דידלג כדי להתפלל עם הציבור כמ"ש הפוסקים רק יכוין במחשבתו בעת שהוא מתחיל להתפלל עם הציבור שכבר נתקנו העולמות ע"י תפלת הציבור ויכלול כוונתו עמהם ואח"כ כשחוזר לומר מה שדילג לא יכוין לשל תפלה כלל ולשם תיקון העולמות

רק שאומר מזמורים ושירים עכ"ל :

(מב) חיי אדם כלל י"ט אות א' : הרוצה שתקובל תפלתו ידקדק להתפלל עם הציבור דוקא כדכתיב הן אל כביר לא ימאס וכתוב בעת רצון עניתיך ואימתי הוא עת רצון בשעה שהציבור מתפללין וכל י' נקראו רבים ועיקר התפלה בציבור הוא תפלת שמנה עשרה והיינו שיתפללו עשרה אנשים שהם גדולים ביחד ולא כמו שחושבין ההמון שעיקר להתפלל בעשרה. הוא רק לשמוע קדיש וקדושה וברכו ולכן אינם מקפידים להתפלל ביחד רק שיהיו עשרה בבית הכנסת והוא טעות גדול וכו' : שם אות ד' נתאחר לבא וכו' ואחר זה יאמר ברוך שאמר ואם יראה שאם יאמר כל פסוקי חזמרה לא יוכל להתפלל שמנה עשרה בציבור ידלג מקצת פסוקי חזמרה וכו' עיי"ש. ועכשיו המנהג בגלילותינו שאם מתאחרין מדלגין עד ברוך שאמר ולא יותר :

(מג) וכתב בשערי תשובה סימן נ"ב סוף אות א' וז"ל אבל מי שדרכו להתפלל במתון ובכוונה. ואף שבא בתחלת התפלה אין יכול להתפלל בשוה (פי' עם הציבור) לא יעיל להתפלל עמהם יחד כיון שהוא מתנהל לעט ובמתון ואם יתפלל עמהם בשוה יפסיד הכוונה מותר לו להתפלל על הסדר. ויראה לבוין שברכו וקדושה יאמר עמהם בין הפרקים ולא יעמוד באמצע הפרק וכל לבבות דורש ה' עכ"ל שע"ת וכ"כ בקיצור ש"ע סימן י"ד סעיף ז'. וכ"כ בתוספות חיים כלל י"ט אות יוד ע"ש :

(מד) באשל אברהם מהגה"ק מבוטשאטש והובא בארחות חיים כתב וז"ל דאין ספק שכשמתפללים בעת חזרת הש"ץ התפלה הרי זה תפלה עם הציבור ממש. וכו' ומ"ש כאן שידלג היינו כשהוא באופן שאי אפשר להתפלל כאחד עם הש"ץ בחזרה. או מצד שרגיל לעורר כוונתו ע"י קול ויתבלבלו הציבור בתפלתם בלחש על ידי קולות שלו. או מצד שהוא נחפו שיעוכב עד החזרה. או שכשלא ידלג יוקדם גם חזרת הש"ץ לתפלתו. או שלא יהיה אפשר לו להמתין עד חזרת הש"ץ בשתיקה ואולי יבא לידי הפסק. או שאינו יכול לשער כמה יומשך תפלת הלחש דש"ץ. או שעומד רחוק ולא ידע אימתי יתחיל הש"ץ יע"ש מה ש"כ בזה ע"כ : בארחות חיים שם כתב. ומ"ש בבאר היטב סק"א בשם המגיד. כתב בספר מאורי אור בחלק באר שבע דף כ"א ע"ב דהשוהים לבוא ואין מדלגים להתפלל עם הציבור משום דברי המגיד שמהפך צינורות וכו' נראה שעוברים על דברי חכמים רק כוונתו

דְּכוּטִי עֵינִי פִסְקֵי דּוּמְרָה סִי א' ש"ם

כוונתו לכתחלה כיון שסידור אלו ו' מזמורים על פי הבוונת כסדר המדות אבל אין מעכבין כלל יע"ש שהביא רא"י לזה :

(מדה) ש"ע סימן נ"ג סעיף א' : אומר שליה ציבור ישתבח מעומד : מג"א ס"ק א' כדי שיסמוך לו הקדיש מיד. משמע דכשמתפלל ביהוד אין צריך לעמוד וה"ה בשבת שהחזן מנגן ברוך אתה ה' אין צריך היחיד לעמוד כשאומר ישתבח (ב"ח) אבל בסוף סימן נ"א משמע דצריך לעמוד עכ"ל מג"א. וכתב שם במחצית השקל (אבל בסוף סימן נ"א (סעי' ו' בהגה) משמע דצריך לעמוד) דהא כלל בחד בבא ישתבח עם ברוך שאמר ויברך דוד משמע דדיניהן שוה וגם בישתבח צריך לעמוד משום ישתבח גופי' כמו ברוך שאמר ויברך דוד עכ"ל וכ"כ בבאה"ט ס"ק א' : ועיין בעטרת זקנים שכתב ומ"מ נוהגים אנשי מעשה לעמוד כשאומרים ישתבח בין בשבת בין בחיל ואפילו ביהוד וכן בכל דבר שבקדושה צריך לעמוד כמ"ש בירושלמי וכו' רק לברכת הנהנין אין צריך לעמוד ע"כ וכ"כ בש"ע הרב התניא סוף סעיף א' ע"ש וכ"כ בסידור דרך החיים ובנהורא השלם שם : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן י"ד סעיף ד' בסופו : אמנם בשערי תשובה ס"ק א' כתב וז"ל ועיין בש"ע שהרב ז"ל כתב שאין לעמוד. שסודו מיושב כנודע וכן הביא בלקוטי מהר"ח ח"א דף נ"ט ע"א דכן כתב הרב"ח בשם התולעת יעקב וכ"כ בתוספות חיים כלל י"ח אות י"ב בסופו בישתבח כתבו הפוסקים דנוהגין לעמוד והמקובלים כתבו שסודו מיושב עכ"ל :

(מן) ש"ע שם סעיף ט"ז : מי שאינו ש"ץ קבוע צריך לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה (פי' להתפלל לפני העמוד) ולא יותר מדאי אלא פעם ראשונה מסרב וכו' ובפעם שלישית יעמוד וכו' ע"כ וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף י"ט וכ"כ בחיי אדם כלל כ"ט אות ט"ז : ועיין באשל אברהם מהרב הגה"ק מבזשטאטש וז"ל עוד מצאתי אודות מה שאמרו חז"ל בתפלה בציבור לסרב ב' פעמים כתבתי כזה וכו' ולזה אין זה כי אם כשאין חשש שירדו על ידי זה לפני התיבה שאינם הגונים וכו' מה שאין בן שכשיסרב ירד לפני התיבה שאינו הגון. נראה שיעבור לפני התיבה מי שכוונתו לשם שמים גם שאינו קבוע ע"כ :

(מן) ש"ע שם סעיף כ' אם אחד רוצה לומר תפלה בשביל אביו ואחד רוצה לומר בשביל אחר מי שירצה הקהל שיאמר התפלה הוא יאמר ע"כ : מג"א ס"ק כ"ג (בשביל) פי' שמת אביו ורוצה להתפלל בדרך האבלים : שם ס"ק כ"ד (מי שירצה הקהל) הטעם

דדוקא

דחוקא קדיש יכול לומר בשביל אביו אבל לא יכול להיות שליח
הקהל להתפלל על כרחם ע"כ וכ"כ בבאה"ט ס"ק כ"ד כ"ה ומסיים
שם הבאה"ט ומצוה להניח לאכל להתפלל שהוא נחת רוח למת
ומצילו מדינו של גיהנם ע"כ וכ"כ בעטרת זקנים שם וז"ל והמוחה
באבל כאלו מוחה באדם לעשות מצוה וכאלו גזול את המת לפי
שהוא נחת רוח למת ומצילו מדינה של גיהנם (ר"מ מינץ סימן מ"ג):
כתב בספר עובר אורח הנספה לספר ארחות חיים סימן קל"ב וז"ל
בדיני קדיש אמהתי בכבר הימים. שמי שמקבץ המנין. וזולתו לא
נתאספי. יש לו זכות יותר מיאר צאט וכיוצא בו ע"ש שמביא ראיה
לדבריו. ולבסוף מסיים והסכימו לי כמה גאונים נ"י עכ"ל:

(מח) ועיין באשל אברהם מהגה"ק מבוטשאטש בסעיף כ' הנ"ל ע"ש
באריכות לשונו ומסיים לבסוף וכן הוא בחטיפת קדישים שלא
הועיל בלום החוטף, כי אמירתו שייכת למי שראוי על פי הנכון עכ"ל:
פירוש לפי שיש אנשים שחוטפין גם קדיש או קדישים שאינו מגיע
להם על פי הדין או על פי המנהג מחמת שמדמין בדעתם שכשירבו
קדישים עבור נשמת אבותיהם מעלין אותם בזה לגן עדן העליון יותר
ועל ידי זה חוטפין וע"ז כתב הרב הגה"ק הנ"ל כי אמירתו שייכת
למי שראוי על פי הנכון פירוש שהאומר קדיש שאין מגיע לו על פי
הדין או המנהג המקום אינו אוטר את הקדיש בשביל אבותיו אלא מי
שאומר אותו הוא עולה עבור מי שמגיע לו על פי הדין או המנהג:
וכ"כ באלף המנן בדיני קדיש יתום שער ב' אות א' בשם אחרונים:
(מט) ועיין בספר ארחות חיים סימן נ"ג סעיף כ' הנ"ל וז"ל ועיין
בספר יפה ללב ח"ב בקונטרס אחרון שהביא מספר ככר לאדן
דף ק"ס ע"ב שכתב וזה לשונו מי ששכח לומר קדיש ביום פטירת
אביו וירא ויצר לו. אם יאמר קדיש ביום אחר אם יועיל. נראה לי
הדל פשוט דאמירת קדיש מועיל בכל זמן לאביו. וכבר כתב רבינו
האריז"ל שיאמרו היתומים קדיש בשבת ויו"ט שיתעיל הקדיש להעלותו
ממדרגה למדרגה וכן נ"ל הדל שקדיש ולימוד והמצוה שיעשה הבן
בכל זמן עושה נחת רוח לאביו כמו שנראה מזה"ק ומרבינו האריז"ל
במחדש חדושי תורה בשבת. וא"כ בנדון דידן יש לומר קדיש באיזה
יום שיהי' ויקבל על עצמו שבכל שנה יאמר קדיש יום פטירת אביו
ויום שלפניו דוגמא מעין מה שכתב מור"ם ז"ל באו"ח סימן רס"ג
דאשה ששכחה הדלקת נר בשבת. שתדליק ג' פתילות והוא זכר
לדבר ע"ש עכ"ל. ועיין עוד בארחות חיים סי' קל"ב סעיף ב' בהג"ה
בד"ה

לְכוּמִי עֲנִי קָדִישׁ סִי אִי שִׁים

בד"ה ובדין מי ששכח לומר קדיש ביום יא"צ בשם עיקרי הד"ט סי' כ"ט אות ל"ה כנ"ל בשם ספר ככר לארן הנ"ל: עוד שם בארחות חיים בד"ה ועיין בשו"ת בית היוצר בסופו וז"ל ועיין בספר פדה את אברהם מע"ק אות ד' שכתב בשם ספר יהודי יעלה קובו סימן ד' דהאומר קדיש על אב ואב בתוך י"ב חודש או ביום יא"צ שרי ל"ל לומר בתוך פסוקי הזמרה כשאנו מוציא מנין אחר כך עכ"ל:

(נ) ועיין באלף המגן הנספח לספר מטה אפרים שער ג' אות יוד באמצע וז"ל כתוב בספר שער האמונה בשם ספר חסד לאברהם בהקדמה על משניות ורעים וז"ל כשראו צדיקי הדור התשות כח שבא לעולם והדור חלוש ומתמעט והולך ואין בכחם כלל להתענות ולסגף את גופם על כן המציאו עצה לזה בלא התענית ויהי דבר השווה לכל נפש לקיים ביום יא"צ מצות צדקה והכנסת אורחים בחבורת אנשים יחד לסעודה באחרות וריעות כמו שכתב בספר החיים (לאחי המהר"ל מפראג) דבסעודת מרעים מקיים הכנסת אורחים דלעניינם נקרא בשם צדקה (כי מחזק את לבו ומשיב את נפשו ואמרו רז"ל כל המקיים נפש אחת מישראל וכו') וע"ש מה שסיים בענין זה. ומנהגנו הוא דבעל יא"צ לאחר התפלה מהנהג לאנשים שהתפללו עמו במיני מזונות וי"ש. ועיין בשדי חמד שם שזהו תיקון לנשמת המת כי הברכות ועניות האמנים מעלים נשמת המת וע"ש מה שכתב בענין זה עכ"ל אלף המגן: ועיין בלקוטי מאיר סימן ג' סעי' י"ז יח י"ט כי כ"א מש"כ מענין אמירת לחיים ומש"כ מהנהג"ק מזידוטשוב:

(נא) סימן נ"ג סעיף כ"ו הגה יש מי שכתב דש"ץ יתפלל מתוך ספר המיוחד לציבור: ועיין באר היטב ס"ק ל"ז שכתב וקורין לש"ץ חזן שצריך לראות היאך יקרא ותרגום וירא וחזי עכ"ל ועיין בפרמ"ג במשבצות אות ט"ז וז"ל יש קהלות כותבין על י"י קלף סידור מיוחד לש"ץ להתפלל מתוכו ונכון הוא וראוי אף ליחיד להתפלל מתוך הסידור כ"ש ש"ץ שאימת ציבור עליו שיתפלל בפנים וע"ש אות ח' באמצע הדיבור וז"ל בא"ר אות י"ח בשם מהר"ם מינץ בגרי הש"ץ יהיו נקיים בלא רבב ולכלוך וכו' ויעמוד באימה ולא ימשמש בנרות להטיבם ע"כ:

(נב) ועיין בלקוטי מהר"ח ח"א דף כ"ה ע"ב וז"ל ועיין בספר סוד יבין ובעזו שלכוונת פירוש המלות צריך להקדים הכוונה לאמירה דהיינו שקודם שיאמר ארון עולם יהרהר בלבו פי' המלות ולא להיפך כי מה דהוה הוה שכבר אמר התיבה בלא כוונה והוא כנוף בלא

נשמה

נשמה ומה מהני שמכוון אחר כך ובאמת דברים אלו כבר הם נכללים בדברי האגרת הרמב"ן שכתב והסר כל דברי עולם מלבד בעת התפלה וטהר רעיוןך וחשוב הדיבור קודם שתוציאנו מפ"ך וכ"כ בספר רוקח בהקדמה וז"ל קודם שיצא הדיבור מפ"ך חשוב ביאורו ע"ש והנה להקדים הכוונה לאמירה הוא סגולה להתפלל מתוך הספר כידוע למידה על האמת: וכ"כ בשם הארז"ל שכל התפלה ה' מתפלל מתוך סידור התפלה והוא סגולה גם כן להנצל ממחשבות זרות ובשם הגר"א ז"ל כתבו רמזו על זה אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה עכ"ל וכ"כ זה הסגולה וזה הרמז בספר עץ פרי בשם הרב הצה"ק ר' פנחס מקאריץ וצללה"ה:

(נג) וכ"כ עוד בליקוטי מהרי"ח בדף ל"ג ע"ב וז"ל הנה קודם שמתחיל אדם איזה ברכה צריך לכוון לבו איזה ברכה שמברך וז"ל הספר חסידים סימן תתמ"ב לא יתחיל אדם ברוך אתה ה' עד שיחשוב בלבו על מה יש לומר הברכה וכו' לזאת נכון לברך הברכות מתוך סידור התפלה ומה גם שכבר כתבתי לעיל שכל התפלה טוב ונכון להתפלל מתוך הספר והוא סגולה להנצל ממחשבות זרות עכ"ל: וכ"כ בצוואות יש נוחלין אביו של השל"ק הבאתיו לעיל בסימן נ"א ע"ש וכ"כ בספר מים רבים בהנהגות טובות של הרב הצה"ק מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשיב וצללה"ה בנוסח א' אות ט' יתפלל בכוונת הלב מתוך הסידור ובנוסח ב' אות כ"ד כתב להתפלל מתוך הסידור לצד הכותל ובכוונת הלב ויזהר לענות אמן יהי"ר בכל כחו ובכוונתו ושלל לדבר בבהב"נ בפרט בשעה שהציבור מתפללין וכ"כ בהנהגות טובות של חתן הרב הנ"ל אות ד' עיי"ש: וכ"כ בצוואת בספר ברית אברהם בנו של הרב הצה"ק השל"ה ז"ל אות ו' וז"ל וראו למען השם להתפלל מתוך הסידור כי אותיות מחכימות ע"כ:

(נד) ועיין בספר היכל הברכה מהרב הגה"ק מקאמארנא וצללה"ה פרשת דברים ב' פסוק כ"ז וז"ל וכן לפעמים אינו יכול להתפלל אף בשבת צריך עכ"פ בכל כחו וקולו בהרגש גדול לדבר אותיות פסוקי דזמרה בכל כחו בקול גדול עד שבא לפני המלך מתנפל ומתחנן לפניו כאין וכו'. ואל תשגיח אחי בספרים אשר המהבר איננו כותב ברוח קדושה. כשתראה כמה דברים שמרפין אותך מעבודתך בחכמות זרות ושטותים אל יעשו שום רושם בלבך. ותראה שכתב המהבר שלא יגביה קולו יותר מן ההתלהבות אשר בקרבו ואם יגביה קולו יותר מכפי החיות אשר בקרבו או הקול שהוא בלי חיות לא די

ר'חומי עניני תפלה סי' א' ע"ה

שאינו פועל כלום כי הוא בגוף בלא נשמה אדרבה הוא מקלקל שהקליפית נדבקין בזה הקול כי רוח הטומאה שורה במקום אשר אין בו חיות. ע"כ נכתב שם ודברים זרים כאלה שאין בהן ממש והם חוכא ואטלולא הביאו כמה שמותים עד שלא להתפלל כלל אלא במוח וכל כיוצא מן הבלים נמצאו בספרים חדשים ולא כך הדרך אלא הכנע לבבך מאד לפני בוראך אף שאתה בקטנות גמור אם לבבך נכנע הרבה לפני קונך אדרבה התגבר בכל כחך לומר פסוקי דזמרה בקול גדול ולא יסך ובכל כחך אפילו במעט חיות ובהכנעה וכוה נמתקים הדינים והשנאל נעשה ימין אכ"ר עכ"ל :

(נה) עוד כתב שם וז"ל והתפלל בני בכל כחך מלה במלה לא יחסר כל באהבה וביראה בפי הזמן אפילו בקטנות גמור לא תסור מן הדברים כי האותיות יש להם כח גדול ונפלא כי לא דבר ריק הוא ואל תשנית על הרצים רוכבי הסוסים בני הרמכים ערב רב אף שלפעמים איש אלקים קדוש יכול להתפלל במרוצה גדולה על ידי שהשכינה מדברת מתוך גרונו אתה מה לך בזה מדרגה הזאת אין לנו ואם נמצא הוא לעתים רחוקות אף לצדיק גמור ולכן בני שמע בקולי וטוב לך בזה ובכא עכ"ל והביאו בשערי האמונה אות ת' בענין תפלה: עוד הביא שם בשם ספר בית אהרן וז"ל והעיקר שיתפלל בציבור הן אל כביר לא ימאס וילבש עצמו בטלית ותפילין קודם לעולם יהא אדם בכדי שיתפלל ק"ש קטנה בטלית ותפילין ופשיטא קטורת ובפרט כשעומד בטלית ותפילין מקבל עליו עול מלכות שמים יותר ולא לדבר בעת התפלה וזה אצלי ברור אשר תפלה בציבור יכול לעזור לאדם בכל דבר כמו צדיק הדור ואח"כ יקבע עתים לתורה וכו' עכ"ל :

(נו) עוד הביא שם וז"ל בספר מאור ושמש בפרשת וישב ברמזי חנוכה כתב וז"ל הענין הוא כי רבים וכן שלמים בדעת וביראה הם עושים עצות לעבודות שכלב זו תפלה ויש רבים מהם שמתפללים בינם לבין עצמם כדי לכוון היטב אבל באמת הוא שלא להפריש עצמו מהציבור ולענין הכוונה הוא עיקר ההתחלה וכו' ע"ש: עוד הביא שם בשם מאור ושמש וז"ל פרשת ואתחנן כתב דהנה האדם מחויב לזכך את עצמו בהורכבות גדול אבל עיקר הורכבות הוא על ידי תפלה בכוונה וכו' אבל העיקר הוא להתפלל דוקא עם הציבור הגם שמתפללים במהירות או באריכות מחויב לדחוק את עצמו להתפלל דוקא בציבור ולא ביחידות ואז יוכל לבוא לידי מדרגות גדולות

גדולות והנה הגם שמתפללים אלף אנשים ביחד בציבור מכל מקום אינו דומה תפלת זה האדם לזה האדם שכל אחד מוצא אלהותו יתברך לפי כוונתו והכנתו שעשה קודם התפלה עכ"ל ומסיים בספר מאור ושמע וז"ל ונבוא אל ביאור הכתובים ובקשתם משם את ה' אלהיך רהיינו בציבור לכן נכתב בלשון רבים ובקשתם וסיים ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך וגו' הכל בלשון יחיד כי כל אחד מוצא אלהותו יתברך כפי הזדככותו ולפי הכנתו כנ"ל עכ"ל:

(נז) סימן נ"ד סעיף ג' המספר בין ישתבח ליוצר עבירה הוא בידו: ועיין באשל אברהם מהדורא תנינא מהרב הגה"ק מבוטשאטש וצוקללה"ה וז"ל בין ישתבח ליוצר אומר שמע עם הציבור ורשאי אז לברך ברכת מילה ראשונה ושניה וכו' ע"ש ולענין מילה באמצע פסוקי דזמרה כתב הרב חנה"ק הנ"ל לעיל סימן נ"א וז"ל באמצע פסוקי דזמרה יש לברך המוהל ברכת המילה וגם שאחר יכול למול מכל מקום הוי לי מפני כבוד השי"ת במצוותיו וגם בין הפרקים דברכת ק"ש כן הוא ובאמצע הפרק יש לכבד לאחר אם אי אפשר להמתין. והנהוג לומר מול טוב להאב אינו כל כך מפני הכבוד ויכול לומר לו אחר כך או ביום אחר. וברכה על הכוס ג"כ יש לכבד לאחר היטב:

(נח) סימן נ"ו סעיף א': יש לכוון בעניית הקדיש ולענות אותו בקול רם ולהשתדל לרוץ כדי לשמוע קדיש: הג"ה ויש לעמוד כשעונין קדיש וכל דבר שבקדושה עכ"ל. מג"א ס"ק ד' (ויש לעמוד) כ"כ הגמ"נ בשם הירושלמי. ובד"מ כתב שמהרי"ל לא הי' קם אך כל קדיש שתפסו מעומד כגון אחר הלל הי' נשאר עומד עד אחר אמנ' יהא שמי' רבא וכ"כ בכוננות ובכתבים שכן נוהג האר"י וז"ל וכו' ומסיים לכן אין להקל עכ"ל מג"א וכ"כ בספר עבודת הקודש קשר גודל סימן ח' אות י"ד בשם האר"י ויעיין באה"ט ס"ק א': באה"ט ס"ק ד' וז"ל וכ"כ חשיורי כנה"ג אני נוהג נמי כמהרי"ל וכ"כ בספר כוונת דהאר"י וכו' ובכוונת איתא שם הג"ה וז"ל מה שמורי וז"ל היה נוהג. הוא כן בכל הקדישים של אחר העמידה. דשחרית מנחה וערבית היה נשאר עומד ועיין בספר נגיד ומצוה וכו' ומהרי" סרוק ז"ל כתב דבקדיש ערבית של שבת יש לעמוד עכ"ל הכאר היטב:

(נט) ועיין בשערי תשובה שם ס"ק ד' וז"ל ומ"ש דבקדיש ערבית של שבת יש לעמוד. עיין בש"ץ שכתב שמהר"ח בסידורו כתב דיש לקום בקדיש ברכו דערבית של שבת (ור"ל אותן הגוהגים לומר קדיש קודם

לְכוּמִי עֲנִי תִפְלֵה סִי א' ש"ם

קודם ברכו של קבלת שבת) ועיין בפרי ע"ח בהגהות מהר"י צמח שלפי שהקדיש אחר קבלת שבת כשהוא עומד צריך להיות נשאר מעומד ששם קבלת הרוח ע"ש לכן בופרום עלינו ששם קבלת הנשמה של שבת וכו' שגם הקדיש של אחר ופרום יהי בעמידה משום זה עכ"ל שערי תשובה: וז"ל ש"ע הרב התניא סעיף א' צריך לזוהר מאד בעניית הקדיש (והשומע ואינו עונה הוא בנידוי מ' יום) ויש להשתדל לרוץ לשמוע קדיש שקדושת קדיש גדולה מכל הקדושות ויש יותר מצוה בעניית הקדיש מבעניית הקדושה עכ"ל: שם סעיף ה' יש אומרים שאין צריך לעמוד בשעונין קדיש וכו' אלא שכל קדיש שתפסו מעומד כגון שלאחר הלל טוב שלא ישב עד לאחר שיענה אמן יש"ר. ויש אומרים שיש לעמוד כשעונה קדיש או כל דבר שבקדושה שיש ללמוד ק"ו מעגלון מלך מואב שקם מעצמו מעל כסאו לדבר ה' כל שבן אנחנו עמו וטוב לחוש לדבריהם עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ט"ו סעיף ו' ע"ש: (ס) ויש ללמוד מדבריהם הנ"ל המהר"ל ושכנה"ג והאר"י וז"ל וש"ע הרב התניא שלא דוקא אחר הלל ה"ה שבכל מקום שאדם עומד כגון אחר ברוך שאמר או אחר שמנה עשרה ושמע שאחד התחיל לומר קדיש שאסור לו לישוב עד אחר איש"ר. עוד נ"ל שאפילו אחד עומד בסתם או שמדבר עם חבירו בעמידה במקום שמותר לדבר ושמעו שאחד התחיל לומר קדיש שאסור להם לישוב עד אחר איש"ר ובפרט לדברי הרב התניא שכתב שקדושת הקדיש גדולה מכל הקדושות ועניית הקדיש יש יותר מצוה מבעניית הקדושה בוודאי שאסור לישוב עד אחר איש"ר כן נ"ל:

(סא) סימן נ"ו סעיף ד': כשאומר החזן יתגדל כורע וכן ביהא שמיא רבא וכן ביתברך וכן כבריך הוא וכן באמן: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ח' וכ"כ בחיי אדם כלל ל' אות ה' וכ"כ בסידור נהורא השלם אחר ישתבח וכ"כ בלקוטי מהר"ה ח"א דף ס"א ע"א ומסיים כבר נהוג. עלמא כהש"ע ואין אחר המנהג כלום עכ"ל: ועיין במג"א ס"ק ב' בסופו וז"ל מברך בקמץ תחת הבית ופתח תחת הריש. לעלם בקמץ תחת העין (של"ה) ולעלמי בואו ב"י וכ"כ באה"ט ס"ק ב' ועיין בשערי תשובה שם וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ג':

(סב) ש"ע סעיף ה' לאחר שסיים הקדיש פוסע ג' פסיעות ואחר כך אומר עושה שלום וכו': וכתב באשל אברהם מהרב הגה"ק מבוטשאטש וצוקלה"ה זז"ל הייתי רגיל עד כה לומר יתגדל בפתח וכן ויתקדש וכו' ע"ש מעמו. וכעת הדרנא בי וא"ה בלי נדר אראה להרגיל

להרגיל את לשוני לומר יתגדל בצירי הדלת וכן ויתקדש וכשאר לשונות דשם וכו' שלשון פסוק הוא ודאי בצירי וכו' ואדרבא שארי לשונות דשם מכריעים שלא לשונות ומנהג קבוע ג"כ אין לנו בזה כי יש אומרים בצירי ויש אומרים בפתח ונוטה שהאומרים בצירי דייקו ומכווני לנכון עכ"ל:

סג) בסימן ס"ה כתב בספר חכמת שלמה מהרב הגאון מו"ה שלמה קלוגר אב"ד דק"ק בראד וצ"ל וז"ל הנה בדין אם מותר להפסיק באמצע ברכות ק"ש לומר שלש עשרה מדות עם הציבור עיין מה שכתבתי בזה בהשמטות לחיבורי מי נדה וכו' מה שכתבתי דרך אגב בזה דאסור להפסיק ע"ש עכ"ל וכ"כ בספר ארחות חיים סי' ס"ו אות ח' בשם הגאון מברעזאן שכתב בשם מו"ה שלמה קלוגר הנ"ל דאסור לומר י"ג מדות באמצע ברכות ק"ש ע"ש: מדבריהם נראה דדוקא באמצע ברכות ק"ש אסור לומר י"ג מדות אבל באמצע פסוקי דזמרה מותר לומר י"ג מדות. ומה שכתב בלקוטי מהר"ח חלק א' דף נ"ד ע"א וז"ל ועיין בספר ארחות חיים סי' ס"ט בהגהות הגאון מברעזאן בשם מהרש"ק שאין לענות י"ג מדות באמצע פסוקי דזמרה עכ"ל אין ספק אצלי שמעות הדפוס הוא כי בסי' ס"ט לא כתב מזה כלום אך בסי' ס"ו כתב בשם הגאון הנ"ל דאסור להפסיק באמצע ברכות ק"ש אכל מפסקי דזמרה לא הזכיר כלום ובודאי טעות הדפוס הוא כי חזקה על חבר וכו':

סד) סימן ס"ו הלכות ק"ש באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק: סעיף ג' לקדיש ולקדושה ולברכו מפסיק אפילו באמצע הפסוק וכן למודים אבל לא יאמר אלא תיבת מידים בלבד: טו"ז ס"ק ג' פירוש מודים אנחנו לך וכ"כ במג"א ס"ק ו' ע"ש: מג"א ס"ק ה' (מפסיק) דאם פוסק לשאול מפני כבוד בשר ודם ק"ו מפני כבוד הקב"ה ומהאי טעמא נ"ל דאם שמע קול רעמים יפסיק ויברך ע"כ, וכ"כ באה"ט ס"ק ו', וכתב לבושי שרד והבכור שור ברכות דף י"ג חולק על זה וכ"כ בשערי תשובה עוד כתב וכן משמע בהג"ה שכתב לאמן דהאל הקדוש משמע לשאר אמן לא וכו' וגם בא"ר פקפק על מג"א וכו' ע"ש: ועיין בחיי אדם כלל כ' אות ג' שכתב וז"ל ואם שמע קול רעמים וברקים מותר לברך אפילו באמצע מזמור כיון שאם לא יברך תיכף לא יוכל לברך עוד ע"כ, ועיין בלקוטי מהר"ח ח"א דף נ"ד ע"א הביא דעת המג"א ודעת התב"ש הנ"ל ומסיים וז"ל אך כפי הנראה דזה דוקא לענין ברכת ק"ש כיון דאינו פוסק שם לכל אמן מה שא"כ בפסקי דזמרה ע"ש עכ"ל: (זה)

לכרטי עניי תפלה סי' א' ששים

סדר) וכתב במג"א ס"ק ו' ובברכי אומר בדרך ה' המבורך לעולם
ועד ואמן ישיי' עד כלמיא וישתוק וישמע עד אמן שאהר' יתברך

ייענה אמן וכי ומתקבל ואילך לא יענה אמן כי אינו אלא בגדה ועל
ברכת התורה עונה ברוך ה' המבורך לעולם ועד וגם אמן ובקדושה
יאמר רק קדוש וברוך ע"ש עוד כתב המג"א שם ונ"ל שבאמן יסיר
יאמר גם בן תיבת יתברך דהפליג מאד בב"י בעונש המפסיק בין
עלמ"א ליתברך עכ"ל: ועיין במחצית השקל שכתב וכל שכן מה

שמוסיפים בשבת וי"ט תוך הקדושה שאין לומר ע"כ : ועין בש"ע
דרי"ב דתנ"א סעיף ד"ה שבתב ולדברי רובל נוסח שמוסיפין בשבת
אינו מנוסח הקדושה ואין אוסרים אותו במקום שאסור להפסיק ועל
ברכת התורה יענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד וגם אמן אחר נותן

המורה וי"ט :

סוף) הנ"ל סעיף ג' י"א דאמן שענין אחר ברב"ל האל הקדוש ואחר

שומע הפלה יש לו דין קדושה ויכול לענות אותם בק"ש וכן

עיקר ע"כ: וע"ז כשיע הרב התניא סעיף ד' שכתב אפ"ל באמצע

הפסוק ע"כ :

ה'תש"ח

סוף שיע סעף ה' ואחריו הן בין השניים בין ברכה ראשונה לשניה

בין שנייה לשמע בין שמע ליהיה אם שמע בין ודי' אם שמע

לואמר אבל בין ואמר לאמת ויצ"ב לא יפסיק שלא להפסיק בין

ה' לאמת אלא יאמר אני ה' אלהיכם אמת ואז יפסיק כדין באמצע

הפסק: וב"ב בש"ע הר"ב התניא סעף ו'. וב"ב בסידור דרך החיים

אצל ישתבת. וכ"כ בקיצור שיע סימן מ"ז סעיף א' וכתב שכן הדין

בק"ש של ערבית וברכות:

סוף דרך הדין שם סעיף ה' אין לענות בדרך הוא וברוך שמו

בין הפרקים אבל אמר יבול לענות בין הפרקים על כל ברכה

שישמע. לבר בין אהבה לישמע וכ"כ בקיצור שיע סימן הנ"ל: דרך

החיים שם סע"ך ט' באמצע הפרק וכן בין ברכו ליצור שדינו כמו
אמצע הפרק אין לענות אמן אמנם אחר האל הקדוש ושומע תפלה
וכי' הכל כמו שכתבאר לעיל סע"ך ג' בש"ע ורמ"א ומג"א ומס"ים
לכל אלו פוסק אפי' באמצע פרק כדי לעיל וכי' בדי' אדם כלל כ'
אחת די ור"י רה"צור ש"ס תשי"ח די' : ור"י רה"צור ש"ס תשי"ח

אחרי ברכו סעיק א' ב' ג' ד' ה' ע"ש : דרך החיים סעיק י"א הט"ל
סים לא יברך אשר יצר רק יטול ידין ולאחר התפלה יברך אשר
יצר : וז"כ בחי' אדם כלל ב' אות ד' הג"ל : וכתב שם בתוספות

ה"ם

חיים אות י"א וז"ל מי שמניח תפילין דר"ת ואומר בהם ק"ש לא יפסיק באמצע ק"ש בחנם אבל שואלים מפני הכבוד אפילו באמצע פרק. חדושי רעק"א בשם פמ"א. אבל בבוקר שקורא ק"ש בלי ברכות כדי לצאת בזה ידי חובת הקריאה כי ירא שיעבור זמן ק"ש או אסור להפסיק באמצע הפרק מדינא כמו בשאר ק"ש. מב"י עכ"ל :

סמ ועיין בחיי אדם כלל ה' אות י"ג וז"ל באמצע אבל בברכה ארוכה כמו ברכת ק"ש ואשר יצר וכיוצא בו מותר לכתחלה לענות קדיש וקדושה ואמן דהאל הקדוש ושומע תפלה כמו שיתבאר לקמן כלל כ' סי' ג' ד' ע"ש ואפילו שהיה כדי לגמור את כולה (מ"א) עכ"ל ע"ש הטעם, וכן הביא במסגרת השלחן סימן ט"ז אות ג' בשם חיי אדם ובשם זכור לאברהם ח"ג אות ב' : מדבריהם הנ"ל נ"ל דאפ"ע עשה צרכיו או הטיל מים ונמל ידיו וקודם שהתחיל לומר אשר יצר שמע שהתחילו הקהל לומר קדושה או קדיש וכיוצא בו לא יאמר אשר יצר רק יאמר עם הקהל מה שהם אומרים ואחר כך יאמר אשר יצר כן נ"ל :

ע ועיין בספר ערך ש"י אות סימן ס"ו וז"ל ואם מותר להפסיק באמצע ברכות דעלמא צריך עיון וכו' ע"ש ונלע"ד וכו' בברכה שאינו פותחת בברוך כברכת ק"ש או אפילו בשפותחת בברוך אלא שהוא מטבע ארוך כאשר יצר והמבריל וכה"ג דכבר הזכיר איזה שבת אחר הזכרת השם דהא גם ברכת יוצר ומעריב ערבים כן הוא וגם בברכות ק"ש הללו לע"ד אם שמע קריש וכדומה אחר הזכרת השם או אלקינו מלך העולם ולא אמר עדיין יותר דאין לענות דאין שום חיבור ושייכות להדרי וכו' דלפי מה שכתב הב"מ שהביא המג"א ס"ק ג' דבאמצע ענין לא יפסיק הכי נמי בברכת המצות והנהנין שהם קצרות ולא סליק עניינא באמצעותן ודאי דאין לו להפסיק וכו' ע"ש עכ"ל : ועיין בספר עובר אורח הנספח לספר ארחות חיים בסימן ס"ט וז"ל מה שהעולם אומרים שאין לפהוס על שמע ביום קריאת התורה שבלא זה ישמעו ברכו מקריאת התורה לא נראה כן מדברי המג"א כאן ובסוף סימן תכ"ג עכ"ל :

עא סימן ע"ה סעיף א' : טפח מגולה באשה במקום שדרכה לכסותו אפילו היא אשתו אסור לקרות ק"ש כנגדה : הג"ה ויש אומרים דוקא באשתו אבל באשה אחרת אפילו פחות מטפח הוה ערוה ונראה מדברי הרא"ש דטפח באשה ערוה אפילו לאשה אחרת רק שבעצמה יכולה לקרות אף על פי שהיא ערומה : וכתב מג"א תחלת הסימן ח"ל

לְחֻמֵי עֵינִי ק"ש וּתְפִלָּה ס"י א' ע"ם

וְלֹא אִם לְבוֹשָׁה דָק וּמִתְחַוֵּי בֶשֶׁר מִתּוֹכָהּ אִסּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סְעִיף ה':
וְכָתַב בְּמַחְצִית הַשִּׁקְלָה בְּסְעִיף ה' כָּתַב בְּעֶרְוָה בְּעִשְׂשִׁית דְּאִסּוּר
דְּנִרְאִיהָ תִּלְיָא דְכְּתִיב וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ עֲרוֹת דְּבַר וְהָא נִרְאִית וְהִ"ה הִבָּא:
וְכ"כ בְּש"ע הֵרֵב הִתְנִיָּא:

(עב) וְעֵינִי בְּחַיֵּי אָדָם כָּלֵל ד' אוֹת א' וְלֹא כְּתִיב וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ
עֲרוֹת דְּבַר קִבְּלוּ רַז"ל שֶׁהוּא אוֹהֶרֶה שְׁאִסּוּר לְדַבֵּר דְּבָרֵי תוֹרָה
נֶגֶד עֲרוֹת לֹא שֵׁנָא כְּשֶׁעֲרוֹתָיו מְגֻלָּה אוֹ עֲרוֹת מֵאִישׁ אַחֵר וּפְשִׁיטָה
מֵאִשָּׁה בֵּין אִשָּׁת אִישׁ בֵּין פִּנִּי וְאִפִּילוּ קָטָן בֶּן ט' שָׁנִים וְקָטָנָה מִבֵּת
ג' שָׁנִים: אוֹת ב' שֵׁם כָּל גּוֹפָה שֶׁל אִשָּׁה מִה שֶׁדִּרְכָּהּ לִהְיוֹת מְכֻסָּה
נִקְרָאת עֲרוֹת וְלִכְּנֹן כְּשֶׁמְגֻלָּה מִמֶּנָּה טַפַּח אִסּוּר בְּדַבְרֵי תוֹרָה אִפִּילוּ
אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל כָּלֵל בָּהּ וְאִסּוּר לִקְרוֹת כְּמֵלֵא עֵינָיו אֲבָל פְּנִיָּה וִידִיָּה כְּפִי
הַמִּנְהַג וְכו' לֹא נִקְרָא עֲרוֹת כִּיּוֹן דְּרִגְלִין בֹּזֵה אֵין כֵּאֵן הִרְהוּרָה וְכֵן
כְּפֹת רִגְלִיָּה (וְכָתַב שֵׁם בְּתוֹסְפוֹת חַיִּים שֶׁהוּא עַד מְקוֹם הַשּׁוֹק שֶׁקּוֹרִין
קִנְיָא בַל"א. פִּמ"ג עֲבָה"י.) בְּמִקּוֹם שֶׁדֶּרֶךְ לִילֵךְ יַחַף מוֹתֵר. אֲבָל
זְרוּעוֹתֶיהָ וְשׁוֹקָהּ אִפִּילוּ רִגְלִין בְּכַךְ כְּדֶרֶךְ הַפְּרוּצוֹת אִסּוּר:

(עג) שֵׁם אוֹת ג' אִפִּילוּ אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בָּהּ וְאִפִּילוּ מְכֻסָּה בְּבִגְד דָק
דָק שֶׁנִּרְאִית מִתּוֹכָהּ וְאִפִּילוּ יֵשׁ הַפֶּסֶק חֲלוֹן שֶׁל זְכוּכִית בֵּינוֹ
לְבֵּין הָעֲרוֹת וְאִפִּילוּ הִיא בַּחֲדָר אַחֵר כִּיּוֹן שֶׁנִּרְאִית אִסּוּר: וְאִפִּילוּ אִם
מַעֲצִים עֵינָיו אִם הָעֲרוֹת אֵינוֹ מְכֻסָּה אִסּוּר (אֲבָל בְּתוֹסְפוֹת חַיִּים שֵׁם
אוֹת ה' כ' וַיֵּשׁ אוֹמְרִים דָּאִם מְכֻסָּה בְּבִגְד דָק דָק שֶׁנִּרְאֶה בֶּשֶׁר מִתּוֹכָהּ
בֹּזֵה מֵהֵנִי עֲצִימַת עֵינַיִם וְכֵן אִם יֵשׁ הַפֶּסֶק חֲלוֹן שֶׁל זְכוּכִית בֵּינוֹ לְבֵּין
הָעֲרוֹת גַּם כֵּן מֵהֵנִי עֲצִימַת עֵינַיִם זְכוּ) אֲלֵא אִם כֵּן מַחְזִיר גּוֹפּוֹ וּפְנֵיו
לְצֶד אַחֵר וְכו' וּבִלְלִילָהּ אָף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה לְכָל אָדָם מְכָל מְקוֹם
אִם בְּיוֹם ה' נִרְאֶה אִסּוּר ע"כ: וְכ"כ בְּקִיצוֹר ש"ע סִימָן ה' סְעִיף י"ב
וּסְעִי י"ג עִי"ש: וְכ"כ בְּסִידוֹר דֶּרֶךְ הַחַיִּים קוֹדֵם הִתְפַּלֵּה אוֹת א' ע"ש:

(עד) ש"ע סְעִיף ב' שַׁעַר שֶׁל אִשָּׁה שֶׁדִּרְכָּהּ לְכַסּוֹת אִסּוּר לִקְרוֹת
כְּנֻגָּה: הִגִּיהָ אִפִּילוּ אִשְׁתּוֹ אֲבָל בְּתוֹלוֹת שֶׁדֶּרֶכֶן לִילֵךְ פְּרוּעוֹת
הָרֹאשׁ מוֹתֵר: וְכָתַב מִגִּי' אוֹת ד' בְּסוּפּוֹ וְז"ל בְּזוּהַר פֶּרֶשֶׁת נִשְׂא
הַחֲמִיר מְאֹד שֶׁלֹא יֵרָאֶה שׁוֹם שַׁעַר מֵאִשָּׁה וְכֵן רָאוּי לְנִהּוֹג ע"כ. וְכ"כ
בְּש"ע הֵרֵב הִתְנִיָּא "ד" סְעִיף ד' וְכ"כ בְּאֵר הַיֵּטֵב אוֹתוֹ וְכָתַב עוֹד שֵׁם
וְעֵינִי בְּיוֹמָא דָף מ"ז ע"א בְּעֵינֵי קִיּוּמַחִית ע"ש: שֵׁם בְּגִמְרָא אִיתָא ת"ר
שֶׁבַע בָּנִים הָיוּ לָהּ לְקִמְחִית וְכוּלָן שִׁמְשׁוּ בְּכַהֲנָה גְדוּלָה אָמְרוּ לָהּ
הַבָּמִים מִה עָשִׂית שְׁזָכִית לְכָד אָמְרָה לָהֶם מִימִי לֹא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי
קָלְעִי שַׁעֲרֵי וְכָתַב רִש"י ז"ל רָאִיתִי בְּהַש"ם יְרוּשָׁלַיִם כָּל כְּבוֹדָה בַּת

מֶלֶךְ

מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁכָּצוֹת זֶהָב לְבוּשָׁה אִשָּׁה צְנוּעָה רְאוּיָה לְצֵאת מִמֶּנָּה
כֶּהֱן גְּדוֹל הַלְבוּשׁ מִשְׁכָּצוֹת זֶהָב וְכַתֵּב כִּיפָה עֵינַיִם שֵׁם פִּירוּשׁ הַצְנִיעוּת
גֵּרְמָה לֵה שְׁתַּלֵּד בֶּן שִׁלְבוּשׁ בְּכַגְרִי זֶהָב עִכ"ל: וְכ"כ בְּסִידוֹר דֶּרֶךְ
הַחַיִּים אוֹת א': וְכ"כ בְּקִיצוֹר ש"ע סִימָן ה' סַעִיף י"ג: וְכ"כ בְּחַיֵּי אָדָם
כָּלֵל ד' אוֹת ה' וּמִסִּים וְצִרִיךְ עֵינָן. נִכְרִיזִת כִּיּוֹן שְׁאִינוּ מוֹזְהָרוֹת לְכַסּוֹת
שַׁעֲרָן אִם דּוֹמוֹת לְכַתּוּלוֹת, וּבְתוֹסְפוֹת חַיִּים שֵׁם אוֹת י"א כְּתֵב וּבְדֶרֶךְ
הַחַיִּים פְּשִׁיטָא ל"י דְּמוֹתֵר אִפִּילוֹ דְּרַכֵּן לְכַסּוֹת ע"ש. וְעֵינָן עוֹד בְּתוֹסְפוֹת
חַיִּים אוֹת ח' וז"ל וְכָל שָׂכֵן אוֹתָן הַשְּׁעָרוֹת שְׁלֹקֶחֶן מַחֲנוֹת וּמֵאוֹמֵן
שְׁבָאוֹ מִשְׁעָרוֹת הַמֵּתִים (מִהַשְׁפִּיטֵמַעֲלֵר) פְּשִׁיטָא דְּאִסּוֹר דְּשַׁעֲרָ מֵת
אִסּוֹר בְּהִנָּאָה וְכו'. וְעֵינָן בְּשׁוֹת תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה סִימָן מ"ח וְכַח"ס סִימָן
ל"ו בְּאוֹרֶךְ (וּבִזְכוּת נָשִׁים צִדְקָנוֹת נִנְאָלוֹ אֲבוֹתֵינוּ וְעַכְשֵׁיו הֵן מְסִיעֵין
לְהִיפֹךְ בַּעֲוֹה"ר) וְכו'. עִכ"ל: עוֹד כְּתֵב שֵׁם אוֹת ט' וְאִפִּילוֹ בְּבִיתָהּ
וּבַהֲדָרָה אִסּוֹרָה לִילֵךְ בְּגִילּוֹי דְּהוּי דֵּת יְהוּדִית, רַמְב"ם, סַמ"ג, טוֹר, וְכ"ח:
עַד) וְעֵינָן בְּסִפְרָ אֲרָחוֹת חַיִּים סִימָן הַג"ל אוֹת ב' וז"ל וְעֵינָן בְּחַתָּם
סוֹפֵר חֶלֶק אוֹ"ח סִימָן ל"ו שֶׁהַחֲמִיר לְאִסּוֹר לְקָרוֹת ק"ש גֵּד
שַׁעֲרָ שְׁבָאָשָׁה מִטַּעַם שְׁבָאֲרָצוֹתֵינוּ הַכָּל נוֹהֲגִים עַל פִּי הַזֹּהָר הַקָּדוֹשׁ
וְכָל שֵׁם שַׁעֲרָ בְּאִשָּׁה הַיּוֹצֵא לְחוּץ הוּא עֲרוּהָ יַעו"ש וּבְשׁוֹת בֵּית יִצְחָק
מִהַגָּאוֹן דְּק"ק לְבוֹב סִימָן י"ד ט"ו ט"ז שְׁכַתָּב שֵׁשׁ לְגוֹדֵר גֵּדֵר שְׁלֵא
לִילֵךְ בְּהַשְּׁעָרוֹת נִכְרִיזִת, כִּי שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחֹק מֵהֶם ע"ש וְכַתֵּב עוֹד
שֵׁם וְעֵינָן בְּסִפְרָ כֶּרֶם שְׁלֵמָה שְׁכַתָּב דְּבִשְׁיַעֲרָ נִכְרִיזִת יֵשׁ עוֹד אִסּוֹר
אַחֵר דְּרוֹב נַעֲשִׂים מִשְׁעָרָ נָשִׁים מִתּוֹת וְשַׁעֲרָ הַמֵּת אִסּוֹר בְּהִנָּאָה עֵינָן
י"ד סִימָן שְׁמ"ט סַעִיף ג' וְדִבֵּר זֶה אִסּוֹר תּוֹרָה עֵינָן ע"ז דָּף כ"ט ע"ב
דְּמֵת אִסּוֹר בְּהִנָּאָה מְגוֹרָה שׁוּה שֵׁם שֵׁם מַעֲגֵלָה עֲרוּפָה ע"ש עִכ"ל:
עו) ש"ע סַעִיף ג' יֵשׁ לִיזְהָר מִשְׁמִיעַת קוֹל זֹמֵר אִשָּׁה בְּשַׁעֲת ק"ש:
מִג"א אוֹת ו' אִפִּילוֹ פְּנׁוּי וְעֵינָן בְּא"ע סִימָן כ"א דְּקוֹל זֹמֵר אִשָּׁה
אִישׁ לְעוֹלָם אִסּוֹר לְשִׁמּוֹעַ אֲבָל קוֹל דִּיבּוּרָה שְׂרִי, וְכ"כ בְּבִאָה"ט אוֹת
ט': הַג"ה וְאִפִּילוֹ בְּאִשְׁתּוֹ אֲבָל קוֹל הַרְגִּיל בּוֹ אִינוּ עֲרוּהָ: וְעֵינָן בְּש"ע
הֶרֶב הַתִּנְיָא סַעִיף וז"ל קוֹל זֹמֵר שֶׁלֹּא אִשָּׁה וְכו' הוּא עֲרוּהָ וְאִסּוֹר לְקָרוֹת
ק"ש כְּשֶׁשִּׁמְעוּ וְהָיָה לְהַתְּפַלֵּל אוֹ לְדַבֵּר דְּבָרֵי תּוֹרָה אֲבָל קוֹל דִּיבּוּרָה
כִּיּוֹן שֶׁרְגִּיל בּוֹ אִינוּ עֲרוּהָ אִפִּילוֹ שֶׁל אִשָּׁה אִישׁ: וְכ"כ בְּסִידוֹר דֶּרֶךְ
הַחַיִּים אוֹת ב': וְכ"כ בְּחַיֵּי אָדָם כָּלֵל ד' אוֹת ו' וְכַתֵּב שֵׁם וְאִפִּילוֹ
הַכִּי אִסּוֹר לְכַוֵּן לְהַנּוֹת מִדְּבּוּרָה שְׁהָרִי אִפִּילוֹ בְּכַגְרִיָּה אִסּוֹר לְהַסְתַּכֵּל
לִיהֲנוֹת וְעֵינָן שֵׁם בְּתוֹסְפוֹת חַיִּים שְׁכַתָּב וְאִם קִרָא ק"ש (פִּירוּשׁ כְּשֶׁשִּׁמְעוּ
זֹמֵר אִשָּׁה) חֲזַר וְקוֹרָא בְּלֹא כְּרִבּוֹת, אַחֲרוֹנִים, וְכו', וְזֹמֵר אִשָּׁה אִישׁ
לְעוֹלָם

לְחֻמֵי עֵינִי קִישׁ וּתְפִלָּה סִי אִי עִי"ם

לעולם אסור לשמוע וכן כל עריות. ופנוי שהיא נדה מכלל עריות היא. הפוסקים עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע ע"ש וכתב שם בסימן ה' סעיף י"ג הנ"ל וז"ל ומכל מקום בשעת הדחק שהוא שומע נשים מומרות ואי אפשר לו למחות לא יתבטל משום זה מק"ש ותפלה ותורה. אלא יתאמן לבוין כל לבבו להקדושה שהוא עוסק בה ולא יתן לב עליה עכ"ל:

עז וכתב בחיי אדם כלל ד' הנ"ל אות ו' כל מה שנקרא ערוה אין חילוק בין נשים אחרות לאשתו ואפילו טפח מגולה באשתו אסור בדברי תורה. ולכן צריך לזהר בשעה שמינקת ומגלה דדיה דאסור בדברי תורה וכל שכן מאשה אחרת עכ"ל וכן הביא במסגרת השלחן סימן ה' אות י"ד בשם הנ"ל וכתב שם אית ח' וז"ל אפילו אשה אסורה לקרות ולברך נגד ערות אשה אחרת אבל לנגד שאר גוף של אשה יש אוסרין ויש מתירין: עיין באר היטב ס"ק ד': (תוספות חיים אות ט"ז נגד ערות אשה אחרת) ואפילו ברשות אחר אסור אך בזה מהני עצימת עינים עי' בה"י עכ"ל:

עח ש"ע סעיף ד' אסור לקרות כנגד ערוה אפילו של עכו"ם וכן כנגד ערות קטן אסור: הג"ה ויש מתירין כנגד ערות קטן כל זמן שאינו ראוי לביאה וכן עיקר ע"כ: מג"א ס"ק ח' שאינו ראוי לביאה כל זמן שאינו בן ט' שנים ע"כ וכ"כ באר היטב ס"ק י': וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ו' ו' וכתב שם ערות בהמה אינו נקרא ערוה ומותר לקרות כנגדה: וכ"כ בסידור דרך החיים אית ג' ע"ש: ש"ע סעיף ה' ערוה בעששית ורואה אותה דרך דפנותיה אסור לקרות כנגדה דכתיב ולא יראה בך ערות דבר והא מתחזיא: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ח' וכתב שם ואפילו היא בבית אחר ונראית דרך עששית שכתלון. לפי שבראיה תלה הכתוב וכו' והרי היא נראית עכ"ל:

עט ש"ע סעיף ו' היתה ערוה כנגדו והחזיר פניו ממנה או שעצם עיניו או שהוא בלילה או שהוא סומא מותר לקרות דבראיה תלה רחמנא והא לא חזי לה עכ"ל: ועיין בטו"ז שחולק על זה וכתב שם לבסוף וז"ל על כן נראה דהדין עם בעל הרוקח שהביא ב"י דאסור אפילו יעצים עיניו. ונראית למו"ח ז"ל שכתב להחמיר והך החזרת פנים דהתירו בו שהחזיר כל גופו ועומד לצד אחר דומה למה שכתב סימן ע"ג ע"ש עכ"ל: ועיין במג"א ס"ק ט' שכתב וב"ח פסק דוקא החזרת פנים מ"ני דהוי מחניהו קדוש דומיא דצואה מאחריו אבל עצימת עינים או לילה או סומא לא מהני וכ"כ בהדיא

במדרכ'

במרדכי וברוקח ובירושלמי וכו' ע"ש וכ"כ בבאר היטב ס"ק י"א :
(פ) ועיין בש"ע הרב התניא סעיף ט' שפסק כטו"ז וכמג"א ע"ש. וכ"כ
 בסידור דרך החיים אות ג' וע"ש שכתב לבסוף ובעד החלון גם
 כן אסור להביט אבל אם עצם עיניו מותר הואיל ואינה עמו במחיצתו
 ואינו רואה אותה עכ"ל : וכן כתב בתוספות חיים שם אות ה' בשם
 יש אומרים הבאתי לעיל בסעיף א' כסידור דרך החיים ע"ש : וכן
 פסק בחיי אדם כלל ד' הנ"ל אות ג' הבאתי לעיל כטו"ז וכמג"א ע"ש :
(פא) ועיין בפרמ"ג במשבצות אות ב' באמצע הדיבור וז"ל כללא
 דמלתא דבר שאסור משום הרהור, טפה באשה ושער וזמר
 אם אין רואה ואין שומע שרי וכו' וקול פנוי עכו"ם, כהן ודאי אסור
 לשמוע ואפילו ישראל בפרהסיא יש בו מיתה וכתב מדברי סופרים
 ובכלל עריות קרי לה באה"ע וכו' וערוה בראיה תליא מלתא אפילו
 ברשות אחרת אסור אף להרא"ש בסימן ע"ט סעיף ב' דכאן לא יראה
 כתיב. ואם עוצם עיניו. בזה י"ל דשרי עיין מג"א ע"ט ס"ק ח' ושם
 יכואר א"ה. וכן ערוה בעששית או במים (פירוש מים צלולים) שרי
 כשעוצם עיניו וזה אף הב"ח ומג"א ואף המו"ז י"ל דמורה לזה. אבל
 העומד נגד ערוה להמחבר מהני עוצם ולדידהו דוקא חזרת פניו שיהא
 הערוה מאחוריו שרי הא עוצם או החזיר פניו לחוד לא מהני ובערוה
 אין צריך מחניך דאפילו תוך ד' אמות מאחוריו שרי דלא קאי מחניך
 רק אצואה וזה לכולי עלמא ע"ש עכ"ל :

סימן ב' עניני תפלה.

(א) ש"ע סימן צ"א טו"ז כתב בזהר ואתחנן מאן דקאים בצלותיה
 בעי לכסויי רישיה ועיניו בגין דלא יסתכל בשכינתא ע"ש מאן
 דפקח עיניו בשעת צלותיה מקדים עליה מלאך המות וכו' עכ"ל הטו"ז
 וז"ל הוזה"ק דף ר"ס ע"ב ח"ג, ת"ח מאן דקאים בצלותא בעי לכוונא
 רגלוי ואוקמוה ובעי לחפא רישיה (הגהות מהרח"ו לכסות ראשו ועיניו
 בטלית מלבד שסוגר עיניו) כמאן דקאים קמי מלכה ובעי למכסיה
 עיניו דלא יסתכל בשכינתא ובספרא דרב המנונא סבא אמר מאן
 דפקח עיניו בשעתא דצלותא או דלא מאיך עיניו בארעא אקדים עליה
 מלאך המות וכד תיפוק נפשיה לא יסתכל בנהירו דשכינתא ולא ימות
 בנשיקה עכ"ל וזה"ק לענינינו. ודברי הטו"ז הנ"ל הובא בבה"ט סימן
 צ"ה ס"ק א' והביא בבאה"ט שם ובשיורי כנה"ג כתב אני שמעתי שכל
 מי שאינו עוצם עיניו בשעת תפלת שמנה עשרה אינו זוכה לראות
 פני

להושי עניי תפלה סי' ב' ע"ל

פני שכינה בצאת נפשו ומן אז והלאה מנהגי לעצום עיני עכ"ל:
(ב) ועיין שם בשערי תשובה שכתב ואם מתפלל בסידור ועיניו פקוחות לראות בספר לית לן בה כן כתבו בשם ספר תוצאות חיים ומש"מ ו"ל וכן משמע לשון הזוהר עכ"ל: ועיין בספר אור צדיקים מהרב המקובל מו"ה מאיר פאפירש וצוקללה"ה דף י"א ע"ב אות מ' וז"ל מבואר בזוהר המתפלל שמנה עשרה ועיניו אינם סגורות וכו' כדלעיל ומסיים ואם מתפלל מתוך הסידור הוי כמו עיניו סגורות ע"כ וכ"כ עוד בהג"ל דף ק"ט ע"ב וז"ל לכסות עיניו בתפלת שמנה עשרה ומי שאינו מכסה עיניו מקדים מלאך המות ליטול נשמתו וכו' כדלעיל בספרא דרב המנונא סבא עכ"ל: ועיין בספר יושי' שער החמישי פרק שני וז"ל שלא יפתח עיניו ח"ו בשעת תפלת שמנה עשרה והביא זוה"ק פרשת ואתחנן ובספרא דרב המנונא סבא שהבאתי לעיל. וכ"כ בסידור נהורא השלם קודם שירה חדשה:

(ג) סימן צ"ו כתב בשערי תשובה ס"ק ב' וז"ל ולעיל סימן צ"ג כתב המג"א דהאר"י וז"ל היה מתפלל מתוך הספר וכו' שבספר הכוונות כתב דפסוקי דזמרה ויוצר אור היה אומר מתוך הסידור אך תפלת שמנה עשרה ה' אומר בעינים סגורות וכתב מח"ב שכל אחד ישער בעצמו אם יוכל לכוון יותר מתוך הספר או בעל פה וככה יעשה על פי מדותיו וכן מבואר במג"א והביאו הבאה"ט עכ"ל שערי תשובה: וכ"כ בספר אור צדיקים הג"ל בסדר תיקון התפלה אות ד' כמו בספר הכוונות הג"ל. וכ"כ בהג"ל בעמוד התפלה סימן ה' אות י' וז"ל שם לא יתפלל בעל פה כלל רק מתוך הסידור כמנהג מורינו וז"ל אם לא במקום שצריך לסגור העינים ע"כ:

(ד) ועיין בסידור יעב"ץ במאמר סולם בית אל דף י"ב ע"ב בד"ה ראי' גם היא צריך לקדשה בתפלה וכו' מכל מקום ודאי אסור להביט אנה ואנה בתפלתו וכו' מכל מקום צריך לסגור העינים בהכרח למנוע ההסתכלות בדברים הגורמים ביטול הכוונה כל שכן אחר שהזוהר מחמיר בו והוא דבר נכון בעצמו שיש לזוהר. וגם בחזרת התפלה היה נוהג האר"י וז"ל לעצום עיניו. ואף בתפלה דמיושב אשרי הנוהר ומקדש חוש הראי' שלא להסתכל חוץ לארבע אמות עכ"ל. וכ"כ שם עוד קודם תפלת שמנה עשרה אות ה' וז"ל ויהיו עיניו למטה וסגורות כמ"ש בהקדמה והמתפלל מתוך הספר כסגורות דמי עכ"ל לעינינו: וכ"כ בתוספות חיים כלל ח' אות כ"א בסופו וז"ל והאר"י וז"ל היה מתפלל בסידור כל התפלה ופסוקי דזמרה ובעת חזרת הש"ץ התפלה

התפלה היה הסידור פתוח לפניו. הובא בפוסקים. עכ"ל: וכ"כ בספר עבודת הקודש קשר גודל אות י"ז וז"ל מנהג האר"י ז"ל לומר כל הזמירות מתוך הסידור ולא על פה וכו' עכ"ל:

(ד) סימן ק"ח סעיף ב' הג"ה: וכן כשמתפלל ערבית שתיים משום שלא התפלל מנחה יאמר אשרי בין תפלה לתפלה ע"כ: וכתב בפנ"א ס"ק ה' וז"ל אבל המקובל ר"מ מרקנ"ט הוזהר מאוד שלא לומר אשרי אחר מנחה (ב"ח) ואני בעיני ראיתי ברקנ"ט פרשת וירא ופ' קרח שכתב שלא לומר אשרי בערבית (וכתב שם הלבושי שרד ר"ל אבל אחר מנחה שרי ודלא כב"ח) וכו' ונ"מ למי שמתאחר לבוא לבית הכנסת בשעה שהציבור התחילו מנחה יתפלל שמנה עשרה עמהם ואחר כך יאמר אשרי דלא כב"ח וכ"כ בהגמ"ג ובספר חסידים סימן תתי"ב וכן המנהג פשוט ביוה"כ לומר אשרי אחר מנחה, מיהו בזהר פרשת פנחס ע' תכ"ד משמע דאחר תפלת מנחה לא יאמר אשרי, ונ"ל דשאני יוה"כ שהוא ברצון כל היום ומכל מקום משמע שם בזהר דמותר לאומרו שלא אדעתה דחובה: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ה' ע"ש:

(ו) ועיין בבאר היטב ס"ק ו' שהביא דברי המג"א הנ"ל ובסוף כתב ובספר אלי רבה העלה דכשמתפלל ערבית שתיים לא יאמר אשרי רק ימתין כדי הילוך ד' אמות אכן במנחה יתפלל אשרי בנתיים: ועיין בסידור דרך החיים בדיני תפלת המנחה אות ה' שמחלק שכתב ואינו אומר אשרי רק אחר שהתפלל, מיהו כשכבר הגיע הלילה אחר תפלת המנחה אין צריך לומר אשרי עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ס"ט סעיף ו' דיאמר אשרי לאחר השמנה עשרה וכ"כ בתוספות חיים כלל ל"ג אות ב' וכתב במסגרת השלחן שם אות ו' וז"ל ויאמרנו אז כקורא בתורה ולא בתורת חובה עכ"ל: ועיין בלקוטי מהר"ח ח"א דף קל"ט ע"א שמביא דברי המג"א הנ"ל:

(ז) ש"ע סימן קי"ט סעיף ד': ש"ץ שגמר גואל ישראל ושכח ולא אמר ענינו לא יחזור אפילו אם עדיין לא גמר רק רפאנו ואם חזר ברכה לבטלה הוא: הג"ה אלא יאמר ענינו בשומע תפלה כיחיד: מג"א ס"ק ו' (רפאינו) פירוש שחתם ברכת רפאינו ואם יחזור ויאמר ענינו יצטרך לומר רפאינו פעם אחרת דצריך לומר על הסדר ויהי ברכה לבטלה דאין מחזירין בשביל ענינו אבל אם לא חתם רפאינו יאמר ענינו ואח"כ רפאינו: וכ"כ בטו"ז ס"ק ד' באה"ט ס"ק ו': מג"א ס"ק

להושי עניי תפלה סי' ב' ש"ם

ס"ק ו' (ענינו בשומע תפלה) ויחתום ברוך אתה ה' העונה בעת צרה ושומע תפלה וכו' ונ"ל דאם חתם בשומע תפלה לכד יצא וכו' וה"ה אם לא היו עשרה המתענים בבחב"נ ובאו אחר רפאינו אומרה בשומע תפלה ואם שכח גם בשומע תפלה אומרה ברכה בפני עצמה אחר המברך את עמו ישראל בשלום (רש"ל) ואם טעה ואמר ענינו קודם ראה נא צריך עיון וכו' ומסיק להלכה שצריך לומר ענינו פעם אחרת אחר ראה נא ע"ש : וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ה' ו' :

ד) ועיין בפמ"ג משבצות ס"ק ד' שסיים לבסוף ח"ל ופסק בטו"ו ומג"א כל זמן שלא סיים ברוך אתה ה' רופא חוזר ואומר ענינו וכן הלכה יע"ש עכ"ל : וכ"כ באשל אות ו' ע"ש : וכן דעת הח"י אדם כלל כ"ט אות ה' ודעת סידור דרך החיים אות ב' ודעת הקיצור ש"ע סימן כ' סעיף ח' דאפילו לא אמר רק ברוך אתה ה' ונוכח שלא אמר ענינו גומר הברכה רופא חולי עמו ישראל ואומר ענינו בתוך ברכת שומע תפלה כיחיד, ומה שכתב המג"א שאם הש"ץ אומר ענינו בשומע תפלה יחתום העונה בעת צרה ושומע תפלה פסקו הח"י אדם והקיצור ש"ע שיחתום בשומע תפלה לכד כמו יחיד, ומה שכתב המג"א ואם שכח גם בשומע תפלה אומרה ברכה בפני עצמה אחר המברך את עמו ישראל בשלום כתב הח"י אדם שיאמר ענינו בחתימת ברכה העונה בעת צרה (וכן נראה דעת המג"א שכתב אומרה ברכה בפני עצמה) אבל בקיצור ש"ע פסק דיאמר בלא חתימה :

מ) סימן קכ"ב ארחות חיים בעיף ג' ח"ל ועיין בשו"ת שו"מ מהדורא קמא ח"ג סימן קס"ט במי ששכח לומר יעלה ויבוא ונוכח אחר שאמר שים שלום קודם שאמר יהיו לרצון. ובתוך כך הגיע ש"ץ לקדושה וכתב שם דצריך לשתוק ולכוון מלה במלה עם הש"ץ את הקדושה ואחר כך יתחיל הצה ויאמר יעלה ויבוא, שאם יאמר קדושה עם הש"ץ או צריך להתחיל השמנה עשרה שנית משום דכשמסיח דעתו מהתפלה הוי כעוקר רגליו יעו"ש עכ"ל :

י) סימן קכ"ג סעיף ג' : כשפוסע (פירוש אחר שמנה עשרה) עוקר רגל שמאל תחלה ושיעור פסיעות אלו לכל הפחות הוא כדי שיתן גודל בצד עקב : מג"א ס"ק י' מסיים בסוף אבל פחות מעקב בצד גודל לא מקרי פסיעה כלל עכ"ל ח"ל ש"ע הרב התניא שם סעיף א' המתפלל צריך שיפסע ג' פסיעות לאחוריו וכו' ואם לא עשה כן כאלו לא התפלל : שם סעיף ו' שיעור פסיעות אלו לכל הפחות הוא כדי שיתן גודל בצד עקב ואפילו אם המקום צר. לפי שפחות

מזה

מזה אינה נקראת פסיעה כלל: וכ"כ כחיי אדם כלל כ"ד אות כ"ח ועיין בתוספות חיים שם אות כ"ט מה שכתב שם: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן י"ח סעיף י"ב שכתב הפסיעות יהיו כינונית ולכל הפחות כדי שיתן אגודל בצד עקב: וכ"כ בסידור דרך החיים ובנהודא השלם אחר תפלת שחרית:

(א) ועיין בכפר יוש"ה שער הדמישי פרק חמישי כאמצע וז"ל ואחר אמירת יהיו לרצון יפסיע ג' פסיעות לאחוריו והוא דינא דגמרא והובא ג"כ בטור וז"ל הגמרא דיומא דף נ"ג אמר ר' יהושע בן לוי המתפלל צריך שיפסיע ג' פסיעות לאחוריו ואה"כ יתן שלום ואם לא עשה כן כאלו לא התפלל ופירוש רש"י ראוי לו שלא התפלל כלומר נח היה לו אם לא התפלל כלל עכ"ל רש"י וטעם לג' פסיעות אלו על דרך הפשט שהוא כעבד הנפטר מרכו לכד הסוד הגדול והנורא וכו' להבאים בסוד ה' להמעיין בכתבי הארז"ל וכו' כי מי שפוסע ג' פסיעות אלו כמצות אנשים מלומדה בלא כוונה כלל אפילו על דרך הפשט שהוא כעבד הנפטר מאדונו וכו' שזה לא יחשב לו לעבודה כלל לצאת ידי חובתו שמחויב מדינא דגמרא והרי הוא כאלו לא התפלל בנוכח כגמרא הנ"ל עכ"ל ועיין שם עוד באריכות לשונו הקדוש שמסיים נמצא עתה שהמתפלל בלא פסיעות לאחוריו אחר תפלתו ענשו כפול יותר משלא ה' מתפלל כלל עכ"ל לעניינינו: (ב) סימן קכ"ד דין הנהגת הש"ץ בשמנה עשרה ברכות סעיף ג' הג"ה ואם יש יחידים בקהל שמאריכים בתפלתם אין לש"ץ להמתין עליהם וכו': ועיין במג"א ס"ק ו' שכתב וז"ל ועכשיו נהגו להמתין וכו' ונ"ל הטעם שרוב אנשים מתפללין כמרוצה ואם יחידים מתפללים מלה במלה לא יוכלו לומר קדושה עם הציבור ולכן ממתינים וכו' יש להמתין על המתפלל מלה כמלה וכו' עכ"ל: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ה': וכ"כ בבאר היטב ס"ק ו' בהנ"ל: וכ"כ בתוספות חיים כלל כ"ט אות א':

(ג) שם סעיף ד' כשש"ץ חוזר התפלה הקהל יש להם לשתוק ולכוין לברכות שמברך החזן ולענות אמן ואם אין ש' מכוונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לכטלה לכן כל אדם יעשה עצמו כאלו אין ש' וילתו ויכוין לברכת החזן ע"כ: מג"א ס"ק ח' (יש להם לשתוק) עיין בתשובת מ"ע על האנשים שלומדים בעת חזרת התפלה או אומרים תחנונים אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמן כראוי אין למחות בידם אבל בספר ווי העמודים קרא תגר עליהם וכן משמע ממה

לכוּמִי עֲנִי תִפְלָה סִי בִי שִׁי

ממה שכתב בסימן צ' סעיף י"ח עכ"ל וכתב במחצית השקל ר"ל דחשינן שמא ילמדו אחרים ממנו ולא יטו אוון לתפלה אפילו לא ילמדו ולא יאמרו תחנונים עכ"ל :

יד) ועיין בפרמ"ג באשל אות ח' סימן הנ"ל וז"ל עיין במג"א בסימן צ' סעיף י"ח בהג"ה שלא יעסוק בתורה בשעה שציבור אומרים סליחות כל שכן שצריך לשמוע כל התפלה מש"ן ולא יעסוק בשום דבר עכ"ל ועיין בבאר היטב סימן נ"א ס"ק ג' בסופו וז"ל אסור לומר מעמדות ותחינות בפסוקי דזמרה או בשעה שש"ן חוזר התפלה עכ"ל ועיין בשערי תשובה סימן זה ס"ק ו' וז"ל ומה שכתב בשם הרמ"ע מפאני (ר"ל מה שכתב המג"א בשם תשובת מ"ע) כתב בש"ן דאשוי (פי' צועקים) קמאי על זה ובפרט בידוע בסודן של דברים וכו' והאנשים הנגשים אל השם נהגו כמנהג חסידים הראשונים להיות הסידור פתוח לפניהם בחזרת התפלה ולכוין בכל מלה ע"ש עכ"ל שערי תשובה :

טו) ועיין בש"ע הרב התניא סעיף ו' שכתב כשש"ן חוזר התפלה וכו' כדלעיל וכתב שם שיש לגעור באנשים שלומדים בעת חזרת הש"צ או אומרים תחנונים ואפילו אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמן כראוי וכו' לא יפה הם עושים שאם אין ט' המכוונים לתחלת הברכות הרי הש"ן אומר תחלת הברכות לבטלה שלא כמו שתקנו חכמים וכו' ע"ש ובסוף כתב וכל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה זולתו ויכוין לכל ברכה מראשה עד סופה וכו' ע"ש. מדבריו אלו יש ללמוד בעת שהש"ן מגיע למודים ואז הקהל מתחילין לומר מודים דרבנן. צריך הש"ן לשתוק ולהמתין עד שיגמרו הקהל מודים דרבנן ואחר כך יתחיל לומר בקול, שאם בעת שהקהל אומרים מודים דרבנן יאמר הש"ן גם כן מודים ולהלן א"כ לא ישמעו הקהל מה שהש"ן אומר ע"כ ימתין הש"ן עד שיוגמרו הקהל מודים דרבנן ומכש"כ שלא יפה עושה אותו הש"ן שבשעה שהקהל אומרים מודים דרבנן הוא אומר בלחש חצי הברכה או יותר ע"כ צריכים היודעים להודיע לשאינם יודעים כדי שיתנו לב להזהר בזה וכיוצא בזה מכאן ולהבא. אחר כותבי זאת מצאתי בסימן קכ"ז במחצית השקל בסוף הסימן וז"ל וכתב בתשובת הרא"ש משמע שהש"ן ימתין עד שסיימו הקהל מודים דרבנן עכ"ל :

טז) ועיין בספר הגן ליום שני וז"ל וכל המספר בבית הכנסת בשעה שהש"ן מתפלל הרי זה חוטא וגדול עונו מנשא וכל הקהל

מחויבין

מחויבין להוכיח ולחשוך מחטא, וכן מצאתי בספר חסידים אסור
 לבפר שיהת ולנהוג קלות ראש בבית הכנסת אוי להם בהנהגם קלות
 ראש וריקות ואינם מתכוננים מהאומות העולם שהולכים לבית עכו"ם
 שלהם ואינם נוהגים בו קלות ראש אך עומדים בפחד אע"פ שהם
 עובדים לעכו"ם אבל אנו עובדים הקב"ה שהוא חי וקים לעולמי
 עולמים על אהת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו באימה וביראה
 וברעד ועל אותם היושבים בבית התפלה ומראים עצמם בעיפות ואינם
 יכולין לעמוד על עצמם עליהם הכתוב אומר לא אותי קראת יעקב
 כי געת וגוי וכל היום עומד בשוק לפני המלך או לפני שר ואינו
 עיף ובבית התפלה אינו יכול לעמוד עכ"ל ספר חסידים, וכתב הר"ר
 אליעזר מווירמשא בי מי שאינו נכנס לבית הכנסת בעולם הזה אינו
 נכנס לעוה"ב שנאמר סביב רשעים יתהלכון לכן יזהר כל אדם שלא
 ישב לפני בית הכנסת (שקורין פאליש) בשעה שהציבור מתפלל
 ואל יקרא שכן רע שנאמר כה אמר ה' הוי על כל שכיני הרעים
 הנוגעים בנחלה ואינם נכנסין על בן אותם בני אדם היושבים לפני
 בית הכנסת וגם אותם המדברים בבית הכנסת בשעה שהקהל
 מתפללים, בבירור יהיו נדונים בצואה רותחת עכ"ל ספר הגן ע"ש:
 (י) ובספר דרך משה הנספח לספר הגן ליום אחד עשר באמצע
 ח"ל ומכל שכן בבית הכנסת כשהחזן חוזר ומתפלל תפלת שמנה
 עשרה ובפרט בי אמן שאין העולם נוהרים בהם אצל המחזיר שכינתו
 לציון אומרים תיכף מודים אנחנו לך ואינן עונין אמן ואצל מעריב
 של שבת ופרוס וכו' כשסיים הש"ץ ועל ירושלים מתחילים תיכף
 ושמרו על בן צריכין לזהר לענות אמן קודם מודים וקודם ושמרו
 שאיתא בספרי מוסר שחסיד אחד התענה על אריכות הגלות ונתגלה
 לו בחלום איך יבא הגאולה והעולם אינם משגיחין לענות אמן על ברכת
 הגאולה וזהו המחזיר שכינתו וכו' ועל ירושלים וכו' וגורמים להחזן שעושה
 ברכה לבטלה ח"ו וכבר המה מורגלים בזה בעונותינו הרבים ע"כ וכו' קודם
 מודים וקודם ושמרו ימתין החזן מעט אחר סיום הברכה ויכה באגרוף
 על התיבה שקורין עמוד כדי שיזכיר להקהל אנשים ונשים וטף לענות
 אמן ואז מגירותו ירגיל הנער בזה וההרגל נעשה טבע גם בזקנותו
 לא יסור ממנו וכו' על בן אחי ורעי לא יהא אמן קל בעיניכם עכ"ל:
 (יח) עוד כתב שם ליום ט"ו באמצע ח"ל ואל יפסיק ח"ו אפילו
 בדיבור אחד עד שיסיים הש"ץ שמנה עשרה ולא כמו שנהגו
 המוני עם שבשעה שהחזן חוזר תפלת שמנה עשרה אינם עונים אמן
 ואומרים

לחומי עיני תפלה סי' ב' ע"ם

ואומרים בקשות ומעמדות וגם הלומדים מפלפלים וסומכים על הסברא משובשת מה דאמר רב ששת אנן בדין ואינהו בדידהו, ולא דמי כלל להרדי התם מיירי בקריאת התורה וכבר יצא אבל לענות אמן אם היו מכל השומעים את הברכה אפילו אחד אינו עונה אמן עונו גדול מנשוא, וראיה ממעשה ר' מרדכי יפה בעל הלבוש הובא שם לעיל ע"ש ולא עוד אלא שמחטיא את הרבים והמונים מביאין לעצמם ראייה מן תלמידי חכמים שהוא מפלפל בשעת שמנה עשרה והמה משתעים במילי דעלמא וגורם בזה רעה לעצמו ולאחרים וכו' ואיתא בש"ע שמחויב כל אדם לגעור בהמספרים בבית הכנסת וכו' עכ"ל: (י) וכתב בספר אור צדיקים למהר"ם פאפירש בעמוד התפלה סימן ה' אות ז' וז"ל אוי להם לאותם שגומלים רעה לנפשם המדברים בבית הכנסת וכו' עיין בזה פרשת תרומה דאריך מאוד בעון זה, ומה ראה כמה גדול עונש המדברים דברים בטלים ודברי שחוק והיתול בשעת התפלה ובשעת הקדיש, ואוי להם ואוי לנפשם, בזה פרומה נאמר עליו בזה הלשון מאן דאשתעי בבי כנשתא ווי ליה דאחזי פרודא ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דלית אלהא ולא אשתכח תמן ולא דחיל מיניה עכ"ל:

(כ) ועיין בסידור נהורא השלם אחר השמנה עשרה וז"ל וכתבו הספרים צריך להזהיר להמוני עם שלא יאמרו תהלים ומעמדות או שאר תחנונים בעת החזרת הש"ץ תפלת שמנה עשרה כי בודאי אי אפשר לכווין באמן וענין אמן קטופה חטופה ויתומה, וביותר נמצאו זאת לפני כותל מערבי מהמוני עם שפורקים עול מעליהם בשעה שהקהל משבחים ומפארים או בהחזרת הש"ץ שמנה עשרה חולך אל דרום וסובב אל צפון סובב והולך בלי מורא ופחד כמו בבתי משתאות, ועליהם נאמר מי ביקש זאת מידכם רמז חצרי, ולמה יקצוף השם על קולך כי הוא חוטא ומחטיא את הרבים כירבעם, חמא הזה לבר די להאריך גלותינו ובעונותינו הרבים איסור זה נעשה ממש כהיתר גמור, לכן מי שיש בידו למחות, עליו מוטל הדבר ויהיה שכרו גדול לעולם הבא, ואלו שחזרין עם הש"ץ מלה במלה אפילו אינם חותמים עמו צריך לגעור בהם כי הוי כקלות ראש, ועוד שאומרים השמות עמו וחייבים נידוי על שמוציאים שם שמים לבטלה, גם המזמרים עם החזן נראה כקלות ראש, על כן ראוי לבני אדם החרידים אל דבר ה' כדי שיענו אמן כהלכתה ישימו סידור פתוח לפנייהם בשעת

בשעת חזרת הש"ץ, ויהיו עיניהם ולבם שם. ולא יראו החוצה עכ"ל:
(כא) ועיין ביוש"ה שער החמישי פרק ששי וז"ל אחר התפלה בלחש
 יכוין האדם עצמו לשמוע התפלה בהחזרת הש"ץ ויזהר מאוד
 לשמור מחשבתו מהרהורים בטלים ר"ל רק לשמוע תיבות הש"ץ
 ויכוין בהם כוונת התפלה ממש כאלו מתפלל בעצמו ויחשב לו כאלו
 התפלל עוד שוב שנית. ובעניית אמן על ברכת הש"ץ יחשב לו גם
 כן לתפלה וכ"כ האבודרה"ם שהמתפלל עם הציבור נוטל שכר על
 ג' תפלות שכר תפלה בלחש ושכר שמיעתן מש"ץ ושכר עניית אמן
 כי גדול העונה אמן יותר מן המברך עכ"ל:

(כב) וכ"כ בחיי אדם כלל כ"ט אות א' כש"ע הרב התניא שהבאתי
 לעיל וכתב התוספות חיים שם אות א' בסופו וז"ל הש"ץ צריך
 לזהר מאוד שידקדק שלא יבלע תיבות (וג"ל אפילו אותיות) כי על
 ידי זה פעמים שמתחלף הפירוש או מחרף ומגדף ומגרעת נתן למעלה
 לפי סודן של הדברים ואם יהי' נזהר כראוי אוי יקיים בו יפרח כארו
 בלבנון סופי תיבות חזן. פלא יועץ עכ"ל:

(כג) וכ"כ בקיצור ש"ע סימן כ' סעיף א' וז"ל כשפוסע הש"ץ מתפלה
 שבלחש עימר במקומו כשיעיר הילוך ר' אמות וחזר למקומו
 ואומר בלחש ה' שפתי תפזח וגו' וכו' וכל אחר יזהר לשתוק או
 ולשמוע היטב ולכוין למה שהוא אומר ולומר ברוך הוא וברוך שמו
 ואמן על כל ברכה כראוי וכו' ואין צריך לומר שצריכין לזהר משיחה
 בטלה וכו' ע"ש: שם סעיף ב' בחזרת תפלת הש"ץ וכו' לכן צריכין
 שיהיו דוקא תשעה שומעין ועינין שלא תהיינה ברכותיו לבטלה. ולכן
 כשיש מנין מצימצם צריכין להשגיח שלא יתחיל הש"ץ חזרת התפלה
 עד שיגמרו כולן תפלותיהן שיוכלו לענות עכ"ל:

(כד) סימן קכ"ד סעיף ז' לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר
 התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עינו מנשוא וגוערים בו:
 הג"ה וילמד בניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתינוק עונה אמן יש
 לו חלק לעולם הבא. כל בו: באה"ט (חולין). ולא לומר עם הש"ץ
 ולא יאמר השמנה עשרה עם הש"ץ ועיין בטור עכ"ל: מגיא ס"ק י"א
 (בניו הקטנים). וצריך שיחנכם שיעמדו באימה וביראה. ואותן שרצים
 ושבים בבית הכנסת בשחוק מוטב שלא להביאם: וכ"כ בש"ע הרב
 התניא שם סעיף י' וכתב עוד שם שכל המשיח בשעה שהציבור
 עסוקין בשבח של מקום מראה בעצמי שאין לו חלק באלקי
 ישראל וכו' ע"ש:

להושי עניני תפלה סי' ב' שי"ח

בד) ומה שכתב המג"א ס"ק י"א מוטב שלא להביאם עיין בזה"ק פרשת בלק דף ר"ג ע"א דפוס ווילנא שנת תרמ"ב בנציצי אורות אות ב' וז"ל מכאן שצריך לחנך התינוקות ביום הכפורים בין בתענית בין להביאם לבית הכנסת כל היום אף קטנים ביותר כדי שבוה ינצלו מאסכרה. אמ"י עכ"ל:

כז) ש"ע שם סעיף ט' אם יש קצת מהעונים שמאריכין יותר מדאי אין צריך המברך להמתין להם: וכתב מג"א שם ס"ק ט"ו ז"ל דוקא בברכה שאינה חובה לשמוע אבל בברכה שמוציא רבים ידי חובתן צריך להמתין כמ"ש סימן קכ"ח סעי' י"ח: וכתב הפרמ"ג באשל וז"ל משמע דעתו דחזרת התפלה שחובה לשמוע אפי' לבקי (בבסעיף ד) צריך להמתין עד שיכלה מפי כל הציבור כבסימן קכ"ח סעיף י"ח במג"א אות כ"ז: וכ"כ בש"ע הרב התניא אות י"ב:

כח) וז"ל החיי אדם כלל ו' אות ד' כל זמן שרוב ציבור עונין אמן חשוב כאלו המברך סיים הברכה כי אמן הוא מצורך הברכה. וכתב שם בתוספות חיים אות י"ד וז"ל וחוב על הש"ץ להמתין בכל התפלה שלא להתחיל בברכה שאחריה עד שרוב הציבור יענו אמן. וה"ה בקדיש וכן בכל כה"ג. א"ר וכ"מ מש"ע. ובעונותינו הרבים הרבה אנשים נכשלים בזה כשמתפללין לפני העמוד שחושפין להתחיל ברכה שלאחריה תיכף אחר סיום ברכה שלפניה ואין ממתנים ביניהם כלל וזה מעכב אף דיעכר שאסור שוב לענות אמן עליה מכיון שהתחיל ברכה אחרת וכבר עברה ברכה ראשונה. ברכ"י שע"ת:

כט) ועיין בספר דרך משה הנספח לספר הגן ליום י"א הביא שם מעשה נורא מענין עניית אמן ע"ש וכן הביא מעשה זה בסידור נהורא השלם פרק ט"ז קודם תפלת שחרית ע"ש היטב: עוד כתב בתוספות חיים אות ו' וז"ל וברכות שחתימתן קצר רק כשני תיבות כברכת מלביש ערומים וכדומה וכו' מהנכון לש"ץ ליזהר או שלא למחר כל כך לחתום תיכף את הברכה אלא לשהות מעט כדי שכל עונים ישמעו. איזה ברכה מסיים אז. כי על ידי הקול של עניית ברוך הוא וברוך שמו הרבה מהעונים אינם יודעים איזהו ברכה מסיים עכ"ל:

ל ש"ע שם סעיף י"ב העינה אמן לא יגביה קילו יותר מהמברך: וכ"כ בספר ש"ע הרב התניא אות י"ג: וכתב בתוספות חיים כלל ו' אות י"ח וז"ל וה"ה לענין ברכו או ברכת הזימון גם כן לא יגביה העינה יותר מהמברך (מ"ב) עכ"ל וכתב עוד שם נשים שבירכו על מ"ע שהזמן גרמא יוכל לענות אמן ע"כ: וכתב בארחות חיים

עֵינִי בְּשׁוֹת לֵב חַיִּים חֲנִי סִימֵן בִּי שְׁכַתְּבִי דְּמוּתָר לְהַעֲנוּהָ לְהַגְבִּיהָ
 קוּלוּ בַּעֲבוּר לְעוֹרָר לְהַצִּיבוּר שִׁיעֵנוּ (וּבִפְרָט) הִיכָא שְׁהַצִּיבוּר מְצוּמָצֵם
 בְּמִנִּין וְאִדְרַבָּה מַצּוּהָ קָא עֲבִיד לְהַרִּים מַכְשׁוּל מֵאִסּוּרָא רַבָּא דְּבִרְכּוֹת
 לְבַטְלָה כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב כָּאֵן בְּשִׁיעַ סַעִיף דִּי יַעוּ"שׁ בְּאִרְיֻכּוֹת דְּבִרְיוֹ עֲכָ"ל:
 (ל) סִימֵן קִבְ"ה סַעִיף אִי דִּינִי קְדוּשָׁה: הִגִּיהָ וַיֵּשׁ לִישָׁא הָעֵינִים לְמִרוּם
 בְּשַׁעָה שְׁאוּמְרִים קְדוּשָׁה. וְכַתֵּב בְּטוֹ"ז אוֹת בִּי גִ' וְהֵינִי שִׁיחִיו
 סְגוּרוֹת אֲבָל לֹא בְּעֵינִים פְּתוּחוֹת: וְכִ"כ בַּסֵּפֶר אוֹר צְדִיקִים דָּף כ"ו
 ע"ב סִימֵן י"ט אוֹת אִי: וְכִ"כ שֵׁם בְּבֹאֵר הַיֵּטֵב אוֹת גִּ' וְעֵינִי בְּשַׁעֲרֵי
 תְּשׁוּבָה שֵׁם אוֹת אִי חִ"ל וְעֵינִי בַּסֵּפֶר הַכוּוֹנֵת כְּשִׁינִיעַ הַשֶּׁץ לְנִקְדִּישָׁךְ
 וְכוּ' וַיִּסְתַּם עֵינָיו בְּכוּוֹנָה גְּמוּרָה: וְכִ"כ שֵׁם אוֹת גִּ' חִ"ל וְכֵן דַּעַת הָאֲרִי
 כְּהַטּוֹ"ז וְכְמוֹ שֶׁכִּי לַעִיל ע"כ: וְכִ"כ בְּשִׁיעַ הָרַב הַתְּנִיָּא סַעִיף גִּ' כְּטוֹ"ז
 ע"ש וְכִ"כ בְּסִידוּר נְהוּרָא הַשְּׁלֵם קוֹדֵם קְדוּשָׁה חִ"ל וְהָעֵינִים יֵהִז סְגוּרוֹת
 דּוּקָא. וְכִ"כ בְּתוֹסֻפּוֹת חַיִּים כֻּלָּל לִי אוֹת כִּי: וְעֵינִי בְּדֶרֶךְ אֲמֵת שַׁעַל
 הַזֹּהֵר דְּפּוֹם וְוִילְנָא פְּרִשְׁתָּ וִירָא דָּף צ"ז ע"ב אוֹת בִּי חִ"ל בְּמַחֲשַׁבָּה
 שְׁמַתְעוֹרָר בְּאֵדָם כְּשִׁסּוּתָם עֵינָיו אִזּוּ פּוֹעֵל כַּח הַשְּׁכָלִי יוֹתֵר מִבַּעַת
 שְׁעֵינִי פְּתוּחוֹת שְׁמַכְלָבֵל אוֹתוֹ רְאוּת הַגֶּשֶׁמִּי וְכוּ' ע"ש:

(לא) שִׁיעַ שֵׁם סַעִיף בִּי טוֹב לְכוּן רַגְלִיו בְּשַׁעָה שְׁאוּמֵר קְדוּשָׁה עִם
 הַשֶּׁץ: מִגֵּ"א ס"ק ג' וְהָאֲרִי הִיָּה מְזוּהָר עַל זֶה מְאוּד עֲכָ"ל.
 וְכִ"כ בְּבֹאֵר הַיֵּטֵב ס"ק ה' וְכַתֵּב שֶׁהוּא בְּסוּד וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל.
 וְעֵינִי בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֵׁם שְׁכַתְּבִי וְכַתְּבוּ בְּשֵׁם הָאֲרִי חִ"ל שְׁצַרְדִּי לִיזְהַר
 בְּתַכְלִית הַזְּהִירוֹת לְכוּן הַרְגָּלִים בַּעַת הַקְּדוּשָׁה שְׁשִׁתִּיהֶן יֵהִיו דּוּמוֹת
 רַגְלֵי אֶחָד בְּלִבָּד עֲכָ"ל. וְכִ"כ בְּשִׁיעַ הָרַב הַתְּנִיָּא סוּף סַעִיף גִּ'
 וְכִ"כ בְּתוֹסֻפּוֹת חַיִּים כֻּלָּל לִי אוֹת בִּי ע"ש:

(לב) סִימֵן קִבְ"ז סַעִיף בִּי אִם אֵין שֵׁם כְּהֵנִים אוֹמֵר הַשֶּׁץ אֱלֻקִּינוּ
 וְאֱלֻקֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבִרְכָּה הַמְּשׁוּלֶשֶׁת וְכוּ' וְאֵין הַצִּיבוּר עוֹנִין
 אַחֲרָיו אֲמֵן אֲלֹא כֵן יֵהִי רִצּוֹן ע"כ וְכַתֵּב הַטּוֹ"ז ס"ק ד' דִּאֵין עוֹנִין אֲמֵן
 אֲלֹא אַחֲרֵי הַמְּבָרֵךְ שֶׁהוּא הַכֹּהֵן. וְעֵינִי בְּמִנְ"א ס"ק ה' שְׁכַתְּבִי חִ"ל מִשְׁמַע
 שְׁלֹא יַעֲנֶה אֲלֹא בְּסוּף וַיֵּשׁ נוֹהֲנִין לַעֲנוּת בֵּין כָּל פְּסוּק כֵּן יֵהִי רִצּוֹן
 אֲבָל אוֹתָן שְׁאוּמְרִים בְּתַחֲלָה (וּמִפְּרָשׁ הַמַּחֲצִית הַשְּׁקָל רִ"ל אַחֲרֵי פְּסוּק
 אִי וְכֵן אַחֲרֵי פְּסוּק בִּי) רַק יֵהִי רִצּוֹן טוֹעִים הֵם דֹּאוּ אֵין מִשְׁמַעוֹת
 אִזָּה דְּבַר יֵהִי רִצּוֹן ע"כ: וְכִ"כ בְּשִׁיעַ הָרַב הַתְּנִיָּא סַעִיף בִּי: וְהִגָּה
 שְׁמַעֲתִי בַּעֲצָמֵי מַכְמָה אֲנָשִׁים כְּשִׁמְתַּחֲלִיל הַשֶּׁץ תִּיכַת יִבְרַכְךָ תִּיכַף
 וּמִיד אוֹמְרִים כֵּן יֵהִי רִצּוֹן גִּ' פַּעֲמִים רִצּוּפִים וְאֵין מִמַּתִּינִים עַד שִׁיִּסִּים
 הַשֶּׁץ אֲפִילוּ בְּרַכָּה אַחַת וְעוֹשִׂין שְׁלֹא כְּדִין ע"כ צְרִיכִים לְהַזְהִיר לְמִי
 שְׁאִינוּ

לְחֻמֵּי עֲנִי תַפְלָה ס"י ב' ע"ה

שאינו יודע וללמד שימתינו עד שיסיים הש"ץ ברכה אחת ואז יאמרו
כן יהי רצון וכן אחר ברכה ב' וג' :

(ל) סימן קכ"ח סעיף ה' לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים: באר
היטב ס"ק ו' ויחלוץ המנעלים קודם הנשילה ומנעלים שאפשר
לחלוץ בלא נגיעה ביד יכול ליטול קודם חליצת המנעלים עיין ס"י
ד' סעיף י"ח ויצניעו המנעלים תחת הספסלים שלא יעמדו בגלוי
בבית הבנסת מפני הכבוד: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ו' ו': וכ"כ
בספר פרי חדש בשם שיורי כה"ג ע"ש: וכ"כ בספר חיי אדם כלל
ל"ב אות י' וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ק' סעיף ו' :

(ך) סעיף ו' אע"פ שנטלו הכהנים ידיהם שחרית חוזרים וניטלים
ידיהם וכו' והלוי יצוק מים על ידיהם וקודם לכן יטול הלוי
ידיו: הג"ה ולא נהגו הלויים ליטול ידיהם תחלה רק סמכו על נשילתן
שחרית: מנ"א ס"ק ח' אבל אם נענו במקום מטונף הגון הוא ליטול
ידיו: וכ"כ בבאר היטב ס"ק ט' וכתב שם ובשיורי כנה"ג כתב ומנהג
פשוט בינינו ליטול גם הלויים את ידיהם תחלה ע"ש עכ"ל: ובשערי
תשובה כתב וז"ל ובש"ץ כתב שמפורש בהגהת ספרא דצניעותא וז"ל
תנא לוי מאן דאתקדש כהנא על ידיו בעי הוא לאתקדשא בקרמיתא
ע"ש ולכן נראה היכא דהסיה דעתו ודאי יש לו ליטול עכ"ל: וכ"כ
בספר אור צדיקים שער עמוד התפלה סימן י"ט סעיף ה' וז"ל צריך
הלוי ליטול ידיו תחלה קודם שיצוק על ידי כהן. וכ"כ בנהורא השלם
קודם נשיאות כפים :

(לה) שם סעיף י"ג כתב הפר"ח וז"ל שכשמוכירים הכהנים את השם
(ר"ל בכרכת כהנים) צריכים לומר (ר"ל השומעים) ברוך הוא
וברוך שמו והבאתי ראיה לזה עכ"ל. וכ"כ בספר תוספות חיים כלל
ל"ב אות י"ד בסופו וכן הביא בלקוטי מהרי"ח חלק ג' דף כ"ח ע"א
בשם הפר"ח: והנה אני בעצמי שמעתי מכמה אנשים שתיקף בעת
שהמקרא קורא לפני הכהנים את השם אומרים תיקף ברוך הוא
וברוך שמו ואין ממתנינים על אמירת הכהנים את השם ובעת שהכהנים
אומרים את השם הם שותקים ואינם אומרים כלום ולפי דברי הפר"ח
הג"ל עושים שלא בדיון שכתב שכשמוכירים הכהנים את השם צריכין
לומר ולא כשהמקרא מוכיר את השם וצריכים להודיע זה ולהוכיר
למי שאינו יודע זה בכדי שידע להזהר מכאן ולהבא:

סימן ג' עניני קריאת התורה.

(א) סימן

לְהוֹשִׁי עֲנִי קְרִיאַת הַתּוֹרָה פִּי ג' ש"ם כה

(א) סִימָן קל"ד סדר והוא רחום והגבהת התורה: סעיף א' ואומרים והוא רחום ואומרים אותו בקול רם, ואם לא אמרו מעומד עובר על התקנה ונקרא פורץ גדר: הגה וכן נוהגין לאמרו מעומד אבל אומרים אותו בלחש ע"כ: מג"א ס"ק א' ואומרים אל ארך אפים מעומד מפני שיש בו חטאנו וידינו צריך לומר מעומד (מט"מ ורש"ל) עכ"ל וכ"כ בבאה"ט ס"ק א':

(ב) שם סעיף ב' מראה פני כתיבת ספר תורה לעם העומדים לימינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה על כל אנשים ונשים לראות הכתב ולכרוע ולומר וזאת התורה וכו' תורת ה' תמימה וכו' עכ"ל: באר היטב ס"ק ה' האר"י ז"ל היה מסתכל היטב באותיות עד שהיה מכיר לקרות והיה אומר שיהיה נמשך אור גדול אל האדם על ידי הסתכלותו בספר תורה מקרוב עד שיכול לקרות האותיות היטב עיין בנגיד ומצוה דף ל"ב חלק ב' ובהלק"ט חלק ב' סימן רנ"ה, ויש לגלול הספר תורה על ג' דפין ומגביה ומראה כתיבתה לעם, מסכת סופרים: וכ"כ המג"א ס"ק ג' ומסיים המג"א ואפשר דדוקא נקט ג' עכ"ל:

(ג) וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני וסדר הגבהה וגלילה סעיף ב' וג', וכ"כ בספר חיי אדם כלל ל"א בתוספות חיים אות י"ז, וכ"כ בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף כ"ה ומסיים לבסוף ומצוה לגלול שיהא התפר באמצע שתי הגלילות, וכ"כ בסידור ישועות ישראל בדיני קריאת ס"ת אות ס"א ס"ב ס"ג, וכ"כ בלקושי מהרי"ח ח"א דף צ"ו ע"ב ע"ש: ועיין בקיצור של"ה מסכת חולין עניני ספר תורה ז"ל יש נוהגין להראות גבורתן עם הגבהת ספר תורה שמגביהין הס"ת כשהוא נגלל ואחר כך פותחין בידיהן לא די שאינן מקבלין שכר על מצוה זו אלא יתנו דין על זה כי יש כמה חששות שלא יבא ח"ו לידי מכשול וכו' ע"כ מי שרוצה לקיים המצוה כתיקונה יפתח ויגלול על ג' דפין על השלחן ויגביה הספר תורה וכן הוא על פי הסוד וגם על דרך זה הוא דרך כבוד עכ"ל:

(ד) ועיין בספר ארחות חיים סימן הנ"ל סעיף ב' ז"ל ועיין בספר פדה את אברהם מע' ה' אות ט' שכתב בשם נאות דשא ז"ל כי בשעת הגבהת ספר תורה צריך האדם שיפתח עיניו להביט בספר תורה איזה תיבה המתחלת אות ראשונה משמו כגון אברהם שיהי צופה ומביט תיבה המתחלת באות א' וכן מי ששמו יצחק או יעקב שיהא מתחיל התיבה שהיא י' וכן על זה הדרך כל אחד לפי השם שלו יע"ש עכ"ל: (ה)

לְכוּמִי עֲנִי קְרִיאַת הַתּוֹרָה סִי ג' ש"ם

(ד) סִימֵן קל"ה סעיף ה' אם ספר תורה פתוח והכהן קורא את שמע אינו רשאי להפסיק וקוראים ישראל במקומו: מג"א ס"ק ו' ואפילו למאן דאמר בסימן ס"ו סעיף ד' שמפסיק היינו שקראוהו אבל לכתחלה אין לקרותו וכו' ולאו דוקא שמע הוא הדין כשעוסק בכל מקום דאינו רשאי להפסיק כגון בברכת של קריאת שמע (כ"י רשב"א מהרי"ק) ואפשר דפסוקי דזמרה שרי לקרותו עכ"ל: וכתב במחצית השקל וז"ל אע"ג דאסור להפסיק כדלעיל סימן נ"א סעיף ד' מכל מקום לא חמיר כולי האי כמו שאר מקומות שאסור להפסיק ע"כ: וכ"כ בבאה"ט ס"ק ו': אמנם הטו"ז בסימן ס"ו ס"ק ה' פסק דבבב"ש עצמה שהוא דאורייתא לא יפסיק אבל בברכות ק"ש שהם דרבנן יפסיק: ועיין בפרמ"ג משבצות אות ה' שכתב ומ"מ לדינא קיימא לן דמפסיק ועולה אפילו ישראל:

(ו) ועיין במג"א סימן ס"ו ס"ק ח' וז"ל וכתוב בלבוש דנוהגים להפסיק ואין לשנות המנהג מפני המחלוקת ומכל מקום לא יקרא עם החזן כלל ויסמוך על פשט הזוהר כמו שכתב סימן קמ"א סעיף ב': וכתב שם מחצית השקל וז"ל ר"ל שבסימן קמ"א כתב הרב ב"י שבלשון הפוסקים מבואר שהעולה לתורה יקרא גם הוא עם הש"ץ הקורא דאם לא יקרא עמו הוי ברכתו לבטלה אבל בזוהר כתב שלא יקרא רק אחד וכו' ומסיים לבסוף אם כן כה"ג יש לסמוך על זה (ר"ל לדברי הזוהר הנ"ל) שלא לקרות רק לכזוין לדברי הקורא עכ"ל וכ"כ בבאה"ט ס"ק י' כמג"א: וכן פסק בש"ע הרב התניא סימן ס"ו סעיף ו' כמג"א וכפרמ"ג הנ"ל:

(ז) וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני קריאת התורה כדין לאיזה אנשים שאין קורין אפילו הוא כהן. אות ג' וז"ל אין לקרות לספר תורה מי שעומד באמצע פסוקי דזמרה רק לכהן אם אין שם כהן אחר וכן ללוי אם אין שם אלא הוא. אך לא יקרא עם הקורא וכו' ע"ש: אות ד' היה עומד בברכת ק"ש ומכל שכן בק"ש עצמו לא יקרא אותו אפילו אין שם כהן אלא הוא רק יקרא לישראל במקומו וכו' ילך הכהן מבית הכנסת קודם הקריאה וכן הדין בלוי ואם כבר קרא אותו אפילו באמצע הפרק פוסק וכו' אמנם לא יקרא עם הקורא וכו' ע"ש עכ"ל:

(ח) וכן פסק בחיי אדם כלל ל"א אות י"ט: וכן פסק בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף י' ע"ש: וכ"כ בספר שיערי אפרים שער א' רק באמצע פסוקי דזמרה מתיר להעולה לתורה לקרות בלחש עם הקורא ועיין

לְקוּמִי עֲנִי קְרִיאַת הַתּוֹרָה סִי ג' ש"ס כו

ועיין שם בפתחי שערים טעם לזה: עוד כתב שם בפתחי שערים בתחילתו ונראה דאם יודעים שעומד בפסוקי דומרה ויש שם כהן אחר אין לקרותו לכתחלה שוב מצאתי כן בפרמ"ג עכ"ל: ועיין בקונטרס עובר אורח הנספח לספר ארחות חיים על מה שכתב בש"ע סעיף ג' כהן קורא ראשון כתב וז"ל במקום שיש איזה מנינים והכהן כבר קרא נ"ל ברור שאין צריכים לקרותו בשאר המנינים דאין חובה לקדשו רק במה שיש לו שותפות בו וכו' ע"ש מה שכתב לענין לוי: ועיין בלקומי מהרי"ח ח"א דף צ"ד ע"א בד"ה מי שקראוהו וכו' הביא כל הדעות דלעיל ע"ש:

(מ) סימן קל"ט סדר קריאת התורה. סעיף א' במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם אם לא סידר תחלה הפרשה פעמים שלש בינו לבין עצמו לא יעלה: הג"ה ובמקום שהחזן קורא הוא צריך לסדר תחלה: באה"ט ס"ק א' כתב כנה"ג דמצוה שנים העולה יסדר בינו לבין עצמו: ועיין זוה"ק פרשת ויקהל דף ר"ו ע"ב דפוס ווילנא וז"ל בגין כך מאן דסליק למקרי באורייתא יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתא ואם לאו לא יקרי באורייתא עכ"ל והובא דברי זוה"ק הנ"ל בספר יושי"ה שער החמישי פרק ח' באמצע ע"ש: וכ"כ בשערי אפרים שער ג' אות ח' וכתב שם אינו רשאי לקרות אם לא סידר תחלה שלש או ארבע פעמים בינו לבין עצמו וכו' ע"ש וכתב בפתחי שערים שם כן איתא במדרש עכ"ל:

(י) ועיין פרי חדש שכתב לשון ילמדנו של פרשת יתרו הביאוהו התוספות סוף פרק בני העיר אין אדם רשאי לקרות בתורה עד שיסדיר הפרשה ג' פעמים וכו' ע"ש אמנם בביאור הגר"א על הש"ע כתב בשערי אפרים אות ח' הנ"ל ח"ל ואם אין שם מי שיסדר לעצמו (וניל דה"ה אם לא בא עדיין לבהכ"נ או שכבר התפלל וכדומה) מקילין שיקרא אחד שיוודע לנגן הטעמים אע"פ שלא סידר וקוראין לפניו מתוך החומש או הסידור שלא לבטל הקריאה בציבור וכו' וכ"כ שם אות ז' ואגת י"ז ע"ש:

(יא) סימן קמ"א דיני הקורא והמקרא. סעיף ב'. לא יקראו שנים אלא העולה קורא והש"ץ שותק או הש"ץ קורא והעולה לא יקרא בקול רם ומכל מקום צריך הוא לקרות עם ש"ץ כדי שלא תהא ברכתו לבטלה אלא שצריך לקרות בנחת שלא ישמיע לאזניו: הגיה ואפילו משמיע לאזניו ליבא למיחש דלא עדיף מתפלה בדלעיל סימן

לְקוּמִי עֲנִי קְרִיאַת הַתּוֹרָה סִי. ג' ע"ש

סימן ק"א: מג"א ס"ק ד' כלומר שתפלה תקנו גם כן כלחש ואפילו
הבי משמיע לאזניו הכא נמי כן ע"כ: וכ"כ בבאה"ט ס"ק ג': ועיין
בחתם סופר שעל הש"ע שמביא ראיה שהעולה צריך לקרות עם
הש"ץ ע"ש: ועיין בפרי חדש סעיף ב' שהשיג על הרמ"א ומסיק
להלכה שיקרא כלחש באופן שלא ישמיע לאזניו וכדברי המחבר
ועיקר עכ"ל ועיין בפרמ"ג באשל אות ד' ע"ש היטב: אמנם בסידור
דרך החיים בדיני הנהגת הקורא לעלות לספר תורה אות י"ד פסק
כרמ"א וכן פסק בחיי אדם כלל ל"א אות ה' כרמ"א וכן פסק בשערי
אפרים שער ד' אות ח' כרמ"א. ועיין בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף ג'
שכתב בסתם והוא קורא עמו כלחש. ועיין בלקומי מהרי"ח הביא
שני הדעות ע"ש:

(יב) סימן קמ"ו סעיף ד' אין צריך לעמוד מעומד בעת שקורין בתורה
הגיה ויש מחמירין ועומדים: ועיין טו"ז סוף ס"ק א' ח"ל ושוב
מצאתי בתשובה וכו' שפסק כן דצריך לעמוד ובשעת אמירת ברכו
פשיטא שצריך לעמוד ואיתא בירושלמי כל דבר שבקדושה בעי
למיקם ארגליו וכו' ומטעם זה נראה דבשהקהל רוצין לישב אחר
אמירת הש"ץ ברכו לא ישבו עד שיאמרו תחלה ברוך ה' המבורך
לעולם ועד עכ"ל: אבל המג"א סוף ס"ק ו' כתב שצריכים הכל
לעמוד בשעת ברכת התורה. וכ"כ בבאר היטב ס"ק ה'. וכ"כ בשערי
אפרים שער ד' אות ט' שמסיים לבסוף ויש להחמיר לעמוד כל שעת
אמירת הברכה ע"ש:

(יג) ועיין בספר יושי"ה שער החמישי פרק שמיני ח"ל ויזהר האדם
מאוד לענות אחר המברך כשאומר ברכו את ה' וכו' יענה ויאמר
ברוך ה' המבורך לעולם ועד בכוונה עצומה ובעמידה חזק עיין
במג"א ובטו"ז עכ"ל. עוד כתב שם ויזהר האדם לענות ברוך הוא
וברוך שמו וביחוד אמן אחר ברכת התורה של העולים לתורה ע"ש:
ובספר חיי אדם כלל ל"א אות ג' פסק כטו"ז. וכן פסק בסידור דרך
החיים בדיני הנהגת הקהל בשעת קריאה אות א'. ובנהורא השלם שם
פסק כמג"א ע"ש וכן פסק בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף ו' כטו"ז וכן
פסק בסידור ישועות ישראל בדיני קריאת התורה אות כ' כטו"ז:
(יד) ועיין בלקומי מהרי"ח חלק א' דף צ"ה ע"ב בסוף העמוד ח"ל
ועיין בסימן קמ"ו דהציבור אין צריכין לעמוד בשעת קריאת
התורה ורמ"א כתב דיש מחמירין ועומדים וטו"ז כתב לעמוד בברכו
והמג"א כתב לעמוד בכל הברכה ובכתבי הארז"ל כתבו דהארז"ל

משעה

כז רכומי עניני קריאת התורה סי' ג' ע"ם

משעה שהחזן התחיל לקרות היה יושב ולא היה עומד עד הקדיש שלאחר קריאת התורה ע"ל :

(טו) סימן קמ"ז סעיף א' אסור לאחוז ספר תורה ערום בלי מטפחת: ועיין במג"א תחלת הסימן ח"ל והב"ח מפרש דאפילו בעמודים אסור לאחוז אם לא על ידי מטפחת או דבר אחר וכו' ובסוף מסים ואם כן מוכח דאסור לאחוז אותם ערום אפילו בעמודים ע"ל אבל הטו"ז ס"ק א' חולק ופסק דמותר לאחוז בעמודים שכתב שם באמצע ס"ק הנ"ל ח"ל ונראה דבאחוז בעמודי ספר תורה כנהוג אין זה בכלל דאחוז כפר תורה ערום דהעמודים אינם רק תשמישי ספר תורה וכו' ובפירוש אמרינן לעיל (נ"ל כוונתו סימן קל"ט סעיף י"א) שצריך לאחוז בעמודים בשעת ברכה וקריאת התורה ולא הזהירו שיקח איוה מטפחת על ידו כדי שלא יגע בעמודים וכו' אלא על הכפר תורה עצמה הזהירו שלא יאחוז ערום וכו' ומסיק רמ"א דאסור והיינו בדרך זה שזכרתי ליגע ביריעות עצמן ולא מהני נטילה אלא הפסקת טלית בין ידו לספר תורה וכו' ולא נראה כלל איסור בעמודי ספר תורה וכמו שכתבתי כן נראה ברור לפע"ה ולא ראינו אפילו להמקדקים לזהר מליגע בעמודי ספר תורה בלי הפסק ע"ל: וכ"כ הפרמ"ג באשל סימן קל"ט אות י"ג ח"ל עמודים אין צריך מפה :

(טז) וכתב בבאר היטב ס"ק א' ח"ל ב"ח ומג"א כתבו דאפילו בעמודים אסור לאחוז אם לא על ידי מטפחת או דבר אחר ע"ש והפר"ח והיד אהרן חלקו וכו' ע"ש ע"ל: וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני קריאת התורה בהנהגת הקורא לעלות לספר תורה. אות ב' ח"ל הקורא בתורה וכו' ומי שנוהג לאחוז בעמודי ספר תורה ערום אין למחות בידו ומי שנוהג לאחוז בספר תורה עצמו בשעת הברכה אסור לאחוז ערום בלא מטפחת ואפילו נטל ידיו ע"ל וכ"כ שם בדיני הנכחה ונטילה אות א' ע"ש :

(יז) וכ"כ בחיי אדם כלל ל"א אות ד' ובתוספות חיים שם אות ו' : וכ"כ בשערי אפרים שער ד' אות ד' ע"ש: וכ"כ שם שער יוד אות ט"ז ח"ל כשמגביה הספר תורה יכול לאחוז בעמודי ספר תורה בלא מטפחת ומ"מ טוב שינקה ידיו במים או בשאר דבר וכו' ע"ש: וב"כ בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף ד' ומסיים ויש מחמירין שגם בעמודים אין אווזין ערום אלא על ידי הטלית ע"כ: ועיין בלקומי מהרי"ח ח"א דף צ"ה ע"א שהביא שם כל הדעות ומסיים אך הטו"ז שם כתב שלא ראה אפי' המקדקים לזהר בזה וכ"כ בנודע ביהודא קמא דמותר ע"ל :

(יח)

להקומי עניני קריאת התורה סי' ג' ע"ה

יח) ש"ע שם סעיף ג' הגולל ספר תורה יעמידנו כנגד התפר כדי שאם יקרע יקרע התפר: וכתב בארחות חיים כהשמטות להרכ הגאון מברעזאן וז"ל עיין ירושלמי פרק א' דמגילה הלכה ט' הגולל לאמצעית הספר תורה ועכ"פ יהיו כ' יריעות מצד אחד וצריך לזהר בזה בשמחת תורה ושבת פראשית (ונו"ל דה"ה בשבת פרשת האזינו ואפשר גם כפרשת וילך):

יט) ש"ע סעיף ד' הג"ה ואחר שגמר הגלילה יהדק סוף המטפחת כפנים שכשיבא לקרות בו ימצא ההדוק כפנים ולא יצטרך להפוך הכפר תורה ע"כ: וכ"כ בקיצור של"ה מסכת חולין עניני כפר תורה דף נ"א ע"א: וכ"כ בתוספות חיים כלל ל"א אות י"ח ע"ש: וכ"כ בשערי אפרים שער י' סעיף י"ט באמצע וז"ל ואחר שגמר הגלילה וצריך להתחוב סוף המפה יתחבנה מכפנים דהיינו במקום שמתקרכים שני צידי היריעות זה לזה או כמוך לו ועכ"פ תהיה התחיבה כלפי פני המגביה ולא לאחורי ע"כ וע"ש בפתחי שערים: כתב בספר עוכר אורח הנספה לספר ארחות חיים כסימן קנ"ג וז"ל ג"ל דנר של בית הכנסת אין להשתמש בהם למבואות המטופות והביא ראיה מירושלמי ע"ש:

כ) ש"ע שם סעיף ז' אין המפטיר מתחיל עד שיגמרו לגלול הספר תורה כדי שלא יהא הגולל טרוד ויוכל לשמוע ההפטורה: וכתב בפרמ"ג כאשל אות י' וז"ל וכן נוהגין שממתיך המפטיר בכרכה עד שגלל הספר תורה לבד לא המפה והמטפחות: וכ"כ בשערי אפרים שער י' אות י"ח: וכ"כ כמסגרת השלחן סימן ע"ט ס"ק א': ועיין בלקומי מהרי"ח ח"ב דף נ"ו ע"א מש"ש:

כא) שם סעיף ח' ביום שיש ב' ספרי תורה לא יפתחו השני ולא יסירו המפה עד שיגללו הראשון: הג"ה ואין מסלקין הראשונה עד שכבר הניחו השניה על השלחן שלא יסיחו דעתן מן המצות ע"כ: וכ"כ בסידור דרך החיים כדיני וסדר הנכחה וגלילה אות ד': וכ"כ בחיי אדם כלל ל"א אות ט"ז: וכ"כ בשערי אפרים שער י' אות י"ב: וכ"כ בלקומי מהרי"ח חלק ב' דף נ"ה ע"א ע"ב:

סימן ד' הלכות נטילת ידים.

א) סימן קנ"ט, באר היטב ס"ק ח' כתב וז"ל וה"ה דאין ליטול מפלומפין שאינם כלי: וכ"כ בחיי אדם כלל ל"ח אות ד' בסופו: ועיין בסידור דרך החיים הלכות סעודה כדיני כלי הראוי לנטילה
אות

לְחֻמֵּי עֵינֵי נְטִילַת יָדַיִם לַכַּעֲוָה סִי ד' ש"ח כח

אות ט' וז"ל אותן בארות שעושין עם פלומפין יכול לשאוב בידו אחת המים עם פלומפין וידו השניה יניח תחת המים היוצקים מהפלומפין סמוך לארץ ואחר כך גם לידו השניה יעשה כך וממנו עלתה לו נטילה אם המים שבפלומפין נשאבין על ידי כלי שלם הוי נטילה, ואם לאו עלתה לו טבילה משום נצוק חיבור והוי כמו מעיין עצמו אבל אין להניח הידים גבוה מן הארץ דאז הוי כטובל בכיפן דלא הוי טבילה עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן מ' סעיף ו' ועיין שם במסגרת ס"ק י"ז: ועיין בלקוטי מהר"ח חלק א' דף ק"י ע"א:

(ב) ועיין בתוכפות חיים כלל ל"ח אות ב' שכתב והפרמ"ג הניחו בצריך עיון אבל בדרך החיים ובקיצור ש"ע כתבו דמותר ליטול ידיו מפלומפ רק שיזהר להניח ידו אחת סמוך לארץ כדלעיל שכתב בשם דרך החיים ולבסוף מסיים ועכ"פ אין לסמוך על זה רק בשעת הדחק כי רבו החולקין עכ"ל: ועיין בספר טעמי מנהגים חלק א' דף כ"א ע"ב בהוספות כתב וז"ל ובדרושי צל"ח דרוש ד' אות כ"ב כתב וז"ל מאד השגחתי בסעידות שאפילו הלומדים אינם נוהרים מלהפסיק בין נטילה לברכת על נטילת ידים ויותר המה נוהרים מלהפסיק אחר ברכת על נטילת ידים לברכת המוציא וטעות הוא בידם כי קודם ברכת נטילת ידים אם שח צריך ליטול שנית ואחר ברכת נטילת ידים הוא רק זהירות בעלמא עכ"ל:

(ג) סימן ק"ם הלכות נטילת ידים: ש"ע הרב התניא סעיף ט"ז שיעור המים שנוטלין מהם לידים, הוא לא פחות מרביעית הלוג (והוא שיעור טהרה מן התורה לטבילת כלים) ע"כ וכמה הוא רביעית עיין לקמן בלקוטי מאיר סימן ג' סעיף ל': וכ"כ בחיי אדם כלל מ' אות א' לא פחות מרביעית לכל יד ע"ש וכתב עוד ומכל מקום יש לנהוג דאפילו אם נטל כל יד מרביעית ישפוך עליהם מים שניים (כדעת הראב"ד הביאו המג"א שם בס"ק ג') עכ"ל: וכתב שם בתוספות חיים אות ב' וז"ל סדר נטילה יקח הכלי עם המים ביד ימינו תחילה ויתננו לשמאלו (וי"א ששופך תחילה מעט מים על שמאלו. קיצור של"ה בשם זוה"ק ורמ"ע ותולעת יעקב ובאה"ט הישן) וישפוך בשמאלו על יד ימינו ב' פעמים ואחר כך ישפוך בימינו על שמאלו ב' פעמים. מג"א ורש"י עכ"ל:

(ד) ועיין בספר יושי"ה שער השביעי פרק חמישי וז"ל יטול ידיו לאכילה ב' פעמים בסרוגין על כל יד ויד וכו' ויריק בידו השמאלית על ידו הימנית תחילה ואחר כך על ידו השמאלית וכן נטילה

ד' הוסיף עניני נטילת ידים לסעודה סי' ד' ע"ב

נטילה השנייה. אה"ק והארז"ל, וכן הביא בסידור נהורא השלם בדיני ברכת המוציא בשם יו"ש הנ"ל: ועיין בש"ע הארז"ל דף י"ח ע"ב אות ג' ובמ"ד ומצוה דף י"ז ע"ב בד"ה בעת רחיצתך, שאין צריך סירוגין לנטילת ידים לסעודה רק ב' פעמים רצופים ע"ש: וכ"כ במסגרת השלחן סימן מ' סוף ס"ק י"ד שצריך ליטול ב' פעמים רצופים בשם רז"ש בסידור: וכ"כ בסידור ישועות ישראל בדיני נטילת ידים לסעודה אות י"ב:

(ה) ועיין בחיי אדם כלל מ' הנ"ל אות ד' וז"ל לאחר שנטל ב' ידיו ישפשפם ביחד ויגביהם נגד ראשו וכו' ואז יברך על נטילת ידים קודם הניגוב ע"כ, וכתב שם בתוספות חיים אות ח' וז"ל כ"כ בש"ע אבל רש"י בסידור כתב שיפרך על נטילת ידים קודם השפשוף כי אין להפסיק בין נטילה לברכה כלל וכלל וצריך לתכפן בכל מה דאפשר עכ"ל: וכ"כ בסידור ישועות ישראל אות י"ד ע"ש: ועיין בספר אור צדיקים למהר"ם פאפירש עמוד התפלה סימן ד' אות ד' בדיני נטילת ידים שכתב דבשחרית ישפוך השמאל על הימין תחילה וצריך ג' פעמים בדילוג דוקא, ובנטילת ידים לסעודה יעשה להיפוך יקח בימין וישפוך מיד על השמאל תחילה בן הוא בזהר עכ"ל: (נאמר המלקט ואני מצאתי בספר קב הישר פרק י"ג שכתב וז"ל ונטילת ידים שהוא לצורך האכילה צריך לרחוץ תחלה ידו השמאלית ואחר כך ידו הימנית ויש בזה סוד גדול ומעם תמצא בכתבי הארז"ל עכ"ל לענינינו):

(ו) וכן הביא בלקוטי מהר"ח חלק א' דף ק"י ע"ב וז"ל ועיין בעט"ז סימן ד' בשם המגדול דוד שנטילת ידים לסעודה יטול השמאל מן הימין תחלה וכ"כ בקיצור של"ה בשם התולעת יעקב וכ"כ הבי' וכו' אך עיין במג"א ריש סימן קנ"ח בשם הרקנטי שגם בסעודה יטול ימין תחלה כמו לנטילת ידים שחרית וכ"כ בא"ר סימן ד' בשם ש"ע האר"י ושכן הוא בהדיא בזהר חדש מגלת רות שגם בנטילת ידים לסעודה יטול ימין תחלה ע"ש. וכן הוא בהדיא בפע"ח ובסידור ר' שבתי ע"ש עכ"ל: עוד כתב שם בלקוטי מהר"ח וז"ל וע"ש גם כן בא"ר בשם ש"ע הארז"ל שיטול ב' פעמים על ימין ואחר כך ב' פעמים על השמאל ועיין בפע"ח שתחלה כתב גם כן לערות ב' פעמים על ימין ואחר כך ב' פעמים על השמאל אך אחר כך כתב בשם מהר"ם אלשיך שיטול תחלה יד ימין פעם אחת ואחר כך על שמאל פעם אחת אחר כך יחזור וירחוק יד ימין פעם ב' ואחר כך יד השמאל פעם ב' וכ"כ בסידור ר' שבתי עכ"ל:

לְחֻמֵי עֲנִי נְטִילַת יָדַיִם לַסְעוּדָה ס"י ד' ע"ב כ"ט

(ז) אמר המלקט ואני כשהייתי מסתופף בצל קדושת אדומ"ר הרב הגה"ץ וכו' מרן מו"ה יצחק אייזיק מזידיטשוב וצללה"ה זי"ע ראיתי כשהיה נוטל ידיו לאכילה בש"ק הי' נוטל מקודם ב' פעמים על יד ימינו ואחר כך ב' פעמים על יד שמאלו ואחר כך נוטל פעם אחת על יד ימינו ופעם אחת על יד שמאלו ונראה לפענ"ד שעשה כן כדי לצאת כל הדעות שהבאתי לעיל כמו שכתב בלקוטי מהרי"ח חלק א' דף ב' ע"ב לענין נטילת ידים שחרית בד"ה ידקדק וכו' שכתב ע"כ ירא' שמים יוצא ידי שניהם וכו' שיטול תחלה רצופין ואחר כך סירוגין וכו' כי לפענ"ד לפי האופן הנ"ל נפקין מידי כל ספיקא ודוק עכ"ל לקוטי מהרי"ח ע"ש. וכן כבוד אדומ"ר הרב הגה"צ אב"ד דק"ק סינעט שליט"א נוהג כן :

(ח) סימן קס"ה ש"ע הרב התניא סעיף א' העושה צרכיו ורוצה לאכול (פירוש תיבך לאכול) יטול ב' פעמים ראשונה יטול נטילה שאינה מכשרת לאכילה אלא לנקות ידיו ולברך אשר יצר ושניה נטילה כשרה לברך על נטילת ידים, שאם יטול נטילה אחת כשרה ויברך תחלה אשר יצר ואחר כך על נטילת ידים יהיה הפסק בין נטילה לברכתה ואף אם יברך תחלה על נטילת ידים ואחר כך אשר יצר מכל מקום יהיה הפסק בין נטילה להמוציא ויש אוסרים להפסיק ביניהם וכו' ע"ש: וכ"כ בחיי אדם כלל מ' אות י"ג: ועיין בקיצור ש"ע סימן מ' סעיף מ"ו ח"ל העושה צרכיו קודם אכילה שהוא צריך ליטול ידיו לברכת אשר יצר וגם צריך ליטול ידיו לסעודה ויש בזה כמה ספיקות. על כן הנכון שיטול תחלה ידיו שלא כדין נטילת ידים לסעודה. דהיינו שישפוך רק מעט מים לחפנו אחת וישפשף שתי ידיו במים אלו וינגבם היטב ויברך אשר יצר ואחר כך יטול ידיו כדין נטילת ידים לסעודה ויברך על נטילת ידים ע"כ: וכ"כ בסידור דרך החיים:

(ט) ועיין במסגרת השלחן אות כ"ט שכתב ומי שנוהג ליטול ידיו ג' פעמים אחר יציאה מבית הכסא יטול בכל נטילה כמעט מים פחות מרביעית וינע ידיו זו בזו בין נטילה לנטילה ואינן מועילין אלו הנ' פעמים לאכילה כלל וכו' ע"ש. והפרמ"ג כתב בשם אל"י רבא דיכונן בפירוש שלא לצאת בנטילה ראשונה או בנטילת הנ' פעמים דאז בוודאי לא יצא בנטילה זו ויוכל ליטול אחר כך כדינו ולברך על נטילת ידים, ובסימן תע"ג במשכבות ס"ק א' כתב שטוב יותר לינע במקום המטונף ביגתיים כמו שכתב השל"ה כאן ע"ש וכו' וירא שמים יוצא

לְחֻמֵי עֵינֵי נְטִילַת יָדַיִם לְסַעֲוָדָה סוּ ד' ש"ם

יוצא ידי שניהם עכ"ל המסגרת, וכ"כ בתוספות חיים כלל מ' אות כ' בשם הפרמ"ג :

(י) ועיין באשל אברהם מהגה"ק מבוטשאטש שכתב וז"ל אודות נטילת ידים לנקיות קודם נטילת ידים לסעודה אני רגיל ליטול בדרך שלכולי עלמא אין יוצאין בו ידי נטילת ידים לסעודה והיינו רק צד אחד מהאצבעות והכף, שיש די בזה לנקיות כידוע, ולא גרע מנקיון צרורות וגם לתפלה דמהדרין אמיא. י"ל שהקפידא רק על הכף כמו שכתוב בפרמ"ג ע"ה ממה דכתיב בנקיון כפי ומלשון הפוסקים משמע שגם על הכפיים אין קפידא, ועל כל פנים אין קפידא על כל השטח דוקא כלסעודה, ועל ידי זה יוצא ידי חובת הפלוגתא שבין הפוסקים בבי נטילות רצופים לענין הברכה עכ"ל :

(יא) ש"ע סימן קס"ו הלכות בציעת הפת, סעיף א' בוצע בפת במקום שנאפה היטב, מג"א ס"ק א' פירוש במקום הקשה ולא במקום הרך : וכ"כ באר היטב וכתב שם עוד זקן שאין לו שנים יבצע במקום הרך, הלק"ט : וכ"כ בחוספות חיים כלל מ"ב אות י"ד : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן מ"א סעיף ב' ע"ש : הג"ה ובפת דידן יש לבצוע בצד הפת ויחתוך מעט מצד העליון והתחתון ע"כ : מג"א ס"ק ב' (בצד הפת) מהרי"ל היה חותך סביב הפת כעין טבעת ובאמצע הניחה מחוברת והיה פורס מלמטה למעלה ובעונה דקה הניח ח' אצבעותיו למעלה וב' גודלין למטה ובירך ופרס עכ"ל : וכ"כ בש"ע הרב התניא סעי' ב' וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני הפסק בין בציעה לאכילה אות ב' וג' : וכ"כ בחיי אדם כלל מ"ב אות י"א : וכ"כ בקיצור ש"ע סי' מ"א סעיף ג' ובמסגרת שם :

(יב) ש"ע שם סעיף ב' הג"ה ויש לאכול הפרוסה שבצע עליה קודם שיאכל פת אחר שתהא נאכלת לתאבון והוא משום חבוב מצוה ע"כ : ועיין בטו"ז ס"ק י"ח וז"ל ב"י הביא בשם הכל בו ואבודרהם שאין להאכיל לבהמה ועוף או לעכו"ם מחתיכה שמונעות בו חתיכת המוציא, פירוש באותה פרוסה שחתך כבר מן הלחם השלם חותך אחר כך מן אותה פרוסה חתיכה קטנה להמוציא, לא יאכיל אותה הפרוסה לבהמה, והב"י כתב על זה שאין סמך לדבר זה, ואני ראיתי בספר טעמי מצות להרקנטי במצה דמצוה, שמוהיר בה שלא להאכילה למי שאינו בן ברית ונותן טעם הגון לזה וכן ראיתי רבים נוהגים נוהרים מזה בפסח, ממילא יש לזהר גם בחתיכת המוציא בזה דחד מעמא הוא עכ"ל, וכ"כ במג"א ס"ק מ"ב בשם אבודרהם וכ"כ בכאה"ט

ס"ק

לחומי עיני בציעת הפת וברכת המזון סי' ד' ע"ם ל

ס"ק כ"ו: וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף כ"ב: וכ"כ בתוספות חיים כלל מ"ב אות י"ב ע"ש:

(יג) ועיין בעטרת זקנים שם וז"ל ונהגו שלא להאכיל לבהמה חי' ועוף ולא לעכו"ם מחתיכה שנגע בה חתיכה המוציא (וכל בו בשם הרד"א) וכ"כ הר"ר אבודרהם בשם ספר המנינים עכ"ל: ועיין במחצית השקל אות מ"ב וז"ל אבל להאכיל מפריסת הבציעה כתב המו"ז וז"ל פירוש מאותה פרוסה שחתך כבר מן הלחם השלם חותך אחר כך מאותה פרוסה חתיכה קטנה להמוציא עכ"ל ומשמע אבל משאר הפת פרוסה הגדולה שנשארה אחר שבצע ממנה רשאי להאכיל לעכו"ם, והעולם ראיתי נוהגים שקולפים מעט גם מפרוסה הגדולה במקום שננעה בפרוסה שבצע להמוציא עכ"ל מהה"ש: ועיין באשל אברהם מהגה"ק מכוטשאטש וז"ל מה שכתבו האחרונים וז"ל שלא ליתן מהפרוסה דדמוציא לבעל חי' נראה שאין זה רק לגבי הראוי שיאכל הוא, מה שאין כן כשהפרוסה חרוך או נדבק שם מאפר הכירה או קצתו אינו אפוי היטב כיון שלמאכל אדם ראוי לבחור שלא יהיה כן ועל ידי זה ניתן לבעל חי' אין צד חשש ומותר ליתן היטב עכ"ל: **(יד)** סימן קפ"ה הלכות ברכת המזון: סעיף ב' צריך להשמיע לאוזניו מה שמוציא בשפתיו ואם לא השמיע לאוזניו יצא וכלכד שיוציא בשפתיו ע"כ: מג"א ס"ק א' אבל אם הרחר כלכו לא יצא וז"ל דאם מחמת חולי או אונס אחר קרא כלכו יצא עכ"ל וכ"כ שם בבאה"ט: וכתב שם בשערי תשובה ס"ק א' וז"ל ובכפר חרדים כתב הרוב הפוסקים הככימו דאם לא השמיע לאוזניו לא יצא והביאו בר"י עכ"ל ועיין בש"ע הרב התניא סעיף ג' שכתב כמג"א הנ"ל: וכתב במחצית השקל ס"ק ב' וז"ל ובראשית חכמה ושל"ה כתבו דאפילו מברך ברכת המזון ביחיד יברך בקול רם לפי שהקול מעורר הכוונה, וגם על ידי זה לא ישכח אם הזמן גורם להזכיר דבר מה באמצע כגון רצה בשבת ויעלה ויבא בראש חדש עכ"ל: וכ"כ בתוספות חיים כלל מ"ז אות ז' בשם השל"ה ור"ח:

(טו) ועיין בסידור ישועות ישראל קודם ברכת המזון אות ה' וז"ל וירגיל את עצמו לברך ברכת המזון וכל הברכות בקול רם (חוץ מהברכות דשמנה עשרה) ולא יברך בלחש, כי אמירת הברכות בקול מעורר הכוונה על דרך שאמרו רז"ל בעסק התורה שצריך להוציא בפה בקול שנאמר וכו' וכן לענין הברכות (ר"ח שער הקדושה פרק ט"ז ושל"ה בשער האותיות וספר חרדים ובאה"ט סי' תרמ"ג):

אות

לְקוּטֵי עֵינִי בְּצִיעַת הַפֶּת וּבִרְכַּת הַמּוֹזֵן ס"י ד' ש"ם

אות ו' וצריך למחות באותן שמברכין ברכת המזון ושאר הברכות בלחש. כי על ידי זה מכליעים כמה אותיות ונקודות. וגם שוכחים לכוון פירוש המלות בכל תיבה. שהכוונה הוא עיקר גדול בכל הברכות והתפלות. כמבואר בספרים הקדושים: אות ו' ולכן יזהרו להרגיל עצמם לומר הברכות וכל דברים שבקדושה (חוץ מהשמנה עשרה) בקול רם. ויטה אונזו היטב לכל תיבה שאומר. ויוציא יפה בפה כל התיבות והנקודות. וגם השמנה עשרה יוציא בלחש כל תיבה יפה בשפתיו. וממילא יעורר הכוונה לבוין פירוש המלות. ונמשיך עלינו כל הטובות וכל הברכות לנצח. וכן יהי רצון עכ"ל:

(מז) סימן קצ"ט סעיף ו' נשים מזמנות לעצמן רשות אבל כשאוכלות עם האנשים חייבות. ויוצאות בזימון שלנו: הג"ה אע"פ שאינן מבינות ע"כ וכ"כ בש"ע הרב התניא סעיף ו' ע"ש וכ"כ בחיי אדם כלל מ"ח אות כ' וכתב שם בתוספות חיים אות י"ז ח"ל. וצריכין דוקא לצאת בזימון שלנו ולא לזמן לעצמן וגם לא יענו באמירה כלל רק ישמעו ויכונו וכו' (ואם רוצים לענות בלחש הרשות בידן וכו') שלא יהא נראה האנשים ונשים בחבורה יחד עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן מ"ה סעי' כ"ב: *

(יז) סימן רל"ג זמן תפלת המנחה: סעיף ב' אם יש לו מים צריך ליטול ידיו כדי להתפלל אע"פ שאינו יודע להן שום לבלוך ולא יברך. (הג"ה ואפילו עומד מלמודו יטול ידיו לתפלה) ואם אין לו מים מזמנים אינו צריך ליטול ע"כ: באר היטב ס"ק ו' וינקה ידיו בצרור ויתפלל עם הציבור אע"פ שעדיין ישאר לו זמן להתפלל ביחוד. ב"ח. ע"ת ע"ש עכ"ל: מג"א ס"ק ח' (עומד מלמודו) וכו' ומכל מקום נ"ל דאם נטל ידיו לתפלה אע"פ שהפסיק אחר כך בלימודו כגון בזמן שדורשין אין צריך ליטול שנית וכו' ומ"מ בשבת שמפסיקין במכירת המצות נ"ל שצריך ליטול שנית לתפלת מוסף אלא א"כ לא הסיח דעתו ואם נטל ידיו לאכילה ואכל מכל מקום צריך ליטול לתפלה כיון שלא נטל לתפלה מה שאין כן ברחץ ידיו שחרית והוי נטילה לתפלה עיין ס"י ד' כנ"ל עכ"ל: וכ"כ בבאה"ט ס"ק ו' ע"ש:

(יח) ועיין בפרמ"ג באשל אות ח' שכתב סתם ידיים כשרות לברכה ופסולות לתפלה. ועיין א"ר מיקל כל זמן שהוא בבית הכנסת אע"פ שמוכרין מצות אין צריך ליטול שנית ע"כ: וכן פסק בחיי אדם כלל ו' אות א' בהמחבר וברמ"א וכן פסק בקיצור ש"ע סימן ס"ט סעיף ד' ועיין במסגרת השלחן שם אות ה' שהביא שני הדעות וכן הביא

* המשך הסעיף נדפס בסוף ספר לקוטי ש"ם דף מ"ג ב'.

הביא בתוספות חיים כלל ו' אות א': ומסיים שם ודעת האחרונים להחמיר. וכתב שם אות ג' דאם אין לו מים מכל מקום ינקה ידיו בכל מידי רמנקה ואפילו במפה. אחרונים עכ"ל וכ"כ בחיי אדם כלל ל"ג אות ו' ע"ש:

(ט) סימן רל"ד סעיף א' הנה"י ששכתבו שנהגו לומר פרשת התמיד קודם אשרי של תפלת המנחה וכו' ומנהג יפה הוא ע"כ וכתב מג"א ס"ק ב' וטוב לומר גם כן פטום הקטורת עכ"ל וכ"כ שם בבאה"ט בשם האר"י ז"ל וכ"כ באה"ט בסימן קל"ב ס"ק ו' בשם של"ה לומר קטורת קודם מנחה: ועיין שם בשערי תשובה שכתב שבספר הבוננות שסידור מהר"ש וויטל בן מהר"ח שקבל מרבו האר"י שבין בסדר הזמירות בין אחר תפלה לרוד בין קודם מנחה יאמר אתה הוא ה' אלקינו שהקטירו וכ"כ באור צדיקים עכ"ל שע"ת: וכ"כ בתוספות חיים כלל ל"ג אות א' וז"ל סדר תפלת מנחה יטול ידיו ויאמר פרשת התמיד ואחר כך פטום הקטורת:

(כ) וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני תפלת מנחה: וכ"כ בסידור ישועות ישראל דף ק"א ע"ב אות ו' ע"ש: ועיין בספר יוש"ה שער שביעי פרק י"א בענין תפלת המנחה וז"ל ויזהר לומר קודם אשרי פרשיות הקרבנות ופסיקי ה' צבאות כל פסוק גם כן בהתלהבות גדול וכו' עכ"ל: וכתב עוד בסידור ישועות ישראל הנ"ל אות ח' ז"ל ומכל מקום אם נתאחר להתפלל מנחה עד סמוך ללילה יאמר אשרי ושמנה עשרה ויכול לומר פרשת התמיד והקטורת אחר השמנה עשרה כי העיקר הוא להתפלל השמנה עשרה בזמנה: שם אות ט' וכן אם רוצה ליסע לדרך והבעל עגלה אינו רוצה להמתין כל כך. יתפלל טרם נסיעתו אשרי והשמנה עשרה כדי שלא יצטרך להתפלל מיושב בעגלה. ופרשת התמיד והקטורת יאמר בדרך עכ"ל: ועיין לעיל סימן ק"ח:

(כא) סימן רל"ו דין ברכות קריאת שמע של ערבית. סעיף ב' אין לספר בין גאולה דערבית לתפלה וכו' אין להפסיק בין יראו עינינו לתפלה וכו': מג"א ס"ק א' וז"ל דבין הפרקים דינן כמו בשחרית וכו' אבל בין קריעת שמע וברכותיה חיבה לכולי עלמא עכ"ל: ועיין בקיצור ש"ע סימן ע' סעיף ד' שכתב ואסור להפסיק מן תחלת ודוא רחום עד לאחר השמנה עשרה ומה שהשמש מכריז יעלה ויבא. טל ומטר. לא הוי הפסק משום דהוי צורך התפלה: וכ"כ בלקוטי מהר"ח חלק א' דף ק"מ ע"א בסופו וז"ל ולענין הפסקה

בברכת

לחומי עניני שבת סי' ד' ע"ש

בברכת קריאת שמ"ע דערבית דינו כמו בברכת קריאת שמע דשחרית
ע"ש עכ"ל :

סימן ד' עניני שבת.

(א) סימן רס"ג סעיף ט"ו מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת
עד שקבלו הקהל שבת (וכתב המג"א שם ס"ק כ"ח היינו אמירת
ברכו לדידן כמ"ש סוף סימן רס"א) לא יתפלל מנחה באותו בית
הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול.
והוא שלא קבל שבת עמהם. אבל אם ענה וקבל שבת עמהם אינו
יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים : וכ"כ בש"ע
הרב התניא סעיף כ"ג ומסיים כדן טעה ולא התפלל מנחה בערב
שבת : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ס"ט סעיף ט' וכתב שם דה"ה ביו"ט.
וקבלת שבת היינו מזמור שיר ליום השבת וקבלת יו"ט אמירת ברכו
וכ"כ בחיי אדם כלל ל"ג אות ד' וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני
תפלת מנחה אות ו' ע"ש :

(ב) ועיין בארחות חיים סימן הנ"ל (ענה וקבל שבת עמהם וכו')
כתב בספר מאורי אור בחלק כאר שבע דף י"ב ע"ב דנראה
מלשונו דדייק דוקא לשם קבלה כשאר ציבור אבל אם דעתו להתפלל
מנחה וענה דרך מצוה שעושה גם בחול כחיוב השומע אין לחוש.
דשפיר הוי כתנאי דהדלקה. ואף דלשון התה"ד שלא יענה ברכו
משמע בכל ענין. משום דהוא סבר כדעת הכל בו דלא מהני תנאי
בהדלקה מה שאין בן לדידן דייקי הש"ע בדברינו יעו"ש שהביא
ראיה לדבריו עכ"ל :

(ג) ש"ע שם סעיף ט"ו אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הציבור
שבת. מתחיל להתפלל מנחה ואף על פי שבעודו יתפלל יקבלו
הציבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר : וכתב המ"ו
ס"ק ב' והיינו שהיה סבור שיוכל לגמיר קודם ברכו עכ"ל משמע
דס"ל להטו"ז שאם יודע שלא יוכל לגמור השמנה עשרה עד שיגיעו
הציבור לברכו הוי התחיל באיסור : מג"א ס"ק כ"ט (אין בכך כלום)
אע"ג דכי האי גוונא מקרי התחיל באיסור וכו' מכל מקום הכא לא
קפדינן כולי האי וכו' עכ"ל וכתב הלבושי שרד שם זהו דברי תה"ד
וכן הסכים הב"י אבל בכתבים כתב מהרא"י דאם ידע שלא יוכל
לגמור הוי התחיל באיסור ולזה הסכים המו"ז ס"ק ב' :

(ד) ועיין באשל אברהם שעל הדף מהרב הגאון מו"ה אברהם

אופנהיים

אופנהיים כתב וז"ל ואף שידוע לו שלא יגמור אפילו חצי תפלה קודם ברכו כן משמע במג"א דלא כטו"ו וכן הסכים להיתר בספר אלי רבה עכ"ל: וכן פסק הפרמ"ג במשבצות אות ב' וכאשל אות כ"ט: וכן פסק בש"ע הרב התניא סעיף כ"ד כמג"א וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני תפלת המנחה אות ו': וכן פסק בחיי אדם כלל ל"ג אות ה' להיתר וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ס"ט סעי' ט': ומצאתי בהגהות רעק"א על הגליון ש"ע ז"ל דלמה דקיי"ל דבהדלקה יכול להתנות. ה"ה בברכו קודם תפלה. אם כן י"ל דצריך לענות ברכו ולהתנות (פי' קודם שענה) שאינו מקבל שבת ויכול להתפלל מנחה מהוץ לבית הכנסת עכ"ל וכ"כ בנזר ישראל סימן כ"ד אות י"א בהדיא להיתר: (ד) ש"ע סימן רע"א דיני קידוש על היין: סעיף א' כשיבא לביתו ימהר לאכול מיד: באר היטב ס"ק א' היינו לקדש כדי שיזכור שבת בכניסתו. כתב בתקוני שבת שיקדש קודם לילה כי בתחלת ליל שבת הוא מול מאדים וסמאל מושל עליו ובסוף יום ו' מול צדק ומלאכו צדקאל והם שני מלאכים אחד רע ואחד טוב לכן יקדש בצדק או ימתין עד שיעבור ממשלת מאדים עכ"ל וכ"כ המג"א ס"ק א' ע"ש: וכ"כ בש"ע הרב התניא אות ג' וכ"כ בתוספות חיים הלכות שבת כלל ו' אות נ':

(ו) ועיין במחצית השקל בענין הילוך המזלות הביא מרש"י במסכת שבת דף קכ"ט ע"ב שכתב שתחלת יום ד' נתלו מאורות ברקיע וכו' אם כן צדק משמש סוף יום הששי שהוא שעה י"ב ומאדים שאחריו תחלת ליל שבת והוא ממונה על חורבן ומלחמה והוא בממשלת ס"מ וכו' אך סדר הילוכן אינן שעה זמניות אלא שעות ההשואה אם כן דברי תקוני שבת אינן אמורים אלא בזמן שיום ולילה שווים וכו' וא"כ בזמן שאין יום ולילה שווים ליתא לדברי תקוני שבת כן נראה לפענ"ד עכ"ל מחה"ש: וכ"כ בספר נזר ישראל סימן ס"ב חלק ב' בלקוטי רימ"א אות א' הביא דברי תקוני שבת הנ"ל ומסיים דלעולם ביום ו' אחר חצות בשעה ששית מן שעות ההשואה (היינו מן זיגיר 5 עד זיגיר 6 משמש צדק ובשעה שביעית היינו מן זיגיר 6 עד זיגיר 7 משמש מאדים) (מג"א ומחה"ש ובאה"ט) ועיין בזכור לאברהם חלק א' ע' קידוש שכתב בשם י"א וז"ל נכון לקדש קודם הלילה כל מה דאפשר לבלתי יכנוס בנכול מול מאדים עכ"ל ליקוטי רימ"א:

(ז) ועיין בלקוטי מהרי"ה חלק ב' דף ל"ב ע"ב שמביא למג"א שבתב בשם

להוטי עניני שבת סי' ד' ש"ם

בשם התקוני שבת הנ"ל וכתב אחר כך וז"ל והנה אם כי בודאי ראוי לזהר בזה אך כל ערום יעשה בדת כי מי שיש אצל שלחנו אורחים עניים אשר הם רעבים וצמאים (ונ"ל דה"ה מי שיש לו בנים קטנים אצל שלחנו והם רעבים וצמאים) אם כן נדול כח מתנת עניים שמהפכין מרת הדין לרחמים. ואל תשניח על הצדיקים והחסידים שאף שיש להם אורחים אשר באו לחסות תחת כנפיהם ורובם אין מקדשין עד שעה ו'. כי אותן אנשים אשר באים לקבל פני רבם יודעין מנהג רבם ועל מנת כן באו וטועמין מבעוד יום לשבר רעבונם: ושמעתי בשם הרב הקדוש מו"ה שמעון מיערוסלאב וצל"ה כשהיה מקדש בין שעה ששית לשביעית ה' אומר הפיוט אב הרחמן הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים. ויציל נפשותינו מן השעות הרעות וכו' עכ"ל לקוטי מהר"ח:

(ח) ש"ע סימן רפ"ד דיני הפטורה וברכותיה. סעיף ו' אין המפטיר מפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הספר תורה: מג"א ס"ק ו' וכתב ש"ן בשם הגאונים שאין לסלק ספר הנביאים עד אחר הברכה כדי שיראה ויברך על מה שהפטיר ואינו מוצא לו טעם עכ"ל הבי"א. אבל גם בספר תניא כתב כן וכ"כ מט"מ והגמ"ר דהא בספר תורה גם כן אסור ליטול הספר תורה עד אחר הברכה עכ"ל המג"א: וכ"כ בבב"ט ס"ק ד' וכ"כ בש"ע הרב התניא סימן הנ"ל סעיף י"א וז"ל לא יתחיל המפטיר להפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הס"ת כדי שגם הגולל יוכל להבין ולשמוע ממנו שחובה הוא על הכל לשמוע ההפטרה כמו הפרשה שבספר תורה וכו': וכ"כ בסידור הדרך החיים בדיני קדיש וסדר הפטורה אות ג': וכ"כ בחיי אדם כלל ל"א אות י"ד וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ע"ט סעי' ב' :

(ט) ועיין בשערי אפרים שער ט' אות ט' וז"ל ואין להמפטיר להתחיל ברכת הפטורה עד שישב המגביה ויגלול הספר תורה ויכרוך במפה סביב. והעולם מקילין להתחיל מיד שיסתום הגולל אע"פ שלא ברכה במפה עדיין וכו': וכ"כ במסגרת השלחן סימן ע"ט אות א': וכ"כ בתיספות חיים כלל ל"א אות י"ט בשם הפרמ"ג: שערי אפרים שם אות י"ד וז"ל אין להתחיל הברכה עד שיהי' החומש פתוח לפניו במקום ששם הפטורה שכנביאים. ויאמר הברכה והחומש יהי' פתוח לפניו ואחר גמר הברכה אומר ההפטורה שכנביא וכו': שם סעיף ל"ד כשסיים המפטיר ההפטורה לא יסלק מלפניו הספר שאמר

ההפטורה

ההפטורה מתוכו עד אחר שיגמור הכרכות שלאחריה שיהיה נראה שמכרך על ההפטורה שאמר מתוך הספר. וטוב שיהיה נשאר פתוח. ועל כל פנים אין לסלק הספר משם לגמרי: ועיין בפתחי שערים שם בד"ה וטוב ע"ש: שערי אפרים שם אות מ"א כתב אסור לספר אפילו בדברי תורה כעת שהמפטיר קורא בנביא עד שישלים כמו כעת קריאת התורה:

(י) ש"ע סימן תכ"ב הלכות ראש חדש: סעיף ב' וקורים הלל בדילוג בין יחיד בין ציבור. ויש אומרים שהציבור מכריז עליו בתחלה לקרא את ההלל ולבסוף יהללוד. והיחיד אין מכריך עליו. ויש אומרים שאף הציבור אין מכריך עליו לא בתחלה ולא בסוף וכו': הג"ה ויש אומרים דגם היחיד מכריך עליו וכן נוהגין במדינות אלו ומכל מקום יזהר אדם לקרות כציבור כדי לברך עליו עם הציבור: מג"א ס"ק ו' כתב ואם בא לבית הכנסת סמוך להלל יקרא הלל תחלה עם הציבור ואחר כך יתפלל (כ"ח) ואפשר כשהוא אומר פסוקי דזמרה מותר להפסיק באמצע. לקרא הלל עם הציבור דלא גרע ממזמורים שמוסיפין בשבת. מיהו נ"ל דאז לא יברך על ההלל לא בתחלה ולא בסוף וכו' לכן דוקא בהלל דר"ח יעשה כן כיון דהרבה פוסקים שלא לברך אבל בימים שגומרים ההלל לא יאמר אותו באמצע פסוקי דזמרה: וכ"כ בבאה"ט ס"ק ו': וכ"כ בחיי אדם כלל קי"ח אות ט': וכ"כ בקיצור ש"ע סימן צ"ז אות ד': וכ"כ בסידור דרך החיים קודם הלל וכתב שם בדרך החיים אות ב' בסופו וז"ל אמנם בין ישתבח ליוצר אפילו בימים שגומרים את הלל יאמר הלל עם הציבור בכרכה תחלה וסוף דהא מפסיקין לכל דבר מצוה וכו' (עיין סימן נ"ד) עכ"ל וכ"כ בסידור יעב"ץ קודם הלל אות ה' ואות ו': וכ"כ בנהורא השלם: וכ"כ בסידור ישועות ישראל קודם הלל: וכ"כ בלקומי מהרי"ח חלק ב' דף צ"א ע"א בסופו ובעמוד ב':

(יא) ועיין בספר ארחות חיים סימן תכ"ב אות ט' וז"ל כתב בספר מאורי אור בחלק באר שבע דף קט"ז ע"א בנוסח הברכה שנמצא אזה נוסח לקרוא את הלל ובאזה נוסח נאמר ההלל. דשניהם יצדקו. בימים שגומרים ההלל משמעות כולו הידוע. ובדילוג נוח מפי הלל סתם: עוד שם אות י"א וז"ל עיין באה"ט ס"ק ו' בשם המג"א ס"ק ו' דבימים שגומרים הלל לא יאמר באמצע פסוקי דזמרה. ובספר נזירת שמשון כתב וכן לא יאמר אותו קודם התפלה כשגומרים ההלל דאין לשנות סדר תפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה על פי

סודות

לחומי עניני ראש חודש ס' ד' י"ש"ם

סודות גדולים: ועיין בספר לחם הפנים שעל קיצור ש"ע סימן צ"ז
אות א' שכתב בשם פרמ"ג שענין אמן אחר ברכה ראשונה של הלל
וכתב שם וכן נראה להדיא מגמרא סוכה דף ל"ט וכל הפוסקים.
דברכות הלל לפניו ולאחריו הם שני ברכות כמו ברוך שאמר וישתבח
דפסוקי דמורה עכ"ל: וכ"כ בארחות חיים סימן תכ"ב אות ח' בשם
הג"ל וכן הביא בשם הג"ל בלקומי מהרי"ח חלק ב' דף צ"ב ע"ב:
(יב) ש"ע סימן תכ"ו סעיף ב' בהג"ה אין מקדשין הלבנה קודם ט'
באב ולא קודם יום הכפורים: וכ"כ בהג"ה סימן תר"ב: וכ"כ
בסידור דרך החיים: וכן נראה דעת מהרש"ק בחיבורו חכמת שלמה
שעל הש"ע סימן הג"ל: וכתב מג"א ס"ק ה' דאז שרוים בצער על
מחילת עונות: ועיין בבאה"ט סימן תר"ב אות ד' וז"ל. לבוש כתב
ואני שמעתי שאדרבא טוב שיקדשו אותה כדי שתבא מצוה זו ותוסיף
על זכויותינו עכ"ל: וכ"כ שם בעמרת זקנים בשם מהרמ"י: ועיין
בסידור יעב"ץ קודם קידוש לבנה סוף אות ו' שכתב וז"ל וכן יש
לקדשה לפני יום כפורים מטעם זה דשהויי מצוה לא משהינן: ועיין
במטה אפרים סימן תר"ב אות מ"ו וז"ל נוהגים שאין מקדשין הלבנה
בימים אלו עד מוצאי יום הכפורים ואפילו במוצאי שבת וכו' ומי
שחושש לאיזה אונס שיהיה לו אחר יום הכפורים שלא יוכל לקדשה
או. יוכל לקדשה קודם יום הכפורים: וכתב שם באלף למטה אות
י"ז כי בלאו הכי דעת הלבוש לקדש קודם יום הכפורים שתהא מצוה
זו מסייעת לו ליום הדין וכן יש עוד מי שסובר כן עכ"ל: ועיין
בקיצור ש"ע סימן ק"ל סעיף ז' הביא שני הדעות ע"ש:

(יג) ועיין בספר ארחות חיים סימן תכ"ו אות י"ב וז"ל עיין בספר
עבודת הקודש בחלק מורה באצבע סימן ט' אות רפ"ג שכתב
דיותר נכון לברך קודם יום הכפורים מכמה טעמים. וכן הסכים
בספר לב חיים חלק ב' סי' קס"א ובספר מועד לכל חי סימן ט"ו אות נ' בדעת
הלבוש. ובספר יפה ללב חלק ב' הביא מגדולי רבני איזמיר שנהגו
כן. וכן נהג אדמו"ר הגה"ק מהרי"א וצוק"ל מזידיטשוב. ומסתמא נהגו
רבותיו הקדושים כן. וכן ראיתי אצל אדמו"ר חמי שהיה מגדולי
תלמידיו שהוא מהדר בכל האפשר לקדש הלבנה קודם יום הכפורים
עכ"ל ארחות חיים: ועיין עוד בספר ארחות חיים סימן תר"ב אות ד'
שהביא בהג"ל ע"ש: וכן הביא בספר אלף המגן הגספח למטה אפרים
בס' תר"ב אות כ"ה ומסיים שם וכן פסק הגר"א ע"ש: ועיין בלקומי

מהרי"ח

מהר"ח חלק ב' דף צ"ח ע"ב ובחלק ג' דף ע"ח ע"א הביא שני הדעות ע"ש :

(יך) ש"ע סימן תכ"ו הג"ל. שם בהג"ה ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יום טוב : ועיין בטו"ז ס"ק א' פסק להתיר ביום טוב שחל במוצאי שבת ע"ש : מג"א ס"ק ו' ומכל שכן שלא יקדשו בליל שבת ומ"ע סימן ע"ח כתב הרבה טעמים על זה וכ"כ הרקנ"ט סימן פ"ו. ובמהר"ל כתוב שמהר"ש התיר וכ"כ הגמ"נ. וב"ח כתב שפעם אחת לא נראית הלבנה עד ליל א' של סוכות ועשה מעשה בקראקא וקדשה. מאחר שאי אפשר לקדשה אחר כך עכ"ל אבל בענין אחר אין להקל מאחר שיש הרבה טעמים על פי הסוד עכ"ל מג"א : וכ"כ בבאה"ט ס"ק ה' ע"ש : ועיין בשערי תשובה שכתב ועיין בשבות יעקב חלק ג' סי' ל"ח אם לא נראית עד ליל שבת ויש עדיין שהות לקדש במוצאי שבת האריך הנאון מו"ה דוד אופנהיים ז"ל להתיר לקדש בליל שבת והנאון בעל ש"י נראה שאין דעתו כן כיון דאיכא שהות לקדשה במוצאי שבת וכו' מלשונו נראה שאם אין שהות לקדשה במו"ש גם השבות יעקב מודה דמותר לקדשה בליל שבת :

(מז) ועיין בפרי חדש אות ב' שכתב ומיהו אם לא נראה הלבנה בחדש ניסן ובחדש תשרי עד ט"ו לחדש פשיטא דמברכין וכ"כ בספר ב"ח עכ"ל : וכ"כ בסידור יעב"ץ קודם קידוש לבנה אות ג' ז"ל ונהגו שלא לברך עליה בשבת ולא ביו"ט. אם לא שיש לחוש שתעבור עונתה. וזכורני שעשה אמ"ה מעשה וקדשה פעם אחת בשבת : שם אות ד' עד אימתי מברכין עליה. עד י"ז מיום המולד. ולא י"ו בכלל. והנראה עיקר דחשבון ט"ו יום. מעת לעת לחקל וכו' ומסיים וזה מחזור בעיני עכ"ל : ועיין בסידור דרך החיים בדיני קידוש לבנה אות ג' פסק כב"ח : וכ"כ בחיי אדם כלל ק"ח אות ט"ו בסופו : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן צ"ז אות י"ב ע"ש :

(מז) ועיין בספר נצר חסד מהרב הגה"ק מקמארנא וצוקלה"ה על פרקי אבות פרק ד' משנה ה' ז"ל ובפרט בשיראה מקדשין כדעת הרב בית יוסף אשר באמת גם רמ"א מודה להרב בית יוסף על דיעבד. ומכ"ש כשמקדשין כדעת כנסת הגדולה וכן הסכים הנאון אליהו רבא דער ועד בכלל דכן מוכח פשטות הגמרא. ומכ"ש כשמקדשין כדעת הצדיקים והחסידים שמחשבין מר"ח שכן מוכח לשון כל הראשונים שסתמו דבריהם ולא הזכירו מילד כלל בדבריהם. וכן מוכח

לחומי עניני ראש חודש סיון ד' ע"ה

מוכח בהדיא מהגהות אשר"י בשם הר"א ממיץ וכו'. ואם יקשה לך הרי כבר הלבנה בחסרונה. זה אינו חדא דלא על הלבנה מוחשת אנו מחדשין ומקדשין וקבלה ביד רב חמאי גאון ורב שרירא ורב האי כמובא בדבריהם שאין הלבנה עליונה נפגמת אלא עד עבור ששה עשר מחדש. ועוד אפילו הלבנה הזאת אינו ניכר פרידתה ופנימתה להדיא אלא עד עבור ששה עשר מחדש ואנו מברכין על הנאת אורה. וכל זמן שאינו ניכר החסרון להדיא יכולין לקדש. וכן עשה מעשה הגאון מו"ה אברהם יהושע העשיל מאפטא וכו' כי כן מוכח פשטות הסוגיא וכל דברי הראשונים. ועוד שענין כזה אמירות ברכה בדרך שבח אינו איסור משום ברכה שאינה צריכה ואין בה לא תשא וכו' והנהגין ליקח גמרא וללמוד. זה שטות אדרבה כשמכוין ללימוד ולא לשם שבח הוא איסור לברך ברכה וכו' עכ"ל :

(יז) ועיין בספר ייט"ב לב מהרב הגה"צ מסינעט וצוקלה"ה בפרשת האזינו אות ה' וז"ל בשבת יום י"ג בחדש תשרי תרכ"ח שהי' אז גשמים מרובים מקודם יוה"כ והלאה ולא קדשנו הלבנה וכו' והיה לעת ערב בכניסת ליל יום טוב שוב נתקשרו העבים וירדו גשמים מרובים בשטף מים ולא קם רוח בנו וכו' ואחר שעה פסקו הגשמים ואחר כך נראה הרקיע בטהרתו וקדשנו הלבנה ברבים ביום טוב ליל י"ו מהמולד בברכה וסמכנו על הב"ח הביאו המג"א סימן תכ"ו ועל תשובת מוה"ה בספר השיב משה שהעלה לסמוך על הכנה"ג ולברך בליל י"ו ע"ש (ועיין עוד מענין ליל י"ו בתשובת חת"ס או"ח סימן ק"ב ותשובת שואל ומשיב או"ח קנ"א) וכבר בימי ילדותי עשיתי כך מעשה לפניו לפי דבריו ואם כך בשאר חדשים כש"כ בחדש תשרי ראשית השנה שאין לך צער גדול מזה בהעדר מצות קידוש לבנה כראוי שיש לברך וסימנא טבא הוא לכולא שתא וכל אשר שמע הוראתו של מוה"ה עמד ובירך וכו' עכ"ל :

(יח) ועיין בספר לקוטי מהרי"ח חלק ב' דף צ"ז ע"ב בסופו ודף צ"ח ע"א שהביא כל הדעות : ועיין במטה אפרים סימן תרכ"ה אות ה' וז"ל אם לא נראית הלבנה במוצאי יוה"כ עד לילה ראשונה של סוכות יקדשו אותה או אפילו אם חל בשבת. ויש לקדשה מיד בצאת הכוכבים ויאותו לאור הלבנה ואחר כך יתפללו מעריב של יום טוב. ועיין שם באלף למטה אות ו' שכתב ומכל מקום אי לא עבד הכי או לא זרחה בתחלת הלילה עד אחר כמה שעות אין להטריח הציבור להמתין בתפלת מעריב ורשאים להתפלל מיד מעריב וכו' עכ"ל :

ועיין

ועיין שם באלף המגן אות י' למטה בהוספה שכתב עיין בשו"ת הרשב"א (חלק ד' סימן מ"ח) מעם שמותר (לקדשה בליל שבת) משום דהמכרך אינה ללבנה אלא ליוצרה ברוך הוא שברא הלבנה ומחדשה בכל חדרש. והוא יתברך אינו למעלה מיוד ולא למעלה מן התחומין ע"ש. ועיין בשו"ת שבות יעקב (סימן ל"א) בשם הרד"א שכתב על חשש המחמירין שאין להקביל בשבת וי"ט פני השכינה למעלה מעשרה. לפי זה אם אחד רואה חברו חוץ לתחום יהיה אסור לדבר עמו ע"ש: ועיין בספר טעמי המנהגים שהביא כנ"ל דף ג"ז ע"ב בהוספות:

(יט) ועיין בספר ארחות חיים סימן תכ"ו אות י"ד וז"ל עיין באר"ט ושערי תשובה ס"ק ה' אם לא נראה הלבנה עד ליל י"ו ואז היא ברה וזכה אם מותר לקדשה בברכה עיין בזכור לאברהם חלק ג' אות ב' ובסוף בהשמטות שהביא מחלוקת הפוסקים בזה. ועיין בשו"ת השיב משה סימן י"ד שכתב שיש לקדשה בברכה ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל וכו'. וכ"כ להיתר בשו"ת שואל ומשיב מהדורא קמא חלק ג' סימן קנ"א. וע"ש שמביא פוסקים שאוסרים ואחר כך מביא שבספר מחנה יהודא סימן ד' כתב שיש לקדשה בברכה והעיד שם שכן נהג הגה"ק מקמארנא וצללה"ה ע"ש. ועיין בספר מנחת פתים דף נ"ח ע"ב שכתב שראה בכתבי הרב מו"ה שמערי"ל וז"ל בעל המתבר עיון תפלה. שבבראדי נעשה מעשה כהאי גוונא המובא בבאר"ט הנ"ל בפני הגאון מו"ה מאיר האב"ד דשם וכו' ע"ש: עוד הביא שם בשם הגאון מברעזאן וז"ל ועיין חתם סופר או"ח סימן ק"ב שחידש דכיון דשעה שעות מיכסי סיהרא גם לבני מערבא. ולכל באי עולם אין נראית בעליל י"ח שעות. יש צד גדול להתיר בשעת הדחק לקדשה לכתחלה תוך שעה שעות ביום ט"ז וכו':

(כ) עוד הביא בארחות חיים אות הנ"ל בד"ה ומ"ש וז"ל ואם חל ליל ט"ז בשבת עיין בשו"ת שואל ומשיב הנ"ל שהוא מחלוקת קדומה וכו' ומסיים וכתב בשואל ומשיב שם שעשה כן מעשה שבירך בליל שבת שאלו ראה הרמ"א דברי הרשב"א היה מסכים לזה ע"ש: עוד כתב שם ועיין בזכור לאברהם הנ"ל שכתב שם דאם חל ליל ט"ז בשבת או ביום טוב נכון יותר לקדש הלבנה בשבת או ביו"ט מלהמתין עד ט"ז שהוא ספק אם יהיה או הלבנה ברה וזכה והביא שם כמה תשובות להתיר לקדש הלבנה בשבת וי"ט וסיים שם וכן נקטינן להלכה וכ"כ בח"א הלכות ר"ח ובתפארת אדם סימן קכ"ז ומותר לקדש הלבנה בשבת וי"ט וכ"כ בספר עמק ברכה סימן נ"ז דאם

לְהוֹמִי עֲנִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִי ד' ע"ה

דאם לא נראה הלבנה עד יו"ט מותר לקדשה אז וכו'. ועיין בעיקרי הד"ט או"ח סימן י"ז שכתב בשם הפחד יצחק שאין שום חשש לקדש ביו"ט ובשם ספר קרית חנה סימן ו' כתב כמה ראיות שיש לחדש גם בשבת ויו"ט אף שאין המצוה עוברת ע"ש וכו' ועיין בספר דברי מנחם סימן זה שאסף כל המעשים שנאמרו בזה וכתב דהדבר פשוט שאין לנו לחוש כלל אם יצטרך הדבר שלא נשאר עוד זמן וכן עשינו מעשה. ובליל שבת קודש שהיה גמר הזמן הודעתי לרבים בעת תפלת מעריב שאם יהיה הלילה אור הלבנה זורח יברכו איש בביתו וכן היה. ובתפא"י שם סיים גם כן דאם יש לחוש אפילו חשש קל שלא יוכלו לקדשה אחר כך. שרי לקדשה בשבת ויו"ט ולא להחמיץ המצוה וכן הורה בספר מסגרת השלחן בחלק יו"ד במנהגים שבסוף הספר סימן כ"ד וכו' :

(כא) עוד הביא שם בשם הגאון מברעזאן וו"ל והראוני במנהגים מהר"א מורגא שהובא ברמ"א בכמה מקומות בשם מורו הקדוש. שקידש הלבנה בליל יום הכפורים שיהיה זכותה מגין ביום הדין וכו' והביא מספר יו"ט ב' לב מפרשת האזינו שהבאתי לעיל ע"ש. עוד כתב שם ובכתבי הדעת קדושים ראיתי דאם אין רק ב' ימים זמן לקדש הלבנה מותר לקדש בליל שבת וכו'. ועיין בספר טעמי המנהגים בקונטרס אחרון דף מ"ט ע"ב הביא דברי הדעת קדושים הנ"ל. וכתב שם ובשנת תרס"ה לא נראה הלבנה עד סוכות שחל בשבת וקידשו אותה הציבור פה לבוב בליל א' אחר התפלה כי לא היה צלול קודם. והרבה אנשים קידשו אותה בליל ב' בשם ומלכות כי לא עבר עדיין מהמולד זמן וכו' :

סימן ק"ו עניני תשעה באב :

(א) הלכות תשעה באב סימן תקנ"ב סעיף י' אם חל תשעה באב באחד בשבת או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שלחנו ואפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו : מג"א ס"ק י"ד ומכל מקום ישב בדאבת נפש שלא ינהוג בשמחה. וכ"כ באה"ט ס"ק י"א : ועיין בספר ערך ש"י או"ח וו"ל כתב רב שר שלום מ"ב שחל ביום א' או בשבת ונדחה שפיר דמי למיכל בשר אבל אם אין רגילין כך וכו' והמזור חולק וכו' ולפי ענין גם רב שר שלום הכי ס"ל אלא דסבירא ליה תינח הרגילין בכל שבת בסעודה שלישית בבשר ויין אם ימנע עתה יהא ניכר נר"ל שהוא

שהוא משום אבילות) אבל אנו אין רגילין כך ואפילו בשבת היינו בכל השנה אין רגילין אחר סעודת צהרים לסעוד עוד בבשר ויין ואפילו בסעודה שלישית בשבת. (על כן) אין אנו אוכלין בסעודה המפסקת בשבת גם כן כיון דאינו ניכר. וחשוב דברים שבצנעא וכו' ומסיים ולפי זה אותם שבשאר שבתות בסעודה שלישית אין רגילים בבשר ויין רק עתה ממלאים כרכם בבשר ויין לא יפה עושים עכ"ל:

(ב) סימן תקנ"ג סעיף ב' בהג"ה ונהגו שלא ללמוד בערב תשעה באב מחצות ואילך כי אם בדברים המותרים בתשעה באב ולכן אם חל בשבת אין אומרים פרקי אכות: ועיין בטו"ז ס"ק ב' שתמה על זה וכתב ומצאתי כתוב בשם רש"ל שלמד אחר חצות בכל ערב תשעה באב והתיר לאחרים ללמוד וכו'. ומסיים ונראה דהלומד בשבת אחר חצות לא הפסיד שכרו כן נלפע"ד עכ"ל: ועיין במג"א ס"ק ו' שכתב ובכנה"ג מתיר ללמוד בערב תשעה באב שחל בשבת ואוסר בט"ב עצמו שחל בשבת. ול"נ להחמיר בשניהם דהא יכול ללמוד דברים המותרים בט"ב וכו'. וכ"כ בבאר היטב ס"ק ה': ועיין ביד אפרים שמביא בשם זקינו התב"ש שהככים להמג"א:

(ג) ועיין באשל אברהם מהדורא תנינא סימן הנ"ל וז"ל בתשעה באב שחל בשבת קודש לא נהפרש אודות ערב ש"ק אחר חצות בלימוד בדברים המשמחים. והיה מקום לומר מכ"ש מט"ב שחל ביום א'. בשבת קודש גופיה אחר חצות מונעים מללמוד בדברים משמחים וכו' מטעם המג"א שהובא לעיל מצד שאפשר ללמוד במילי דט"ב וכו' ובקל יש לחלק. שכדי שלא יכנס לט"ב מתוך שמחה לזה מנעו בשבת קודש אחר חצות. כי טעם הדוהתא דשמעתתא נמשך בלב כמה שעות. מה שאין לן בערב שבת קודש שאדרבא בכל האפשר צריך להיות שלא יכנס לשבת קודש בדרך עוצב כל דהוא. וכידוע מה שיש קפידא שלא להכנס לשבת קודש כשהוא מעונה וכו' עכ"ל: ועיין בערך ש"י סימן הנ"ל שהתיר ללמוד בערב ש"ק אחר חצות מטעם דמבואר במהרי"ל כיון שנדחה אין עלי' דין תשעה באב. וכתב שכן דעת המחבר בסימן תקנ"א סעיף ד' וכו' ועיין שערי תשובה ס"ק ה' משמע דיותר עכ"ל:

(ד) ש"ע סימן תקנ"ה סעיף א' נוהגים שלא להניח תפילין בתשעה באב שחרית ולא טלית אלא לובשים טלית קטן תחת בגדים בלא ברכה ובמנחה מניחים ציצית ותפילין ומברכים עליהם: ועיין באר היטב ס"ק א' וז"ל מהר"ם גאלנטי היה מניחם בביתו (פירוש בבוקר

לקוטי עניני תשעה באב סי' ד' ע"ה

בבוקר) ואחר כך היה הולך לבית הכנסת. וכן כתוב בהלק"ט חלק ב' סימן קל"ט וכתב שכן מצא להאריז"ל עכ"ל : שם ס"ק ב' (ותפילין) וזוהגין להניח שני זוגות תפילין גם בתשעה באב יניחו עכ"ל : ועיין בשערי תשובה ס"ק ב' שכתב ועיין בר"י מתשובת הרמ"א שהזוהגין להניח תפילין בבוקר בתשעה באב. אף דבשאר ימים מניחין שני זוגות. בתשעה באב לא יניח רק דרש"י ולמנחה יניח שניהם. ובשכנה"ג חולק על זה דכיון דנוהג להניח בבוקר יש לו להניח גם של ר"ת וכו' המקובל מהר"ש שרעב"י היה מניח דרש"י ודר"ת בימי אביו ובט"ב בבוקר ואמר שהמעמיד בסודן של דבר יראה שכן עיקר עכ"ל השע"ת : ועיין בלקיטי מהרי"ח חלק ג' דף נ"ג ע"ב הביא בשם ספר מעשה רב שהגר"א גם כן מניח תפילין בט"ב שחרית : ועיין בספר מעמי המנהגים חלק א' דף ע"ז ע"א למטה בדף כתב וז"ל ובשם רב ששנא גאון ז"ל מצאתי שמותר להניח תפילין בט"ב (פירוש בשחרית) דהא אמרינן אבל חייב בתפילין. ומה אבל דאכלות חדתא היא ולבו מר עליו חייב להניח תפילין. תשעה באב דאבילות עתיקא היא ודשנן ביה האידנא כמה שני על אחת כמה וכמה שצריך להניח תפילין וכן הלכה למעשה בשתי ישיבות שמניחין תפילין בתשעה באב ע"ש עכ"ל :

ד) ש"ע דין תענית ציבור סימן תקס"ו סעיף ג'. אין שליח ציבור אומר ענינו ברכה בפני עצמה אלא אם כן יש בבית הכנסת עשרה שמתעניין ואפילו אם יש בעיר עשרה שמתעניין כיון שאין בבית הכנסת עשרה שמתעניין לא : מג"א ס"ק ה' (שמתענים) נ"ל דאם יש בהם אחד שאינו משלים לא יאמרו ענינו עכ"ל : וכתב באר היטב ס"ק ד' ומכל מקום יאמר אותו בשומע תפלה כיון שהוא תענית ציבור עכ"ל : וכ"כ בחיי אדם כלל קל"ב אות ל"ג באמצע. וכתב במחצית השקל בשם עבודת הגרשוני סימן נ"ז שכל שכן שלא יקראו ויחל :

ו) ועיין בשערי תשובה ס"ק ד' וז"ל ועיין במח"ב בשם מהר"ם בן חביב בתשובה כת"י שאין זה אלא בתענית ציבור שהקהל קיבלו עליהם על כל צרה שלא תבוא. אבל הדי צומות דמדברי קבלה נינהו אפילו אין שם מתענים רק ששה או שבעה והשאר אינם מתענים דאניסו שהם חולים יכולים לקבוע ברכת ענינו ולקרות ויחל אף שאין שם עשרה מתענים בבית הכנסת ע"ש. ונראה דעכ"פ ששה או שבעה בעינן. ואם אין שם רק חמשה אין להם לומר ענינו ולא יוציאו ספר תורה

תורה כלל כיון שאין כאן רוב מתענים. וגם כיש ששה צריך עיון לפי ענין דאפשר דרובא דמנכרי בעינן כמ"ש לעיל סימן קנ"ז לענין זימון בעשרה ע"ש עכ"ל שערי תשובה: ועיין בפרמ"ג כמשבצות זהב תקס"ז אות ז' וז"ל ולענין קריאת ויחל. כשאין עשרה בבית הכנסת רק יש עשרה בעיר שמתענין. ענינו כבר מבואר שצריך עשרה בבית הכנסת דוקא. ולענין ויחל. בשחרית כשחל התענית בב' וה' אע"פ שדוחין פרשת השבוע לית כאן ברכה לבטלה (רתקנת עזרא לקרות ב' וה') אם כן די כשיש ששה בבית הכנסת קורין ויחל. מה שאין כן במנחה צריך שיהא עשרה בבית הכנסת יע"ש וה"ה שחרית כשחל באגדיו צריך עשרה בבית הכנסת דוקא עכ"ל הפרמ"ג:

(ז) ולענין יו"כ קטן בערב ראש חודש עיין בסידור יעב"ץ קודם יו"כ קטן וז"ל וכשיש עשרה שמתענים (פירוש כל היום) מוציאין ספר תורה וקורין ויחל: וכ"כ בסידור ישועות ישראל קודם יו"כ קטן אות ג' ומסיים ואומרים ענינו בתפלת שמנה עשרה בלחש בשומע תפלה. והש"ץ בחזרת התפלה אומר ענינו קודם רפאנו כמו בכל תענית ציבור במנחה: אות ד' אבל אם אין שם עשרה שמתענים ומשלימין התענית לא יקראו בספר תורה. והש"ץ אינו אומר ענינו בחזרת התפלה. רק מי שמתענה אומר בתפלת הלחש ענינו בשומע תפלה וחזתם בשומע תפלה עכ"ל:

(ח) ועיין בלקושי מהרי"ח חלק ב' דף פ"ט ע"ב וז"ל ועיין בצליח פרק ד' דפסחים על דבר שנוהגין בקהלות ביו"כ קטן שאומרים שמע ישראל ברוך שם וכו' בקול רם וקצת קורין תגר על זה וע"ש שמלמד זכות עליהם עכ"ל: עוד שם בלקושי מהרי"ח וז"ל והנה לענין קריאת ויחל או ענינו. הנה במקום שאין משלימין עד צאת הכוכבים דינו מבואר בש"ע ריש הלכות תענית דלא הוי רק כתענית יחיד ואין קורין ויחל. והש"ץ אינו אומר ענינו. אבל יחיד אומר ענינו בשומע תפלה. אך במקומות שמשלימים ויש שם עשרה שמתענים עיין בסימן תקס"ז שיש אומרים שדינו כתענית ציבור ויש אומרים שדינו כתענית יחיד וכו' עכ"ל:

(ט) ש"ע שם סעיף ה' בתענית ציבור ש"ץ שאינו מתענה לא יתפלל (פירוש לפני העמוד): וכתב הטו"ז ס"ק ז' וז"ל ומשמע לי דכ"ש לענין קריאת התורה שיש חשש ברכה לבטלה וכו': ועיין במג"א אות ז' וז"ל נ"ל דאם אירע שעבר לפני התיבה יאמר בשומע תפלה ענינו

להושי עניני תענית ס"ה ה' שם

ענינו ביום צום התענית הזה. וה"ה אם אין ש"ץ אחר, מוטב שיתפלל מי שאינו מתענה משיתבטל לשמוע קדיש וברכו וקדושה ע"כ וכ"כ בבאה"ט שם ס"ק ו': וכ"כ בחיי אדם כלל קל"ב אות ל"ג:

(י) ש"ע שם סעיף ו' יש מי שאומר שאין עומד לקרות בתורה בתענית ציבור מי שלא התענה ואם הכהן אינו מתענה יצא הכהן מבית הבנסת ועומד לקרות בתורה ישראל המתענה: ועיין בטו"ז ס"ק ו' שכתב אפילו אם אין שם מי שיוכל לברך או שאין שם כהן אחר אפילו הכי לא יקרא מי שאינו מתענה וע"כ נראה דאפילו קראוהו כבר לא יעלה דהוי ברכה לבטלה דכו' וכן נראה ממ"ש ב"י בשם מהר"ק וכו' נושמע דאינו קורא כלל אפילו אם קראוהו כבר כן נלפע"ד ומו"ח ז"ל כתב שאם טעו וקראוהו לספר תורה דיעלה שאין כאן איסור והנלע"ד כתבתי:

(יא) ועיין במג"א ס"ק ח' שכתב נ"ל דבשחרית מותר לעלות אע"פ שדוחין פרשת השבוע וקורין ויחל. מכל מקום עכ"פ קורין בתורה בלא התענית אלא אם כן התענית באמצע השבוע (פירוש ביום א' ג'. ד'. ו'). וכתב הב"ח דאם קראוהו לעלות אפילו במנחה יעלה דליכא איסורא בזה אלא מנהגא בעלמא עכ"ל מיהו בב"י סימן קל"ה כתב דאפילו כהן שקראוהו אינו עולה. ומכל מקום נ"ל דליכא איסורא אם עולה עכ"ל המג"א: וכ"כ באר היטב ס"ק ז'. עוד כתב שם באה"ט ובספר בני חיי פסק דלא מבעיא אם קראוהו דיעלה אלא אפילו לכתחלה יכולים לקרותו עכ"ל: ועיין בחיי אדם כלל ל"א אות י"ט שפסק כהב"ח דאם קראוהו לעלות יעלה אפילו במנחה: ועיין בתוספות חיים שם אות כ"ח שכתב ויש אומרים שאפילו אם קראוהו לעלות לא יעלה ומסיים ולכן נ"ל דהסגן צריך מקודם הקריאה לידע האנשים שמתענים כדי שלא יבא לידי ספק עכ"ל:

(יב) ועיין בספר שערי אפרים שער א' אות ט' בימי התענית שקורין בהם ויחל אין קורין לעלות לספר תורה שחרית אלא למי שבדעתו להתענות ולהשלים ומכ"ש במנחה שאין קורין למי שלא התענה. ואם יום התענית חל ביום ב' או ביום ה' שבלא התענית גם כן היו קורים בתורה (אע"פ שעתה קורין ויחל) יכול לעלות אף מי שלא יתענה וישלים אם יש צורך בדבר. אבל בלא צורך מוטב שיעלה מי שיתענה וישלים. וזה בקריאת שחרית אכל במנחה שכבר אכל אפילו אם קראוהו לא יעלה ואפילו בב' וה': וכ"כ במטה אפרים סימן תר"ב אות ט"ו ואות כ"ח וע"ש באלף למטה אות י"א:

לכומי עניני תענית סי' ה' ע"ם לח

(יג) שם אות י' מי שקראוהו לעלות לתורה בשחרית ביום התענית כסבורים שיתענה והוא יודע בעצמו שאינו יכול להתענות ולא יתענה. אם הוא בכ' וה' יעלה ואם לאו יאמר שלא יתענה היום ולכך אינו עולה ויקראו אחר. ואם מרגיש בעצמו שלא יוכל להתענות ויצטרך לאכול בצנעה ומכל מקום בוש לומר ברבים שלא יתענה שלא יחשדוהו יכול לעלות כי גדול כבוד הבריות. אבל במנחה שכבר אכל לא יעלה כמו שכתבתי: וכ"כ במטה אפרים הנ"ל אות י"ז: שם אות י"א אם אין שם רק כהן אחד והוא אינו מתענה. יצא הכהן מבית הכנסת ויקראו ישראל המתענה. ואם יש כהן אחר המתענה אין לו לזה שאין מתענה לצאת ולבטל שמיעת קריאת התורה וברכותיה. ואם חושש שמא יקראוהו לעלות יאמר לחזן שלא יקראוהו: וכ"כ במטה אפרים שם אות ט"ז: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן כ"ג סעיף ט"ו ובמסגרת השלחן שם אות ג' ע"ש: שם אות י"ב להגביה הספר תורה או לגללה או הוצאה מארון הקודש אין להקפיד. ורשאים לכבד בהוצאה והגבהה וגלילה אף למי שאין מתענה: וכ"כ במטה אפרים שם אות ט"ו:

(יד) ועיין בספר ארחות חיים סימן תקס"ו אות ז' וז"ל וראיתי בספר כרם שלמה שהביא בשם שו"ת אמונת שמואל סימן מ"ו שכתב רבשחרית פשיטא דמותר לקרות אף למי שאינו מתענה ולמנחה אם קראוהו יעלה. ועיין בשו"ת חת"ס או"ח סימן קנ"ז שכתב דמותר לעלות לתורה בלי שום פקפוק. ועיין בשו"ת שנות חיים סימן שמ"ב שמיקל גם כן וכו' אמנם בספר לשון חכמים בהלכות קריאת התורה האריך בזה ומסיק שם דהנכון הוא דמי שאינו מתענה יצא מבית הכנסת כדי שלא לעלות לתורה כי רבים הם שפסקו שלא לעלות מי שאינו מתענה על כן הוא ספק ברכה. והביא שם השערי אפרים ומטה אפרים שהבאתי לעיל ע"ש:

(טו) ועיין במטה אפרים סימן תר"ב אות י"ח אם יודע בעצמו שלא יתענה לא יהיה ש"ץ היום וכו': ועיין באלף המגן שם אות י"ב שכתב ואם מסופק אם יוכל להתענות כל היום מותר להתפלל בשחרית ולומר ענינו בין גואל לרופא. שו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא חלק ב' סימן נ"ח: וכן הביא בספר ארחות חיים סי' תקס"ו אות ז' בשם שו"מ הנ"ל ועיין בלקוטי מהר"ח חלק ג' דף מ"ט הא' ע"א הביא דיני ענינו בתענית ליחיד ולש"ץ בחזרת התפלה ע"ש ובדף מ"ט הג' ע"א הביא מדיני קריאת התורה בתענית בשחרית ושם ע"ב הביא מדיני קריאת התורה בתענית במנחה ע"ש: (טז)

להוסיף עניני לולב סי' ה' ש"ם

מז) ש"ע סימן תרמ"ו סעיף ג'. ענף עץ עבות האמור בתורה הוא ההדס שעליו חופין את עציו כגון שלשה עלין או יותר כגבעול אחד אבל אם היו שני העלין בשוה זה כנגד זה והעלה השלישי למעלה מהן אין זה עבות אבל נקרא הדס שומה : הג"ה ופוסל אפילו בשעת הדחק. ואיכא מאן דאמר כגמרא דכשר וע"כ נוהגין באלו המדינות לכתחלה לצאת באלו ההדסים המובאים ואין ג' עלין כגבעול אחד. ויש מי שכתב ההדסים שלנו אין נקראים הדס שומה הואיל והן שנים על גב שנים ואינן כהדס שומה המוזכר בגמרא ולכן נהגו להקל וכו' : ועיין בבאה"ט ס"ק ח' שכתב עיין בתשובת חכם צבי סי' קס"א ההדסים הנמצאים באמע"שארדם ובהאמבורג תלתא תלתא בחד קינא כשרות ומצוה מן המוכרח לקנותם בדמים יקרים וכו' ע"ש : **יז)** ועיין בסידור יעב"ץ בדיני לולב סימן ב' אות ג' ח"ל לא היו עליו חופין את עצו כגון שהיו שני עלין בשורה. והג' למעלה מהם. אין זה אלא הדס שומה. ופסול אף בשעת הדחק עכ"ל : וכ"כ בחיי אדם כלל ק"ג אות א' שכתב שצריך שיהיו יוצאין ג' עלין בשורה אחת בשוה בכל קן וקן. שלא יהיה אחד נמוך או גבוה מחבירו. ואם היה עלה אחד נמוך או גבוה הרי זה נקרא הדס שומה ופסול. וכן אלו הגדלים בב' ב' עלין פסולים וכו' ואף שהעולם נוהגין בו היתר והאחרונים דחקו עצמם למצוא מקום למנהגם. מכל מקום לא מצאו. ולכן הירא דבר ה' יסרח למצוא הדס שהוא עבות וכו' עכ"ל : שם אות ב' בדיעבד אם לא היה גידולו ממטה למעלה ג' בקן אחד אלא שלמטה הוא גידולו ב' ב' או תרי וחד ואחר כך יוצא ג' ג' אם הוא רוב שיעור של הדס. כשר : ועיין שם בתוספות חיים אות ב' שכתב ואפילו אם למעלה המועט אינו משולש רק שהרוב למטה הוא משולש גם כן כשר. הפוסקים והאחרונים :

יח) וכ"כ בקיצור ש"ע סימן קל"ו אות ב' ג' וע"ש במסגרת השלחן אות א'. וע"ש בקיצור ש"ע אות ב' שכתב ובתוך אלו הדסים המובאים ממרחק. בדחק שימצאו כשרים. וצריכים לבדקם וכו' ומסיים אם אינו כנמצא הדסים משולשים יטול שאינם משולשים ולא יברך : ועיין בספר ארחות חיים סימן תרמ"ו אות ו' שכתב ועיין בספר מנחת פתים שכתב בשם בה"ג הלכות לולב שכתב היכא דמי הדס שומה דרברבן טרפ"י וכו' ועיין בהגהות הר"ש מקידן דמהאי טעמא יש להחמיר שלא ליטול ההדסים שעליהם גדולים יותר מפרק ב' של אגודל עכ"ל : ועיין בלקוטי מהר"ח חלק ג' דף צ"ח ע"ב שהביא

שהביא דברי החיי אדם הנ"ל ומסיים ובעוה"ר העולם אינם שמין לכם על ההדסים ואינם מקפידים רק על האתרוג ובאמת כל הד' מינים מעבבים זה את זה ואם אין לו הדסים כשרים או אפילו ערבות כשרות מה יעשה ומה יפעול לו האתרוג עכ"ל :

(יט) ש"ע סימן תרנ"א סעיף ה' יברך על נטילת לולב ושהחיינו קודם שיטול האתרוג כדי שיברך עובר לעשייתו. או יהפוך האתרוג עד שיברך : מג"א ס"ק י"א (קודם שיטול האתרוג) ולאחר שנטל הלולב ולא קודם לכן עיין סימן כ"ה סעי' ח'. ואם שכח לברך קודם לקיחה מברך עדיין וכו' : ומפרש הלבושי שרד כיון דעדיין צריך לנענע וכו' : ויד אפרים מפרש כל שעורו בידו היו קצת כעובר לעשייתו : מג"א ס"ק י"ב (עד שיברך) ואם לא נתכוון לצאת עד שיברך מותר ומכל מקום אין לעשות כן לכתחלה דהא יש אומרים דמצות אין צריכות כוונה וכו' כבבא"ט ס"ק י"ב י"ג וע"ש במחצית השקל : וכ"כ בחיי אדם כלל קמ"ח אות י' ועיין בסידור דרך החיים בדיני וסדר נטילת לולב אות ה' שכתב שיטול האתרוג מהופך קודם הברכה העוקץ למעלה ופטמו למטה ולאחר הברכה יהפכו שיהיה פטמו למעלה וכ"כ בסידור יעב"ץ קודם הלל בדיני נטילת לולב אות א' : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן קל"ז אות א' : וכ"כ בסידור ישועות ישראל בסדר נטילת לולב קודם הברכה אות ג' : ועיין בחיי אדם כלל קמ"ח אות י"ב וז"ל נ"ל שאם לא הביאו לו הלולב ובאמצע הלל הביאו לו. מותר לברך בין הפרקים דהיינו בין מזמור למזמור עכ"ל : ועיין בארחות חיים סימן תרמ"ד אות א' הביא דברי החיי אדם הנ"ל וכן הביא בסימן תרנ"א אות כ"ב דברי הנ"ל : ועיין עוד שם אות ט"ו וז"ל כתב בספר מאורי אור בחלק עוד למועד דף ס"ז ע"א אם טעה ואמר בציבור ברכת הלל קודם נטילת לולב יאמר פרק אחד ויברך על הלולב כמו שמפסיקין מפני היראה וכבוד. הבא נמי כדי לנענע עם הציבור בהודג ואנא עכ"ל :

(כא) ועיין באשל אברהם מהנה"ק מביטשאטש מהדורא תנינא ח"ל מי שקודם שברך על הלולב אמר הלל ועשה הגענועים אם היה דעתו להדיא שיברך אחר כך. יש בכלל כוונה זו שאינו יוצא ידי חובתו עד אז. ויכול לברך אחר כך. ואין קפידא בהגענועים שאינם בסגנון שיהיה יוצא ידי חובת המצוה של נטילת לולב : (עוד שם) מי שהובא לו הלולב אחר שהתחיל הלל. אולי מותר לו לברך באמצע

לחומי עניני לולב סי' ה' ש"ם

באמצע הפרק או בין הפרקים על הלולב כמו שמותר לברך על התפילין בין הפרקים של ברכת קריאת שמע. גם שאין מפורש במשנה שמוטל להיות עליו תפילין בשעת התפלה רק משמעות יש בן בגמרא וכ"ש נענועים שלכולי עלמא הם תקנת חז"ל מפורש במשנה. ועל ידי זה יוכל גם בן לברך שהחיינו ביום א' בין הפרקים כיון שכן הוא מוכרח לגבי נענועים וכו': ונראה שרשאי גם בן לעשות הנענועים קודם הברכה. ואם חושש שלא יוכל להתנגד לכח המחשבה. ורגע יבוא במחשבתו שיוצא ידי חובתו ויפסיד הכרכה. יכול לעשות הנענועים באתרוג הפוך. וגם שאינו מקיים המצוה בזה. אין חשש גרעון בזה. ומכל מקום יש מעין מצוות הנענועים גם באתרוג הפוך וצ"ל עכ"ל:

(כב) ועין בספר ארחות חיים סימן תרנ"א אות י"ז ח"ל כמה שכתב כאן ג' דרכים לענין הברכה שתהיה עובר לעשייתו (היינו ליטול הלולב ולברך ואחר כך ליטול האתרוג. או יהפוך האתרוג עד שיברך. או שיכוון שלא לצאת ידי חובתו) כתב בשו"ת דברי מרדכי פרידבורג סימן נ"ז דב' דרכים האחרונים אף במקורם מהתוספות והרא"ש מכל מקום לכתחלה אין נכון לעשות כן דלדעת הרמב"ם והכל בו וחזו"ת יאיר ומשנת חסידים אינו יוצא בזה. לכן יש ליטול הלולב לבד ויברך ואחר כך יטול האתרוג עכ"ל:

(כג) הלכות מגילה ש"ע סימן תרצ"ד סעיף א'. הג"ה יש אומרים שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן וזכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר. ומאחר ששלשה פעמים כתיב תרומה בפרשה יש ליתן שלשה וכו' ואין חייב ליתנו רק מי שהוא מבין עשרים ולמעלה: מג"א ס"ק ג' כתב. אבל התיו"ט כתב שהפוסקים חולקים וס"ל דבן י"ג חייב. ונשים פטורים. בהג"מ כתב דנשים וילדים חייבים. ולא ידעתי מנ"ל האי: ועיין בהגהות מעשה רוקח שכתב עיין בירושלמי פרק א' דמסכת שקלים ה"ג שכתב להדיא הא לתבוע תובעין. ומשמע להגמ"י דקאי גם אנשים וכ"כ בספר קרבן העדה שם עכ"ל: ועיין בבאה"ט ס"ק ב' שכתב ח"ל. דכתב לבוש ונוהגין ליתן מעות פורים בעד כל אחד ואחד אפילו בעד הילדים ונותנים המעוברים גם מהולד. הגמ"י: וכ"כ בקיצור של"ה במסכת מגילה: ועיין בחיי אדם כלל קנ"ה אות ד' פסק כמג"א: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן קמ"א אות ה': ועיין בלקוטי מהרי"ח חלק ג' דף קי"ז ע"א שמביא דברי הרמ"א והבאה"ט הנ"ל:

לפנינו עניני מחצית השקל סימן ה' ש"ם מ

כד) ועיין בארחות חיים סימן תרצ"ד אות ב' וז"ל עיין במג"א ס"ק נ' לענין נשים. ועיין בספר דבר הלכה סימן ס"ג שצ"ד שגם נשים חייבין בשקלים יעו"ש. ועיין בספר פדה את אברהם מערכת מ' אות ו' שכתב בשם ספר קהלת משה דף קצ"ו ע"ב שאסף וקבץ ט"ו טעמים למה היה מחצית ומנה אותם אחד על אחד ושם הביא דאפילו נשים וילדים חייבים ליתן והמעוברים בעד העובר ורמזו באמרו כל העובר וכו' וע"ש שכתב כמה הוא בזמנינו שיעור מחצית השקל: שם אות ג' הביא בשם הנאון מברעזאן שהביא ירושלמי פרק א' דשקלים הלכה נ' דנשים וקטנים חייבים כדלעיל בשם הגהות מעשה רוקח:

כה) ש"ע סימן תרצ"ה סעיף א' הג"ה מצוה להרבות בסעודת פורים ובסעודה אחת יוצאים: מג"א ס"ק א' וב"ח כתב דמכל מקום יש לאכול בלילה אפילו כשחל במוצאי שבת ע"כ וכתב במחצית השקל ר"ל דסעודת מבעוד יום סעודה נ' (ר"ל ועדיין הוא שבע) אפילו הכי החכם עיניו בראשו ביום. למעט קצת באכילתו ביום וכו' ויסדר שלחנו במוצאי שבת בליל י"ד וכ"כ בלבושי שרד: וכ"כ בפרמ"ג באשל: וכ"כ בסידור יעב"ץ בהנהגת פורים אות א' ואות נ': וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני סעודת פורים: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן קמ"ב אות ה' ובסידור ישועות חכמה בדיני סעודת פורים אות י"ג י"ד: ועיין בארחות חיים סימן תרצ"ה הנ"ל אות א' וז"ל ע"י ברמב"ם הלכות מגילה פרק ב' הלכה י"ו שכתב וז"ל מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים שהמשמח לב האומללים האלו רומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים עכ"ל הוזהב: ועיין בבאה"ט סימן תרצ"ד אות א' בסופו הביא דברי הרמב"ם הנ"ל:

סימן ו' הלכות תולעים.

א) עיין חכמת אדם כלל ל"ח אות ט"ו וז"ל ומין ירק שקורין קראפע (ר"ל הנקרא בלשונינו קריפף) שמניחין אותו באינערקיס (אימאר-קען) אין לך קלח וקלח שאין בו כמה תולעים, כאשר הראיתי לכל. ולכן אפילו בדיעבד אם הניח אותן באינערקיס (אימארקין) צריך לסנן הרוטב ולהדית האינערקיס (האימארקין). אך כשרוצין להניח משום רית.

להושי עניני תולעים סי' ו' שם

ריח אוי יחתכו כל העלין ויניחו השרבימים כי גם להם יש אותו הריח עכ"ל : שם אות י"ט. קליפה פאמאראנצין צריך לבדוק אחר מילבין כי הוא שכח. ואם מניחם בתנור חם כל כך עד שישרפו שם המילבין תהיה רבי שמעון מ"צ הזקן שמותר לאכול עכ"ל : ועיין שם בבינת אדם אות ל"ו בסופו שכתב ומכל מקום דוקא בתנור חם מאד כמו שמסיקין לאפות בו. אבל מה שנוהגין להניח בתוכו לאחר שהוציאו הפת מן התנור. זה לא מהני דמאן יימר שנשרף עכ"ל :

(ב) ועיין בספר ישועות חכמה בקונטרס זר זהב בסוף. בחלק אור תורה דף נ"ט ע"א מאות א' ולהלן כהנ"ל בשם חכמת אדם הנ"ל. והוסיף שם וכתב כל דבר שיש לחוש בו למילבין כגון צימוקים ואורז וגריפיין. וכיוצא בהם : ונ"ל כוונתו כגון פירות יבשים של שנה שעברה : ועיין בקונטרס זר זהב הנ"ל דף נ"ח ע"ב בד"ה בסימן נ"ב ח"ל בישועות חכמה כתבתי דמאלינעם מוחזק בתולעים עד שכמעט אי אפשר לברקם. וראוי לכל ירא שמים שלא יאכלם. ודין זה. הוא בחכמת אדם הנ"ל אות ט"ז ע"ש : ועיין בקונטרס הנ"ל שם שאם רוצה לעשות מאלינע סא"ק (הנקרא סירעפף) כתב שם איך יעשו אותו המאלינע סא"ק שיהיה בהיתר גמור בלי שום חשש תולעים ע"ש :

(ג) ועיין בשו"ת מהר"ם שיק חלק יו"ד תשובה ק"ה וז"ל הנה מעלתו שאל על מה שראה בספר הברית שהרבה להזהיר על החומץ שלא לשום אותו בתבשיל כי הוא מלא תולעים. רק צריך לבשל תחלה החומץ ואחר כך מועיל הסינון ותמה מעלתו שלדעתו הוא גדר הדין המחזר בש"ע יו"ד סימן פ"ד ס"ק י' שהביא בשם רי"ן החומץ שיש בו תולעים אם פירשו לאייר נקרא פירשו אבל מחומץ לתבשיל לא הוי פירשו ומותרים אלמא שאין בו חשש דהיינו רביתיהו עכ"ד :

ע"ש באריכות וכתב שם אם נטל המאכל מן המשקה בדרך שנוטלין הקריין מן החומץ בכה"ג בוודאי יש לחוש על התולע שנפרש עליו. ואם כן לא מבעיא בחומץ שעושין בדרך שעושין עתה החומץ. ששופכין הרבה פעמים וחוזרין ושופכין הרבה פעמים זה אחר זה שיש לחוש שפירשו למעלה וכו' והביא רא"י לזה ע"ש אלא אפילו אם עושין חומץ מעט ואינו שואב מכלי אל כלי ראין לחוש דלמא פירשו. מכל מקום כיון שדרך ליתן החימץ על גבי המאכל ואוכלין המאכל על ידי שנוטלין המאכל במולג ואז עומד המאכל בפני עצמו והחומץ בפני עצמו אז וודאי לא שייך לומר דהיינו רביתיהו ונעשה כשרץ השורץ על הארץ. ולכל הפחות הוי ספיקא דאורייתא :

לְהוֹמִי עֲנִינֵי תוֹלְעִים וּסְפֵר תוֹרָה סִי ו' ש"ם מא

(ד) שם ומרן הנאון בעל חתם סופר זצ"ל כשאכל איגערקין הכבושים אפילו במים לא אכלן אלא קילפן מתחילה הקליפה החיצונה. קליפתן זרק ומה שכתוכו אכל. דכל דבר הנכבש ונעשה מחומץ יש בו חשש תולעים כמ"ש בספר הברית הנ"ל ועל כן בוודאי יש לחוש ולעשות התקנה לבשל ולסנן על ידי בגר שלא יוכל התולע ליפול לתוך הכלי כנ"ל עכ"ל מהר"ם שיק: (ועיין בחכמת אדם כלל ל"ח אות ח' ובבינת אדם שם אות ל"ד מה שהאריך בדיון זה):

(ה) ש"ע יו"ד הלכות ספר תורה: סימן רע"ז סעיף א'. כתב היריעה ובא להניחה כדי שתתייבש לא יהפוך הכתב למטה אע"פ שמכוין כדי שלא יעלה אבק על הכתב. מכל מקום דרך בזיון הוא אלא יהיה פני הכתב למעלה ויפרוש עליו בגר: ועיין בטו"ז שם ס"ק א' ח"ל בפרק בתרא דעירובין (דף צ"ח) אמרינן היכא דלא אפשר בפריסת בגר יהפוך הכתב דאי לא אפיך איכא בזיון כתבי הקודש טפי. וכתב ט"ח ז"ל מכאן יש ללמוד שלא ילך אדם חוץ ויניח הספר פתוח אם אין עליו מפה. דלאו דוקא ספר תורה אלא הוא הדין שאר ספרים עכ"ל הטו"ז: וכ"כ הש"ך ס"ק א' עוד כתב הש"ך וידוע לחבמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא (ראשי תיבות) שומר דפין על מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמידו עכ"ל: וכ"כ בבאה"ט שם: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן כ"ז סעיף ד' ע"ש: ועיין בלקוטי מאיר סימן ג' סעיף י"ב:

(ו) יורה דעה סימן רפ"ב סעיף ז'. אסור לישוב על המטה שספר תורה עליה: הג"ה וכל שכן שאסור להניחה על גבי קרקע. והוא הדין שאר ספרים. ואפילו על המדרגות שעושין לפני ארון הקודש אסור להניח ספרים. ולא יניח אדם ספר תורה על ברכיו ושני אצילי ידיו עליו (מהרי"ל) ונ"ל דהוא הדין שאר ספרים עכ"ל: ועיין בש"ך ס"ק ט' ח"ל וכתב הר"ר מנחם דוקא שלא בשעת זמן בית המדרש אבל בזמן בית המדרש. והמקום צר לתלמידים מותר לישוב בשוה עם הספרים והפרושים וכך נהג הר"ר משולם בדרש"י אך כשלא היה במקום בית המדרש היה מדקדק שיהא הספר נתון על גבי דבר אחר כל שהוא עכ"ל וכתב בעל ספר א"ח בסוף ספרו ונראה שאין להקל בדבר שלא יראה כמולול בכבוד הספרים עכ"ל ב"י ומביאו ד"מ עכ"ל הש"ך. וכ"כ בבאה"ט ס"ק ו':

(ז) וכ"כ בחיי אדם כלל ל"א אות מ"ג וכתב שם אבל בספר תורה נ"ל דאפילו מונחת בארון הקודש והארון הקודש עומד על ספסל אסור לישוב על

לקומי עניני ספר תורה סי' ו' ש"ם

על הספסל. ועל כל פנים בעיני גבוה ג' טפחים. ואם הספר תורה מונח על כלי אחר ולא על הספסל שיושב עליו. צריך שתהיה גבוה ממנו טפח (דלא בש"ך ביו"ד) עכ"ל: ועיין בקיצור ש"ע סימן כ"ח סעיף ד' שכתב אפילו שאר ספרי קודש אם מונחים על ספסל אסור לישיב על ספסל זאת אלא אם הספרים מונחים על איזה דבר שגבוה לכל הפחות טפח עכ"ל:

(ח) יורה דעה סימן רפ"ב הנ"ל סעיף י"ט מותר להניח ספר תורה על ספר תורה וכו': ועיין בטו"ז שם סעיף י"ג נראה לי דאותן אנשים שנוהגים בשעת לימודם בספר ורוצה להגביה הספר שלומד. פושט ידו ולוקח ספר אחר ומניח תחת ספר זה שלומד. דאיסורא איכא משום בזיון. וגרע טפי ממניח הספר על ברכיו דסעיף ו' כי בזה מבזה הספר להיות לתשמיש מה שיוכל לעשות בעץ או באבן וכו' ומסיים שם אם לא כשהספר התחתון מונח כבר. ודאי שרי להניח השני עליו עכ"ל. וכ"כ בבאה"ט ס"ק י"ד: ועיין בפתחי תשובה ס"ק י"ז שכתב ובספר חמודי דניאל כ"י כתב מי שרוצה להניח ספר בתוך ספר בכדי שלא יהא צריך לחפש אחר כך. נראה דאסור וגם אסור להניח בספר שום דבר להשתמר שם עכ"ל:

(ט) ועיין בספר חיי אדם כלל ל"א אות מ"ח וז"ל אסור להשתמש בספר להנאתו. כגון להגן בפני החמה או כדי שלא יראה חבירו מה שעושה. אבל אם השמש זורחת על הספר שלומד בו מותר להגן בספר אחר להיות לצל כיון שאינו עושה להנאתו (ספר חסידים סימן תתק"ד) וכן להניח ספר תחת ספר שלומד בו כדי להגביה יש להתיר. ואם מונח ספר אחד. לכולי עלמא מותר להניח ספר אחר עליו וכו' ואל יניח קונטרס או שום דבר אחר בספר וכו' וכתב שם בתוספות חיים אות ע"ג וז"ל ומה שנותנים ספר בתוך ספר כדי שלא יהיה צריך לחפש אחר כך נראה דאסור. פ"ת. עכ"ל: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן כ"ח סעיף ט' ע"ש ומסיים וכן לא יניח נייר וכדומה בספר למשמרת: (י) ש"ע יו"ד סימן שכ"ט הלכות חלה. סעיף א' אין חיוב חלה אלא בלחם (ש"ך כלומר בעיסה שראויה לבא לידי לחם וכו' וסתם להם אינו אלא העשוי מקמח ומים וכה"ג) וכו' ע"ש: ועיין בסידור דרך החיים בדיני הלכות חלה אות ד' וז"ל העושה עיסה במי בצים או בשאר מי פירות אם עושה אותה כדי לאפות קיכליך וכיוצא בו אם אין בו תערובת כלל משבעה משקין (והן יין. דבש דבורים. שמן. חלב. מל. דם. מים.) המכשירים יש פלוגתא אם חייב בחלה לכן

יפריש

יפריש חלה בלא ברכה. או אם יש לו עיסה שלא הורמה חלתה יניח עיסה זו שנילושה במי בצים או במי פירות אצל העיסה שלא הורמה חלתה ויפריש מזו על העיסה שנילושה במי פירות אבל אם יש בו תערובת משאר משקין אפילו מעט. משעת לישת חייב בחלה בברכה: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ל"ה אות ו' :

(יא) דרך החיים אות ה' שם כ' העושה עיסה במי בצים לבשל כמו לאקשין או קרעפליך וכיוצא אם אין בו תערובת כלל מן המשקין המכשירין. אין צריך להפריש חלה ממנה אפילו בלא ברכה. ואם רוצה לאפות מעט יפריש מכל העיסה חלה בלא ברכה ואם יש בו מעט מים או שאר משקים דינו כמו בסעי' ד' : וכ"כ בקיצור ש"ע סעיף ו'. וכ"כ בפתחי תשובה סימן הג"ל אות א' :

(יב) דרך החיים אות ו' שם כ' הרובשנין (פירוש עיסה שנילושה בדבש) שכלילתה עבה כגון לעקיד חייב בחלה לכולי עלמא לכן כשעושין לעקיד שיעור חלה (והשיעור מבואר בלקוטי מאיר סימן נ' סעיף ל"ב) צריך להפריש חלה (פירוש בברכה) וכן במקום שהמנהג כשעושה חתונה או ברית מילה שולחין לו איהבו כל אחד לעקיד וכל אחד אין מפריש חלה ממנו בביתו מפני שהוא פתוח מבשעור. ואחר כך כשנצטרפו יחד בכלי אצל מי שנשתלחו לו חייבין בחלה וצריך להפריש מהן חלה והיינו לבצוע מכל אחד מעט בלא ברכה. והטעם שמא אחד נטל בביתו בהצטרפו ע"ם שאר עיסה שלו ויהיה מהפטור על החיוב כשיבוא ביד זה לכן יבצע מכל אחד מעט: ועיין במסגרת השלחן שאצל הקיצור ש"ע סימן ל"ה ס"ק ה' שכתב וז"ל ועיין כמה שהעליתי באריכות בספרי לקוטי שושנים דמן האניק לעקיד צריך להפריש חלה בברכה אם אופין כשיעור ומן צוקער לעקיד יפריש בלא ברכה אף אם מערב בו מעט מים. ומכל מקום יש לערב בו מעט מים מטעם שנתבאר בש"ך סימן שכ"ט ס"ק י': **(יג)** ועיין שם בלחם הפנים בשם הרה"ג וכו' וז"ל מחמת שכמה מפשוטי עם אינם יודעים דין זה שצריך להפריש חלה מלעקיד. ולכן נראה לפענ"ד דכל ירא שמים שנותנים לו לעקיד בסעודה וכיוצא בו. יפריש מעט בלא ברכה לשם חלה וישרפנו אחר כך. אמנם בשבת אסור להפריש חלה כמו מדמאי שאסור מלהפריש ועל כן בשבת לא יאכל עד שידע בוודאי שהפרישו חלה. ומיהו אם יודע שיצטרך לילך למחר למקום שיתנו לו לעקיד וכו' ונראה לפענ"ד דבשבת

דְּהוּמִי עֲנִי חֵלָה וּמְלִיחָה סִי ו' ע"ם

רבשבת יאכל קצת וישיר חתיכה קמנה עד לאחר השבת. ואז יפריש
 ממנה חלה וישאר קצת חולין (דבעין שיהיה שירה נכרין כמבואר
 ביורה דעה) וכו'. ומכל שכן שאין להניח האכילה בשבת בשביל
 חשש שמא לא הפרישו חלה רק יאכל וישיר קצת שיפריש ממנו
 למחר (בלא ברכה) וכו'. וכל זה כשאי אפשר להזהיר במקום הסעודה
 על זה. אבל כשבעל הסעודה הוא קרובו או חברו הרגיל עמו
 בוודאי צריך להזהיר אותו קודם השבת שיפריש חלה כדין עכ"ל :
 (יך) קיצור ש"ע סימן ל"ו בלחם הפנים שם אות א' ח"ל צריך
 להזהיר לבני ביתו כשרוצים להכשיר העופות בהדחה ומליחה
 שיבקעו לשנים קודם השריית ויוציאו כל הבני מעיים וגם הריאה.
 וישרו במים חצי שעה כידוע. ואחר כך ידיחם היטב מבפנים ומבחוץ
 ובבית השחיטה. ובכל מקום שנראה צרירת דם ידיחו וישפשו היטב
 מהדם. ואחר כך ימלחו אותם בכל מקום כדין. ולא כמנהג קצת
 נשים שעושים בהעוף נקב קטן להוציא הבני מעיים ואחר כך מכשירים
 העוף על ידי שמפורין המלח בתוכם שזה אינו נכון מכמה טעמים.
 כמו שכתב הפרמ"ג ביורה דעה סימן ס"ט סוף ס"ק ט"ו וכו' הראוי
 לבקוע העופות לשנים (קודם הדחה ומליחה). והטעם משום ריאה
 הנחבאת בין הצלעות וכו' ואף בבקע יש להוציא הריאה וכו' ע"ש :
 (טו) עוד כתב שם ח"ל ואני אחזק דבריהם ז"ל ממה שראיתי בעיני
 איוה אווזות שהיה איוה שאלה עליהם. ואמרו לי שמלחם כבר
 על ידי שהוציאו הבני מעיים ופזרו המלח לפנים בלא בקיעה. ומצאתי
 אחר כך בתוכם כמה צרירת דם. וזה מבואר ברמ"א סימן ס"ט
 סעיף א' ובחכמת אדם כלל ל' דצריך אחר הדחת הבשר קודם
 מליחתו להדיחו היטב במי השריה. וידוע שזה אי אפשר לעשות
 בן מבפנים כשהעוף שלם. ח"ל החכמת אדם שם יזהר לשרות במים
 ערך חצי שעה ולהדיחו ולשפשו. יפה יפה במי השריה. וצריך
 לדקדק במקומות שנראה בו דם. וכ"ש דם שנצטר על ידי מכה.
 וכן בחלל העופות ובמקום בית השחיטה. ושם צריך שפשוף היטב.
 ואפילו בדיעבד אם מצא שם דם בעין אחר המליחה צריך לקלוף
 מן הבשר מעט באותו מקום. ולכן צריך לזהר בזה עכ"ל : ובסימן
 ס"ז כתב רמ"א דיש להחמיר לקלוף בית השחיטה או לחתוך באותו
 בשר קודם מליחה (וקודם הדחה) הואיל ונצטר שם הדם בשעת
 שחיטה עכ"ל : וכ"כ בחכמת אדם כלל כ"ט. וכתב שם הפרמ"ג

במשבצות

במשכצות סוף סִי ב' וז"ל ואיני יודע על מה סומכין העולם בבשר בית השחיטה דעל כל פנים וכו' בעי חיתוך (קודם מליחה) עכ"ל. ולכן צריך להזהיר על זה עכ"ל לחם הפנים מכעל המסגרת: (מז) ועיין בספר חוסן ישועות מבעל המסגרת סימן ל"ו אות א' וז"ל רגלי בהמות. צריך להזהיר לבני ביתו. כשקונין רגל של בהמה. ולאחר ההכשר מולגין אותו במים חמין להסיר השער כידוע. צריך לזהר כשימצאו בתוכו צרירת דם. או הבשר שבתוכו נתאדם ביותר. יזהרו לעשות שאלה על הרגל והקדירה שמלגו בה: ועיין שם אות ב' מה שהביא משו"ת טוב טעם ודעת: שם אות ג' גם מחותני הרב הגאון וז"ל להודיע שכל מקום שנצרר הדם אינו מועיל מליחה בלא חתיכה מקודם. והדבר מצוי ברגלי הבהמות והעגלים שאחר הסרת השער רואין בהם מקומות שהדם צריר וכו' ומסיים כי רוב בני אדם אין יודעין עכ"ל: שם אות ה' גם הרב מו"צ דק"ק לובלין וכו' שצריך להזהיר לחתוך הרגל קודם השחי' ומליחה. ואם ימצאו בתוכו דם נצרר או בשר שנתאדם יסיר אותם. וגם יזהרו לחתוך ראשי הטלפים כידוע וכו' עכ"ל: בשו"ת מטו"ד מהדורא תליחאי סימן ק"כ כתב (הובא בטע"ה בסוף הספר). דכל חתיכת הטלפים לא מהני רק אם מונח הרגל או עומד אחר המליחה וצד הטלפים הנחתך מונח למטה באופן שיפליט דרך שם אבל אם מונח הרגל וצד הנחתך למעלה והחלק השני למטה הוא ממש דין לא נחתכו הטלפים ממש. וצריך לזהר בזה:

(יז) ש"ע יו"ד הלכות מליחה סימן ס"ט סעיף י"ב כתב בשר ששהה ג' ימים מעת לעת בלא מליחה וכו' ואין לאכלו מבושל אלא צלי וכו': שם סעיף י"ג ואם שרו אותו במים תוך הג' ימים יכול להשהותו עוד ג' ימים אחרים בחות חצי שעה: ועיין שם בפתחי תשובה ס"ק כ"ח שהביא שם שאם שרו עופות שלמים שלא נפתחו כלל הביא בשם שו"ת נו"ב שהאברים הפנימים צריכים צלי וכו' ע"ש: וכ"כ בקיצור ש"ע סימן ל"ו אות כ"ז בלחם הפנים בד"ה כשרוצין ע"ש:

ת ם ו נ ש ר ם .

ספר לקוטי שם. בעזרת השם. ואברך על המונמר ואודה לה' בכל לבי על אשר הגדיל חסדו עמדי שזכני להוציאו לאורה. ויהי נא אמרי לרצון לפני אדון כל ולפני אחינו בני ישראל ואני נותן שבת על העבר

לכוּמִי סִי וִי שׁ"ם

העבר ומבקש על להבא ויקיים בי מקרא שכתוב לא ימישו מפִּיךָ ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם ויזכנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ויטהר לבנו ומחשבותינו לעבדו באמת ובתמים ויוסיף לי ימים ושנים וכח ואומץ ונוכה לראות בנחמות ציון וירושלים במהרה בימינו אמן :

שייך בלכוּמִי שׁ"ם סימן ד' סעיה ט"ז

שׁ"ע אות סימן ר' סעיה א' שלשה שאכלו כאחד. אחד מפסיק על כרחו לב' ועונה עמהם ברכת זימון. ואפילו לא רצה להפסיק מזמנין עליו בין עונה בין אינו עונה כל שהוא עומד שם. אבל שנים אין חייבים להפסיק לאחר וכו' : מג"א ס"ק א' (מפסיק) ואם לא הפסיק. הוא אינו יוצא ידי זימון עכ"ל : וכ"כ בבאה"ט ס"ק א' : וכתב בשערי תשובה אות א' (אכל ב' וכו') וז"ל וכתב בבר"י בשם מהריק"ש וכו' וכתב בבר"י עוד נ"ל אם השנים הללו בניו או תלמידיו של הג' חייבים להפסיק לכבוד רבם או אביהם עכ"ל : וכ"כ בתוספות חיים כלל מ"ח אות ח' : ועיין שם בחי' אדם אות ט' שכתב כהמחבר : וכ"כ בש"ע הרב התניא אות א' ומסיים מה שא"כ בחרש שאינו יכול לשמוע ואלם שאינו יכול לענות אין מומנין עליהם אלא בעשרה כמ"ש בסמ"ק קצ"ט עכ"ל : וכ"כ בסידור דרך החיים בדיני צירוף לזימון אות ט' : וכ"כ בקיצור ש"ע סימן מ"ה אות י"ז : בש"ע שם סעיה ב' הג"ה וי"א שצריך להפסיק עד שיאמר (פ' המזמן) הון את הכל וכן ניהגין. ואם היה דעתו לחזור ולאכול פת אע"פ שלא אכל אח"כ. כשרוצה לברך. מכרך מתחילת ברכת הון. וכל שכן אם חזר ואכל : מג"א ס"ק ג' באמצע. כתב הטור מי שהפסיק פעם אחד יכול להפסיק פעם שנית. וכתב הב"ח דמירי שמתחלה אכלו ג' והפסיק א' לב' ואח"כ באו ב' אחרים ואכלו עם הא'. ולא שייך לומר פרח זימון מיניה דכיון דנצטרפו עמו ב' אחרים שלא זימנו. יכולים לזמן עליו. ולא דוקא פעם שנית דה"ה פעם ג' או יותר יכול לזמן עכ"ל. אבל אם היו ה' בחבורה אחת והפסיק א' לב' שוב לא יוכל לזמן עם ב' הנשארים וכו'. עוד כתב שם וז"ל כתב הטור אם הם י' ומפסיקין ג' לז' אין צריך להפסיק אלא עד שאמרו ברוך אלקינו. ואם חזרו הג' ואכלו יכולים לזמן יחד ע"כ. ונ"ל דיכולים להצטרף לשכעה אחרים לומר אלקינו ולא שייך לומר פרח זימון דאמירת אלקינו. דאכל בי עשרה שכינתא שריא וכו' עכ"ל : וכ"כ בבאר היטב שם אות ב' : וכ"כ בש"ע הרב התניא אות ב' כהב"ח : וכ"כ בסידור דה"ח שם אות י' ואות י"א : וכ"כ בחי' אדם שם אות י' : וכ"כ בקיצור ש"ע שם אות י"ז :

בעדה"ת

ס פ ר

לקומי מאיר

כולל דינים נחוצים ומנהגים טובים וישרים השכיחים בכל עת
מלומט משו"ע א"ח והחונים עליו . . ומנדולי אחרונים שאחר השו"ע
וסספרי הצדיקים וקדושים . ועוד הוספתי סגילות טובות וסדר היום
תפלות יקרות ונכבדות על כל השנה מספרן של צו"ק .

(ובחוצאה החדשה הזאת הוסיף המחבר ז"ל על ספרו הנ"ל תוספות
מרובה על העיקר וכמעשהו בראשון כך מעשהו בשני)

כל אלה חוברו יחדיו ע"י הרב החסד המפואר המו"מ בתורה ויראה
החוב"ב וכו' כש"ת מו"ה מאיר בנעט זצ"ל בן הרה"ח מו"ה שמואל
מרדכי זצ"ל שה"ש שו"ב בישוב משארדא יע"א סמוך לעיר סיגעט זצ"ו.

הובא לביהר"פ ע"י ה"ה שלמה בנעט מק"ק זבאראב בן המחבר ז"ל.
ובהשתדלות ניסי החוב"ב מו"ה מנחם זאב שמערן נ"י.
חתן המחבר ז"ל.

שנת ת' ר' צ' ב' רפ"ק

בארדיאב.

בדפוס המשובח והמפואר של הרבני הנגיד
מו"ה מנשה יהזקאל הורוויץ נ"י.

את הספר לקומי מאיר הדפסנו ממהדורא תניינא שיש בו הרבה תוספות.

Druck von M. CH. HOROVITZ, BARDEJOV, 1932.

לזכר עולם לפני ה'

הגה"ח רבי אפרים ב"ר טוביה יהודה זצ"ל
נפטר כ"כ אדר ב' שנת ת"ש לפ"ק
וזוגתו אשת חבר הק' מרת מטל לאה ב"ר אברהם מאיר זצ"ל
שנשרפה על קידוש השם בר"ח סיון תש"ד לפ"ק
ובניהם: הרה"ח מו"ה משה ברוך ז"ל נפטר ט' אדר, והרה"ח מו"ה צבי יהושע ז"ל,
יום פטירתו לא ידוע. בערך סוף אייר או תחילת סיון
בנותיהם: הא' הח' מרת ליפשא ז"ל ובעלה הרה"ח מו"ה יעקב קאפיל גרין ז"ל והא' הח' ח' יוטא ז"ל ומשפחותיהם

הגה"ח רבי מאיר ב"ר שמואל מרדכי המחבר זצ"ל נפטר ז' ניסן תרצ"א לפ"ק
וזוגתו אשת חבר הק' מרת חיה שרה ב"ר אפרים פישל הכהן זצ"ל
שעלתה למוקד ר"ח סיון תש"ד הי"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לזכרון בספר

הרה"ח המפואר מו"ה שלום יוסף חיים האניג הי"ו וזוגתו הח' מרת חיה שרה תחי' נכדת המחבר זצ"ל
שנדרבו להוצאת הספר לזכר נשמת אחיו וגיסה מוה"ר משה דוב ז"ל ב"ר ישראל איסר הי"ו
שחל"ח י"ד אייר תשמ"ב לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לזכרון בספר

נשמת הורינו הרה"ח מוה"ר ברוך בענדיט ב"ר זאב זצ"ל
מטעונוא בציכוסלובקיה נכד המחבר לקוטי שם זצ"ל
ולזכר נשמת זוג' הצדקת מרת גולדא ב"ר שמואל ע"ה
ובניהם מנחם חיים, יהודה מרדכי, מאיר, ישראל צבי, שמואל
ובנותיהם מרת פיגא יודית ובעלה ר' יוסף ז"ל, ומרת חיה מלכה, אסתר רכיל ז"ל הי"ד
שנהרגו על קידוש השם במחנות ההשמדה על ידי הנאצים ימשי"ו
יום השנה נקבע ליום כיפור ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחו ע"י: בנם ואחיהם הרה"ח מוה"ר זאב בנעט הי"ו מבני ברק ת"ו
וע"י בתם ואחותם מרת פרידא (חדוה) ובעלה מו"ה זאב אינהורין שיחיו מבני ברק ת"ו

לזכר עולם יהיו נשמות:

אבינו: ר' אברהם דניאל ב"ר שואל אריה ז"ל פריד מבערבשט, רומניא
אמנו: דרעזיל בת ר' זאב ז"ל לבית בנעט נכדת המחבר לקוטי שם זצ"ל
אחותנו: מלכה בעלה, ובנם הילד דוד אחיותנו: הילדות עטל וצפורה הי"ד
שעלו על המוקד על קדוש השם באושביץ ער"ח סיון תש"ד לפ"ק
אחינו: המופלג בתורה ויר"ש הב' יודל ז"ל שנפטר בדמי ימיו כ"ט חשון תרצ"ו בבערבשט, רומניא
אחינו הגדול תלמיד חכם ויר"ש מרבין תורה ברבים עד יומו האחרון ר' זאב פריד ז"ל נפטר כ"א אדר תשל"ז בארץ ישראל
יהי זכר כולם ברוך לעד ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחו ע"י: בתם-אחותם שרה ובעלה יודל פרקש - בני-ברק
בתם-אחותם פיגא יהודית ובעלה ישראל גליק - קרית שמואל
בתם-אחותם סופי (סאסי) ובעלה שמואל דוצימיגר - בני ברק
בתם-אחותם מרים ובעלה דוד קריסטל - ישמח משה
בנם-אחיהם שמואל מרדכי פריד ואשתו פרומט - פתח תקוה
בנם-אחיהם רפאל פריד ואשתו יהודית ברומניא

מנשים באוהל תבורך

האשה החשובה מרת רייזא תחי' שמשפחתה הכבודה מונצחים כאן.
זקניה: הרה"ח ר' מרדכי ב"ר יודא ז"ל, וזוג' הא' הח' מרת יענטיל ב"ר יצחק יודא.
הוריה: הרה"ח ר' שמואל ב"ר אלי' ז"ל, וזוג' הא' הח' מרת ח' רבקה ב"ר מרדכי הי"ד.
נהרגו ונשרפו על קידוש השם ביום י"א סיון תש"ד לפ"ק.
אחיה ואחותה: אלי' נ' כ"ג שבט. רחל חנה נ' י"א סיון.
אחות אביה: הא' הח' מרת שרה ב"ר אליה נ' י"ח תמוז. יצחק ב"ר אליה.

ת.נ.צ.ב.ה.

כ' בהקדמה לספר החינוך, ונעבודת הקידוש לפירן שמיר סעי' מ"א, ובס' שלחן הסוד, אלו ששה מצות תלויות בלב וחיוכן תמיד. ולא יפסקו מהאדם אפילו רגע אחת, ואלה הם. (א) מצות עשה להאמין בהשם ברוך הוא. (ב) מצות לא תעשה שלא להאמין בזולתו. (ג) ליחד כיבוד גמור. (ד) להאכיל אותו בכל לבב. (ה) ליראה אותו תמיד בלי הפסק. (ו) שלא לחור אחר לבו ורציית עיניו. (ז) ומקיימן ממילא מקיים עוד עשה ולדבקה בו. ובו תדבק (והחרדים הוסיף עוד מצות עשה תמידית) לזכרו יתברך תמיד. (וכי מצות לא תעשה) שלא לשכוח את ה'. שלא להתנאות. (ובכללם הם עשרה מצות כנגד עשרת הדברות ועשרה מאמרות). ועי' בס' היעבץ. ובחי' כלל א' זאת ה'. ובשערי ציון בהקדמה לפירוש פתחי חיים. ובס' חלק יעקב בסדר היום שכל' כשם סמ"ג וסמ"ק ובס' יראים פ"ט :

סימן א'. עניני נטילת ידים שחרית.

(א) **בשיע** אחי ס' א' כתב יתגבר כארי לעמוד בזוקר לעבודת בוראו. הנהיג ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב וכו'. וכי בס' דברי יחזקאל על תהלים כשם השלטיק מויה מאיר מפרש משלחן ז"צ שקשה דהמחבר מדבר מענין עמידה ולמה ידבר הרמ"א עתה מענין שכבה שהוא דבר אחר. מה יראה הרמ"א ז"ל בזה. אלא שהי קשה להרמ"א דהמחבר כתב בסתם יתגבר כארי לעמוד בזוקר לעבודת בוראו. דמי ראש איש ששוכב איש לישן כסוס שיחגבר לעמוד כארי. הלא אם ילך לשכוב כסוס יעמוד גם כן כסוס. ואם ישכוב א"ע כארי יתגבר לעמוד כארי. לכן כתב הרמ"א פרישו ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב ואז יתגבר לעמוד כארי. וזה אם זכרתך על ילוצי באשמורות אהנה כך עכ"ל. וכי בטעיה סעי' ב' בהשמונה בשמו. ועי' בס' חלק יעקב על א"ח ס' א' הטעם והדמיון לארי דוקא :

(ב) **בשיע** שם בבא"ה סק"ב כי כשם השלטיק ז"ל. ומיד כשניסור משינתו יטול ידיו וכו'. ינצל מהוללות ש"ז לבטלה. ומכיש אם אינו רוצה לישן אף שנשאר מושכב. וכתב בתולעת יעקב כשם הזוה"ק ההולך בשחרית ד' אמות ולא נטל ידיו חייב מיתה ר"ל וכו'. וכי במג"א ס' ד' סעי' א' כשם הביא שכיב בשמים. וכי כעטרת זקנים.

ובקצ"ל דף ל"ט כשם פולת תמיד ס' ד' ומסיים ומה שלא הוצא בספרי הראשונים מוטב שיהיו שונגין ואל יסיו מזדין מימ כל כיב שיש בו יראה שמים והוא בדיחו יקיים זה. וכי בס' אור לדיקים דף ד'. ובתו"ח כלל א' כשם שפית שכי כשם תולעת יעקב ובכ"י שכי כשם הזוה"ק ומסיים אם לא בשעת הדחק. ועיין מחצית השקל שם. וכי היעבץ מה שיש אומרים דכולל ביהא כארבע אמות דמי'. אין לסמוך ע"ז כי אם בשעת הדחק. ובא"ח מהדורת כ' וז"ל. אודות שלא לילך ד' אמות בלי נטילת ידים שחרית. כל ד' אמות הסמוכים יכול לילך בהם כמה פעמים הילוכים הרבה כי כולם הם מקומו. ואולי הדי אמות הם עם חשבון האלכסון של ד' אמות כמו שמצינו אודות תחומים היטב עכ"ל :

(ג) **בס'** באר יעקב כתב כשם בבא"ה ס' שכי כשם תולעי' אחת בזהר וכו'. בחוקי חיים כי משמו דהוי כאלו עפי' ועובר על לא ידבק בידך מן החרס. ועי' בהגהת חת"ס שכי כבר לוחי קמאי ע"ז. ועי' בס' שתי ידות ובדעה שהוכחש זה עכ"ל ועי' במחש"ש דליר כי כשם דמ"א אפשר בזה"ל אין כחו של ר"ר חזק כל כך שיוק להסלק ד' אמות בלי נטי' וסיים א"ר ירא שמים יתמיד על פלמו. ובכרכ"י כ' ובגלגלתינו רובא דעלמא נזהרין עכ"ל באר יעקב :

(ד) **בשערי תשובה** כי ובכרכ"י כי כשם הזוה"ק ה"ל וכו'. ואם אירע

שהמים רחוקים ואין לו מי שיקרעם אליו והגזעלי נסע שהולכים פחות פחות מדי אמות. וכי ולא נהירא לי דעדיף שילך במריצה שלא להשקות הרוח רעה השורה על ידיו וכו'. וכי היעבץ סעי' י"ג שילך במריצה. נעבודת הקודש קשר גודל סעי' ד' כתב שילך פחות פחות מן ד' אמות. וכי במש"ס אפרים ס' תרי"ט סעי' כ"ז. אבל באלף המגן שם. ובטע"ה ק"א סעי' א' כתבו כש"כ בשפית. ובלחם הפנים הנספח לקש"ע הביא ראיה ממנה עירובין דף קיד. ומהרמ"ס פרק ב' מהלכות ביאת מקדש דעדיף עפי' לילך פחות פחות מן ד' אמות כשאירע שהמים רחוקים עכ"ל. והאלף המגן מסיים והבומר יבחר :

(ה) **בס' אגרא דפרקא** אות ט' כי. קבלה מאת כבוד דודי זקני סבא

קדישא מויה משולם זיסא ז"ע. הא דאין רשאי לילך ד' אמות בלא נטילה בשחרית. אמר הוא ז"ל. דיש ליזהר שלא להציג רגליו על הארץ בלא נטילה.

הרמזים שהולך יחף הוא מנודה למקום חבל במקום הערב שדרכן לילך יחף מותר ואז לרץ לרחלם בכל בוקר כמו ידיו. וכי בדברי לדיקים אות י' סעי' ו' בשמו. ועי' בלקוטי מהרי"ח ח"א. ובחלק יעקב בלקוטים על או"ח דף ג' ע"ב:

(ח) בש"ע או"ח סי' ד' סעי' ב' כחב. ידקדק לערות עליהם מים (פי' על הידים)

שלשה פעמים להעביר רוח רעה ששורה עליהן. וכי מניא סק"ז. ובכחכים אחת לא ישפוך על יד אחד ג' פעמים רגופים. אלא פעם אחד על יד ימין ופעם אחד על יד שמאל וכו'. וכי בבא"ט סק"ז ואפילו שופך הרבה בפעם אחד אינו מועיל כי אין הרוח הולך אלא בג' פעמים דהיינו פ"א על יד ימין ואח"כ פ"א על יד שמאל עד ג"פ בסירוגין וכו'. וכי בעטרת זקנים ומסיים ויש לו פעם עפ"י הקבלה שלא יגורש הרוח רעה כי אם ע"י נטילה ג"פ בסירוגין. ובס' מלח שמורים נהן טעם נזה עפ"י הסוד. ודבר זה לרץ להסיר ביותר אח הנשים כי רוב חיקון מאכלים שלנו הם על ידם ואם לא יגורש הטומאה מעל ידיהם יטמאו בידם את המאכלים. וכי בעבודת הקודש מורה באלכס סעי' ס' לזכור נזה ההולכי דרכים וזכיר מאוד לאשחו ולמשרתיו. וטרם ישכבו יכינו להם כלי לניקול וכלי לקבל המים. וזכיר לרחוץ ידי הבנים קטנים כראוי ולא יטמאו כל אשר יגעו וחסרה הסט"א בכל חייו. וכי בס' זכירה ש"טמטצו את הלכ בן האדם וגם עלול לעשות עבירות חיו ע"י רוח הטומאה השורה על הידים לכן יזהר מאוד:

(ט) בש"ע האריז"ל דף ב' ובגיד ומאז דף ד' כי וז"ל. מורי זה"ה הי' נוהג לטול

תחלה ידו הימנית בידו השמאלית ואח"כ ידו השמאלית בידו הימנית ג"פ ולא הי' נוטל ג"פ רגופים יד אחד. והי' נוטל עד פרק הזרוע. וכי בש"ע הרב סעי' ד'. והיוש"ה שער ב' פ"א. ובס' אור לדיקים סימן א' סעי' ה'. ובדרך משע הנשפח לס' הגן יוס"א. ובח"א כלל ב'. ובס' ברכת הבית שער ל"ב סעיף א'. ובקש"ע סי' ב' סעי' ג'. ובקש"ה דף ל"ט. ובד"ח. ובמסגרת השלחן בשם בא"ט ורז"ש ופרמ"ג וד"ח. ומסיים בשם א"ר ורז"ש וסדר היום שדיעבד אם נגע באוכלין אין לחוש. ובישועות חכמה כי בשם אר"ה ומ"ב שירחון המאכל ג"פ. וכי בחו"ח שם בשם המקובלים וע"ש בטעם. וכי בטע"ה בק"א סעי' א' בשם הרב שלכתחלה לריכים לזכור. ודיעבד נהגו להקל בנגיעת קטנים

ובנגיעת

כי בל"ג רגליו על הארץ בלא נטילה אזי חייו כל חמוס הרע שנכפש הסמיות רודף אחריו להסיתו. ואמר רמז ע"ז מהפסוק יחלץ על דרך לא טוב אזי ח"ו רע לא ימאס. והנה דבריו ז"ל ברו"ק אינם לריכים חזוק. וז"ל הטעם לזה להנה בעוד הרוח מסאבא שורה ע"י האדם אין ליתן לו שיעור קומה וכו' עכ"ל. וכי במגדלות נהן דף ה' בשם ס' שפתי לדיקים פ' ב' בשמו. וכי בדברי לדיקים. ובישועות חכמה סימן ב'. ובסידור קהלת שלמה. ובטע"ה ק"א בשמו. וכי בארחות חיים בשם אשל אברהם. וכי בס' דברי מאיר בשם ההל"ה מהרי"מ מפרעמישלאן זלוקלה"ה:

(ו) בלקוטי מהרי"ח ח"א כ' בשם חולעת יעקב שכח חסידים הראשונים כשנערו

ממשנתן היו רותלין ידיהם והם על מטחם ע"ש. כ"כ הזוה"ק בהקדמת בראשית דף י' ע"ב. חסיד קדמאי בזמנא דאחצרו כלילא אסחין ידיהו וקיימו ע"ש. והביא ג"כ מש"כ בשם אגרא דפרקא בסעי' ה'. ומסיים והנה בודאי אשרי מי שזכר בזה. אך הוא גזירה שאין רוב הליבור יכולים לעמוד בה וכו' עכ"ל. ועי' בארחות חיים סי' א' אות ו' ז' שכי בשם משנה ברורה שלא יעבור חייו שום איסור בשבול זה כגון שיטת נקביו כשהוא לרץ לך. וכי בחלק יעקב בלקוטים על או"ח בשמו:

(ז) במ"ס שבת דף קכ"ט כ'. לעולם ימכור אדם קורח ביתו ויקח מנעלים לרגליו.

ובמסכת פסחים דף קי"ב כחב אל חמנע מנעלים מרגליו. ודף קי"ג ע"ב כי המונע מנעלים מרגליו הוא כמנודה לשמים. וכי בשמירת הנפש סעי' ה' בשם ס' זכירה. סכנה לילך יחף כשקם מהמטה בבוקר עכ"ל. ובס' אגרא דפרקא סעי' ד"ש כחב וז"ל. מהרי"מ חאגיז בספרו משנת חכמים מביא בשם חכמי הרמ"ז דענין לבשת המנעלים הוא כרי שלא יגע בשרו על האדמה כי בחטאו של האדם נתקללה ע"כ פושין הפסק בין הרגל לאדמה ובמקום אדמת קודש שילא האדמה מכלל ארור לכלל ברוך יש לילך יחף וזהו של נעליך וכו' אדמת קודש הוא עכ"ל. וזה מה שאמרו רז"ל ימכור אדם כל מה שיש לו ויקח מנעלים לרגליו דכיון שההפסק הוא בכדי להפסיק הקללה וכו'. וביום הקדוש נאסר בחלינת מנעל כי נתקדשה הארץ בקדושת היום. ועי' משיח בן דוד חלל האדמה מקללתה לברכה וכו'. וכי בשמירת הנפש סעי' רי"ד בשמו. בחו"ח כלל לא' א' סק"ז כחב בשם מ"ט וא"ר אר"ה בשם

וזנניעת כברים :

(א) ב' בם' זכור לאברהם ערך נטי' וכ"כ בס"י
 היענין הנכונות הנזקק סעי' ו' יעול
 הכלי בימינו ונחתו בשמאלו וישפוך על ימיו תחלה
 גיפ רגופים ואחר כך על יד שמאלו ג"פ רגופים.
 ואח"כ גיפ לכל יד בסירוגין וכו'. ובקשליה דף ל"ט
 כתב ט"פ כונת הרב. לשפוך קודם גיפ רגופין
 ואח"כ יפנה איפ' ואח"כ יעשה ג"פ בסירוגין. ובס'
 ארחות חיים שם סעי' ד' כי וז"ל. בספר יפה ללב
 ח"צ בקי"א כי וטהר ידים יוסיף אומץ לשפוך על
 ידיו תחלה גיפ רגופים ויוסיף עוד אח"כ לערות
 גיפ בדילוג כדי ללאת ידי כולם. ובלקוטי מהרי"ח
 ח"א כי דעת סדר היום דוקא רגופים וכו'. ובא"ר
 הסכים גיפ לסדר היום (אה"מ וכ"כ בקצ הישר
 פייג) ע"כ ירא שמים יולא ידי שניהם. (פ"י כדעת
 זכוליא והיענין וקשליה וארחות חיים בשם יפה ללב
 שהבאתי וכו') וכל זה מי שיש לו מים הרבה אבל
 מי שאין לו רק מים מולמלים אז בוודאי יעול ידיו
 בסירוגין כפי דעת רבינו האר"ז וכפי מנהג רובא
 דעלמא עכ"ל. וכיכ בתרי"ח כלל ב' סק"ח. ובס"ס
 חלק יעקב על פ"א בסדר היום ובלקוטים על ש"פ
 אר"ח שיעול ידיו קודם כזה אחר זה רגופין ואח"כ
 בסירוגין דוקא ולא להיפך :

(יא) בהב הישר כי. וכיכ בספר שערי רחמים
 בשם הגר"א. ובסידור קהל
 שלמה סק"א בשם ס' מפעל רב. ליעול ידיו
 בשחרית ארבע פעמים בסירוגין. ג"פ להפזיר רוח
 רעה ופעם ד' להפזיר מים שנטמאו. ומסיים בקצ
 הישר לכל פעם לריכס רביעית מים. ובס' דרכי
 חיים כי שכנה"ק בעל דברי חיים מלאו זי"ע נהג
 סעי' רחן ידיו בסירוגין גיפ ואח"כ רגופים על כל
 יד ג"ס ואח"כ בפעם אחד ג"פ על ב' ידיו וכן נהג
 בבואו מביה"כ וברכת ענט"י בדרך קודם הניגוב
 אבל ברכת אשר יצר ואלהי נשמה בדרך אחר
 הניגוב עכ"ל :

(יב) בש"ע הרב ס' ד' סעי' ז' כתב ח"א לנגב
 הידים אחר הנטילה של שחרית
 ומותר לנבך ענט"י ושאר כל הדרכות בלי ניגוב
 מניא סק"ו. וכי באורחות חיים ס' ד' ועי' בס"ס
 חוקת הפסח בש"ר ערך השלחן שכתב בשם ס'
 סק"ה דלא ינבך כ"א בשעת הניגוב שכל זמן שלא
 ניגוב לא עשה כלום דר"ר עם הניגוב עוברת. וכיכ
 בחלק יעקב על אר"ח בשם חוקת הפסח. ומסיים
 וכ"ז בנטי' בזוקר דוקא אבל לסעודה כשנטל ידיו

ינבך קודם הניגוב דוקא. ועי' בלקוטי ש"ס סימן
 א' סעי' ב' שכי בשם ח"א מהנהיג מבוטשטש זי"ע
 לנבך ענט"י אחר הניגוב ועל לז הוי"ט הוא לנבך
 אחר המקוה לפת הנובך. ובלקוטי מהרי"ח ח"א ב'
 בשם סדר היום שקודם ניגוב ידים ינבך ענט"י.
 והשפ"ת כי בשם ס' ח"א לנבך אחר הניגוב. עוד
 כי בשם מנ"א ובה"ט ס' ב' שכי בשם הכתבים
 שאחר הנטילה בשעת ברכת ענט"י יפשוט הכפות
 לקבל טהרה כמו שרואה לקבל דבר. ויגביהם כנגד
 ראשו. וכיכ בסדר היום שיהיו למעלה האלצפות
 ולא כמי שאומר להשפילם למטה עכ"ל. וכ"כ בחלק
 יעקב בשם אפי רב"ר שכי בשם האר"ז :

(יג) בש"ע ס' ד' סעי' ח' כ'. נטילת ידים שחרית
 אין נוטלין על גבי קרקע אלא לחוך
 כלי. וכתב הטו"ז ובה"ט לפי שרוח רעה שורה
 עליהן. ומנ"א כי בשם סדר היום שטוב שיהי' כלי
 התחתון מאוס. ובח"א ממחר"ס פאפריש ס' ח'
 סעי' ד' כתב. כלי העליון איקרי קדוש. וכלי
 התחתון שמקבל המים הטמאים איקרי טמא. ובס'
 ד' סעי' ב' כתב שכלי העליון נקרא ברוך וכלי
 התחתון נקרא ארור. ואין להלן מי הנטילה בבית
 כי הם סכנה ומזיקים עכ"ל. וכ"כ בש"ע הרב
 ומסיים שאסור להשתמש בהם שום תשמיש מפני
 שאסור ליהנות מהם מפני רוח רעה ששורה עליהן.
 ולכן לא ילינן בבית ושלא ישפכום בבית ולא בשום
 מקום שעוברים שם בני אדם שמא יגע בהם
 אדם ויזק. וכיכ בס"י היענין. וכיכ בקש"ע
 ס' ב'. וכתב"ח בשם סד"ה ומנ"א אר"ח
 בשם האר"ז וזו"ק. ובחלק המגן ס' תרי"ט סק"ו
 כי בשם האר"ז שיהי' כלי התחתון פגום :

(יד) בש"ע הרב כ' שיהי' הכלים עם המים מכוסים
 כל הלילה. ובס' כף החיים כתב
 דבדיעבד כברים גם מים מגולים. וכ"כ בחלק יעקב
 על פ"א בסדר היום ובלקוטים על אר"ח בשם.
 בשפ"ת ס' ד' כ' בשם ברכי יוסף שמהג החרדים
 אל דבר ה' שלא לקרות ולנבך נגד המים שנטלו
 בהם הידים שחרית. וכיכ במגדלות נתן דף ה'
 בשם ומסיים וכן הי' נוהג הגאון ר' חיים אבולעפי.
 ובס' פני ארי' כי שכן נהג מורו הג' החסיד בעל
 מלא הרוצים זי"ע עכ"ל. בזוה"ק וישב דף קפ"ד כי
 שאל ישהה המים הטמאים בבית. ובעבודת הקדש
 מורה באמצע ס' ב' סעי' י"ז כי וכיכ קשר גודל
 ס' א' יכסה הכלי שבו המים שרחן ידיו. או
 ישפכם כי הם טמאים והם יותר ממי רגלים. בס'
 דברי

השלחן סי' ב' סקני. וכ"כ בפס"ס בהשקפה דף קי"ב. בשמו. ובלקוטי מהרי"ח ח"א כ' וע"י בטו"ז ומג"א סי' ק"ס שכ' בשם רש"ל דהיולא מביהכ"ס יכול לשאוב מים בחפזו מן הכלי לרחוץ ידיו והמים לא נטמאו וכשרים אח"כ אפילו לנט"י לאכילה פ"ש עכ"ל:

(יח) בש"ע סי' ד' סעי' י"ג כ' א"ס ה"י ניעור כל הלילה יש להסתפק אם לר"ך לטו"ל ידיו שחרית להחפול ולהעביר ר"ר מידיו. הג"ה ויטלם בלא ברכה. וכ"כ בש"ע הרב. ובס"י היעב"ץ סעי' ט"ז. עוד כ' אפילו היו ידיו בבחי' ידים יטול מיד כשיאור היום מכלי בלי ברכה. אפילו ישן מעט ואח"כ ניעור. וא"ס נגע במקום מטונף או פשה לרכיו לר"ך לברך. ויראה לעשות כן כדי לברך. וכן יעשה בלי שנועות וליל הושר"ר א"ס לא ישן שינת קבע. וכ"כ בדה"ח דין השכמה הנזקק סעי' ט' וסעי' ט"ז. ובקש"ע סי' ב'. ובמסגרת סק"ד בשם סדר היום שכ' בשם אליהו רבא. ובחי"א כלל ב' סעי' ד'. ובחומ"ה ס"ק ט"ז ואלף המגן סימן תרי"ט סקמ"ד בשם פרמ"ג והעב"ץ ודעה. ובברכת הבית שער ל"ב שער' ברכה סעי' ח' ט' ומסיים ולכן יגע במקום מטונף או יפנה ויברך לכולי עלמא וכו': (יט) בש"ע שם סעי' י"ד כ' השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו יש להסתפק אם לר"ך לטו"ל ידיו פעם אחת כשיאור היום להעביר ר"ר השורה על הידים. הג"ה ויטלם בלא ברכה. וכתב מג"א ס"ק י"ג אפילו ישן שינת ח"ל ברכה. דלר"ר ח"ל ברכה. וכ"כ בש"ע הרב שם ומסיים שיחזור ויערה על ידיו ג"פ כדינ"ס כשיאור היום. וכ"כ היעב"ץ סעי' י"ז. וכ"כ בדה"ח סעי' י'. ובקש"ע סי' ב' סעי' ח'. ובחומ"ה שם ס"ק ט"ז וכלל קל"ח ס"ק י"ב:

(כ) במטה אפרים סי' תקפ"א סעי' י"ב כתב. וכ"כ בס"י תרי"ט סעי' ל' כשמשימין לסליחות אעפ"י שהוא קודם אור היום לר"ך לברך בשעת נטילה ברכה על נטילת ידים. וגם לר"ך לברך ברכה החורה קודם הסליחות ואח"כ כשגומרין הסליחות והאיר היום לר"ך לטו"ל ידיו שינת. ויערה עליהם ג"פ כמו כל נט"י שחרית. אבל לא יברך על נטילה זו ברכה פנטי. וכתב בחלק למטה שם בשם השליה שיש להזכיר בימים האלה את ההמון על כך. וכ"כ בישועות חכמה סי' ב'. ובמחנה יהודה אזהרות ח"י רל"ז סעי' כ"ג בשם הסמ"צ דאף ספק ספיקא לא מהני בזה מחמת סקנה

דברי יחזק א"ח קי"ב כ' שמעתי שכהנה"ק מהר"ש מנעלו זי"ע אחר שהנושא מתוך הבית לחוץ את הכלי עם מימי הרחולא מנטילת ידים שחרית ושופכו לחוץ הוא מסוגל ליראת שמים:

(ש) בא"א מהדו"ת סי' ד' כ'. כוזה"ק כ' שמירה ממ"י נט"י שחרית. ומי"מ מי רגלים גריעי שחקנה חז"ל מלהרהר סמוך להם דברי תוה"ק מסורה לכל. ושמירה ממ"י נט"י מליך עליהם הוא כוזה"ק. וי"ל דלא חמירי ממ"י רגלים ובטילי ברוב מים נקיים. ומופיל כיסוי לילך ע"ג. וכ"ש כשנתיבש המקום. ומופיל הדחת הכלי וכו'. וא"ס בשעת נט"י שחרית נכנס אלכעו שלא נטלו בהכלי בהמים. שא"ן המים נעשים כשופכים עי"ז כיון שלא ה"י הכנסת היד כדי שיה"י נטילה ע"י הכנסת ההוא. ולגבי נט"י לסעודה הדין כן. ובתה"ד ז"ל לידד בזה. ומי"מ קי"ל להקל היטב עכ"ל:

(שז) ב"מ נחלה לישראל בהלכה למשה סי' י"ג כ' שמע ממרן ההגה"ק בעל ד"ח מלאנו זי"א שאמר שבעל עבודה הקודש חזר ממה שכח שאסור לקרות נגד מים של נט"י שחרית. וכ"כ בארחות חיים סי' ד' בשמו. ונראה דמכ"ש שא"ס יבטלם ברוב מים אחרים אז מותר לכ"ע. וכ"כ בטפ"ה בקי"א בשם ומסיים בשם ח"א דשי"ך בזה ביטול ברוב מים טהורים. וכ"כ בחומ"ה כלל ב' בהשקפה בשמו. וכ' הטעם כי לא חמור המים שנטלו בהן הידים מן הידים עלמין קודם נטילתן. ולא מלאנו שיה"י אסור לקרות כנגד הידים. ובישועות חכמה נסיים בזה וזה כתב. וא"ס קשה לו עתה לשופכן. ישפוך לחוכן רביעיית מים וכו' מנעלן. ולא יבטל עי"ז מחורה וחפלה. כיון דמנכג זה לא נזכר בגמרא ולא בפוסקים. וכ"כ בחלק המגן סי' תרי"ט שם:

(יז) בביתר חורה ב"ז מנעל מסגרת השלחן כ'. בכמה מקומות המנהג להעמיד חבית מים בבית המדרש וכל אחד תוחב שם את ידיו ואפילו לאחר שפשה לרכיו. יש להסתפק אי מהני כ"ל דברי הטו"ז בס"י ד' סקני שכ' דלרוח רפה כפי עירוי ג"פ דוקא. ושכשך הכלי אפילו מאה פעמים לא חשוב אלא אחד שמיד נטמאו המים. אי"כ לדברי האומרים דהיולא מבית הכסא לר"ך לרחוץ ג"פ דוקא. לר"ך להיות השכשוך בג' ממות מחולפים. ואפי' להאומרים דסגי בסי"א. נטמאו המים ושוב אין רחויין לאחר. ולכן יזהרו לעשות כלי לשאוב בו מן החביות ולעדות על ידיו עכ"ל. וע"י במסגרת

סכנה. וכ"כ כל הפוסקים דלפיל וכל האחרוני' שאף בשאר ימות השנה לריכים ג"כ ליזהר בזה :
(בא) בממ"א ס"י תר"ו סע"י ט"ז כ'. וכ"כ בס"י היעב"ץ אלל הנהגות הבוקר. מי שנטמא טמאת קרי וטבל קודם שהטיל מים לא פלטה לו טבילה ולר"ך לחזור ולטבול שנית אחר הטלת מים. ובכל זה אין חילוק בין אם ראה קרי לאונקו או מחמת תשמיש. וכ' אלף המגן ס"ק כ"ז שאף בשאר ימות השנה לריכים ג"כ ליזהר להטיל מים קודם ירידתו לטבול דאם לא כן יהי' טמאים כשיטלו מים אח"כ כיכ הג' רי"ס ושא' עכ"ל. אה"מ וע"י במשכת מקואות ס"ח משנה ד' חולין דף כ"ד :

(בב) בב' שו"ת הדר כי. בשם ס' מגיד משרים שהזהיר להבית יוסף ז"ל לטבול בשני וכחמ"ש. ומקפידין שלא יעבור ג' ימים בלא מים. כי אין מקרא יולא מידי ששיטו שלא ילכו ג' ימים בלא מים. וראיתי בשו"ת מן השמים דזה מסבב הגאולה ח"ו. וכ"כ בטעמיה דף ט"ז בשמו. כנה"ש פליגי שנת כתב בשם ח"א המקיים מצות טהרת עלמו במקוה בימי החורף יקבל שכר ג"כ על טהרתו בימי הקיץ. ואלף המגן ס' תקפ"ד כי בשם לקוטי תורה מן האר"ז' ס' תבא. שלשה דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה ואחד הוא המקוה וכו'. וכ' שם בהשמועה ע"י בספרים הק' שהפליגו מאוד במעלת המקוה כי מטהר את הנוף ונפש. ע"י בספר אור החורה ברמזי חב"ל. ובס' לקוטי יקרים דף י"ב וכ' תלמודי רבינו יונה ז"ל שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם כטבילה עכ"ל. ובס' ח"א דף מ"א כי קי"ל כהתוס' שהתפלה נר"ך טבילה ולא לד"ח. מי שזכיר במקוה לא יזיק לו שום מים. מקוה הוא שם הוי"ה עכ"ל. בברכת הבית ש"כ שער ליב סע"י ח' כ'. אם רוצה לילך למקוה בבוקר ימתין בברכת ענט"י עד שיבא מן המקוה וירחץ ידיו ופניו ואלו יברך ענט"י וברכת החורה ככסן שמקדש קודם עבודתו אחר שהי' במקוה. וע"י לעיל סע"י י"ב מה שכי' בשם ח"א לברכו אחר המקוה לעת כליוך. וע"י לקמן ס"י ח' מש"כ שם :

(בג) בש"ע או"ח ס"י ו' סע"י ג' כי ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהוא ברכת סכודא' וכו'. וכ' מג"א סק"ח ואינה ברכה הסמוכה לחברתה לכן רשאי לומר בבוקר בקומו עד אלהי נשמה. ונביה"כ יתחיל אי"נ (פור). והביא כי דמ"מ יאמר

תיכף אלהי נשמה כמו תפלה הדרך ס"י ק"י סע"י ו'. וכ"כ הלבוש. ובאה"ט סק"ז. וכ"כ בש"ע הרב סע"י ז' לסמוך אלהי נשמה לברכת אשר ילך כדי שתהא ברכה הסמוכה לחברתה שדי לה בברוך שנתחלת ברכה ראשונה. וכ"כ בס' היראה לרבינו יונה. והישיבה סוף שער ב' פ"א ח"ל. יברך ענט"י ויברך תיכף ברכת אי' וברכת אי"נ כי ג' ברכות אלו לריכים להיות על הסדר בזה אחר זה. וכ"כ שם סוף פ"ג. וכ"כ בס"י היעב"ץ. ובש"ע של ר' אלעזר הקטן דף ו'. ובס"ס מדרש פנחס. ובספר הנהגת אדם מהג' משראג בשם ס' תולדות חיים. וכן נדפס בסידור תפלי למשה ממחרים מקארדיווארי. ובס"י חמדת ישראל וס"י תפלה ישראל פס"י האר"ז'ל ובס' האר"י ז"ל ג' ברכות אלל-ענט"י וא"י בוא"י :
(כד) בעבודת הקודש קשר גודל ס"י ה' כי בשם האר"ז'ל לומר אלהי נשמה תיכף אחר אשר ילך. וכ"כ בח"י אדם כלל ז' אות ח'. ובס' בני יששכר יום הכסא מאמר ב' אות כ'. ובה"ש בשם סדר היום ובשם הוזהר. ובס' זכרון יהודה כי שכן אמר הגאון בעל אמרי ח"ש. ובס' ברכת הבית שער ל"ד ש"כ סע"י י"ח ושער ל"ה סע"י ח' בשם הטור ס"י מ"ו ובשם מג"א וש"ע הרב. וכ"כ בא"ח מהדו"ת בשם הנה"ק מוהר"ל. ובארמונות חיים סע"י ד' בשם שו"ר ערך השלחן הנדפס בס"ס חוקת העם שכתב בשם ס' הקנה. וכ"כ הרדב"ז בתשובה ח"ג ס"י רכ"ב. וע"י בספר דרכי חיים באות אלהי נשמה ח"א עכ"ל. ובישועות חכמה ס"י ב' סק"י כי נוסח סידור משרז"ש ענט"י וא"י ואלהי נשמה וכו'. וכ"כ בסרי ט"ן חיים וס"י האר"ז'ל. ואלף המגן ס"י תקפ"ח ס"ק כ"ז. ובטעמיה בק"ח סע"י ו' כולם כ' לומר אי' וא"י בזה אחר זה בלא הפסק :

(כה) בא"א מהנה"ק מבוסשאטש ז"ע כתב. ח"י מובג לפעמים לברך ברכת התורה הק' קודם אשר ילך ואח"כ אי' ואלהי נשמה ולא ראיתי עושים כן גם לא שמעתי. וגר"א שהוא-מלך שאינו שוב לכל נפש. שאל ס' הרוב לריכים למחר לומר אי' ולברוק אי' אנקיות שנית קודם ברכת התורה הק'. ומימ' נחשט להסמך אלהי נשמה לא"י. אך מי שאפשר לו להקדים ברכת התורה לא"י וא"נ הוא על ד' היותר טוב לכ"ע רק ברכת על נט"י לריכים להקדים לכל וכו'. ובא"ח מהדו"ת כי יברוק קטנים ויאמר פעם שנית אי' וא"י סמוכים עכ"ל :
(כו) בא"א מהנה"ק מבוסשאטש סימן ו' סע"י ח' כתב

כתב בשם אבודרהם הנוסח אשר ילך וכו'. שאם יסתם אחד מהם או אם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. וכן נדפס בקצת סדורים גם במדינת אלו. וכן שמעתי שאמר הרשב"א בעל קדושת לוי וזקלהים ע"ש עכ"ל. וה"מ וכן שמעתי שאמר הרשב"א בעל דברי יחזקאל משינווא. ובעל דרכי תשובה על יו"ד. ובעל אמרי יוסף. וכ"כ במהרי"ח בשם סידור הארז"ל והרמ"ק והרמב"ם ואבודרהם והב"י. אך נוסח הגמרא שלפנינו ובסי' ר"ע ובבב"ב ובפי' רש"י ובר"ף ורא"ש ובמחזור ויטרא הוא יפתח קודם ליסתם עכ"ל. ובבאר יעקב סי' ו' כי שני נוסחאות אלו:

(ב) בש"ע סי' ו' בשעת סקי' כתב ועי' בשלמי יצור דגירסת הר"ף לומר א"ל שנתה בי טהורה ה"א. אבל בש"ס וכן ברמב"ם והרא"ש והרד"א אין גורסים לומר חיבת. ה"א. רק טהורה. אחת נראת וכן הוא לפימ"ש בכוונת וכו' אין לגרוס חיבת ה"א עכ"ל. וכ"כ בעבודת הקודש קשר גידל סי' ה'. וכי בטעם דעל הרוב חטא ואיננו טהור. וכתב שכן נדפס בשלמי לבד עכ"ל. וכ"כ בברכת הבית שער ל"ה בשם שעי' ועי' בלקוטי מהרי"ח ה"א:

(בח) במעשה ארנ' במס' פאה פרק א' כתב על ותלמוד חורה כנגד כולם. שהוא כמו המלכוש שקורין טיוליג איינהיל שהוא מיפה כל המלכוסים. אבל אדם פרוס עלובש זה המלכוש גנאי הוא לו. כן הוא התורה הק' כנגד כולם למי שיש לו כבר כל המלות הנ"ל עכ"ל:

הלכות ציצית.

כ"ט בש"ע א"ח סי' ח' סעי' ח' כי. יכוון בהתעטפו בליטת שווי הקב"ה להתעטף בו כדי שזכר כל מלותיו לפשות. סי' י"א סעי' א' כי. החוטין לריך שיהיו טווין לשמן שיאמר בתחלת הטווי שהוא עושה כן לשם ליטת. או שיאמר לאשה טווי לי ליטת לטית. ואם לא היו טווין לשמן פסולים. סעי' ב' כי. ולריכין שזירה ושיהיו שזורין לשמן. וכ' מג"א סק"ג ואפילו נדיעבד פסולים אם לא היו שזורין לשמן. וכ"כ בש"ע הרב. ובסי' היעבין. ודע"ה. ובמסגרת השלחן ותורה. עוד כתב שבשעת הדחק מקילין באם לא נשור לשמן. אבל אם לא היו טווין לשמן פסולים אפילו בשעת הדחק. וכ"כ בחי"א כלל י"א סעי' י"ד. ותו"א כי שיכפלים אחר הטוים לשנים ושזרין. ערוך ערך שם. אבודרהם. סי' ה' פירשם לרשי. וכ"כ מפוסקים. וי"א שזריך לשורם

בשם מג"א ופוסקים:

(א) בש"ע סי' י"א סעי' י"ד כי. לכוון באויר ראשון ז' כריכות. ובב"י סי'. ובג"י י"א. ובד"י י"ג. שפולים כולם ארבעים. כמנין ה' אחד. שפולים ל"ט ועם השם הם ארבעים. וכ' הטווי (יבשני ט') ובכוונות הארז"ל כי בשני ח' וביאר שם טעמו עפ"י הקבלה וכוון לשמוע אל קבלתו. ומג"א כי (ובשני ט') ובשלח"ק כי לפחות בשני ח' ואז הוא מכוון כמנין ה' אחד. וכ"כ הלבוש. וכ"כ בכוונות עכ"ל. וכ"כ בש"ע הרב סעי' ל'. עוד כי ולפי שנוי הוא לליטת שיהי' אורך כל חוליות בשור לכן באויר הראשון שהכריכות הם מוטטים ירחיקם זו מזו. ובאויר השני יקריבם מעט זו לזו. ובג' יקריבם יותר. ובד' יותר עד שיהי' מדה א' לכולם. וכ"כ בקש"פ סי' ט' סעי' ה' והנוי הוא שיהיו כל החוליות ביחד שלים והחוטין התלוין. שני שלשים. וכ"כ כל האחרונים להלכ' למעשה לכוון בב' ח'. ליטת בגימטריא תיר' ח' חוטין וה' קשרים כנגד חמשה חמשה חורה הרי תרי"ג:

(ב) בש"ע סי' י"ד כי שקשירת הליטת לריכה כוונה לשמה. וכתב בקש"פ שער האהבה בשם בעל קנה חכמה שכי' בשם אלשיך שזריך שיוליא הכוונה בפיו דווקא. אעפ"י שאמר חז"ל מחשבה טובה הקב"ה מלרפה למעשה אעפ"י אם מוליא הכוונה בפיו דווקא הוא בורא מלאך מזה הכוונה. וכ"כ בקי' שער התפלה בהקדמה שו"ת מנעל באר מים חיים וסי' סדורו של שבת לומר בפס דוקא. ואם לא אמר בפס אלא במחשבה יתירם מהכנגד ויחזור ויתלם ויקשרים בכוונה שיאמר בפס קודם שיתלם. הריני עושה דשם ציצית. וכ"כ בזה"ק. פי' תזריע דף כ' פ"א וז"ל בשעתא דהוי ענדין עבדתא. הוי אמרין דא למקדשא. דא למשכנא

ידיו ולא יסמוך על המשיכה לחוד שהוא קנין דרכן כמ"ש בשצ"ת ס' תרניה לענין אחרונ' ומוכן ממילא דהיה לענין טלית דכסותך אמר רחמנא כמ"ש בפמ"ג ס' י"א עכ"ל. בשצ"ת ס' כ"א כ' בשם שלמי ליבור שכי' בשם בעל עשרה מאמרות שכתב מילה מן המוכרח שיהיו הלינית משולשין ולא נגררים אלא יהיו תלויים ועומדים מחלי גופו ולמטה. וכן הוא נכתבי הרב זלזיה שזחינת טלית הוא עד החזה ומשם ואילך הוא נחינת לינית וכו' עכ"ל שצ"ת :

(לו) **בס' רזיאל** המלאך כתב. שורש המלות נח' דברים הם בעד ח' חוטי לינית דכתיב וזכרתם את כל מלות ה'. חוט א' כנגד הצינים שלא יראו בעבירה בלי יהא רוס עינים. ולא תחורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. שלא יקרוץ בעין. זה לאוין של עינים. ועשה לעינים שנאמר פן חשכה את הדברים אשר ראו עיניך. ושה עינים יושיע. והיו לטוטפות בין עיניך. חוט "השני" כנגד אזנים. לא תשא את שמע שוא. שלא ישמע דברים בטלים הרי לאו. ועשה שמע ישראל החוקים. חוט "השלישי" כנגד בית הבליעה. לא תאכל כל תועבה הרי לאו. ועשה אכילת מלה וכיולא ב' חוט "הרביעי" כנגד פה ולשון המדברים. שלא ידברו דבריה בטלים שעובר בלאו כדכתיב כל הדברים יגעים לא תשבע לא יוכל איש לדבר. לא תשא את השם לא תשבעו לא תשקרו לא תענה הרי לאוין. ועשה ושננתם לבניך. אף לשוני תהנה לדקך. חוט "החמישי" כנגד הידים. אל תשא ירך עם רשע ולא תגזול הרי לאו. ועשה פתוח תפתח את ירך. וקשרתם לחות על ירך. חוט "הששי" כנגד הרגלים לא תלך רכיל. לא תלך אחרי אלהים אחרים. ואן ברגלים חוטא הרי לאו. ועשה אחרי ה' אלהים תלכו. בכל הדרך אשר לזה ה' אלהים תלכו. שמור רגליך כאשר תלך אל בית אלהיך. חוט "השביעי" כנגד הערוה לא תנאף הרי לאו. ועשה ואחס פרו ורבו והמילה. חוט "השמיני" כנגד הכעס והרגלון. ועוד שמריח ריח עבודה זרה כדכתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרס הרי לאו. ועשה להריח הדסים בשבת וכיולא בהן וכו' וכ"כ בס' אל' ס' מוסר ליום ג' סעי' ליה ע"ש :

(ז) **בש"ע** ס' י"א סעי' ט' כי יעשה נקב באורך הטלית לא למעלה מג' אלכסות שאינו נקרא כנף ולא למטה מכשיעור שיש מקשר גודל עד סוף הליפורן משום שנאמר על הכנף ואם הי' למטה

למשכנא. דא לפרוכת. וכן כל אומנין בגין דתשרי קדישם על ידיהון ואחקדש ההוא עבודתא וכד סליק לאחריה בקדושה סליק וכו'. וכדין סייעתא דשמיא שארי עליו וקביה זמין עלי' קדושתא וקארי עליה שלום וכו'. (ועי' לקמן אלא עיני בנין בית ס' ג' סעי' ב' זה הזוה"ק) וכ"כ בס' ברכת הבית שער ל"ז סקליה. ובתו"ח כלל י"א סקט"ב בשם הפוסקי' לומר בפה דוקא. ובס' זכרון מנחם כ' בשם משנה ברירה דמדברי הב"י משמע דגם התחינה בכנף לריכה כוונה לשמה ושכימ מתוס' מנחות וכל י"ש יהי זכיר להוליא בשפתו בפירוש שחולה כל הדי' לינית לשם לינית. ובלקוטי מהרי"ח כתב בשם ספר לקט יושר שמלוא שכל אדם יעשה הלינית לעלמו : (ג) **במד"ר** פנחס בס"ס כ' בענין עשיית קשירת הלינית היה מקפיד לומר מקודם.

הרגלי עושה לשם מצות ציצית. והיה מקפיד שיהי בלא הפסק דיבור. למנות בפה הכריכות כזה. (כי בטוט"פ ס' י"א יקח די חוטין מלד זה ודי חוטין מלד זה ויקשור ב' פעמים זה על זה ואח"כ יכרוך חוט הארוך סביב ה' חוטין. ועיין לקוטי מהרי"ח ח"א) וימנה א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ויעשה שני קשרים זה על זה ואח"כ יכרוך וימנה. ח' ט' י' א' ב' ג' ד' ה'. ויעשה שני קשרים זעין ושז' ימנה. א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' א' ב' ג' ד' ה'. כאותיות ה' אחיד. וכ"כ בס' זכרון יהודה שכן נהג למנות ולעשות הכריכות הג' בעל אמרי א"ש :

(ד) **בש"ע** ס' י"ד סעי' ב' כתב. הטיל ישראל לינית כנגד בלא כוונה (ס' שלא נתכוין לשם לינית) אם אין לינית אחרים (מלויס) להכשירו: יש לסמוך על הרמב"ם שמכשיר אבל לא יכרך עליו. וכ' טו"ז סק"ג דריש והר"ש ס"ל דבעינן תלויה לשמה. ומנ"א סק"ד כי ואם תאמר יחורס מהבגד ויחזור ויתלס כנגד כוונה. וז"ל דמיירי בשבת. וכ' מחלי' השקל וכ"כ בהגהות רע"א היינו סמוך לשבת כל כך שאין שהות להחיר ולקשור כוונה. ועי' באה"ט סק"ג. וכ"כ בש"ע הרב סעי' ג' ובתו"ח כלל י"א סק' ע"ד בשם ומס' בשם ארסי' או שהי' סמוך לזמן חסלה שירא לעבור זמן חסלה. וכ"כ במסגרת :

(ה) **ב' בס'** זכרון מנחם ועי' במ"ב שהמדקדק במעשיו יראה לשלם עבור הלינית קודם שיפילס כנגד כדי שיהי קנין דארייתא תחת

שהוא ללד הבגד ולא מהנקב שהוא ללד חוץ. וממילא דשיעור מלא קשר אגודל נמדד מהנקב ששי שטוח ללד חוץ. כתב בתוכחת מוסר הנספח. לסי' דהיה לידע בדבר שיעור הנקבים למטה השיעור לא נחת מארבעה לענטי מעטער. ולמעלה לא יחר מעשה לענטי מעטער. ועי' לקמן סי' ה' השיעור :

(מא) בל' קושי מהרי"ח ח"א כתב בשם קש"ס דלמנהגינו שפושץ בטיק ב' נקבים יהי' הלי' יולאים ללד הטלית מבחוץ. ועי' בסידור החניא שבי שיקשור הלי' סמוך לבגד ממש כדי שיהי' קשר הראשון למעלה מקשר אגודל עכ"ל. (איהי' וכי' בישועות חכמה סי' ט' סק"ה בשם סי' החניא ומסיים היינו שיהי' הקשר הראשון סמוך ממש להנקבים וכן יש לנהוג עכ"ל. וכי' בח"א מהדו"ת ומסיים ועי' אין הלי' יורדין לסויות והם נוטפין על הקרן. וכיון דהקמט ניכר לכל רואה וידוע לו שהבגד שם כאגודל בין תחילה להשפה עי' אין חוששין עכ"ל. וכי' בסי' זכרון יהודה שכן נהג הג' בעל אמרי א"ש) שם. ועי' בא"ח מהגה"ק מבוטשאטש שמסקנא בזה להלכה מ"מ למעשה חושש שלא לשנות מדברי הגה"ק החניא. וכן בשו"ת חסורת שי מפלס הרבה בדברי החניא ובמסקנא מחזיק בדבריו. וכן שמעתי מאדמו"ר ההגה"ק בעל קדושת ייטע זלוקלה"ה שכאשר הראה את דברי החניא הניח לפניו מר אביו אדמו"ר גאון ישראל וקדושו בעל ייטע לב זלוקלה"ה. לזה מיד להחיר לו הלי' מהטיק ולקשר בדברי הגה"ק החניא עכ"ל :

(מב) בש"ע סי' י"א סעי' ט"ו כי"א שריד לרקק שחלה הלי' לאורך הטלית דבנין שחלה נוטפות על הקרן (הגיה סי' תלוי על הקרן) ואם הי' ברחבו לא הי' נוטף שהרי כלפי קרקע הי' תלוי. ועי' טו"ז סיק י"ז ומג"א סיק כ"ד. וכי' בשע"ת ס"ק כ"ו סי' בפה"ט וביד אפרים באורך איך יש לנהוג בהוי"ת הלי' שיהי' קרוי נטף על הקרן. ובדרכי יוסף הביא בשם מהריק"ש שכ"י סי' שיהי' אורך נמשך על אורך הטלית דהשתא כהעפסו כשחולק הרוחב בזרפותיו מושלך שני הלי' לפניו ובי' לחצריו נטף על הקרן. ואנשי מפשה תולין אותם שיטיו ארכן נמשך לרוחב הטלית וכו'. ואין ל"ל דהשתא נטף על הקרן שלא בשעת פיעוף ובשעת פיעוף לא. ואכן בתר שפת פיעוף אזלין וכו' וראיתי למר זקנני הרב מהרי"א אזולאי (והוא בשם המה"ס חסד לאברהם) כי ואני נוסב בב' לי' של אחרי' כסדרת מהריק"ש ובי' לי' שלפני כאנשי מעשה כי בזה סמוך יסי' כל

למטה ממלא קשר גודל הי' תחת הכנף. אם הי' רחוק מהכנף מלא קשר גודל ונתקו מחוטי הערב עד שלא נשאר בו כשיעור כשר. כיון שהיו בו כשיעור בשפה שהטיל בו לי' זה. י"א שבתוך רוחב הבגד אין לו שיעור. וי"א שדין רוחב הבגד כדין האורך ונראין דבריהם עכ"ל הבי'. וכי' האחרונים שדין אורך ורוחב שוה. וכתב בסי' באר יעקב (עד סוף הליפורן) היינו סוף הליפורן השוה לבשר. מ"ז. והוא לפרך ב' גודלין. ב' תניא ועי' בארחת חיים שם :

(דח) שם הג"ה ג' אלכפות. היינו גודלין. ומודדין זה ביושר ולא באלכסון מן הקרן (כ"י). וכ' הטו"ז סק"ה בשם הכ"י למדוד במקום רוחב הגודל ולא מראשו במקום הקלר. ובשעת סיק י"ב ב' ובמחזיק ברכה הביא מדברי ס' בכוונות שהג' אלכפות הם חמה קמילה וזרת. ובס' מלת שמורים ובשלמי לבור כי שגם הארז"ל יורה שמודדין רק במקום הקלר. וכ"כ בפרי עץ חיים שמודדין במקום הקלר שבאגודל. והנך ג' אלכפות דאמה קמילה וזרת ומקום הקלר שבאגודל חד שיעורא הוא. ועי' במשנת חסידים שנקראים כולם אלכפות על שם אלכע הסמוך לאגודל לפי שהם גבורות. וכי' ביד חפרי"ם שם עכ"ל. במסגרת השלחן סי' ט' סק"ג ב' הכל הפרמיג במי' סק"ה ורז"ש סעי' ה' ורז"ש בסידור וחי"א כלל כי"א פסקו דמודדין במקום הרוחב שבאגודל. ונעו"ז ופרמיג וחי"א פסקו דאף לקולא מודדין במקום הרוחב עכ"ל :

(לט) בש"ע הרב סי' י"א סעי' כ"ב כתב בשם המג"א. ובחי"א כלל י"א סעי' כ"ו. וכ"כ היעב"ץ. לא יטיל הלי' בשפת הבגד שאין בו חוטין חרוגים שתי וערב הנקרא (שלאק או בויטליך או טרחלדניך) דלא מיקרי בגד ולכן לריד לחתוך (השלאק או וכו') כי יש בו מחלוקת אם מנערף לגי' אלכפות. וכ' בתו"ח סיק ס"ז שא"ל לחתוך הכל חלה מסביב הכנפות. (יד הקטנה וכו'). וכי' בקש"ע סי' ט' סעי' ג' ובלקוטי מהרי"ח בשם מג"א. ומסיים שיחחוך סביב הנקב קודם שיקשר הלי' דוקא :

(מ) במג"א ס"ק י"ג כי בשם הב"ח דטלית קטן יעשה ב' נקבים וכו'. וכ"כ בכוונות שהארז"ל נהג כן. וכ' בסמיג בא"ח והעושים ב' נקבים יעשה במישור ולא באלכסון ומודדין ג' אלכפות מנקב ראשון בבגד לא מהשני של ל' ימין ול' שמאל. ובלקוטי מהרי"ח פירוש שמודדין מהנקב

כל הדי' לית' נוספות על הקרן ביושר מה שאין כן
לסכרת הלשי מפשה לית' שלאחריו הס' תחת הקרן
ולמהריק"ש שלפניו תחת הקרן:
(מג) וב"ב כשיע הרב ספי' ליד ומסיים ובני
לית' העליונים פעמים לריך שיהי
הגדיל חלוי לאורך הכנף ולפעמים לרחבו והכל לפי
עטיפתו רק יזהר שלא יהי' הגדיל חלוי כלפי קרקע
אלא מוגע ומכה על הקרן עכ"ל. וכ"ל היעב"ץ
ומסיים אבל כשתלויים באלכסון על הזוית אסור
ולריך להפצרים ללד הב' ומותר אפי' בשבת עכ"ל.
וכ"כ במסגרת השלחן סי' ט' סק"ז שנאמר על כפי
בגדיהם ולכן די' לית' התחתונים של הטלית יהיה
תלויים בלוחם לר' שהחוטין שאינם ארוגין שקורין
טרעלדליך היו שם. ודי' לית' העליונים יהיו תלויים
על פליונות הטלית ויזהר מאוד שלא יהיו הלית
תלויין באלכסון על קרן זוית (ב"י ומג"א וס"ט ר"ש
וסי' דהיה ובי"א ופמ"ג ושע"ת ושלחן שלמה עכ"ל):
(מד) ב' בקש"ד עיני לית' לריך לזהר שזאת
לית' שכלו ראשונה בלד הראש

יהיו לעולם ללד הראש. כיון שזכו להיות למעלה
אין ראוי שירדו ופי"ב יש לעשות עטרה להיכר.
כשיע הרב סי' ח' ספי' ט' כי בשם מג"א ושלמה.
וכ"כ היעב"ץ ודה"ה לעשות עטרה לטלית ממשי
לסימן שהלית שלפניו שלמעלה לא ירין למטה
שמעלין בקודש ולא מורידין. והאריז"ל לא הקפיד
ע"ז. ומסיים היעב"ץ ומ"מ כשנקרע למעלה ורולס
להפוך ממטה למעלה מותר לכתחלה. ועיי' בספר
זכרון מנחם מפנין לעשות עטרה מכסף:

(מה) ב"ב אור לדיקים ט"ז ספי' ב' כי' יזהר
שילך בלית' כל היום שכל מי שאינו
הולך בלית' כל היום מנודה הוא לשמים. שם
עמוד התורה פי"ז כתב להיות נזהר שלא ילך ד'
אמות בלא לית' ח"ו כי הוא אחד מח' דברים
שהוא מנודע לשמים. וכ"כ בעבודת הקודש קשר
גדול סי' ב' ספי' ב' בשם ברכ"י סימן ח' שילבוש
טיק על החלוק וישן עמו ולא יסורנו ה"א במרחץ.
שם ספי' י"ב כי בשם אחרונים שא"ל לדרך בבוקר
על הטיק אם ישן עמו. שם לפורין שמיר סימן ח'
ספי' ק"כ כי' ישכב עם די' כנפות והלית' הני
מיני לשמרו מחטא. ורבינו האריז"ל לא ה' מסיר
טיק אף בשעת זיווג. בסי' תפלה ישרה כי בשם
האריז"ל כשלוש ע"ק לשבת לריך לדרך עליו ואפילו
לא פשט הטיק של חול:

(מו) בחי"א כלל י"א אות ח' כי מ"ע מן התורה

(מז) בגדו"ש כי גדול מעלת מלות לית' וכו'
באותו לבוש זוכה האדם להתעורר
מזיו השכינה. וכו' עתיד לקום לתחיית המתים של'
ותילכו כמו לבוש. ואמרו חכמי האמת כי מי שאינו
זהיר במלות לית'. וכשנפטר מן העולם מלכשים
אותו בלבוש אחר שידע בו אלל בעלי הדין ועל
ידו אוחזין בו כמה מלאכי חבלה ומכניסין אותו
בגיהנם. ובספר התכלת כי רש"י אומר כל הזהיר
במלות לית' זוכה ומקבל פני השכינה וכו'. וכ"כ
כתו"ה שם סק"ג. בש"ע האריז"ל ספי' ט"ז כי' ובסי'
נגיד ומלוא הזהיר בלית' משמשים לו לעתיד לבא
אלף ותית' עכדים וכו':

(מח) בל"קומי מנהגים ספי' ד' כי' הישן בטיק
א"ל לדרך בבוקר על מלות לית'.
ואם הסיר הטיק בלילה אזי בבוקר כשלוש א"ס
הוא מכסה ראשו ורוב גופו יש נוהגין לדרך. ויש
נוהגין שלא לדרך לפי שבזמננו אין יולאין בטיק
לשוק. ואותן הנוהגין שלא לדרך טוב לנהג לומר
ברוך אתה ויהרהר השם בלבו היינו ה' אלהינו
ויאמר מלך העולם אקב"ו על מלות לית'. וכל א'
יעשה כמנהג רבו. כי הרבה לדיקי הדור נהגו לדרך
בשם ומלכות ומעט מלדיקי הדור נהגו שלא לדרך
רק בהרהור. (אסימ ע"י בסי' דעת קדושים
בהסכמת ההנה"ק משינווא זלוק"ל) והנה הפמ"ג
כי' כי בג' ברכות היינו ברכת המקדש שמו ברכים
שגרו בתי כנסיות אומרים בא"י ובבתי מדרשות
אין אומרים. טוב לומר ברוך אתה והשם יהרהר
בלבו ויסיים המקדש שמו ברכים. וכן בברכת מודים
דרבנן. שבירושלמי איתא בא"י אל הסודאות. וכן
נהג הנר"א מוילנא. ואנו אין נוהגים כן. יהרהר
השם בלבו. וכן כנורא נפשות דבירושלמי כי' בא"י
חי העולמים. וכן נהג הנר"א. ואנו אין נוהגין כן
פי"ב יהרהר השם בלבו עכ"ל הפמ"ג. אך באמת
זה כלל גדול לכל ספק ברכות כגון הישן שינת
קבע על מנתו ביום שלדעת הרא"ש והרשב"א ובי'

לריך

ג"כ ח"ל לחזור ולברך על הקלית גדול. כי"כ בב"ח

דמיון

דמותר להחיר לזית מנגד אם רולה לפשות לזית
יותר יפות והיה אם נפסקו אפ"י שכשרים עפ"י
הדין ראוי להחיר ולפשות בהם שלמים מג"א. וכי
בשעת כשם סי' בית יהודה סי' קיה שמוחר להחיר
כריכות הליזית מהנגד אף שהם מכוונים בגימטריא
לשם הוי"ה אין בזה בית מיחוש משום מחוקת השם
שאין זה אלא בלידת אותיות אבל בדרך גימטריא
אין לחוש. ובש"ע הרב סעי' ה' כי ג"כ שמוחר
להטיל לזית אחרים יותר יפים ושלמים אפ"י
שליזית הא' כשרים מותר להחירם. בח"א שם כי
ואם קשה בעיניו הטרחה להחיר מותר לנתקם ואין
בזה משום כל תשמיש. ובח"א כי בשם ההלכה
מיה מנחם מרומנוב ז"ע שאפילו לא נחסר רק
חוט אחד כיון שלא נשאר רק ליא חוטין נכון
לפשות אחרים שיש סוד ורמז על מספר ל"ב חוטין
ולכ"ע שייך בזה הידור מלוא. וכ"כ במהרי"ח ח"א
בשמה. ופי' בלקוטי ש"ס סי' א' סעי' כ"א וכ"ב.
וכ"כ בח"א שם בשם שפית אר"ה:

(נד) בש"ע סי' כ"ב בטו"ז שק"א כי. בין בליזת
בין בתפילין יש לברך בפעם ראשון
שמנך עליהם שהחיינו כמ"א רמ"א ביו"ד סי' כ"ה
לענין כיסוי הדם ומינה לכל מלוא שאדם עושה
בפעם א' מנך שהחיינו. וכ"כ באה"ט בשמומסיים
בשם בית ופית לברך שהחיינו תחלה ואח"כ בברכת
להתעטף. וכ"כ בש"ע הרב סעי' א' בשם הטור סי'
כ"ג שכי' בשם הרב רבי יונה. וכ"כ בטע"ס. סעי'
י"א בהשמטה בשם ישועות יעקב. אבל בשפית כי
וכ"כ באחרות חיים בשם ברכי יוסף שכתב בשם
האר"ז. ובשם הרב אליה רבה. וכ"כ בס' כרם
שלמה שיברך קודם ברכת להתעטף בליזת ואח"כ
ברכת שהחיינו כמו בברכת מלבוש פרומים שהדין
הוא שמנך בתחלה מלבוש פרומים ואח"כ שהחיינו.
וכ"כ היעב"ץ ובה"ח ובקש"ע סי' כ"ט סעי' ח'.
ופי' בלקוטי מהרי"ח שהביא כי דעות:

(נד) בתו"ח כלל י"ב סקיט כי וז"ל. י"א שהחיינו
תחלה ואח"כ ברכת להתעטף. מג"א.
ב"ח. פ"ח. (א"ה"ט באה"ט. התניא בשם הטור בשם
רבי יונה. ישועות יעקב). ויש אומרים שיברך תחלה
ברכת להתעטף ואח"כ שהחיינו. פמ"ג. דה"ח. שפית
עכ"ל. (א"ה"ט אחרות חיים בשם ברכי יוסף בשם
האר"ז אליה רבה. כרם שלמה. והיעב"ץ. קש"ע).
ובאלף המגן סי' תר"ס סקיט ליב בהשמטה כי
מנהגינו לברך קודם ברכת להתעטף בליזת ואח"כ
שהחיינו. ופי' לקוטי ש"ס סי' א' מן סעי' ט"ז

ולסלן דיני עטיפת הטלית :

(נו) בתו"ח כלל ס"ב סקי"ג כי לפני שהחיינו על
פירות. הפמ"ג. ורש"י. וח"א. וקש"ע
כי לברך קודם שהחיינו ואח"כ ברכת הפרי (א"ה"ט
וכ"כ בא"ח מהדו"ת סי' רכ"ה. ובאחרות חיים סי'
רכ"ה בשם שו"ת כתב סופר ח"א סי' כ"ה ובס'
יוסף אומן). אבל באה"ט בשם הלק"ט. ור"ה"ט.
ומגן גבורים. וחתי"ס והג"ר י' ישעי' פוק בהגותיו
לש"ע אור"ח כי לברך תחלה ברכת אכילת הפרי
ואח"כ יברך שהחיינו וכן נוסגין במדינתנו עכ"ל.
וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א סעי' ד' דעות ומסיים
דעב"ד כמר עב"ד. וכ"כ בברכת הבית הב' דעות.
ובטע"ס סעי' רי"א בהשמטה בשם שו"ת מהרי"א
אשכנזי סי' ט' כתב בשם האחרונים לברך קודם
ברכת בפה"ט או בפס"א ואח"כ שהחיינו וכן עמ"א
דבר זה הנכון עכ"ל :

סימן ב'. עניני תפילין.

(א) בש"ע א"ח סי' ל"ז סעי' ג' כי. קטן היודע
לשומר תפילין וכו' חייב אביו לקנות לו
תפילין לחב"ו. הגיה וי"א דה"י קטן דוקא שהוא בן
י"ג שנים ויום אחד וכן נהגו ואין לשנות וכן דעת
הלבוש. וכ"כ מח"ל השקל שאסור להניחו קודם.
וכ' מג"א דוקא קודם לכן אין מניחין ועכ"ל נהגו
להניח כי או ג' חדשים קודם הזמן. וכ"כ בש"ע
הרב ובקש"ע סי' י' סעי' כ"ד. וכ' בפני זקן
מהג"ק מקאמאראל ז"ע במשניות מסכת ברכות
פרק ג' מ"ג. ובתפילין אסור לקטן להניח אלא
ביומא דמישלס לו תליסר שנין אפילו יום אחד לא
יקדים. ובמעשה ארג שם כי בדה"ט קטנים פטורי'.
ותפילין אסור לו להניח עפ"י מרן האר"ז והרמ"א
עד יום לארבעה עשר שנים. ובס' הדרת קודש כי
בשם הגה"ק מהר"ש מצעלו ז"ע. דטוב יותר
שהתפוררת בחיבה ימירה שיש לו בהתחלת המלוא
שיכ"י בזמן החיוב מן התורה כדעת האר"י ז"ל
והרמ"א. וכ"כ בטע"ס בק"א דף ג' בשמו. ובהנהגות
הגה"ק. מהרי"א מזידעשוב ז"ע כי שכדו נעשה
בר מלוא ביום שמחת תורה והתחיל להניח ת'
בערב סוכות :

(ב) בש"ע נ"ה כי הגיה מי שולד בלדר (בשנה
פשוטה) ונעשה בר מלוא בשנת העיבור.
אינו נעשה בר מלוא עד אדר שני. ובקש"ע עניני
ס"ח כי מי שנעשה בר מלוא ויום הולדו שנעשה
בן

להניח של יד מיושב ושל ראש מעומד (אגיר בשם הזוהר) ובמדינות אלו לא נהגו כן אלא שתיקן מעומד. וכי מגי'א סק"כ דהנחה תהא מיושב והכרעה והקשירה תהי' מעומד כמשיכ הרב"י סי' ה' דכל ברכות המלות בעמידה. כי בכנה"ג בכללי הסוסקים כל דבר שבעלי הקבלה והזוהר חולקין עם הגמרא הלך אחר הגמרא והסוסקים. מיהו אם בעלי הקבלה מחמירין יש להחמיר ג"כ וכו' עכ"ל. ובמחלית השקל כ' האחרונים בתשובתם כי בזה עכ"פ האדם ראוי להיות הלכט לכת עם ה' אלהיו. ואם מניח ת' בניתו ראוי לעשות כמו שהכריע מגי'א. אבל אם מניחו ברכים אל ישנה מן המנהג ויעשה הכל בעמידה:

(ז) בזה"ק פ' במדבר כ' לריך להניח של יד מיושב והמשנה ואינו מניח תשי' מיושב כמה עונש שלו חמור. ובשיע הרב סעי' כ"ז כי כנה"ה ומסיים ויש יולא את כולם. ולכתחלה טוב לנהוג שתהא ההנחה על הקיבורות מיושב והכרעה והקשירה על הקיבורת יהי' מעומד וכו'. כ' בנהו"ש ובתו"ח כלל י"ג סקייט בשם החולעת יפקב דמי שאינו מניח תשי' מיושב הוא מהפך עולמות ומקלקל הסדרים. וכיכ בס' מקור חיים והיעב"ן. בס' אור לדיקים סי' ה' סעי' ו' כי. וכיכ בעבודת הקודש קשר גודל סי' ג' סעי' י"ד שיש להניח של יד מיושב ושל ראש וכריכות האלכס מעומד טפי הקבלה. ומי שמוחזק בחסידות ומפורסם בלימוד הקבלה יעשה כן ולא אחר דמחוי כיבורא:

(ח) בא"א מהגה"ק מבוטשאטש כי. אודות הנחת ת' של יד מיושב אשר מוהרש"ל בתשו' סי' ל"ח ומציאו החי לקמן סי' תשי' הקפיד ע"ז כידוע ארי נהג להניח את תשי' בעת הכרעה (פי' כשהי' מניח ת' דרשי' בברכה) בעמידה. רק באופן שאני סומך את עצמי כל כך שאם ינטל אותו דבר אינה עמידה אשר קי"ל צוה לגבי כמה מילי שאין זה בגדר עמידה רק בגדר ישיבה. וכשאני בלינעה בעת הנחת ת' דרית או דרשי' שלא. בעת הכרעה אני יושב לקיים דברי הזוה"ק והמקובלים. כי בכנה"ג לא הקפיד מוהרש"ל כלל כי כוונתו רק בין רוחים במדינות אלו שנוהגים להניחם מעומד. ומי שבה ומניחם מיושב הוא בגדר רמות רוחא לבירות ולשמים ח"ו. או מיעוט עול מלכות שמים ע"פ מה שאין כן בלינעה מי שמסילות בלכבו שאינו עושה זה רק לקיים דברי חז"ל בזה לא הקפיד מוהרש"ל וכל דעימא, ובסמיקה כ"ל באופן שאי' להפמדה כשינטל

קדבר

כן י"ג שנים הוא בשבת אין קורין אותו לתורה ואין פושין הסעודה בלוחו שבת כי לריך דוקא להיות כן י"ג שנים ויום אחד וכו'. הטו"ז סי' רכ"ה סק"ד כי שמא לא לעשות סעודה ביום שנעשה בנו בר מלוא ביום שנכנס לשנת י"ד ביום שנכנס לחופה. וכיכ בס' באר יעקב סי' ל"ה בשם זוהר חדש דף כ"ט. חוקי חיים אות ק':

(ג) בס' אות חיים כי קבלתי מאבותי הגאון"ק ז"ע וג"כ כאן המנהג שלא להקדים להניח ת' אפילו יום אחד קודם וכו' כי התרגשות הנפש שבה להבר מלוא ביום הי"ג ויום אחד הוא קדושת אלקי ממעל בעת שבה לו הילר טוב. ואז מרגיש ביותר הארה ויראה בדבר קדוש הבה מן החדש וכו'. ומה שהמנהג שהיתוס ליע מתחיל להניח שנה אחד מקודם י"ג. כ"ז הוא מנהג הפורחת באויר שאין להם על מה שיסמוכו לדינא עכ"ל:

(ד) בארורות חיים סעי' ד' כתב בשם שו"ת בית היולר סי' ג' שכי כיון דחזין דהחסידים נהגו כדברי הרמ"א מסתבר שיש להם קבלה ע"ז מלריקים וקדושים וכו' ואין לשנות. וראוי לברך שהחיינו בפעם ראשון שמיחין וכו'. וכיכ שם בס' ד'. ובסי' כיכ בשמו דמה שכי בשע"ת סק"ב שבתפילין לא יברך שהחיינו ר"ל משום שכבר הניח תפילין מקודם רק שהתפילין הם חדשים אז לא יברך. אבל בקטן לאחר י"ג שנה היכא שלא הניח ת' ימיו בודאי מברך שהחיינו כדברי התנ"ש בס' כיכ דלא גרע ממלוא שהוא מזמן לזמן. ועי' בס' יפה ללב ח"ב שכל בשם ספר שלחן גבוה סק"ה שראה בעי"ק ירושלים חיו שנהגו כדעת הרמ"א. ובהגהות הגאון מצערזאן כ' ובתשובות פאה"ד להרמב"ם סי' מ"ט כי דדוקא בליית ותפילין ומזוזה ומעקה מברך שהחיינו בפעם ראשונה עכ"ל:

(ה) ועי' בלקוטי מהרי"ה ח"א שכיכ בשם תשו' בית היולר דהנוהגין כפי מנהג הרמ"א שלא להניח ת' קודם שיהי' כן י"ג שנה אז יש לו לברך שהחיינו כשמחליל להניח בפעם הא' דבלאו הכי יש דעות לברך שהחיינו על המלות ת' ע"י ביוד סי' כיכ בש"ך ובפר"ח. אך התבאר שם כי בלכך אין מברכין כיון שמתחילין להניח קודם החיוב ע"ס. איכ אותן שמתחילין להניח בזמן החיוב בודאי יש להם לברך שהחיינו. רק מהיות טוב שילכש בגדר חדש כדי ללאת ידי כל הספיקות עכ"ל. ועי' לעיל סי' ה' סעי' כ"ד וכו'.

(ו) בש"ע סי' ק"ה סעי' י"א כ' הג"ה יש מי שכי

הדבר הזה הוא טוב לכי' גם בין רבים כי אין צום שום שינוי צעירי הצרות ולא לך יהורא כלל ויולא ידי חובת שני הספרות בזה על לך היותר טוב עכ"ל:

(ט) וב"ב בארמות חיים סעי' ט"ז בשמו. ובהנהגות הגאון מצרעאן כ' וז"ל. במה שכתב המג"א דיברך ממומד. מלאתי גם בתשובת רמ"ע מפאני סי' קי"ב שאלה ד' שפסק כן. אבל רק הצרכה. ומהנכון לעשות ההנהגה בצמיכה דהוי כישיבה וגם כעמידה. ועי' מג"א סי' קמ"א סק"ב. וסי' תכ"ב סק"א. ובסמ"ע וטו"ז בהשמות לחומי סי' י"ז עכ"ל. אה"מ וכן ראיתי שנהגו רבותי ה"ק"ק בעל קדושת יו"ט וכו' בעל פני חיים ז"ע להניח תשי' בצמיכה:

(י) בש"ע סי' כ"ה סעי' י"ב כי מותר לברך על ת' שאולין ולא על גזולין. וכתב בארמות חיים שם בשם שו"ת מגדל השן סי' פ"ז אם אחד קנה תפילין מהסופר בהקפה ולא זקפן עליו במלואו הוי גזל ואפילו נתנם ביד אחר ואסור לברך עליהם. ובזכרון מנחם כתב בשם שו"ת אבני נזר מהגה"ל מסאנטשוב ז"ל סי' קפ"ג דהני שלוקחין תפילין של אחרים ומשנין הקשר לפי מדת ראשם לאו שפיר עבדי להבעלים ישנו אחיך הקשר לפי מדת ראשם נמלא ראשון לא ה"י של קיימא ולא ילא ידי חובתו ומסיים ומלואו לפרסם הדבר עכ"ל:

(יא) בש"ע סי' כ"ז סעי' ב' כתב. יש ליזהר שלא תזוז י' של הקשר מהתפלה. וכי באה"ט סק"ה שכוז"ק פ' פנחס מחמיר מאוד בזה. וכתב בשמ"ע בשם שלמי ליבור שנספר ז"ל הוכיח מהר"י זמח בשם הרב ז"ל דלריך שלא תזוז היוד לעולם אפילו בהיותה מונחים בתוך הכיס. וכי בצערת זקנים. ובש"ע הרב בשם הזוהר. ובהוי"ש ועי' כ' כי מכנדי אכבד וכו' יקלו. עוד כי בשם החולע"י שרריך לקרב היוד אל הבית שלא יקלץ כנטיעות וכל המרחיק מתרחק מעדן העוה"ב. וכ"כ בסי' זכירה בשם הזוהר. וכי בלחם רב. ובסי' קהלת שלמה. ובסי' אור לדיקים סי' ח' סעי' ה'. ובקשליה דף ל"ב כי הוא סוד גדול. וכ"כ בעבודת הקודש קשר גדול סי' ב'. ובנו"מ בשם הכוונות והזוה"ק. ובקש"ע סי' י' סעי' ז'. ובלקוטי מהרי"ח. ובחייא כלל י"ד סעי' י"ב. ובתו"ח שם סק"ב. וכי בא"ח סימן כ"ז סעי' ב' ומסיים ראיתי הרבה סופרים מובהקים מזהרים הרבה ועושים חמך בתוך המעצרתא כדי שלא יזוז קשר היוד מנוף הבית בגובה. וכי

בסידור קהלת שלמה בשם סי' שלחן שלמה וסי' מ"ב שיחתוך בהחיתורא מלמעלה ויהדיק הי"ד פס הבית והנוחן דעמו בזה ימלא כי רב המכשול ר"ל ע"כ לריכים ליזהר מאוד בזה עכ"ל. ועי' בארמות חיים: (יב) ב"ב חפלה לדוד ובסידור דעת קדושים להגאון הק' מכוטשאטש כתב לפי שנמלא דעת הקדמונים ז"ל שרריך לעשות הקשר של יד בכל יום כדי לקיים בכל יום וקשרתם וכו' קודם והוי לטיטפות ובכדי ללאת ידי שניהם תיכף כשיעשה הכריכות על הזרוע יעשה תיכף כריכה אחת על האלכנע האמצעי והוי כמו שני חכיפות בין האלכנעות והוי כקשר גמור ואח"כ יניח של ראש ואח"כ יתיר הכריכה מן האלכנע ויעשה השלשה כריכות כדינה עכ"ל. אה"מ ועיין בתוספות חולין דף ט' ובתוס' מנחות דף ל"ה שכים ר' אלי' וכי' בלקוטי מהרי"ח בשמו. וכי' בטעיה ק"א סעי' כ"ג בשמו לברך כריכה א' על האלכנע האמצעי קודם הנחת תשר': *

(יג) ב"ב"ק פ' עקב ברע"א מסימנא דף רע"ד ע"א כתב. דאמרו חזרי"א מאן דבטי לאנחא תפילין צעי לאסתכלא ברישא באינון חרין שינין דאינין רמיזין לאינון ז' זיינין דלית בהון רמז רזין סתימין עמיקין רמיזין. וכ"כ במסגרת השלחן סי' י' סק"ז בשמו. ובאות חיים בשם הזוה"ק ובשם יד אהרן על או"ח. ובלקוטי מהרי"ח ח"א בשמו. בזכרון מנחם כ' בשם סי' כף החיים דלפי הכוונה שמבואר בשער ההקדמות משמע דיש להסתכל בשנין של ד' ראשין. תחלה ואח"כ בשנין של ג' ראשין עכ"ל:

(יד) ב"ב"ב"ג כ' דיש ליזהר בשעת הנחת תשר' שלא לברך הברכה בגילוי הראש דהדרך הוא בשעה שנותן על ראשו השל ראש מגלה ראשו. וכי בחלק יעקב על או"ח בשמו. ב"ב"ק"י מנהגים סעי' ה' כ' בברכת תפילין של ראש שכ' הרמ"א לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד יזהר לאמרו אחר ההידוק שאם אומר קודם ההידוק הוי הפסק ומאוד לריך ליזהר בזה עכ"ל. אה"מ וכי' בסי' קהלת שלמה בשם פרמ"ג ח"א סק"י. וכי' בתו"ח כלל י"ג סק"ה בשם מ"ב שאם אומר קודם ההידוק הוי הפסק בין הברכה להנחה והוי ברכה לבטלה ולריך לחזור ולברך ולריך ליזהר בזה עכ"ל. וה"ה אלל ברכת הטלית יזהר לומר הפסקים לאחר הפיטוף שאם אומר קודם הפיטוף הוי הפסקים הפסק בין הברכה להפיטוף. וכי' בברכת הבית שער ל"ז סעי' י'. ושער ל"ח סעי' א':

* אחר המחבר, וכן פשה ההלכה מן מדיעשוב, וההלכה בעל אמרי יוסף מסאשינקא ז"ל.

לקיט

עניי תפילין סימן ב'

כמאיר

סוף בם' לור לדיקים ולור כיסר למסרים פלסירם
 סוף בם' לור לדיקים ולור כיסר למסרים פלסירם
 סוף בם' לור לדיקים ולור כיסר למסרים פלסירם
 סוף בם' לור לדיקים ולור כיסר למסרים פלסירם

סתם לא ידעו שיש להם חלק
 בחלומות של אלהים.

וְכָל הַיּוֹם הַהוּא יָשָׁב בְּעִירָא דְּבִלְקֵם
 (יח) בְּלִיקְוֹתֵי מַכְבֵּי קְסִי' ס' כ"י חֵיב נִדּוּל סל
 כָּל רֵב שִׁסְלֹו סַס חַח כָּכֵל כִּי
 מַדְסִי שִׁי חִי' כְּסֹוֹי סִי' לִי' סִי' סִי' סל
 כְּמֹן סִי' שִׁי' חִי' כְּסִי' כְּסִי' סִי' סִי' סל
 חִי' חִי' חִי' חִי' חִי' חִי' חִי' חִי'

[illegible]

בשם הקדוש פד נשגב ששגשג ונשגב

בשם קדוש ומסילין של רשם שסחתן וכו'

שלם כל סד'ן סחתן קדוש מסילין וכו' בלקוס

מסילין בשם אל :

(פ) בשם מסילין רשם פד רשם

בשם קדוש פד נשגב ששגשג ונשגב

בשם קדוש ומסילין של רשם שסחתן וכו'

שלם כל סד'ן סחתן קדוש מסילין וכו' בלקוס

מסילין בשם אל :

(פ) בשם מסילין רשם פד רשם

לְיוֹסֵף מִסְתַּלֵּעַס סֶל יֵד לֹא מִלִּי מִלִּי
מִן לֵד רַק יִכְרַכֶּנּוּ סָבִיב סֶל הִיד וְהַקֵּס סִי
סוֹד. וְדָמָה סִי שֶׁלָּה יִסִּי וְלֹאס מַתַּת יֵדוֹ
סִסַּת. וְכִסִּים סֶלְרִיזֵל הִי כִסֶּס סֶתְחֵלֶת סִיכִי
סֶלְוֹסֶס מְנוּסֶס מִלִּי כִמִּין וִי כִמוֹךְ סִיד. וְכִיכ
סֶלְוֹסֶס מְנוּסֶס מִלִּי כִמִּין וִי כִמוֹךְ סִיד. וְכִיכ

בבוקר מברייח סוף בסמס. ברח מסדות כליש. שפחות מו סלמסקו מו סקבסו חמור יי סדנס. ומו
לסר שלל סבי רלנס. של רלס סימנית לרכס
ב"ס כלור ססמלית כי מין סויל כלורת כק
ססוסס וקסר ססוכנין בו סמדיטות חלו סיקר סול
די סלר סרליטות סכ"ל. וכ"כ סכלר יסקב כסמו :
בסלכותם כי ים כמס שאלות ומקירות כוס כי
לססמ"ס לריך לברך סל מווס סמדיס סקובס. לס
ססולס סיל לנמרי ומסמ"ס ח"ל ברכס לס ים

(ז) בליקוים' מנגנים קט'י ו' כי סגור לנעכים

אחר שסיים ת' ונכנס לנעכים

חייב לנרד שנית על סה' כיב כל סרלשונים

וסלחורונים וסס'ס. סגס ססמג'ל מסוסק שלפסר

ססכ'ס סלנו סלינס ססרס לל סו' ססס סרסס סר'י

סלונסס וסססר'ל יסון סכ'ל :

(ס) בליקוים' מסריים כ' ססס סכ'י לססות קסר

ס'יכ סל סה' כ'כ כל סרלשונים

סרס'י וסס'ס סרלשונ סכ'י סר'י וסרלשונ סססל'ל

סס'י יסר ארונס ויקס סרלשונ סססל'ל ויססס

סרוב סטלין שטערט מביט דעם כמביט ונכחן נח
סטלין כלל דעמו וססק בפסיקות דחייב לברך. ואפי'
בקקטוים אס נכנס לבסכים דעם סרוב סטלין לברך
סביט. וכ"כ בחי"א כלל ייג ספי וי. סגס ססטניג
סוכך לבסמיר שלא לברך וכ' וכן סוכנין. (אסימ
סרוב סטלין שטערט מביט דעם כמביט ונכחן נח
סטלין כלל דעמו וססק בפסיקות דחייב לברך. ואפי'
בקקטוים אס נכנס לבסכים דעם סרוב סטלין לברך
סביט. וכ"כ בחי"א כלל ייג ספי וי. סגס ססטניג
סוכך לבסמיר שלא לברך וכ' וכן סוכנין. (אסימ

וְכִי כִּי דָסִים וְכִסְיָם וְכִסְגָּרִים וְכִסְרִים
חֵיל בָּשָׂר (בָּשָׂר) לֹא שִׁבְקִין פְּסִיחוֹתָא דְכָל פְּסִיחוֹתָא
מִסֵּי קַסְקוּ-סֵל סַמְגִיל וְכֵן כִּסְיָא דְכִי כִי
מִלְחָמָא וְכִסְיָא חֵיל מִקְמַלְחָתָא וְכִסְיָא
לְכִסְיָא וְכִי כִי כִסְיָא כִסְיָא וְכִסְיָא

דְּכִי כִי דָסִים וְכִסְיָם וְכִסְגָּרִים וְכִסְרִים
לְדָרְיָן חֵיל מִסְכִּיָּא חֵיל מִסְכִּיָּא חֵיל מִסְכִּיָּא
לְכִי כִי דָסִים וְכִסְיָם וְכִסְגָּרִים וְכִסְרִים
חֵיל מִסְכִּיָּא חֵיל מִסְכִּיָּא חֵיל מִסְכִּיָּא

וּקְשׁוֹת בְּגִיּוֹן וְכוּ'. מֵיַם כְּמִבְרֵךְ לֹא סִפְסִיד. דָּבָן
דָּמָה-כָּל סְפוּסָקִים. הִרִי מְנוּחַ. וְסִבָּה וְסִימָה וְאִיר
וְכוּ' וְזֵדִים וְכוּ' מִסְמַת מִירוּסְלָמִי בִּרְכוּם ס' ב' ס' ג'
בְּמִסְמַת מִירוּסְלָמִי בִּרְכוּם ס' ג' ס' ב' ס' א'
בְּמִסְמַת מִירוּסְלָמִי בִּרְכוּם ס' א' ס' ב' ס' ג'

בְּמִסְמַת

(בד) בם' ברכת אברהם מהנהיג מבטחאטט זי"פ
אמר שחיזב גדול להניח תפילין דרית
והוכיח עפי' פסקי ההלכה וזהו דהנה ההלכה
בחושן משפט בטעם בדבר משנה חוזר. אבל טעה
בשיקול הדעת פירוש כגון תרי תנאי או אמוראי
פלגי ולא איפסקא הלכתא כחד מיניה וסוגיא
דעלמא אזלח כחד מיניהו ואזל דיין ופסק כחדך
מה שעשה עשו וישלם מציתו משום דיכול הזוכה
לומר לדיין זל אייתי ראיה שאין הלכה כמו שפסקת
תחלה. ואז אחזור הממון. (אה"מ ועי' במסכת
סנהדרין פ"ג ברענורה ותוספות יו"ט. ובמסכת
בכורות פ"ד מהמשנה והברענורה ותו"ט) והרי
ההלכה שפלגי בה רש"י ור"ת בתפילין דומה ממש
לשיקול הדעת כי לא איפסקא ההלכ' כחד מיניהו
כי הברייחא סובל ב' הפרושים. אך סוגיא דעלמא
אזלח כרש"י. וכבר הביאו נשמות גדולות עד שסברו
שהביאו נשמת משה רבינו כי באמת נשמתו אין
דיכולת להביאה להכריע ההלכה כמאן. וע"כ אם
אין מניחין תפילין דרית אזי יש להשטן פ"פ ח"ו
לחתו ח"ו לחיש בליעל. קרקפתא דלא מנה תפילין
שהוא מפושעי ישראל בנוסן והגם שסוגיא דעלמא
אזלח כרש"י זהו חירון באם האדם אינו מסיר
פדיין ביד מנוול. אבל חלילה כשנמסר בידו על ידי
חטא כי העושה עבירה קונה לו קטיגור היינו
שהקטיגור קונה אותו ואז הוא יבוסן אייתי לי ראיה
דהלכה כרש"י (כיון שהוא מוחזק) וז"ל. וזהו שאמר
הכחוב ריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה
ועולה תפליטיו. פירוש שמבקש מהשי"ת שיפזור לו
לנלח ההתנגדות דחסידות. ואז מאיש מרמה ועולה
תפליטי דהיינו שאפילו חז"א אפי' בלוע מלשון פליעת
כלים

כלים. כיד האיש מרמה ועולה. אחת תפליני עיי
החסידות כגון תפילין דרית וכדומה עכ"ל. וכ"כ
בלקוטי מהרי"ח דף כ' בשם תשובת חיים שאל:
בד) במשניות מס' מנחות ס"ד בעלי עדן מהג'
הקי מקאמא רנא זלוק"ל דרית ומעטה
נבא למאות תי' וכו' באמלע כ' ומיזם שנהגלה חור
הגנוז הזה מן הקדוש האלקי רבינו יצחק לוריא
תפסו כל הספרדים כולם מקטן ועד גדול להניח
שניהם ולא עוד אלא לדעת מרן הם קדושים יותר
בשורש גבוה מתפילין דרשיי והרמב"ם וגם חכמי
האשכנזים ומי שיש בו ריח יראה שמים מניחין
כולם שניהם כרשיי ור"ת וכו'. ועל פיו פשטה
הוראה בכל ישראל להניח כשני הדיעות וכו' ומסיים
ודי בזה למודין על האמת לומדי תורה לשמה לדבק
נפשם ורוחם ונשמתם בקונס נור ישראל עכ"ל:

בז) בש"ע הרב סי' כ"ח סעי' א' כי אסור
להסית דעתו מהתפילין כ"ז שהן עליו
וכו' וזאת בשעת ת"ת ובתפילת י"ח: וכ"כ בחי"א כלל
י"ד. ונקט"ע סי' י' שלא לדבר בהם שיחת חולין
ויאריך ימים ומוצטט שהוא בן עוב"ד. וכ"כ בצרכת
הבית שערי צדקה שער ל"ח סעי' י"א לעשות גדר
לעצמו שלא יסית כלל בתפילין כי הוא כמעט מן
הנמנע שאם יסית שלא יסית דעתו מן התפילין.
ואם יצטרך להסית יסית בלשון הקודש דכיון שמשנה
לשונו לא יבא לידי היסח הדעת. עוד כתב שעי"ז
שא"מ מדבר בלשונו הרגיל. הוא זוכר תמיד שמחמת
התפילין הוא וא"כ אינו מסיח דעתו עכ"ל:

בז) בש"ע"ת סי' ל"ד סק"ג כתב בשם בכור שור
דף קי"ח שאעפ"י שאין מצרכין על
של רית מ"מ אין להפסיק בין תפילין של יד
לתפילין של ראש. בש"ע הרב סי' כ"ה סעי' כ"ב
כתב. אסור להפסיק בין תפילין של יד לתפילין של
ראש אפילו במקום שאין גורם לברך ב' ברכות על
תפילין של ראש. כגון חותם המניחין ת' בחוה"מ
בלא ברכה. וכן המניחין תפילין של רית לריכים
לתכופ ולסמוך ת' של יד לת' של ראש בלי שום
הפסק שיחה ביניהם. שנאמר והי' לך לאות על
ידך ולזכרון בין עיניך ולא נאמר והיו לזכרון בין
עיניך אלא משמע ששניהם נחשבים להוי' ועשי'
אחת מחמת שצריך לתוכסן זו אחר זו בלא שום
הפסק. אבל מ"מ מותר לענות קדים וקדושה וברכו
ואמן על כל הברכות בין תפילין של יד לתפילין של
ראש בתפילין דרית או בחוה"מ מי שאינו מצריך
עליהם כיון שאינו גורם לברך ברכה שאינה לריכה
על ת' של ראש. וכ"כ בעבודת הקודש קשר גודל

בז) בא"א סי' כ"ח ובתפלה לדור ובסידור
דעת קדושים להגסיק מנוטשאטש זלוק"ל
כתבו שכוון שלא להפסיק בין ת' של יד לת' של
ראש גם דרית גם בדברי תורה וכו"ש במקום אחר
בזה. כך נכון ליזהר לכתחלה באולי בחליפת תפילין
שלא להפסיק בין ת' של יד לת' של ראש של רשיי
או ג"כ דרית כיון שכוון שיהי' הוי' אחת לשניהם
כן הוא נכון בחליפתו. ולי"ע בזה כי יש סברה כי
ההוי' הוא בקיום ההנחה שמושה מלוא. וכ"כ בטע"ה
ק"א סעי' כ"ח בשמו:

בז) בב"מ כתב יושר כ' לנריך ליזהר מאוד בת'
דרית וקדושתם גדולה משל רש"י. ומה
שאמרו רז"ל המניח תפילין מאריך ימים זה קאי
על ת' דר"ת. כי הם מעולם הנקרא חכמה. והחכמה
תחי' את בעלי' כתיב. ומי שאינו מניח תפילין דר"ת
גורם להסתלק אור החכמה למעלה ח"ו. ובספר
לבושי מכלול סי' י"ח כ' בשם שו"ת מן השמים
דהשי"ת פוסק דרית. וכ"כ בטע"ה ק"א סעי' כ"ח
בהשמטה בשם:

ז) בעבודת הקודש קשר גודל סי' ג' סעי' כ"ג
כי אם מתפלל בתפילין של רשיי
ומסלקם ומניח ת' של ר"ת לא יברך על תפילין של
ר"ת. סעי' כ"ד כ'. לבש רית בחושנו שהם של
רשיי והתפלל בהם וכאשר סלקם ראה שהם של
ר"ת אח"כ יניח תפילין של רשיי ויברך עליהם.
וכ"כ בארחות חיים סי' ל"ד סעי' ז' בשם ס' זכור
לאברהם בח"א ובח"ג אות ת' ערך ת' שכתב בשם
ס' סם חיי סי' א' ושו"ת חיים שאל סי' א' אות
ד' שניח אח"כ של רשיי בברכה. וכ"כ בתו"ח כלל
י"ג סק"ט ומסיים שיאמר בהם הדי פרשיות:

זא) בא"א מהדור"ת מהגס"ק מנוטשאטש סעיף
ס' כתב. אחד בירך על תפילין דרית
בסוכנו שהם דרשיי ואח"כ נודע לו ומניח תפילין

ממעורר שיש שכן תפילין דרשי ורית יעמוס
מעט ואח"כ ילמוד :

(לה) בש"ע חוה"כ סי' כ"ז סעי' ד' כתב לא יחל
דבר חוץ בין תפילין לבשרו לא שנה
של יד ולא שנה של ראש. וכי הטו"ז דגם ברעיות
יש להחמיר מה ששייך לקשירה בין של יד ובין של
ראש. וכי הלבוש וא"ר. במסכת שבת דף קל"ט
פ"א כתב אמר רב ספא אי בטלי יהירו. פירש"י
ישראל מחייבים בבלורית ובמלבוש יהירות כפרשים
כללו. בטלי חמנושי. פירש"י יבטלו מסיתים ומדיחים
המשגיחים אותנו וגו'. דכתיב ואלרוף כבוד סגך
פ"י פרש"י. ופיין במחלית השקל סק"ד שכי' ח"ל רע
עלי המעשה אותן המגדלים בולורותיהן מלבד כי
הוא דרך שחן וגאווה ויש בזה איסור פיין מ"ש
בזורה דעה סי' קצ"ח. יש בו איסור בהנחת ח'
כיון שגדולים הרבה ליכא למימר היינו רבותיהו
וחוללים. וכי בקציע סי' י' סעי' ו' ובלחם הפנים
שם. ומכ"ס חס נותנים השערות למעלה וטליהן
הקליפה לכי' הויין חליה דלאו היינו רביתיהו. וכי
בלקוטי מהרי"ח ח"א דף י"ו. וכ"כ בחו"מ כלל י"ד
סיק כי בשם מחלית השקל ופמ"ג וכי עוד שטובר
על בחוקותיהם לא תלכו ומסיים דלכולא עלמא
הוויין חליה. וכי בצרכת הבית שער ל"ח. וכי
באות חיים סעי' ו' בשם מחלית"ק ובשם ס' חתן
סופר על חוה"כ כהני' שלא יא' כלל ידי חוכת
מלות עשה דאורייתא וכו' :

(י) ב"מ מגלה עמוקות פ' קדושים כ' בשם ס'
סודי רז"ו ז"ל. כל שיש לו בלורית וכל שמגלה
זקנו (בתצו). ולבוש בגדי גוים. איסור לקרותו לספר
חורה. שנאמר ולרשע אמר חלקים מה לך לספר
חקי וגו' ועם מנאפים חלקך אעפ"י שאינו נושא.
וכ"כ ביערות דבש. עוד כתב ביעיד. וכי בספר
דברי מאיר לקוטי תהלים קפ"ט ס"ה בשם הגאון
הנדיק מהרים מפרימיאלן ז"ט. קדקוד שער מחלית
באשמי. פ"י קדקוד שער כחם הולך בשערות
גדולות עלי קדקוד שיש בו איסור מגדל בלורית
שמסתה אותו הי"ר שלא לגלח. חזי הוא סימן
מחלית באשמי שהוא הולך בחטאים. פ"י שיש לו
חטאים אחרים ג"כ עכ"ל. וכי בטע"ה בלקוטים
דף ז' ובק"א סעי' חרים בשם יערוה דבש. ופיין
באלף המגן הנספח למטי"א סי' תקפ"א ס"ק י"א
מש"כ שם ומ"ש בשם ספר יין המשומר ומעשה רוקח
על משניות בריש מס' מכות ובשם שו"ת ל"ל החדש
ושו"ת חיים ביד עכ"ל. עוד כ' באלף המגן אלל
דיני

דרשי נראה שיכרך ב' הכרכות עליהם ועל הכרכות
הראשונות יאמר כרוך שם כבוד מליו כיון דסוגיא
דעלמא דרשי והמניה גופי' נוסב תמיד כרש"י. אך
חס המניה רגיל להריח ב' זוגות תפילין בכל יום
וכשמכרך על רשי דעתו לפטור ג"כ של רית חולי
ח"ל לכרך שרית בהכיל כיון שפכ"פ סי' דעתו
לפטור שני זוגי תפילין יהי סדר הסתמם הא"ך
שי"ה ובפרט כפי מ"ש האחרונים ז"ל שלא לכרך
שרית גם כשחולץ לילך לנקיות ומפסיק הרבה.
וכשלא סי' דעתו בהכרכות על ב' הזוג ח' חולי
ג"כ שייך בזה סתמיות הכוונה לכפי מ"ש הסופקים
ז"ל שהכרכות קאי על ב' זוגות ולל"פ סיטב עכ"ל.
(ב) בשו"ת דברי חיים ממרן הגה"ק מלאנו
זללה"ה ב"ד ח"כ סי' פ"ב כי הנה
קבלה ביד כל החסידים מלובלין מרבינו בעל דברי
אמת שמי שכרך על תפילין דרית בטעות. שא"ל
לכרך עוד הפעם כשמניח תפילין דרשי. אולם ח"י
אמרתי לחלק. שמי שדרכו להניח תמיד גם תפילין
דרית ח"ל לכרך שנית שהרי דעתו סי' להניח שתייהן.
אבל מי שאינו מניח בשום מקום שתי זוגות הוי
נמלך ופשוט שגריך לכרך. וכ"כ בטעיה סעי' כ"ח
בהשמטה. ובלקוטי מהרי"ח דף כ"א. ובספר
מנורת זכב סי' בשלח בשמו :

(ג) בשו"ת חבני לרק חלק חוה"כ סי' ב' וסי' ל"ז
מהגה"ק בעל י"טב לב מסינפט זללה"ה
כ'. שדעתו אפילו מי שאין דרכו להניח ח' דר"ת
מ"מ לא יכרך אח"כ רק ברכת להניח תפילין לכד
על תפילין דרשי ולא ברכת על מלות ח'. וגדולה
מזה שמצאנו שסי' לדיקים שהניחו בצוקר תפילין
דרשי ור"ת יסד ואח"י הפסיקו ברכה ונשעת
תפילת הניחו רק ח' של רשי ולא ה' מזכרין רק
על של יד ולא על של ראש ופי"כ הוא מטעם
שאמרתי עכ"ל. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח שם בשמו.
ובסי' קהלת שלמה בשמס. וכ"כ בצרכת הבית
שער ל"ח סעי' כ"ט בשמס. וכ' עלתו חס אפשר
ילך לבית אחר ולכרך על ח' דרשי שיש טעמו :

(ד) בש"ע ק"א סעי' כ"ז בהשמטה כתב בשם
ברכי יוסף שכ' שנעלי חורה מניחין
בתי זוגות תפילין דלא מחזי כיהורא. ואם חלש לבו
מוחר לטעום קידם ח' דרית. עוד כתב וקבלה
מקדושים שהא"ש הוזהר כל ימיו להניח ח' דר"ת
ולא יחסר כל ימיו בשום אופן חזי מוכרח שיארכלו
סזם אחד טעית שיכרך על תפילין דרית הכרכות
ומתפלל בהם עכ"ל. וכי בלוחה הרב המגיד

דיני קיי שער אי' בגליון ראש אחד משחית זקנו אפילו במספרים ואפילו שלא כעין חער אז האחר שאינו משחית זקנו קודם לו להתפלל לפני העמוד עכ"ל :

(ל) עורד יש איסור למגדל בלוריות ע"י בש"ע או"ח ס"י ש"ג שכי' אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושין משער חזיר שא"א שלא יעקרו שערות. וע"י באה"ט. וכ"כ בחי"א כלל כ"א. וכתב בתו"ח בשם ח"ר ובשם שלחן שלמה. וכ"כ בנז"י ס"י פ"ט סעי' ל'. ובלקוטי רימ"א סקכ"ט. ובלקוטי מהרי"ח ח"ב וז"ל ואפילו בנערשט רכה המיוחדת לשבת גם כן אסור. ולכן אסור ג"כ אפילו לטלטלם דהוי כלי שמלאכתם לאיסור. וכי' בישועות יעקב שם וז"ל רבים מקילין לסרוק ראשם בשבת וכמפט נעשה הדבר כהיתר אוי לעינים שכך רואות לעבור בשאט נפש ולחלל שבת בידים וראוי לכל הכס שנעירו להזהיר ע"ז אולי ישמעו יקחו מוסר. אבל מותר להפריד ביד השערות זה מזה מני"א ואחרונים עכ"ל. וע"י בקש"ע/סימן פ' סעי' ל"א. (לח) ב"ם הזכירות באחרית ותקוה כי בשם ס' י"ן המשומר והעונדים על לאו ולא תלכו בחוקות הגוי אשר אני משלח מפניכם. פירוש שאין לדמות להם. לא בלבוש ולא בשער וכו'. ולא יגדל ז"לית ראשו כמו ז"לית ראשם וכו'. ומי שמגדל שער ראשו כשערס וסורקים במסרק בשבת הוא איסור סקילה ר"ל. ולריך להרים המכשלה גדולה ועבירה גמורה לסרוק בשבת וי"ט במסרק את ראשם אחד אנשים ואחד נשים גדולים וקטנים ובזה אפילו ר"ש מודה בו דאסור עכ"ל :

(לט) ב"ם החיוך פ' קדושים כי חמשה פאות יש בזקן ובכל אחת יש בה חיוב מלקות אפי' נוטלן כולן כאחת וכו'. ואלה הן לחי העליון והתחתון מימין והעליון והתחתון משמאל הרי ד'. ושכולת הזקן והוא מקום חיבור הלחיים למטה הרי חמ"ש וכו'. והשפה מותר לגלחו בתער שאין שום חשש פאה כלל עכ"ל. וע"י פ"י רש"י פ' קדושים פסוק כ"ז משיב ע"ז. בש"ע או"ח סימן תקל"א סעי' ח' כתב כל אדם מותר ליטול שפה בחושים. הג"ה אפי' בפרהסיא. וכי' באה"ט סק"י בין בתער בין במספריים כ"כ פ"ת. אפילו אינו מעבדת האכילה ע"ין מג"א. וכ"כ בנז"י ס"י מ"ט סעי' י'. וע"י במסכת מועד קטן וברא"ש דף י"ח :

(מ) ב"ר הושי חורה בטעמי המלות פ' קדושים כ'. חזרת פאת הראש. בכל פעם

שעושה מלה אינו מספיק לו כמה שעושה אותה אלא שיווין בעשייתה לקיים מלות בוראו שזוהו בכך. וכשהוא מספיק יכוין שאינו מנוח לשחת לו פאת הראש וב' לרדיו וגם שאת הזקן וכו'. האר"ל אמר להניח כל הרוחב הזדעים שהוא כל שערות שיש מן האוזן עד שליש המלה שהוא חלק שיש בראש משי' לרדי המוח ומספיק בנתיים וגובה מוח ששיעור אס יקימו האזנים למעלה בראש עד אותו מקום ויותר מעט למעלה וכו'. וע"י בדרכי תשובה ס' קפ"ב ס"ק י"ח משי"כ בארוכות מזה :

(מא) ש"ם כ' וכ"כ בש"ע האר"ל דף ט"ו ע"ב. וכ"כ בנז"י דף כ"א ע"ב וז"ל. בשער הזקן ה' נוהג האר"ל שלא לגלח כלל ועיקר. לא בתער ולא במספרים. לא למעלה ולא למטה בשום מקום. רק השער שעל השפה המעכב לאכול ה' מותקן במספרים. וכ"כ ביו"ד באה"ט ס"י קפ"א סק"ה. גם היה נוהג האר"ל שלא ליגע בזקנו שמה יעקור חיו"ב שערותיו ונמלא פוגם ועוקר ליור אחד ח"ו. וכ"כ בעלי לבונה שכי'. ובס' הנהגות אדם בשם האר"ל. ובמסגרת השלחן ס"י ק"ע סק"ב. ובדברי לריקים אות לי סעי' י"ב כי בשם מפורשים טעם המלה שלא להשחית פאת הזקן. כי ראה הקב"ה שיהי' עמו ישראל מובדלים מבין האומות ע"כ לזה להם לעשות אות שלא יגלחו פאת זקנם כמו מלות מילה וכו' :

(מב) ב"ם שער התפלה מבטל באר מים חיים וסדירו של שבת בפי' תלך כתב על מה שאמרו חז"ל במסכת מנחות דף מ"ג כל שיש לו תפילין בראשו וכו' וז"לית בבגדו ומזוזה בפתחו וכו' בחזק שלא יחטא. והא' אכחו רואין בני אדם ששלש אלה יעשה להם ואינם בקושים מן החטא. אמנם במי שהם על ראשו לבד ואינם משימם בראשו לשום מחשבתו בהם. הרי הוא כמו שמתחין על הכותל או על השלחן וכדומה. רק מי שיש לו תפילין בראשו היינו דוקא שיחשוב בראשו את הכתוב ב' פרשיות אלו שיש בהם יחודו ואחדותו ית"ש בעולם ושנוכח נסים ונפלאות שטעם עמנו בהוליאנו ממלכים ובזה יקבל עליו עול מלכות ית"ש. זה הוא בחזק שלא יחטא כי מורא ופחד ואימת ה' אלקיו עליו ואהבתו ית"ש קשורה בו ולמודה עכ"ל. וכ"כ בטע"ה ק"א סעי' כ"ה בשמו :

(מג) בב"ם ברכות דף כ"ד ע"א כי החולה תפלו יתלו לו חיו. פ"י רש"י ב"ת"ד. דורשי חמורות אמרו והיו חייך תלואים לך מנגד זה החילה תפלו

תפלו וכו' וכי תלה רבי נכסותא תלה. ולא פטי
הנחה בספר תורה. נש"ע או"ח סי' מ' סעי' א'
ד' אסור לתלות תפילין בין בבתים בין ברעיות
אבל מותר לתלותן בכיסן. וכי הטויו דאין בכלל זה
מה שתפילין של ראש תלוים באויר ומחזיקים ביד
בראועה ומשימים על הראש כי זה אורח הנהגתם
ואין בזה בזיון עכ"ל. וכי המג"א אבל באקראי
בעלמא שאוחז ה' בידו והרעויות תלויות. לית לן בה
אבל אם התפילין תלויות אסור. וכתב הלבוש בין
בבתים. כלומר בין שמניח הבית על היחד והרעויות
תולה למטה ובין שמניח הרעויות על היחד והבית
תולה למטה בכל אופן אסור. וכי נשיע הרב שם
וכי ח"א כלל י"ד סעי' כ"ב ובת"ח שם כ' כמ"כ
הטויו וכ"כ כל האחרונים כהטויו עכ"ל :

(מד) ב"ס דברי יצחק אוח ל"ה כי שציק ההלכה
מבעלו זקוקה"ה ה' מקפיד על החולה
הכים פס הטלית ותפילין. וגם ה' מקפיד על מי
שאמר ברכת השחר בלא טלית ותפילין. וג"כ היה
מקפיד על מי שחוגר א"ע בפארטשיילא (טאשטייכל)
והמדליק יין שרף שנשפך על השלחן. והנוטל מים
אחרונים בכף שאוכלין בו. (וכי בטעיה שכוון ג"כ
שלא ליעול מים אחרונים בכוס ששותין בו קידוש
והגדלה או שמברכין בו ברכת המזון) ואמר שכל
אחד מאלו הדברים קשים לפרנסה. וג"כ ה' מקפיד
שלא לאכול מאכל שה' בבית הכסא עכ"ל :

(מה) ב"ס בית ישראל להלכה"ק מוהר"ל מזדוטשוב
זקוקה"ה פ' ואתחנן כי בודאי צריך לומר
אפי' ברכת השחר מעוטף בטוית. אבל לעיכוב ואיזה
אונס. פכים צריך לומר תהלה לדוד כשהוא מזוין
בטוית. וכי זאת שלא לטעות במשמאלים ואינם
מניחים ליציאת ותפילין עד הודו וזה טעות גמור
ופשוט הוא למודה על האמת עכ"ל. וכ"כ בטעיה"מ
דף ג' ע"ב. וכ"כ בספר מנורת זהב פ' בא :

סִימָן ג'. עניני מזוזה.

(א) בגמרא ב"ב מליעא דף ק"ב כתב היולא מן
הבית אם לא נכנס עכו"ם אחריו לדור
בשם לא יעול המזוזה משם. ומעשה באחד שנטל
המזוזה וילא. וקבר אשתו ושני בניה. וכי נשיע יו"ד
סי' ר"א אך כשנכנס אחריו עכו"ם לדור שם או
מחויב לנטלה. וכי בחי' אדם כלל ט"ו סעי' כ"ג.
עוד כי ואם מקפיד על המעוה. השני צריך לשלם
לו. והקט"ס שמזוזה הוא חובת הדור. ואם שכר הבית

מעכו"ם או שהשכירו לעכו"ם נוטלה. ויולא וכו'.
וכי בנתיב סי' כ"א בשם ספר חסידים ומסיים
בשם האר"ז מ' שילא מבית אחד לדור באחרת לא
ישוב לדור בתוך הבית הא' עד שיטעור זין שנים.
ואם הניח איזה דבר בבית הא' יש להקל עכ"ל.
וכי ב"ס אור לדיקים סימן כ"ד סעי' ק"ח ועיני
סגולות והנהגות ישראל בשם ש"ח. וכי ב"ס זכירה.
וכי ב"ס שמירת הנפש. וכי ב"ס נומ"ל דף ל"ג.
וכי ב"ס תו יהושע הובא בטעיה עיני סגולות
דף מ"ג. וכי עוד ואם ה' בדעתו בעת שילא שישוב
באיזה זמן מה בחזרה לבית זה אזי אין קפידא
כ"כ. ואם לבו נקפו אזי העלה שיעכב. שלא לשוב
לדור מספר שבעה ימים או שבעה שבועות ויתפלל
להשי"ת שיהי מספר הימים שעכב תמורה על
השבעה שנים. או שיניח בבית הא' תרנגול זכר
ונקבה ויהי' שם שבעה ימים ואז ישוב לדור שם
בלא שום מחוש כלל וכי כ"ז בשו"ת אמרי א"ש
ובשו"ת חת"ס וכ"פ הג' מהרי"ש ל"ז אביד דקיק
לבוז ז"ל עכ"ל. וכ"כ בספר דברי יחזקאל בלקוטים
וכי אם עדיין לא מלאה שנה תמימה אין חשש כלל
כי כן מקובל וכו'. ולצורך גדול יכולים לסמוך על
מה שמניחים יתירות ככותל :

(ב) בב"ב הישר פרק כ"ד סעי' ז' כ'. קבלה נאמנה
הוא בידי בשם חסידים ראשונים שכל בית
העומד שבעה שנים רגופים מבני דירת האדם.
חלילה לדור בו. אף המקום שעמד הבית עליו הוא
מסוכן לבנות עליו שום בית ולדור בו חס ושלום
וכו'. עוד כי סעיף ט' בזה"ק פ' תזריע כי ת"ח
אשר נשא לכן וכו'. נשעתא דהוי עבדין עבדתא
הוי אמרין דא למקדשא. דא למשכנא. דא לפרוכת.
וכן כל אומנין בגין דתשרי קדושה על ידיהון
ואתקדש ההוא עבודתא. וכד סליק לאחר' בקדושה
סליק וכו'. ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני
בני לאדרכה בפימיה ההוא פלחנא דקביה הוא בני
וכו'. וכדין סייעתא דשמיא שארי עליו וקביה זמין
עליה קדושתא וקארי עליה שלום וכו'. ועי' לעיל
עניני ליציאת סי' ה' סעי' ל"ב זה בזה"ק. * וכי
בטעיה ח"ב סעי' רמ"ו :

(ג) בשו"ת אבני לזק יו"ד סי' מ"ד כתב שמקובל
מזקיני בעל ישמה משה ז"ל סגולה
דנכנס לבית חדש יאמרו שלשה אנשים אחר טבילה
כל אחד מהם ל"א פעמים ויהי נועם וגו' יושב
בסתר עד גמירא ובכל פעם יכסלו פסוק אורך
ימים. גס יאמרו שם כל התורה. והיינו שחמשה
אנשים

* וכי השליש שער האיתות חות א'.

כלל כ"ט סעי' ח'. ובספר תו יהושע ס' ב' סעי' א' כי אדם יתנהג שילבוש בגדים נאים אך יהיו ממולעיים לא ארוכים ביותר כל כך שיהיו סחובים על הארץ כבגדי גסי הרוח גם לא יהיו קלרים ביותר אלא יהיו המלבושים עד עקבו ובית יד שלהם עד ראשי אלכפותיו עכ"ל. בש"ע סעי' כ"ה כ' הנ"ל : וכ"כ הרב סעי' ל"ב ש"ן שהוא שויב לא יתפלל בבגדים הלואים ומסריחין וטוב שיחלף בגדיו כל היום כשמהלך בין הכריות וכו'. סעי' כ"ח כ' ש"ן יותר ראוי להיות בשכר מבדנה וכו'. וכ' בספר באר יעקב בשם א"ח ואסער כששניהם שוים, אבל אם אחד מפולה אף שהוא בחנם עדיף. וכו' עכ"ל :

(ז) במעדה"ב בלקוטים דף ח' כ' בשם ארחות חיים סימן נ"ג שכי' נשם חתים חאו"ה ס' ט"ו ט"ז דראוי וכוון שילבוש הש"ן בגד פשתן או של משי. ואשרי המזהר וקדוש יאמר לו. ובשו"ת השיב משה סימן ז' כי שראוי וכוון שלא להתפלל בבגדי נמר כי המלבושים הל"ל גורמים קיטרוג גדול ח"ו. ואל יתבייש מפני בני אדם המלטיגים עליו כי הללים הם ילטיגו פנים אחד אבל אחיב יבושו ויסתמו את פיהם אם כוונתו לשם שמים עכ"ל. בחכמת אדם כלל כ"ז הלכות שפטנו כי ראוי לכל ירא שמים שלא ילבוש בגדים של נמר. וכ"כ בחו"ת כלל קמ"ג ס"ק ל"ח בשמו :

(ח) אה"מ חני ראיתי פעם אחד אלל אדמו"ר ההל"ה"ק מסינפט בעל קדושת יו"ט זולקללה"ה שמעמ אחר להתפלל לפני העמוד בשבת קודש שה"י לו יא"ל ואמר לו בלחש כדי שלא יתבייש שיסתכל עד הודו ולא יותר מחמת שהולך במכנסיים של נמר ובבית מדרשו אינו מניח להתפלל לפני העמוד מי שהולך במלבושי נמר. וע"י בשו"ת תשורת ש"י מהד"ת ס' ס"ז ובערוגת הכושם ס' ס' ש"כ' אם מותר לומר ברכו בליל שבת מי שהולך במלבוש של נמר אם יש לו יא"ל במקום שאין מניחין להיות ש"ן מי שהולך במלבושי נמר. בספר דברים עריבים דף קל"ח כ' שההל"ה"ק מהר"ם מפרעמושלן ז"ע הקפיד מאוד שגא יבואו אל ביתו מי שהוא מלבוש בבגדי נמר :

(ט) ב"מ אוהל אלימלך סעי' קע"ח כתב שבעל נועם אלימלך הקפיד מאוד שלא יבוא אל ביתו מי שהוא מלבוש בבגדי נמר. ומחמת רוב הבאים והמשכימים לפתחו ממקומות שונות המלבושים בבגדי נמר ה' תמיד מונח מלבושים מיוחד' בבית החילון שכל אחד ואחד שרצה לכוון אל הקודש פנימה ה' מוקרח

אנשים יאמר כל אחד חומש אחד. וכל זה יעשו בכל החדרים. וע"י בתש"ו חתם סופר י"ד כ"י קל"ח משכ' בענין בית חדש עכ"ל. וכ"כ בהנהגות מהרש"ם על ספר חסידים סעי' י"ט בסוף בשמו. בס"ס מילי דחסידותא. בלקוטי מהר"ן בהנהגות ישראל כתב סגולה כשנכנס לבית חדש לגור יכניס לשם חרב או סכין או שאר כלי ז"ן וסימן לדבר בחכמה יבנה בית כלי חמם מכרותיהם חרבותיהם מגורותיהם. וכ"כ בטעיה עיני סגולות דף מ"ב ע"ב בשמו : (ד) ב' ב"מ פ"ז פרי מההל"ה"ק מהר"ם מקארין שלא לכוון בדירה חדשה ביום א' ג' ד' בחודש. וכשנפול ב' ימים ר"ח אין לכוון ביום ב' דר"ח. וע"י בשנ"ע מוסר פרק ל"א ח"ה ימים בחדש טובים ליסע ממקום למקום או מבית לבית לדור בתוכו. בשם ארחות לדיקים. וע"י בס' זכירה ג"כ מענין זה. בס"מ סעי' כ"ג כתב לא יסתום אדם חלון או פתח לגמרי שלא יזיקו השדים כי דרכם ללאת בו אלא ינקוב נקב קטן בו. ועיין במילי דחסידותא משכ' בזה. במעבר יצק שפתי לרק פ' כ"ו כתב שסכנה לסתום חלונות ופתחים שגא נכנס בפתח או בחלון מזיק אחד ולולי יתחיל ללאת דרך שם. ואם יסתמו מטריח המזיק לילך בדרך אחר. ואין להגרות בשטן וכו'. וכ"כ בדברי לדיקים אות ב' סעי' ו' בשם ס"ח. ובשם מדרש תלפיות. וכ"כ באלפא ביתא ס' ח' בשם ס"ח. וכ"כ בטעיה בלקוטים בשמו. בס' נגיד ומצוה דף ל"ג כתב בשם האר"ז. וכ"כ בס' ח"ל ס' כ"ד סעי' ק"ח. לא יגרל. אדם חורים וכ"י יונה בתוך ביתו :

(ה) בלחומי מנהגים סעי' י' כתב. הבורק מזוזות ומלאן פסולין כשקובע מזוזה חדשה פשיטא שחייב לברך. ואם מלא כשרות אז יש פלוגתא. ע"י פתחי תשובה ס' רס"ט. וההל"ה"ק רבינו שלום מבטלו ז"ע זולקיל נהוג לברך כשכדק המזוזה. ואם יש הרבה מזוזות טוב להחליף של פתח זה לזה. ואם אין לו רק מזוזה אחת מי"מ יברך כ"ל עכ"ל לקוטי מנהגים. בש"ע י"ד סימן רס"ט בש"ך סק"ח כתב וז"ל. כ' בפרושה דאין לברך שהחיינו כשקובע מזוזה חדשה בבית חדש משום דאינו בא מזמן לזמן וכו'. וכ"כ בדה"ח משמו :

(ו) בש"ע אריה ס' כ"ג סעי' ד' כ' ש"ן לריך שיה"י הגון. וכ' מג"ח סק"ז כי מהר"ם מינן בגדי ש"ן לריבין שיהיו נקיים בלי לכלוך ורוב. ובגדיו יהיו ארוכים שלא יראו רגליו וכו'. וכ"כ באה"ט סק"ו. ובש"ע הרב סעי' י"ז. וח"י

* וע"י לעיל ס' ב' סעי' ד' משיכ בשם הרמנים.

מוכרם ללבוש המלבושים המיוחדים בנולאו אל הקודם
עד לאחו וכו' עכ"ל. כפי זכרון יהודה כ' שאני
הגהיק בעל אמרי חיים הי' נזהר מללבוש בגדי לומר
וכו'. ואמר כי חששו לדעת הירושלמי שאין ללבוש
שני בגדים אחד של לומר ואחד של פשמים זה על
גבי זה. עיין יו"ד סי' ש' בטו"ז סיק י"ד עכ"ל :
(י) בש"ע יו"ד סי' שי"ז כ'. וכ"כ בקיצור של"ה דף
כ"ט ובשיע של ר' אליעזר הקטן דין
השכמה הבוקר סעי' י"ג. בבתי שוקיים שקורין
שטרמפף יזהר שלא ילבש בתי שוקיים של לומר על
פשתן וכן להיטך לא ללבוש והטעם דלא אפשר
לפשוט התחתונה קודם העליונה והוי חיבור. ולא
דמי לבי חלוקות וכו'. ואם נכון לילך בבגדי לומר
משום חשש שפוטו עי' בשו"ת מהר"ח כהן ראשפארט
חי"ד סי' כ"ח. ועיין פני זקן כללים פרק ט'
משה ט' שבי דהנהיר בכללים יאריך ימים בעוה"ז
ובעוה"ז ולא יבא עוד בגילגול ויניח בשלוש על משכבו
באור החיים ובניס לדיק' חיים בעוה"ז לכל טוב עכ"ל :
(יא) בריצור של"ה דף כ"ט כ'. וכ"כ כתב יוסף
בשם השלטיק. איסור שפוטו הוא

ממש לבוש השטן בר מינן. שכן שפוטו אחיות בטון
עי'. וכן שויה טויה נו"ז ר"ח שטן. וז"ל הרב רבי
מנחם הבבלי שלא ללבוש שפוטין לומר ופשמים
יחדיו, הטעם שלא לערב הכחות להזכיר עון קין.
שקין הביא זרע פשתן, והכל הביא לאן שבה לומר
שהרג להכל. שטין ע"ז עומד על ימין הלבוש לכטו.
וכל הלבוש כללים שפוטו נידון ככומר לע"ז עכ"ל.
וכתב הרמב"ן בשם הרמב"ם הלבוש לבוש הזה יש
לו מקיף מזד הקליפה ר"ל, לכן אמרה החורה וכל
בגד שפוטו כללים לא יעלה עליך כי לשון הפלאה
רמו למקיף וכו'. שבעון זה נמסרים ישראל ביד
אויביהם ולבושים שפוטו בעל כרחם, ובדברי הימים
סי' י"ב אמר השי"ת על יד נביאו וידעו עבודתי
ועבודת ממלכות הארץ וכו' עכ"ל :

(יב) במסכת ברכות דף ס' ע"ב כתב כי אסר
המיינה לימא אזור ישראל בגבורה.

וכ' בדברי חמודות בשם הרמב"ם דהיינו כשחוגר
חגורו ח"ל הראיה שהוא האכזב ולריך לאזור כדי
שלא יהא לבו רואה את הפרוה. וכ"כ בקיצור פסקי
הרא"ב. ובמס' שבת דף י' כתב הטעם שנאמר הכון
עלמך וגו' ופי' רש"י התנאה לסניו ועיין בראש
ובקרבן גמאל ובקיצור פסקי הרא"ש ובתפארת
שמואל שכל הראש. וכתב מהרש"ל במס' שבת בשם
הר"ן ומאס דהכין וגו' שמתקין אפילו מי שלובש

(יג) רב' בישועות חכמה כמס' כ' בשם הר"ן (מגי
ומינ) ומסיים וכן נובנים
המדקדקים במלות. אכן מה שנוסגים קלח דלתפלת
מנחה ומעריב חוגרים עלמס בעארטשילא (טאשטייכל)
ולפעמים היא ג"כ מלוכלכת בלואח החוטם אין לוס
טעם, דהרי לא יכנס לפני אדם גדול בזה ואינו
מקיים בזה מלות הכין עלמך לקראת אלקיך ישראל
כלל, ולכן יזהר לקיים המלות בסידור כהלכתא. וכ"כ
בקשליה דף כ"א כהר"ן שלחפלת י"ח לריך
דוקא לחגור, וכ"כ בטע"ה סעי' ע"א בשם טור
סי' ז"א ובי' ולבוש, ועי' בקי"א משי"כ בשם סי'
מנחם ליון, ועי' באלף המגן הנוספת למע"א סי'
ח' סקיה אלל דיני קי', ובסדר סיום כסיס חלק
יעקב על פרקי אבות כי ליזהר בחגורה בין
בשחרית ובין בערבית כי הוא מזהר בתור' ובנביאים
ובגמרא כמה פעמים וכל הפוסקים כתבו, ועי'
במחזור ויטרי סי' קי"ב וספר התרומה ויראים,
ונראה משוית פאר הדור להרמב"ם שהי' להם שני
חגורות אחד סמוך על כשרו ואחד על המלבושים
וכן מוכח מהרפמיץ, ועי' בהנהות סודת יוסף על
ברכות שהחפלא מדוע השמיטו הפוסקים להיות
החגורה על כשרו ממש וכן הי' מנהגו של מהרים
שי"ק ז"ע עכ"ל, כתב בש"ג שסניב המדרכי שריך
ליזהר באותן חניקות שאומרים קדיש שיבי' חגורים
אזור תוספות ר' יודא פרק מי שמת ע"ס, וכ"כ
בש"ע הרב סי' י"ח : ובטע"ה סעי' תרפ"א בשם ליח :
ובמהרי"ח בשם מג"א ול"ח ובבאר יעקב סי' ע"ד בשמו :
(יד) בש"ע אריח סי' רס"ו סעי' ד' כי כל המנריך
ברכה שאינה לריכס הרי זה נושא שם
שמים לשוא והרי הוא כשכפ לשוא ואסור לענות
אחריו אמן, וכי מג"א סק"ז דפובר משום לא תשא
וגו', ומימ איתו אלא מדרכן ודעת הרמב"ם שהוא
לאורייתא

בשם לל"ח ברכית לית , וכי"ב בקשי"ע שם , עוד כי כשבא לו רוק בתוך פיו ירוק תחלה ואח"כ יאמר את השם ולא שיאמר את השם ואח"כ ירוק , וכן כשמנשק את הספר ירוק תחלה ולא אח"כ , וכי במסגרת השלחן סק"ג שאין לו לרוק אלא כשעומד באיזה תיבות לפני השם ע"י יו"ד סי' קע"ט :

(ד) בש"ע או"ח סי' ה' סעיף א' כי יכוין בברכות פירוש המלות . כשיזכיר את השם יכוין

פירוש קריאתו באדמות שהוא אדון הכל , ויכוין בכתבתו ביו"ד ה"א שהוא ה' הוה ויהי , ובהזכירו שם אלקים יכוין שהוא חקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם עכ"ל . ועיין לקמן אצל עניני תפלות ובקשות התפלה מהגה"ק מבוטשאטש זלוק"ל ע"ז :

(ט) ב' דגה"ב מוהר"ם מלובלין בתשובותיו סימן פ"ג בשם זקנו הגאון המקובל שקריאת השם הנכבד והנורא קריאת נקודותיו המקובל בסיני מפי הגבורה (לקרות היו"ד בשו"א ה"ה"א בחולים הוא"ו בקמץ , ה"ה"א אחרונה בלי יקד , בנקודת צ"ע"ם שנאמר זה שמי לעולם . וכן בעולם הזה שנקרא באדני לרי"ך) לקרות האליף בשו"א , ד' בחולם , יין בקמץ , והי"וד בלי יקוד , וכן הוא מקובל מפי הגבאים ע"ה וכן הוא בתקונים שרי"ך לקרות השם בנקודות חש"ק חולים שני"א קמץ וסימן רק באותו חש"ק ה' , ונאמר כי כי חשק וכו' . ומלאתי במטה משה גי"ב כח"ל , וכי שיקרא האליף בחטף פתח , ומלוא להודיעו כל האנשים בעת הזכרת השם כי"ב בנה"ש פרק י' סעי' ג' בשם היעב"ץ הניסמן דברים הפוסלים המפלה . וכ"כ בסידור תפלת ישראל דף ו' בשם האר"י :

(ב) וב"ב בפר"מ"ג בא"א בשם תשובת מהר"ם הג"ל . עוד כי ובתש"ו מוהר"ר

שבתי כופר כ' שמהר"ם ז"ל חזר והסכים לקרות אלף בחטף פת"ח , דל"ת בחולים , הניין בקמץ , ושכן הסכימו בעל עשרה מאמרות ושליה וברכת הזנה . וכ"כ בקיצור של"ה עניני תפלה . בספר דרך משה הנספח לס' הגן ליום כי"ב כ' שז"ה מאוד שמהא קריאת השם של אדני הדלת של אדני בחולם ולא כמו שיש מהמונים שקורין הדלית עם שז"א ובוודאי אין מן השם הוא זה וכו' . (אה"מ וכן שמעתי שאמר כקאמור מסיגעט זל"ה"ה) . וכ"כ בס' היעב"ץ קודם ברכת עניי , וכי"ב במחלית השקל , וכי"ב בשו"ת נודע ביהודה מהדויק סי' ב' הובא בחוסן ישועות סי' ו' סק"ג , וכי"ב בחיי אדם כלל ה' סעיף כ"ז וז"ל , ויקראנה כאלו כי שם אדני ובנקודות אדני דהיינו

דאורייתא וכו' , ואסור לגרוס ברכה אחרת כשיכול לפטור בברכה א' , וכי"ב באה"ט סק"ו , וכי"ב בחי"א כלל ה' סעי' א' ושלא יברך חיו שום ברכה לבטלה כגון שא"ל כלל לברכה זו אפילו לגרוס ברכה שא"ל . והמברך לבטלה עובר על לא תשא מדרבנן אבל המול"א שם שמים לבטלה עובר על מלות עשה את ה' אלקיך תירא וכתוב אס לא תשמור ליראה את השם הנכבד והנורא וכו' . ולא שם המיוחד בלבד אלא כל השמות שאינן נמחקין המיוחדין לשמו הגדול ב"ה ואפילו בכל לשון אסור :

(ז) וב"ב בקשי"ע סימן ו' סעי' ג' . וכי עוד והמקלל את חבירו או את עצמו בשמו יתברך או בכינוי בכל לשון חייב מלקות ובעויה רוב המוני עם אינם נזהרין ואומרים בלשון אשכנז גאט זאל איהם שטראפין וכדומה , ועוברים על לאו של תורה , ואם קלל בלא שם ובלא כינוי וכו' אעפ"י שאינו חייב מלקות אסורא מיהו איבא , וכן אסור לכתוב בשום מכתב שמו יתברך בכל לשון , והוא אסור גמור כי לאח"כ יתגלגל המכתב באשפה , ודבר זה גורם עניות בישראל מה ששם שמים מלא ומכ"ס בציון חיו , ולריבין התחכמות והתאמנות לבטל זאת , וכי"ב בח"ח שם , ומסיים דה"ה תיבות שלם שאסור כמו שאר שמות עכ"ל :

(ז) ביו"ד סי' שכי"ה בפתחי תשובה סק"א אצל ספק ברכה כי והרואה להחמיר יעשה

כאשר קבלתי מרבתי שיאמר דרך תפלה פסוקים של ויברך דוד , ברוך אתה ה' אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם וכו' לך ה' הממלכה . דלית ביה מלכות ולסיים אח"כ ברוך אשר לוי וכו' דבכה"ג ליכא חשש ברכה לבטלה וכו' עכ"ל , וכ"כ בספר ברכת הבית שער"ב ושע"ב שער י"ט סעיף כ"ד בשמו ע"ש :

(י) בחי"א כלל ה' סעי' א' כי ואם נכשל בלשונו והזכירו או שזכר שכבר בירך ברכה

זו יאמר תו"מ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד , או יאמר אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ , או גדול ומעולה מאוד וכיוצא בזה , ואם אמר ברוך אתה ה' יסיים למדנו חוקיך דמיוני בקורא פסוק , ואם כבד אמר אלקינו יסיים אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ויאמר גי"ב ברוך שם כבוד מלכותו לעד ואסור להוסיף שום ברכה רק מה שתיקנו חז"ל , ולכן אסור לסיים אחר התחנות ברוך אתה ה' שומע תפלה , ומלוא למחוק זה מן הסידורים והמחזורים לאחר תקיעות בריה , וכי"ב בבאר יעקב סימן ר"ו

זה דרך כבוד של מעלה חלל יל כלשון התנא השם, וכי כספר אור לדיקים סימן כ"ד סעי' ק"י, וכלקוטי מהרי"ח ח"א דף ק"ה משמו:

(ב) באו צ"ח ממחר"ס פאפירש דף ל"ג סעי' ק"ז כ' לא יזכור אותיות השם אפי' במילואו חלל בהפסק כזה יוד א"י הא ואו א"י הא, וכי כס' מנן אבות על פרקי אבות פ"א מ"ג, וכי כתיב כלל ה' ס"ק מ"ד, וכי כלקוטי תורה מהאריז"ל בטעמי המלות סוף פרשת שמות, ובש"ע האריז"ל כוונת ת"ת סעיף ד' נ"ל, הרב ז"ל בש"ע מוזכר את השם הוי"ה במילוי לא ה' אומר יוד הא חלל ה' אומר יוד חי הא ואו חי הא, וכי כס' ריק, וכי בקלור שליה דף ע' אלל לימוד חג השבועות, וב"כ כספר דבש לפי מהחיד"א מערכת ה' אות כ"ג וז"ל הנה את השם באותיותיו כתב כלקוטי תורה לומר אותיות השם כזה, יוד א"י הא ואו א"י הא זה מותר, כיון דמפסיק בין האותיות שרי, וכי כס' זכור לאברהם אות חי בשם האריז"ל עוד כי וכן בשם אהי"ה ה' אומר א"י הא יוד א"י הא: (ב) ב' בל'הומי לני החדש דף ח' בדמ"מ אהי"ה הנה המנהג במקום שצריך להזכיר השם הוי"ה ביה במילואו (הלא חף בהמילוי חין כיון להזכירו מחשש הוזה השם באותיותיו וכמבואר כס' הכוונות ושאר כתבי האריז"ל) לומר בזה האופן יוד קא ואו קא היינו לומר אות ההא במבטא של קיף אבל באמת מבואר בפירוש בש"ע האריז"ל ופי' נגיד ומלוא ובכוונות משם האריז"ל שיש לומר בזה האופן יוד א"י הא ואו א"י הא היינו להוילא במבטא של ההא כתקניה אך יפסיק בין האותיות ע"י חיבת א"י, וכי כס' ר' קאפיל ובפירוש נולד חסד' ומחיקונים אשר כי שם השם עם אות קוף חין הכרע, א' כי שאני דרך לימוד מכתחילה ופסלה, והכי אפשר הוא מחמת שלא ראה לכתוב השם ופי' שיהי בהכתב אבל לא לענין חזירה, והראי' אשר חף כשהביא פסוק מפסוקי תנ"ך גם שם כותב אלפים בקוף שמואל לכל הדיעות להזכיר שם אלהים בפירוש דרך לימוד עכ"ל, וכי בקלור שליה דף ע' פ"ב בשם גדול אחד ובשם ספר אומן יוסף ס' שיא שדרך לימודו מלוא להזכירו בפירוש ולא לכתוב לומר אדושים וכיוצא וכו':

(ב) בגמרא ברכות דף ו' כתב ומנין שאפילו אחד וכו' שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' ופי' האהרש"א בחדושי אגדות, אסור להזכיר שם שמים לבטלה, אבל בדרך לימוד מותר להזכיר

דהיינו האלף בחטף פתיח וכו' והדלית בחולם, והגון בקמץ וידגש סיוד שיהי ניכר יפה, וכי כס' נ' בחר יעקב:

(ב) ב"ס שירת משה ליואל החת"ס סיפר סעיף ג' כתב להזכיר גדולים וקטנים להיות נזכרים בקריאת השם הנכבד והנורא הוי"ה ביה להזכירו במבטא כראוי להדגיש החולים על הדלית וכו' והנותן דעתו לכך ימצא כי רב המכשול ר"ל וכל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה כמו שאמרו חז"ל וכו' ע"כ לריכ"ס לזהר בזה ע"ש. וכי בלואות הנה"ל מוהר"ר יהודה גרויז' זלליה אביד דק"ק סאטמאר י"ו, וכי במסגרת השלחן ס' י' סק"ב בשם ספר ארץ חמדה, וכי בסידור ישועות ישראל בדיני ב"ה וביש ואמן, וכי כספר לקוטי שושים ח"א סקיף כ"ח וז"ל, לריך לזהר באמירת השם שיאמר נקודת כל אות כהגון דהיינו דהיינו הדלית בחולים דוקא ודלא כאותן שחוטפים הדלית וגרסה כאלו אומרים אותה בשו"א או במלופן וכו': (ב) בש"ע האריז"ל הלכות נט"י סעי' ל' כתב, וכי בנגיד ומלוא מתלמוד האריז"ל

דף ה' בדה"מ כבר בארנו וכו' וז"ל, ונקודותיו של שם אד"נ הם שביא פתיח חולים קמין גמטריא כמנין שם בין וכו', וכי בלואי אורות ואמתות דף ר"ג פ"ב אות ב' בשם הרמ"ז שנקודת אד"נ הן גמטריא בין, וכי כס' ארחות חיים בשם ספר מאורי אור בחלק ב' נון דף קמ"ה ע"א רמז מופלא אד"נ בחטף שביא דהיינו פתיח שביא חולים קמין גמטריא שם ב' שווא במלכות כחי' אד"נ עכ"ל. אה"מ חשבון של הנקודות שעולה שם ב' כך הוא, השביא הוא שני יודין עולה עשרים, הפתיח הוא ואו עולה ששה, והחולים הוא יוד עולה עשרה, והקמץ הוא יוד ואו עולה ששה עשר, כך הכל עולה בגמטריא כמנין שם בין וק"ל:

(ג) במשנת חכמים למחר"ס חאגי' כ' ט"ס שוהגים להדפיס במקום השם שני יודין, כי זה מרומז על שם הוי"ה אד"נ שחלתו יוד וסופו יוד, וכי בטעיה כלקוטי דף כ"ה בשמו, וכי כלקוטי מהרי"ח ח"א בשם ספה"ק הטעם לכוון על השילוב של שם הוי"ה אד"נ כזה (יאהדוכ"י)

(ד) ביש"ע חו"ה ס' תרכ"א בטויו סק"ב בסוף כי יש ללמוד מדברים הזכרים כאן. דמקום שאין לנו רלוים להזכיר שם של אדנות יל בשם ולא כמו שאומרים המון עם אדושים כי אין

החפלה נחלקת לארבע חלקים, והם נגד ר' עולמות הידועים ליודפי חן, נגד עולם הזה ועולם הבגלים ועולם המלאכים ועולם העליון שבו שכינת עוזו, ונגד גוף ונפש ורוח ונשמה, ועיי' עולם חפלתו להיות פטרה בראש הקב"ה וכו'.

(ל) בענין אס לומר בכל יום הפסוקים של מה טובו אוהליך יעקב וגו', כי בחלי רבה אשר הרשיל לא אמרו משום שכלפס אמרו, ועיי' בחלק יעקב על או"ח, ונטעמ"מ ק"א ובלקוטי מהרי"ח שיש דיעות נזס: ואס לומר יגדל א' כי בשליש שפר האוחיות ובס"י השליש שלריכס לומר, ובמדרש פנחס כי לאמרו בשבת אכל לא בחול, ובסדר היום הביא לומר אחר חפלת מוסף של שבת, ובנחמ"ס ס' מ"ח כי דרינו הארזיל לא ה' אומר יגדל כלל, וכיכ בסידור חפלה ישרה בשם הארזיל שלא אמר, וכיכ היענין: בהקדמה לשיר היחוד שחכמי האמת מאנו ומיחו לאמרו: וכל מקום יחזיק במנהגו. וכ"כ אלף המנן ס' חקפ"ד בשם הארזיל. ובלקוטי מהרי"ח בשמס:

(א) בחי"א כלל ח' ספ"י ס' כי הניפור כל הלילי מדרך כל ברכת השחר חוץ מפל נטי' וחלקי נשמה והמעביר שניה, ובכלל ס' ספ"י ס' כ' וחון מברכת החורה כל זמן שלא ישן, ואס יכול לשמוע מאחר להוליו מסיבות טוב, ואס ישן ס' נשמן מדרך אח כולם, וכי בתורה ע"ל כלל כי ס' ק"י יד שיפור ס' נשמן, י"א שהס ששה שעות אחרונים, וי"א שהוא שלשה שעות, שפ"ח, וי"א שהוא לפרך יותר מחלי שעה, וי"א שהוא מטע יותר משלשה מיוסין, וכל בעל נפש יחמיר לעצמו שפ"ח וארסיח בשם מח"ב, עוד כ' כלל ס' סיק ס' נשם ותימ שכי בשם בעל ד"ח מנחם זי"ע אס דעתו שלא לישן כלל אזי מיד בעמוד השחר אסור ללמוד עד שיכרך ברה"ח, וכ"כ סד"ח בשם א"ר ומגיא שמיד בע"ה יכרך וכו' פכיל, בארחות חיים ס' מ"ז כי בשם ס' זכור לאברהם אוח כ' והשיב משם ס' כ' שפסקו דלריכין לדרך ברכה"ח כשיפור כל הלילה, ועיי' בס' דרכי חיים מש"כ נזס פכיל. נפשי"ס ספ"י למד בהשמטה כתב והמנהג נחשפס לדרך כה"ח וחלקי נשמה והמעביר שניה אף שלא ה' ישן כל הלילה משום דפל מנהג העולם מדרך אף אס הוא לא נחמ"ב נסן, פ"י מנ"א ס' מ"א ס' ק"י ופרמ"ל ס' מ"ו סק"ב פכ"ל, ועיי' במגיא כאן ובס' חליד ושפ"ח, ושי"ט סרב ס' מ"ז ספ"י ז', והיענין וקשי"ע ס' ז' ספ"י ס' ומסגרת סק"ב

וכי

להזכיר שם שמים, וכיכ בס' זכרון טוב נשמו, וכ"כ בס' פ"א ספ"י נ"ד בשם ההלסיק מלובלין זי"ע, ועיי' במגיא סימן רט"ו שכתב דאין להזכיר הזכרות בשפת לימוד, וכ"כ בשפ"ח בשם ברכי יוסף דכן נוהגים רבני קשי"א דארץ ישראל ושכן כי בתשנין בשם מהרי"ס, אצל היענין כי דיכול להזכיר הזכרות בשפת הלימוד, וכיכ בספר זכור לאברהם, ועיי' בטו"ז ס' תרנ"א שכי בשם רי"ל גיאות דאס מזכיר פסוק מותר לומר השם כמו שאומר בחפלה, וכיכ בפ"ג, וכיכ בספר ברכת הבית שפר א' ספ"י ס' ס"ד ס' וכו' בלקוטי מהרי"ח דף ק"ה ומס"ס וכן ה' נהג אדמור"ה הגסיק בעל י"עב לב בשפה שה' אומר תורה ברכים. וכיכ בתורה כלל ה' סקיה, וכיכ בחלק המנן הנפסה למטי"א ס' חקפ"א סק"ב בהשמטה בשם מגיא והמהרש"א בחמ"ג והח"ל והיענין הוכח בשפ"ח ועיי' בהדיט ושית שו"מ ושדי חמד פ"ט וכיכ בבאר יעקב בשמס:

(ב) בש"ע או"ח ס' רט"ו ספ"י ג' כי, התינוקות מלמדן אותן הברכות אפילו בהזכרת השם אפ"ל כשאין המאכל לפניו ואין עונין אחריהם אמן. אבל כשהם יזכרכין לפטור אי"ע עונין אחריהם אמן, וכיכ בברכת הבית שם, וכטעם שאס לא ילמדו לא יוכל לדרך כשיטתך ולא ידע לומר השם בקריאתו, וכי במגיא סקיה אכל גדול המלמדן אותו ברכות או שמלמד שלמד עצמו ברכות בעל פה, אסור להזכיר השם אס אין המאכל לפניו, ובס' חפ"ד כי טו"ז סק"ג אכל אס המאכל לפניו מותר לומר עמו הברכה מלה במלה בהזכרת השם, והטעם כי גדול יש בו דעת עי"כ כשלומד ויאמר צורך אחס השם וכשיטתך לדרך ידע לומר השם בקריאתו כהוגן, וכ"כ בברכת הבית שם:

(ג) בהיצור שליח שער היראה כתב ידוע שיש ארבע עולמות מלמעלה למטה, והמה, חלילות בריאה יצירה עשיה וסימנס חכמים, כי העולם של הקב"ה ושמו שאדון יחיד הוא בו יחוד גמור נקרא עולם החלילות כי העולם החלילות בעל מציין כל חי וכו', ואחר עולם החלילות הוא הכסא הנקרא עולם הכריאה וכו', ואחר עולם הכריאה הוא עולם יצירה אשר שם מלאכי הקודש מכרזים וחיות ושרפים ורוס מעלמס זה על זה וכו', ואחר עולם היצירה הוא עולם עשיה הוא עולם הגלגלים ומזלות, והעולם השפל הזה בכלל העולם העשיה וכו', בחי"א כלל כי ספ"י א' כי,

ובסי' עולת תמיד. ובסי' חפלה ישרה עפ"י הארז"ל. וכ"כ בשבט מוסר פרק ל"א בשם ס' חוקי חיים. ובסידור הארז"ל. ובסי' זכירה ובקשליה ובסי' באר יעקב. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם. וכ"כ בס' דרכי חיים שהגה"ק בעל ד"ח מלאכה ז"ע לא אמר העקידה בשבת ויום טוב ורי"ח. אה"מ וכן נהג אדמו"ר ההלנהיק מסינתע ז"ע :

(לו) בסי' פטרת לני סי' נהר דף ל"ג כי הובא בטעיה ח"א סעי' מ"א דבשבת ויום טוב וימים המקודשים אין אומרים העקידה. וכ"כ בהנהגות מהלכה"ק מהרי"ח מזידוש ז"ע שלא אמר. אבל הושענא רבה אמר העקידה. כי היוש"ה שפר האיתן פרק ח'. וכ"כ באלף המגן הנספח למט"א סי' תרי"א סק"ג. ובמט"א סי' תרי"ט סעי' ליד שלריכים לומר בראש השנה ויום כיפור העקידה להזכיר זכות העקידה : *

(לז) בש"ע דה"ק"א סעי' ש"ט כי בשם בעל בני יששכר מדינו זולקליה על פסוק ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים וכו' אל תשלח ידך אל הנער. הנה מהפלא הוא כי אברהם אבינו שמע מפיו של הקב"ה קח נא אתה בנך וגו' והעלהו שם לעולה. וע"י קריאת המלאך אליו מן השמים אל תשלח ידך אל הנער. מנע מלקיים מצוות בוראו וכו'. מדוע האמין להמלאך כי כן הוא רצון הנורא יתברך. רק נשמע מזה כי לשחוט נפש מישראל אסור לאדם להעלות על דעתו חיו זולת בשמטו מפיו של השי"ת בעלמו. אמנם למען להחיות נפש מישראל די גילוי מלחא בעלמא סי' המלאך עכ"ל. וע"י משי"ב בלקוטי מהרי"ח על הפסוק ויעלהו לעולה תחת בנו :

(לח) במג"א סי' מ"ח כי סי' הקרבנות יאמר בעמידה דוגמת הקרבנות שהיו בעמידה. וכי באה"ט ואומרים סי' התמיד מעומד דומיא דקרבנות שהיו בעמודה וע"ל סי' א' סיק"ב. וכי בשעית ובכבוד שור כ' דא"ל לעמוד אפי' כפי התמיד וכו' ומעולם לא ראיתי מאן דחש ליה לעמוד וכ"כ בא"ר ובמחזיקי דמו"ק וק"ל. בשם אביו שרבים בתורה לא חשו לזכר ובש"ן כי כן מדברי הארז"ל פ"ט. וכ"כ בשע"ת סי' נ"א סק"ט שגם מנא"ר כן בס' הכוונות שגם מזמור (לחודש) יאמר מיושב פ"ט (י"י) כפמ"ג. וכ"כ בבאר יעקב סי' א' בשם שפי"ת דא"ל לאומרו מעומד. וע"י בש"ע הרב סי' א' והיעב"ן. המחבר, ופ"ח. ובכר"ש. ובשפי"ת. וכיוי הסומדים, וא"ל' זוסא' ויד אהרן כי לומר

וסק"ג. ולקוטי מהרי"ח. ועיין באלף המגן סימן תרי"ט סיק' מ"ג בשם מנ"א וא"ל ורש"י וכו' ואין לנטל שום ברכה כי יש בכולם רמז לאורות עליונים וכו'. ולפי"ן על נט"י כי בשם פמ"ג והיעב"ן ודה"ח שיגע במקום מטונף או יפנה ויברך ענט"י לכולי עלמא עכ"ל :

(יב) בסי' מחזה אברהם בראשית כי טעם שאין מברכין בברכה השחר על כה חוש השמיטה כמו שמברכין בברכה פוקה פורים על כה הראיה. לפי שפי' ששמע אדם הראשון ז"ל לאשתו י"א מזה חקלה לכל העולם. וכיון שנלמח חקלה פ"י כה השמיטה אין ראוי לברך פ"ג. וזה שכי' רש"י ז"ל וישמע אברהם לקול שרי. לקול רוח הקודש שבה. כי לכאורה קשה על אברהם אבינו שישמע לקול אשתו. והא כבר ראה וידע החקלה הנלמח פ"י שמיטה לאשה כח"ל. לזה כוונת רש"י לקול רוח הקודש שבה בנחיתת שכינה מדברת וכו' ולא הי' הקול שלה. כי כן בטעמ"מ סעי' ר"כ בהשמטה בשמו :

(יג) בסי' לבושי מכלול כי מה שאומרים אלל יהי רצון שחילוני היום וכל יום. כי לפעמים יוכל לפגוע פ"פ קודם החפלה פ"כ מקדימין חפלה ללירה. וכ"כ בטעיה ק"א סעי' מ"א בשמו :

(יד) בש"ע ארי"ח סי' א' בבאה"ט סק"ט כי. יוכל לומר פרשת העקידה אפילו בשבת פ"ח. וכ"כ בעל שתי ידות וסולת כלילה וככה"ג. וכ"כ היוש"ה בשם בעל שתי ידות. וכ"כ בעי"ן חפלה בשם מעשה רב ומחלשה"ק. במדרש פנחס אות ז' כ' שהלנהיק מו"ה פנחס מקארין ז"ע אמר סי' העקידה בשבת ופי"א הזכיר אחד לפניו מה שכי' בסידור הארז"ל שלא לומר בשבת העקידה. והשינוי וכי' בשבת אין לו מחשבות משמע שפי' העקידה מופלת להליל ממחשבות וזות עכ"ל. ובסי' היעב"ן כי שלא לומר בשבת ויום טוב ורי"ח העקידה מן ארי"ח זכרנו בזכרון עד לעולם י"א אדם. וי"א שבשבת וי"ט מדלג רק ארי"ח זכרנו שלפני העקידה ויהי רצון שלאחרים :

(יז) בסי' אור נדקים למהר"ם פאפירש בחיקון החפלה סעי' ג' כי. וכ"כ בס"י ר' שבת וז"ל. בהיות הטעם של אמירת העקידה הוא כדי לכבוש הדין. פ"כ כי בס' היראה בהנהגות שלא לומר פרשת העקידה בראש חודש ושבת ויום טוב מן ארי"ח זכרנו עד לעולם. שאין בימים האלו דין ואין לעורר הדינים. וכ"כ בסידור החניא.

* ובסי' בריית אבות סי' ו' כחז, שלא חמר העקידה ביום שכי' בו בריית מילה

שלא יאמרם כלל דהרי הם פסוקי מוסף ואין
יאמרם קודם התפלה שהוא במקום התמיד. וכי
בלקוטי מהרי"ח בשה הארז"ל. וכי בסי' בחר
יעקב בשם חוקי חיים או"ל :

(מא) בגמרא יומא דף ל"ג כי לומר אבני מסדר
וכו'. וכי בטור סי' מ"ח. באשל אברהם
להגה"ק מבוסטאטש סי' מ"ח כי שאין לומר תיבת הוה
שהוא כהוגה ה' באותיותיו. ונוסח שלו לומר אבני
ה' וכו'. בחרמות חיים משמו. וכן נדפס בסידור
ישועות ישראל. וכי בעיון תפלה משמו. עוד כי
בסי' ר"ק נדפס כנוסח הגמרא. וכי בסי' בחר
יעקב סי' מ"ח בשם א"ח. וכי בלקוטי מהרי"ח
בשם א"ח. ומסיים וכן הוא בסדר מעמדות בסידור
ר"ע. ובקדמה לסי' שלה"ק איתא אבני הוי מסדר
בזו"ד בסוף :

(מב) בסדר היום כי לומר רבון העולמים אתה
נזיתנו בשנת וי"ס. וכי בסי' היעב"ץ
אלל דיני שחרית לשבת. אלל בסידור התניא כ'
שלא לאמרו. ובסי' זכרון יהודה כי שה"ג בעל אמרי
א"ש אמר רבון העולמים רק הנוסח ואתה בעונותינו
חרב ביהמ"ק וביטל התמיד ואין לנו לא כהן
בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו לא אמר.
בסי' היעב"ץ אלל דיני חול כי ואין לומר ואתה
אמרת ושלמה פריס שפתינו. רק יאמר ונאמר
ונשלמה וגו'. וכי בעיון תפלה וע"ש הטעם
וכי וגם בסי' הארז"ל דפוס לבוב נדפס ונאמר
ונשלמה וזה מדיוק יותר ע"ש. וכי בלקוטי מהרי"ח
בשם. עוד כי בשם סדר היום וסידורי ספרד
וסי' הארז"ל והרמ"ק. אה"מ וכי בסי' נה"ש.
וסי' חמדת ישראל עפ"י הארז"ל ובסי' זכירה לומר
ועמדנו על מעמדו כמה שנאמר ושלמה פריס
שפתינו. ונאמר ושפט אותו על ירך המזבח לפונה
לפני ה'. וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על
המזבח סביב. ונאמר זאת התורה לעולה למנחה
ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים :

(מג) במג"א סי' א' ס"ק י"א כי בשם השל"ה
דנשנת ויום טוב לא יאמר יהי רצון
כאלו הקרבתי אחר אמירת הקרבנות (פי' אחר
אזכור אחר חטאת ועולה ואשם ותודה ושלמים)
דאין קרבן נדבך בא בהם אלל הפרשיות והמשניות
אומרים. וכי בנאה"ט בשם אמונת שמואל וכי
בשיע התניא בשם שלה"ק. ובסי' התניא לא נדפס
יה"ר. וכי בנזר ישראל בלקוטי רימ"א סי' פ"ד
בשמו

לומר מעומד אלל במחזיק ברכה, ובא"ר, ושמי"ח.
וברכ"י והיעב"ץ בשם אביו. ושע"ת בשם ש"ח. ובש"ץ
בשם הארז"ל כי שמואל לומר מיושב :

(מד) בעיון תפלה כי לומר תנו רבנן פסוק
הקטורת כי"ד היתה נעשית. שלש
מאות וכו'. וכי בסידור הארז"ל וכי כוונה ע"ז.
בא"ח מהדו"ת סי' מ"ח כי וז"ל בא"ר ז"ל משמע
שקוטש שנקטורת לשון קושטא והשי' ימנית ובמק"א
כי כי בכוונת משמע שנסמך וא"ר אומר שני
הלכות מספק עכ"ל. וכי בעיון תפלה בשמו
ומסיים אלל בסי' הארז"ל כי כוונה על הקושט
בסמך ע"י בסידור ר"ק. בסי' אור לדיקים למהרי"ם
פאפירש בתיקון התפלה ע"י י"ג כי. אחר הקטורת
יאמר פסוקי ה' לנאות וכו'. אתה סתם וכו'.
הארז"ל הזכיר לומר פסוקים אלו תמיד אחר
הקטורת. ובימים שאין אומרים תחנון לא יאמר
הפסוק אתה סתם. שהם מקוּגלים להללה מן סמאל
כנרמז בר"ת א"תה ס"ת לוי מ"ר ובימים אלו אין
לו שליטה ואין לעורר. ובסי' י"ג כי סתם יאמר
ג' פעמים ה' לנאות וכו'. וערכה וכי בקשליה
פניני תי' כמש"כ לעיל. בעבודת הקודש קשר גודל
סי' כ' כי בשם הארז"ל שלא לומר אפילו בחול הפסוק
אתה סתם. וכי הו"ה שער האשמורת פרק י"א
ובסידור התניא. וסידור הארז"ל. וסידור תפלה ישרה לא
נדפס הפסוק אתה סתם וגו'. רק הפסוק וערכה
וגו' נדפס. וע"י בלקוטי מהרי"ח שכי בכתבי הארז"ל
איתא שאחר ג' פסוקים אלו לא יפסוק בפסוקים
אחרים רק יאמר תיכף הפסוק וערכה וכו'. גם
בסדורי ספרד איתא הפסוק אתה סתם. וכי
בטע"ה נק"א ע"י מ"ד כמש"כ בשם א"ל :

(מ) בשי"ע או"ח סי' מ"ח ע"י א' כי. בשנת
אומרים אלל פרשת התמיד פסוקי
מוסף (פי' וביום השבת) אלל לא בר"ח וי"ט
מפני שקורא בתורה בפסוקי מוסף. הג"ה וי"א
שמוכירין גם מוסף ר"ח. וכן נוהגין. כדי לפרסם
שהוא ר"ח. וכי בשע"ת סק"ב ודעת הארז"ל שלא
לומר פסוקי מוסף אחר פרש התמיד. ומכל שכן
פסוקי ר"ח. (פי' ובראשי חדשיכם). וכי בסי' אור
לדיקים הלכות תפלה סי' י"ג. וכי שיש בו סוד
נעלם. וכי בסי' תפלה ישרה עפ"י הארז"ל שלא
לומר. ובסידור התניא לא נדפס אחר פ' התמיד
לא וביום השבת ולא ובראשי חדשיכם. וכי בנזר
ישראל בלקוטי רימ"א סי' פ"ד. וכי בעיון תפלה

מוחלין לו וקורעין גז"ד של שבטים שנה עכ"ל :
(מו) במצ"א ס"ת תקפ"ב סעי' א' כי לומר מן ראש השנה עד אחר יו"כ בכל קדיש לעילא לעילא מכל ברכתא שבספר תשובה מאהבה כי שמאלא כן בכל הסמכות השיטות לומר בלא ואו החיבור קודם לעילא השני. וכ"כ בקשי"ע ס"י קכ"ט סעי' א'. וכן נדפס בס"י תפלה למשה אלל תפלת של חול. וכן נהג לומר אדמו"ר מרן מסיגטע ז"ע בלא ואו החיבור :

(מז) בסיידור דעת קדושים ובאשל אברהם ס"י קל"ב דדיני קדיש כי נוסח קדיש דרבנן נכון לומר לנא ולסון. וכן הוא עדוף מנוסח להון ולכון כי גם המתפלל בעד חברו הוא נענה תחלה וכו' וכן הוא עפ"י התורה הק' חייך קודמין ובפרט כשכלול אי"ע עם הליבור וכו'. ולשון ולכון אינו נכון שהרי זה כמוצא אי"ע מהכלל בזה ומדיע לא יכלול גם את עצמו לטובה בזה וגם אם הוא עם הארץ גמור יכול לשאול תמיד הנהגות טובות מת"ח וכו'. וכ"כ בעיון תפלה משמו. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם סדורי ספרד ובשמו. וכ"כ בסיידור האריז"ל. וכ"כ בס' בחר יעקב ס"י קל"ב בשם א"א. ובס' היעב"ץ כי לומר להון ולנא. ובהנהגות ההל"ק מזידוטשוב כי לומר לנו ולהון וכו' ומזונא רויחי וסייעתא דשמיא. ובס"י לב שמה כי ג"כ לומר וסייעתא דשמיא. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם ההל"ק מרן מזידוטשוב ומהרמב"ם לומר וסייעתא דשמיא :

(מח) בש"ע ס"י מ"ו כי אין לענות אמן אחר המעביר שינה מעיני עד אחר ברכת הגומל חסדים כי הכל ברכה אחת הוא. ועי' במג"א. וכי בבאר יעקב מש"כ אין לענות אחר המעביר שינה מעיני כ' באלפסי זוטא לענות אמן וגם אחר גומל וענה אמן אחר ברכת עזמו עכ"ל. שם בשם א"א כי ונשים כיון דרשות להם לצרף על מ"ע שהוצי רשות לענות אחריהם אמן. אם טעה ואמר אמן יתומה נכון שיאמר בשכמליו ע"ש. ובס' נ"ו כי א"א שמותר לומר ב"ה וב"ש בין ישתכח לומר וכן בין גאולה לחפלה של ערבית : (מט) ובא"ר דורות חיים ס"י ס"ז בהנהגות כ'. ועי' בהנהגות ר' ברוך פרענקיל ס"י

י"א שכי שנין המזמורים דפסוקי דזמרה מותר לומר ברוך הוא וברוך שמו עכ"ל. ובמהר"ם שיק שם כי אין לגעור בעונה ברוך הוא וב"ש במקום שמותר לענות אמן וכ"כ בברכת הבית שער א' סעי'

בשמו. וכ"כ בס"י תפלה ישראל בשם פרע"ח. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח אלל דיני שבת. במטה אפרים ס"י תרי"ד סעי' י"ג. כי כל מי שאומר אחר משנה חיזקו מקומן יהי אחר כל משנה בכל יום אלל בערב יום הכפורים לא יאמר יהי אלא אחר משנה עולה לבד יאמר. וכ"כ היעב"ץ. וכ"כ בעיון תפלה בשם הסמ"ח ס"ס נ"א. עוד כי בערב פסח ובפסח לא יאמר יהי אחר משנה תודה לבד דכוון דבשאר קרבנות אומר וכאן אין לומר הרי מבואר דעתו שאינו אלא כקורא במשנה עכ"ל. אלל לדברי הנזכרים לעיל אין אומרים בפסח יהי כמו בכל ימי אחר כל משנה :

(מד) בפתחי תשובה ס"י שפי"ו סקיד כתב בשם תש"י אבן השוהם דאם אביו ואמו חיים אין לומר קדיש יתום דוקא אלל קדיש דרבנן יכול לומר. וכ"כ בטעם"מ בשמו ובדרכי חיים כי שההלכה"ק בעל ד"ח מלאנו אמר שיש בתפלה ד' היכולת ע"כ לריכין לכל היכל קדיש אפילו אין חיוב בדי"ח לריך הבעל תפלה לומר קדיש קודם הודו ואמר שיר של יום ואחר אין כאלקינו אפילו מי שיש לו אב ואם. וביום שיש בו מוסף אין חיוב להבעל תפלה לומר הקדישים. ולעולם שייך הקדיש לאחר עלינו רק להיתומים ולא לבנים. אה"מ וכן אמר אדמו"ר הסה"ק מסיגטע ז"ע כבעל ד"ח וכ"כ בטעם"ק סעי' תהרמ"ח בשם בעל ד"ח מלאנו ז"ע. עוד כי ובס' לבושי מכלול ס"י ד' אות י"ג כי בשם האריז"ל דאותן שאומרים שהקדיש שאחר אין כאלקינו הוא קדיש יתום אין ל"ל כלל קדיש אחר עלינו. וכן ראיתי בזידוטשוב מבסטרעטין וכו' עכ"ל :

(מה) בלקוטי מהרי"ח כי עפ"י האריז"ל ופרע"ח קדיש זה שקודם הודו הוא חובה. כי עד כאן הוא מעולם העשיי ומכאן עד יולר אור הוא מעולם היצירה ובין עולם לעולם חקנו לומר קדיש. ועי' בס' אמרי קודש מהרה"ק מסטרע-ליסק שקדיש זה שייך לבעל תפלה ולא לאדם אחר עכ"ל. וכ"כ בהנהגות מהה"ק מזידוטשוב שאמר שקדיש דרבנן אחר חיזקו שייך לבעל תפלה ולא ליחומים עכ"ל. יש לדיקם שנוהגים אם יש יתום אומר יתום ואם לאו שייך לבעל תפלה. בס' תורת חיים בלקוטי מהרה"ק מקאסי"ב כי כל העונה אמן יש"ר בכל כחו וכו'. כי ג' תאות יש לאדם בכל יום. תאות מימון איכילה נשים ר"ת אמן. וכשהוא עונה אמן בכל כחו נחבטל ג' תאות אלו. ולזה

סעי' פ"ב ושער כ"ה סעי' ה' וז"ל דעת המגיד והדגמיר דכ"ה ובי' חיוב כל כך דחינו מוזכר בש"ס לכן חסור להפסוק בו במקום שאסור להפסיק. ודעת מהר"ם שיק כוון דמ"מ הוא שבה הנזכר יתברך לא הוי הפסק עכ"ל :

(ג) במש"א ס"י תרי"ט סעי' ל"ז כי שריכים לומר ביו"כ השירה פסוק אחר פסוק ולא יאמרו בערובי'א ובס' שערי רחמים כי שהגד"א ב"ו של פסח אמר השירה פסיק עם פסוק. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשמו. עוד כי הנה המנהג מקלמ מקומות לומר השירה פסוק פסוק ומקלמ מקומות אומרים כל השירה ביחד ע"י בס' נחלה לישראל וכי טעם על ב' המנהגים :

(א) בחל"ה יעקב בלקוטים על או"ח כי בשם ס' חרדים אשר סגולות יש שמחכפרים עונות של אדם בלי סיגוף ועינוי ואחד מהם שקורא ויושב בשמחה ובניגון כמו שאמרו ישראל וכו'. ובס' יפה ללב כ' בשם זהר פ' תרומה כל מי שאומר השירה ומשוי לי"י בהאי עלמא זכי למחמא למלכא משיחא. וכן הוא בלקוט ראובני. וכי בס' המדות מי שקשה לו למלא זיווגו יאמר בכוונה שירת הים וכו'. עוד בזהר פ' בשלח לומר שירת הים בכוונה גדולה שיש בה כמה סודות וגדול שבה עד אין ערך. וע"כ אומרים הספרדים פסוק פסוק כמו שאמרו ישראל על הים כמבואר במס' סוטה משה אמר וישראל פונין אחריו וכו' עכ"ל :

(ב) כי בבידור הארז"ל ובפרע"ח ובס"י תפלה ישרה בשם שאין להפסוק

כלל בין אחד ובין ישתבח כי ד' דאחד עם ש"י מן ישתבח הוא לירוף אחד מלידופי שד"י ע"כ לריכים לכיון זה השם. וכ"כ בס' זכירה. וכ"כ בס' אור לריקים בשם סידור של המקובל מהר"ר הירץ ש"ן טריוו"ס ז"ל. וכ"כ בעיון תפלה. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם א"ל והש"ן. וכ"כ בס' באר יעקב ס"י נ"ד בשם ס"י מהר"ה וחוקי חיים. וכ"כ בס' רביד הזהב בפ' בחקותי בשם הארז"ל :

(ג) בש"ע ס"י ס' סעי' א' כי ברכה שנייה אהבת עולם. הג"ה וי"א אהבה רבה.

וכי בשע"ת סק"א והנוהגין עפ"י הארז"ל אומרים בחול אהבת עולם דוקא. ובשבת אהבה רבה דוקא כמבואר בפע"ת. וכי בש"ן בשם מסר"ס ווילנא שביום הכפורים י"ל אהבה רבה ודברים של של טעם למיני מדע וכו'. וכ"כ היעב"ן כמש"כ

בשע"ת. ובנו"י מקרא ק' בשמו. ובס' א"ל דף כ"ה. ובס' אור הישר. ובמש"א ס"י תרי"ט סעי' ל"ט וכי באלף למטה הטעם ששערי רחמים פתיחים. ובעיון תפלה. ובד"ל אות א' סעי' י"א. ובאלפא ביחא דף מ"ד בשם בני יששכר. ובש"ע הארז"ל סעי' ג'. ובלקוטי מהרי"ח ז"ל וכו' נוהגין במדינתנו. וכן נדפס בס' שפה ברורה בשם הר"ל כמש"כ בשע"ת ובאל"ל אברהם כי לומר תרומה : (נד) עוד כי לומר כי בשם קדש כגדול והגדול בטחנו. ואין לומר (כגדול) מארבע כנסים הארץ וא"ל (כל). וכיכ בפע"ס ובש"ע הארז"ל ובמשנת חסידים. ובעיון תפלה בשם א"א שכי בשם הגאונים. והיעב"ן ולקוטי מהרי"ח בשם ס' ר"ע ופע"ח ובמשנ"ת. אה"מ וכן נהג לומר אדמו"ר ההל"ה ק' מסיגטא ואמר עלינו חיים ברכה ושלום מהרה מארבע כנסות הארץ. ושבור פול הגוים ועול גליות מעל אחרינו וכו' :

(דה) בש"ע הרב ס"י ס"ג כי כל אדם קורין ק"ש כדרכן בין עומדין בין יושבין בין שוכבין בין מהלכין בין רוכבין פ"ג בהמה שנאמר וכלכתך בדרך א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך בזמן שכי אדם שוכבין ובזמן שז"א עומדין וכו'. ומי שרואה להחמיר לעמוד כשהוא יושב ולקרית מעומד נקרא עבריין שעובר על דברי חכמים ואף שהחכמים התירו גם מעומד מ"מ אין מעלה כלל במעומד מדין שזה שנאמר ובקומך אין ה"י מדבר כלל בעמידה אלא בזמן קימה ואם הוא מחמיר לעמוד הרי נראה שאינו חושש לדבריהם ולפירושם בכתוב וחייב מיתה ואין דומה כלל לשאר חומרות וכו'. נד"א ביושב שעומד אבל אם ה"י מהלך ורואה לעמוד ולקרית כדי שיכול לכיון היטב ראוי ותע"כ משא"כ ביושב שיכול לכיון כמו מעומד וכו' עכ"ל :

(ו) בל"חומי מנהגים סעי' א' כי וז"ל. בש"ע או"ח סימן נ"ח כ' מזה לקרא קריאת שמע כותיקון קודם הן החמה. אך לאו כל אדם יוכל לעשות כן ומי'א חפ"י. שלא קראה כותיקון יש לו למחר לקרית כל מה שיכול וע"י בבית יוסף ס"י מ"ו שכי שכל רגע שיכול להקדים הק"ש חייב להקדים. ומי'א הירושלמי שכן ה"י המנהג בימיהם אם ה"י חוזה סבה שלא יוכלו לקרית ק"ש בברכות קודם הן החמה ה"י קורין ח"כ כשהניחו תפילין כל ה"י פרשיות. וכ"כ בהגהות לבושי שרד בס"י נ"ח ס"ב. לכך יזהר מאוד

מאוד כל אדם אחר שכירך ברכת התורה אם
כבר הגיע זמן ק"ש יקרא תיכף כל הג' פרשיות
שמע והי' אס' שמוע ופי' ויאמר פי' לי'ת עד ה'
אלהיכם אמת. ולא סגי בפי' שמע לבדה. ואפילו
פי' שדעתו להחפול תיכף מי'ת נכון הדבר
לקרות כל הג' פי' תיכף אחר ברה"ת שכן כ'
המקדש מלך בפי' בלך דף קפי' בפי' הרמ"ז וז"ל
קבלנו ממורינו הארז"ל כשאדם ישן בלילה נשמתו
מסתלקת ממנו ושורה על גופו רוח הטומאה
וכשקם בבוקר אפי' יעסוק בתורה ויעשה כמה
מלאה אין רוח הטומאה סר מרמי'ת איברים עד
שיקרא רמי'ת תיבות הקי"ש שסגולת קי"ש שכל
תיבה ממנה מפנה רוח הטומאה מאחד אחר ומי
שלא קרא קי"ש בעונתה נהפך מן רמי'ת לאחר חיו
ותפלתו ותורתו של כל היום אין עולה (למעלה
לכך אפי' רשבי' וחביריו שהיו פטורים מתפלה
חייבים בקי"ש שחלי'ת אין תורתו מתקבלת והי'ה
לאחר חיו עכ"ל המק"מ. איך שפיר' כ' הש"ש
שליך לקרותה במהרה כל מה שיוכל ואין לחוש
מה שקורא קי"ש בלא תפילין כי' מה שאמרו רז"ל
בגמרא ברכות דף י"ד ע"ב כל הקורא קי"ש בלא
תפילין כאלו מפיר ערות שקר דוקא אם אינו
מניח ת' כלל אבל אם מניח אחי' תפילין מותר
לקרות קי"ש בלא תפילין. וכן אמר הה"ק רבינו
יעקב יצחק מלובלין זוק"ל והביא ראיה מדאמרינן
שם בגמרא הקורא קי"ש בלא ת' כאלו הקריב
זבח בלי נסכים והרי קי"ל המקריב זבח היום
מביא נסכים אפילו לאחר כן הלא אם מניח ת'
אחי' לית לן בה. וכן הסכים הלבוש והרב התיב'
בש"ס. וכן נהגו כל לדיקי הדור הגס שרש"ל נהג
לומר רק פרשת שמע. ידוע שרש"ל לא ראה
הספר מקדש מלך מה גס שעתה נהגו כל לדיקי
הדור וגאוני הדור לומר כל הג' פרשיות אין
לשנות עכ"ל. וכי' בשו"ת בית יצחק בשם הובא
בספ"ה סעי' מ"ג בהשמטה :

נז) בל"קושי מנהגים סעי' ג' כי' דע כי יש ג'
זמנים לק"ש זמן א' כותיקון. זמן
ב' עד רביע היום ולדעת הש"ע וכל האחרונים
היינו לפי היום אם ארוך אם קצר כמלא בימי
הקץ שהיום ארוך י"ח או י"ט שעות יש כמה ימים
שזמן ק"ש הוא עד רבע שעה על זיבין או
האלכסנדר זיבין ולריך לזכר לקום מקודש שעה
אחת כדי שיפנה ויטול ידיו ויניח עלית ות' ויקרא
קי"ש. ואם רואה חבירו ישן חייב להקילו שיפנה

ויקרא ק"ש בזמנו. אמנם יש דעה ג' שכן בקץ
בין בחורף זמן קי"ש עד זיגער נאן כי הזמן הוא
כמו בגן עדן שתמיד היום הוא י"ב שעות ולילה
י"ב שעות. וכי' הפני יהושע בחלק ד' בהשמות
למס' ברכת וכי' הרב ר' יעקב עמדין בפי' לחס
שמים על המשניות. ועי' במשניות של הרה"ק ר'
יצחק אייזיק מקמארנא זוק"ל. לכך יש לזכר שגם
אם אירע לו חוסר ועבר זמן רביע היום לדעת
הש"ע מי'ת ימחר לקרות עכ"פ קודם זיגער נאן
ואז טוב לקרות עם תפילין ואפי' מי' שקורא
תמיד ק"ש אחר ברה"ת מי'ת אם אפשר שיקרא
ק"ש בת' ובכרתי' קודם זיגער נאן נכון לעשות
כן ויכול לדלג קצת מסדר התפלה כדי לעשות כן
כמו שמוזהר לדלג כדי להתפלל בלבוש :

נח) שם בלקוטי מנהגים כי' ואדם הרגיל לקרות
ק"ש בברכות בזמנה אז כשקורא פעם
ראשונה כל הק"ש תיכף בקומו יתנה בלבו אם
אם יותר רצוי לפני הקני'ת ק"ש השניה שקורא
בברכות אזי מכין בקי"ש ראשונה כקורא בתורה
לא ללכת בה מי'ת של קי"ש ומוטב שיאמר בפירוש
ויועיל תנאי זה שפירוש פעם אחת על כל חיו.
ובלילה ג' כי יש לזכר אם כשקראו ק"ש היה עוד
בין השמשות ולא הי' לאח ג' כיכבים סמוכים זה
לזה. אזי קודם שיאכל סעודה הערב יקרא כל
הג' פרשיות קי"ש. וכי' המג"א וכל האחרונים
עכ"ל. אה"מ וכי' בתו"ח כלל כי'א סקי' וז"ל. כי'
בזת"מ והיכל הברכה וכי' הפני יהושע בקי"א
אחר מס' שבעות וכ' שם שכן דעת רש"י ותוס'
ור"ף ורמב"ם והיענין בפי' לחס שמים שנשעת
הדחק יש לסמוך על דעת הפוסקים שתמיד זמן
קי"ש עד זיגער נאן בין בקץ בין בחורף. אך כל
בעל נפש יחמור לעצמו בשל תורה כדעת הש"ע
וכל האחרונים עכ"ל. בפי' דרכי חיים כי' שהגה"ק
מלאנו בעל ד"ח הי' נהג לומר אחר ברכת התורה
אני מאמין ואחי' אמר קריאת שמע אפילו עדיין
לא האיר היום עכ"ל :

נח) בש"ע או"ח סי' כ"ה סעי' ד' כי' לריך שיבין
תפילין עליו בשעת קי"ש ותפלה. ובא"ח
מהגה"ק מצוטטשטש כי' גם שהקורא ק"ש בלא ת'
וכי' על כל זה אם קשה קצת להניח ת' תיכף
קימה ממעו. נכון לקרות ק"ש בלי ת' ואין ל"ל
אם אולי יוכל אחי' לקרות קי"ש בת' בלי ברכות
ק"ש קודם חשש העברת הזמן ואחי' יתפלל בזמן
התפלה. שבוה אין שום חשש לכי' שהרי זה כמתנה
שם

הוא וכיכ הדיח. ובשעת סק"כ כי עבאס
ובכרכי כ'. דהדיח ופרי חדש הסכימו להירושלמי
שאם קורא ביחיד שרי ליה למכפל הי' אלהיכם
אמת. ושמעתי שכן כ' מהרחיז זל"ל דנהג כן
רבינו האריז"ל וכו'. ועי' בשו"ת מ"ס רבים וכו'.
(ודוקא הש"ץ חבל הליבור לא יחזרו כלל. וכו')
בסדר היום מי שלא השלים ק"ש וכבר הקדים
הש"ץ וסיים יותר טוב שיטמור במקום הסוף
וישחוק וישמע לש"ץ כשחזר הי' אלהיכם אמת
ואח"כ יגמור. הק"ש ויפיל לו כיון שהוא עומד
בחוץ ק"ש וכו') עכ"ל שפ"ת. וכיכ בסידור רש"י
כהירושלמי הנ"ל. וכיכ בא"ח מהדו"ת בשם סי'
הרב. וכיכ בס"י היפ"ן סעי' ג'. וכיכ בתו"ת
כלל כיא בשמ"ס. וכיכ בטעיה סעי' ס"ה בשמ"ס.
ובעבודת הקודש קשר גודל סי' י"א סעי' י"ט
כי אם קורא ביחיד שרי ליה לכפול הי' אלהיכם
אמת ברי סי' ס"א. וכיכ בפיון חסלה בשם
עבודת הקודש. עוד כ' היחידים יכולים לכפול
ולומר הי' אלהיכם אמת ולא יפסיקו ואחר חזרת
הש"ץ יתחילו מן ויליב. והש"ץ יאמר בפעם ראשון
אמת בלחש ובחזרתו יאמר בקול רם כמ"כ בשפ"ת.
וכיכ בא"ח מהדו"ת בשם באה"ט שכי בשם
הפוסקים וכיכ בפמ"ג. ופ"ח לומר גם בפעם
א' אמת בלחש ואח"כ יאמר יא"ח פעם ב' :
(ב) ב"רבושי מהרי"ח ח"א כי בשם הטור ורובק
ומחזיר ויטרי שאין חילוק בין
יחיד לציבור וכו'. ועי' במג"א שדעת המהרש"ל
שגם יחיד לא יאמר אל מלך נאמן עכ"ל. בספר
דרך משה הנספח לס' הגן ליוס ט"ז כי ולכן
כשכפול החזן הי' אלהיכם אמת גם הוא יאמר
עם החזן הי' אלהיכם אמת ואז יהי' אבריו שלמים
וקיימים עכ"ל. וכיכ בדה"י סעי' ב'. ועי' מג"א
סק"א ובעטרת זקנים ופרי"ח ושפ"ת. וכיכ בשו"ת
מנח"א סי' כ"ח כשי"כ בשפ"ת בשם ברכי יוסף
שכי בשם מהרחיז שנהג רבינו האריז"ל לכפול גם
ביחיד הי' אלהיכם אמת וכן נהג רשכבה"ג מרן
בעל ד"ח מלאנו ז"ע וכו'. בשפ"ח שער ט' מדרושי
הלילה בכוונת ק"ש שכל המטה כ' שלאחר השלים
הק"ש תחזור לומר פ"א הי' אלהיכם אמת כמו
שעושה הש"ץ ועיי' ישלמו כל הרמ"ח חיות עכ"ל
הרי מפורש מהאריז"ל דגם בק"ש שכל המטה
שהוא ביחיד יכפול אלו הג' חיות וכו' עכ"ל :
(ג) ב"רבושי הרב סי' ס"א כי כל המאריך בדליית
של אחד מאריכין לו ימיו ושנותיו
וכו'

שאם יוכל ללכת י"ח ק"ש אח"כ כשיקרא בתפילין
לא ילא ידי חובתו עד אז. ומסתמא כן הוא
שהדיעה של כל אור"ח בסתמיות הוא שיוכרע כמו
שהוא נכון ביותר וכו' יותר טוב שיקרא בזמן ק"ש בלי
ת' משי"ה חשש העברת הזמן וכו'. וכיכ בא"ח
מהדו"ת סעי' ד'. בתו"ת כלל כי סק"י י"א כ'
בשם סי' מ"ב כשקורא ק"ש בבוקר בלי ברכות כי
ירא שיטבור זמן ק"ש אז חסור להפסיק באמצע
מדינה כמו בשאר ק"ש :

(ס) ב"רבושי מהרי"ח ח"א כי אם הגיע זמן ק"ש
והוא אינו מוכן עדיין להתפלל
מאיה סוכה אז יאמר כל הג' פרשיות ק"ש אף
אף בלא תפילין אף דכ"ס עבודת הקודש קשר
גודל סי' ו' סעי' ג' כי דילכוש טו"ת ויקרא ק"ש
דהקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר
ובאמת כן הוא מנהג הרבה אנשי מעשה אך
עי' בשפ"ת סי' מ"ו דטעם מנהג העולם שקורין
ק"ש בלא ת' שלא להרבות בברכות וחששא לכל
הקורא ק"ש בלא ת' כ' הלכוש דזה דוקא במזיד.
ומלאתי תנא דמסייע למנהג העולם בשו"ת שואל
ומשיב דה"י פוסק ברפואות ולא הי' הזמן מוכשר
אלו להתפלל בבוקר וקרא ק"ש בלא תפילין
ואמר ד"ש צ"ו ב' חששות בגמרא ברכות דף י"ד.
א' כאלו מעיד עדות שקר. ב' כאלו הקריב תורה
בלא נסכים. והנה על חשש הא' מפורש בלכוש
שזה דוקא במזיד ופשיעה. ועל חשש הב' הלא
מנדב תודה היום ומביא נסכים לאחר זמן ע"ש.
אך כל זה לענין ק"ש ועכ"פ מתפלל בזמנה :

(ט) ב"רבושי סי' ס"א סעי' ג' בקריאת שמע יש
רמ"ה חיות וכדי להשלים רמ"ח
כנגד אבריו של אדם מסיים ש"ץ הי' אלהיכם אמת
וחזור ואומר בקול רם הי' אלהיכם אמת. הגיה
ובזה כל אדם יולא הואיל ושומעין מפיו של הש"ץ
ג' חיות אלו. ואם היחיד רוצה ג"כ לאמרם עם
השליח לבור אין איסור בדבר. וכיכ בש"ע הרב
שם. הג"ה כ' ויש שכי' דכל הקורא ק"ש ביחיד
יאמר אל מלך נאמן שמע ישראל וגו' כי ג'
חיות אלו משלימין המנין של רמ"ח וכן נוהגין
ונכון הוא. וכי' הטו"ז כי מו"ח ז"ל שפכשו נתבטל
המנהג הסוף ואין אומרים אל מלך נאמן וסומכין
על הזוהר שכי' משלימין ג' חיות אלו כמה
שהש"ץ חוזר ואומר הי' אלהיכם אמת. וכי' המג"א
סק"ד (יאמר אמינ) ובמטה משה כ' שרש"ל לא
ר"ה להפסיק. ובכ"י משמע שמונה קדמונים

מעלה עכיל :

(ס) בנמרא ברכות דף י' כ'. אמר רבי יוסי
בר חנינא אל יעמוד אדם במקום גבוה ויחפול
אלא במקום נמוך כמשיכ ממעמקים קראחין הי.
וכתוב תפלה לפני כי יעטוף. בש"ע א"ח ס"י י'
סע"א ח' כי המחפול וכו' לא יעמוד על מקום
גבוה אלא איכ הי' זקן או חולה. וכ' מג"א
סק"ג ועכשיו נהגו שהמקום שהש"ע עומד הוא
עמוק משאר ביה"כ משום ממעמקים קראחין הי'.
וכיכ האגודה ומשיה אמרינן בגמרא יורד לפני
התיבה. הסוף דנחת וכו'. וכיכ בבא"ט בשם
הלק"ט וז"ל אהרן. וע"י במחלית השקל שכ' בשם
ב"י שכ' יורד לפני התיבה פירוש יורד ממקומו
ללכת לפני התיבה וכו'. סע"א ב' שיעור מקום
גבוה ג' טפחים. היה גבוה ג' ויש בו ד' אמות
על ד' אמות. וכן חס הי' מוקף מחלות אע"פ
שאין בו ד' על ד' מותר להחפול בו. וכ"כ בטע"ה
סע"א ע"ג בשם הרמב"ם. וכיכ בעבודת הקודש
קשר גודל ס"י י"ב סע"א טוב. שם דף י"ה כ'
אמר רבי יהודה שלשה דברים מקלרים ימיו ושנותיו
של אדם. מי שנותנים לו ספר תורה לקרות ואינו
קורא. וכוס של ב"ר כהן לברך ואינו מברך וכו'.
ועיין חדושי אגודה ולחם חמודות וס' לדה לדרך
דף ח' :

(סז) בש"ע מ"ח כ' הג"ה ונהגו המדקדקים
להתנועע וכו' בשעה שמתפללים על
שם כל עצמותי האמרנא הי' מי כמוך. וכ' מג"א
ובמסרי"ל כ' שהיה מתנועע בתפלה מלפניו לאחריו
ומאחוריו לפניו ובדרכי משה כ' וכו' ובלבד שיכוין
עכ"ל. וע"י ס"י קכ"ה ב"י. וכיכ בש"ע הרב. וכ"כ
בקשליה דף מ"ה בשם א"ז רח"ל להתנועע ללדדים
אלא לז' פניו אל הקיר וכו'. וכיכ ברש"י עכ"ל.
וכיכ היוש"ה שער הקרבן פל"א שמוע בגודל
חוטלתה אל כוונת התפלה שימוע ראשו וגופו
לפניו ולאחריו כל התפלה ומלאחי במדרש כן על
שם כל עצמותי האמרנא הי' מי כמוך עכ"ל. וע"י
היעב"ץ ס"לם ב"א דף י"ב וקודם שמו"ע משיכ
בזה. וכיכ בלקוטי מהר"ח ח"א בשם א"ר הובא
בפמ"ג שקלל מתנועעים חניפה משוכשת שהוסף
הראש פסע לימין ופסע לשמאל והוא דרך גאון
רק יעשה במשיכ המסרי"ל עכ"ל. חס"מ וכן נהג
לנענע מלפניו אל הקיר אדמו"ר הסל"ק מסיגטע
וכ"כ בהנהגות מהסל"ק מזידעטשוב שלא לנענע
מיעין לשמאל אלא כמו המשתחוה לפניו. כמו

החית

וכו'. לר"ך לסדניש בדליית שלא תהי' כריש ולא
שיקראנה בדגש שהרי אין בה דגש וכו'. ומס
שאמרו להאריך בדליית של אחד לא אמרו להאריך
ולמשוך בקריאת הדי שהרי כל אות שנסוף התיבה
ואין נקודת תחתיה היא נחטפת לגמרי אלא יאריך
במחשבתו להמליכו בדי רוחות בקריאת הדי ואחרי'
בטרם שיחליל ברוך שם וכו'. לר"ך לומר בשכמל"ו
בחש"א. לפי ששטת שביקש יעקב לגלות הק"ן
לכניו נסתלקה ממנו שכינה אמר שמא יש בכס
אחד שאינו הגון פתחי כולם ואמרו שמע ישראל
האש"א כלומר שמע ממנו אחת ישראל אבינו כשם
שאין בלנך אלא הי' אחד כך אין בלכנו אלא הי' אחד.
מיד פתח הזקן ואמר בשכמל"ו. אמרו חכמים האריך
נעשה לאמר בשכמל"ו לא כתבו משה בחורה לא נאמר
אמרו יעקב התקינו לומר בחש"א ואם לא אמרו כל
עיקר מחזירין אותו עכ"ל וכיכ בתרגום יונתן :

(סד) בש"ע ס"י כ"ד סע"א ד' כי להסתכל בליית
כשאומר וראיתם אותו וליתן אותו
על העינים. הגיה נוסבין לנשק הליית כשרואה
בס. וכ' באש"ט בשם הקדמונים שכל המעביר
ליית על פניו כשקורא פרשת ליית יהא מוכנה
שלא יבא לידי סימיו פייס. וכיכ בש"ע האר"ז
ונגיד ומלוה וז"ל כשיגיע לסי' וראיתם אותו יסתכל
בליית וליתן אותו על העינים ולנשק אותו וכן
יעשה כשיגיע לסי' אחרי פייס. וכיכ בש"ע הרב
עוד כ' טוב להסתכל בליית בשעת עטיפה
כשמברך עליהם שנאמר וראיתם אותו וזכרתם וכו'
ראיה מביא לידי זכירה וזכירה מביא לידי עשיה
והכל הוא חיוב מלוה. וכיכ בקשליה בשם הכוונת
ובשם הקדמונים. וכיכ בעבודת הקודש קשר גודל
ס"י כ"ד סע"א ט'. וכיכ בס' זכירה בשם האר"ז.
והיעב"ץ וחי"א וחז"ל כלל י"ח סק"ה. וכ"כ בנה"ש
ובדברי לדיקים אות ל' סע"א ו' בשם א"ר. ובלקוטי
מהר"ה בשם ש"ע והאר"ז ופרע"ה. ובטע"ה ק"א
סע"א י"ח בשם ופי' ס' מסורת הדריה שכ' בשם
שלטיק כנף בגימטריא כעס פ"כ סגולה מי שהוא
כופס לבטל הכעס יאחז בנף הליית ויבטל הכעס.
(סה) בס' שמועות טובות כ' בשם הסל"ק
מבארדיטשוב בעל קדושות לוי. פסע
שהלדיקים וקדושים מתפללים וקורין קיש בחיבור
הזמן כ"כ בש"ע. יען שהלדיקים הוא בחינת מחנה
דן המאסף לכל המחנות. וכל הלדיק בתפלתו הוא
מעלה תפלת ישראל. ולכן ימחין עד שכל ישראל
יגמרו תפלתן ואזי הוא נתפלתו יעלה מעלה

החיות רלו ושונ ובגליהם ישרה עכ"ל. שמעתי מהסידים שאמרי ששמעו מההל"ק מהר"א מזידקשטוב ומההל"ק מהרי"ם מפרימטשלאן שאמרו בזה הלשון כשמגענע מימין לשמאל אומר יי"ן פ"י שאינו רולה שיתקבל תפלתו. וכשמגענע מלפניו לאחריו ומלאחריו לפניו אומר יא"ה. פ"י שרולה שיתקבל תפלתו כך שמעתי. בסידוד עבודה ומורה דרך כ"י וז"ל. כי המעבר יבק במאמר שפתי רננות פכ"ד מנהג החכמים לנענע עלמם בחיים בעת שאומרים שירות ובעסקם בתורה. כי הוא שומרת האדם בקבר כדכתוב בשכנך תשמור עליך וכו'. בסי' כל בו סי' ע"ד כי ומרגילין החינוקת לנענע גופן בעת הלימוד במשי"כ במתן תורה וירא העם וינופו. וכ"כ בטע"ה בלקיטס דף כ"ו בשמו וק"א סי' תתע"ר :

(סח) ב' הושיה שער ה' פ"ב. וכ"כ בנהו"ש וז"ל זהר האדם בתפלת י"ה שלא יכסו שערוותיו של הפאות את אזניו כמשי"כ בזהר חדש דף כ"ז שער א"ה ד"ה וכו'. בללותא לריך לבשרה לון מן בחר אודין דלא יחון מכסין תרעין דשמיטה לאפלא ביהן ללותא. ואי לאו מתקיים ב"י קרא אז יקראונו ולא אפנה ובזמנא דשמיטה איהו פנויה מאילן דיין מתקיים ביה אז תקרא ויהי יענה עכ"ל. ובתקונים חיקון ע"י דף קכ"ב ע"ב כי וז"ל בגין דא לריך לבשרא שער מלל אודין דלא יחון חתימין תרעין דשמיטה דללותא דבהון שמע ללותין ההוא דאתמר ביה שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו עכ"ל. וז"ל ג"כ דף קכ"ד ע"ב ושערין אחרין דב"י לריך לבשרא ליה תחות אודין בגין דלא יתקרב ביה מארי דיין לגבי תרעין דשמעין בהו ללותין. ורחוי להזכיר בזה גם בכל התפלה כולה עכ"ל :

(סט) בעבודת הקודש סי' י"א סי' כ"ב קשר גודל כי וז"ל אחד שקודם הגיעו לשירה חדשה שתק לראות הס"ת ונתבלבל אח"כ ותיקף התהיל תפלת י"ה ולא סיים הכרעה שניה של ק"ש. יראה דאחר תפלתו יקרא ק"ש ויאמר וי"ב עד גאל ישראל. מרן סי' ס' ברכ"י סי' ס"ו עכ"ל. שם סי' י"ב סי' כ"א וכ"כ כי בשם ב"י ואחרונים ובשם הרדב"ז סי' ק"ו. לא יתפלל נגד בגדים המזויזים אפ"י שאינם בולטים ואם יקרא נגד כותל או נגד המזויז יפליס פניו. אסור להתפלל נגד המראה (הנקרא שפיגל) אפילו פניו סגורות. וכ"כ בחי"א כלל כ"ב סי' ג' ובתורה סק"ה

בשם. ובשם"י כי ולכן אין לזיר צורים בביק"א חלל למעלה מקומת אדם. בביק ע"י ב' העפס של המראה שאסור אפילו בעינים סגורות שלא יאמרו לבזואה שלו הנקרא לירא. משתחוה. וכ"כ בקש"ע סי' י"ח סי' ה' ובמסגרת סק"ט. וכ"כ שם בשם ספר חסידים סי' תשע"ב שכי לא יעמוד ולא ישב בתפלה חלל רשע וכו'. בלקוסי מהרי"ם בשם הרדב"ז ובשם ש"ע סי' ז' :

(ע) במערה"ב נק"א סי' ע"ט כ"י. בשם א' קדוש שפירוש המדרש פליאה על הא דכתיב אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב מפני מה לא נאמר אלהי ישראל הה"ד לולא ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל. כי בתיבות האלו יש כ"ו אותיות כמנין שם הוי"ה ברוך הוא. וז"ל לילא ה' שהיה לנו שרריך להיות אותיות כמנין שם הוי"ה ביה יאמר נא ישראל. אזי מהרחוי לכתוב אלהי ישראל. וזה שנאמר בהפטרה למה נאמר יעקב ותדבר ישראל היינו למה כתיב אלהי יעקב ולא אלהי ישראל. ותירץ נסתרה דרכי מה'. היינו באם שנאמר אלהי ישראל אזי לא י"ה אותיות כמנין שם הוי"ה ב"ה עכ"ל. בסי' חלק יעקב בלקיטס כי בשם תו"ס ורא"ש בברכות ה' על מה שלא נזכר בתחלת י"ה מלך כי אלהי אברהם דא מלך וכו' ע"ש :

(עא) ב"י אור לריקים למהרי"ם פאפירש דף כ"ו כי. וכ"כ בסי' אור הישר לומר בשמו"ס קונה הכל בלא ואו החיבור. וכ"כ בש"ע האר"ז. וכ"כ בלקוסי לבי החדש חלל ה' מנחה פשיית. וע"י בלקוסי מהרי"א ח"א שכ' בשם מחזור ויטרי ור"ח והגר"א והיעב"ז והשליה לומר וקונה הכל בואו החיבור. אבל הנוסח ר"ע והאבדרהם וכחבי האר"ז וסידור דעת קדושים והזו"ק פקודי דף רס"א כ' לומר קונה בלא ואו החיבור בין בחול ובין בשבת ויו"ט עכ"ל. וע"י בעיון תפלה. בסידור האר"ז דפוס לעמבערג לא נדפס בואו החיבור חלל חלל תפלת שחרית של חול אבל בשאר תפלת של שמו"ע לא נדפס חלל קונה בלא ואו החיבור. ובסידור תפלה ישרה כ' וז"ל בפרע"ה כתב קונה מלא בואו לאחר הקיף ובלא ואו החיבור ובסידור האר"ז נדפס מלא ובואו החיבור בטעות עכ"ל. אה"מ וכן נהג לומר ההל"ק מהר"א מזידקשטוב זולקלסה ואדמו"ר ההל"ק בעל קדושת יו"ט מסיגעט זולקלסה"ם קונה בלא ואו החיבור בין בחול ובין בשבת ויר"ט :

דיני

יבכונת האר"ז כתב, שהיה נגמטתא קס"ה, וכ"כ בביבג הכרעה מההל"ק מקאמארה פ' נד, נאמר בני יא"ו החיבור ויביון "והק"ה וכו'.

(עב) דיני מל וגשם : בש"ע א"ח ס"י ק"ד סע"י א' כ'.

מתחילין לומר בברכה שלייה של שמויע משיב הריח ומוריד הגשם בתפלת מוסף של יו"ט האחרון של חג הסוכות ואין פוסקין לומר עד תפלת מוסף של יו"ט הראשון של פסח. סע"י ד' וסע"י ה' כ' א"ח טעם והזכיר גשם כימות החמה חוזר לראש הברכה. וא"ח ס"י ה' הברכה חוזר לראש התפלה. וא"ח הזכיר טל בחורף במקום גשם חזרו חזר. אבל א"ח לא הזכיר טל ולא גשם מחזירין אותו. וכ"כ בעבודת הקודש קשר גודל ס"י י"ד. ובלקוטי מהרי"ח ח"א :

(עג) בעבודת הקודש שם סקיה כ' גשם הריטב"א פרק ק' דתענית במקום שמחזירין א"ח אמר ברוך אתה ה' וזכר יס"ס למדינו חוקיך וגמלא שלא ס"י ברכתי וחזר ואמר כראוי. בשע"ת ס"י תכ"ב כ' וז"ל בעבודת הקודש שם. וכתב"ל כלל כי"ד סק"ז גשם הריטב"א שם ובשם אחרונים וז"ל. דע דכל מקום שהדין שחוזר לראש התפלה א"ל לחזור ולומר ה' שפתי תפתח. וכ"כ בטע"ה ס"י ק"א בהשמטה גשם שפתי :

(עד) בס' ארחות חיים ס"י ק"ד סע"י ה' כ'. ע"י בשו"ת גור ארי' יהודה ס"י ת"ז ש"י כמי ששכח כימות הגשמים לומר בתפלת שחרית בראש חודש משיב הרוח והתפלל שיהיה ושכח לומר יעלה ויבא דיוולא ממניס משום דהתפלה י"א רק דהזכרה לא י"א וכאן ממניס י"א וא"ל לחזור ולהתפלל. אמנם בשו"ת לקוטי לבי סימן י' חולק עליו וגם הג' מהרש"ק חולק והניח בליע עכ"ל. וכ"כ בטע"ה בקי"א סע"י פ"ז :

(עה) במע"ה שם כ' וא"ח שכח לומר במולאי שבת בהתפלה ותן טל ומטר או ותן ברכה והתפלל שיהיה אין להבדיל בשניה. כלמד ממה ש"י המג"א ס"י ק"ח סק"יג (א"ח"מ וכ"כ בעבודת הקודש קשר גודל ס"י כ"ב. וח"א כלל כ"ז סע"י י"א. ובקשיש ס"י כ"א סע"י ו') דא"ח טעם ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במולאי שבת שמים של חול ואומר אתה חוננתנו בתפלה הראשונה שהוא תפלת חובב ואינה אומר בשניה שבת לתשלימין משום דהבדלה די פסם אחת דא"ח טעם פסם א"י חול למה יעשה פסם שנית חול. וא"ח לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה לא י"א

ידי תשלימין וחזר ומתפלל לשם תשלומין. אך א"ח נחזין בראשונה לשם מעריב רק ששכח להבדיל בראשונה והבדיל בשניה י"א ידי תשלומין. וכן א"ח הבדיל בשתיים או שלא הבדיל בשתיים י"א. וכ"כ בס' ברכת הבית שער מ"א סע"י י"ג :

(עו) שם כ' והיה א"ח שכך להתפלל ערבית במוש"ק מתפלל שחרית שמים ואמר בתפלת התשלימין אתה חוננתנו לפי שמעיקר התקנה לריך להבדיל בתפלה. בעבודת שם ס"י כ"ב סע"י כ"ח כ'. וכ"כ בתו"ח כלל כ"ז ס"ק ט"ו גשם ע"ת מג"א א"ר מג"ג גשם הרדב"ז ס"י שסיה שאינו אומר אתה חוננתנו בתפלת התשלומין ולא בתפלה הראשונה של שחרית. וא"ח אמר בתפלה הא' חוזר ומתפלל כמבואר לעיל והטעם כיון שחייב להבדיל שלא תקנו תשלומין לדבר שיש לו תקנה וכוון שאתה חוננתנו יש תקנה בהבדלה אין לו תשלימין :

(עז) ב' היעב"ז גשם שלה"ק שכימים שאין אומרים תחנה לא יכה על לבו חלל סלח לנו. ואין אומרים אנה ה' חטאתי גם א"ח במוש"ק עד חלות לילה. וכ"כ בעיון תפלה גשם האריז"ל שכל עת שא"ח תחנן לא יכה באגרופו על לבו כשאומר סלח לנו כי האמירה לבד הוא נוסח התפלה ורשאים לאומרים אבל א"ח מכה על לבו נראה להדיא כמתוודה. וגם לא יאמר אנה ה' חטאתי כימים שא"ח תחנה וכן במוש"ק עד חלות לילה. וכ"כ בלקוטי לבי החדש גשם גדולים. בשע"ת ס"י תקפ"א סק"א כ' גשם הברכ"י. וכ"כ שם ס"י ש' גשם מהרים זכותא שקיבל גשם האריז"ל שאסור לומר וידי במוש"ק עד שיטבור חלות לילה כי עד חלות יש קדושת שבת. וכ"כ בעבודת הקודש מורה באלכפ סע"י קסיה. וקשר גודל ס"י י"ט סע"י י"ב. וכ"כ במנחת שבת ס"י ע"ז סק"ב גשם שדי חמד ש"י גשם ברכ"י. וכ"כ בלקוטי רימ"א בנז"י ס"י פ"ז ס"ק י"ח. וכ"כ בטע"ה בקי"א סע"י ת"א גשם שפתי ועיון תפלה :

(עח) דיני מל ומטר : בש"ע א"ח ס"י ק"י כ' וכ"כ האחרונים.

מתחילין לומר ותן טל ומטר בתפלת ערבית של יום ששים לאחר התקיעת תשרי ויום התקיעה בכלל. ואין צוין מעת לעת. והוא כיום ד' או כיום ה' לחדש דעלמכער. ובארץ ישראל מתחילין ב' בחשון. ופוסקין לומר במעריב של מולאי יו"ט הראשון של פסח ומתחילין לומר ותן ברכה :

וכו' ושים חלקנו עמם. הלא אם אין לנו כדלים לזה ח"ו הא"ך אנחנו מבקשים שיהי' חלקנו עמם. רק דהנה כל אחד יש לו חלק בנ"ע וחלק בגיהנם. וארז"ל זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בנ"ע והלדיקים הבוטחים בשמו יתברך אינם רולים ליהנות משל אחרים וזכגם שנותנים להם חלק חברים מחזירים לכל אחד אבידתו. וזה שאנו מבקשים ותן שכר טוב וכו' ושום חלקנו עמם. והם בודאי יחזירו לו: (פג) ב' בנה"ש בשם הארז"ל כשאומרים כי לישועתך קוינו כל היום יכוין לנפוש לישועה כדי שיוכל להשיב ליום הדין כששואלין אותו לפי' לישועה. וכ"כ בלקוטי לבי החדש אלל מנחה של פשיית בשם פרעיה ומסיים ומסוגל להיגלל מגזרות קשות. ובטיון תפלה כי לא יאמר בפה ומלפנים לישועה שהוא אינו מנוסה התפלה כלל רק לפי שהיה כי בקצת סידורים כאן ילפה לישועה שכי' בשם הארז"ל וטעו המדפוסים והדפיסו כן. בתוך הברכה עכ"ל. וכ"כ בדרכי חיים שבה"ק בעל ד"ח מלאנו זי"ע היה מקסיד מאוד על הבעלי תפלות שאומרים ומלפנים לישועה. וי"א ומלפנים תמיד לישועה. וי"א ומלפנים לך לישועה. ואמר שצריך לסיים כי לישועתך קוינו כל היום ולא יותר. ואמר שבימים קדמונים היה המנהג כשאמר השי"ן קוינו כל היום היו עונים בקול רם ומלפנים לישועה וכלו המדפוסים והדפוסים בתוך הברכה ומה נתפשט הטעות הזה. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ומסיים וכ"כ בא"ח בשם משנת חסידים שא"ח רק שיכוין בלב. ובסידורי אשכנז ובסידורי ספרד ובס"י ר"ע ואדרבהם ובמחזור ויטרי ליתא תיבות אלו. וכ"כ בבאר יעקב ס"י קי"ה בשם הארז"ל ובמ"ה גם במהרד"א ליתא נוסח זה ע"כ אין לאמר עכ"ל. אה"מ ואדמו"ר הגה"ק בעל קדושת יו"ט ג"כ לא אמר ומלפנים לישועה. ואמר ושמו קול תפלתנו. ומחזנה פנינו במהרה וכו'. כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך. ועיין לקמן סעי' פ"ג:

(פד) ב' במג"א בשם הארז"ל. וכ"כ בסדר היום. וכ"כ בס"י השל"ה בשם הרמ"ק. וכ"כ בש"ע הארז"ל. ובזה"ק פ' בלק דף קנ"ה לומר הוידי בברכת שומא תפלה ולהתפלל על המזון שם. אלא ה' חטאתי וכו'. אתה הוא וכו' הון ומפרנס וכו' והמלא לי ולכל בני מזונתי וכו'. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א. אה"מ יש לדקדק מפני מה תקנו חז"ל להתפלל על פרנסת תיכף כשפורטים החטאים הלא היה נכון יותר לסמוך תפלה א

אלל

(עט) אם שכה לומר ותן טל ומטר אם נזכר קודם שהתחיל ברכת תקע בשופר אומר שם ותן טל ומטר ואח"כ מתחיל תקע בשופר. עיין בשע"ת. ואם נזכר לאחר שהתחיל תקע בשופר אמרו בשומא תפלה. ואם הוא יום התענית יאמר ענינו אחר טל ומטר. ואם לא נזכר גם בשומא תפלה אם הוא קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השנים. ואם כבר עקר רגליו חוזר לראש התפלה. ואם טעה ושאל טל ומטר בקיץ לעולם חוזר לראש הברכה של תקע בשופר. ואם נזכר לאחר שעקר רגליו חוזר לראש התפלה. וכ"כ בש"ע הרב. ובעבודת הקודש קשר גודל ס"י ט"ז. ובח"א ובס"י דה"ח. ובקש"ע. ובלקוטי מהרי"ח ח"א:

(פ) בא"א מהגה"ק מבטשאטש דף כ"א כ"י. נזכר אחר תפלת שחרית שלא אמר טל ומטר בערבית ושחרית אחר השאלה. חוזר ומתפלל ב' פעמים שמונה עשרה. אחת לשחרית ואחת לתשומי ערבית. כמו אם לא התפלל ערבית כלל. ואם אחר חלות היום היה אז. אינו מתפלל רק עבור שחרית. דהיינו הראשונה מנחה ואח"כ תשומי שחרית ועבור ערבית אין תשומי כי עברו ב' זמני תפלות וכו' :

(פא) בש"ע אור"ח ס"י קי"ז במג"א סק"ב ב' בתפלת שמו"ע בברכת השנים יש לומר ושבעינו מטובך ולא מטובה וכו'. והטעם ב' במחצית השקל ובעט"ז בשם רש"ל דהשביעה איננה מטובה הארץ שהיא ברכה אחרת כמשי"כ רש"י בפ' בחקותי על פ' ואכלתם לחמכם לשבע זו היא ברכה אחרת אוכל קומטא ומתברך במטיו וזה הברכה טיף בהקב"ה. וכ' בעט"ז שיש חילוק בזה כשהוא בדרך אז יאמר ושבעינו מטובך כי אז יש ס"ת שם של יו"ד וכו' פני האדמ"ה ושבעינו מטובך והוא שם של שמירת הדרך. מה שאין כלן כשהוא בעיר אזי יש לומר ושבעינו מטובה משום שיש בס"ת שם של הוה"י פני האדמ"ה ושבעינו מטובה. וכ"כ בסידור שלה"ק. ובגה"ט כי בשם סידור הארז"ל לומר מטובה. ובס"י כוונת ישרות כ' בשם טה"ק כמ"כ בעט"ז ומסיים אלל בס"י הארז"ל כי לומר מטובה. וכ"כ בטיון תפלה שבארץ ישראל אומרים כמ"כ בס"י הארז"ל. ובטע"ה כי כמשי"כ בעט"ז. ועי' בלקוטי מהרי"ח ח"א שהביא ב' דעות:

(פב) ב"מ אגרא דכלה ס"י אלא כי בשם הארז"ל ס"י השמו"ע ותן שכר טוב לכל הבוטחים

אלל תפלה אחרת של שמו"ע. ונראה לי לתון על פי מה ש' כס' לזה לדרך ש' בשם אגדת תהלים ו"ל. אמרו לו לר' יוחנן מאי דכתיב לה' הרחמים והסליחות כי מרדנו בו. היה לו לומר כי שמרנו תורתו. אמר להם ר' יוחנן יפה כחוב. בטהב שנפולס פועל שהוא עושה עם בעל הבית באמונה ונותן לו שכרו מה טובה יש לו לפועל. ואמתי מחזיק לו טובה בשעה שאינו עושה באמונה ואינו מעבד לו שכרו עכ"ל. היה כאן יפה כתיב שכל זה אנו מתפללים להקב"ה שיעפ"י שחטאנו יחזיק לנו טובה ויפרנס אותנו מלד-הרחמים. ולפי"ז יפה מחירן משכי בתהלים ק' ג"א רפאה נפשי כי חטאתי לך כניל :

(פה) עוד יל טעם שתקנו להתפלל על פרנסה תיכף כשפורטים החטאים עפ"י מה ש' מוהרים אלשיך פ' בהעלוהך. וכי' בשבט מוסר פרק כ' בשמו. אותם בני אדם העומדים להתפלל על עצמם ואומרים. רבינו של עולם אל רחום וחנן אתה ארך אפים ורב חסד רחם עלינו ומרבים בתפלה ובתחנונים. אותם בני אדם מעוררים מדה הדין עליהם לקטרט ולעיין עליהם ונדקקים במעשיהם אם ראויים הם או לאו. אלא כל אדם שרואה להתפלל על חיזה דבר יקדים וידוי תיכף בתחלתו בכלל ובפרט ויאמר חטאתי וכו'. ואחר זה ירבה בתפלה ותחנונים על לרכיו ואז יקרא וה' יענני. ובס' הנהגות ישרות כי דהעומד בתפלה ולא הקדים תשובה לתפלתו עליו נאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חלרי. וכ"כ בעט"ה סעי' ק"ה בהשמטה משמו :

(פ) בשע"ת סי' קי"ט סק"ג כ' וע"י בשין בשם חכם אחד דנזוה"ק פ' פנחס מוכח שאין לומר תפלה על מזונות בתפלת המנחה. וכי' כס' היעב"ץ בשם השליה. ובחור"ה בשמס. ובטע"ה סעי' רל"ד בשם שצ"ת :

(פז) באר"ה חיים סי' קכ"ב סעי' ג' כ' בשם שו"ת מהדו"ק ח"ג סי' קס"ט ש' מי ששכך לומר יעלה ויבא וזכר אחר שאמר שים שלום קודם שאמר יהי לרזון. ובחור"ך כך הגיע שין לקדושה. לריך לשחוק ולכוון מלה במלה עם השין את הקדושה. ואח"כ יתחיל רזה ויאמר יעלה ויבא. שאם יאמר קדושה עם השין אז לריך להתחיל השמונה עשרה שנית ולהרבות בצרכות משום דכשמסיח דעתו מהתפלה הוי כעוקר רגליו עכ"ל. וכי' כס' קהלת שלמה בשמו. ובלקוטי ש"ס סי' ג' סעי' י"ז בשמו. ובבאר יעקב בשמו :

(פח) בש"ע או"ח סי' קכ"ד סעי' י' כ'. וכי' בטו"ז סק"ה ובח"א שכל הדף. ובטענות הקודש קשר גודל מי ששכח ולא אמר יעלה ויבא וכיוצא יכוין דעתו וישמע מהשין כל שמונה עשרה מראש ועד סוף כאדם שמתפלל לעלמו ולא יפסיק ולא ישיח ופוסק ג' פסיעות לאחוריו. והוא הדין השין בעלמו שיוצא ב"ה שאומר בקול רם. שם שין ששכח ערבית לא יתפלל למחר אלא ה' בלחש לחובת שחרית והשני בקול רם לתשלומין ולהוציא מי שאינו בקי כי' הרדכ"ז. והוא הדין אם אחר יהיב דעתו בחזרת השין לתשלומין אם שכח ערבית ילא י"ח כ"כ בצרכ"י עכ"ל :

(פט) בש"ע סי' ק"ח סעי' ט' כ'. וכי' בטענות הקודש קשר גודל סי' כ"ב בשם אחרונים. ובש"ע הרב שם אם לא התפלל מנחה בערב ר"ה באונס או בשונג מתפלל ערבית שתי והשניה לתשלומין. ואומר בשתייהן יעלה ויבא. ואם לא הזכיר יעלה ויבא בשמונה עשרה ראשונה והזכיר בשניה לריך לחזור ולהתפלל פעם ג' לתשלומין. ודוקא שיעשה כן במזיד. אבל אם שכך בראשונה לומר יעלה ויבא ואמר בשניה ילא. אבל אם לא הזכיר בשתייהן או שהזכיר בראשונה ולא הזכיר בשניה אי"ל לחזור ולהתפלל ע"י לבוש שם. וכי' בחי"א כלל כ"ז סעי' י"ב. ובקש"ע סי' כ"א סעי' ז'. ובס' דה"ח ובכרכה הבית שער מ' סעי' כ"ג. ובטע"ה ומסיים וזהו היכא תמלא שאם אמר יעלה ויבא בר"ה בתפלת י"ח לריך לחזור ולהתפלל ואם לא אמר יעלה ויבא אי"ל לחזור ולהתפלל. באר"ה חיים סי' תרכ"ב כ' בשם פרמ"ג סי' ק"ח כמ"ז סק"ה כמי ששכח להתפלל תפלת מנחה ביום"כ ולא נזכר עד ערבית דמתפלל ערבית שתי של חול וכו'. וכי' בבאר יעקב סי' ק"ח בשם פמ"ג :

(צ) שם אם לא התפלל מנחה בערב שבת באונס או בשונג מתפלל ערבית שתי של שבת בראשונה לחובת שעתא והשניה לתשלומין. אעפ"י שהשניה באה לתשלים תפלת חול מ"מ כיון שעתה היא שבת מתפלל שתי של שבת. ואם התפלל תפלה שניה של חול חוזר ומתפלל פעם ג' של שבת. וכ"כ בצרכה הבית שער מ' סעי' כ"ב. וע"י כס' היעב"ץ. ובס' דה"ח כ' שאם התפלל של חול שפטור מלהתפלל פעם ג' של שבת. וכ"כ בחי"א שם בשם מג"א :

(צא) בתו"ח כלל כ"ד סק"ה כ"א כ'. ל"ע אם לא התפלל

אחד קודם חלבי נאור ואחר חלבי נאור אחר
התחנונים כהנו. וכיכ בס' אור נדקים סעי'
סיג לומר גיפ יכיו לרלון. וכיכ הרשב"א. וכיכ
מהרי" מקראקא וכן פיקר. וכ"כ בדה"ת. ועי'
חי"א ותו"ח כלל כ"ד. וכיכ במטי"א סי' תרי"ז סעי'
ה' ובאלף למטה סק"א :

(צד) ב"ש"ע סי' י"ח סעי' ט"ז כ'. לאחר יכיו
לרלון שקודם חלבי נאור מותר
לענות כל חמן. וכי בלחם הפנים שכיכ בס' שלחן
שלמה. וכ"כ באלף המגן סי' תרי"ז סק"ב בשם
הפוסקים ובשם אחרונים פ"ש. אבל במסגרת
השלחן ס"ק ט"ז כ'. שהרשב"א ושי"ע וטו"ז ופמ"ג
ואחרונים סברי דלדין דרגי"ס לומר חלבי נאור
אפי"ג דאמר יהיו לרלון אינו מפסיק רק לקדים
וקדושה ואותן אמינים שמוחר לענות באמל"ע ק"ש
ולא לשאר אמינים. וכיכ בס' משנה ברורה עכ"ל.
וכ"כ בארחות חיים בשמו ובטע"ה בקי"א סעי' ל"ב
בשם :

(צו) בעבודת הקודש קשר גודל סי' ט' סעי' י"ז
כ'. אבל בין יהיו לרלון לשאר
תחנונים פוסק לקדים וקדושה וברכו ולחמן דשאר
הברכות טו"ז וכן נראה לי פיקר ודלא כחולק על
זה עכ"ל שם סי' י"ז כ' בשם ברכי יוסף לומר
אחר סיום י"ח מיד יהיו לרלון ואחר התחנונים
יאמר פעם ב' יהיו לרלון וגו'. בא"א מהנה"ק
מנוטשאטש ז"ע הלכות ר"ח סי' תכ"ב כ'. דאחר
שאמר יהיו לרלון קודם אמרת חלבי נאור יכול
לענות קדושה גם נקדושך ונעריך וכי לעומתם
וכו' ונדברי וכי ויכול לענות גיכ ברוך הוא וברוך
שמו ואמינים. ואחר חלבי נאור יאמר עוד הפעם
יהיו לרלון וגו'. וכיכ בטע"ה בקי"א סעי' ל"ב בשם
חי"א ובבאר יעקב בשמו. ועי' בארחות חיים סי'
ס"ז בהגהות מהנה"ק מברפזאן שכי בשם סי'
תפארת מנחם לברכות י"ז שהעלה דיש לומר כל
סדר הקדושה בברכות ק"ש וכן בפרשה ב' של
קיש כיון שכבר הפסיק באמירת גיפ קדוש וכו'
דהוי יומר מתוך כדי דיבור ע"ש טעמו ולי"ע עכ"ל:
(צז) בסדורי תפלה כ' בשם שלה"ק. וכ"כ
היעב"ץ ונחיש בשם שלה"ק. ובס'
זכירה סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין לומר
קודם יהיו לרלון וגו' פסוק אחד מן התורה או
מנביאים או מכתובים. המתחיל בלות ראשון
מהפסוק בשמו. ומסיים בלות אחרון מהפסוק
בשמו. וכיכ בד"ץ חיי אה"ש ואלטא ביח"א בשם
ס'

התפלה מנחה ביום א' של ר"ח והתפלה
בליל שני של ר"ח לתשלימין ולא הזכיר בתשלימין
יעלה ויבא אי דייקנן ליה בשל מנחה ומחזירין
אותו או בשל מעריב ואין מחזירין אותו. וכן להיפך
במי שלא התפלל ערבית והתפלל בשחרית לתשלימין
ושכח יעלה ויבא מה דינו. ובתשובת פני"א מסיק
דבשניהם לא יחזור פקרי דינים. פתחי תשובה
עכ"ל. שם כלל כ"ז ס"ק י"א כ' בשם הסכמת
אחרונים. אם לא התפלל מנחה ברי"ח או בשבת
או בשאר מועדים שמתפלל ערבית שחיס והזכיר
בהפלה שניה של תשלים. ר"ח או שבת או יו"ט
לא הוה הפסק בהפלה. כיון דתפלה זו באה
לתשלוס היום שפער עכ"ל :

(צב) בה"א שם סעי' ט"ז כ'. וכיכ בקשי"ע סי'
כ"א סעי' ז'. יעלה בראש חדש
במנחה ולא אמר יעלה ויבא ולמחר אינו ר"ח איכ
אף אם יתפלל ערבית שחיס לא ירויח כלום
שהרי אינו יכול לומר עוד יעלה ויבא ובלא יעלה
ויבא הרי כבר התפלל ע"כ אינו מתפלל כלל
לתשלומין. וכ' שם בלחם הפנים וגם בנדב"ה אין
מתפללין בזמן הזה מפני שאינו ברור אם יתכוין
בראו'. כמי"ש ח"א כלל כ"ז סעי' י"ז עכ"ל. בבאר
יעקב סי' קי"ח כ' בשם חי"א עשרה שלא התפללו
מנחה ומתפללים ערבית שחיס אין להש"ץ להחזיר
התפלה בקיר דלא תקנו שיחזור רק בזמנה ולא
בתשלימין :

(צג) ב' בסדר הארז"ל. וכ"כ בס' תפלה ישראל
בשמו ובשם סידור ריק שניכיס לומר
במודים חסדיך מעולם קוינו לך ס"ת גימטריא
פ"ו ולא יאמר (כ') מעולם. וכיכ בס' היעב"ץ
תיבות מעולם הוא נקשרת למעלה כי לא חמו
חסדיך מעולם. וכיכ בעיון תפלה. ובלקוטי מהרי"ח
בשם היעב"ץ. ועי' לעיל סעי' פ"ה. עוד כ' במהרי"ח
בשם הארז"ל וסידור ר"ע לומר גם במעריב שיש
שלום. וכיכ בבאר יעקב סי' קכ"ב בשם חי"א :
(צד) ב"ש"ע הרב סי' קכ"ב סעי' א' כ'. לריכס
לומר אחר שמונה עשרה פסוק יהיו
לרלון וגו' ואסור להפסיק בינו לשמונה עשרה חס'
לענות קדים וקדושה וא"ל לומר להפסיק באמירת
חלבי נאור אלא ל"ל יהיו לרלון קודם חלבי נאור.
וכי יהיו לרלון לחלבי נאור מותר להפסיק ולענות
כל דבר שבקדושה אבל לא דבר אחר עד שיעקור
רגליו. ודבר שבקדושה מותר לענות כמו שמפסיק
לענות בברכות קיש. ול"ל שני פעמים יהיו לרלון

סי חסד לאברהם. ובמהרי"ח ח"א בשם א"ר ובשם קשליה. ועי' בעובר אורח בסוף אריה ש"י בשם רש"י מיכ"ל שמלילו מניהנס. וכי"כ בעט"ה ח"א סעי' ל' בשם הקדמונים ובשם זרע קודש ומסיים ועי' רש"י מיכ"ל וי' פ"ג ע"פ וחשוי' יראה שמך עכאן שהתורה מלילו מניהנס וע"פ עוד טעם. וכי"כ בבאר יעקב בשם פנודת בורא. שליה. שפולה עמו לתורה. חוקי חיים עכ"ל :

(צח) בש"ע סי' קכ"ג סעי' א' כ'. כורע ופוסע ג' פסיעות לאחריו וכו'. וכ' בש"ע הרב והיוש"ס ואם לא עשה ג' פסיעות לאחריו אחר תפלתו עשו כפ"ל יוחר משלח ה"י מתפלל כלל. סעי' ב' כ' במקום שכלו ה"י פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיג"ע ש"ץ לקדושה ולפחות עד שיתחיל הש"ץ להתפלל בקול רם. ה"י והש"ץ יעמוד כדי הילוך ד' אמות קודם שיחזור למקומו להתפלל בקול רם. ויחד המתפלל יעמוד במקום שכלו פסיעותיו כדי הילוך ד' אמות קודם שיחזור למקומו. וכי' מניא סק"י שגריך ג"כ לפסוע ג' פסיעות לפניו. ומהא' טעמא מקפידין שלא יעבור אדם לפניהם בעוד שעומדים שם שלא להפסיק בין השעה פסיעות וכו'. וכי' באה"ט ומחית השקל דשלא כד"ן עושים כשרואים שגא' אחד להפסיק חוץ השעה פסיעות ולעבור שם ממחרים לחזור למקומן ואין ממתינים כשיפור שגריך להשהות כמבאר ס"ה. אלא ימחה ביד מי שרואה לעבור. ואם לא ישמע לו העובר שם עונו ישא. וכוא נקי עכ"ל. וכי"כ בקשליה דף מ"ה ומסיים וכשאומרים פיוטים יחזור למקומו כשהיה כדי הילוך ד' אמות. וכי"כ בש"ע הרב. ובתו"ח כלל כ"ד סק"ד בשם א"ר ובשם אחרונים. ובמהרי"ח בשם. וכי"כ בבאר יעקב בשם ליח :

(צט) בס' לקוטי שושנים כ' בשם ההלפיק מוהרי"ם מקארין ז"ע פירוש הפסוק עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו. כי שמים פ"י רש"י אש ומים שעשו שלום ביניהם זהו מי שעשה שלום בין שני הפוכים הללו בורא"י יש בידו לעשות שלום עלינו עכ"ל. בס' א"ל למהרי"ם סאפרים בתיקון התפלה סעי' יח כ'. יחד המתפלל תפלת י"ח ופוסע ג' פסיעות לאחריו בעושה שלום. אפי"כ אומר ואמר אמן. הכוונה הוא אל שני מלאכים שעומדים אחד לימיו ואחד לשמאלו כדכתיב קי מלאכיו יאום לך שיאמרו אמן על בקשתו שאומר

יעשה שלום עלינו. וכי"כ בס' מטה משה בשם רבינו יהודה החסיד ז"ל עכ"ל. וכי"כ בקשליה דף מ"ח. ובלקוטי מהרי"ח בשם מטימ. ובטע"ה ח"א סעי' פ"ט וסעי' ל"ד בשם קשליה ובשם א"ר סי' קכ"ג סק"ג ש"י בשם רי"ח :

סימן ד'. עניני תחנה ונפ"א.

(א) בס' אור לדיקים בתיקון התפלה סעי' סי' כ' מבאר בש"ע שבתחרי"ת יפול על ימין נפילת אפיס ולא על שמאל משום כבוד התפילין וכו'. והמאוב"צ מוהר"ר וואלף ז"ל הרב דק"ק פוזנא אמר טעם נכון. והוא מה שאנו אין נופלין תחתן בשבת הוא מטעם שהוא יום קדוש ואות אשר בחר בנו ואנו במעלה העליונה ואז אין שייך לעורר הדינים בנפ"א ובכלל זה שאר הימים שהקדושה שולטת. והתפילין ג"כ אות ומורים על יחוד הגדול. פ"כ כשיפול על יד שמאל ששם הת' הוא בזיון גדול שמראה כאילו אינם אות ח"ו וכשאומר תחנה בנפ"א בשבת שבוודאי הוא בזיון גדול לשבת הכי נמי לא שגא :

(ב) שם סעי' סי' כ'. וכי"כ בעט"ה סעי' קליב וק"א סעי' קליב בשמו. ובבאר יעקב בשם מטימ דעת המקובלים שלא ליפול אל תוך היד כי אם על גב היד והטעם נפלא. וכ"כ בעבודת הקודש מורה באמצע סימן ג' סעי' פ"ח קשר גדול סי' י"ט סעי' י"ג. ובש"ע הרב סי' קליא. עוד כי ע"פ הקבלה נפ"א מיושב ובאלף המגן סי' תקפ"א ס"ק ל"ט כ' לכסות פניו בעלית או בסודר ולא ביד עלמו וע"ש הטעם גם ע"ש בהשמטה. שם כי השליה והמשנת חסידים והגר"א שאין לומר הפסוק ויאמר דוד אל ג' וכו' קודם התחנון שנאמר אלל פרעניות ובנוסה ספרד ליחא פסוק זה. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם. עוד כי בשם הטור ואבדרהם וה"ח הטעם שנפ"א אחר תפלת י"ח כדי שיקרר התפלה בג' סדרים ישיבה עמידה נפילה כדרך שטעם משה. ואשכנז בהר. ואנכי עמדי בהר. ואתנפל לפני ה'. וכן אנו עושים תפלת יולר בישיבה תפלת י"ח בעמידה ואח"כ נפ"א וכו' עכ"ל. וכי"כ בבאר יעקב בשם אבדרהם ומטימ. ועי' ג"עור סי' ס"ג שמלוא לקרות ק"ש בעמידה. ועי' במדרש רבה פ' וארא אות ו' ש"כ לישב בשעת ק"ש. וכי"כ בטע"ה סעי' נ"ט בהשמטה באריכות בשם : (ג) בש"ע א"ח סי' תכ"ט סעי' ב' כ' אין נופלים על פניהם בכל חודש ניסן. וכי' מניא סק"ג

בדררה לאסורה כלל :

(ו) שם ושלח ליפול ע"פ בחמשה עשר באב והטעם
היחא בגמרא תענית דף כ"ו ודף ל' ע"כ.
ובגמרא בבא בתרא דף קכ"א. ובמשניות. מסכת
תענית כ' וז"ל אמר רבי שמעון בן גמליאל לא היו
ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב וכיום הכפורים
שבהן בנות ירושלים יולדות בכלי לבן שולין שלא
לבייש את מי שאין לו. ופי' הרב מברסבורג שבו
כלו מתי מדבר בשנת המ'. ובו נחבטלי אותן
השומרים שהוסיף ירבעם בן נבט שהיו מונעים
את ישראל שלא יעלו לרגל. ובו נתנו הרוני ביתו
לקבורה. ובו היו פוסקים מלכרות עלים למערכה
לפי שמאז חש כח של חמה וכו' :

(ז) שם ושלח ליפול ע"פ בין יום הכיפורים לסוכות
והטעם כ' בבי' משום דלא נשלים בין
בית המקדש. וכי פריה וזיל לאו דוקא חלא היינו
כל חודש תשרי. וכי בשעית סק"ט ועי' בשכנה"ג
שאלס נהגין שלא לומר נפ"א עד ר"ח חשוון
שהחודש מרובה במועדות. אי נמי כמ"ש בסדר
היום מפני שהחודש זה נכנס בעיניו ראוי הוא
שלא בשמחה. ובמנ"א ס' תרס"ט כ'. בשם סדר
היום יש מקומות שאין נוסלין ע"פ עד ר"ח חשוון.
ועי' בא"ח שם. בעבודת הקודש קשר גודל ס' י"ט
כ' שאין נוסלין ע"פ ממולאי י"כ עד סוף
תשרי. ובארחות חיים שם כ' ועי' בס' חסד
לאברהם במעין ב' ס' מ"ה שכתרי ח"א תחזון
רק בחמשה ימים. וכ"כ שם ס' תכ"ט בשם ס'
חללא דחיי עוף ב' בשם חסונת רב האי גאון
וכ"כ בחו"מ כלל ל"ב. ובלקוטי מהרי"ח בשם.

ובטע"ה ק"א סעי' תשפ"א בשם :

(ח) שם ואין נוסלים ע"פ בטין בשבט והטעם
משום דהוא ר"ה לאלנות כמ"ש במס'
ר"ה. ולא בר"ה עי' במס' בבא מליעא בס' הזהב
גבי ר"א בן הורקנס. ולא בחנוכה משום דעשאים
י"ט בהלל והודאה עי' פ"ב דשבת. ולא בפורים
בין פורים גדול ובין פורים קטן ב' ימים כמשיכ
בש"ע ס' תרל"ו. ולא בליג בעומר עי' ברמ"א.
ולא בבית האבל וכ' בשע"ת אפי' אין שם אבל
רק שמתפללים שם למוחת הנפש. וכי בדה"ח
דיאמרו אח"כ התחונים בביתם אבל בש"ץ כ'
בשם מאמר מרדכי וכ"כ בחי"א ובקש"ע דאין
אומרים אח"כ בביתם דכיון דאידיה אידיה :

(ט) וז"ל בבית החתן כל ז' מים לבחור שנושא
בתולה או אלמנה. או אלמן הנושא

בתולה

סקיג הטעם מפני ש"כ נשיאים הקריבו י"ב ימים
וכל יום הקרבן ה' י"ט שלו ואח"כ ע"פ ופסח
ואסרי חג א"כ ילא רוב החודש בקדושה לפיכך
עושין כלו קודש ועי' באס"ט ומחש"ק וא"ח על
הדף ובארחות חיים שם :

(ד) ב' בפרי חדש ס' קל"א סק"ז בפסח שני אין
אומרים תחנה ונפ"א. וכ"כ בשע"ת ס' ס'ק
י"ט והיעב"ץ ובא"ח שם. והטעם שנוהגים שאין
אומרים תחנה ונפ"א שבעה ימים מפסח שני ולהלן
כ' בזה"ק בסדר בהעלותך ברפיא מהימנא בדה"מ
פקודא למעבד פסח שני וכו' מסיים אמתי כרוח
כרין בארבעה עשר לירחא תניינא דהא מתמן עד
שבעה יומין תרעין פתיחון. ובס' אמרי שפר ע"ה"ת
מהנה"ק המגיד מוהר"ר שלמה קליגר מבראד בס'
בהעלותך פרשה ה' פסוק י"א כ'. ויהי בשנה
השנית בחודש השני בעשרים בחודש נעלה הענן
מעל משכן העדות. כ' וז"ל הא דלא נסעו עד
עשרים בחודש. מזה יש ראיה לדעת המקובלים
שאין לומר תחנה ונפ"א שבעה ימים מפסח שני
דשעדיין שערי רחמים פתיחוס. ועיין בלקוטי
מהרי"ח בשם ס' הישר והטוב מהנה"ג מליסקא
ח"ב שהחזיק בידם וכי טעם למנהגם שלא לומר
תחנה שבעה ימים מפסח שני ולהלן. ובס' דרכי
חיים כ' שהנה"ק בעל ד"ח מלאך לא אמר תחנה
בפסח שני כל שבעה ימים. וכ"כ בטע"ה ס' צ"י
תרכ"ז בהשמטה כמשיכ בשם ס' אמרי שפר
הנ"ל. וע"ש משכ' בשם ספר עולת החודש :

(ה) בש"ע א"ח ס' קל"א סעי' ז' כ'. הג"ה שלא
ליפול על פניהם מתחלת ר"ח סיון עד
אחר שבעות. וכי מנ"א ובא"ח ויש מקומות נוהגין
שלא ליפול שבעה ימים אחר שבעות (כנה"ג) מפני
שהקרבנות היה להם תשלימין כל ז' ימי השבעות
בכלל הזיין ימים. וכ' בשע"ת בשם שכנה"ג דיש
שאין נוסלין ע"פ גם ביום יג' משום ספיקא דיומא.
וכ"כ בעבודת הקודש קשר גודל ס' י"ט סעי'
טו"ב. וכ"כ בפ"ת ס' הליד בשם א"ר. וכ"כ בשו"ת
זכרון יוסף ס' י"ח בשם האגודה בפרק אין
דורשין. וכ"כ בדה"ח ובנה"ש ובמסגרת השלחן ס'
כ"ב סק"ב בשם מנ"א וסדר היום ופמ"ג ושע"ת.
וכ"כ בחו"מ כלל ל"ב בשם. ובלקוטי מהרי"ח
בשם. ובטע"ה סעי' תרכ"ז בהשמטה ומסיים
ומנהג ספרדים שלא לומר בהן תחזון ז' ימים
ונכון הוא עכ"ל. ובא"ח ס' תל"ג כ' שאין בזה לד
הסידות לומר בזה לא תתגודדו בין שאינו

* אמר המחבר, וכן אין אומרים תחנה ז' ימים בפ"ס בביהמ"ד של
אדמו"ר מרן הגה"ק מסינעט זלליה.

גשם. ועי' במסכת בבא קמא דף פ"ב ע"א :
(יב) ב' בבארי יעקב בשם ארי וא"א סי' כ"ט
וברכי בשם רי' בן מינ"ש סי' ס"ו
בקריעת ובה לליון אס יושב אין לו לעמוד ואס
עומד יעמוד ובס' דברי שאל בהשמות כ' בשם
הרב המגיד מדובנא ז"ל במה שאלו מנקשים בתפלת
ובה לליון גואל וכו' וזוכה ונחיה וירש טובה
וברכה לשני ימות המשיח. וכמה אמוראים אמרו יחי
ולא אחמיניה (פי' יבא ולא ארואו) עפי' משל
שנגיד אחד עשה משחה וביקש עשירים ועניים.
והנה קרה שעשיר אחד קדם לבוא ובכואו ועוד
לא התקבלו אנשים אל המשחה. אמר הנגיד שילך
לאחר אחד וישן שם. ובהתקבץ אנשי הקרואים
יעוררו אותו. והנה עני אחד קדם ג"כ לבוא
ובכמחו זאת מהנגיד הלך גם הוא לישן באיזה מקום
וישן והניחו לישן וכשהקבץ ונפשו ריקה. ולעשיר
הקילו בכואו זמן המשחה. כמו כן האמוראים
שכמחו בלדקתם שבוודאי יעוררו אותם ע"כ אמרו
דיימי ולא אחמיניה ולמה להם כל הירות אשר
ישמחו. אבל אלו מנקשים וזוכה ונחיה כי פן לא
זוכה שיטוררו אותנו. וכ"כ בטעמים ח"כ סעי'
קמ"ב בשמו. בס' דברי יחזקאל לשבח כי אמרו
במס' שבת דף ק"ח דהאכל ג' סעודות בשבת
יבוא מחבולו של משיח וממלחמות גוג ומגוג וכו'
לכן אין לנו להחיראות מלכות חבלי משיח לכן
נבקש פרייתנו תלמיח מיד במהרה בימינו ונס יגון
ואנחה. דיגין ואנחה לא יהי' בימינו. דהא נוכל
מחבלי של משיח ע"י אכילת שלש סעודות בשבת
עכ"ל :

(ג) במ"א סי' תקפ"א סעי' ו' כ' לומר מריח
אלול עד שמיני עצרת ועד בכלל
בכל יום אחר גמר התפלה מזמור כ"ז בתהלים
לדוד ה' אורי וגו' בבוקר ובערב אחר תפלת
המנחה. ויש להקדים השיר של יום לפי שהוא
חדיר בכל השנה. וכן ברכו נפשי חדיר בכל ר"ח.
ובסעי' כ"ז כי לומר קודם עלינו לשבח ואח"כ
לדוד. ובס' הקל"ח סעי' ב' כי לומר ק"ש עלינו
ק"י לדוד ק"י. וכ"כ שם סי' תר"ז סעי' ה'. וכ"כ
בעבודת הקודש בסוף סגן ליאיר סעי' ט' שכן
הוא המנהג בעיה"ק חדרון לומר קודם עלינו
לשבח ואח"כ לדוד בבוקר ובערב לאחר מנחה
בקול רם. וכ"כ בס' תפלה ישרה בשמו. אה"מ
וכן נוסגין בבי"מ של כקאמור ההלכה"ק בעל
קדושת יו"ט מסייע לומר מריח אלול עד שיע
קודם

תמלה. ושלשה ימים לאלמן הנושא אלמנה ואס
המתן בא לביהכ"ז א"א שהליבור נגדרים אחריו
בברכי יוסף סי' קל"א סעי' ה' כ' בשם הרב
החסיד המקובל מוהר"ר יעקב למח שאפ"י
שלא נכנס לחופה כיון שכחותו יוס עתיד ליכנס
לחופה אין נוסלין עי' ויוס מילה יוכיח
פכ"ל. וכ"כ בטעיה סעי' ק"ל בשמו. ובפיון תפלה
כי בשם הגה"ק מבוטאטש שחתן כיום חופתו
אפילו בריח שאינו מחטנה (וכ"כ בריח ניסן
שמחטנה) יאמר הודיו בתפלת מנחה (ויאמר כמו
בעיה"כ במנחה) וכ"כ בס' כרם שלמה ונטע"ה
סעי' תתקמ"א בשמו. ובעבודת הקודש קשר גודל
סי' י"ט סעי' כ"א כי בשם מחזיר דבחתן א"כ
עי' יוס ח' בשחרית דז' ימים שלמים בעינן. וכ"כ
בטה"מ סעי' תתקל"ב בהשמטה בשמו. ועי' בק"א
סעי' זה. ולא ביום המילה ועי' בלקיטי מהרי"ח
ח"א משכ' בזה. ואס יש נפ"א או לאו במקום
שאלן שם סית עי' שיע סי' קל"א. א"ל דף ט"ו
סעי' ס"א. ד"ל אות כי סעי' ז'. ברכי יוסף שם
סעי' א'. חו"ה. נה"ש לקוטי מהרי"ח ח"א. אלף
המגן סי' תקפ"א סיק מ"ד ובהשמטה שם. טעיה"מ
סעי' קל"ד. ועי' בלקוטי מהרי"ח ח"ג עניני ע"ש
מה שכי לענין נפ"א. יוס ו' ויוס א' :

(ד) ב' בלקיטי מהרי"ח ח"א ועי' בשו"ת מהר"י
בריה דמי שלא שמע קריית בב' והי'
יקרא הפרשה. בקש"ע סי' כ"ג סעי' כ"ז כי בב' והי' וכו'
כשאיח תחנון א"א יהי רצון עי' בס'. וכ' בלקוטי
מהרי"ח ח"א דף ל"ג ע"י בהערות ותקונים בסוף
סידור ריע שחמה על מנהגינו שלא לאמרו יהי'
בימים שא"א תחנה ונפ"א כי הלל אנו רואין שגם
בשבת היו אומרים אותו וכו' במנהגים כ' דה"א
אותו ביום המילה וכ"כ היעב"ץ אבל שלא לאמרו
בכל יום שא"א נפ"א לא נמלא כלל עכ"ל. וכ"כ
בטע"ה ק"א סעי' ק"ל בשם ס' לבושי מכלול סי'
ד' דכי לא נמלא שלא לומר יהי' ביום שאלן בו
נפ"א ואני חזיתי להרס"ק מויה יחואל מגליכה
בהלולא של מר חותנו הרה"ה"ק מפרימישלחן שלא
אמר תחנה ואחר קה"ת אמר יה"ר וכן אני נוהג
אחריו וכו' עכ"ל :

(יא) במע"ה סעי' קנ"א כי טעם שהעולם אומרים
אס קורין בחורה שלשה ימים רלופים
יבוא גשם. משום שכי' וילכו שלשת ימים ולא
מלאו מים. וע"כ התקינו שלא יהא ג' ימים
בלא חורה. וע"כ אס קורין ג' ימים רלופים יבוא

קודם עלינו לשבח דוקא בכוקר ולאחר מנחה ג"כ ואח"כ לדוד :

קודם עלינו לשבח דוקא בכוקר ולאחר מנחה ג"כ ואח"כ לדוד :

(יז) ב' ב' זכירה סגולה שלא יוכל השטן להתעלות מדרך השכל יאמר בכל יום אני מאמין

(יז) ב' ב' זכירה סגולה שלא יוכל השטן להתעלות מדרך השכל יאמר בכל יום אני מאמין

אפילו בשבת ויום טוב וכו' נגד י"ג עקרים כמו יגדל :

אפילו בשבת ויום טוב וכו' נגד י"ג עקרים כמו יגדל :

(יח) בש"ע איה ס' ח' בעט"ז כ' מי שרגיל לומר תהלים בכוקר חייב לברך ברה"ט

(יח) בש"ע איה ס' ח' בעט"ז כ' מי שרגיל לומר תהלים בכוקר חייב לברך ברה"ט

קודם לכן. וטוב לומר ת' קודם התפלה דוקא ולא אחר התפלה (מהרמ"י). וכ"כ במג"א ס' ו' ובנח"י

קודם לכן. וטוב לומר ת' קודם התפלה דוקא ולא אחר התפלה (מהרמ"י). וכ"כ במג"א ס' ו' ובנח"י

בשם הלכות. וכ"כ בח"ר. כ' הרה"ג רבי ישעי' הורו"ן בספרו של"ה דף רכ"ז וז"ל מי שחשקה

בשם הלכות. וכ"כ בח"ר. כ' הרה"ג רבי ישעי' הורו"ן בספרו של"ה דף רכ"ז וז"ל מי שחשקה

נפשו לדבק בהשי"ת ובשנחיו. אז ידבק עלמו. בספר תהלים. וכבר אמרו רז"ל שבתפלל דוד המלך ע"ה

נפשו לדבק בהשי"ת ובשנחיו. אז ידבק עלמו. בספר תהלים. וכבר אמרו רז"ל שבתפלל דוד המלך ע"ה

שיחמרו וזמירותיו בבה"כ ובבמ"ד. כי אין לנו דבר גדול יותר מספר תהלים שכלול מן הכל. רבים

שיחמרו וזמירותיו בבה"כ ובבמ"ד. כי אין לנו דבר גדול יותר מספר תהלים שכלול מן הכל. רבים

מזמורים שכתובים להשי"ת. ורבים מזמורים הם על התעוררות התשובה. ורבים מזמורים הם על

מזמורים שכתובים להשי"ת. ורבים מזמורים הם על התעוררות התשובה. ורבים מזמורים הם על

בקשות מחילה וסליחה. והכל מיד ה' השכיל דוד המלך ע"ה ברוח הקודש. וכ"כ בח' עס פ"ה השל"ק.

בקשות מחילה וסליחה. והכל מיד ה' השכיל דוד המלך ע"ה ברוח הקודש. וכ"כ בח' עס פ"ה השל"ק.

והיעב"ץ כי דוד המלך ע"ה התפלל לה' שיהא חשוב לפניו חמירת ת' ליתן שכר עליו כעוסק

והיעב"ץ כי דוד המלך ע"ה התפלל לה' שיהא חשוב לפניו חמירת ת' ליתן שכר עליו כעוסק

בנגעים ואהלות ולימודו מועיל לתיקון פגם הברית. וע"י בח' מעשה רב ע"ז. בס' ח"ל למהר"ם פאפריש

בנגעים ואהלות ולימודו מועיל לתיקון פגם הברית. וע"י בח' מעשה רב ע"ז. בס' ח"ל למהר"ם פאפריש

דף קי"ט כ' ת' מעלתו גדולה וחמירת מזמורים מסוגלים. וכ' שכת' עמק המלך דף ע"ז כ' האומר

דף קי"ט כ' ת' מעלתו גדולה וחמירת מזמורים מסוגלים. וכ' שכת' עמק המלך דף ע"ז כ' האומר

ת' קודם התפלה מעלה עליו כאלו התפלל ועוסק בתורה. כי סודו רב ויאמר בכוונה. ואם אין לו

ת' קודם התפלה מעלה עליו כאלו התפלל ועוסק בתורה. כי סודו רב ויאמר בכוונה. ואם אין לו

פנאי ינהוג כמשכ' השל"ק שיאמר בכל יום רק חמשה קפיטליך. ויסיים בכל חודש. ויאמר מתוך

פנאי ינהוג כמשכ' השל"ק שיאמר בכל יום רק חמשה קפיטליך. ויסיים בכל חודש. ויאמר מתוך

תהלים מדויק וכו'. וכ"כ בקיצור של"ה עניני ת' :

תהלים מדויק וכו'. וכ"כ בקיצור של"ה עניני ת' :

(יז) בקיצור של"ה שם כי בשם הלכות לומר קודם התפלה להנריח המקטרוגים

(יז) בקיצור של"ה שם כי בשם הלכות לומר קודם התפלה להנריח המקטרוגים

כדי שתעלה התפלה בשלום אח"כ שכן אמרו רז"ל לעולם יסדר אדם שנחיו של הקב"ה ואח"כ יתפלל

כדי שתעלה התפלה בשלום אח"כ שכן אמרו רז"ל לעולם יסדר אדם שנחיו של הקב"ה ואח"כ יתפלל

ע"ל ואם אין לו פנאי לומר ת' קודם התפלה אל יעשה העיקר טפל אלא לעולם יתפלל תפלה

ע"ל ואם אין לו פנאי לומר ת' קודם התפלה אל יעשה העיקר טפל אלא לעולם יתפלל תפלה

הקבועה עם הליכור. ואח"כ יאמר ת' ויש לו שכר כעוסק בתורה בנגעים ואהלות וכו'. ומוטב שיטעוק

הקבועה עם הליכור. ואח"כ יאמר ת' ויש לו שכר כעוסק בתורה בנגעים ואהלות וכו'. ומוטב שיטעוק

בתורה עלמה. בבה"ש דרך מבוא התפלל כ'. לזוה"ט ריב"ש. לא יאמר הרבה תהלים קודם התפלה שלא

בתורה עלמה. בבה"ש דרך מבוא התפלל כ'. לזוה"ט ריב"ש. לא יאמר הרבה תהלים קודם התפלה שלא

יחלוש גופו ולא יוכל אח"כ לומר העיקר. ר"ל חובת היום דהיינו זמירות ק"ש ותפלה נדביקות גדול

יחלוש גופו ולא יוכל אח"כ לומר העיקר. ר"ל חובת היום דהיינו זמירות ק"ש ותפלה נדביקות גדול

מחמת שהפסיד כמו, רק תחלה יאמר העיקר

מחמת שהפסיד כמו, רק תחלה יאמר העיקר

בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה פכיל.
בזה"ק פ' נך בספרי תורה כ' ויל. ימי שבעים
שנה לא ספורות חיים מההוא ארבע פרי (פסר)
ופי' הפירוש דברי אמת שם. אינם במספר שני
חיי האדם כי הם אינם חיים מאחר שהוא אז
ברשות חוקק היתה"ר שהוא הנחש הקדמוני פכיל :
(בג) במש"א שם כ'. מר"ח אלול ואילך אומרים
בכל יום של ימי החול אחר התפלה

בליכור עשרה מזמורים תהלים ומתכוונים לגמור
כל ת' ב"פ קודם ר"ה. והוא פולס כמנין כפיר.
מתחילין אחר ר"ח כדי לומר ימי רלון המסודר
אחר אמירת תהלים בשלימות עם התחנונים וכו'.
ובימי חסובה שבין ר"ה ליוה"כ אומרים יותר מעשרה
מזמורים בכל יום בכדי לגמור כל ת' פעם שלישית
קודם יוה"כ. ביה רלון אחר ת' כיוון שאין אומרים
ספר שלם י"ל בזכות מזמורי תהלים שקראנו לפיך
וכו'. שם ס"י תקל"ח סעי' א' כ' נוהגים בשלי
ימים של ר"ה להשלים ת' ב"פ כמנין כפר וכו'.
וכ"כ בפרמ"ג שם בא"ח סעי' ב'. וכ"כ בס"י היעב"ץ
אלל דיני של ר"ה. באגרא דכלה בלידופי בראשית
כ'. בראשית יאורף אותיות ית"כ אר"ש. מהג
ישראל תורה הוא לומר ת' בכל חודש אלול. ר"ח
יאמרו ת' בחדש אלול רליוס ש"חיו. ובלקוטי מהר"ח
כ' רמז לזה עפ"י מה שבי' ויאמרו ל'אמור אישירם
ליה ר"ח אלול. ר"ל שאמרו לומר שירות ותשבחות
לה' וזה באלול כרמז הריה :

(בד) בעשרת זקנים ס"י תרי"ט כ' לומר כליל
ויום יוה"כ ימי רלון קודם התהלים.
ואף שבשבת ויו"ט ור"ח א"ח יס"ר אכל יוה"כ
שח"י. ופשוט הוא דהוא הדין יס"ר שאחר תהלים
הדין כמו קודם ת' שבשבת ויו"ט ור"ח א"ח אכל כליל
ויום הכפורים אומרים. בס"י א"ל למחרים פאסידש
דף מ"ג כ' לומר כל ספר ת' ביוה"כ.
ובעבודת הקודש מורה באלכב סעי' רפ"ד רע"ז
כ'. וכ"כ בקי"ור שליה לומר אחר ערביה ליל ויום
הכפורים ת' והוא מהג וותיקים אמנם מי שא"ח
לו לומר כל ספרי ת' יאמר ד' מזמורים הראשונים
קודם שיכבד וכו' :

(בה) ב' בספרים חיקון הכללי מהסל"ק מוסרין
ז"ע לומר העשרה מזמורים מתהלים
פ"ז. ל"ב. מ"א. מ"ב. נ"ט. ע"ז. ל"י. ק"ס. קל"ז.
ק"ן. ואח"כ יאמר התפלות הנאמר בשפרי ליון :
(בו) בפע"ה בקי"א סעי' רע"ז כ' וז"ל. כי בס'
כרם שלמה מזמורים. שאומרים בפד
החולס

הגבורות. ישמע כל תפלתו. היינו כל ס' ת' עכ"ל.
וכ"כ בס' חסד לאברהם בסדרי' להרשב"א ז"ל.
וכ"כ בטע"ה עיני סגולות דף מ"א פ"ב בהשמטה
בשם. וכ"כ במגלות נתן בשם ס' רשפי אש
סז"י קכ"ז בשם ה"ק ר' מיכל מולאטשוב זל"ה
ומקיים שפי' אמירת ת' יוכל לבטל כל הדינים
והגבורות שבעולם :

(כ) במדרש פנחס דף י' סז"י כ"ח כ'. על כמה
דברים שלריכים לאדם כמו פרנסה
וכדומה או על כמה הרפתקאות לזה לומר כל ת'
מריש'א לספ"א בלי שום הפסק שבעולם רפילו שלא
לומר יהי רלון בין ספר לספר רק אחר גמר כל
תהלים. ות' הוא מהיכל הנשיח לכך יש בו ק"ן
מזמורים כנגד ק"ן לפור. ולפור הוא אחר מכיוני
השכינה דהיינו שהשכינה מסתתרת שם. ודף י"ב
סעי' ב' כ' שהזכיר לומר הרבה ת' ע"ש ענין
גדול. וכ"כ בטע"ה עיני סגולות דף מ"א בשמו.
וכ"כ בס' מים רבים במגלות נתן דף ז'. וכ"כ
בעטרת לבי על הזהר פ' ויחי דף רמ"ט שיאמר
ת' בלי שום הפסק. ומקיים בודאי בכל חמשה
ספרים שנתהלים אשר הם מכוונים לחמשה חומשי
תורה סודם הי' פעמים אור וכו' :

(כא) ב"ב רחמי האל סעי' ת' כ'. להזכיר מאוד
באמירת תהלים בכל יום כי בשמים
יחשב בעמיד התורה ובעמודה עבודה. וכע"ס בנגעים
ואהלות כמובא בגמרא ומסוגל לכל דבר. וקבלה מן
רבינו מרן אלימלך בעל נו"א. כי האומר שלשה פעמים
כל התהלים ביום אחד. הוא חשוב כחטונות משבת
לשבת. ולימודו מועיל לחיקון פגם הכרית. גם
שמעתי אומרים בשם תלמידי רבינו מוה"ר
מרומיניב ז"ע. כי האומר שלשה פעמים ביום
אחד כל התהלים הוא חשוב כחרב וחנות נגד
ה"ל"ר. אך הכלל ידוע כי טוב מעט בכוונה
מהרבה שלא בכוונה עכ"ל :

(כב) ב' בס"י היעב"ץ. וכ"כ במטה אפרים ס'
תקפ"א סז"י ת' ביה רלון מלפניך שלפני
אמרת ת' כי עד מלאת ימי שנותינו בהם שבעים
שנה. והוא שפת יתר וראוי לדגל מלות. בהם
שבעים שנה. וכ' באלף למטה שם אשפ"י שכן
נרפס בכל הסידורים. מ"מ אין לתת קלכס לשנותיו
דשמח מן השמים ירחמו עליו להאריך ימיו ויגיע
לגבורות שמונים שנה או יותר. ודוד המלך ע"ה
אמר דבר שהוא כזה ורגיל. אכל אין נכון לומר
כן דרך תפלה עכ"ל. והחיד"א כ' לומר ימי שנותינו

בהשמתה בשם זכליא. וזלף המנן הנספח למסיא
סי' תקפ"ג סי' י"ג כי. אמרו רז"ל במדרש כי
נקש הקב"ה להוליא כהונה משם בן נח ועי'
שהקדים ברכת ענד לברכת רבו נדחם מכהונתו.
עי' ראוי לאדם לזכור בזה שיכרך תחלה וישתה
מעט ויאמר לחבירו לחיים ושותה השאר כמשיכ
כיו בספרים הקי באורך ועי' טעם ע"ז בס' החיים
לאחי מהר"ל עכ"ל :

(ד) ב"ש"ה בלקוטים סי' קמ"ב כי טעם שאם
איש אחד מכבד לחבירו לשחות יכרך
הוא תחלה. הוא עפי הגמרא ברכות ל"ה כתוב
לה' הארץ ומלוואה וכתיב השמים שמים לה' והארץ
נתן לבני אדם. כאן קודם ברכה וכאן לאחר ברכה.
דקודם הברכה הוא של הקב"ה ולאחר הברכה הוא
שלו. ואיך לריך לשחות הוא תחלה ויכרך ויהי'
שלו. ואח"כ יתן לחבירו. אבל קודם הברכה הוא
הכל לה' ואיך יכבד לחבירו בדבר שאינו שלו. עי'
באה"ט סי' רי"ג סק"ז עכ"ל. אהימ וכן ראיתי
באזה"ש בשם ההל"ה מנאדריטשוב שאמר בן
להג' החכם סופר.

(א) בס' שיחות לדיקים כ' איתא במדרש כששותין
לחיים הקביה מוחל עוונותיהם של
ישראל. ואמר ההל"ה רי"ל מראזדיל פי' ע"ז
המדרש. דהנה בנוסח התפלה זכרנו לחיים יש י"א
תיבות נגד עית"ש ושיי התיבות אלהים חיים נגד
יוה"כ. כוס בגימטריא אלקים וכששותין לחיים הקביה
מוחל עוונותיהם כי אלקים חיים נגד יוה"כ. וכי'כ
בטע"ה בלקוטים בשמו :

(ב) בגמרא נדרים דף מ"א כי איר ברכיה
הרואה לנכ"ד יין עי' המזבח ימלא
גרונו של תלמודי חכמים יין שנאמר אליכם אישים
אקרא. וכ"כ בס' לדה לדרך. וכי'כ בס' בוליא
דנהורא דף י"ג ומשיים גרונו דוקא ולא כריסם
חיו. שיקוים בהם רוממות אל בגרונו. וכי'כ בס'
א"ל ספר מוסר ומסיים והמביא להם דורון במקריב
בכורים. וכי'כ בייטב לב סי' תולדות בדס"מ והנה
יעקב הביא שני גדיי עזים וכו'. כי ועובדא ידענא
איש אחד וכו' שלח טאבאק להל"ה"ק מלובלין עי'
מוחללה"ה ושמעתי מפי קדשו שהי' במחשבתו הרי
לא אמר הנותן דורון לת"ח אלא המביא דורין
לת"ח כאלו מביא ביכורים משמע אפילו אינו שלו
רק מביא נחשב כביכורים וא"כ יהי' שיהא נחשב
לפני ה' כביכורים כך עלה במחשבתו של זקני
ז"ל ותיכף שהביאו להלדיק הקי הכיל ז"ל והרתי

החולה ר"ל בתהלים מן מזמור י' עד מזמור ק"ח.
ואח"כ קפ"טל כ'. ל"ח. מ"א. פ"ו. קי"ח. ואח"כ
שם של החולה בתמיא אפי' (אהימ ע"ד משל
אם שם של החולה משה בן שרה יאמרו הפסוקים
מן קפ"טל קי"ט המתחילין באות מ' ואס"כ אות
ש' ואח"כ אות ה' ואח"כ אותיות ב"ן שר"ה וכן כולם
יאמרו ע"ד זה. ואח"כ אותיות שר"י קריע שטין)
ונסוף קריע שטין מהפסוקים שבתמיא אפי' ואח"כ
יאמרו חפלת החולה עכ"ל :

(ז) ב' בס' אור לדיקים ספר מוסר. וכ"כ בס'
זכירה. וכ"כ בקשליה בסוף סי' וז"ל. שמעתי
מחכם אחד ממדינת פולין מה שראה שפעם אחד
היה לרה גדולה בר מינן על העיר. ואמר החכם
שלהם שיאמר כל אחד ואחד אותן פסוקי תהלים
באותיות של שם הפיר ר"ל: על דרך משל אם
הפיר נקראת רופינבורג יאמר הפסוקים שבת'
שמתחילין באות ריש ואח"כ כל הפסוקים שמתחילין
באות ואו ואח"כ שמתחילין באות ט' וכן כולם
והיא סגולה אמיתית בעזרת ה' יתברך. ואמר אותו
החכם שכן הוא קבלה בידו ממקובל גדול שזהו
סגולה לכל הטרות שלא יבואו. וכבר נדפס ספר
ח' כולו המתחילים ראשי פסוקים בסדר אי"ב.
השיית ישלח לנו משיחנו ויקנץ נדחינו ויבנה לנו
בית קדשינו ותפארתינו כז"ל כ"י :

(ח) במעבר יבן שפת אמת פרק כ"ח כי בעי'
לתקנא פתוריה בעת אכילתו כמו
שאוכל לפני המלך שמשלחן גבוה קא זכי. בטע"ה
ספי' קפ"ו כי בשם יערות דבש ח"ש טעם דיש
לכרך על היכא דקדים בשולה דפת המוליא. כי
בזה נאחזים החילונים היותו מוקדם ולכך לריכים
לכרך עליו ולקדשו בברכה ולבטל מהם כהו דלה"ה.
וכי' שם בהשמתה סי' נוהגין דהפת שיש לו קלה
אחד או ב' קלות שחותכין מעט מהקלות כדי
לבטל כחם. ורמז לזה כל פרל לא יאכל בו עכ"ל :
(ט) בש"ע א"ח כ"י קפ"ד בטמ"ג סי' י"א כי
בשם איר אות ט"ו י"ו י"ח כששותה

כוס מדרך תחלה ויטעום מעט ואח"כ יאמר לחיים
וכדומה דכבוד שמים פד"ף. וי"א שיל תחלה לחיים
דכבוד הכריות גדול הוא עכ"ל. אה"מ וכן נהג
ההל"ה מוסרעטין וכניו הקי' לומר קודם לחיים
ואח"כ לכרך. בס' ישועות חכמה סי' י' כי בשם
סי' זכור לאברהם. אם רוצה לשחות משקה יכרך תחלה
וישתה מעט ואח"כ יאמר לחיים. וכי'כ בתו"ח כלל
מ"ע סק"ד בשם זכ"ל. וכי'כ בטע"ה ספי' תשי'

בו אמר שמריח ריח כיכורים ואין זה חידוש כי החסיד ר' יעקב שלח והרב משינאווע המביא אותו פכיד :

(ג) ב' דברי לדיקים אות י ספי' ה' כ'. מנהג ישראל כששותין יין אומרים לחיים זל"ו. יל ספי' משכי' בישמח משה על ה' שבת דף ס"ז ע"ב חמרא וחייל לפוס רבנן ותלמודיהון. ופי' משום שידוע כשארס שותה אז מרבה דברים וממפט החיות משום כשנכנס יין ילא סוד וידבר דברים בטלים ופ"ו נאמר נפשי ילאה נדברו. וזה דוקא כשדובר דברים בטלים אבל דברי תורם אדרבה מרבה החיות כידוע. וזה שאמרו בגמ' חמרא וחייל פי' לשחות יין ואעפ"כ הוא לחיים זה דוקא לפוס רבנן וכו'. פי' אומרים לחיים זה לזה שיזכרו שיהיו לחיים שלא ידברו דברים בטלים כי אז חלילה ימפט החיות אלא ידברו דברי תורה ויתרבה החיות פכיל. אחרי כי מלאמי בס' ייטב לב פ' תנא דף מ"ו להסלמהיק מסינעט על הגמרא חמרא וחייל וכו' שמעתי ממוזלסיה הוא בעל ישמח משה פי' הדבר בשם גאון ספרדי כי עה"פ ויהי האדם לנפש ח' תרגומו לרוח ממללא הרי נפש האדם הוא כח המדבר וכו' :

(ד) שם ט"א בשם תקונים לפי שפן הדעת שאכל אדם הראשון גפן היה כמאמר חז"ל חוה סחטה לו אשכול ענבים וכו' ויפן כי אז נגרם מיתה על העולם פי' היין פי' כששותין אומרים לחיים. בטעיה בלקוטים דף נ' כי טעם בשם לקוטי הפרדס. לפי שהיין גרם קללה לעולם והזיק בימי נח ע"כ אומרים לחיים שהיין הזה לא זיק לנו כלום רק שיהיה לחיים והם משיגים לחיים טובים ולשלום הלוואי תהיה לך אותה שתייה לחיים ולא להזיק חיו. עוד כי בקיא ספי' חש"ד בהשמטה טעם לקחת אחרון. לפי שפן הדעת שאכל אדם הראשון אחרון הי' לכן בא אחרון לכפרה. ולמאן דאמר חיטה היה בא מזה לתקן חטא אדם הראשון. ולמאן דאמר סחטה ענבים ונתנה לו באו יין של קידוש והבדלה לכפר עליו. ולמאן דאמר תאנה היה תאנים באים בנכורים לכפר עליו. פי' מדרש תלפיות אות ח' עכ"ל. אהימ' במס' ר"ה פ"א משנה ב' כי הברפורה שזן הדעת יש מאן דאמר שחטה הי' :

(ה) שם כ' בשם הסלמהיק מהרי"א מסטרעליסק. וכיכ בשחות לדיקים ובס' אלפא ביתא בשם הכה"ק מהרים מקאסיב עסס אשר סמנהג

בין החסידים יראה הי' לשחות מפט יש ולומר לחיים זה לזה על כל לרה שלא תנא. כי לחיים בנימטריא מנהיג ומנהג משכר ומבטל הדין ונמתק הדין לרחמים. עוד כ' בשם הכ"ל מקאסיב שאמר מה זה שאנו רואין שהחסידים שותים ומכריזין לאחד ליטעה או לרפואה ונעשה כן ומאיה שורש נמשך הדבר כן ואמר שה"ל הכ"ל דאיתא במס' סוטה בשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו נמלא היא שותה המים והמים מפסדין אותו אם קלקל הוא מכ"ש במדה טובה שמרובה ממדת פרעניות זה שותה ואיש אחר מקבל מזה רפואה וישופה פכיל :

זו ב' אלפא ביתא סי' י' כי יין כששותין אומרים לחיים זל"ו לפי שיש יין לטובה ולברכה ויש ג"כ חיו להיפך שהוא מסטרא דגפן סדום גפנס כי לרוב הוא דבר הנוק ומלאנו שלא קלקלו השבטים רק מרוב היין וכן בפגל אחר אכילה ושת' ויקומו ללחק. וכן כו"כ מחלוקת פי' השתי'. וכן לא תרוה ולא תחטא. פי' אומרים לחיים כדי שיזכרו שיהיו לחיים טובים ולשלום. וכן מלינו כדי עקיבא על כוס וכוס אמר חמרא וחי' לפוס רבנן וכו'. וכיכ בדברי לדיקים ח"ב אות ל' ספי' א' בשם ס' החיים :

זו ב' שיחות לדיקים כ'. מנהג ישראל אשר אם בא אורח לביה"מ נתן תיקון ולמה. אמנם איתא בגמרא בשלשה דברים אדם יכיר בכוסו ובכיסו ובכעסו לזה תובעין אותו שיתן על תיקון ואז מכירין אותו בני דברים הכ"ל. עוד כי שריא של כוס ויאמר הי' סילחתי כ' דברך ומה שחסר השם כי שני יודין ששותים הם בשם כי שני יודין הם שם מלא. בשע"ה דף כיח כ' בשם הסלמהיק מוסריד שמעון מיטריסלוב זלוק"ל. טעם המנהג כשנא אורח להתפלל אומרים לו שיתן תיקון. לפי שפיקר ביאתו לכאן. לא כאשר הוא יחשוב שכל לכאן כדי לעסוק בסחורה וכדומה. כי הכורא יתברך יכול להזמין לכל אדם פרנסתו בביתו. רק פיקר ביאתו לכאן הוא. לקנץ חלקיו שזריך להשלמת נפשו. ולהעלות הנילוות הנוגעים לחלק נשמתו. פי' אומרים לו מילת תיקון. כדי להזכירו כ"ל ופי' משכ' בשם אור המאיר שפי' בשם הכעשיט דבר נחמד ונאים. ובשם הכה"ק מוסריד ברוך ממעוזבסו זלוק"ל כ' מה זה שלפעמים שפי' שישתה החולה סמי הרפואה יתרפא. הלא יוכל הי' לרפאותו בלי סמים כלל. רק שיש נילוות קדושות הנכלעין בסמים

ובקש"ע סי' מ"ד סעי' ו' ובלקוטי מהרי"ח ח"א דף ק"ד בשם הב"ח. ועי' משכ"י דף ד' בשם ש"ע וי"ט פ"ט ויענין. וכ"כ בד"ל אות מ' בשם שלה"ק. ובסי' תפלי ישרי עפ"י האר"י ז"ל, וכ"כ בצרכי הבית. עוד כ' בשם באה"ט שכי' בשם האר"י ז"ל שהיחיד לא יברך על הכוס: מא בא"ט ארינות השמים כ' מצשה מבטל מאיר נחובים וז"ל. הנה חסיד אחד מתלמודיו שה' מתנהג בחסידות וביראת שמים כל ימיו ועשה צדקה כפי כמו והי' לו לער גדול שלא הי' זוכה לגדל בניו. שכל הבנים הנולדים לו ימיתו בקטנותם ר"ל ולא הניח דבר רפואות וסגולות וקמיעות שלא עשה ולא הועיל לו כלום. פגם אחד הי' נוסף לרבו הק' והסתכל בו רבו וראהו סר וזעף. ושאל לו רבו וספר לו לערו. ושאל לו רבו מה מעשיך והנהגותיך בזה העולם. וספר לו כל מעשיו בעבודת הש"ת. וראה רבו שדרכיו מתקיים והכל לשם שמים. ושאל לו עוד רבו כיצד הנהגותיך בשעת אכילתך ובשעת ברכת המזון. פנה לו חדע אשר איזה פעמים בימי הקיץ שאני נכנס לבית עיף ויגע מרוב חמימות אני פושט בגדי העליונים כדי להתקרר מעט. ואני יושב לאכול אך בגדי התחתונים לבד בלתי המלבושים העליונים אשר אני הולך בהם החולה ואני מברך כך ברכת המזון. אמר לו רבו אכן נודע הדבר שזה סיבה מיתת בניך ובכן אם חשמת לעלמי תקבל עליך שמעיוס והלאה לא תסיף עוד לעשות כזאת ולעולם הזה כשחשב על שלחך ללבוש כל בגדיך וחברך ברה"מ מוטף בגדיך באימה וביראה זה השלחן אשר לפני ה'. ואני ערב לך שמיוס והלאה תזכה שיחיו בניך הנולדים לך ותשמח בהם. וכן הי' שקבל עליו לעשות ועשה כמו שזוהר רבו הק' וזכוו השי"ת לבנים חיים וקיימים וראה דור ישרים יבורך עכ"ל:

(ב) בשע"ת שם סק"א כ' ונתפארת שמואל בהנהגות על הראש כ'. אין להניח כלים ריקים על השלחן בעת ברכת המזון וגדולים נזהרים בזה והביאו בצרכי יוסף עכ"ל. בסי' זכירה כ' בשם הזוהר. וכ"כ בקב הישר פרק ס"ד אות י"ד ואות ט"ו וז"ל. רבינו שלמה לוריא ז"ל הזהיר שלא יעמוד שום כלי ריקס על השלחן בשעת ברכת המזון כי אם מלאים. והואיל ואחא לידן מעניני כלים ריקים אימא ביה מלחא להזכיר להפולס שהוא כדוק ומנוסה. ולכן שומר נפשו ירחיק ממנו דע כי הזוהר הזהיר לכל איש ואשה אשר ירצו לילך לדרך. או לילך להשררה להשתדל עבור איזה

דבר

בהסמים הללו שהם שייכים לשורש נשמתו להפלותו עיי' שיטתו מהן וזה סיבה המסבב כל הסיבות שמוכרת החולה לשמות מהם כדי להפלותו לשרשן וכו': (ד) במ' הנהגות כ' בשם ההל"ק מזידוטשוב זי"ע וז"ל. אמר רבינו הקדוש בשם רבו מהרי"ר יעקב ילחק מלובלין ז"קלה"ה. אחר התפלה ששותין יין שרף יקח לללח י"ש בימיו ויברך שהכל ואחר הברכה יקח לללח י"ש בשמאלו וישתה בעמידה. ועיין לקוטי ש"ס סי' ב' סעי' ל"ט וסעי' מ' מה שכי' מענין תיקון על יא"ל. בטעיה בלקוטים כ' בשם הגאון בעל חתים שהקפיד אם שותן זה לזה לחיים שלא לומר לחיים טובים לבד. כי זה שני חיבות בגמטריא קללה ר"ל. רק לומר דוקא או לחיים ולברכה. או לחיים טובים ולשלום לומר ג' חיבות אלו ביחד וכך נוהגין. אהימ וכן ראיתי באיזה ספר בשם ההל"ק מהרי"ר יעקב ילחק מלובלין ז"ע שהי' ג"כ מקפיד ע"ז:

(ה) במ' עירין קדישין בלקוטים דף כ"ב כ' בשם ההל"ק מהרי"ר מרוזין זי"ע. שאמר על שתיית י"ש קודם השינה והחסידים קורין אותו ק"ש של הכעש"ט. ואמר בעבור זאת נקרא ק"ש של הכעש"ט יפן כי לפי הדין עפ"י ש"ע אינו מברך ברכה אחרונה בורא נפשות ולכן שותין י"ש שלא יהא הוא בורא נפשות ח"ו טכ"ל. אה"מ עיי' ש"ע אור"ח סי' ר"י נטוי' סק"א שכי' לברך ברא"ח על י"ש גם על שיפור קטן וע"ש הטעם ועי' גמ"א סי' ק"ל סק"ד שכי' דאפילו ב"ש לריך דוקא שיפור רביעית וע"ש הטעם וע"ש הא"ך מודדין הכוס של השיפור. ועי' בסי' היענין משכ"ע ע"ז. העולם אומרים מי ששותה י"ש ומברך ברכה אחרונה ממניפ הוא כערל. אם שתה כשיפור שניך לברך ברכה אחרונה הרי שתה כערל. ואם לא שתה כשיפור דלעיל הרי זה מברך כערל

(ו) ב' הב"י סי' ס"ח לילך כובע על ראשם על כובע התחתון: בש"ע אור"ח סי' קפ"ג סק"ה כ' וז"ל. הב"ח כ' הי"ש לא יברך ברכת המזון במלגפת לבד רק ישים הכובע על ראשו. ויחטוף בגד העליון. וכי מחליט השקל ואפילו מברך ביחיד ינהוג כך. וכ"כ של"ה דלסוי אימתא דמר"י עליה. וכ"כ בבאה"ט. ובש"ע הרב וכ"כ בהנהגות אדם מהג"ג מפראג. וכ"כ בסי' א"ל סי' כ"ג סעי' ב' ובדרך סעודה שם ליזהר שיהי' לו כובע שהולך בו לביה"כ על ראשו בשעת ברכת המזון מלבד הקאפיל שכל ראשו כמו בחפלה וכן נוהגין המדקדקים במלות עכ"ל. וכ"כ בקש"ע דף כ"א.

דבר שצריך לו. אם יפגע בלחמו מביתו כלי ריקים
אז לא ילך בלחמו יום לדרך ולא לשררה. והביא
ראה מאלו שפ' הנביא שאמר לשינמית היט לך מה
בבית ותאמר אסוף שמן אמר הנביא הא בודאי
יחול עליך ברכה ממנו דכתיב כשמן הטוב יורד
וגו'. על הררי ציון כי שם לזה הי' את הברכה
מה שאין כן על כלי ריקים תמן לית ברכתא וכו'.
ולכן צריכין ג"כ להסיר כלים ריקים מן השלחן
בשעת ברהמ"ז, ודי באזהרה זו עכ"ל :

(מג) בש"ע או"ח סי' קל"ד סעי' א' כי שלשה
שאכלו כאחד ושכחו ובירך כל אחד
לעצמו בטל מהם הזימון וכו'. וכן אם ברכו
השנים מהם. אבל אם שכח אחד מהם ובירך.
השנים יכולים לזמן טעם השלישי. אעפ"י שכבר בירך
יכול לומר ברוך שאכלנו משלו. והם יולאים ידי
חובת זימון והוא אינו יולא ידי זימון וכו'. הנ"ה
ואם האחד זימן עם אחרים אף השנים הנשארים
אינם יכולים לזמן. וכ"כ בש"ע הרב. ובה"ח בדיני
צירוף לזימון סעי' ז'. וה"ע צ"ן ובקש"ע סי' מ"ה
סעי' ט"ז ובח"א כלל מ"ח סעי' ג' ובח"א סק"ד
בשם פרימ"ק. וה"ה אם פער במזיד ובירך
לעצמו יכולין לזמן עליו. ובלקוטי מהר"ח. עוד כי
בשם א"ר שדוקא שני אכלו פת אבל אם שנים
אכלו פת והשלישי שאר דבר אינם יכולים לזמן עוד :
(מד) ברה"ש"ע סעי' י' כי שנים שאכלו ביחד
מזה להם לבקש שלישי שיטטרף
עמהם לזימון וכו'. דהיינו שיתנו לו לאכול כזית
שיחייב בברכה לאחרונה ויטטרף עמהם. י"א דבעינן
דוקא פת. וי"א דקני גם בשאר מיני דגן. וי"א
דאפילו פירות או ירקות קני. וי"א עוד דאפילו
אינו אוכל רק שותה רביעית מאיזה משקה חוץ
מן המים מלטף וכן נוהגין וכו'. וכ' במסגרת
השלחן שם ומגיד ור"ש וח"א כ' דאפילו אם
שתה רביעית מים מלטף עמהם. ויכול לומר
שאכלנו משלו כי השתיה בכלל אכילה. וע"י במהרי"ח
מש"כ בזה :

(מה) ב' החניא אין שיטור למים אחרונים. ובסדר
היום כ' אפ"ג שלא נתנו רז"ל שיטור
נמים אחרונים אין לחת מעט מים על ידו ולשפסף זו
כזו כי אדרבא מלכלך אותם יותר אלא יתן עליהם
מים כדי שיוכל לנקות אלבשותיו כל מקום שפוצר
עליהם המאכל והכל לפי הליכוד אשר על ידו :
בא"ח כ' שצריכים לנגב ידיו קודם ברהמ"ז אבל
בתניא ובזכ"א בשם א"ר כ' דא"ל יגוב דכן דעת

רוב הפוסקים. וכ"כ בבאר יעקב סי' קפ"א בשם.
עוד כי בשם חוקי חיים שכ' בשם ברכי וסי'
הארז"ל כפי הקבלה צריך לזכור בהם מאוד והמקיל
במים אחרונים מקילין ימיו ושותותיו וכו'. ואפילו
אין אוכל רק פת חריבה צריך לזכור זו. ובברכת
הבית שפ"ר בינה שפ"ר י"ז כ' די כשנוטל ראשי
אלבשותיו. אבל מה שנוהגין ליתן מעט מים על
השלחן ומטביל בו ראשי אלבשותיו או שמלחלח ראשי
אלבשותיו בכלי המלוחלח במים אין בזה שום טעם
ור"ח וכו' דאין עובר ר"ד בזה. וע"י לקמן אלל ליל
שבת מעיני כוס של קידוש וברהמ"ז :

(מו) בדברי לדיקים הי"ב אות ב' סעי' ד' כי
בשם אחרונים מנהג לומר קודם
ברהמ"ז בלשון אשכנזי רבותי מיר וועלין בענטשין.
לפי שכל מילי דקדושא בעי הזמנה ואזהרה והזכרה
שיתנו המסובין דעתן לשמוע הזימון מש"ס צריך לומר
הב לן ובדרך רק מחמת שרבים מע"ה אינם מבינים
הפירוש מזה ע"כ אומרים בלשון אשכנזי כדי שגם
הם יבינו וידעו מה שאומרים וכ' בזה (דברים)
דכזמנה זו מכניעין ומתישין כח של הס'טרא
אחרת עכ"ל :

(מז) במ"ע"ה סעי' שפ"ז כי בשם אבד"ה. וכ"כ
בד"ל אות מ' סעי' ח' בשם מפורשים
טעם שאומרים בשבת ווי"ט וחז"מ ור"ח בכהמ"ז
מגדול בחולם ובחול מגדיל נחירק. מפני שהשבת
הוא ב"ך גדול כנגד החול ומגדול הוא מלא בוא"ו
וחולים בוא"ו הוא מלך גדול. ומגדל הוא חסר יו"ד וחיר"ק
כלל יו"ד הוא מלך קטן. ועוד מגדל הוא בתהלים
ועדיין לא הי' מלך ומגדול הוא בנביאים וכבר הי'
דוד מלך. וסימן לדבר שבת וחדש קרא מקרא
כלומר בשבת וחודש יש לקרות מגדול דכ' בנביאים
שקורין מקרא ולא מגדל דכ' בכתובים עכ"ל :

(מח) בש"ע או"ח סי' ר"ב בשע"ח סק"א כי וע"י
בא"ר שכ' בשם של"ה שלא יברך על
מאכל או משקה שהוא חס ביותר או קר ביותר
שיש לחוש להפסקה. וכ"כ בתו"ח כלל מ"ט סק"ח
וע"ש משכ' בזה עוד. וכ"כ ביטומות חכמה בור
זהב סי' י' בשמו ומסיים שידוע כי מאכל או
משקה שהוא רותח או קר ביותר קשה מאוד
להריאה ושינים ע"כ כשיראה שהוא בדרך הממונע
יברך עליו ויבלע עכ"ל. וע"י מס' תמיד דף כ"ז
ע"כ. בשפ"ח כי עוד כי בא"ר בשם מטה משה
הרו"ח לשחות מים שסופך קלת ישפוך תחלה ואח"כ
יברך וכו' בכה"ג הטעם משום הפסקה ויותר
נראה

אם הם שווים או באגלעך הרוב אז יש ספק ברכה וטוב שיאכל תחלה מיני מזונות לבד כזית וכן באגלעך לבד כזית בלי פירוש ויברך בי ברכות ואח"כ יערבם יחד ואז גם ברכה אחרונה יברך בי ברכות. והמשנה ממך שבי מביא ח"ע בספק ברכה לבטלה. ואות שמברכין גם על הרוטב שהכל ודאי מברכין לבטלה וחיו לפשות כן. ואם כל בני בית אוכלים סני שבעה"כ יעשה כגיל ויפטור כל בני הבית בא"ח מהדוית כי חתיכות פיסות של חטים על קטניות חייב כוהג לברך תחלה על העיסות במים ואח"כ על הקטניות בפס"א ולברך אחר האכילה על המחייב וכוונתו עכ"ל. וכ"כ בבאר יעקב ק"ח בשמו :

(גב) בש"ע ח"ח סי' ר"ב בבאה"ט סק"ט כ' : ועל קאווע וטייל מברך שהכל. פרח מטא אהרן ח"א סי' מ' וכ"פ בחשו' שבות יעקב ח"ב סי' ה'. אבל בהלכות קטנות סי' ט' ובחשו' פנים מאירות סי' ל"ה כי דמדינא יש לברך בורא פרי האדמה אלא שנהגו לברך שהכל וכו'. וכ"כ בשע"ת שם לברך שהכל. וכ"כ בבאה"ט סי' ר"ד סק"י. בארחות חיים סי' ר"ד סק"י. כי פ"י בסי' כף החיים סי' כ"ב סעי' כ"ה. וביפה ללכ כי לכון לענין ברכה ראשונה מטעם הפלוגתא שיש בברכה ח' על קאווי ד"א לברך בפס"א. וי"א לברך בפס"ע וי"א לברך שהכל. פ"כ טוב לברך על מים תחלה אם למא למים או על הליקור וכיוצא שברכתו שהכל ויכוין ג"כ על הקאווי :

(גג) בש"ע ח"א ק"ח דף כ"ח כ'. ובסי' הדרת קודש שם כ' פ"ז ומה הועילו חכמים בתקנתן. דסוף סוף חינו מברך רק שהכל ואדרבה כשישכח לכוין בפירוש לפטור הקאווע יסיו יותר סביר לברך ברכה הראויה לו להקדש פוסקים עכ"ל. וראיתי רבים נהגו שטובלין הליקצר בהקאווע או בהטעיה ומברכין על הליקצר ברכת שהכל ויפה הם פושטם עכ"ל טע"ה :

(גד) בש"ע ח"ח סי' פ"ט בבאה"ט סק"י י"א כ' ופרח כ'. וכ"כ במטה אפרים סי' תקס"א סעי' מז' וסי' תקפ"ד סעי' ח' מי שיש לו חלישת הלכ רשאי לשחות בזקור קוויא או פייא בלא ליקצר וכו'. וכ"כ בחי"א כלל ט"ז סעי' ח'. וכ"כ בדה"ט ובקשי"פ סי' ח' סעי' ד'. וכ' באלף המגן שם וז"ל כן הוא דעת הרדב"ז הובא באחרונים והפולס נהגין להקל לשחות פס ליקצר. וכוונת הרדב"ז :

נראה משום ניצוי הברכה עכ"ל. וכ"כ בקשי"פ סי' פ' סעי' ו' וכ"כ בחי"א כלל מ"ט סק"ד בשמו. ועי' מסי' חולין דף ק"ה ק"ו ע"א וח"י שם. ובמשניות סדר זרעים מס' תרומות פ"ח משנה ד' :

(מט) בש"ע הארז"ל ובסי' נומ"ל. ובמשנת חסידים כ' הטעם ששופכים מעט לארץ קודם השתיה שלא יזיקו המגולגלים שבחור המים. וכן מפני המזיקים וכ"כ בסי' אור הישר. ובסי' ח"ל דף כ"ט סעי' י"ח מהמרים פאפירש. ובח"ח כלל מ"ט סק"ד. ועי' במהרי"ח ח"א דף קכ"ח. וכ"כ התשב"ץ סעי' תקמ"ט שצריכים לשפוך קלת מן המים לארץ קודם שישתה ואחר השתיה ג"כ אם יש בני אדם אלו. וכ"כ בד"ל ח"ב אות מ' בשם ילקוט חדש והטעם שכמה וכמה מחים מגולגלים יש בהמים. פ"כ יש לחוש שמה יבוא בו חיה נשמה רעה וע"כ לא ישתה במקום הקלוח כי שם שכיח יותר ונפש המגולגלת שם סובל לער ביותר. רק ישתה בידו מהכלי וטוב יותר שיקה המים להבית וגם שם ישפוך מעט קודם שישתה ומי ששופך מעט מים מפיו הוא סגולה גדולה שלא יזיק אותו המים מה שישתה עכ"ל. וכ"כ באגלעך ביתא סי' מ' :

(נ) בסי' שמירת הנפש סעי' ש"ט כ' וז"ל. במסי' פסחים דף ק"י כ'. כליל שבת וכליל ד' לא ישתה מים באפילה אפילו שנשאבו מבעוד יום מפני סכנת רוח רעה. ואם למא מאוד ישליך חיה דבר לחובו ואח"כ ישתה : עוד כ' בשם הזהר וישלח לא יעבור על מים שופכים ברשות הרבים. מים ששתה מהם לא ירחץ בהם כי קשה לרוח רעה כי"כ תשובות הגאונים סי' רע"ו. מים ששתה לא יתן הנשאר לבהמה או לעכו"ם מחמת הברכה שברך עליהם כי"כ בסי' חסידים. בקש"ה דף כ' כי בשם ס"ח. להם שברך עליו המוליא לא יתן ממנו לבהמה וכו'. בטע"ה ח"א דף כ"ב כי בשם הכל בו שלא להאכיל בהמה ח"י ועוף ולא לגוי מחתיכה שנוגעת בה חתיכת המוליא. ועי' ב"י סי' קס"ז ועי' במחלוקת ס"ק מ"ב שבי והפולס מהגים שקולפים מעט גם מפרוסה הגדולה במקום שנוגעת בפריסה שנצט להמוליא עכ"ל :

(נא) בל"ח רומי מהגים סעי' ח' כ' כשאוכל לאקשין או טשיפקיליך פס. באגלעך (באגלעך) ודרך לבטלן בב' קדרות ואח"כ מערבין אותם יחד. כך נהגו רוב הח"ח אם המיני מזונות הרוב והבאגלעך מיעוט פשיטא שאין לברך רק בורא מיני מזונות ואסור לברך בורא פה"א אך

דף כ' וז"ל. ברכת בורא נפשות אינו פוטר את ברכת מעין שלש ולא ברכת המזון וכן להיפוך אינו פוטר, ואם בירך ברכת בורא נפשות על דבר שלריך לברך מעין שלש (פי' על המחי') כ' בא"ח סי' ר"ח דהוי ברכה לבטלה ואינו פוטר בשם חופין, ע"כ אין חשש עיי' מלנרך על המחי'. וקודם שיכרך על המחי' יאמר ברוך שם כבוד מליו ועי' במגילת סיכ' ר"ח סיק כ"ו ובסי' ריב סיק כ"ו. בשו"ת חשורת ש"י אות תקצ"א כ' בשם מגילת ומחלית השקל וא"ר ובעיקרי הדין. אם טעה וברך על המחי' על פת במקום בהמ"ז לא ילא ולריך לחזור ולברך ברהמ"ז :

(נז) ב"ב' דרך פקודיך כ' חמשת המינים הם. גפן, ותאנה, ורימון, זית, ותמרה, חמשה מיני דגן הם, חטה, ושעורה, וכוסמין (נקרא בליא חרקים) שכולה שועל (נקרא האבער) שיפון (נקרא קארין) ומה שאומרים המון עם פירוש לחיבת דגן (קארין) הוא טעות כי חיבת דגן כולל כל החמשה מינים כולם דגן נקראים (וקארין) הוא שיפון כלשון הקודש עכ"ל. וכ"כ בטעיה סעי' קפ"ג בשמו :

(נח) ב"ב' דברי מהר"ח עיני ערבית כ' נוסח סדורי דידן לומר השכיבנו הי' אלהינו לשלום כ"כ ברמב"ם ובסי' ר"ע ובשבולי הלקט והכל נז, אך נוסח סדורי ספרד והאר"י והרמ"ק והאבודרהם לומר השכיבנו אבינו לשלום עכ"ל, וכ"כ בעיון תפלה לומר חבינו לשלום ולא יאמר ה"א וכן אי' נוסח זה להדיא בזה"ק דף ל"ב דפוס לביב עכ"ל. וכ"כ בסי' נה"ש בשם ההיק מהר"י מרזין ובסי' ר' שבת וברמיה לומר השכיבנו אבינו לשלום וכו' שזכה שהק"נה הוא אבינו ואנו בניו למקום ית"ש :

(נט) ש"ב ב' הרמ"א שנהגו המדקדקים לעמוד בלמירת פסוקים חלו ברוך הי' לעולם אמן ואמן כיון שנתקנו כנגד תפלת י"ה, אך דעת הט"ז דיותר טוב לאמרס מיושב דאם אומרס מעומד נחזקון שיהי' במקום תפלת י"ה א"כ איך יתפלל אח"כ שנית י"ח ברכות ושכ"כ במט"מ בשם מהר"ל ורש"ל ובמג"א בשם הרמ"ע. וכ' באה"ט בשם ח"ר דעכים לא יתפלל ופינו אל הקיר עכ"ל, וכ"כ בעיון תפלה שיאמר מעומד אך לא יהי' פניו למזרח, וכ' בבאר יעקב בשם ח"א דוקא בכון רגלים אסור משא"כ עמודה בעלמא אפילו פניו למזרח אין קפידא, ובקש"ע סי' ע' סעי' ד' כ' שעד ירחו עיניו יש לומר בישיבה, מן תחלת והוא רחוס עד לאחר כי"ח אחר

סדרנ"ז והאחרונים. הוא דוקא כשנותן הליקער בתוך הקאנוע או הטפה למתק הוא דאסור דזהו דרך גאוס, אבל אם לוקח מעט ליקר לתוך פיו בעת השתיה כיון דכמעט אי' לשחות בלא הליקער אין זה בכלל גאוס ושרי לכולי עלמא, ועי' בהד"ט סי' א' וסי' י"ז ובשו"ת השיב משה סי' ו' ובנרכי סי' שיט ונשדי חמד מערכת ריה סי' א' ובחתן סופר בשער הטוטפות עכ"ל, וכ"כ בחויה שם סק"ד, וכ"כ בסידור קהלת שלמה בשם משנה ברירה להקל ליקח ליקר לתוך פיו דוקא בעת השתי', ועי' בשו"ת חשורת ש"י אות שס"ז שכ' היתר ליתן הליקער בתוך הקאנוע או הטי"א בלא יהי' הליקער בעין, עוד כ' שם שמוחר לשחות קאפע עם חלב וליקער רק חלב בעיון אין לשחות זולת חלב ואין לו רק חלב פיש, ועי' בסיס חלק יעקב בסדה"י סעי' י"ב, באלף המגן סי' תקל"ז סק"כ כ' אם חל ריה בשבת יחזור על פלמו לשחות דוקא קודם התפלה מים או טייט או קאנוע וכו' כדי ללאת מחשש חטנית שנמשך התפלה עד אחר חלות היום ועי' בשמירת הכסף אות א' משיכ בשם עולת שמואל : (נה) ב"ב' דברי מהגיס סעי' ז' כ' בעיני בורא נפשות אחר קאנוע וטי"ט הגם שנחיי אדם כ' שלא יברך, הרב התיי' כ' בלוח ברכת הנהנין שאם שותה רביעית בכדי אכילת פרס היינו כמשך שאוכל שלש בליס יברך בורא נפשות וא"ל להמתין שילטון וישתה רביעית ביחד, (בחתים סי' ט"ז כ' שיעור אכילת פרס הוא לערך ח' מינים) וכ"כ בסי' התיי' פ"ח. וכן נהג ההיק מלאה, והה"ג ר' יוסף שאל והה"ג ר' יוסף מטארנאפאל זולקליה, וכן נהגו רוב ת"ח עכ"ל. אהימ וכ"כ באחרות חיים סי' ר"ד ס"ה בהנהגות וז"ל, מלאתי בתשי פנים מאירות ח"ב סי' כ"ז ומולל מאש סי' ט"ז שהוכיחו לברך בורא נפשות. וכן נהג הגי' בעל שו"מ והגי' בעל מנחת חינוך פכ"ל, בישעות חכמה סי' כ"א כ' וזה דעת הראב"ד, וכן דעת הגר"א ומהר"י מליס"ז בסי' מעשה נסים, וכן דעת הרמב"ם שמתקף במשקה חמה בכדי אכילת פרס מפני שדרך כתייתו ככך עכ"ל, ועי' בשו"ת מהר"ם שיק סי' פ"ה שכי שם לוקח הליקער לתוך פיו ושותה פליו המשקה הכל מתקף דלא פסקה הנחתו, וכ"כ בבאר יעקב בשם חת"ס ואמרי אש וש"מ וישועת יעקב ומהר"א מוידושוב כמ"ש במהרי"ם ש"ק: (נו) ב' בחייא כלל י' סעי' ח' וכ"כ באחרות חיים ובנרכת הכית שער ט"ז סעי' מ"ב וע"ה בק"א

ואוי כאלו מעל ק"ו לשינה, וכן בסוכה שינת עראי אסור חוץ לסוכה ואכילת עראי מותר, לכן יזהר מאוד כל אחד אפי' אם רוצה לנהוג לאחר הכרעה עד אחר ק"ש מימ יברך בעמידה לא בשכבו על משכבו כי אז כ"פ יישן בלי ברכה חיו ומחסר ברכה אי מקי ברכות ונהנה מפועליו בלא ברכה, ובלייל טבילה כי המניא בשם שליה לברך אחר התשמיש וירחץ אותו מקום במים מקודס ואח"כ יברך, ולפימ' לעיל טוב יותר לברך קודם התשמיש דאין חשש בהפסק התשמיש כמו שאין חשש בהפסק שיחה או אכילה, וכ"כ בס' היעבץ, ודע שכ' החי"א שאם בירך המפיל ולא ישן כלל כל הלילה אין לחוש, כמו מי שצריך על ציפור חמץ ולא מלא חמץ, ודע כי אפי' יישן אחר חלות ואפי' שעה אחת קודם אור היום לריך לברך, לא כמו יש שטועים שאחר חלות לילה או סמוך ליום אין מצריך וזה דעת בורית וחיו להקל בזה עכ"ל. אהימ' וכ"כ בארחות חיים סי' רל"ט סעי' ג' בשם סי' מאורי אור בחלק באר שבע דף מ"ג. וכ"כ בתו"ח כלל ליה סק"ה בשם הפוסקים :

(א) בא"ר המן הנסבח למטי"א סי' תקפ"ג סי' ל"ב כי בשם סי' של"ק ו"ל ויקרא ק"ש שעל המטה כל הג' פרשיות בדקדוק ובכוונה ויאמר אל מלך נאמן, כדי להשלים רמי"ח תיבות, כי בק"ש של שחרית הוא משלים רמ"ח אברים של הגוף, ובשל ערבית מתקן ומשלים רמ"ח אברים של נפש רוח ונשמה, ובק"ש שעל מטתו הוא מתקן ומשמר גופו למטה בשעת השינה שלא יוכלו לסגוע בו הסט"א והקליפות ולהיות נשמר ונעזר מהם נפשו ורוחו ונשמחו בעלייתם למעלה עד שידם וכחם מגעת, ויכוין שהיא עושה מרכבה אח נשמחו אל אלו הרמ"ח תיבות שבק"ש, ולהלבוש את נשמחו בהם אל אדוניה, ועי' משכ' לעיל אלל ק"ש של שחרית בשם מנח"א. בקשליה דף ל"ח כי יש נוהגין בזמן הקין ממתינים עד לאח הכוכבים וקורין ק"ש על מטותיהן וסוברים שעל ידו יולאים ידי שניהם ק"ש בזמנה וק"ש על מטותיהם וטועים הם כי ק"ש בזמנה הוא דאורייתא וק"ש שעל מטותיהן משום הגנה בעלמא ע"כ לריך לקרות כל אחד ואחד בפני עצמו. וכ"כ בנהו"ש. וכ"כ בס' זכירה בשם רמ"י אף המתפלל מעריב עם הליצור יקרא ק"ש בזמנה בלא ברכות וכו' אף בליל שבת יזהר בו :

(ב) בש"ע או"ח סי' ר"כ סעי' ב' כי יפה תענית לנבט חלוט רע כאש לנעורת, הגיה ודוקא

אסור להפסיק אלא להכריז יעלה ויבא או טל ומטר מותר דלא הוי הפסק משום דהוי לורך החפלה עכ"ל *

(ג) ב"הומי מנהגים סעי' ג' כי הנה כל הראשונים והאחרונים כי לברך ברכת המפיל חבלי שינה קידם ק"ש שעל המטה וכ"כ האר"ל בס' פרי טן חיים ובמשנת חסידים ובגניד ומלוא, רק המניא הביא הסדר היום שיברך ברכת המפיל באחרונה כשרואה שנופלים חבלי שינה על עיניו, וכבר השינו הכנה"ג וכי וז"ל מעודי לא נהגתי כבעל סדר היום כי יראתי פן תחטפני שינה ונמלאתי יסן בלי ברכה, ע"כ אין לזוז מדעת הראשונים שכולם כתבו להקדים הברכה וכ"פ חלי' רבא, ובס' מחנה אהרן לג' ספרדי הביא כעשרים מגדולי הראשונים וכמה אחרונים שכולם כי להקדים הברכה אף העולם נהגו כסדה"י לפי שכ' הרמ"א שאין לדבר אחר ק"ש לכך מאחרין הברכה כדי שיהי' רשאי לדבר, ע"כ יש להודיע שזה טעות כי מלד הדין מותר לדבר אחר ברכת המפיל שאין זה דומה למצרך המוליד שאריך לאכול מיד שהרי אין זה מוסר ביד האדם שכמ"ס אחר הברכה אינו יכול לישן, רק ברכה זו תקנו להכנה"ג כמו שתקנו ברכת השכיבה שאומרה בבהכ"מ אעפ"י שעדיין הוא ער כמה שעות, וכן בברכת ברוך ה' לעולם אומרים ביד אפקיד רוחי אעפ"י שעדיין הוא ער כמה שעות, כך ברכת המפיל חייב כל אדם לברך אעפ"י שישן אחר כמה שעות, אי"כ מותר לדבר ואפילו לאכול ולשתות אם הוא נחץ לך, וכן אם אחר ברכת המפיל בא גוי או ישראל לקנות ממנו סחירה מותר לדבר כל לרכו, לכך הבי' לא הביא זה בש"ע ולא נזכר מזה בשום ראשון כרמב"ם וקור' רק הרמ"א הביא בשם הכלבו והרוקח נהגו שלא לדבר וכו', וסמכו על פסוק אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה, ואמר הה"צ רבינו חיים מצאנז זלוק"ל שמוטב להפסיק בדיבור כ"פ אחר ברכת המפיל ולא ישן ס"א בלא ברכה כי הישן בלא המפיל כאוכל בלא המוליד, ושמעתי מפי מורי הה"ק רבינו דוד בה"ק רבינו לבי אלימלך מדינאב בעה"מ בני יששכר שאמר שלדעתו חמור יותר מאוכל בלא ברכה שהרי קי"ל הנשבע שלא יישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר, ובנשבע שלא יאכל השיעור ז' ימים עי' ביו"ד סי' רל"ו ס"ד, אי"כ שינה הוא הנאה יותר מאכילה ואם אסור לאכול בלא ברכה

* כ' בשבת גור ארי יסודת חי'וד סי' ק"מ, אם לאחר יענה עמהם כיון דכבר עשו לילה איך יענה קדושה

שהתפלל ערבית שומע קדישה מתפללין מנחה לא לעשותו יום. וכ"כ בערך שי' סי' רל"ז בשמו.

ודוקא כו כיום ואפילו בשבת . וע"י לקמן סימן רפ"ה . וכי מג"א סק"ג בשם ס"ח ס"י רכ"ו יפה תענית ותשובה עמו . ומימ' אין מחויב להתענות אלא רשות . רשנ"א ס"י קליב עכ"ל . וע"י בארחות חיים שם טעם בשם זוהר בשלח . ובאלף המגן ס"י תקל"ז סע"י מיכ"כ . סגולה שיראה מתחלה שלא יבוא לידי תענית חלים והיינו שיזכור קודם השינה כל החלומות שמחויבים להתענות עליהם . ואז אפילו חלם לו איז להתענות דחלין מחמת שחשב בזה קודם השינה לכך חלם לו . פ"ד שכ' בדריאל ב' כ"ט . רעיוןך על משכבך סליקו . עוד סגולה שיחנה קודם השינה אפילו בלשון אשכנז . אם יבא לי בלילה איזהו חלום יהי מה שיה' איני רוצה להתענות למחר . כדי שלא יתגרו בו בעלי החלומות . אכן לבעלי ספרי מוסר לא יחא להו בזה לעשות עולות והתחכמות בעיניים כאלו ונתנו טעם לשבת ע"ז וכו' עכ"ל . וע"י בס"י היעב"ץ ונקשליה וכו' וכו' ובתו"ח הבאתי בעניני תפלות בקדר ערבית ע"ש :

(סג) ב"ס' דבש לפי מהחיד"א מערכת ג' אות י"ז כתב . אם כשישן ישים ידו על גיד הנשה . ובהלוהו חלומות רעים כיכ רבינו אפרים כפ"י . עשהו כתב יד פרשת וישלח . וכבר נכתב במדבר קדימות . ואם חלם חלום רע וידע שידו הית' על גיד הנשה איז להתענות . וידעתי מאדם גדול שלא הי' מקפיד בחלומות . ואמר שראה תיח אחד שעל הרוב הי' מתענה תענית חלום בשבת . וא"ל בשבת אחד שלא יתענה ושוב לא חלם עוד עכ"ל . ובס"י ישועות ישראל כתב שלא ישים ידו כשישן על הלב או על הירך מטעם הגיל עכ"ל . כתב בכ"י מההנה"ק מהר"ם מאוהעל זלוקיל עוד השכחה שלא ישן במנעלים . וכיכ בס' זכירה וכיכ במהרי"ח דף ק"ז בשמו הישן במנעלים בא שכחה . וכתב באלף המגן ס"י תרי"ט ס"ק ל"ג בשם ס' מוסר שיסור הפזמקאות מרגליו :

(סד) בארצות חיים ס"י רל"ט סע"י ד' כי בשם ס' יפה ללב ח"כ סק"א בשם כ"י סגולה לישן מיד יעלה על מחשבתו אמונת תחיה"מ כ"כ בס' המדות למהר"ן ערך אמונה אות י"ז . ובס' רפואה וחיים כי סגולה לזה לחשוב בגלי היס וישן תיכף . וי"א כשהולכים לישן אומרים זה לזה הנותן ב"ס דרך ומשיב לו חזרו ובמים עזים נתיבה ופ"ש עוד סגולות לזה . ובס' דברי יצחק אות פ"ב כי רפואה בדוקה דמי שאינו יכול לישן יקח שושנה

אדומה ויטבלנה בחלב אשה וימשה בה את הלדעים הנקראים שלטפין של החולה ויעיל בעזהשי"ח : (סה) בדברי לדיקים אות ט' כתב בשם שנילי אמונה וכ"כ בקש"ע ס"י ע"א סע"י הי' לישן מקודם על ג' השמאל ואח"כ על ג' הימין . והוא טוב לבריאת הגוף . משום שהכבד מונח בלד ימין והאליטומכא בלד שמאל . וכאשר יטה על שמאל אז יהא הכבד מונח על האליטומכא ויחממו בחומו ובה יתעכל המזון מהרה . ואחרי שנתעכל המזון יטה על ג' ימין כדי שחנות האליטומכא וירד פסולת המאכל עכ"ל . כתב היעב"ץ וקשליה עניני ק"ש על המטה . וכיכ אור לדיקים ס"י כ"ז סע"י ד' . ובח"א כלל ליה סע"י ח' ותו"ח שם . ובסידור הארז"ל איסור גדול לישן או אפילו רק לשכב פרקדון דהיינו ששוכב על גבו ופניו למעלה או פניו למטה וגבו למעלה אלא על לוו . כתחלת הלילה ישכב על ג' שמאלו והוא טוב מאוד לכפות החילונים ולילית השוכבת בטחול ומנטל התאווה . ובסוף הלילה על ג' ימיו כמ"ש הרמב"ם בספר המדע . ולא יתהפך מזד אל ג' פעמים הרבה . שם בא"ל סע"י י"ט כי . וכיכ בס' תפלה ישראל מהארז"ל פד חזי הלילה תשכב על ג' שמאל ובה מנטל התאווה . ולאחר חלות לילה תישן על ג' ימין לעורר הרחמים :

סימן ד'. עניני ע"ש ושבת .

(א) בגמרא ברכות דף ח' ע"א כתב אמר רב הונא בר יהודה אמר רב אמי . לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הלבוש שנים מקרא ואחד תרגום . ואפילו עטירות ודיבון שכל המשלים פרשיותיו עם הלבוש שמוית מאריכין לו ימיו ושנותיו . כמ"ש תו"ח ס"י רפ"ה סע"י א' כתב אטפ"י שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בלבוש חייב לקרות לעצמו בכל שבו פרשת אותו שבו שנים מקרא ואחד תרגום עכ"ל . שם סע"ף ד' כתב מזה מן המוכח שישלים אותה קודם שיאכל בשבת . ואם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר אכילה עד המנחה . וי"א עד רביעי בשבת . וי"א עד שמיני עזרת עכ"ל . וכיכ התשנ"ץ בשם מהר"ם סע"ף קפ"ד . וכי מג"א היינו אם הי' אונס גדול בערב שבת וכיכ בש"ע הרב וכ"כ חיי"א כלל ז' סע"י ט"ו . עוד כתב המג"א בשם של"ה שיקרא כל פרשה ב"פ ואח"כ התרגום על"י וכ"כ רש"ל וכיכ במגילה דף

כי ע"י קריאת שמו"ת בל לו נשמה יתירה ומבואר ליודעי חן כי בע"ש מחלות ואילך מתחיל להתנוון ללולי קדושת שבת עד מולשיק ויש ל"א שעות עם השעה א' שמיספין מחול אל הקודש במולאי ש"ק כמבואר בזוהר ויקהל שפי"א . וסי' חסד אל כל היום עכ"ל . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם סדר היום ובשם שלה"ק שכי והוא עפי' סוד ובשם בניי :

(ה) **בעבודת** הקודש מורה באלכנע סי' ד' סעיף קביט י"א הששי בבוקר יזהר לקרות פרשת השבוע שמו"ת ואם אפשר בטלית ותפילין יקראנה. סעי' ק"ל כתב יקרא כל פסוק שמו"ת ולא כמי שנוהג ללמוד כל הפרשה מפרשיות קטנות כולה שנים מקרא ואח"כ יקראנה תרגום וכ"ש שלא ילמוד כל פרשת השבוע כולה שנים מקרא ואח"כ כל התרגום לא אריך למעבד הכי והנכון ללמוד כל פסוק לבדו שמו"ת וכן כל פסוק ופסוק עד גמר הפרש' ויש טעם נכון ע"פ האמת . פסוק אחרון אחר שקראו שמו"ת יחזור לקרות שנים מקרא לבד ויקרא ההפטורה . שם לפורן שמיר סי' ד' סעיף י"ח כתב א"ס נאנ"ס יוס' הששי ולא קרא הפרשה שמו"ת יקראנה יוס' שבת שמו"ת ודלא כמו שכתב דבשבת לא יקרא תרגום . וכ"כ בנז"י ובסידור חפ"ל ישרה וכ"כ בנהגות ההל"ק מידו"טשוב זל"ה"ה שה"י קורא בחומש שמו"ת ע"ש אחר התפלה בתפילין דר"ת :

(ו) **ב' הירוש'ע** שער ח' ח"ב פ"א וה"י ביום הששי תיכף אחר תפלת שחרית יזהר האדם לקרות הפרשה שמו"ת ואחר כל פסוק יקרא תרגום שלו האר"ז"ל . ויזהר במה שמיזכר בספרים שלא להפסיק ח"ו בקריאת שמו"ת . ועיין שער הששי פ"ב . וכ"כ בקשליה ובסי' זכירה ומסיים שמאריכין לו ימיו . ובמסגרת השלחן . וכ"כ בנה"ש וכתב לקרות הפרשה שמו"ת לאחר חלות . עוד כי בנה"ש סעי' י"ח וכ"כ במנחת שבת סי' ע"ב ס"ק י"א בשם עניני שבת בשם ראשית חכמה שכתב סגולת קריאת שמו"ת נכרא מלאך אחד . והמפסיק בנח"ס מערב במלאך ההוא ח"ו הקליפה וכו' . (במס' אבות פרק ד' משנה י"א כ' ר"א בן יעקב אומר העושה מלוא אחת קונה לו פרקליט אחד . ופי' הנרטרורה מלאך מליץ טוב . וע"י לעיל סימן א' סעי' ל"ב . ובסי' זכירה כתב בשם זוה"ק פי' ויקרא שמכל מלוא נעשה מלאך אחד שמלמד עליו זכות . וכ"כ בנה"ש עניני שבת עוד כ' בשם ח"א המזכיר בפיו שכוונתו לשמים בזה בורא מלאך קדוש

דף ד' . (וכי כתו"ח וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ב דף ז' ובשם שלה"ק ורש"ל וכו' פרשה נקרא פתיחה או סתימה . ולא מה שאנו קורין פרשה דהיינו שני שלישי וכו') אבל הלחם חמודות סעי' מ"א פסק דיקרא כל פסוק ב"פ והתרגום עליו . וכ"כ בנהגות י"ג בשם האר"ז"ל וסדר היום . וכ"כ בכתבים וכ"מ סי' קמ"ה שהיו נוהגין בן בזמן שהיו מתרגמין והפסוק האחרון אמרו אחר התרגום כדי לסיים בתורה . וכ"כ בנאה"ט בשם סי' נגיד ומלוא . וכ"כ במשנת חסידים כהל"ה הג"ל . ואיסור גדול להפסיק בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום כדיבור . וכ"כ ברה"ח :

(ב) **בשע"ת** סק"א כתב בסדר הכוונות שסידר מהר"ש וויטאל מכ"י מר אביו מהר"ח כתב שרבינו האר"ז"ל יוס' הששי תו"מ אחר תפלת שחרית ה"י הולך למקום שיש ספר תורה וקרא שמו"ת וע"ש במח"ב שאין לקרות שמו"ת באשמורת יוס' הששי כי כתבו גורי האר"י שאין לקרית תרגום כלילה גם כתב שיעקר לקרות כל פסוק שמו"ת ודלא כמ"ש לקרות פרשה קטנה עכ"ל . וכ"כ במנחת שבת בשם ס' הזכרון שכתב בשם זכור לאברהם . בש"ע הרב סעי' ו' כתב יש נוהגין מטעם הידוע להם לגמור כל הפרשה שמו"ת ע"ש אחר חלות היום ויש נוהגין לגמור כולה ע"ש שחרית אחר התפלה ושלא להפסיק כלל באמצע שמו"ת אפילו כדיבור . וכ"כ בסי' אור לדיקים סי' כ"ח סעי' ד' שיקרא בע"ש תיכף אחר תפלת שחרית וא"ל לקרות התרגום בטעמים :

(ג) **בש"ע** האר"ז"ל קביעת התורה סעי' ז' ובנגיד ומלוא דף ט"ו כ' מורי ז"ל ה"י קורא פרשת השבוע בכל ע"ש שמו"ת ולא בשבת ואמר כי זה סוד והכינו אה אשר יביאו ביום הששי . ואם היה אונס גמור וגדול אז ה"י קורא ביום השבת אחר התפלה קודם האכילה . ופסוק אחרון שכבר קרא אותו שמו"ת ה"י חוזר לאמרו פעם אחרת שנים מקרא לבד בלתי תרגום וכ"כ בספר הנהגות אדם בשם האר"ז"ל וכ"כ בזכרון יהודה שנהג בן הגאון בעל אמרי אש . בספר דרכי חיים כתב שהגה"ק בעל ד"ח מלאנו נהג לקרות איזה פסוקים מפרשה של שבוע הנאה :

(ד) **בב"י** עונג שבת דף ד' כתב . וכ"כ בנה"ש ובמנחת שבת בשם ילקוט ראובני וז"ל . כי המקובלים ויקרא אדם שמו"ת ר"ת שנים מקרא ואחד תרגום כיון שהוא קורא שמו"ת נקרא אדם

לעת עתה טאר ניט מיט מעלת כבודכס רעדן.
דען ווען מען דיא סדרא מעביר איז זאל מען
ניכט רעדן דער לווישען] זה הכתב היה מונח
תמיד בחוך החומש ואם בא אחד בעוד שהיו קורין
שמו"ת ולא היו רוצין להפסיק ולדבר אחר היו מראין
לו אותו הכתב ואז הי' אותו האיש מבין דעתו
והלך לדרכו. וכ"כ בנהו"ש בשמו. ובתו"ח בשמו:
(י) בארצות חיים כי עיין בשו"ת לב חיים ה"ג
סי' כ"ג שכי דאם הוא למא למים
הרבה ואינו יכול לסבול ואין דעתו נוחה אם אינו
שוחה מים, מותר להפסיק בחוך הפרשה ולשחות
מים ויבדך תחלה וסיף. וכ"כ במנהג חדשה סי'
ע"ב סי' ק"א וי"א ומסיים ולפי' הוא דכשיכ היכא
לדריך לקטנים ובפרט לגדולים דמותר להפסיק וליטול
אח"כ את ידיו ולבדך אשר יר עכ"ל:

(יא) בל'קושי מהרי"ח ח"א דף ו' כי בשם הש"ה
מס' שבת דברכת כהנים יקרא ג'
פעמים המקרא ואח"כ התרגום וכי' עכ"ל. ובסי'
מוהר"ר ר' היון ז"ל כתב דרכיו בברכה המשולשת
וכי' לריך לשלש המקרא. ובמחלית השקל כי דגם
עטרות ודינן וגוי' יש לקרות ג"פ המקרא ואח"כ
התרגום. ובס' מים רבים סוף פי' יתרו כתב
ארבע פרשיות. קבלנו מאח"ז הה"ק מו"ה יחזק
מדראביטש זללה"ה שהי' מנהגו לקרות הדי' פרשיות
שמו"ת עש"ק כמו הסדרא של השבוע. וכך אנו
נוהגים עד היום כי"כ נכדו הה"ק ר' מרדכי מזיווהעל
עכ"ל. וכ"כ בטעמיה ח"א סעי' שמי' בשם ספר
מגיד תעלומה ובשם דברי חמודות אות מ' בשם
ח"ה שבארבע פרשיות שבאדר לריך להשלים שמו"ת
גם הפרשיות הנקראת בהם חוץ מן הסדרא דיומא
וכי' עכ"ל:

(יב) במג"א סי' רפ"ה סק"כ כתב. וכ"כ באה"ט
וש"ע הרב סעי' ו' דבארבע פרשיות
או בשבת ר"ח או מחר חודש ושבת חנוכה יש
לקרות בערב שבת ההפטורה של ארבע פרשיות
שמפטירין אותה בדיהכין ולא ההפטורה של פרשיות
השבוע. וכ"כ בדי"ה בשם רי"ע. וכ"כ במסגרת
השלחן סי' ע"ב. וכ"כ במנחת שבת סי' י"ב.
ומסיים בשם תל"ד וז"ל שמעתי בשם חכם גדול
וקדוש דכשקורין שמו"ת בע"ש מפטירין הפטורה
הסדרא. וניום השבת קורא הפטורה המחודשת
עם המפטיר. וכשקורין שמו"ת ביום שבת מפטירין
הפטורה השבת המחודשת וכן משמע בשכנה"ג
ובתו"ש עכ"ל. וכ"כ בקרבן שבת בשם כנה"ג.
ובלקוטי

קדוש בכל מצוה שמושה ואז אף אם חיו יארע לו
איזה פנייה שלא לשם שמים אותו המלאך אינו
מניח להסתיא לכאחז בה עכ"ל). וכ"כ בחי"א כלל
ז' סעי' ט'. ובתו"ח שם כתב שני דעות. אחד
שיקרא כל פרשה פתיחה או סתימה ב"פ ואח"כ
התרגום עלי' שליה. הגר"א. קשיע. כי דיקרא כל
פסוק דוקא ב"פ. הלחם חמדות. השליה בשם
הארז"ל. פמינ. סדר היום. נגיד ומלוה. משנת
חסידים. דס"ח:

(אד"מ) וכ"כ בנהרות יש נוחלין בשם הארז"ל.
ונש"ע הרב. ח"א. במח"ב. ש"ע הארז"ל.
קשל"ה. נה"ש. עבודת הקודש. יו"ש"ה. בבא"ה
ושע"ת בשם סדר הכוונות שסדר מהרי"ש וויטאל
וכו'. ח"א. מסגרת. ומסיים בתו"ח וכן נוהגין
במדינתנו כדיעה ב' וכן עיקר:

(ז) ב' בש"ע הארז"ל הלכות נט"י שחרית וכ"כ
בנגיד ומלוה. וכ"כ בס' שמירת
הנפש אות למד סעי' קניט בשם פרע"ח ובתו"ח
כלל א' בשם המקובלים וז"ל. כליל ואי' כליל שבת
קי' מותר ללמוד מקרא. וכתב בשמירת הנפש הג"ה
וה"ה דמותר לקרות שמו"ת כליל שבת קודש עיין
שו"ת מין כנף סי' מ"ד ע"ב הג"ה. וכ' בלקוטי
מהרי"ח ח"ב דף ו' והד"מ כתב בשם חו"י דנוהגין
לקרות שמו"ת בשבת קודש חפלת שחרית וכ"כ הכל
בו וכן דעת הרוקח והמחזור ויטרי. וכ"כ בב"ח
בשם המרדכי וכו' ומסיים וקודם אכילה:

(ח) בס' דברי יצחק אות ל"ד כ' בשם הה"ה
מו"ה מאיר מסטאבנין
זלוק"ל בעה"מ אור לשמים על התורה שאמר שמי
שקולן הכפרנים בע"ש וגומר הפרשה שמו"ת קודם
חלות היום דוקא בע"ש איז הוא מובטח לכל השבוע
שלא יבוא לידי עבירות חמורות ר"ל. ואות קי"א
כתב בשם הקדוש רבינו אדמו"ר מוהרי"ש מצעל
זלוקלה"ה שמי שלומד וגומר בכל שבוע ושבוע פי'
רש"י על התורה איז הוא מובטח שבעלמא דקשוט
יהי' עכ"פ במחיצתא דרש"י וכו' עכ"ל:

(ט) בבקש"ה עניני שבת כתב בשם ספר לחם
המודות שקריאת שמו"ת הוא סוד
גדול ועי"ז מאריכין לו ימיו ושנותיו. ומי שיש בו
יראת שמים אפילו הוא מלמד תינוקות יקרא שמו"ת
ועוב לו וכו'. ולא יפסיק בדיבור משהחיל לקרוא
שמו"ת. ויש טעם נכון וכמוס לדבר זה הג"ה
קבלתי מרבותי שהיו נוהגין לכתוב על נייר קטן
בזה הלשון [אהובי רבותי זייט מיר מוחל דאם איך

רז"ל ביוסף שילאו יי טיפין מבין לפורני ידיו הכוונ' שלדיק גדול כיוסף לא ביי שליטא ליהמיר להסיתו לעבירה חמורה של גיט. אלא ששכח יוסף ליעול לפורני ידיו ועבירה קלה זו גררה עבירה חמורה שילאו ממנו יי טיפין. ותראה עד כמה יש לזהר בזה. חזן שגם ע"פ הדין הוא חליצה לנטי. וגם לפורני רגלים יש לקון בכל חודש פ"א כנראה מזהר הנ"ל עכ"ל:

(ז) **בבבב** מועד קטן דף י"ח כחב. ובמס' נדה דף י"ז כחב. שלשה דברים נאמרו בלפרניים. הקוברן לדיק. שורפן חסיד. זורקן רשע. טעמא מאי שמא חסבור עליהן אשה עובדה ותפיל וולדה. פרשיי חסיד עדיף מזדיק דכשקוברן איכא למיחוש דכדרי ומגלי. ועיי' חוספות נדה דה"מ חסיד. וכ"כ מג"א סי' ר"ס ובעה"ט שם. וכחב טעם הסכני בשם חולעת יעקב וכ"כ נפמ"ג בשמו הטעם. כי אדם הראשון קודם החטא הי' מלגשו ליפורין וכשחטא נחפשו ממנו ולא נשאר ממנו רק הלאפורניים באלבשותיו. ומאחר שהאשה גרמה שנתפשו ממנו המלכות. לכך אה שנשאר מהם יש סכנה שחפשו בו האשה. וכ"כ היוש"ט שער הכולל פ"ז בשם זוה"ק פנחס דף רמ"ח גודל הזכירות להציע האשה לפרניים שחכמה בשעת טבילתה. וכ"כ בספר זכירה. ותזהר האשה מלשליך לפרניה במקום שני אדם עובדים כי יכול להנזק ח"ו כי אלק ות"ה מיני חילונים שרוין על אלו לפרניים הגדלים בימי נדחה ואף במנעלים סכנה. וכ"כ בטע"ה סעי' רנ"ד בשם באה"ט. ובמהרי"ח ח"ב ומסיים בשם הזה"ק אחרי דף ע"ט. דלאו דוקא לאשה אלא הוא הדין לכל אדם. והמנהג לחתוך איזה דבר אחר נטילת הלאפורניים. והטעם כי גם בגמרא דאי קן מידי בתרייהו לית לן בה. וכ"כ בד"ל חות לי ואות לי במנהג:

(ז) עיין בלקוטי לבי החדש ובאלף המגן סי' תר"ו בהשמטה בשם רש"י ישן רמז ע"ז מדברי ירמיה' ק' י"ז עה"פ בליפורן שמיר בשם ס' סוד משרים לחתוך וכו'. ואחר נטילת הלאפורניים ולשרוף אותן יחד עם הלאפורניים ומנהג ישראל חורה הוא עכ"ל. ועיי' בשע"ת סי' רנ"א בשם מחזיר. ועיי' בס' עלי עדן במשניות מס' נזיר פ"ו שלא ישרוף אדם שער ופרינו לבד אלא מערב בהם דבר אחר שלא יזיק לו דרכיה דרכי נועם. כי האחרונים יש מקפידין שלא ליעול את הלאפורניים כסדרן אלא בדילוג דהיינו בימין מתחילין באלבט הסמוך לאגודל והסימן

ובלקוטי מהרי"ח הביא ב' דעות והמחמ"ש כי בשם חוש דעס הכנה"ג דנערב שבת חין שום שייכות להפטורה של ד' פרשיות. ובאחרות חיים כ' בשם ס' נזירות שמשון דנארבע פרשיות ינהוג כמג"א אבל בהפטורה מחר חודש שהוא לפרסם שיהא מחר ר"ח יקרא בע"ש מה ששייך להסדרה וביום השבת יקרא ההפטורה מחר חודש עכ"ל. ועיין לקמן אלא עניני חפלות של ע"ש משיכ שם שזריכים לומר אחר אמירת ההפטורה ביום ו' כי מלך גאות וגוי ואם הוא ביום שבת קודש יאמר מוזמור שיר ליום השבת עד גמירא ואח"כ משנה ראשונה של יליאות השבת. וגמרא ברכות שנתבאר לעיל סעי' ח' סי' זה אמר רב הונא ואח"כ משנה ח' של ס' ילירה שהוא קבלה ע"י כ"ז לקמן כי שם מקומו:

(י) **כ' בתשב"ץ** בשם מהר"ם סי' תקכ"ה בשם ירושלמי דנדרים. אלה במלות אשר לזה ה' וגוי מה אני נחנס אף אחס נחנס יכול אף שכר לימוד ושכר סופרים תלמוד לומר ראה למדתי אחכס חוקים ומשפטים חוקים ומשפטים נחנס אבל לא שכר מלמדים ושכר סופרים מכאן ראה שמוחר ליקח שכר לימוד. בנה"ש עניני שבת כחב. יהא זהיר כל האדם בכל ע"ש לפרוע שכר מלמדי חינוקת הבנים אשר חננו אלקים וכו'. שבת ר"ח ניטריקון ב'יומו ת'תן ש'כרו עכ"ל. ועיין בחק לישראל יוס' ד' וילא בהלכה פסוקה. וכ"כ בתורה כלל קמ"ג סקליט בשם הפוסקים והמקובלי ע"ש:

(יד) **ביישוב** פנים דורש טוב לשה"ג סעי' ו' כחב. יזהרו הווירן-הייזער על כל השנה שמוכרים בשבת ע"י נכרי שמשלמין לו בעד זה. וזה איסור גמור שהרי הנכרי מוכר בשביל ישראל וכו' יעשה ישאל הרב וחכס שבעיר ויורנו הדרך שימכרנו להגוי בכל ע"ש נפחות ממה שמוכר לאחדי ורויח של נכרי ויעשה הנכרי בשביל עצמו וא"ל לזה שער מכירה דלענין שבות דשבות דרכין סגי בקנין חגרים דהיינו ק"כ אדראן והאנד שלאג עכ"ל:

(טו) **בלהושי** מנהגים סעי' י"ב כחב. לזהר לקון לפורניו בכל ע"ש כמ"כ בש"ע. ועיין בזהר סוף פרשת אחרי ח"ל וזהמא דטופרין יתער וזהמא אחרת וכו'. ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אחרת חסד בעלמא וכו'. דחיינן אלק ות"ח זינן בישין מתחדדון בהאי וזהמא דאטיל חויא תקיפא וכלשו מחערין בההוא וזהמא דטופרין וכו'. ובס' מבוא שפרים ואול"ח להאריז"ל כחב על מאמר

והסימן בדאג"ה. ובשמאל מתחילין באלכפ הרביעי והסימן דכהג"ה. וכי במנח"ש בשם נז"י שכי בשם איר אפילו בשני אפרים כשנוטל כסדרן יש סכנה. ובשם השליה כי דאם נוטל כסדרן יהי שכן עד מאוד. ואם יתחיל בלמה היא יקבור את בניו. ואם בורת יוליא עליו שם רע ויתקיים. בפמ"ג א"ה סי' רים כי בשם הכלכו דלריך לישול הפלגים ביד שמאל תחלה ואח"כ ביד ימין. ובספר קבלת שלמה כי. וכי בשמירת הנפש אות פי בשם חופת אלי' הנוטל אפריו ולא נטל ידיו מפחד יום אחד ואינו יודע ממה מופחד והנוטל ידיו לא יגב ידיו בחלוקו כי קשה לשכחה. והמנלה ולא נטל ידיו מפחד ג' ימים עכ"ל. וכי בטע"ה סעי' רניה בהשמטה ועי' רש"י יחזקאל ה' דהמסתפר שפרו לא יזרוק אותם אלא יגזו:

(יח) **בשערי טוהר** שפר כיג סעי' ה' כי בענין תחום שבת ראיתי מקילין וחושנין מקום שיש בו שני קילאמטער ויותר לתחום שבת. לכן אבאר השיעור. תחום שבת הוא שני אלפים אמה ואמה היא בת ששה טפחים וטפה הוא ארבעה אנדולין. ואגודל יש בו שני דיעות י"א דהוא שני לענטי מטער וי"א אלאהל דהוא שני לענטי מטער וח"י. עי' בדעת תורה סימן נ"ג אות י"ג. ואם הוא שני לענטי מטער פולה חשבון תחום שבת פחות מן ה' קילא מטער מ' מטער שהוא תשעה מאות וששים מטער. ואם הוא אלאהל פולה לחשבון ה' קילא-מטער ועוד שני מאות מטער. ואף מי שירצה להקל אין להקל בשום אופן ביותר מזה. וכל שיש בתים סמוכים זה לזה שבעים אמה הם בכלל העיר ומודין תחום שבת ממקום שפסקו הבתים. אבל כשיש ביניהם יותר מן שבעים אמה אף שיש ביניהם גינה או חצר או שאר בנין שאינו בית דירה לא הוי בכלל העיר דווקא בית דירה מלטרף כמשיכ בס"י שניה. ושבעים אמה הוא ארבעים ושנים מטער והוא לערך פשרים ושלשה קלאפטער ויש לזהר בזה שלא יסמוך על ראות עין רק במדידה:

(יט) **בש"ע או"ח סי' רס"ב** סעי' ב' כתב ישחדל שיהי לו בגדים נאים לשבת. וכתב מג"ה סק"ב טוב שיהי לו טלית אחר כל שבת קודש. יש נוהגין. ובכתבים איתא טוב שלא ילבוש בחול מכל מה שלבש בשבת ואפילו חלוק. ובאגודה סי' קמ"ג כתב שילך בבגדי שבת עד מולשיק אחר הגדלה. וכי בלח"ט בשם מהרי"ל. ובמג"ה סי'

סי' כתב בשם מהרי"ל ובשם אג"י לפורי. וכ"כ בקשל"ה ובטובות הקודש מורה באלכפ. ובח"ה כלל ה' סעי' ז'. וכ"כ בש"ע האריז"ל ובנ"מ. וכי בש"ע הרב עוד כי סק"ג דאג"ה מעשה מדקדקים שלא ללבוש בשבת מכל מה שלבש בחול אפילו אזור ומכנסיים וחלוק. וכי בנזר ישראל סי' ל"ד סעי' ב' ומסיים בשם חוספות ירושלים שכתב דעה א' לדעת הירושלמי שצריך להחליף אפי' מנעלים אחרים לשבת. וכי בנכו"ש בשם שלטי גבורים. וכי בס' עונג שבת בשם כפ"י יונה סי' ז' ועיין בקשי"ת ובמסגרת ובמנחת שבת סי' ע"ב סעי' ע"א. כתב ה"וש"ה פ"ג בשם האריז"ל שלא להסיר בגדי שבת עד אחר סעודת מלוח מלכה:

(כ) **ב' ב"ב** עונג שבת. וכי בד"ל ח"ב אות ט' סעי' ג' בשם בחי' פי' שופטים ובשם מפורשים וז"ל. לא ללבוש בשבת שם מלבוש מה שנושין בחול אפילו טלית אחר מלבשין לפי פשרו. כי שבתאי הוא כוכב של יום השבת וטעמו מורה לפעט אכילה ושתייה וללבוש מלבשין נאים ומניעת התשמיש. פ"כ לזה הקביה שיעשו להיפך שלא לטעות אחרי המזלות כי ישראל הם למעלה מן המזל עכ"ל. בסידור תפלה ישרה כי עפ"י האריז"ל לזהר שלא ילבוש בשבת שום מלבוש של חול אפילו חלוקו ובפרט האכל לריך ללבוש בגדי שבת וכן לא יסנה מקומו בדיה"כ עכ"ל:

(כא) **במסכת דרך ארץ** כי הכנס למרחץ מעבור המנעלים תחלה ואח"כ המכנסיים ואח"כ החלוק פ"ט. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ב בשמו. ומסיים ולא כאשר המנהג מחדשים אשר מקרוב בלו שפושטין תחלה החלוק ואח"כ המכנסיים ואח"כ המנעלים לא יפה הם עושים עכ"ל. בס' באר יעקב סי' ב' כי בשם אור"י ילבוש הטלית קטן קודם שילבוש האפסלאות היינו בתי הירכים ויכוין שהוא מלבוש הפנימי של הנשמה וכו'. במסכת שבת דף מ"א ע"ב כתב המניח ידו כנגד פניו של מטה בבית המרחץ כאלו כופר בביתו של אברהם אבינו. ופי' רש"י משום שנראה שהוא בוש בדבר. שם כתב רח"ק בחמין ולא נשתקף בלזון דומה לבזול שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו ללזון. פי' רש"י שהן מחזיקין את הברזל:

(כב) **בד"צ ח"ב** אות ר' סעי' ה' כתב בשם האריז"ל טעם הרחיצה בפ"ש במים חמין כי הוא דוגמת הטבילה שטובלין הנשמות בנהר דינור להסיר ממנה כתמי העומות. כן פ"י רח"ה

מלהתעטף משבת לשבת כדי שלא ישחקו עליהם בני אדם. ופי' אזולאי חוי להם לאותן שבילי שבת אינם לובשים מלבוש שבת אלא מתפללים בצנדי חול ועד הצוקר לא ילבוש צנדי שבת ומחללים אז הדר קדושת שבת. וזא להם זה כי כל ישעם להדמות לגויים. ונגוים במוקש אינם לובשים צלילה כי הם עושים יום ולילה. וצנדי דעת ללכדים בדבר חמור שמורים ששבת קודש מחחיל מהיום ומסיים יום א' בצוקר והוא עון פלילי ה' כעוב יכפר בעדס עכ"ל. וכ"כ בנז"י שם דשם ס' זכרו תורת משה וז"ל ולא כהטועים שאפילו הכחות שלובשים להנאת עצמם אינם לובשים צנ"ש לכבוד שבת רק צשבת צצוקר. וכ"כ צטע"ה סעי' ר"נ :

כה) במהגרה יהודה אזהרות ח"י רצון סעי' י"ח כ' יש נוהגין ללבוש החלוק צשבת צצוקר וצורר לו אז החלוק ואם צא לידו החלוק שאינו רוצה ללבוש עכשיו אז שאינו שלו אז של צ"צ וגם הם אינם לריכים לו עכשיו. מניחו מן הצד ומחפש עוד ועושה כן כ"פ עד שמגיע להחלוק שרולה ללבוש עכשיו וצזה שיך ג"כ צורר כמש"כ באחרונים שם וזה הוי צורר פסולת מחוך האוכל שחייב חטאת. ועוד דצזה כוי הפסולת מצובה ואסור אפילו לצורר האוכל מן הפסולת כמצורר שם ע"י צחי"א כלל ט"ז מס"י א' עד ס' ו' ע"כ יזהר כל אחד להכין את החלוק שלו ושל צ"צ מע"ש שלא יצטרך לצורר כלל :

כו) במסגרת השלחן ס"י פ' סעי' ט"ו צהגהות כתב. וכ"כ צסי ישועות ישראל צדי"ה. יש ליזהר שלא לצורר צשבת מלבוש או כחות הצריך לו ללבוש רק סמוך ללבושה. ולא להכין על אחר כך. וצריך להזהיר להנשים שלא יצורו צלילה כחות הקטנים לצורך הצוקר. ואם מונחים מלבושים אחד על הצירו והוא צריך עתה לתחתון וא"א ליטלו. מותר להסיר העליון כדי ליטול כתחתון כמו שמותר לקלוק הפ"י כדי לאכלו מיד וכו'. ע"י פמ"ג צא"א ס"ס שבי"א. ורש"י ס"י ש"ט סעי' ו'. וצסי מ"ג ס"י ש"ט כי עוד טעם להתיר זה עכ"ל :

כז) בש"ע י"ד ס"י קע"ח צטו"ז כתב שהמנכב שמיד שמוציאין החלות מהתנור מניחין אותם על השלחן משום כבוד השבת עכ"ל. והקצם שנוהגין שמוציאין החלות על השלחן קודם הדלקת הנרות. כדי שלא יהא השלחן צסיס לצד האיסור ולא יהא רשאי לטלטל השלחן אכל אם מניח קודם

את

זו צחמין צע"ש יוסר מהאדם כתמי עונותיו ורחי"ל זו היא נגד ההוא שלכובא שאמרו צזהר ויקהל ולכן צרח"ה זו יכולין להצריח הזהמא והרעה של הגוף ורוח הטומאה השורה עליו צימות החול עכ"ל. וכ"כ צאלפא ציתא. וכ"כ צטע"ה סעי' רמ"ט צשם ס' דצש לפי וצשם הרב הורת ח"ס וס' קרבן צבת וס' כפ"י יונה. צצכוי"ש כ' צשה ס' טהרת קודש וצשם הצריז"ל שלא לנגב טלמו ממ"מי המקיה כי מ"מי שבת המה וראוי הגוף לשאובס וכו'. וכ"כ צמ"ש ס' ע"ב ס"ק י"ט צשם קרבן שבת שכתב צשם חסד לצברהם שכי צשם ס' כ"י שכתב צשם הצריז"ל :

כג) ב"ש"ע צס סעי' ג' כ' הג"ה וילנ"ש עצמו צצנדי שבת מיד יאחר שרחץ עצמו וזהו כבוד השבת וע"כ לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילנ"ש עצמו מיד וכו'. וכ"כ צש"ע הרב. וכ"כ צנה"ש צשם שלטי צצורים. ומסיים ואם רחץ צצור היום גדול צריך לחזור ולרחץ פניו ידיו ורגליו סמוך לשבת. וכ"כ צנז"י ס"י ל"ד סק"ב צשם זכל"א ח"א. עוד כתב צשם ס' חוספות שבת שכתב צשם הכתנים דאחר הצח"ה של חמין ילבוש צנדי שבת מיד וי"א לקבל שבת אם אפשר ולא יעשה מלאכה אחר הצבילה רק לצורך שבת. וצשם שליה כתב דאחר שרחץ גופו צחמין יטבול כל גופו כי הצביל צע"ש היא קדושה גדולה וכו' וכ"כ צקש"ע צמנחת שבת ס"י ע"ב סק"ע ושם צציו"ר המנחה כ' צשם שליה דאם טבל א"ע צצור היום גדול צריך לרחץ פניו סמוך לשבת אכל מי שנוהג לפרוש את עצמו ממלאכה מפלג המנחה ולמעלה צוודאי זהו מוכרח להקדים א"ע צרחי"ת חמין וצבילה. וכ"כ צלקוטי מהר"ח ח"ב. עוד כ' צשם סדר היום וראשית חכמה פ"ז משער הקדושה וצזה"ק חרומה דף קל"ז וצשם ס' ר' שצתי שאין קדושת שבת ניכר באדם עד ש"טבול א"ע כל גופו צמ"ס סאה כדרך שהיה חסידים הראשונים עושין. וכ"כ צח"ח צשם ספרי מוסר. וכ"כ צטע"ה סעי' רמ"ט צשם היעב"ץ וצשם זכל"א והשלה"ק שכתב צשם הצריז"ל כמש"כ כאן :

כד) ב"ס חסידים ס"י נ"ז כתב כשאדם צא לפני מלך צצר ורם לא יצא באדם שצא צצוק אלא יתעטף נהיות לפניו צחימה וציראה וצצבוד. אנו שהולכים לפני אדון כל הארץ ית"ש על אחת כמה וכמה שיש לנו להתעטף להיות לפניו צחימה וציראה, חוי להם לאותם הממתני"ס

את החלות אז הוי השלחן בסי' לאיסור ולהיתר
והיתר חשוב יותר מהאיסור שהרי לריך לסעודת
שבת כיכ הטעם האחרונים :

(כח) בש"ע או"ח סי' רס"ג בבאה"ט סק"ג כתב
בשם רש"ל ומט"ה משה לעשות שני
מפות על השלחן מלבד העליונה שעל החלות משום
דכשמונערין המפה נמלא השלחן מגולה ועוד המפה
תלוי מעל השלחן טפח וכשפורסין עושה אוהל ולכן
הייתה התחתונה ואחרת עלי תמיד ולא ה' מזיזים
מעל השלחן המפה התחתונה כל השבת ואז הוא
מוסיף על אוהל עראי ושרי . וכיכ במט"ה סימן
תרכ"ה סעי' ס' שצריכים ב' מפות זו על גב זו
תחת הלחם . ובלקוטי מהרי"ח בשם מג"א . ובתו"ח
כלל ה' סק"ז בשם סי' שומר שבת ומטי"מ :

(כט) ב' ב' במ"ח מאור עינים פ' בשלה שתיסד מהבעל
ש"ט לומר בערב שבת קודם תפלת
מנחה בזהלים מזמור ק"ז הודו לה' וגו' . וכיכ
בלקוטי מהרי"ח בשמו . בטע"ה בלקיט"ס דף כ"ד
כי בשם הבש"ט פ"י ע"ז הפסוק . רעבים גם
למאכלים . למה עשה ה' ככה שיהי האדם רעב או
למאכל הי"ל יתברך לברוא את האדם שיהי בלא
אכילה ושתי' . לז"א נפשם בהם תחטוף . ר"ל
לכך עשה ה' את האדם שיהי רעב לאכול ולמא
לשתות כדי שיעלה הנלילות הנפשות אשר תחטוף
בהמאכל וז"ש נפשם בהם תחטוף . וכיכ בסי'
תיקון שמירת שבת בהפ"י מבש"ט . וע"י בייטב
פנים לשה"ג בפ"י על הא לחמ"א עני"א וכו' :

(ל) במג"א סימן רס"ז סק"א כי ובכחבים איתא
שהארז"ל היה מתפלל ערבית בלילה
אף בערב שבת . וכיכ במנחת שבת סי' ע"ז סק"ה
בשמו . בעבודת הקודש מהחיד"א מורה באלב"ט
ד' כתב מזמור שיר ליום השבת שאומרים בליל שבת
קודש קבלתי שריך לאומרו מעומד וכן נכון . וכיכ
בבאה"ט סי' רס"ג סק"ה . ובסי' השלי"ה . והיעב"ן .
ובש"ע הארז"ל ונומ"ל של"ל מעומד דוקא . ובטע"ה
סעי' רס"ה בהשמטה בשמס . וכיכ בסי' תפלה ישרה
בשם הארז"ל . ובנו"י לקוטי רימ"א סי' פ"ג בשמס .
ובמהרי"ח סי' בשמס :

(לא) בזורר תרומה כי לומר אלל רזא דשבת וכולהו
מחטפין וכיכ בסידור התני"א ובסי'
ישועות ישראל בשמס לומר וכולהו ולא וכולהו .
וכן נדפס בחק לישראל יום ו' קדושים זה הזוהר
שנדפס וכולהו . בשע"ת סי' רס"ז סק"ג כי וז"ל .
כ' בש"ע בשם מהר"י סרוק בשם מהר"ח שכליל

שבת קודש כשאומר ופרוס עלינו וכו' לריך לקום
לקבל תוספות נשמה יתירה מבחינת הלילה . וכיכ
היוש"ה שער ח' פ"ד באמצע בשם הארז"ל .
ובנה"ש בשם הארז"ל שריך לעמוד . בש"ע או"ח
בבאה"ט סי' נ"ו סק"ד כתב בשם מהר"י סרוק ז"ל
דבקדיש ערבית של שבת יש לעמוד . וע"י בשע"ת
שם וכיכ בנו"י לקוטי רימ"א סי' פ"ג ובמנחת שבת
סי' ע"ז סק"ג י"ב . בעבודת הקודש קשר גודל סי'
ח' סעי' י"ד כתב בשם הארז"ל כל קדיש שחופסו
מעומד לריך שיאמר עומד אך אם הוא יושב אינו
לריך לעמוד :

(לב) בתשב"ץ סי' רל"ב כתב מה ראו חכמים
לתקן לשבת תפלת אחת קדשת
וישמח משה ואהרן אחד . וביו"ט לא תקנו כי"א
אחת בחרתנו לכל ג' שמונה עשרה . ואומר הרי
נחז מזלשטט שחקנו חכמים ג' תפלת לשבת כנגד
ג' שבתות . שבת בראשית . שבת מתן תורה . כי
כולי עלמא מודים שכשבת נתנה תורה . וכנגד שבת
שלעמיד לבא . ותדע שכך הוא שהרי אחת קדשת
מיירי בשבת בראשית וישמח משה במתן תורה ואחת
אחד בשבת שלעמיד לבא כי כתב בו אברהם יגל
יחזק ירנן וגו' שאז יהי ה' אחד ושמו אחד .
וכיכ בבנה"ש עניני שבת סעי' ב' בשם הרי קלונימוס .
עוד טעם כי מפני ששבת נקראת כלה והקב"ה
נקרא חתן תקנו אחת קדשת ע"ש הקדושין שנותן
החתן להכלה . ואחר כך ישמח משה ע"ש שמחה
החתן בכלה . ואח"כ מוסיף ע"ש החוב' שמוסיף
החתן להכלה על הכתובה . א"נ ע"ש שמק"י"בין
קרבנות כעין סעודת מלוה . ואח"כ אחת אחד
ע"ש שמחייח החתן עם הכלה . וכיכ בספר
יד יוסף . וכיכ בטע"ה סעי' ש"ז בשם אבודרהם
ובד"ל אות ש' סעי' ג' :

(לג) בש"ע או"ח סי' רס"ה סעי' ז' כתב . וכיכ
היעב"ן לומר ויכולו השמים מנן אבות
בעמידה . וכיכ במהרי"ח סי' ובלקוטי רימ"א
הנספח לז"י סי' פ"ג סק"ט בשם ל"ר . והטעם
שהוא כנגד ז' ברכות . מנן אבות נגד רנן חברה .
מח"י מחים נגד מח"י המחים . האל הקדוש .
המליח לעמו נגד רל"ה במזמורתו . לפניו נעבד נגד
רל"ה . וזוהר לשמו נגד מודים . לאדון השגשג נגד
שים שלום . וכיכ במנחת"ב סי' ע"ז סק"ג בשמו :
(לד) בהש"ע סי' ו' בלחם הפנים כ' דאין לענות
חתן אחר ברכת קונס שמים וארץ

מהלך מוסף לחלושים וליה"ר חלל בשבת כלו נכלע באברים . והנה בפי חקת פי' רש"י דהמן נכלע באברים . וכ"כ במס' עבודה זרה דף ה' . וע"כ שפיר עושין זכר למן בשבת כי אכילת שבת דוגמא למן שהוא רוחני ונכלע באברים עכ"ל . ועי' בתו"ח כלל ה' סק"ט בשם חזקוני חזקוני . ובמנחת שבת סי' ע"ב בשם נומ"ל . בד"מ וברמ"א סימן רמ"ב כי בשם מהרי"ל . וכ"כ הא"ר בשם שכה"ג . וכ"כ היעב"ץ וח"א כלל ה' סעי' ז' . שיש מקומות שהמנהג פשוט לאכול מולייתא שקורין פשטידא בליל שבת קודש זכר למן ושכן נהג החכ"ל ז"ע :

(ז) ב' בקשר"ה עניני ע"ש : וכ"כ בנהו"ש בשמו . ונהגין לעשות קידוש במלבושים

שהולכים בהם לבית הכנסת . דהיינו איין שיל מאנטיל ואברי להם . וכ"כ בדברי לדיקס אות מ' סעי' י"ד בשם בני יששכר ע"ש . וכ"כ בטע"ה סעי' רע"ז בהשמו"ט בשמו . ועי' מה שכתבתי לעיל אלל עניני ברהמ"ז בשם המג"א סי' קס"ג שכ"כ בשם הב"ח . ומחלש"ק כ"כ בשם השלי"ה . וכ"כ בש"ע הרב . ובהנהגות אדם ובס' אל"ל וקש"ע ובמהרי"ח ח"ב ומסיים ולא כאשר המנהג אלל הקלי דעת שפורקים מעליהם המלבושים קודם קידוש :

(ח) ב' בש"ע שם סעי' ד' כי . אסור לטעום כלום קודם שיקדש ואפילו מים . ואפילו

התחיל מבעוד יום לריך להפסיק . וכ"כ בש"ע הרב . ופי' דהיינו משהג"ע בין השמשות וכו' . וכן בהדלה החמירו יותר לפי שתיקרו מלוחן הוא בתחלת זמנם . דהיינו סמוך לכניסת השבת וסמוך ליליאתו וכו' . וכ"כ בח"א כלל ו' סעי' כ"ד ובדה"ח . וכ"כ בטע"ה סעי' רכ"ז בשם סי' כד הקמח שאסור לשתות מים בע"ש בין השמשות מפני שגזול את המתים ש"ס לרשעי גיהנם מנוחה בשבת וכשהם יולאים בע"ש הם שותים ורוחלים ומלטננין במים והשמות מים באותו שעה גזול אותם וכו' . בספר שמירת הנפש סעי' ש"ט כי בשם מס' פסחים דף ק"י כי בליל שבת (פי' כשמוחר לשתות) ובליל ד' לא ישתה מים באפילה אפילו שנשחזו מבעוד יום מפני סכנת רוח רעה . ואם למא מאור ישליך ח"ו דבר לחוכו ואח"כ ישתה עכ"ל :

(ט) ב' בלקוטי מהרי"ל . וכ"כ בעבודת הקודש ובקש"ה עניני שבת . וכ"כ בטע"ה סעי' ח"כ . בסעודה ראשונה של שבת יאמר [רא סעודה

דחקל תפוחין קדישין] וסעודה זו היא חקל . כנגד יחזק אע"ס . וילא יחזק לשון בשדה . ובזכות

סעודה

כי הוא בלמנע הברכה והכל הוא ברכה אחת עד מקדש השבת . וכ"כ במהרי"ח בשמו . ומסיים שבסידור ספרד ליכא הפסק בין קונה שמים וארץ למגן אבות אך בסידור רידן ליכא הפסק מחמת שמהגינו שגם יחיד אומר מגן אבות עכ"ל . וכ"כ בארחות חיים ובמנחת שבת בסוף במנחה חדשה סי' ע"ו סק"ה בשמו . וכ"כ בתו"ח כלל ו' סק"ה . וכ"כ בטע"ה בק"א סעי' שמי"א . עוד כ' במנחה חדשה שם בשם א"א מהנהיג מבוטשאטש דכמו שנכון לומר יהיו לרלון וגו' אחר חזרת התפלה כן נכון לומר אחר ברכה מעין שבת עכ"ל :

(י) ב' בש"ע אות סי' רע"א סעי' ט' כתב לריך שתי"ה מפס על השלחן תחת הפת

ומפס אחרת פרוסה על גביו . ועי' עו"ז ס"ק י"ב ומג"א סק"כ ובאה"ט ס"ק י"ד . וכ"כ בש"ע הרב טע"ה י' . וכ"כ היעב"ץ סעי' ו' ומסיים והפת יהא מכוסה עד אחר המוליד . וכ"כ שם בנהגות ליל שבת סעי' ב' שיקה הפת שרולה לבלוע וירשום בו בסכין ומניחו תחת המפה קרוב לו יותר מפת הב' ומניח ידו עליהם תחת המפה ומברך המוליד .

כי בקשליה בשם מג"א וכ"כ בנהו"ש מאחר דמכסין את הפת בשבת לא משום הטעם שלא יראה הפת כושחו לבד רק משום לחם משנה . דומיה דמן שה"י מונח בקופסא טל למעלה וטל למטה . ע"כ לא יסירו המפה העליונה וכו' עד לאחר שצריך ברכת המוליד . וכ"כ בנז"י סי' ס"ב ח"ב סק"ח . ובתו"ח כלל ה' סק"ח בשם אהרונים . ובטע"ה סעי' רפ"א בשם קשליה כמש"כ היעב"ץ ונהו"ש . ובד"ל אות כ' ובלקוטי מהרי"ח ח"ב בשמו ומסיים שכעת נתפשט המנהג כדעת הנהו"ש וכן ראיתי אלל לדיקס גדולי שורה ומכיות טוב . וכ' בשם הפרישה דחין להסיר המפה מעל הפת אלל יוליא הפת מתחת המפה כמו שהוליד המן מתחת הטל ואח"כ יסור המפה . וכ"כ בחלף המגן סימן תרכ"ה ס"ק ס"ג בשם אחרונים :

(יא) בערך ש"י סי' רע"א סעי' ט' כתב . ועיין בתו"ש ס"ס רמ"ב בק"ה . תמוה מה

ענין מן אלל שבת לעשות בשבת זכר למן . הלא לא ירד המן בשבת ע"ש . ונלע"ד עפ"י מש"כ במשכ"ח . וכ"כ המקדש מ"ך פי' ויקהל . (אה"מ) וכ"כ בעבודת הקודש מורה בלבע סימן ג' סעי' ק"ה ובש"ע האריז"ל עניני שבת ונגומ"ל) כל מאכל שחולל בשבת אעפ"י שיאכל יותר מהלורד איתו הולך לחלושים וליה"ר כמו בחול שכל מה שיאכל יותר

מלה במלה כיון דלהרבה פוסקים אינה יולאה בשמועה אח"כ מבינה לשון הקודש. ועוד דא"א שחכוון לשמוע כל תיבה ותיבה. וכיון דאומרת עם המקדש מלה במלה אי"כ אפי' מקדש קטן מימ האשה יולאה דהא גס היא אומרת עמו. וכ"כ הפמ"ג בא"א סק"ב. וכ"כ בש"ע הרב פ"י ו' ומסיים ואפילו אם שמעה הקידוש מהגדול תאמר עמו מלה במלה. וכ"כ בנז"י סי' ס"ד פ"ט ט'. ובקש"ט סי' ע"ז פ"ט ד' ובמסגרת סק"ד ובתו"ח כלל ו' סק"ז וכי שתאמר בלחש שלא תכלכל את המקדש:

(מד) בנז"ר ישראל סי' ס"ד פ"ט ו' כ' אם קידש בביתו ושמע שכינו הקידוש ממנו כשהוא בבית שלו ושלחנו ערוך לפניו לאכול באותו מקום יולא בו שהרי שומע במקום סעודתו. וכח שם בלקוטי רימ"א סק"ט להזכיר להנשים שנוסגות כשאין בעליהן בביתן הולכות לשכיניהן לשמוע קידוש וחוזרין אח"כ לביתן לאכול ובאמת אין יולאות ידי קידוש שמחויבות מדאורייתא וטוב יותר שיקדשו בעצמן בביתן אם יודעות בעצמן לקדש ואז לא יקראו איש לביתן לקדש בשבילן. ואם ילכו לבית אחר לשמוע הקידוש אזי יאכלו שם עכ"פ כזית מחמשת מינין כדי שיהי קידוש במקום סעודה. וכ"כ בסי' זכרו חורת-משה ומסיים ראוי להזכיר ב"ב שלא ילאו מהבית לאחר הקידוש עד שיאכלו כזית פת באותו מקום או כזית מה' מינין. וכ"כ בסי' קהלת שלמה בשם משנה ברורה. וכ"כ במסגרת השלחן סי' ע"ז סק"א שצריך שיסמך במקום סעודתו ואם לאו לא ילא (ש"ע סי' רפ"ג סי' ור"ט פ"ט י' ואכן העוזר) וצריך שיחכוין המקדש להוליאוי ידי חיבתו ויחכוין הוא ללאח בשמועה זו עכ"ל:

(מה) בא"ת המגן הנספח למ"א סי' תרכ"ה סק"ס כי בשם שפ"ת סי' רפ"ג ופמ"ג סי' רפ"ח. במ"ז סק"ג שנשים השומעות קידוש בסוכה ואח"כ הולכין לבית יזהרו שתיכף אחר קידוש ישחו רביעית יין או יאכלו כזית ממני מזונות ויברכו תו"מ ברכה אחרונה ואז ילאו בקידוש זה וכו'. וכ"כ בישועות חכמה סי' קל"ה בשם ש"ע. ובט"ו חפלה כ' צריך לזהר שלא יפסיק בין קידוש לנטילת ידים לסעודה שיעור הילוך כ"ב אמה (אה"מ פ"ין בש"ע אור"ח סי' קס"ז) ומכש"כ שלא ילך לחוץ צ"ן הקידוש לנטילה. וראיתי מדקדקים שאם יש כמה אנשים שילטרכו לפעו"ת קידוש ויהי הראשון מפסיק בהפסק גדול. וחמ"ס לו פת כיסויים לאכול כמו בנז"ר

סעודה זו ילול האדם מחבלי משיח. שם וכ"כ בש"ע האר"י וכו' לומר כליל שבת [חקק תפיחין קדישין. ועתיקא קדישא. וזעיר אנפין] חלל בסי' התניא כ'. וכ"כ בשלה"ק בשם כנפי יונה והיפ"ן ונסי' ישועות ישראל לומר [חקק תפיחין קדישין. וזעיר אנפין. ועתיקא קדישא]:

(ט) ב"קו"ש מהר"ח ח"ב כתב. ועי' בסי' קהלת יעקב מהנה"ק בעל מלא הרועים ערך סי' שנסעודת שבת יש מכוכה בין המקובלים. דבזוהר יתרו כ' דכליל שבת [חקק תפיחין] וביום [עת"ק] ובסעודה ג' [זעיר אנפין] והוא נוסח דידן. וי"א כלילה [זעיר אנפין] ובשחלית [חקק תפיחין קדישין] ובסעודה ג' [עתיקא קדישא] ושכן כתב בסי' קריים. ובזוהר באידרא זיטא כתב דכלילה חקמ"ק וביום זעיר אנפין. ובסעודה ג' עתיק. אך כ' דבמקדש מלך פ' יתרו מאשי"ב דאלו ואלו דברי חלקים חיים:

(מא) ב' בסי' פונג שבת והיוש"ה שער ח' פ"ג. וכ"כ בנה"ש. בשם מגלה פמוקות וכ"כ בדברי לדיקים אות ט' בשם המפורשים וז"ל. ארבעה סעודות הם עם מלוא מלכה והם מעוררים ד' רגלי המרכבה העליונה. והם אברהם יצחק יעקב דוד. אברהם מליל מדינה של גיהנם. בזכות סעודה הראשונה. יצחק מליל מחבלי משיח. בזכות סעודה שניה. יעקב מליל ממלחמות גוג ומגוג. בזכות סעודה שלישית. דוד מליל מחיבוט הקבר. בזכות סעודה רביעית שהיא סעודת מלוא מלכה:

(מב) ב' בדברי לדיקים אות ק' פ"ט ה' בשם מדרש חלפיות טעם שחקנו חז"ל לקדש כלילה וביום. משום דאדם הראשון חטא על שחט פנינים ושחט בלא קידוש ובלא ברכה ואם ה"י ממתיך עד הלילה ה"י מקדש עליו. ואנחנו מחויבים לחקן חטא אדם הראשון כמו מלות חלה ונה וכו'. ע"כ אנו חוזרים לקדש ביום ולברך על היין לחקן ג"כ מה ששחט ביום בלא ברכה:

(מג) בש"ע אור"ח סי' קל"ג במג"א סק"ב כי בשם הב"ה דהמנהג אפילו בקידוש שהוא דאורייתא יולאות נשים ופ"ה בשמועה. ומ"מ טוב שיאמרו מלה במלה עם המקדש והמברך דא"א לכוון ולשמוע וכ"כ באה"ט. שם סי' רע"א פ"ט ב' כי נשים חייבות בקידוש וכו' משום דאיתקש זכור לשמור והני נשי הוואל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה וחייבות מן התורה כמו אנשים. וכי במחש"ש סק"כ דטוב שהאשה תאמר עם המברך

ועוד טעמים אחרים. ובענין כתב בשם הירושלמי שיותר טוב לתקן במים ממה שמתקנים במעט יין. וכ"כ הלבוש. וכ' הפרמ"ג ועי' איר בשם הגאון מוהר"ר ליווא מפראג בס' נתיבות עולם דף מ' יין ליל לעולם וכשמחבר עם מעט מים אין בו יללה. לכן אף במדינתנו יש ליתן מים לתוכו. וכ"כ בא"ח בשמו. וכ"כ בארחות חיים בשם כרם שלמה שבי בשם האיר בשם מהר"ל מפראג. ובדיל אות מ' סעי' י' בשם הטור וז"ל ואחרונים שיש בזה טעמים עפ"י סוד. ובס' קבלת שלמה בשם. ובזו"י בלקוטי רימ"א סי' ב' ח"ג סק"ז. ובשמירת הכפס סעי' ש"ג בשם. ובח"א כלל מ"ו סעי' ו'.

ובמהרי"ח ח"ב. ובבאר יעקב:

(מט) בלקוטי מהרי"ח ח"ב כתב. וכ"כ בטע"ה סעי' ר"ח בשם ספר מעבר יבן שפת אמת פכ"ח. ובס' זכרון ש"י בשם מעבר יבן ליתן מים בכל כוס של ברכה ויהי היין לברכה. ועוד כי יין הוא גבורה. ומים מלד החסד. לכן הנהגתי בביתי שקודם קידוש והדלה וכל מין ברכה שהוא על היין ליזק בחיכו בגיפ לפחות שלשה טיפין מים עכ"ל. ובסידור האר"ל כתב להביט בהמים כשנותן בהכוס למתק גבורת היין במי החסדים. ובהנהגות מהר"ק מזדיטשוב ז"ע כתב שלריכים לזהר לסתום הללחות עם היין קודם הקידוש אחר מצינות הכוס עכ"ל:

(ג) דה"פ"ז כתב כוס של קידוש ובהמ"ז לריכים לקבלו בשתי ידיו להראות שהוא חושק לקבלו. ואח"כ יחזיקו ביד אחד כדי שלא יבא נראה כמשי עליו. ובזכ"ל כ' בשם זוהר תרומה שגם הנותן נותנו בשתי ידיו. וכ"כ בבאר יעקב בשם טו"ז וכול"א. ובטע"ה ק"א סעי' רפ"ב בשם האר"ל. ובמהרי"ח סדר בהמ"ז עפ"י האר"ל ועטרת לבי על הזוהר בראשית ובפ"ח וסידור ר' שחתי ע"ש:

(נא) בגד"י סי' ליג סעי' א' כתב אין מקדשין על יין שעמד מגילה איזה זמן. אבל אם הי' מגולה שעה מועטת אין להקפיד. וכ' בלקוטי רימ"א שם בשם חו"ש. וכ"כ במנחת שבת סי' ע"ז סק"י"ח בשמו ובשם ח"א כלל ו' סעי' ז' דכ"ז שלא הפיג טעמו אין להחמיר בדיעבד אפי' עמד מגולה כמה שעות ומסיים בשם נז"י דלפי מ"ש בעל תויה דהטעם הוא משום דהוא נגד יין העשומד ללדיקים לעתיד לבוא דהוא טמור וגניז ע"כ אפילו בשעה מועטת יש להקפיד ונכון לזהר פ"ז לכתחלה ועי'

בבוקר ויהי זה במקום סעודה ונכון הוא עכ"ל. וכ"כ בלקוטי רימ"א סק"ז בשמו:

(מו) בלקוטי רימ"א שם סק"א כי ועיין ביטעות יעקב סי' רע"א סק"א שבי בשמוע קידוש מאחר ורולה אח"כ לטעום מעט יין מכוס של קידוש טוב שיכיון להיות יולא בברכות כפ"ג של המקדש והוא לא יכרך אח"כ על היין שיטעום דברכות היין לריך להיות קודם לברכות היום עכ"ל. ובזה"ח כתב דדוקא בשמקדש על הפת אז לריכין השומעין לכיון ללאת בברכות המוליא כיון שמחוייבים לאכול פת אחר הקידוש כדי שיהי קידוש במקום סעודה. וע"כ כשלא יכונו השומעים ללאת בברכות המוליא של המקדש רק יברכו אחר הקידוש המוליא אזי עושין איסור משא"כ בשמקדש על היין דאין חובה לשחות השומעים מכוס של קידוש ע"כ אין לחוש אם אינו מתכוין ללאת בברכה של המקדש וכו' אך אם יודע שישתה מכוס של קידוש יש לו לכיון ללאת בברכה של המקדש. ועי' בח"א כלל ו' אות ו'.

(מז) בש"ע א"ח סי' קפ"ב סעי' ו' כי. יכולים לתקן כוס פגום ע"י שיוסיפו מעט יין ואפילו ע"י שיוסיפו עליו מים מיתקן. וכתב מג"א סק"ז דעיקר הפגם משום ששותה ממנו מעט וכשתחזור ומוסיף עליו מתקן. ועי' מחזיק השקל ובאה"ט. וכ' בעטרת זקנים וכ"כ בתו"ח כלל מ"ו סק"א וכלל ו' סק"ב בשם א"ר ומג"א ורש"י וש"פ אחרונים ללאת ידי כל הדיעות. לשפוך לכוס פגום מעט יין מן הקנקן. ואח"כ ישפוך כל הכוס לתוך הקנקן וחוזרים ושופכים מן הקנקן לתוך הכוס לשם ברכה ואז יולא ממנו. אי עילאי גבר אזי מתוקן היין כמה ששפך מן הקנקן לתוך הכוס פגום. ואי קמא קמא בטיל אזי בטיל הכוס פגום כמה ששפך לתוך הקנקן. ובשם אחרונים כתב וגם כששותין המסובין לריך שלא יהי פגום וכן יעשה כח"ל. שם סעי' ז' כי בשעת הדחק מברכין על כוס פגום. ועי' במהרי"ח ח"ב. ובטע"ה ח"א סעי' קל"ט בשם הגהות מיימין הלכות שבת פכ"ט שבי טעם שאם שתה מכוס של קידוש ובהמ"ז ונותן לחבירו ג"כ לשחות מזה הכוס שופכין בו מעט. משום דרך ארץ כדי שלא מתורת שויר ויתחזר לחשיבותו:

(מח) בש"ע סי' קפ"ג במג"א סק"ג כי בשם הרב ב"י שמהגין למוזגו במים במדינתו אף שאין הינות חזקים כי יש בזה סוד עפ"י הקבלה

בקש"ע סי' כ"ג סעי' ו'. אך בחכמת אדם כלל
ע"ה סעי' ח' כתב דסני בשריי מעליע . וכ"כ
הגאון הר"ר יוסף שאול בהנהגות יד שאול ליידי
דלדידן רכוש הוי במעליע גס לעיני יין הדין כן
ומזכרין עליו בפה"ג . ועי' באחרות חיים בהשמטות
להג' מזכרזאן סי' ר"ב שכי בשם ח"ר דמלוד להקל
בשרייחו דלא בעינין ג' מעליע דוקא והמעין נתשו
רלב"ה ימלא כן עכ"ל . ועי' בנשמת אדם הלכות
פסח כלל קכ"ו שכתב דלכך בעינין ג' ימים דאז
הוי חוסס ובלא"ה לא מקרי יין נראה דחזור בעלזמו
ממש"כ בחכמת אדם כלל ע"ה . וכלוח התיקון
שנפטר ברכת הבית כי שהנהיג בעל דברי יחזקאל
משינויו השג על הנהגות יד שאול ואמר שאין להקל
כלל בפחות מן ג' ימים מעליע ושכן עיקר דאף
דקיי"ל כבש מעליע הוי כמבשל מ"מ לא נהפך
המים ליין בפחות מג' ימים דבעינין טעם חזק
ומכש"כ כשאינו חוסס כראוי בודאי לא הוי יין
עכ"ל . ועי' בקש"ע סי' כ"ג סעי' ו' ובמסגרת
השלחן . וסי' פ"ז סעי' ג' . ובמנחת שבת ס"ק
ה' ו' ובמנחה חדשה שם . ובנו"י סי' ל"ג סעי' ו'
ובלקוטי רימ"א שם . ובאחרות חיים סי' ר"ב .
ובלקוטי מהרי"ח ח"ב . ובטעיה ק"א סעי' רע"ו
כתב בשמס . ובמנ"ש שם מסיים ולמטה בודאי
יש להחמיר בדעת רוב המחמירין הנ"ל ואפילו
בדיעבד יש לעיין אם לסמוך על דעת המקילין
ולכך בפה"ג בפחות מן ג' ימים מאחר דהמחמירין
בזה הם רובא דמינכר ולדעתם יש בזה חשש ברכה
לכטלה :

נד) בגנ"י שם כתב ובקש"ע שם בשם ס' החיים
ובשמו ובמנ"ש שם בשמס כי אם נישל
את המזמון במים דאזינו נעשה יין ע"י הנישול
ולכן אין לקדש עליו ואף לקידוש שבת שחרית
שיוצאים בחמר מדינה לא ילא ביין זה דכל שנכבש
פחות מג' ימים אין שם יין עליו ומזכרין שהכל
ומסיים מפני שראיתי למי שטעה בזה כתבתיו
להלכה למעשה עכ"ל . וכ"כ במסגרת השלחן
שם בשם הרב הרש"ז . אך בחי"א בהלכות שבת
כלל ו' סעי' ז' כ' . וכ"כ בעיקרי דינים חאוי"א
סי' י"ג אות י"א בשם שו"ת כנה"ג סוף ח"ב סי'
א' דכתב דמותר לנשל המזמון שיש בהם לחלוחית
קלת ויסננס מהמזמון דיין גמור מיקרי עייב
ומזכרין עליו בפה"ג וילא ירי חובתו לקידוש ולהבדיל.
וכ"כ בס' הזכרון בשם ס' עמודי אור . ובדה"ח .
ומסיים במנ"ש וה"כ דשכת להשרות ג' ימים קודם
השבת

ועי' במהרי"ח משי"כ בשמו . בשלה"ק שער האותיות
אות ק' כתב בשם טעמי המלות ממחרת מנחם
הבבלי . וכ"כ גדרית סי' קכ"ג סק"ב בשמו .
ובד"ל אות י' בשמו ובשם נדה לדרך ומאה שפרים.
ובטעיה ק"א סעי' רע"ו בשם מדרש חלפיות שכי
בשמו . לאו שלא יתן יין נסך ואנשי מפשה מחמירים
ע"ע שאפילו בראיית פכוס היין לא היו רואים
לשתותו אעפ"י שלא נגע בו הטכוס כיון שנתן
פיניו בו אין בו סימן ברכה ומנהג וותיקן הוא
עכ"ל :

נד) בש"ע או"ח סי' ער"ב כתב דמקדשין על יין
למוקים והוא שיש בהן לחלוחית קלת
בלא שריי . וכי במהרי"ח בשם מחזור ויטרי הלכות פסח
אות ס"ד שכתב בשם מאה שפרים למהרי"ש גאות
שהך לחלוחות לית ל"י קל"ב לא פחות מכי יהי
טעמא ונוחא עכ"ל : עיין ביו"ד סי' קכ"ג בטו"ז
בשם רלב"ה . ומנ"א וטו"ז סי' ר"ב . ובש"ע הרב
סי' ער"ב סעי' ז' שכתב דבעינין שיכחוש את המזמון
קודם השריי . אבל ברי"ף פ' ע"פ וברא"ש פ'
המוכר פירות . וביו"ד סי' קכ"ג ברמ"א ושי"ך .
וש"ע או"ח סי' ר"ב ובטור ש"ע סי' ער"ב . ובח"י
סי' תע"ב ס"ק כ"ב . ובפמ"ג ח"א סי' תס"ב סק"ו
ובתשו' מ"ס חיים חאו"ח סי' ג' לא כתבו כלל
שליך לכותשן משמע דדי בשריי לחוד . וכ"כ
במסגרת השלחן סי' כ"ג סק"ו בשמס ומסיים דמהני
אם מחכן קודם השריי וכן המנהג לחתכן עכ"ל :
נג) שם כתב שליך שיהי המזמון אחד מששה
במים ויש בזה דיעות . וי"א שדי שיהיה
אחד מששה במים . וי"א שיהי המזמון מעט יותר
מחלק ששית שבמים . וי"א שלא יהי יותר מ"ס
מעל חד חלת . ועי' במנחת שבת סי' ע"ז סק"ח
שכי שלכתחלה יש להחמיר אך בדיעבד או בשעת
הדחק כדאי המה החו"ש והבכור שור והפמ"ג
ורה"ח וקש"ע לסמוך עליהם אם המזמון הם יותר
מחלק ששית שבמים . ובס' לקוטי שושי"ס ח"א אות
ר' כתב בשם גדולי הפוסקים שליך לשחוט אחר
השריי את המזמון וכן המנהג לשחוט אותם עכ"ל :
נד) שם כתב דיעות אם בעינין שישרה במים ג'
ימים או די שישרה רק יום אחד מעת
לעת . ביו"ד סי' קכ"ג בטו"ז ושי"ך . ובאו"ח סימן
ר"ב בטו"ז סק"י ובמנ"א ס"ק כ"ז דעתם כהרלב"ה
דבעינין ג' ימים (מעליע) . וכ"כ בש"ע הרב סימן
ער"ב סעי' ז' . ובס' החיים דכל שנכבש פחות מן
ג' ימים אין שם יין עליו ומזכרין שהכל . וכ"כ

וגומר סעודתו במקום אשר ודוקא לכל להם או שמה יין לכל לכל פירות לא . וכמו בלחש דבר מוטע . היינו כוונ . או שמה כוס של יין . פי' ששמה רביעית שחייב ברכה למזונה . משמע מדיצרי רמיא וכו' דהיינו ששמה כשישור וכו' . ולגושת ורימ וכו' , כמו דכשי עשמה שור כוס מולד כוס הקודש . והשמה השניה נמשך לסעודה וכו' .

ור"י בקצלי'ט וכן פסקים האחרונים :

(ז) **באבן טוור מסיק** להלכה דמצי בלא שמה כל הכוס של קידוש לבד . ור"י בלא

פי' רביע כשמו . ופי' בלקוטי מהרי"ם ח"צ . שור כ' וכו' , זולתיא כי דכן הוא גי' דעם הנזיר והרב פיהא וכו' הכריז הנכרי דמלשון הממכר והרמיא מוכה דמצי כוסים של קידוש למור ולאן לנו אלא דברי הש"ס . אך הכריזי' מסיים שם ומינו בקידוש של לילה יש להם לדעת האחרונים הממחירין דמוין ממולא לנמיו של קידוש כשי' שור רביעית פכ"ל . ופי' בלקוטי רימ"א דניי' פי' קיד סקקיא משי"כ . ונמו"ח כלל וי' סקקיא דניי' פי' קידוש רש"י ששמה הארץ

זולא אס שמה רביעית יין . ונשט הכריז' כמה שנקודות הלילה לרייט' להמזיר . ופי' בנשי"ט פי' ק"א שפי' ט' כשמים . שור כמה כשם זולתיא שפי' כשם פי' שם לטעו פי' יחזר אס שומיו כולו המקדש מהני לכל הקהל ומסוב במקום סעודה לכל הקהל אטילו לא שמו כלום . באלחוח מייס פי' רשי' ספי' ה' בהגהות ה' מפרש"ל כמה . בנשי"ט ס"ס ק"א כמה ששמה מוס דמחלה סעיד . יש לשיין למאי דק"ל דסודתא סעיד וטובא מוגבר גריר ולקמן פי' מע"א מנולר דשני כוסות הוי טובא ח"כ אדרבה ככים אחד שלם י"ל דלול משלי"כ בשמה פי' כוסות . ומהו רלוה לרשם אכן הסוד דשמה כוס של קידוש כוס אחד שלם כשישור רביעית יא' וא"ל כוס אחד ואדרבה מוגרע גרע וכו' פכ"ל . בלא' מהד"ח פי' חשי"א כי דייין למוקים גס סודתא כוסיד כיון שבהכרח ממנו ח"ן רק סיד שלם או שמה מנעלמות האמוקים סודתא יין :

(ח) **במכ"ס שנת דף קי"ג** כ' ח"י ששמן כן פיו

ח"י יהושע כל המקיים שלם ששודת בשנה יולול משלשה פרעניות . ממנלי משי"ט . ומדינה של גריס . וממלממות גוג ומגוג וכו' . ופי' בשעודת בקודש מורה בלחש פי' שפי' קמי"א ח"י אס כול קלח מולה או דכלא ליה בלחש לא ישבור כשם סעודה שלם לשעודה . כי הסעודה של שנה דברים עליונים כשמים , ורס"י ציומא דטילולא לא כשמה אלא

סקייס

השנה דעדיף טעמא האמוקים כמים ויטנס אח"כ משערה אומס שמה מגי' ימים ויסמוד על המקילין . דנשיטל רכו הממחירין ונשרויים שמה מגי' ימים רכו הממחירין כללשיל . ודוקא אס ח"ן ציכלמו להשיג לקידוש יין פכ"ל . ונמנה מדש פי' פי' כמה כשם אחרות חייב שמה כשם ח"א מהגה"ק מנוטשאלטש שולא זיל נהג ג"כ לבד על יין אמוקים מנושל קידוש והכללה ופי' מוזיר צנימו שיהי האמוקים שלם מדיין . ור"י שם כשם ספר מורה הטורה פי' ואנו נוהגים לנשל האמוקים ולקדש עליו פי'כ . ובהגהות ה' מפרש"ל כמה שמדצרי פי' הפרדס לרש"י משמע גי' דמי צישול אמוקים מוקרי יין פכ"ל . ופי' בהגהות כשמים ונשט הש"ס פי' ריצי' והלכות ומסיים דדוקא אס נמשכו מהלכות . ופי' בהגהות שם כשם כמצי הגה"ק מנוטשאלטש זייט דלמקום קטנים שולין כשם גרשיין הם בכלל ענינים ששמה כמשי"כ בדר"ק ישי" ח' ויטעמו שורק שם עניני המנוטשאלט שולין כשם גרשיין פכ"ל . ופי' בנשי"ט שם משי"כ בזה ומסיים שם לקוח האמוקים גדולים היכל דלפטר וילא מדי' משט דלדוד ספק ברכה לבטלה . ויש בזה הדרור מולה כי היין הטעמה מהגדולים כור ושמון יומר יומר מן הקטנים פכ"ל :

(ז) **בשי"ט ח"א** פי' רשי' שפי' ח' כמה . ח"ן

קידוש אלא במקום סעודה וכו' . שפי' פי' כמה אס קידש צניח אחד על מנת לאכול שם ומלך לחמי' לאכול במקום אחד לר"ך לחזור ולקדש במקום שרולה לאכול שם . וכמה מג"א סק"ד פי' שלא לכל כולן . והלכו"ט כמה ר"ל שלא לכל כולן כלל משא"כ אס לכל מנש כולן גומר סעודתו במקום אחד כמנולר שפי' ה' . ופי' כמחש"ק . שפי' ג' כמה אס קידוש ולא שור ח"י די קידוש לא יא' . הגי' ולר"ך לאכול במקום קידוש לאלתר או שיהא דשמו לאכול שם מדי . לכל בלאו הכי אטילו לכל במקום קידוש חינו יולא (מהרי"ט) . ואס הי' דשמו שלא לאכול שם מדי ומלך ואכל יא' . ופי' מג"א סק"ה ואס הי' דשמו לאכול מדי וארשו אונס שלא לכל אלא לאחר זמן ח"ל לחזור ולקדש . ור"י בשי"ט הרב . ובמ"א כלל וי' שפי' כי כ"א . ובקשי"ט פי' ע"ז שפי' יד ובמסגרת השלמן סקיי . ובניי' פי' ס"ד שפי' ג' די . שפי' הי' כי . כמה הגדולים הא דלן קידוש אלא במקום סעודה אטילו לכל דבר מוטע או שמה כוס של יין שחייב עליו ברכה יא' די קידוש במקום סעודה

שקיים ג' סעודות ולא נטלם וכו'. ועי' לקמן
סעי' מ' וסעי' מ"ז. וכי בדברי יחזקאל לשכת לכן
אין לנו להחיראות מזרות חבלי משיח לכן נבקש
פדותנו תלמיח מיד במהרה בימינו וגם יגין ואנחה
דיגון ואנחה לא יהי בימינו דהא נגלל מונבלי של
משיח עיי' אכילה שלש סעודות בשבת עכ"ל:

(נח) **בם' א"צ** למהר"ם פאפריש דרך סעודה כ'.
וכ"כ בשליה שער האותיות אות
ק' ובקשליה ונדל' אות ח' סעי' ח' בשם המקובלים
ובאלפא ביתא אות א'. מלוא מן המיבחר לעשות
על שבת וייט חלות ארוכות. מחמת שרמנו זו
שם הוי"ה במלואו בשעת המוליד. החלות ארוכות
הם כדמות ו'. הי' אלצעות שכל יד הם שתי
ההיין. והפריסה של המוליד כדמות י' נאלם שם
הוי"ה ב"ה. עיי' לריכס לאחוז הלחם בכל עשר
אלצעות כנגד שם הוי"ה ביה. בלקוטי מהרי"ח
ח"ב כתב שמעתי מכאמור הנהיך מרן יחזקאל
שרגא משינולא זייט שאמר בשם אביו בעל דברי
חיים זייט שלכך מנהג ישראל לעשות את החלות
לחם ארוך שהוא כדמות ואין ושי וייין הם ייב
וזה שאומרים שכינתא תתער וכו' אך גם נווין
תחקטר. ועי' בדברי יחזקאל שכתב ביתר שאת
ויתר פוז:

(ס) **בבעה"ט** פרשת עקב פסוק ח' כתב. וכיכ
היעבין בשם סי' נומיל. וכיכ בסי'
אור לדיקים ובקשליה בשם מגי' ובקש"ע סי' מ"א
סעי' ה'. ובס' זכירה. ובס' ד"ל אות ע' סעי'
ו' בשם השליה. ואלפא ביתא אות ל'. ובלקוטי
רימ"א סי' כ"ד ובס' קהלת שלמה וז"ל. שתי ידיו
הם עשר אלצעות רומזים על עשר ספירות. ועל
עשרת הדברות. ועל עשר מלות התלויות בפת.
לא תחרוש בשור ובחמור. כלאים, לקט, שכחה,
פאה, לא תחפס, תרומה, מעשר ראשון,
מעשר שני, חלה, ולכן יש עשר חובות בדרכת
המוליד. ועשר חובות בפסוק עיני כל אליך ישכרו.
ועשר חובות שפסוק ויתן לך וכו'. ועשר חובות
בפסוק ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ
זית שמן ודבש. עוד כ' שיניח ידיו על הפת תחת
המפה כשנכרך המוליד. וכיכ בספר דרכי חיים
שהנהיך בעל ד"ח מלאנו הגביה המפה ועשה רושם
בסכין על החלה שרצה לנצות ואח"כ חזר וכיסה
ונתן ידו תחת המפה ובירך המוליד והגביה החלות
קלת וכו'. ועיין בטעמיה סעי' ש"ב ובהשמטה שם
דה"מ ואחר.

(א) **במט"א** סי' תרכ"ה סעי' מיט כתב בשם
האר"ל. ובס' נומיל בשם הרי
חיים וויטאל. וכיכ בא"ל סי' כ"ט סעי' ט"ז ובתו"ח
כלל ז' סק"ה בשם אחרונים. כשמכרך המוליד אין
כשמזכיר את השם מגביה את שתי הככרות בשתי
ידיו ומחבר התחתון של אחד לתחתון של השני
כאלו הם אחד ויש לו פנים לכאן ולכאן ואח"כ מניחן
עכ"ל. וכי' אלק למטה שם כיכ בלקוטי מהרי"ל
הלכות שבת עכ"ל:

(ב) **בש"ע** אור"ח סי' קס"ז סעי' ה' כ'. לא יצא
עד שיביאו לפניו מלח וכו'. הגיה
ומ"מ מלוא להביא על כל שלחן מלח קודם שיצא
כי השלחן דומה למזבח והאכילה כקרבן ונאמר על
כל קרבןך תקריב מלח (ב"י בשם שבלי הלפט)
והוא מגין מן הפרענות (תו' והג"א פ' כ"ד מברכין)
וכ' בעטרת זקנים דאיתא במדרש כשישראל יושבין
על השלחן וממתיין זה לזה עד שיטלו ידיהם והם
בלא מלח. השטן מקטרג עליהם וברית מלח מגין
עליהם תוספות שם דף מ'. וכ"כ בשליה שער
האותיות אות ק'. ונדל' אות מ' סעי' ל"ו ואות
ש' סעי' כ"ד. במג"א סקט"ו ובאה"ט סק"ה כתב
אפי"ג דאין אלו נוהגין באכילת מלח משום דיש בפת
מלח מ"מ מלוא להניח מלח על השלחן. וכיכ
האר"ל דעל דרך הנסתר לריך מלח אפילו על פת
נקי. וכיכ בית יעקב סי' קס"ה. וכי' המקובלים
דיטבול פריסת המוליד במלח שלשה פעמים עכ"ל.
וכיכ בש"ע הרב:

(ג) **בם'** נגיד ומלוא כ' בשם האר"ל וכיכ בסי'
אור לדיקים הלכות סעודה סעי' י"ז
שליך האדם לשים כל ימיו מלח על השלחן וכל
סעודה מפני שהוא תיקון הנפש. ולריך לטבול ג"פ
במלח נגד ג' הויות דלחם הממתקין את מרירות
המלח ג' גבורות ועיי' טיבול זה הקליפות מסתלקין
מן השלחן. וכ"כ בעבודת הקודש לפורן שמיר סי'
ה' סעי' ס"ד ונדרך סעודה. וכיכ הוש"ה פ"ב
בסוף שער הבכורות. וכיכ בספר זכירה ובקש"ל"ה
דף י"ח ודף כ' כ"א. שיזהר האדם בין כלילה בין
ביום בין בחול ובין בשבת וייט לטבול פריסת
המוליד במלח ג"פ. ולריך להניח המלח על השלחן
עד אחר ברכת המזון. וכ"כ בסי' שמירת הנפש
אות ל' ובקש"ע סי' מ"א סעי' ו'. ובמסגרת שם
סק"ה ובתו"ח כלל מ"ב סק"ה י"ב. וכיכ בספר
קהלת שלמה לטבול ג"פ במלח עפ"י סוד. ובלקוטי
מהרי"ח ח"א כ' בשמם ומסיים ועיי' זי"ט לב פ'
תרומה

חרומה טעם לאכילת מלח וע"י עוד שם . וכ"כ
בטעיה סעי' קפ"ג בשם ומוסיים בשם קשל"ה שיש
להניח על השלחן המלח עד אחר ברכת המזון :
(סד) במנחה"ש ס"י ע"ג ס"ק כ"ח כ"י מלוה לאכול
בכל סעודה מסעודות שבת דגים .
דגים גדולים רמז לדג הגדול שלפחד . ואמרו רז"ל
שמי שאין יכולת בידו לענג את השבת בראוי יעשה
דבר מוטע לכבוד שבת וכו' . דגים קטנים וכו' .
וע"י בעו"ש בשם קשל"ה שכ' יהי' נזהר בכל סעוד'
לאכול דגים וגם עפ"י הסוד ענין גדול הוא וגם
רוב הדריקים מגולגלים בדגים וע"י אכילת דגים
בשבת יוכל לתקן נשמתו ואם הוא יבא לידי כך
שהוא ג"כ יגולגל בדגים אזי יזמין השי"ת שיאכל
הדג ההוא ישראל כשר ולדיק מדה כנגד מדה
עכ"ל ע"ש :

סד ב"ש"ע או"ח ס"י קע"ג סעי' ג' כתב בין בשר
לדגים חובה ליטול ידיו משום דקשה
לדבר אחר וחמירא סכנתא מאיסורא . וכ"י מג"א
ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כ"כ . וע"י ביו"ד ס"י
קט"ז סעי' ג' שכתב ירחון ידיו בין בשר לדגים .
ויאכל פת שריו בנתיים כדי לרחוץ פיו . הג"ה ו"א
דאין לחוש לזה וכו' ומימי יש לאכול דבר ביניהם
ולשחות דהוי קנות והדחה . וכ"כ בשל"ה שער
האבותיות כהג"ה והטעם כ"י כי היכא דלא לגעו יחד
באילטומכא שהוא כמבשל עכ"ל . וכ"כ בדרכי תשוב'
סקליא בשם של"ה ומוסיים וכן נוהגין . וכ"כ בצ"ח
סקיד משום ספק סכנה . וכ"כ בשמירת הנפש
אות ח' בשם שו"ת שב"י ח"ג ס"י ע' וברכ"י חו"ד
ס"י קט"ז . ובח"א כלל ל"ח . ובקש"ע סימן ל"ג
סעי' ג' ואין חילוק אם אוכל דגים ואח"כ בשר
או להיפך . וכ"כ בקשל"ה עניני ברהמ"ז כמשי"כ
בשלה"ק עוד כתב ליטול ידיהם ג"כ בין אכילת דגים
לבשר . וכ"כ במהרי"ח שבזמנינו רובם נוהגין ליזהר
כדעת הש"ע . וכ"כ בס' זכירה . עוד כתב מי
ששותה יין שרף בסעודה טוב שיטבול פת במוכו
ואז א"ל לברך . וכ"כ בקש"ע ס"י מ"ג סעי' ג'
ומוסיים ויש מפקפקין ע"ז . סכנה לשחות מים אחר
דגים לד"א כ"כ בדרכ"י סק"ז בשם רעקיא
ובמהרי"ח בשם חוס' סוף פ"ק דמו"ק :

(סו) ב"ם' שמועות טובות כ"י בשם ההל"ה"ק מוהר"פ
מקארין ז"ע מה שאומרים בזמר כל
מקדש שביעי וכו' המאחרים ללאת מן השבת
וממחרים לבא למה הקדים את המאוחר מהמוקד'
הלא קודם מכניסין את השבת ואח"כ מול"חים .

אמנם במס' תפנית דף ט' כתב ג' שרנסים טובים
עמדו לישראל . משה אהרן ומרים . וג' מחנות
טובות נתנו על ידם . באר ופנן והמן . המן
בזכות משה הענין בזכות אהרן באר בזכות מרים .
וביון שמת אהרן ומרים נשאר משה וחזרו כולם
בזכות משה וכו' . הרי שכל זמן שמשה חי קיים
הי' עמוד הענין . ולא היו לריבין להוסיף מחול
אל הקודש תוספות שבת . ונודע כי משה רבינו
ע"ה מת בשבת כמשי"כ בש"ע או"ח ס"י רל"ג בטו"ז
וא"כ לפי"ז להכנסת שבת לא היו לריבין להקדים
יען כי הי' עמוד הענין . וממילא מובן כי המאחרים
ללאת מן השבת הי' מוקדים וממחרים לבא הי'
בשבת הב' הבאה כי אז היו לריבין לתוספות
שבת עכ"ל :

(סז) ב"ש"ע או"ח ס"י ק"פ סעי' ח' כ' אין להסיר
המפה והלחם עד אחר ברהמ"ז . וכ'
מג"א ובאה"ט דהברכה אינה שורה על דבר ריק
אלא כשיש שם דבר בענין אלישע ושתמית . סעי'
ג' כל מי שאינו משייר פת על שלחנו אינו רואה
סימן ברכה לעולם . אבל לא יבא פת שלימה
ויחננה על השלחן וכו' . וע"י טו"ז ומג"א ובאה"ט
ושע"ת . ובשל"ה פ' חלק כ' משמע מדבריו דאין
אסיר אלא להביא שלימה . אבל אם כבר מונח
א"ל להסירה וכ"כ בש"ע . וכ"כ החת"א . אבל
לישנא דסתמא משמע דאסיר היכא דאיכא שלימה
בהדיא אפילו מונחת מקודם יסירנה . וכ"כ מהר"י
ווי"ל ס"י מ' וז"ל שיש להסיר פת שלם מהשלחן
כשמברכין ברהמ"ז . ועוד דאין ברכה מלויה בדבר
שלם דהוי דבר שנמיתה שאין הברכה מלויה עכ"ל :
(סח) בבבא"ר יעקב סימן ק"פ כתב בשם זכול"א
דבשכ"ה"ג כ"י בשם הס' ב"ש בזה"ל
אם הי' מונח אין להסירו ואדרבה מלוה מן המוכתר
לשייר פת שלם על השלחן ע"ד זה לברך עליו
ברכת המזון וכ"כ כה"ג בשם רד"ז דיפה עושים
להביא לחם על השלחן בשעת ברהמ"ז . ומה שנוהגים
לבצוע הלחם המשויר ולעשות ממנו פתיתין משום
העורכים לגד שלחן אי איישר חילי אבטלינ"י להא
מנהגא . חדא דהשתא נשתכחה שם ע"ז זו אפילו
מעובדי' ועוד דלא נאמרו אלא במניח השלחן ערוך
כל היום אבל לא במי שאחר שמברך מנב"י מעל
השלחן . ועוד שלא אמרינן הכא אלא אם איכא
פתיתין בהדי' עכ"ל . בש"ע סעי' ה' כתב ונוהגין
לכסות הסבין בשעת ברכת המזון ונהגו שלא לכסותו
בשבת ויו"ט . במג"א סק"ד כתב הטעם משום
ששלחן

ששלחן דומה למזבח ובמזבח כ' לא חייף עליהם
ברזל ובשבת אין צוין מזבח וליכא רמז למזבח
(שלחן ארבע) ובלבוש כתיב דאין נוהגין לחלק בין
שבת לחול. כ' בש"א שיש לכסות הפת בשעת
ברהמ"ז שלא יראה צוהו. וכי בשצ"ח סק"ד בשם
ברכ"י שבמקומם אין מי שנוהג כן. ובש"א ס"ס
קפ"ב כי דאולי אין לכסות רק שלימה. וכ"כ
בלקוטי מהרי"ח ח"א. ועיין לעיל סי' ד' מן סעי'
כ"ו עד סעי' מ"ו מעיני אמירת לחיים ועיני
ברהמ"ז וטעם אמירת מגדול בחולם בשבת וז"ל
וחו"מ ורי"ח:

סט) הנה לענין אם לומר בשבת וי"ט וימים
המקודשים יגדל והעקידה ופסוק אחת
ספר ורבין העולמים ופ' וז"ל השבת ולר"ח ובראשי
חדשיכם ויהי רצון לאחר חטאת ועולה ואבס וחודה
ושלמים ואהבת עולם או אהבה רבה. ובשמונה
עשרה אם לומר וקונה הכל או קונה בלא וא"ו
החיבור עיין הכל לעיל אלל עיני חפלות של חול:
ע) בש"ע א"ח סי' רפ"א בשע"ת סק"א כי וז"ל.
כתב הרב זלתי"ה שאין לומר בחפלת
שחרית זכר למעשה בראשית כי אם בערבית
ובמוסף. וכ"כ בש"ע האריז"ל דף כ' ע"ב. ובגניד
ומלוה דף כ"ה. וכ"כ בעי"ן חפלה. וכ"כ בלקוטי
מהרי"ח בשם סידור האריז"ל ובמשנת חסידים שאין
לומר זכר למעשה בראשית רק בערבית ובמוסף
אלל לא בחפלת שחרית והטעם עפ"י סוד. ועיין
בטע"מ סעי' ט"ט שכתב הטעם בשם סידור
לב שמח ע"ש:

עא) בעבודת הקודש מורה בא"ב ע"י י' כי.
מי שכתב אשתו בחודש חשיתי
לעבורה יזהר לעשות בחודש הזה מלות פתיחת
ההיכל והוא מנהג יפה ויש לו סג"ל על דרך הסוד.
וכ"כ היעב"ץ וכ"כ בספר זכירה ובסי' חפלה ישרה
בשם עה"ק. וכ"כ במהרי"ח ובד"ל אות פ' סי' ז'
ומסיים שיש לו סמך עפ"י האמת כי בזכות הפתיחת
שערים יעזור לו השי"ת שיפתח רחמה של האשה
לילד זרע של קיימא כי הקב"ה משלם מדה כנגד
מדה. באלף המגן סי' תרי"ט סק"ג כי כי פתיחת
חרון קודש מרמז לסוד גדול בעולמות העליונים
כמבואר כ"ז בספ"ק. וכ"כ בספר ברית אבות
בשם ענו"ק. ובס' באר יעקב סי' קל"ד בשם
סי' לרוד אמת סי' ד':

עב) בגמרא ברכות סוף פרק א' כתב כל פסוק
דלא פסקי משה באורייתא לא

פסקין. וכ"כ במג"א סי' נ"א וסי' רפ"ב וסימן
חכ"ב. וכ"כ בחי"א כלל ה' סעי' ב' (אלל אם
קרא וטעה בגנינה וטעמים מותר לקרותו עוד
הפעם אעפ"י שאינו חוזר כל הפסוק כיון שהוא
להשלים הפסוק עכ"ל): במג"א סי' תקפ"ד סעי'
ט"ז כתב. מוליחין ר"ה ב' ס"ח ואומרים י"ג מדות
ג"פ. ויש להתחיל מן ויעבור ה' על פניו וכו'.
וכ"כ בקש"ע סי' קכ"ט סעי' י"ב. וכ"כ בסידור
ישועות ישראל אלל ויהי בנסוע. אלל במג"א סי'
תר"ט סעי' מ"ה כתב מתחיל הש"ן ויעבור ה' ה'
ואח"כ אומרים ה' ה' וא"א שוב ויעבור. ויש שאין
מתחילין ויעבור גם בפעם א' רק מתחילין ה' ה'
וכו'. ובשער אפרים שער יוד אות ה' כתב ויש
נוהגין להתחיל ויעבור ה' ה' וכו' בפעם א' בלבד
ובשני פעמים שאח"כ אומרים ה' ה' כל אחד יעשה
כמנהגו. ובפתחי שערים שם כתב הטעם לפי
שיעבור הוא תחלת פסוק זה ואין להפסיק הפסוק
לחל"ף דכל פסקא דלא פסיק משה וכו'. ועיין
במג"א סימן רפ"ב. וכן נהגתי אחריהם. אך אי
מהאי טעמא ה' לריך להתחיל בכל פעם ויעבור
וכו'. וכיון שאמר בתחלה מלטרף לכל פסם.
והטעם לפי שהם דברים שבעל פה שאומרים אותם
רק דרך תחנון ובקשה א"כ אין לומר ויעבור וכמו
בח"ל שהקבל מתחילין ה' ה' וכו'. ולכן כתב שכל
א' יחזיק במנהגו בזה עכ"ל. וכ"כ במהרי"ח אלל
מנהגי פסח ומסיים אך ע"י בשע"ת סימן חפ"ח
וביותר ביאר שיה בשם הרדכ"ז שמפרש דא"א ויעבור
וכו'. ובעי"ן חפלה אלל חפלת חול כתב ב"ג מדות
יפסיק קל"ה בין ויקרא ה' ובין ה' השני לפי שקל"ה
מפרשים ס"ל ששם הא' אינו נמנה מן הי"ג מדות
רק קא"י על ויקרא ולפי"ז האומר ה"ג מדות לא
יאמר בלא ויעבור כדי שיוכל לקרות שם הא'
למעלה. ובס' זכרון יהודה כתב שהג' בעל אמרי
א"ש נהג לומר ויעבור וגו' קודם ה"ג מדות
שאומרים כגון אחר תהלים וכדומה וכמו ביו"ט
קודם הולאות ס"ח אמר ויעבור וגו'. וכ"כ בטע"ה
ק"א סעי' תשי"ג בשם מג"א סי' תקפ"ד:

עג) סדר החיובים לעלות לתורה שהקודם קודם
פירוש שהם קידמין לאחרים: א) חתן
ביום חופתו. ב) חתן בשבת שלפני החתונה שמאזרי"ס
לו דסינו בחור. ונער שנעשה בר מצוה בהותו
שבע המה שוים. ג) סנדק ביום המילה וסוח
החופס את החינוק בשעת המילה. ד) סנדק ביום
המילה שמכניס את החינוק לבית הכנסה. ה) ל"ה
בחדש

בהשמטה בשם איר :

עה) **בשרדחן** הקריאה כתב בשם הרמ"ה לקרות יששכר בחד שיין ודלא כיש שקורין בפעם ראשון בשני שיין או עד פרשת פנחס . כי הלכה כבן אֶזְרָא דלא לקרותו כלל . וכ"כ בלקוטי מהר"ח בהשמטה לח"ב . ובס' ישוד הניקוד כתב לקרוא תמיד ישכר בחד שיין . וכ"כ בטעיה סעי' של"א בהשמטה בשמו :

עו) **בהיב"ר** הכרכה מהנה"ק מקאמארנא זלוקיל בפי וילא כתב יששכר קורין בשני שיין והקורא ישכר פי דובר שקר כי מחמת דגישת הש"ן קורין שני שיין מדין דגש ואלל לכפול השייין אלא קורין **יששכר** והקורא שניהם בקמן לא משתבש ואין כאן קרי וכתיב אלא המדקדקים בדו מלבס לקרות בחד שיין עכ"ל . וכ"כ בטעיה סעי' של"ב בשם דעת זקנים :

עז) **בב' קרבן העני** בפ' פנחס כ' בשם ההנה"ק מו"ה לבי מזידוטשוב זלוקיל שאמר שער פי פנחס לריך הקורא לקרא יששכר בשני שיין ומפי פנחס והלאה בחד שיין ואמר זכר לדבר ישכר פי דוברי שקר פי' מי שאומר ישכר עד פי פנחס הוא דוברי שקר . ואמרתי הטעם בזה דאיתא במדרש שכאשר קרא יששכר לבנו יוב לא הוטב השם בעיני יעקב שבימים קדמונים הי' עין ששמו יוב . ונתן לו יששכר שיין אחת משמו ולכך נקרא ישוב . ועד פי פנחס לא מלינו שם ישוב ולכך לריך לקרא את יששכר בשני שיין עד פי פנחס עכ"ל . וכ"כ בטעיה שם בשם שו"ת בית אפרים ובשם מדבר קדמות . שם בק"א סעי' שליך כתב בשם מאור ושמש פי' ויקרא שכתב בשם ההנה"ק רבינו מנחם מענדיל מרימלאב זלוקיל שהמנהג הי' מקודם כבסיים הקורא שם לאשמ"ה ב"ה היו הקהל עונים לאל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי שהוא ר"ת לאשמ"ה ב"ה עכ"ל :

עח) **בבמג"א** סי' רפ"ב כתב דלא נהגו לקרות לקטן כלל אלא למפטיר . אבל אין קטן מפטיר בז' של פסח ולא ביום א' דשבוטות במרכזה ולא בשבת שובה ולא בשבת חזון . ובלקוטי מהר"ח ח"ג כתב בשם איר וכ"כ בהגהות רע"א רפ"ב בשם תשובות פרח שושן דבכל הד' פרשיות לא יעלה קטן למפטיר :

עט) **בש"ע** סי' רפ"ב וסי' רל"ב כתב . כל מקום שקורין בתורה אומרים קדיש לאחר קריאת התורה חוץ ממנחה בשבת ומנחה בתענית שקומצין

המדרש למולו הנקרא קוואטער . ה) בעל היולדת שילדה בת או בן והולכת לביהכ"נ . ואם אינה הולכת לביהכ"נ אין הבעלים חייבים אלא אם הוא יום מ' לזכר או יום פ' לנקבה שהוא זמן הבאת קרבן שלה . ובקש"ע כ' יום מ"א לזכר ויום פ"א לנקבה . ואעפ"י שאין הילד קיים ואפילו שהפילה אין נימ כלל . ו) בעל של היולדת בת הוא חייב בשבת ראשון של אחר הלידה אם קורא אז שם הילדה . ז) חתן שהיה מחוננו מיום ד' ואילך הוא חייב בשבת שלאחר החתונה ודוקא כשהי' בחור או היא בתולה ואם לאו אין דוחה שום חיוב . ומ"מ יש לקרותו קודם לאחרים שאינם מחוייבים . וכן אם הי' החתונה בשבוע קודם יום רביעי . הוא קודם לאחרים אם אין שם חיוב . ומי שנושא בתולה הוא קודם לנושא אלמנה . ונושא אלמנה קודם לחליצה וגרושה . ח) יארצ"ט בו ביום . ואם אינו בו ביום אין דוחה לשאר חיובים . ומימ נוהגין שהוא קודם לאחרים . ט) אב התינוק ביום המילה . י) מוהל ביום המילה . יא) הסנדק ואחריו אבי הבן ואחריו המוהל בשבת שלפני המילה . ב' חיובים שוים תלוי בדעת הסגן או יטילו גורל . יב) מי שעתיד ללכת לדרך אחר שבת או שבא מן הדרך או לאורח נכבד . וכן למי שהי' חולה ונתרפא שצריך לברך ברכת הגומל . וכן בריה לבעל חוקצ ולש"ן בריה ויו"כ אם מתפללים בחנם ולא בשכר . אבל כל אלו אין דוחין שום חיוב . כ"כ בשער אפרים שער ב' . ובתו"ח כלל ל"א סיק כ"ב . וכ"כ בקש"ע סי' ע"ח סעי' י"א . וע"י בלקוטי מהרי"ח ח"ב . בדרכי חיים כתב שהנה"ק בעל דיה מלאנו אמר שלבשל הברית מגיע העלויה לתורה . והוא קודם לסנדק : עד) **בבבאר** יעקב כתב בשם סי' לדוד אמת סי' ו' מי שלא שמע ברכו ושמע מהעולה לתורה יאל י"ח עכ"ל . כתב בספר אמרי נדיקס בשם סי' לקוטי הפרדס מרש"י . שאם אירע לאדם שום דבר ונא בל לביהכ"נ כל זייין ימי השבוע ולא שמע ברכו את ה' . יאזין מפי הקורא ברכו זייין פעמים וילא ירי חובתו וכן הלכתא עכ"ל . כי בא"ר סי' קי"מ דבכ"מ שצריך לברך פעם שנית על ברכת התורה א"ל לברך רק ברכת אשר בחר בנו אבל ברכו א"ל לומר עוד הפעם . וכל מקום שצריך לחזור ולברך לריך לומר בשכמל"ו על שהוליא ש"ס לבטלה . ואם נזכר קודם שאמר אמ"ה יסיים למדינו חוקך שיהא נראה בקורא הפסוק וע"י אומ"ה סימן ר"ו סעי' ה' עכ"ל . כיב בטעיה סעי' קנ"ד

מהרי"ח ח"ג בשם הלכו"ש ח"ג וזמנה"ג וזמנה"ג
וכ"כ ברמ"ג בשם הלכו"ש לדרך בה"ב אחר אשר
ואח"כ יאמר יהללו :

(פא) בלבוש סי' רפ"ד וא"ר כ' אין לענות אמן
בברכה ראשונה שקודם ההפטורה
כשמסיימין הנאמרים באמת . רק לבסוף כשמסיימין
האמת ולדק . והטעם שהכל ברכה אחת היא .
ובש"א כ' אין לענות אמן אחר שכל דבריו אמת ולדק.
רק כשמסיימין האל הנאמן בכל דבריו . והטעם ג"כ
כדלעיל . וכ"כ בעבודת הקודש קשר גדול . והשלשה
ברכות שאחריה . רחם . שמחיו . על התורה עד
מקדש השבת ע"ז ה"ג ברכות לריכים לענות אמן
על כל א' וא' בפני עצמו : בש"ע סי' ת"ז וס"ס
תרס"ג כ' בשבת חוהמ"פ אין מזכירין בברכה
ההפטורה של פסח לא באמצע ולא בחתימה רק
מסיימין מקדש השבת לבד אבל בשבת חוהמ"מ סוכות
מסיימין בברכה הפטורה מקדש השבת וישראל
והזמנים והיה באמצע מזכירין כמו ביו"ט של סוכות
שחל בשבת וע"ש הטעם . בש"ע הרב סי' ל"ה כ'
הובא בטע"ה סעי' שמי' טעם שאם חל ר"ח בשבת
שאין מסיימין מקדש השבת וישראל וראשי חדשים
משום שאלמלא שבת אין נביא ברי"ח :

(פב) ב"ב מגיד תעלומה על מס' ברכות מהגה"ק
בעל בני יששכר זלוק"ל מדינוב כתב .

זה עידן ועידנם שהנהיגו לומר קודם שמזכירין ר"ח
זה הנוסח . ונדפס בסידורים . חיים שתמלא לנו
משאלות לבנו לטובה ומסיימין בזכות חפלת רבים .
ואין לזה פירוש וביאור . ונראה שהוא טעות שהי'
כ' בסידורים הקודמים רשום למטה (בתי"ר והוא
ר"ח) בזכות חפלת רב ור"ל שהתפלה הזאת הוא
ממסכת ברכות והוא חפלת רב (ע"י) מסכת ברכות
דף ט"ז . וכאשר בא זה לאיש אשר לא ידע ספר .
הנה לא ידע פירושן של הדברים והגיה מדעתו
בזכות הפלת רבים והוא טעות . וכ"כ בטע"ה סעי'
חל"ג בהשמטה בשמו . וכ"כ במהרי"ח הלכות ר"ח
בשמו . וכ"כ בס' שערי האמונה בשמו . בסידור
היעב"ץ ובסידור חפלה למשה ממנה"ס מקאדרווארו
ובס' עולת חמיר לא נדפסו ג' תיבות אלו :

(פג) ב' היוש"ה שער ח' פ"ט בסוף . וכ"כ בס'
היעב"ץ ונהו"ש ובס' חפלה ישרה שנדפס
עפ"י הארז"ל וז"ל . בשבת שלפני ר"ח כשמזכירין
החודש מעומד כשהש"ץ אומר ר"ח פלוני יהי' ביום
פלוני יאמר ג"כ כל אדם עם הש"ץ ולא כמו שנהגין
קצת שאין אומרים בעצמם אלא שומעים מפ"י הש"ץ
מלאמי

שסומצין על הקדים שאומרים לפני שמונה עשרה .
כמג"א סי' קמ"ז סק"כ דה"ב ביום שיש בו שני
ס"ת אין מסלקין הראשונה עד שכבר הניחו השני
על השלחן כדי שלא יסיחו דעתן מן המלות .
ומניחין השני' על השלחן קודם הקדים כדי שיאמרו
הקדים על שתייהן . וסי' ת"ז סק"ד כ' ובחזו"מ
ח"א קדים עד אחר שקרא הרביעי שנשלים מנין
הקרוחים . בפמ"ג סי' תרפ"ד סק"ה כתב ואחר
שקרא הרביעי מניח הראשונה ג"כ על השלחן כדי
שיאמרו הקדים על שתייהן כדלעיל . וביום שיש ג'
ס"ת כשאומרים קדים על השני' מניחין השלישית
אלה ולא הראשונה דפשיטא שהקדים קאי על
הראשונה ג"כ בטע"ה סעי' תתל"א בהשמטה כתב
נשם א"ר ושו"ת אמרי ח"ש סי' כ"א ש"ל שטעה
בשמחת תורה ואמר קדים אחר קריאת ספר ראשון
ל"ך לומר פסם ב' אחר קריאת הספר הב' עכ"ל ;
(פ) ב"ב חוסן ישועות כ' . וכ"כ בעיון חפלה וז"ל
בסידורים נדפס הנוסח לומר בעת הנכבדה
ס"ת לאחר הקריאה וזאת התורה אשר שם משה
לפני בני ישראל על פי ה' ביד משה . ואין פירוש
לדברים אלו . כי הפסוק וזאת התורה אשר שם
משה לפני בני ישראל כי בפרשת ואתחנן . והפסוק
טל פי ה' ביד משה כי בפי' בהעלותך ומה שייכות
לערב שני פסוקים אלו . ובסידור הארז"ל דמהרי"ק
ומהר"ש ובסידור הרב המקובל ר' משה קורדווארו
ז"ל ובסידור מהר"ש ז"ל לא נרעו אלו חמשה תיבות
ע"ש . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א . עוד כ' ובס'
שערי רחמים מהגר"א כ' שם המניה בשם גדול
אחד שהי' אומר אחר פסוק וזאת התורה אשר שם
משה לבני פסוק עפ"י ה' יחנו ועפ"י ה' יסעו
ועפ"י ה' ביד משה ומה שנחבש הניסחא הניל .
עוד כתב בעיון חפלה אלל יהללו וכו' כי נשגב שמו
לבדו שכתב שלא להפסיק באמצע הפסוק אלא הקהל
יאמרו בלחש עם הש"ץ . כ"כ בשם מחלית השקל
ותיכף יאמרו הודו על ארץ ושמים וכו' ושלא
להפסיק באמירת מי שבירך כשמזכירין בה"ב .
בנזר ישראל בלקוטי רימ"א סי' פ"ה כתב וז"ל .
בשער אפרים שער י' כתב בשם הלכו"ש שיאמר מי
שברך אחר יהללו בעיד שהסית בידו . ולריך עיון
כי בלבוש כ' בהדיא שיאמר מי שברך קודם ואח"כ
יהללו . וכ"כ בא"א סק"ב עכ"ל . וכ"כ היעב"ץ
ובנהו"ש אלל דיני חדש א"ר ומרחשון לומר קודם
מי שברך ואח"כ יהללו . וכ"כ בס' חפלה למשה .
ונאלפא ביתא ונתו"ת כלל קל"א . וכ"כ בלקיטי

(פו) בהיצור שיע ס"י פ"ז ס"ז י"ז כתב . וכן כשמקדש ביום שחרית קודם הסעודה הקבוע . ואוכל פת כיסין יש לקחת שמים שלימות . וכ"כ בתו"ח כלל י' סק"ד בשמו . אבל בארמות חיים ס"י רפ"ט בהצוות הגה"ק מצערזאן זלוקליה כתב והמעיין בתו"ש ותחילת השקל ס"י רפ"ד ימלא דליתא (פירוש שאין לריך שמים שלימות) גם י"ל דאם יעשה כן ויהי הוכחה שהוא סעידת שבת ויהי קביעת זריך ברכת המזון עכ"ל . וכ"כ בברכת הבית עבר מ"ז סק"ג שא"ל לקחת שמים שלימות :

(פז) דיני קידוש במקום סעודה לעיל אלל עניני ליל שבת . בש"ע א"ח ס"י רע"ג בשע"ת סק"ז כ' ע"י באה"ט וע"י בגור"י וכו' . וכתב ברכ"י דהאידינא נהוג עלמא בפשיטות לאכול פת כיסין אחר קידוש היינו ביום ולכרך מעין ג' ואחר זמן סועדים . אך מה שנוהגין לילך לבית חתן חו"מיל' ואין שם פת כיסין אחר קידוש רק מיני מגדים וקאווי אין לו לטעום שם כלל ולא סגי במה שהמקדש ישתה כל הכוס דלדעת הגאונים חשוב כסעודה . דהיינו לשתה עצמו אבל לא מהני לאחרים עכ"ל . וכ"כ שם ס"י רפ"ט סק"ג ומסיים ועיין בברכ"י דמספר הכוונות שסידר מהר"ש וייט"ל מוכח דקידוש היום הרב ה"י אומרו מיושב וכן נהגו רבנן קשישאי בעיר הקודש ירושלים חוב"ב אמר . וכ"כ בעבודת הקודש מורה באמצע סעי' ק"ס וסעי' רט"ו . כף אחת ס"י כ"ב סעי' ו' . וכ"כ בחי"א כלל ו' ובתו"ח שם ובקש"ע ס"י ע"ז סעי' י"ד . וכ"כ בגי' לקוטי רימ"א ס"י ס"ד סק"ט בשמו . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ב בשם ש"ת שכתב בשם ברכ"י ע"ש . אך בסידור ר' שבתי כתב לאמרו מזומד עכ"ל . וכ"כ בטע"ה ק"א סעי' שס"ה בשם דרי' שכתב בשם האר"ז"ל ומסיים בשם הגהות מנהגים והמקדש מעומד מ"מ לא ישתה עד שיבש משום דת"ח לא יאכל ולא ישתה עד שיבש :

(פח) בעיון תפלה קודם קידוש דשחרית כ' . וכ"כ בס' קהלת שלמה בשם משנה ברורה יש נוהגין להתחיל על כן ברך וגו' ואין לו פירוש כלל דעל מה קאי על כן . ולפעמים מקדשין בברית מילה בבית אחר מתחילין על כן ברך והוא טעות גמור שצריך להתחיל מן זכור את יום השבת . וכן בסעודה שלישית שנוהגין לומר פסוק ויאמר משה אכלוהו וגו' ומסיים וישבות העם ביום השביעי ע"כ ברך וגו' הוא ג"כ טעות גדול ועכ"פ לריך להתחיל

(מלאחי) . אבל בש"א שער י' סעי' ל"ה כ' אמירת ר"ח פלוני ביום פלוני אצו מוטל על הליבור רק על הש"ץ לבד שהוא המכריז ומודיע שביום ההוא יהיה ר"ח ואם רוצה אומר ג"כ עם הש"ץ בלחש עכ"ל . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח הלכות ר"ח בשמים . עוד כתב בשם ש"א א"ח ר"ח ש"י ימים לא יאמר הבאים עלינו לטובה אלא יאמר הבאה עלינו בלשון יחיד וכו' כמו שאומר יחדשהו בלשון יחיד ע"ש . וכ"כ בעיון תפלה בשמו ובתו"ח :

(פד) בלקוטי מהרי"ל ובעבודת הקידוש מורה באמצע סעי' קמ"ו כתב . וכ"כ בקש"ה עניני שבת ובטע"ה סעי' ת"כ בסעודה שני' שחרית של שבת יאמר דא היא סעודתא דעתיקא קדישא וסעודתא זו היא עתיקא והוא כנגד אברהם אבינו ע"ה . סבא קדישא . ואברהם זקן בא בימים ובזכות סעודה זו יילל מדינה של גיהנם עכ"ל . וע"י לעיל אלל דיני ליל שבת מש"כ בשם ה"וש"ה ונה"ש וד"ל נוסח אחר ובשם מהרי"ח . בס"י התניא והיעב"ץ ובס"י דידן כ' לומר בסעודה בשחרית של שבת עתיקא קדישא וחקק תפוחין קדישין וזעיר אנפין . אבל בשל"ק כתב בשם כנפי יונה . וכ"כ בס"י ר"ק ובקש"ה ובס"י ישועות ישראל בשם ס' כוונת מהאר"זל והמקדש מלך פ' יתרו שפי' דברי הוזה"ק האזינו וכ"כ בס"י שער השמים לומר עתיקא קדישא . וזעיר אנפין . וחק"ל תפוחין קדישין :

(פה) בחי"א כלל נ"ז סעי' י' כ' . ובקש"ע ס"י נ"ה סעי' ה' בשחרית ש"ש כשמקדש ואוכל אח"כ מיני מזונות לריך לבסותן בשעת קידוש כמו לחם משנה . אבל באשל אברהם מהגה"ק מצוטטאטס ס"י קפ"ב כתב שא"ל לכסות אפי' שלימה בשעת הקידוש . וכ"כ בארמות חיים בשמו . וכ"כ בטע"ה בק"א סעי' רע"ט וסעי' שס"ה בשמו . וכ"כ בברכת הבית שערי ברכה שער י"ג סעי' י"ח . ושער מ"ז סעי' י' ושערי בינה סעי' נ"ו ע"ש . והטעם דלא שייך כאן שלא יראה הפת בושחו שהוא מוקדם ב' . דזה דוקא בפת גמור שחייבין לברך עליו המזי"א . ואפשר כשאין לו משקה יכולים לקדש עליו זה לריך לכסות שלא יראה בושחו דשייך בו חיוב קדימה . אבל הפת שאין מזכרים עליו בשבת המזי"א וגם אין מקדשין עליו לא שייך בו מלות קדימה ושלל יראה הפת בושחו ע"כ פוסקין שמיני מזונות אפילו שלימים אי"ל לכסות . וכ"כ בדרכי חיים שכן נהג הגה"ק בעל דברי חיים מלאנו ז"ע שלא לכסות המיני מזונות בשעת הקידוש :

להתחיל מתחילת הפסוק כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינה ביום השביעי ע"כ בדרך וגו'.. וכן שמעתי מפי הרה"ג מבוטשאטש זי"ע שסיים כן:

פס' בא"א מהדו"ח כי ברכה אחרונה על יין קידוש הוי ברכה שא"ל כיון דלכ"ע ברכה המזון פוטר הו"ל כמדרך ברכה אחרונה באמצע הסעודה. אך אם אכל פת כיסנין שיהי קידוש במים יש לבלול בעל המחי' גם גפן. וכ"כ בספר באר יעקב ק"א בשמו:

בפרמ"ג במ"ז סי' רפ"ט כי דע דקידוש היום דרבנן ואפי"ה נשים חייבות בו וכמ"ש במג"א סי' ר"א אות י"א כל מילי דשבת איש ואשה שוין אף בדרבנן ע"כ. וכי"כ בס"י ר"א במ"ז סק"ו דבקידוש היום שחרית נמי נשים חייבות מדרבנן. וכי"כ בדה"ח וכי"כ בנזר ישראל בשמו בס"י ס"ג בלקוטי רימ"א סק"ג. וכ"כ בקש"ע סי' ע"ז. וכי"כ בנהו"ש עוד כי בשם הג' בחו"ש. וכי"כ בחו"ש כלל ו' סק"כ בשם הד"ט שגשים שאינם יודעין להתפלל רק אומרים בבוקר איזה תחנה דיו"א"ס בזה כמשי"כ במג"א סי' ע"ז. יקדשו בתחלה ואסור להם לשחות אפילו מים או טהע וכדומה קודם קידוש. דשחותרה להם לאכול קודם התפלה חייבין ג"כ לקדש אף קודם תפלתן עכ"ל:

צ' במג"א סי' תקל"ז סק"ג כי בחשו' מהרי"ם סי' נ"ד כי מהרי"ם קידוש בניתו קידושא רבא ואמר הטעם לפי שהוא דאורייתא עכ"ל. וכ"כ בסה"ש"ן סי' תקס"ג. וכי הלבוש ר"ל קידוש דשחרית דיו"ט הנקרא קידושא רבא. ועי' סי' רפ"ט דאין קיי"ל שהוא דרבנן. ובס"י רע"א סק"א כי וכי"כ בנא"ה"ט ח"ל. ודע דהקידוש ביו"ט הוא דרבנן כמשי"כ הרמב"ם פרק כ"ט מ"מ יש לו כל דין קידוש של שבת ואם אין לו אלא כיום אחד של שבת קודם. וכי"כ בש"ע הרב והיעב"ן. והיגועס מגדים כי דה"ס ביו"ט לריך להיות הקידוש במקום סעודה. במש"א הלכות ר"ה סי' תקל"ז סעי' ג' כי אחר הקידוש שוחה עוד רביעית יין ג"כ חשוב קידוש במקום סעודה או יאכל מיני חרנומא מחמשה מינים ללא ידי קידוש במקום סעודה וכו'. וכי"כ בחי"א כלל ו' אות כ"א וכ"כ. וכי"כ בקש"ע סי' ע"ז סעי' י"ד. ועי' משי"כ לעיל סעי' נ' בשם אבן עזר דמסיק להלכה דסגי באם שחה כל הכוס של קידוש לבד ע"ש. ועי' עוד שם משי"כ בשם א"א וארחות חיים. ולפי"ז ביו"ט של פסח שאין לנו פת כיסנין

יש להזהר לנהוג או לשחות עוד כוס יין חוץ מכוס של קידוש שיהא במקום סעודה או כמו שפסק אבן עזר ואח"ז מותר לאכול מאכל שעושין מתפוחי אדמה (שנקרא קעזליך) או פירות אכל בלא זה אסור לאכול. או תיכף לאחר הקידוש לאכול סעודה קצת שיהי קידוש במקום סעודה:

צא בש"ע חו"ח סי' קפ"ג סעי' י' כי בשם הרמב"ם והמרדכי שגם ברכה מפין שלש לריך לאמרה מיושב. וכי"כ בזכור לאברהם בשם. וכן פסק הפמ"ג במ"ז סי' ח"ב סק"א. וכי"כ בדה"ח. וכי"כ בברכת הבית שער א' סעי' פ"ח. וכי"כ בטע"ה בק"א סעי' קע"ב בשם בית יוסף. בלקוטי מהרי"ח ח"ב כי ועי' בהגמיי"מ ובמחזור ויטרי דגם בשחרית לריך להיות מפה פריסס על הלחם כמו בליל שבת ובכתבי האר"ז"ל כי שלריך ג"כ ב' אגודת הדם כמו בליל שבת עכ"ל:

צב בש"ע חו"ח סי' רע"ד סעי' א' כי. בולע על שתי ככרות. וכי"כ באה"ט וגם הנשים חייבות לבלוט על שתי ככרות (מרדכי בשם ר"ח אבודרהם). וכי"כ בש"ע הרב שם ובס"י ר"א סעי' ח' כי דנשים חייבות בסעודה ג' כמו אנשים וכן לבלוט על שתי ככרות בכל סעודה שלכל מעשה שבת איש ואשה שוים. וכי"כ בפרמ"ג סק"א שגם הנשים מחוייבים בלחם משנה שבו ג"כ בנס המן. וכי"כ בדה"ח. וכי"כ בחי"א כלל ז' אות א' שכל אדם מישראל בין איש או אשה חייבים לאכול בשבת ג' סעודות ומחוייבים בלחם משנה אפי' אוכל הרבה פעמים בשבת וזכר למן. וכי"כ בחו"ש שם בשם א"ר רש"ז פמ"ג דה"ח דלכל מעשה שבת איש ואשה שוין. וכי"כ בקש"ע סי' ע"ז סעי' ע"ז ובמסגרת שם:

צג באשר אברהם כי דיו"א"ס ידי חובת לחם משנה בשמיטה מהבולע. גם שהברכה של נהנין אינו יולא ידי חובתו ומדרך בפני עצמו. מ"מ מלות לחם משנה על הנביעה קודם הנחת האכילה מהני בכך שליחות. ומהני גם קודם נט"י שהרי יכול לברך המוציא על פחות מכזית בלא נטילת ידים. ונטילת ידים אינו הפסק ושי"ך מיכלא ונטילת ידים בפעם אחד. וכ"כ בארחות חיים סי' רע"ד בשמו. וכי"כ במנחה חדשה בס"ס מנח"ש סי' ע"ז סק"מ מ"ב. וכי"כ בא"א מהדו"ח סי' ט' ומסיים ומ"מ אם הי' דעתו שעי' פכובו יתן לו לחם משנה אינו יולא י"ח. עוד כי בארחות חיים שם ועיין בשו"ת נחלה לישראל שחוכך להחמיר כשאין

הַזֶּה בְּאַחֲרֵי:

(צו) בְּמַחֲנֶה יְהוּדָה אֲזַהְרוֹת חִי רָאוֹן אֹת י"ז כ'.
הַעוֹלָם נוֹהֲגִין לַהֲעֵמִיד בְּעֶשְׂרֵי
לְכָבוֹד שֶׁבַח מִן קִטְיוֹת שְׁקוּרִין בְּאֶדְלִיךְ (אוּ בְּאֶדְלֶטֶךְ
אוּ פֶּאֶסְאֵלִים) וּבְשֶׁבַח כְּשִׁמוֹצִיָּין הַקְדִּירָה מֵהַחֲנוּךְ
מִסְנִיָּין אֶת הַרוֹטֵב מֵהַקִּטְיוֹת לַחֹץ אוּ לַחֹךְ כְּלִי
מֵאֹס הַנִּקְרָא שֶׁאֵף אוּ לִיבֵר וְזֶה הוּא אִיסוּר
דְּאֻרִייתָא וְחִיֵּיב חֲטָאָה דְּהוּי צוֹרֵר פִּסּוּלָה מִחוּךְ
הָאוֹכֵל דְּאִפִּילוּ מִסֵּין צִידוֹ וְאִפִּילוּ הָאוֹכֵל מֵרֹבֶה
וְאִפִּילוּ כְּדִי לֵאכּוֹל לֵאלֹתֵי אִיסוּר כְּמִצְוָה בְּשִׁעַ אֻמָּה
הַלְכוֹת שֶׁבַח סִי שִׁיט סִי ד' ע"כ יִזְהִיר כָּל אֶחָד
אֶת בִּיב לַעֲרוֹת אֶת הַרוֹטֵב מֵהַקִּטְיוֹת לַחוּךְ כְּלִי
נָקִיָּה לַקְדִּירָה אוּ לַקְעֵרָה שִׁיכּוֹלוּ לַעֲשׂוֹת אֶחָד קֶלֶט
מֵהַרוֹטֵב דְּבִזָּה לֹא הוּי צוֹרֵר רַק כְּמִפְרִיד אוֹכֵל
מֵאוֹכֵל:

(צו) שֶׁם אֹת יֵיט כִּי וְכֵן בְּסִפְרִים כְּשִׁמְחָפֶשֶׁת אִיזָה
סִפְרֵי בֵּין סִפְרִים שְׂאִינֵם יִיכָרִים לוֹ וְלִקַּח צִידוֹ
כְּמִיִּם סִפְרֵי שְׂאִינֵם לִרְיָךְ לוֹ עֲכָשִׁין וּמִנִּיחוֹ מִן הַלֵּד
עַד שְׂמִינֵי לִידוֹ הַסִּפְרֵי שְׂלִרְיָךְ לוֹ עֲכָשִׁין זֶה גַם כֵּן
אִיסוּר מִשּׁוֹם צוֹרֵר וְבִזָּה אֵין תִּקְנָה לַהֲכִין מִעֵשֶׁשׁ כִּי
לַעֲשֹׂת אִינוּ יוֹדֵעַ אִיזָה סִפְרֵי שְׂלִרְיָךְ בְּשֶׁבַח ע"כ
לִרְיָךְ לִיזְהֵר כְּשִׁמְיָנֵי לִידוֹ סִפְרֵי שְׂאִינֵם לִרְיָךְ לוֹ יֵעִיין
בּו ע"כ פ' קֶלֶט אִיזָה עֵינִן קוֹדֵם שְׂמִינִחוֹ מִידוֹ וְבִזָּה
אִינוּ עוֹשֶׂה אֹתוֹ פִּסּוּלָה וְהוּי כְּמִפְרִיד אוֹכֵל מֵאוֹכֵל
וְלִדְבַר זֶה הָעֲרִינוּ חֲכָם גְּדוֹל וְלִיקָק ע"כ:

(צו) בְּשִׁעַ הַרֵב סִי שִׁיט סִי ח' כִּי כֶּסֶם שִׁשׁ
אִיסוּר צִרִירָה בְּאוֹכְלִין כִּי יֵשֶׁנוּ בְּשֶׁאֵר
דְּבָרִים . כְּגוֹן בְּכָלִים וּבְמַלְבוּשִׁים וּבְסִפְרִים . כְּגוֹן
אֵם הִיוּ לַפִּנּוּי בִּי מִיָּיִם מִעוֹרֵבִים וְרוֹלָה לְכַרּוֹר מִן
אֶחָד מִחֲבִירוֹ כְּדִי לַהֲשַׁתֵּם כֹּו הָרִי מִן זֶה חֲשׁוֹב
כְּאוֹכֵל וְהַשְׂנִי חֲשׁוֹב כְּפִסּוּלָה וְלִרְיָךְ לְכַרּוֹר הָאוֹכֵל
מִחוּךְ הַפִּסּוּלָה וְלֹא לַהֲיַפֵּךְ אֲעִפִּי שֶׁאֶחָד מֵהֶם גְּדוֹל
מִחֲבִירוֹ וְיִכָּר בְּפִנִּי עֲלָמוֹ . וְגַם לִרְיָךְ שִׁיבְרוֹר כְּדִי
לַהֲשַׁתֵּם כֹּו לֵאלֹתֵי כְּמִיִּם בְּשִׁי מִינִי אוֹכְלִין ע"כ.
וְכִי בְּחִי"א כָּלִל ט"ז סִי ב' . וְכִי בְּמִסְנֶה
סִי פ' בְּהַגְהוֹת וּבְסִי יִשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל וְזִיל אֵם רֹלָה
לְכַרּוֹר אִיזָה סִפְרִים לֹא יִכְרּוֹר רַק סְמוּךְ לִימּוֹד
וְאִזּוּ מוֹתֵר מִשּׁוֹם צִרִירָה . וְכִי בְּעִטָּה קִיָּא סִי
רִס"ח מִשְׁמֹו וּמִסִּים וּמִיָּם אֵם מוֹנָחִים מְלַבּוּשִׁים זֶה
עַל זֶה אוּ שְׂתוּלָה אֶחָד ע"ג חֲבִירוֹ וְהוּא לִרְיָךְ
לַהֲחַתֵּן מוֹתֵר לַהֲסִיר הַבְּגָדִים הַעֲלִיוִיִם וְלִקַּח אֶת
זֶה שְׂלִרְיָךְ מִשּׁוֹם דְּהוּי כְּמוֹ פִּסּוּלָה שְׂמוֹנָה ע"ג אוֹכֵל
אוּ שִׁי מִינִי אוֹכֵל שְׂמוֹנָה אֶחָד ע"ג חֲבִירוֹ שְׂמוֹת
לְפִזֵּר אֶת הַפִּסּוּלָה וְלִיקַח אֶת הָאוֹכֵל . וְעוֹד דְּהוּי

כְּמוֹ

כְּשִׁאֵין לֶחֶם מִשְׁנֶה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד דְּלֹא מֵהִנִּי שִׁיבְרוֹ
נִשִּׁים זֶה אֶחָד זֶה עַל שְׁנֵי לַחֲמִים . מִטַּעַם כָּל
הָעוֹמֵד לַחֲתוּךְ כַּחֲתוּךְ דְּמִי . וְעִי בְּשׁוּיָה גוֹר אֲרִי
יְהוּדָה סִי אִי ע"כ:

(צו) בְּשִׁעַ אֻמָּה סִי רִנִּיָּא סִי ר' כ' . הַגִּיָּה
וְאֵם סוֹעֵד הַרְבֵּה פַעֲמִים בְּשֶׁבַח לִרְיָךְ
לְכָל סְעוּדָה שְׂחִי כְּכֹרוֹת שְׁלִימוֹת . וְכִי בְּשִׁעַ הַרֵב
סִי ז' . וְכִי בְּחִי"א וּבְקִשִּׁיעַ שֶׁם . וְכִי בְּסִפְרֵי
קֶהֶלֶת שְׁלֵמָה וּבְנִי"ו וּבְקֶשֶׁל"ה בְּשֶׁם הַמְּקוֹבָלִים שְׂאִפִּי
בְּסְעוּדָה ג' לִרְיָכִים לֶחֶם מִשְׁנֶה : בְּשִׁעַ הַרֵב סִי
רִע"ד סִי ה' כ' . וְכִי בְּעִבְרוֹת הַקּוֹדֶשׁ מוֹרָה
בְּאֶלְבֶּט סִי קמ"ה וְאִפִּילוּ אֶכֶל אֶדָם כָּל מִינִי
מִעֲדָנִים וּמִינִי תַבְשִׁילִין הַרְבֵּה . אֲעִפִּי שֶׁהֵם מִחֲמַשְׁת
הַמִּינִים אִינוּ יוֹלָא יְדֵי חוֹבָה ג' סְעוּדוֹת שְׂחִיבֵי אֶדָם
לְסְעוּדָה בְּשֶׁבַח עַד שִׁיֵּאכֵל לֶחֶם שְׂמִינִי עֲלִיוֹ הַמּוֹצִיא
וּבְרִהֲמִין (וְעוֹד שְׂעִיקֵר סְעוּדָה בְּשֶׁבַח הַלֶּחֶם שְׂעִלִּין
יְחִי הָאֶדָם) לְפִי שְׁלֵגִי אֲכִילָה הַמֵּן שְׂמִמָּה לְמִדּוֹ
ג' סְעוּדוֹת נֶאֱמַר בָּהּ לֶחֶם שְׂנֵאֲמֵר (שְׂמוֹת ט"ו)
וְיִאֲמֵר אֱלִיהֶם מִשֶּׁה הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נִתָּן וְגו'. תו'
ע"פ קִיָּא וְהָרִאשִׁי שֶׁם סִי ה' וּבְכִרְכּוֹת מ"ט ב'
וּבְסִמָּין ע"כ:

(צו) בְּפִמ"ג סִי רִנִּיָּא כִּי בְּשֶׁם חו"שׁ שְׂחִי בְּשֶׁם
שְׂכֵנִי"ג . וְכִי בְּסִי קֶהֶלֶת שְׁלֵמָה
בְּשֶׁמוֹ . וּבְנִי"ו סִי י"ד בְּשֶׁמוֹ . נוֹהֲגִים לֵאכּוֹל בְּשֶׁבַח
קִטְיוֹת וּבָלִים מְנוּשִׁלִים בְּקִלְיֹתֵיהֶם שְׂמִמִּינִים
אֹתָם בְּחוּךְ הַחֲנוּךְ מִפְּנֵי אֲכָלוֹ שֶׁל מִשֶּׁה רִבִּינוּ ע"ה
שְׂמִת בְּשֶׁבַח . וְכִי בְּלִקוּטֵי מֵהַר"ח ח"ב דף ע"ו
ע"ש מֵה שְׂמִתָּרֵן מִפְּנֵי מֵה אֵין אוֹכְלִים בְּסְעוּדָה ג'
בְּשֶׁר כִּי אִזּוּ נִסְחָלֵק מִשֶּׁה רִבִּינוּ וּמִסִּים דִּישׁוּעָה בְּאִמָּת
לֵאכּוֹל בְּסְעִידָה ג' צִלִּים . וְכִי בְּדִי"ל אֹת ב' סִי
ד' לֵאכּוֹל צִלִּים וּבָלִים וּקִטְיוֹת בְּשֶׁבַח לִזְכֹּר הַשְּׁלֵשָׁה
לְדִיקָים שְׂנִסְחָלְקוּ מִן הָעוֹלָם בְּשֶׁבַח וְהֵם מִשֶּׁה דוֹד
וְיוֹסֵף . וְכִי עוֹד טַעַם הַמִּנְהַג לֵאכּוֹל רִגְלִים בְּשֶׁבַח
ע"ש . וְעִי בְּעִטָּה סִי שִׁס"ח שִׁס"ט מֵה שְׂכֵנִי
בְּשֶׁם י' אֶהֱרֵן וְסִי שִׁס"ג בְּהַשְׁמָטָה . בְּשִׁעַ אֻמָּה
סִי רִנִּיָּא סִי ח' בְּהַגִּיָּה בְּשֶׁם בְּעַל הַמֶּאֱוֹר פ"ג דְּשֶׁבַח
וּכְלָצוֹ כִּי מִלּוֹה לַהֲטָמִין לְשֶׁבַח כְּדִי שִׁיֵּאכֵל חֲמִין
בְּשֶׁבַח כִּי זֶה כְּבוֹד וְעוֹנֵג לְשֶׁבַח . וְכִי מִי שְׂאִינוּ
מֵאִמִּין דְּבִדְרֵי הַחֲכָמִים וְאוֹסֵר אֲכִילָה חֲמִין בְּשֶׁבַח
חִיִּשְׁיָן שְׂמָא אֲפִיקוֹרֶם הוּא . וְכִי מִגִּיָּא בְּשֶׁם מִטִּים
אֲבֵל מִי שְׂמוּזִק לוֹ הַחֲמִין מוֹתֵר לֵאכּוֹל לֹאֵן .
וְכִי בְּשִׁעַ הַרֵב . וְכִי בְּלִקוּטֵי מֵהַר"ח ח"ב וּמִסִּים
שִׁשׁ בְּאֲכִילָה חֲמִין בְּשֶׁבַח סוֹד וְכוּנָה וְיִסְדָּתָם בְּהַרְרֵי
קוֹדֶשׁ . וְכִי בְּחִי"א כָּלִל ז' סִי ב' בְּשֶׁם הַרְזִיָּה

כמו קליפת הפירות שמוחר לקלוף :

צט) בש"ע א"ח ס"י ש"ח סע"י מ' כ' כל בהמה ח"י ועוף מדדים אותם בחצר בשבת דהיינו באותו צלוארין ובגדדן ומוליכן אם לריכים הצעלי חיים לכך ובלגד שלא יגביהם בטנין שיטקרו רגליהם מן הארץ דמוקלים הם ואסור לטלטלם . חוץ מהרנגולת שאין מדרין מפני שמגבהה עננה מן הארץ ונמצא זה מטלטלה וכו' . וכ"כ בש"ע הרב סע"י פ"ט שאפילו התרנגולת לריכה לכך אסור לדרות אותה . וכ"כ בזר ישראל ס"י י' ח"ג ובח"א כלל ל' אות ד' . וכ"כ בקש"ע ס"י פ"ז סע"י כ' כ"א . וכי במסגרת סק"ז שרריך למחות בגשים שלא ילודו חרנגולת הכורחה מן הבית שיש בזה חיוז חסאת חיו ע"י פמ"ג בא"ח ס"ס סט"ז .

ק) בש"ע ס"י חל"ז סע"י ו' כ' . אוחזים וחרנגול"י ויונים שצבית או שצחצר העומדים לאכילה מותר ללודן צו"ט וא"ל זימון . וכ' מג"ח סק"ז . וה"ה שאר עופות שהן בני חרבות ובאין לבלובן לערב ומזונותן עליך הוי ל"י כנילודין וכו' . אבל אוחזן שקנה מחדש ועדיין לא הורגלו בביתו ואין באין לבלובן לערב דינן כשאר חיה ועוף שכל מה שאסור מדאורייתא אין חילוק בין שבת ליו"ט . עוד כי מג"ח סק"ח . מותר ללודן . משום שמחת יו"ט אבל כשאין רריך לאכלן אסור ללודן . וכ"כ באה"ט סק"ו . וכ"כ בח"א כלל פ"ח אות א' ב' . ומסיים ירא שמים ראוי לזהר שיברור מערב יו"ט חזיה שרונה לשחוט דשמא אותה שיטול ימלא שהוא כחושה ונמצא בטלטל שלא ללודן :

קא) בש"ע ת" ס"י רל"ב סק"א כ' . וע"י בש"ע בשם ס"י הכוונות דזמן עטיפת צליית בחפלת מנחה של שבת הוא אחר קדיש דקדושה ובא לציון וכו' . כדי שיתעסק בצליית בעת רלון . ובנגיד ומזהר כי שאין לכסות הפנים בטלית גם מגליסי המלח מעם הטלית . וכ"כ בס"י היעב"ץ וז"ל כתבי הארז"ל זמן הנחת טלית עם צליית במנחה של שבת קודם שתאמר ואני חפלתי . כדי שתשים הצליית בעת רלון . ואנו אין מכסים הפנים בטלית . וכ"כ בסידור חפלה ישרה . וכ"כ באור לריקים דף ל"ט . ובש"ע הארז"ל דף כ' ע"ב . ובס"י נומ"ל דף כ"ה ע"ב . וכ"כ בהנהגות ההל"ה ק מזידוטשוב ומסיים שצשעת עטיפה י"ה המלח מגולה כמשיכ בסידור הארז"ל :

קב) ב'ב"ב בני יששכר חדשי כסליו טנח מאמר ג' אות מ"ז בשאלות הנה בצליית

יש בח"י חפלה כענין שנאמר חפלה לעני כי יטטוף עפ"י כחצי מרן יחטוף בצליית קודם שיאמר ואני חפלתי . וכ"כ בעיון חפלה וכו' עוד אמנם אם אין שם ס"ת דאז אומרים ואני חפלתי ח"כ אחר ובא לציון ואח"כ קדים אימתי ילכש הטלית . ונראה שילכוש ג"כ קודם ואני חפלתי וע"ש טעמו ומסיים בכה"ג ילכש קודם ובא לציון . וכ"כ בנז"י לקוטי רימ"א ס"י פ"ו סק"א כמשיכ בשם ש"ע ונומ"ל והיעב"ץ . וכ"כ בלקוטי מהר"ח בשם הכוונות . ובהשמטה בשם ס"י ר' שצ"י דזמן עטיפת הצליית בשבת מנחה קודם שיאמר השי"ן ואני חפלתי . ובנה"ש וס"י ר' שצ"י כ' שלא יאמר ואני חפלתי עד שפותחין הארון . וכ"כ בטע"ה ח"א סע"י שפ"ד :

קג) ב' בד"צ אות ב' סע"י א' בשם המקובלים . וכ"כ בטע"ה סע"י ש"כ בשם חו"ש טעם המנהג . לומר ערבית ליל שבת וינוחו בה . ובשחרית זו . ובחפלת מנחה כס . משום דבערבית הם הקדושין והוי ככלה בבית אביה שהשמחה תלוי בה . ובשחרית הוי ככלה בבית חמיה שהשמחה תלוי בו . ובחפלת מנחה היא היחוד והשמחה תלוי בשניהם אומרים כס . וכ"כ בלקוטי מהר"ח ח"ב בשם בש"ח שכי בשם שכה"ג . ולריכים לומר בחפלת מנחה ש"ש שבתות קדשך דוקא שמספרו מ"ב . כי מחטורר עתה כל השם מ"ב של אנה בכה וכו' . כ"כ במשנת חסידים ובש"ע הרב ובסידור הרב . וכ"כ בקש"ע ס"י ע"ו . ובשו"ע חכמה שם . ובס"י ישועות ישראל . וכ"כ בלקוטי מהר"ח ח"ב . וכן נדפס בס"י עולת תמיד ובסידור הארז"ל וכ"כ בהנהגות מההל"ה ק מזידוטשוב וזולקת"ה :

קד) בש"ע א"ח ס"י רל"א סע"י ו' כ' . נשים חייבות בסעודה שלישית . וכ' טו"ז דעל כולם הוא אומר אכלוהו היום ובין אנשים ובין נשים נחרצו לאכילה זו . פירוש שאף הן היו באותו הנס של המן . דלחם משנה לקטו כולם בע"ש . וכ"כ אבודרהם בשם ר"ח . וכ"כ מג"ח סק"א דלכל מילי דשבת איש ואשה שוין . וכ"כ בש"ע הרב והיוש"ה שער ח' פרק י"ב . וכ"כ בנז"י ס"י י"ה סע"י א' . וכ"כ בקש"ע ס"י ע"ז סע"י ט"ז . וכ"כ בנה"ש ומסיים ויש להבינס גודל שכרה וחומר עוגשה כדי לזכותם במלואה זו . וכ"כ בלקוטי מהר"ח ח"ב :

קה) ב' בנה"ש בשם ס"י ח"א הזהיר בסעודה ג' בימי החורף יקבל שכר על קיומה בימי הקיץ שאם לא יקיימנה בחורף נודע הדבר שמה

שמה שסיעד נקץ סעודה ג' אינו רק מפני היותו רעב . ובזכרו תורת משה סיד כ'. אוי להם לאנשי המבטלים אפילו סעודה אחת כי הם מראים בעלמם שאינם מזרע ישראל כדאיתא בזוהר יתרו . ואם קשה לו לאכול יחזוק איש עכ"פ לכזית פת . וכיכ כתיב סי' ל"ה משמו . וכיכ בלקיטי מהרי"ח משמו . עוד כי בשם סי' דברי אמת מההלסיק מלובלין פי בלק דלכך קורין לסעודה ג' בשם שלש סעודות שזנה הוא מקיים כל הני סעודות כי בסעודת הראשונות הוא רעב וכו' אך בסעודה זו הוא מגלה שהוא לשם שמים שגם בראשונות אפילו לא היה תאב היה מקיים ג"כ . וכיכ בטע"ה סעי' שני בשמו . ועי' בד"ל אות ט' סעי' ו' בשם מ"מ י' טעמים על ג' סעודות לשבת :

(ק) באור זרוע כי בשם שלחן ארבע . אמרו חז"ל חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת . והטעם כנגד ג' מעלות עליונות שהם ג' סעודות אשר לנפש בחיים הנלחמים האמיתיים הנקראים חיי עולם הבא ולרור החיים ראשונה מדת שמור שהוא המלכות . שניה מדת זכור שהוא הרחמים . שלישית המקור העליון הנקרא אין . כמיש והחכמה מאין ת לא . ועתה התבונן ופקח עיני שכלך במעלות המקיים ג' סעודות ושכר העולם המעומד והגנוז לו בכוונה העליונה הזאת הראוי הוא בודאי להגלל מן הני פרענות עכ"ל :

(קז) בסידור או"י בלקיטי ה' שבת כי בשם מטה משה י' טעמים על ג' סעודות ש"ס ומביאם בקיצור : (א) לרמוז על שבת גדול ושבת בראשית ושבת מתן תורה . (ב) נגד אברהם יצחק יעקב ימין שמאל גי' . (ג) נגד ג' אותיות של חסד . (ד) עדין נהר גן . (ה) נגד קדוש קי' ק' והפוחת אחת מהן מחסר קדושה אחת ח"ו . (ו) נגד בית דאשון שני שלישי . (ז) נגד השם יה"ו הבא בשבת לשמוח עם ישראל ולכך יש בו קרבן מוסף . (ח) נגד כתר חכמה בינה . (ט) נגד חסד גבורה תפארת . י' נגד נפש רוח נשמה וכל הפוחת אחד מהן ח"ו הורג את הנפש ע"כ לריקים לזוהר בזה עכ"ל :

שמה שסיעד נקץ סעודה ג' אינו רק מפני היותו רעב . ובזכרו תורת משה סיד כ'. אוי להם לאנשי המבטלים אפילו סעודה אחת כי הם מראים בעלמם שאינם מזרע ישראל כדאיתא בזוהר יתרו . ואם קשה לו לאכול יחזוק איש עכ"פ לכזית פת . וכיכ כתיב סי' ל"ה משמו . וכיכ בלקיטי מהרי"ח משמו . עוד כי בשם סי' דברי אמת מההלסיק מלובלין פי בלק דלכך קורין לסעודה ג' בשם שלש סעודות שזנה הוא מקיים כל הני סעודות כי בסעודת הראשונות הוא רעב וכו' אך בסעודה זו הוא מגלה שהוא לשם שמים שגם בראשונות אפילו לא היה תאב היה מקיים ג"כ . וכיכ בטע"ה סעי' שני בשמו . ועי' בד"ל אות ט' סעי' ו' בשם מ"מ י' טעמים על ג' סעודות לשבת :

(ק) באור זרוע כי בשם שלחן ארבע . אמרו חז"ל חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת . והטעם כנגד ג' מעלות עליונות שהם ג' סעודות אשר לנפש בחיים הנלחמים האמיתיים הנקראים חיי עולם הבא ולרור החיים ראשונה מדת שמור שהוא המלכות . שניה מדת זכור שהוא הרחמים . שלישית המקור העליון הנקרא אין . כמיש והחכמה מאין ת לא . ועתה התבונן ופקח עיני שכלך במעלות המקיים ג' סעודות ושכר העולם המעומד והגנוז לו בכוונה העליונה הזאת הראוי הוא בודאי להגלל מן הני פרענות עכ"ל :

(קז) בסידור או"י בלקיטי ה' שבת כי בשם מטה משה י' טעמים על ג' סעודות ש"ס ומביאם בקיצור : (א) לרמוז על שבת גדול ושבת בראשית ושבת מתן תורה . (ב) נגד אברהם יצחק יעקב ימין שמאל גי' . (ג) נגד ג' אותיות של חסד . (ד) עדין נהר גן . (ה) נגד קדוש קי' ק' והפוחת אחת מהן מחסר קדושה אחת ח"ו . (ו) נגד בית דאשון שני שלישי . (ז) נגד השם יה"ו הבא בשבת לשמוח עם ישראל ולכך יש בו קרבן מוסף . (ח) נגד כתר חכמה בינה . (ט) נגד חסד גבורה תפארת . י' נגד נפש רוח נשמה וכל הפוחת אחד מהן ח"ו הורג את הנפש ע"כ לריקים לזוהר בזה עכ"ל :

(קח) כי בלקיטי מהרי"ל. ובעבודת הקודש מורה באלכס אות קמ"ו . וכ"כ בקשליה עניני שבת ובטע"ה סעי' ח"כ . בסעודה ג' אחר מנחה ש"ס יאמר דא היא סעידתא דזעיר אנפין וסעודה זו היא זעיר . והיא כנגד יעקב אביהם של שבטים נפש . והיא פת רגון בריאת עולם

קדושת יו"ט וזללהיה כשהי' מזכין ו' ברכות בסעודת ג' הי' שותה ממנו המזכך וגם נתנו להכלה לשמות אכל לא להחתן וכו' עכ"ל. ובטעיה ק"א סצ"י תתקנ"ג כי ראיתי אצל אדמו"ר ההל"ק מאלעסק זלוקיל שבסעודה ג' הי' בעלמו מזכך בהמ"ז ואמר הברכות על הכוס ב' גי' ואח"כ הי' שותה ונתן להחתן והכלה גי' לשמות וכו' עכ"ל. ועי' באר"ח:

ק"ג) בש"ע סי' רל"ט סצ"י י' כי. הג"ה בשם הכל בו לשאוב מים בכל מולאי שבת. כי בארה של מרים (בימה של טבריה) סובב כל מוש"ק כל הבארות וכל מעינות ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתפסא מכל תחלואיו עכ"ל. ובכל בו ובלבוש מניא מפשה רב במוכה שחין שהלכה אשתו במוש"ק לשאוב מים ונודמן לה בארה של מרים ושאלה מאותו המים ונתעכבה בדרך וכעס עליה בעלה ונפל כדה משכמה ונפלה מטיפי מים על בשרו ונתפסא. ובמדרש רבה פי' אחרי פ' כ"ב הביא מפשה במוכה שחין שירד לטבול בטבריה ואירע ולפה לבארה של מרים ואסחי ונתפסא. וכיכ בש"ע הרב. ונהו"ש. ובנו"י סי' ל"ו. ובלקוטי מהרי"ח ח"ב. וטעמ"מ סעי' תכ"ג כי בשם האגודה ובשם כל בו:

ק"ד) ב"ב' כתר שם טוב כי. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשם ס' שבחי הבעש"ט. וכ"כ בנהו"ש וטעמ"מ דף נ"א שפעם אחד הי' הבעש"ט בכפר אחד והיה שם בשבת עם מיניו שלו ובהניע זמן השלש סעודות גם המחזיק הכפר קיבץ כמה אנשים מהכפרים וישב ואכל ושתה עמהם והאריך בזמירות שירות ותשבחות להשיית. וראה הבעש"ט ז"ע שהוא מקובל מחוד למעלה. וקראו אחר הסעודה ושאל אותו מאיזה טעם אתה עושה זה לבזבז כל כך על סעודה ג' והשיב לו הנה שמעתי הקולס חומרים הלא נשמתי בין אנשים מישראל. ושמעתי שנשבת יש לכל אחד מישראל נשמה יתירה ובמול"ש ילדה ממנו וחמרתי גם אני תלך נשמה יתירה שלי בין אנשים מישראל. ע"כ אני מאסף אנשי מישראל והנהו הדבר מאוד. ועי' בנז"ט ח"א אות ש' סצ"י י"ב הקודש. ועי' בד"ל סוף ח"א אות ש' סצ"י י"ב מש"כ בשם שלהיק. ועי' לעיל סצ"י ל"ה:

קטו) בש"ע סי' רל"ה במג"א ובאה"ט כי במלשיק נריך לאמרו מעומד ויהי נועם וגו'. וכיכ בשע"ת בשם מהר"ח לאמרו כלו בעמידה. וטעם עפ"י קוד. וכ"כ היעב"ץ. ונהו"ש בשם פרע"ת

אכל מים שבנית שרי לשמות. וכ"ש שאר משקין דשרי. וי"א דאין אסור אלא חוץ י"ב חודש של אביו ואמו. וי"א דאסור זה של שמיית מים אינו רק בצרכ שבת. וכיכ בש"ע הרב ובנו"י סי' נ"ה. ובלקוטי מהרי"ח. וכיכ בטעיה סצ"י רנ"ז בהשמטה בשם שו"ת בנימין זאב סי' קס"א שכי' בשם מסכת גן עדן או פרק גן עדן וכו' ומסיים אכל לאחר שנה קבל כבר את דינו ומותר:

ק"א) בש"ע סי' רל"ט סעי' א' כי. אסור לאכול שום דבר או אפילו לשמות יין או שאר משקין חוץ ממים משתחשך עד שיכדיל. וכי באור לריקים למהר"ם פאפירש' סי' כ"ט סצ"י ל"א בשם פרי עץ חיים. וכ"כ היעב"ץ ונהו"ש. ובש"ע האריז"ל ונגיד ומלוא. האריז"ל הזכיר מאוד שלא לשמות מים קידם הבדלה ואמר כי השותה מים בזמן ההוא (ס"א השותה מים בין השמשות של מוש"ק) ימות באסכרה ר"ל. והוא שכבר בירך ברכהמ"ז אכל אם היה אוכל בשלחן בסעודה ג' ונמשכה סעודתו עד זמן שראוי לומר הבדלה. יוכל לשמות בתוך הסעודה קידם הבדלה ואין בכך כלום. ומכאן נראה שמה שכתב בגמרא כל מאן דשתי מ"א בין שמיא ימות באסכרה. י"א בין השמשות דליל שבת. וי"א בין השמשות דמולאי שבת. וכן הלכתא דכליל שבת אסור מן הדין מפני הקידוש של לילה ובין השמשות דמולאי שבת אסור מפני סכנת האסכרה ר"ל עכ"ל. וכיכ בלקוטי רימ"א סי' נ"ה סק"י. ובתו"ח כלל ח' בשם פרע"ת שער י"ח סכ"ד. ובמסגרת השלחן סי' נ"ז ובמנחת שבת שם ס"ק י"א בשם האריז"ל:

ק"ב) ב' בחי"א כלל ח' סעי' כ'. הי' אוכל בשבת וחשכה לו גומר סעודתו ומזכך בהמ"ז על הכוס ומותר לשמותו ומי שאינו נוהר בכל השנה לנרץ על הכוס גם עתה אסור לשמות הכוס. ודוקא כוודאי חשיכה אסור אכל בספק חשיכה מותר לשמות הכוס אפי' מי שאינו נוהר. וכי בתו"ח סק"ד בשם אחרונים אכל כשמזכין ו' ברכות אכל חתן וכלה או מותר לשמות הכוס אפי' כוודאי חשיכה. ונלחם הפנים שעל קש"ט סי' מ"ד כ' ולפינן הזכרת שבת בברכה אחרונה שעל הכוס אם הוא יין אם הוא שותה כשהוא לילה לא יזכיר בה של שבת. ואם ביום א' הוא ר"ח יזכיר בברכה אחרונה של ר"ח וכן הורה הג' מהר"ם א"ש. ועי' בלקוטי מהרי"ח ח"ב שכי' וז"ל ראיתי המנהג אצל באדמו"ר הגה"ק בעל ייטב לב ובני אדמו"ר בעל

ועודכן סגולה שנאמר זאתם תהיה לי ממלכת כהנים
וצוי קדוש עב"ל. ובג"ז סי' כ"ג ח"א סעי' ו' כ'
כשם שעת' אבל לא מבדילין על חלב או לאקרין
וואסיר ומכ"ש על קאווע :

קטז) בש"ע סי' רל"ז סעי' ח' כ'. נשים חייבות
בהבדלה כשם שחייבות בקידוש. ויש
מי שחולק. הג"ה ע"כ לא יבדיל לעלמן רק ישמעו
הבדלה מן האנשים. וכ"כ בטו"ז סק"ז כמש"כ
הרמ"א. והמג"א סק"א ח' כ' שדעת הכ"ח שרשאות
להבדיל לעלמם ומסיים המג"א והעיקר כדעת הכ"ח
עב"ל. והיענין סק"י כ' נשים חייבות בהבדלה
כמו שחייבות בקידוש. וכך היא הלכה. ואעפ"כ
כל מה דאפשר להן לשמעה מאנשים עדיף טפי.
כדי לחוש לדעת החולק. בש"ע הרב סעי' י"ט כ'
לא יבדיל זכר לנשים מי שאין לר"ך להבדיל בשביל
עלמם שכבר ילא ידי חובתו וגם אין זכרים אחרים
גדולים או קטנים שומעים ממנו אלא נשים בלבד
וכו'. אבל הנשים עלמן יכולות להבדיל לעלמם
וכו' וכ"כ בחי"א כלל ח' אות י"ב. ובקש"ע סי'
ל"ו. ובד"ה סעי' ג' ומסיים וגם להבדיל לעלמם
אינם רשאים :

ק"ז) בג"ז ישראל סי' כ"ג ח"א אות ט"ז כ' אבל
הנשים בעלמם רשאים להבדיל. וכ'
בלקוטי רימ"א נשם זכור לאברהם בערך הבדלה
שהביא כמה פוסקים שס"ל דאפילו מי שהבדיל כבר
יכול להבדיל לנשים וסיים שם וז"ל וכן מסיק הרב
בר"י וז"ל אנו אין לנו אלא דברי מרן דחייבות וכו'
פ"ש כמה פוסקים שהביא ומסיים דמידי פלוגתא
לא ילאנו במילי דברכות. וע"י מהר"ח שהביא
דיעות כזה : בארחות חיים כ' וע"י דברכ"י אות
ז' שהעלה כדעת הרמב"ם והמחבר דנשים מבדילות
לעלמן. וגם אם הבדיל האיש מותר להבדיל לנשים
וכ"כ בס' נזירות שמסון וזה ברור עב"ל. וכ"כ
במנחת שבת בלמנחה חדשה סי' ל"ז בשמו :

ק"ח) במג"א סי' רל"ז סק"ד כ' לא ישתה עד
שישכ (מט"מ מנהגים גמרא). והגו
הנשים שלא לשחות מכוס של הבדלה ועיין הטעם
בשליה. (הטעם לפי שפן הדעת שאכל אדם הראשון
וחטא בו גפן היה ואמרו מלמד שסחטה ענבים
ונתנה לו וע"י החטא ניתן לה דם נדות להבדילה
מן האדם ע"כ אין לה לשחות יין הבדלה שהוא מן
גפן. ועוד מפני שחוש כבשה כרו של עולם).
עוד שם כ' בשל"ה בה' קידוש כוס של הבדלה רגיל
המבדיל לשחות בלו ואין משקה ממנו בני הבית ,

וב"כ

פרש"ח. ובד"ה. ובקש"ע. ובחי"א. וכ"כ בש"ע
האר"ל ובג"ז ומלוה. והישי"ה בשם האר"ל.
עוד ב' אם חל י"ט או יום הכפורים באמצע
השבוע אפילו בערב שבת ח"א ויהי נועם
וגו' כיון שאומרים ומעשה ידינו כוננה עלינו לר"ך
שיהיה כל השבת ימים ראויים למלאכה. וכיון
שא"א ויהי נועם ח"א ג"כ ואתה קדוש. ואם חל
ססח בשבת אז ח"א במושק שלפניו ויהי נועם
משום דבערב פסח אסור במלאכה. אבל כשהל
י"ט אחרים בשבת אומרים ויהי נועם. אפי' כשהל
י"כ בשבת אומרים במושק שלפניו. וגם כשהל
פורים באמצע השבוע אומרים ג"כ. ופמ"ג במ"ז
סק"ב כ' שיאמר אף כשהל פסח בשבת. והיענין
כ' דהעיקר שלא יאמר. דברכי יוסף כ' שראה
לקלח גדולי הדור שאף שלא היו אומרים הליבור
ויהי נועם במושק כשהל י"ט באמצע השבוע הם
היו אומרים בלחש כי פמ"ג סוד מוכרח אמירת
ויהי נועם בכל מושק. ואומרים ויתן לך בכל
מושק לחול אף בשבת חוה"מ אומרים. כ"כ בזה"ט
סי' תל"א בשם מנהגים לאמרו וכ"כ בפמ"ג ומהר"ל.
אבל האיר סי' ת"ל כ' בשם הכל בו שא"א במושק
חוה"מ וע"ש שהא"ר ג"כ מסכים לזה דהוי כו"ט.
וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ג בשמם. ובג"ז בלקוטי
רימ"א סי' פ"ז סק"ז כ' ואומרים ויתן לך בכל
מושק לחול אף בשבת חוה"מ חוץ בטי"ב (מ"ז סק"ג)
וע"י בוכ"ל ח"א ע' הבדלה שכי בשם האר"ל שה"י
אומר ויתן לך אפי' שנשאר לילות אין ללמוד פסוק
כליל מולאי שבת קודש שרי קודם סעודה ד' עכ"ל:
ברמ"א סי' תרל"ג סעי' ח' כ'. וכ"כ מהר"ל
ומנהגים והאבודרהם והגמ"מ לומר ויתן לך במושק
שחל בו פורים. וכ"כ בעטו"ק ובד"ה וקש"ע
ותו"ח. וכ"כ בארחות חיים בשם סי' משא חיים
אות ע"א ובס' קהלת שלמה בשם פמ"ג. בהנכונות
כ' שכן נהג ההל"ק מזידוטשוב כמש"כ דברכ"י
לעיל :

קטז) בחי"א כלל ח' אות י"ג כ' הבדלה אינו
אלא על יין או שכר וכיוצא בו מה
שהוא חמר מדינה וכו' חוץ מן המים ולא על הפת
וכו' וכ' בתו"ח או שכר. פ"י אם אין לו יין מותר
אפילו בשכר וכיוצא בו אבל לכתחלה יסדר חמר יין
דוקא. כ"כ האחרונים. כ' בס' לידה לדרך ובשלה"ק
(אהמ"ח וכ"כ במנחה חדשה בשם סי' עונג שבת
מבעל ילקוט הראובני ובשם שלה"ק ולידה לדרך)
כל המבדיל על היין במושק הקב"ה קורא אותו קדוש

לד לארץ. וכיכ כס" יסועות ישראל. וזכ"ל ח"ב
אות ט' סעי' ז' בשם מדרש תלפיות. וכ"כ בטעיה
סעי' חכ"ד בשם היעב"ץ. ובשם מדרש תלפיות.
עוד כי בקי"א סעי' תחקמ"ז בשם תולדות מנחם
מי שרולה שאשתו תאריך ימים יכפול הטלית
במולא ש"ק:

קכב) בש"ע א"ח סי' ט' כ' לעולם יסדר אדם
שלחנו במוש"ק כדי ללות את השבת
אפילו אינו לריך אלא לכזית. וכי מניא בגמרא
משמע לבשל בשר או דבר אחר במוש"ק וכו'. וכי
מחלית השקל בגמרא דף קי"ט ע"א כי חמין במוש"ק
רפואה. פת חמה במוש"ק רפואה ר' אבהו עבדין
ליה כל מוש"ק עגלא תלתא אפיג דלא אכל מיניה
אלא כולייחא וע"י בטו"ז שכי לעולם יסדר וכו'
כמו בליל שבת. וכי בשם מנ"א דנשים חייבות
כמו אנשים וכו'. ובאה"ט כי (שלחנו) פי' בפריסת
מפה על השלחן ושאר מינים הנוהגים אלו בעריכת
השלחן משום כבוד שבת. והזמירות יזמר אחר
הבדלה ע"י טו"ז עכ"ל. וכ"כ בש"ע הרב. ועיין
בא"ח מהדו"ת סי' ש' משיכ בזה. ומסיים שרייכים
לשמות במוש"ק בסעודה כיון שהאבר אינה נכסה רק
מסעודה ההוא וממנו תחילת תחיית המתים הוא
העלם. ועלמות נהנים משתיה כמשאחז"ל אורות
היכר בעלמות אס היה י"ן מזוג. ומימ יש גיכ
סמיכה על שחיית י"ן הבדלה היטב:

קכג) בש"ע ת"כ. וכיכ כס"ס משפט לוק סעי'
מ"ח וז"ל. במחזיק ברכה כ' בשם
מהרש"א באגדת שבת דף קי"ט. וכ"כ רבינו הרמ"ם
מפא"י באלפסי זוטא דטוב לעשות דבר מחודש
לסעודת מלוה מלכה דנטי סעודה באנפי נפשה
ולא משיריים לבד וכו'. עוד כי בשם הא"ר שכ'
בשם השליה מי שמפסיק מצע"י יטרוח להכין
סעודה מלוה מלכה גם לאחרים וילמוד דינים
ומאמרים השייכים לסעודה זו. ובס' זכירה כתב
סוד גדול בסעודת מלוה מלכה שעי"ז נילול מחיבוב
הקבר. וזוכה לעמוד בתחיית המתים. וכ"כ בדי"ל
בשם קהלת יעקב ומסיים והוא תיקון לחטא לשון
הרע. ותיקון לדברים בטלים:

קכד) בש"ע סי' ר"ה כי הניגה בשם הטור נהגו
לומר ולהזכיר אליהו הנביא במוש"ק
להתפלל שיבא ויבשרנו הגאולה. וע"י מנ"א. וכיכ
בנה"ש סעי' י' שכל המזכיר שם אליהו יכ פעמים
ילליל בלימודו וכו'. וכ"כ בנ"י סי' פ"ז בלקוטי
רימ"א וכי הטעם בשם מהרי"ל דאיתא בתוספות
דבמוש"ק

וכ"כ בזה"ש סק"ה. ובש"ע הרב. ובקש"ל
בשמו. ובנ"י סי' כ"ג ח"א סעי' ד' וזכירה.
ובקש"ט סי' ל"ו סעי' ז'. ובתו"ח כלל ח' סק"א
ובמהרי"ח בשם השבלי לקט ובשם סדר היום.
וזכ"ל אות ה' סעי' ג'. ובטע"ה סעי' תי"ז בשמו:
קיש) בש"ע סי' רנ"ט סעי' ט' כי. אס רולה
לסעוד חוכף להבדלה לריך לזכר שלא
יבא לחם לשלחן קודם הבדלה. ואס הביא פירס
עליו מפה ומכסנו. לפי שהוא מוקדם בפסוק
(דברים ח' כי חטה ושעורה וגפן וגו') ולריך
להקדימו אס לא יכסנו. וכ"כ בש"ע הרב.
והיעב"ץ. ודעה. ובתשנ"ץ כי כשהוא מבדיל
במוש"ק או במולא יו"ט על שלחנו מכסה הפת
כמו שעושים אלא קידוש בשבת ויו"ט עכ"ל. כי
בסי' הארז"ל. וכ"כ בש"ע הארז"ל ונניד ומלוה
וגה"ש. ועבודת הקודש מורה צאלב"ב סי' ה' סעי'
קס"ג הארז"ל היה נוהג לומר אחר הבדלה ויתן לך
כדי להמשיך תחלת ימי החול בפסוקי ראון וברכה.
וכ"כ בלקוטי מהרי"ה בשם משנת חסידים שכתב
בשם הארז"ל:

קכ) ב' בשע"ת סי' תקל"ט. וכיכ באשל אברהם
סי' רנ"ח סעי' א'. מה שנוהגים למוע
מלומר ויתן לך בבייה הטעם שעדיין לא ברכו בורא
מאורי האש ואין כוון להנות מהנר קודם הברכה
כי רוב העולם אינם יכולים בעל פה. לכן יזמר
טוב לומר אחר הבדלה עכ"ל. וכ"כ בארחות חיים
ובנ"י סי' פ"ז בלקוטי רימ"א ושכיכ איר ובמהגנים
ובמקרא קודש סי' ה"א סק"י דמבדילין קודם ואחר
כך אומרים ויתן לך. וכיכ במנחת שנת סי' ל"ו
סקט"ו בשם טיקרי דינים חא"ח סי' י"ג סעי' א'
שכתב בשם נחפה זכסף ובשם נאמן שמואל ושכן
דעת הכל בו ומהריק"ש עכ"ל:

קכא) במנ"א סי' ש' כי מהרי"ל היה לו טלית
של שבת והיה כופלו בכל מולא
שבת כדי להתעסק במלוה מיד עכ"ל. וכן היו
עושין אנשי נפורי עכ"ל מניא. ובש"ע הרב כתב יש
מדקדקין שיהיה לו טלית מיוחד של מלוה מיוחדת לשבת
ובכל מולא"ק מקפלו כדי להתעסק במלוה מיד.
וכי' ביסועות חכמה סי' ל"ו סעי' ד' בשם סי'
הנהגות אדם פכ"ד וס' זכירה שכי בשם המקובלים
וז"ל במוש"ק יקפל טליתו מיד כי הוא סכנה אס
אינו מקפלו. דהקליפות מחדקיס בהטלית. ואס
שכח ולא קפלו מיד במוש"ק כדיעבד אזי למחר
בנוקר כשמניח הטלית יקח הטלית וינער אותו מכל

נפטים נמלן הסרין ונקצט הפטיש. והוא לא מסר פכ"ל. וכ"ל נחמ" לקוטי רימ"א ס"י נ"ו סקצ'י. ונחמ"א ונלקוטי מהרי"א הג' נכס מנה משה ומסיים וי' ב' קוים נחמ" וממנו היה האדם נפח המהי"א והוא המקנל טונג ופוש' אחר מיתח האדם ושרטו וטקרו מעלם השמים ונכן כל הזכיר כשורה זו יפה ששצט נחמ"א ונפשו נחמטני רב טונג הנפון ללדיקס וכו' פכ"ל. וי"י נערך ס"י ס"י ע' דבר יקר. וי"ב צד"ל ח"צ אומ ס' פטי' ג' :

קב(ב) ב"ב יפה לנכ נכס קמר חרמות ישר וי"ל. דאף שהוא שצט נחמ"א ונפשו קל"א

נחמ"א ושהיה מ"ת דחוק ח"ט לאכול כשורה מלוא מלכה ונה' יללל שלא לערך לאכול מאכלים ומשקים מי המרים לרפואה. וכ"כ נחמ"א חייס ס"י ס"י וי' וי"י נכס חייס מטי ח' אומ ס"י. וי"ב נחמ"א יאטונ' נחמ"א. וכטע"ה. שם נכ"א סג"י חיי' כ' נכס ההלכה מלכילין ונקלל"ה וי"ב צד"ל ח"צ אומ ס' פטי' ג' . לכן ששה רצוני המחנך כט"ע ח"ה ס"י ס' ביטון כטי טנמו לערן חורב לאכול כשורה מלוא מלכה. וכטונ' ח"ט ו"כ ס"י נפטי טנמו לערן חורב לאכול כשורה ר"ח כרי שרי"א הפנין חסור צעירי הטולס :

קב(ח) כ' ב"ב דברי יחזקאל טעם נכשורות מלוא מלכה אומרים לחקוני כשורות

שלא פטמים וכשורות שצט אומרים ככל כשורה רק שצט אומ. מאוס דכורות מלוא מלכה הוא מדברי סופרים ודברי סופרים לריבים חזוק וזמר משל מורה לכן אומרים נים לחקוני לחזק הדבר . ור"ה לרבר מחשבה נבי עומר נחמ"א נגמח דף

ס"ה כ"ל הן טונגין וכו' חקלור והם אומרים לו קלור נים על כל דבר ודבר וכו' הרי חזין דנפיש נחמ"א הדבר פכ"ל. וכ"כ נטע"ה סג"י חכ"ל נכמו. וי"ב נלקוטי מהרי"א נכס ס"י ר' שג"י טעם שאלומרים נחמ"א ק' דא הוא כשורות דדור פלכא בשורה מטיני שאלחא נפרק כ' דשנח דף ל'. שאלח הקרי' לור שימות נשנח. ט"כ ככל נחמ"א ה' דוד טוסה כשורה גדולה על שלא ממ נחמו שצט. והם שאלח אומרים ככל נחמ"א ק' דא הוא כשורות דדור מלכה נחמ"א :

קב(ט) בעשרות הקודש מורה נחמ"א פטי' קב"ד כ' . כשורה רבישית אחר הצדלה

פליאה נשנח ומלוא מחזקו הקבר וי' שלא יוכל לשבת נכס ישנח נחמ"א ויכון להשאר צרכה כשורות החול מקודשת השנח. וי"ב נחמ"א ס"י מר"ע

דנחמ"א ירש אלוהי חמה סן הא"י'ס ונחמ"א וכו' של שומרי שנח. ונחמ"א ס"ס רל"ט כ' שקבלה הוא שטור לשכמה וי"ו דרכי מלכילין ככל השנח. שם ס"י ל"ו כ' נכס הישע"ן ודח"ה שיהר מלור לומר דנפיש וכו' סומן טור ומול טור וכו' שג"י אור"ה וכו' כ' הוא נכר נגמ"א וירשלאי וכל הסוסקים היצלו לאמרו. וכ"כ נקשליה נכס המושפח"א. ונחמ"א כלל ח' סקקיד נכמס. ור"ל אומ ח' סג"י י"ג נכס שיע ורל"ה. טור כ' נכס ח"ר שג"י נכס אגודרס טעם טכמו שטונ' הי"ל"ה לטמן להכדיל צין קודש לחול כן אלוהי כשורה יצדיל צין כשירים לספולס שציטאל. וטיש טור טעם נכס הישע"ן : במש"א ס"י ח"ר סג"י כ' ח' חל וי"ט נחמ"א ח"ה פומזים והזכרת אלוהי נשאר נחמ"א לחול מאוס כבוד וי"ט. ט"י ס"י רל"ה ונחמ"א :

קב(ד) כ' דמש"א שם וי"ל. כ' נ"י נכס טיל נכס סדורים דאכר י' נחמ"א יסכורי שמו ואינו נהנה נחמ"א אלא נחמ"א פכ"ל. וי"ב פרימ"ג נחמ"א וי"ו ח"ס כוונמו ללוח המלך. וי"ב נקשליה דף ס"ג נכס שיה הטעם מאוס דכל טמנות קבלו הלה מאכלה ען הדעת (שהי' נערב שצט. והייתה נגור נעבור שאלל ח"ס הרלשון מען הדעת כיוס השט') אכל טלס זה זה כיון שאליו נהנה מאוס אכילה רק נחמ"א מאוס זה לא קבל שום הנאה מאכלה ען הדעת שהי' נערב שצט וי"ב לא נקנסה טליו הנזורה כ' טפר אמה ואל טפר מאסר ומקרייס ואליו שצט לעולם. וי"י נטישה אומ חכ"ה נהשטסה :

קב(ה) כ' הישע"ן רל"ה נכסרים אורות הטלס לוח של השדרה. וי"ט שקלוליו יסכורי שאליו נהנה מאוס אכילה. כ' ח"ס מוז הסעורה של מוש"א. ואמרו שגמנו כנין גוף האדם. והוא לכדו שאלח נקבר אחר. רקבון טלמות הנוף. כ' מוז טעלס מחמיל המחיי"א לעמיד. כחורכ פרש"א ואצ"ה כ'. גרמ"א מר יחמ"א מן נישא חמות ארש"א שטול לא חמרקב ולא חמליל נעסכ"ה לעלמין. נחמ"א יאטונ' ס"י ל"ו כ' וי"ל. כ' נחמ"א על חמ"א וי"ב נחמ"א רכ"ה סיע נכס המרדש. דשאל אחר אומ ר' יאטונ' כ' חנינ"ה מטיקן הקב"ה מנין של שורה ח"ל מטיקן נחמ"א מחמ"ס. אחר לו מלוח חיי"א ליה. השליכו נחמ"א ולא נפרק נחמ"א ולא נחמ"א חמ"א פרמייס ולא נקמן נחמו על סקרון והנה

ל"ו סקט"ז שאנשי מעשה נהגו ללמוד קודם סעודת מושיק. והיושיה שער ח' פירק י"ג כ' בשם הארז"ל שלא להסיר בגדי שבת עד אחר סעודת מלוה מלכה. והאוכלים אותה אחר ארבע שעות בלילה לא ילא ידי חובתו. וכ"כ בנהו"ש ומסיים ויש שכתבו שעד חלות לילה ילא ידי חובתו: בא"א מהנה"ק מבוטשאטש ז"ע סי' קע"ד סעי' ד' כ' והנהגים בסעודת הלויית שבת קודש אין חיוב שיהיה בפת ויכול להיות אחר הרבה שעות מהבדלה וגם ביום שלאחר כך כל שכוונתו בשביל כבוד הלויית שבת. ויש גדולי הדור שנוהגים כן. או אפשר בכל יום ג' דלכתר שבת. וכ"כ בלקוטי מהר"ח ח"ב. ובטעיה ח"ש משמו. עוד כ' בשם ס' לבושי מכלול סי' ד' ש' שהנה"ק ר' שמעון מיעריסלאב ז"ע היה אוכל המלוה מלכה עם אנשים ביום ח' בלתי עכ"ל. וכ"כ בדרכי חיים שהנה"ק בעל ד"ח מלאח ז"ע אכל סעודת מלוה מלכה ביום ח' בבוקר ולא היה כותב שום דבר קודם אכילתו ולפעמים הי' מנגינים אז איש חסיד וכו':

קלג) במנהגת שבת סי' ל"ו סק"ל כ'. אשר בימי הבעש"ט הקדוש ז"ע אירע לאחד שיצרו הרע בווער בקרבו ומסר אי"ע לכפירה ל"ע ועי"ז שהי' רגיל תמיד לקיים סעודת מלוה מלכה פיתחו איש אחד עפ"י ציווי הבעש"ט שיקיים גם עתה קודם הכפירה סעודה זו וכשהתחיל לעסוס מסעודה זו נשחנס דעתו לעזבה ונילו. ועוד פשט אחד נודמן שאיש אחד תעה למקום גדודי לסטיה והדבר הי' במושיק ויען שהיה רגיל לקיים תמיד סעודה זו ביקש מהלכטים שיניחוהו עכ"פ לקיים מצות סעודת מלוה מלכה קודם שיהרגוהו ובחור כך בא אליו דוד מלך ישראל ע"ה בדמות איזה שר והצילו מהמות ועוד שמעתי נפלאות גדולות מענין סעודת מלוה מלכה ולכן אשרי למי שזהר לקיימה עכ"ל:

קלד) שם בס"ס שיווי המנחה כ' ובתשובת מור ואהלות באוהל בשמים סי' י"א הביא בשם הנה"ק הרי ישראל מרוזין ז"ע שרמו בפסוק. והנה סלס מונב ארצה וראשו מגיע השמימה. סליס רית ס'עודת לויית מ'לכה. מונב ארצה. פירוש שאין העולם נזהרים בזה. אבל ראשו מגיע השמימה פירוש כי מלאכי אלקים מלאכים של שבת פוליס ויורדים בו. תיבת ב"ו ר"ת ביום וז"ו עכ"ל. ושמעתי בשם גדולים ולדיקים שבמושיק מזה לספר איזה ענין מהתנא אלקי הר' ישראל בעש"ט. ויש סמך

חר"ב סעי' מ"ז ומסיים שבעשיית יחדר יחד לקיים מלוה זה בפת וע"י בחלק המגן שם. בח"א כלל ח' אות ל"ו כ' אשרי למי שמקיים סעודת מלוה מלכה בפת ולמי שאינ' לו לאכול פת עכ"פ יאכל מיני מזונות וזהו חוב גמור. וכ"כ בקש"ע סי' ל"ו סעי' י"ג ומסיים או לקיימה בפירות. וכ"כ בגי' בלקוטי רימ"א סי' ל"ו סק"ה וז"ל וע"י בזכ"ל ח"ה ובגיד ומלוה ושפית ש' מאוד לריך לזהר בסעודה רביעי וכו' ובתו"ש כ' דגם עני המוטל על הדקה נותנים לו גם לסעודת מלוה מלכה. וירכה בנרות וכו' עכ"ל:

קל) בס' דברי יאחק אות ל"ג כ' בשם הנה"ק המפורסים מויה משורם זושא זוקלה"ה על מאמר הגמרא פרק כל כחדי. חמין במולאי שבת מלוגמא (פירוש רפואה). והנה לא ביארו הגמרא לאיזה דבר הוא רפואה רק אמרו בסתם שהוא מלוגמא. ואמר הוא ז"ל שהוא רפואה שלא יהיה לו עצבות והוא מרומז בפסוק ומחנש לעצבותם כי כן אותיות מ'ח'ב'ש' ר"ת חמין במולאי שבת מלוגמא"א וסמך ליה לעצבותם לומר שהוא רפואה לעצבות ושמעתי בשם איזה לדיק מפורסים שטוב לומר כן בפה בפירוש בעת אכילת או שתיית חמין אזי יאמר חמין במולאי שבת מלוגמא. וכ"כ באחרות חיים ובטעיה ק"א בשם הנה"ק מו"ה ארי' דיבוש חב"ד"ק ווישינלא זוקלה"ה. וכ"כ בחלק המגן סי' חרי"ב בהשמטה בשם ד"י ובס' ברית אברהם בשמו: קלא) בל"הוסיף מהרי"ח כ' וכ"כ בנהו"ש בשם פמ"ג ומחנה"ש דגם נשים יקיימו סעודה זו. וכ' בלקוטי רימ"א סי' ל"ד סק"ה ואפשר דנשים אין חייבות בסעודה זו אך ראוי גם לנשים לקיים סעודה זו. ובס' דברי יאחק אות ל"ב כ' בשם הנה"ק הרבי ר' ארימלך בעה"מ ס' נועם ארימלך זוקלה"ה שסגולה לנשים שלא יתקשו בלידתן הוא שיאכלו בכל מולאי שבת קודש איזה דבר לשם מצות סעודת מלוה מלכה ואף גם יאמרו בפה מלא לשם מצות סעודת מלוה מלכה ועל ידי זה ילדו בנקל בעזרת הש"ת עכ"ל. וכ"כ בספר ברית אבות דף ג' ובטעיה"מ עניני סגולות בשמו: קלב) ב' בשע"ת בשם תלמודי הארז"ל. וכ"כ בש"ע הארז"ל ונומ"ל ובקשליה בשם המקובלים ובהו"ש בשם הארז"ל וז"ל. הנפש יתירה אינה הולכת לגמרי עד עת סעודת מושיק. לכן אין ראוי להתעסק במלאכה שאינה לאוכל נפש עד אחר סעודת מושיק. וכ' במנחת שבת סימן

לעשותן חדשים. או להחיר את התפירות ולכבס
היטב נחמין ובאפר בשופשוף ובחביטה):
(ג) **להבשיר** התנור קודם הטיחה שילכו הגחלים
על פני כולו ושיהי' הנילולות נחזין
הימנו. גם הכירה שלפני התנור לריך ללבו או
להטיחו בטיט כפוי אלבע ששם נוחים המלות
בלקחם מהתנור ולא יהא בטיט שום תבן ושכולת
של קש:

(ד) **לשאוב** מים בין השמשות בין שימשא וכוכביא
(אה"מ כי הפוסקים ששיעור בין
השמשות הוא י"ג מיניט וחצי קודם לאח ג' כוכבים
בינונים. ואם לא יוכל לשער את הזמן יקדים
קלח ובלבד שלא ישאב קודם שקיעת החמה ולא
ישאבים ע"י עכו"ם אלא ע"י ישראל א"א) ושיעמוד
המים עכ"פ י"ב שעות בתלום. ואם ישאוב על
דרך משל שעה ששית לא ילוש עד אחר שעה ששית
בבוקר. ויזהר לשאוב שיהי' די על כל היום המחרת
לבל יטרך להוסיף ע"י ביטול:

(ה) **אם** אופין ביום אי' ישאוב המים לכתחלה מבין
השמשות יום ה'. ואם שכה ביום ה' יש
תקנה לשאוב מים יום ו' אחר שקיעת החמה ע"י
שאלת חכם:

(ו) **להעמיד** המים במקום הקר. (אה"מ בש"ע
או"ח סי' תניה סעי' א' כי. ואם
הזמן חס יניחם במרתף שהוא קר. ואם הזמן
קר יניחם באויר כי המרתף הוא חם ולריך להשכים
ולהכניסם לבית קודם שיזרח השמש ואפילו ביום
המעונן):

(ז) **ליזהר** שלא ללוש ולערך המלות במקום השמש.
ולא בחדר שאופין בו ולא יסיקו באותו
החדר התנור של חורף. ויזהר שלא ללוש בגד חלון
פחות אפילו אין השמש זורחת שמה. ואם לש ביום
המעונן לריך ש"ח:

(ח) **בבעקנים** לא יהא סדק או טלחי. ובמדרה
לא יהא סדק וחריץ. ולא בשלחן
היינו הכרעטיר שטורכין עליו:

(ט) **להחליף** הבעקנים אחר כל ב' עיסות עכ"פ
גם להחליף המדרות בכל עיסה
שאחר שנתחמם תחתיו מחמין מיד קודם האפי':
(י) **לנקות** בכל עת השלחן והאווילגער העלגער
בזוכות:

(יא) **שלא** יגעו המלות זה בזה בתנור. ולא יקחו
ויסירנה קודם האפי' דהיינו שיקרמו
פניהם עכ"פ:

ולא

סמך לזה מס' תולדות יעקב יוסף פי' בלק ברה"מ
והנה שכי' שאחיה השילוני היה רבו של אליהו הנביא
ורבו של הכעש"ס. וא"כ כמו שמלוא להזכיר שם
אליהו הנביא כמו כן מלוא להזכיר שם הכעש"ס
הקי' ז"ע עכ"ל שירי המנחה. אה"מ שמעתי בשם
ההלסיק מהר"ם מפעווארסק ז"ע שאמר פשוט על
המדרש מלחמי דוד עבדי אמר המדרש היכן מלאו
נכד"ם ואמר שהוא ר"ת **בם** עורה דוד **במלכה**:
קלה) **במאור** ושמש פי' ויגש בפסוק והיה כי
יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם
כי וז"ל איתא בזה"ק שבסיפורי מעשיות מרומזים
סודות עמוקים וכו'. אה"מ שמעתי מחסידים
שאמרו ששמו מלויק שבמוש"ק מלוא לספר חיזה
סיפור מאלו שלשה גדולי עולם ומסוגל לשלשה
דברים. א) מהתנא אלקי הכעש"ט הקדוש ומסוגל
לכניס. ב) מההל"ק רבי ר' אלימלך בעה"מ
נועם אלימלך ומסוגל לחיים. ג) מאחיו ההל"ק
רבי ר' משולם זישא ומסוגל למזוני. עוד שמעתי
בשם ההלסיק מהר"י מריזין שאמר לחסידיו שלא
דוקא במוש"ק מלוא לספר אלא בכל עת הוא מלוא
לספר ולאו דוקא מאלו הג' לדיקים אלא מכל
הלדיקים גדולי עולם. ולאו דוקא לאלו ג' דברים
לכד הוא מסוגל אלא לכל דבר שבעולם הוא מסוגל.
ומסוגל ליראת שמים ולהמתקת הדינים לדבר
מההל"ק מבארדיטשוב ולהזכיר שמו כזה דאי יצחק
בן שרה סאסא:

סימן ו'. עניני מצות.

העתקה מס' ייטב פנים לשבת הגדול
מהגה"ק מסיגעט ז"ע. וב"ב בשבו
בספר הין צדה והם דברים נחוצים
לב"ב בני ישראל:

(א) **להזהיר** שלא לקנות שום אדם חטים מהבא
בידו או קמה כי יש בתבואה כמה
חטים מחומלים וקנענליך ולובעלעם שאינו בטל
בששים. רק יקנו מחטים או קמה הנטחן לאורך
הכלל ברחיים המיוחד המנוקה בכל האפשר. וע"י
בתשו' בית אפרים או"ח סי' מ' ומה"ס סי' קכ"ז
וחסד לאברהם סי' מ"ו לענין שעת הדחק:
(ב) **לכתחלה** ראוי להמחין שני מעת לעת אחר
העמינה ועכ"פ לא פחות ממעת לעת (אה"מ כי
הפוסקים. השקים שמיחיס בהם את הקמה טוב

הנותר בחושים :

(כא) **שלא** ללוש בעריבה של פן כי אי אפשר לנקרו ולהדירו היטב שלא ישאר בו מעט צלק . (אה"מ כי הפוסקים אם נמלא בתוך העיסה גרעין תבואה קודם פסח יכול מן העיסה כצויו אלצע סניב הגרעין וישליך והשאר מותר) :
(כב) **לדעמיה** איש נאמן ותלמוד חכם אלל כל אופה להשגיח בעיגל פקיהא על כל עשויי שיהא נעשה לשמה ועפ"י הדת כנאמר למעלה :

(כג) **הל"ש** עיסה עם ביצים לצורך קטנים ויש בו שיעור חלה לא יפריש חלה מעיסה זו רק מעיסה הנילשת במים יפריש ג"כ על עיסה הניל :
(כד) **במקומות** הללו שרגילין לאכול כל השנה פת של טעוגערע נכון לזהר מלאכלו בפסח ויש ע"ז כמה טעמים ואפילו אם נאפה כמו מלה של חוטים :

(כה) **שם** סעי' י"ז בדיני דריקה כי הקאנוע הנומח בגערטנער הוא קטניות ואסור לשחוחו בפסח כיון שגדל בערביטין דמי למרדיל שאסור מטעם זה כמ"ס בטו"ז סי' תני"ג כנ"ל :

(כו) **שם** כל מיני גרויפין חמץ ואסור להשהותן ולריך למוכרן קודם פסח אפילו של טאטערקע כי יש נחוכו מטורב תבואה (ח"א) :

(כז) **שלא** לחלוב בפסח בכלי חמץ להניחו לאחר הפסח כמבואר בפוסקים :

(כח) **שלא** להגשיל שום כלי כשהוא בן יומא אפי' בשעת היתר חמץ . וזהר להסיר החלודה קידם הגעלה . יש להגשיל קודם שעה חמישית בעוד שמותר לאכול ואחר כך לריך לזהר בכמה אזהרות יותר כמבואר בש"ע :

(כט) **לא** ישתמש בכלי חרס פארלעלאן במקום שיש לחוש שמא היה שואלין לסעודה . ע"כ לריך לקנותן רק ממי שהיה רואה שעת שלקחו אותו מהחיר :

(ל) **לדודיר** במקום שמשימים הרבה טשלינט בתנור מכמה שכנים לכסות כל הכלים בכסוי שטארץ שמא ימלא שאלה חלילה באיזה מהן :

(לא) **לדחיר** הזפק והקורקנן קידם הכהוב שמא ימלא בו חטים וכדומה : שלא לשחות בפ"ף חדשה ביו"ט מפני שהוא מחסמו אלא ישתה בו מעיו"ט :

(לב) **בשחר** ע"פ נשנת סעודה שלישית שניהם כאחד

(יב) **ורא** יקחו המלה האפוי על מלה שלא נאפה עדיין :

(יג) **שלא** יהא מונח המלה חליה בתנור וחליה חוץ לתנור על הכירה ששם מתחמם ולא נאפה ומחמץ :

(יד) **אם** נתחממה המלה יולאנה כמרדה אחרת שאין משתמש בו :

(טו) **הל"ש**ין והעורכין והרעדלירט לא יעמוד שום אחד מהן במקום התנור רק במקום אחר שאין מרגישין חום התנור (אה"מ בפע"ג אי"א סק"א כי יאחותן אופנים שקורין מלה רעדליך לריך להחליף בכל עת וליקה אחרים וכ"ו והראשונים יטלם לתנור וינזן אח"כ שלא יהיו חמין בשעת ניקר וטוב יותר לעשות הניקר ברעדליך לפי שנעשה במהרה וכ"ו עכ"ל . וכ"כ בס' חקי חיים בשמו . וכ"כ במסגרת השלחן סי' ק"י סק"ו בשמי) :

(טז) **יודרו** שלא ללוש לעת ערב רק לאור היום :
(יז) **המיר"ע** טעפיל ראוי להחמיר לדעת קלח הפוסקים שלא יחזיק יותר ממדת ליטער וח"י : (אה"מ בשם הפוסקים שהלש העיסה יחתוך לפרינו . והמודד את הקמח לא יתקרב אל העיסה או אל המים . ושלא להניח את היד על הקמח שלא לצורך . כי היד מתחממת קלח . ולא לידחוק את הקמח תוך המדה כי יש לחוש שלא יהא נילוש יפה וישאר בתוך המלה משהו קמח ושלא להניח את הקמח סמוך למים . שלא יפול מאבק הקמח לתוך המים ואם לש עיסה רכה לא יוסף זה קמח להעבירה) :

(יח) **שלא** יקחו חציות של יין למים שלנו כי אם אחר הגעלה ובשעת הדחק מותר ע"י הדמה :

(יט) **נבון** ליקח מלה שלימה לצורך חלה כדעת רש"ל (אה"מ ובס' חקי חיים כתב בשם ס' אור לפארו וליי דאחר אפוי' כשלקח מן המלות חלה ומשליכים מלה אחת לאש זהו שיש לתלות החימוץ . וכי היעב"ן שמאזהר לו ליקח חלה מהמלות שיך להאשה אם אפשר) :

(כ) **לדודיר** ליקח חלה מהמלות ע"י לירוף סל קידם יו"ט ואם שכח לריך ש"ח . ואם לא הי' בכל עיסה לבד שיעור חלה כ"א כנהוג לאפות עיסה פחות משיעור אזי הכל מלרפין ומותר לאכול ביו"ט ואח"כ להפריש בחו"מ . ואם היה בכל עיסה לבד שיעור חלה כאמור למעלה אז לריך לשיר מעט מכל מלה ומלה שאוכל ולהפריש מזה

כאחד טובים. יחלק סעודה שחרית לשתיים וגם יוכל מטעם נשר ודגים מן המנחה ולמעלה ולא הרבה. וגם בדברי חורב יולא:

(ג) **שלא** ימכור הו"ה שום יין לישראל לפסח בלתי מה שעשו הם או שלוחם נאמנים בעלמם מחשש זיוף בשפיריטוס. ומי שיש לו יין נחשש שפיריטוס אפילו יין נסך אסור למכרו לגוי בפסח בלתי ע"י שאלת חכם לפי ענין החשש:

(ד) **שלא** ימכור ישראל נחומים שום קמח אפי' מביטחון למנוח בהכשר כי העוסק בזה נתמלא קמח על כל בגדיו ויש לחוש שיפול מהקמה לתוך המאכל ויתחמץ וראי' לזה מס"ס תמ"ז לענין קארטין. ע"כ העתקתי מס' י"ט פנים הי"ל:

(ה) **בש"ע** או"ח סי' תמ"ח סעי' ד' כ'. רשאי ישראל לומר לטובים בשעה חמשת

או קודם. עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאחרים שמא אלטיך ואקחנו ממך אחר הפסח אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי ואם עשה כן הרי זה עובר בכל יראה וכל ימלא. וע"י בבא היט סק"ג ובח"י שם. ושאר או גערבין חמור משאר חמץ. וע"י במחנה יהודה אזהרות ח"י רלון סעי' כ' מש"כ בשם מחנה חיים חלוי"ח סי' כ"ה. וע"י בס' ארחות חיים סי' תמ"ח סק"ג מש"כ בשם שו"ת מחנה חיים ובכ"ס שו"ת משכנות הרועים סי' ז' ושו"ת ברכת יעקב ס"ס ע"ו. ודישועות יעקב סי' תמ"ח סק"י ובס' מאורי אור בחלק עוד למועד דף כ"ו. וע"י עוד בשו"ת תשורת ש"י סי' ס"ז בשם המקו"ח סי' תמ"ח וחתי"ם בחלוי"ח סי' ק"ג ושו"ת בית אפרים חלוי"ח סעי' כ"ט. וע"י ביטב פנים לשבת הגדול דף ל'. וע"י בטעמ"מ ק"א סעי' תפיס דף נ"ד. עוד כ' בטעמ"ה שם בשם הגהות רכ"פ ז"ל סי' תליד ושו"ת הד"ר סי' כ"ה אם אחד נותן לחבירו חמץ במתנה כדי למכרו אג"ק שלו לריך לקבל קנין לפני כ' על המתנה. או יוכל ליתן לו שטר מתנה בעדים. או יתן החמץ לתוך רשותו של המוכר עכ"ל:

(ו) **בבב"ה** אפרים סי' תרכ"ה סעי' ל"ו כ' אם חל ערב יו"ט ביום ד' יש לו לשמש ביהכ"נ להכריז או להזכיר לכל אחד לעשות עירוב תבשילין. אין נוהגים לומר שיר השירים קודם מנחה בעי"ט אלא אם חל עי"ט בע"ש אז אומרים והנוהג לומר בע"ש מזמור ק"ז הודו לה' יאמרו גאולי ה' בע"ש ואח"כ ירד נפש (וכ' בס' מאור עינים סי' בשלח שזה הנוסח לומר ע"ש מזמור ק"ז שבתהלים

לז) **ב' השור** ובש"ע או"ח סי' תפ"ז סעי' ד' ליל ראשון של פסח גומרין ההלל בליכור בנעימה בברכה תחלה וסוף. וכן בליל שני של שני ימים טובים של גלויות כדי שלא ילערכו לברך עליו בשעת ההגדה ומה טוב ומה נעים ההוא מנהגא. ויש לו סמך במסכת סופרים דאיתא התם תנא ר"ש בן יהולדק אומר י"ח ימים ולילה אחת גומרים בהם ההלל ובגולה כ"א יום ובי' לילות ומנוחה מן המוצא לקרוא ההלל בבי' לילות של גלויות ולברך עליו בביהכ"נ ולאומרה וכו'. והלל ההגדה בביתו אין לריך לברך שכבר בירך עליו בביהכ"נ. הג"ה וכל זה אין אנו נוהגים כן כי אין אנו אומרים בלילה בביהכ"נ ההלל כלל. אך בחק יעקב ובאה"ט כי כש"ל בשם הטור ובי' לגמור ההלל בלילה בביהכ"נ. וכ"כ היוש"ה שער ט' פ"ה בשם האריז"ל ומסיים והוא חיקון גדול וכו' בעולמות העליונים הקדושים וכו'.

(ח) **בעבודת** הקודש מורה באלכ"ט סי' ז' סעי' ר"ז כ'. גמר הלל בביהכ"נ בליל פסח סודו רם ונשא וכי רז"ל שאף אם הוא בעיר שא"א אותו יכול לאמרו ולברך ביחיד ועשו בעלמון כמה רבנים מעשה עכ"ל. וכ"כ בארחות חיים בשם הנרי יוסף ושכן פסק הרמ"ע ועוד גדולים ושכ"כ בס' מאורי אור ומסיים שיש לו סמך בתיקונים י"ג. והערכ"י כי דגם במקום שנהגו שלא לומר ההלל בלילה בביהכ"נ מנוה' לטעות המנהג ולדבר על לב הליכור שיאמרוהו וכן עשו כמה רבנים. וכ"כ בס' מירות שמשון בשם האריז"ל עפ"י סוד עכ"ל. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ג. ובטע"ה בהשמטה לסעי' תקכ"ב. ובזכרון יהודה כי שכן כהג הנה"ק בעל אמרי ח"ש לאומרה בליכור בברכה:

(ט) **בש"ע** ת"ת שם כ' בשם פרי חדש שכי' בשם רדכי

וְלִדְבִיז שֶׁאֵם חַל פֶּסַח בְּשַׁנַּת קָרִיץ הַלֵּל קוֹדֵם וַיְכֻלוּ
וְהַפְרִיחַ כִּי שְׁחִיר קוֹדֵם . וְעִי בְשׂוּיַת בֵּית יְהוּדָה
בְּמַעֲשֵׂה שְׁמֵעָ שֶׁן וְהַתְּחִיל בְּרַכַּת הַהֵלֵל קוֹדֵם וַיְכֻלוּ
שֶׁאִין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ וְכוּ' . וְכִי בִּלְקוּטֵי מַהֲרִי"ח
בְּשִׁמּוֹ :

(מ) בְּמַעֲרָה סְעִי תַקְמִי"א כִּי בִשְׁם אֲבוֹדֶרֶס טַעַם
שֶׁאִין מַזְכִּירִין עַל הַהֵלֵל שְׁבַחֲךָ הַסְעוּדָה
מִפְּנֵי שֶׁאִי"א אוֹתוֹ עַל הַשְּׁלַחַן בְּחֹרֶת קְרִיאָה אֶלֶף
בְּחֹרֶת שִׁיר וְהוֹדָא בְּלֶבֶד . וְגַם פּוֹסֵק בְּאַמְלֵעַ
זְמַנְךָ בְּרַכּוֹת הַרְבֵּה וּמִרְבֵּה בְּשִׁיחַת דְּבָרִים בְּסַעֲדָה
וְאוֹכֵל וְשׂוֹמֵה לִכְךָ אֵין מַזְכִּירִין עֲלָיו . וְכַשֵּׁם הַתְּנִי
סִי לִיב כִּי טַעַם שְׁקוּרִין אֵז מִיוֹשֵׁב הַהֵלֵל מִפְּנֵי
שְׁחֹלְקִין אוֹתוֹ אֵין מַטְרִיחִין אוֹתוֹ לַעֲמוֹד . וְעוֹד שֶׁאֵז
דֶּרֶךְ הַסִּיבָה וְחִירוֹת :

(מא) שֶׁם בִּשְׁם לְבוֹשׁ סִי חִי"פ כִּי טַעַם חֲלוּקַת
הַהֵלֵל . מִפְּנֵי דַחֲלֵי הַלֵּל מַדְבַּר בִּי-הֵת
מַזְרִים וְשִׁיךְ לִכֵּל הַגִּדָּה שְׁקוֹדֵם הַסְעוּדָה דֹּאִירָו
מִזֶּה . אֲבָל חֲלֵי הַהֵלֵל הָאֲחֵרוֹן וְגַם רוֹב סִיפּוּרֵי
הַהִגִּדָּה שֶׁאֲחֵר הַסְעוּדָה מַדְבָּרִים בְּשֶׁאֲחֵר הַגְּאוּלוֹת
וּבְגִאוּלוֹת הַעֲתִידָה . לִכְךָ קִנְעוּהָ יָחַד אֲחֵר הַסְעוּדָה
וּמַטְעַם זֶה נוֹהֲגִין לוֹמַר שֶׁסּוֹךְ חֲמַתְךָ קוֹדֵם לֹא לָנוּ :
(מב) בְּתוֹרָה סִי ק"ל ס"ק י"ט כִּי יִקַּח זְרוֹעַ שֶׁל
עֵלֶה זָכַר לְקַרְבֵּן פֶּסַח כִּיכ טוֹר וְהֶאֱרִי
וּפַמִּג . אֵם אֵין לוֹ זְרוֹעַ יִקַּח שֶׁאֲחֵר בֶּשֶׁר וְאֵף בָּלָא
טַעַם . פַּמִּג . וְכִי הַיּוֹשִׁיָּה אֲבָל לֹא יִהְיֶה שֶׁל עוֹף .
וְכִיכ בְּסִי חֲקִי חִי"ס סִי תַעֲיִג בְּשִׁמּוֹ וּמַסִּי"ס
וּמַפְמִג לֹא נִרְאֶה כֵּן . הַסִּדֵּר הַיּוֹם . וְרַשִּׁיל . וְכִי"ח .
וְשִׁלִּי פּוֹסְקִים שֶׁהַזְרוּעַ תְּהִי מְבוֹשֶׁלֶת וַיִּחְלַקְהָ בְּכָל
לַיְלָה לְהַמְסוּבִין לֶאֱכֹל . וְדַעַת הָאֲרִיזֵל . וְטוֹי"ז .
וּפַמִּג בְּדַעַת הַכֵּל בּוֹ וְכִי . שֶׁהַזְרוּעַ תְּהִי לָלוּהָ
עַל הַגְּמָלִים וְכֵן הַמִּנְהֵג . סִדֵּר הַמַּעֲרֵכָה . וּלְפִי"ז
לֹא יִאֲכַלֶּה בְּלַיְלָה עֲכִיל . בְּסִי אֹרֶז לֹד קִיס לְמַהֲרִ"ס
פֶּאֶפְרִישׁ סִי לִיב כִּי וְכִיכ בְּסִי הַפֶּלֶס יִשְׂרָאֵל שְׁכַת
עַפְי הָאֲרִיזֵל שֶׁהַזְרוּעַ וְהַבִּינָה יִהְיוּ דוֹקָא מְבוֹשֶׁלִים
וַיִּאֲכַלֶּם בְּלַיְלָה שְׁנֵי וַיִּתֵּן לְכָל אֶחָד מִטַּעַם מִמֶּנּוּ לֶאֱכֹל .
וְכִיכ בְּקַשְׁלִיָּה עֲנִינֵי הַסִּדֵּר . מֵאַחֲרֵי כֵּהַלְמוֹד קוֹרְאֵן
שְׁנֵי תַבְשִׁילִין וְכֵן הוּא בְּסִדֵּר הַיּוֹם וְכוּ' . וְכֵן הוּא
בְּעוֹר בִּשְׁם רַבִּינוֹ פֶּרֶץ וּבַחֹסֶ' פ' עִי"פ . הַגִּי"ה כִּי
פִּיחַ וְכִי"פ מַהֲרִשִּׁיל יִקַּח שְׁנֵי תַבְשִׁילִין וְלֹא לָלוּס
וּמִיד אֲחֵר הַכְּרִיכָה יֵשׁ לְחַלְקֵם לִבִּיב וְכִי הַבִּי"ח שְׁכָן
הִי מִנְהֵגוֹ וְכֵן עֵיקַר וְכִיכ בִּא"ז עֲכִיל . אֲבָל
הַסְפִּירָה וְהַחִי פּוֹסְקִים שֶׁאֵין לֶאֱכֹל הַבֶּשֶׁר בְּלַיְלָה
אֲפִילוֹ בְּמַבּוֹשֵׁל . הַיַּעֲבִ"ן וְחִי"א כִּי שֶׁלֹּא יִזְרוֹק הַזְרוּעַ
שֶׁהוּא בִּיזֵי הַמַּלּוֹס רַק יֵשׁ לְהַנִּיחוֹ לְמַחַר לַחוֹךְ הַתַּבְשִׁיל :

(מג) בִּישׁ"ע סִי תַפִּג סְעִי א' כ' תּוֹצִין לוֹ כּוֹס
וְכוּ' . הַגִּי"ה וְכַשֵּׁם הַבֵּית לֹא יִמּוֹזַג בְּעֲלָמוֹ רַק אֲחֵר
יִמּוֹזַג לוֹ דֶּרֶךְ חִירוֹת . וְכִיכ כָּל הָאֲחֵרוּסִים . לִכְךָ
בְּחִירָה שֶׁם סְקִי"א כִּי מַשִּׁיכַת הַמַּשְׁרַת יִמּוֹזַג הַכּוֹסוֹת
עִי"ז כִּי בְּהַשְׁלַמַּת שְׁעִית הַמִּדְפֶּס בְּסִי רַשִׁ"ז וְהֶאֱרִיךְ
בְּרִא"י דְּרוֹקָא בּוֹמַנֶס שְׁהִי"ן הִי חוֹק וְהִי לְרִיכִין
לְמוֹזַג בְּמִים וְכוּ' אֵין זֶה כְּבוֹד לְבַעֲה"כ אֲבָל בִּינּוֹת
שֶׁלּוֹ שֶׁאִינֶם לְרִיכִין לְמוֹזַג בְּמִים בּוֹדֵלִי עֵדִיף יוֹתֵר
שְׁבַעֲהִיב בְּעֲלָמוֹ יִמּוֹזַג לוֹ הַכּוֹס יֵין וּמִלּוֹה בּוֹ יוֹתֵר
מִבְּשִׁלְיָמוֹ וְנִכּוֹן הוּא עֲכִיל :

(מד) בְּמַעֲרָה סְעִי תַקִּי"כ כִּי בִשְׁם בְּנֵי יִשְׁשַׁכַּר טַעַם
לְמָה תַקְנוּ חוֹזֵל נֶגֶד דִּי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל
הַגְּאוּלוֹת וְהוֹצֵאֲתִי . וְהוֹצֵלֲתִי . וְגִאֲלִיתִי .
וְלִבְחֹחֲתִי . ד' כּוֹסוֹת יֵין דוֹקָא הִי לֵהֶם לְתַקֵּן דִּי
מִינִים אֲחֵרִים בְּאֲכִילָה אוֹ בְּאֲמִירָה וּבְסִיפּוֹר נֶגֶד
דִּי לְשׁוֹנוֹת הַלֵּל . אֲבָל לְהִיּוֹת שֶׁאֲמָרוּ רַזִּיל יִכּוֹלּוּ
לְפַטּוֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין מִיּוֹם שְׁחִירָה בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ דְּכַתִּיב שְׁכּוֹרֶת וְלֹא מִיֵּין הִיּוֹנוֹ שֶׁאֵין לֵהֶם
דַּעַת כְּשִׁיכּוֹר עֲבָרוּ יֵין וְכוּ' וְהוּא שְׁעִמְדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ
בְּמַזְרִים בְּעַת הַגְּאוּלוֹת הַגַּם שִׁהִי הַקְטָרוֹג הַלֵּל
עַפְי"ז וְהַלֵּל וְכוּ' כִּי הוּא שְׁעִמְדָּה בְּשַׁעַת הַקְטָרוֹג
עַת שְׁכּוֹרֶת הוּא לָנוּ קְטָנוֹת הַדַּעַת וְאֵין כֹּאֵן דִּין
וַיְכּוֹלּוּ לְפַטּוֹר וְכוּ' וּמַטְעַם זֶה הַמִּנְהֵג כְּשֶׁאֲמָרִים
וְהוּא שְׁעִמְדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ אֲחוּזִין אֶת הַכּוֹס כִּי הוּא
שְׁעִמְדָּה לָנוּ עִי"ש מַשִּׁיכַת בִּזָּה . וְעִי בְּסִי עֲלֵי חִי"ס
ח"א פ' וְאַרְבָּא שְׁכ' טַעַם אֲחֵר עִי"ז :

(מה) בִּישׁ"ע סִי תַזִּיג סְעִי א' כִּי . בְּפֶסַח מוֹחֲזִין
לוֹ כּוֹס א' וּמַקְדֵּשׁ עֲלָיו . וּמַזְכִּיר
שֶׁהַחִיּוֹנוֹ . וְכִי מַגִּ"א וְאֵם לֹא בִירַךְ בְּלִיל א' מַזְכִּיר
כָּל ז' . וְהִי"ה בְּכָל יוֹמֵי (עִירוּבִין דף מ) וְכִי
דֹּאִפִּי בִירַךְ בְּיוֹם א' וְלֹא בִירַךְ בְּיוֹמֵי שְׁנֵי גִבּוֹת
מַזְכִּיר כָּל שְׁבַעֲהָ עֲכִיל . וְכִי בִּאֲהִיט בִּשְׁם הַחֵק
יַעֲקֹב דְּהִי"ה בְּיוֹמֵי שֶׁל שְׁבוּעוֹת אֲשֶׁר דְּהוּא רַק שְׁנֵי
יָמִים מִ"מ יֵשׁ לוֹ חֲשׁוֹמִין כָּל שְׁבַע . וְאֵם שְׁכָה
לוֹמַר זִמָּן לִיל א' וְכִלִּיל ב' אֲמַר זִמָּן אֵיל שׁוֹב לוֹמַר
זִמָּן מַכָּה לִיל א' לְהַשְׁלִמָה מִמִּרְסֵי אֵם יוֹם א' קִידֵּשׁ
אֵיכ הַשְׁלִים הַזִּמָּן בְּיוֹם ב' . וְאֵם יוֹם ב' קִידֵּשׁ הַח
אֲמַר זִמָּן עֲכִיל . וְכִיכ בְּמַחֲלִית הַשְּׁקָל וּבְשִׁי"ע הַרֵב
סִי תִרְמִיג סְעִי הִי וְכִי תַזִּיג . וְכִיכ הַיַּעֲבִין
וּמַסִּי"ס שִׁיבְרַךְ שֶׁהַחִיּוֹנוֹ חִימְתִי שׁוֹכֵר חֲפִילוֹ בְּשׁוֹק
אֲפִילוֹ שֶׁלֹּא עַל הַכּוֹס . וְעִי בְּאֲרֵחוֹת חִי"ס מַשִּׁיכַ
בִּשְׁם סִי יִפֶּה לֵב שֶׁהִבִּיא דְּבָרֵי הַרֵב מוֹיָק מַשִּׁיכַ
עִי"ז :

(מו) בְּחִי"ה יַעֲקֹב תַקִּי"כ כִּי טַעַם שֶׁאֵין אֲמוּרִים
שְׁשֶׁה

ל"ט כ' השני דיעות זמניים ולכן האוכל בהסידה
 לח הפסיד מה שאין כן דאם לא יאכל בהסידה
 לח ילא לדעת הפוסקים דמאריכים הסידה זכיל.
 (ג) בארצות חיים ס' תשי"ג כ' בשם שו"ת מור
 ואהלות או"ח ס' ג' דמי שמחנהג
 עפ"י הארז"ל ח"ל להיסב כשאוכל כרפס. אבל
 בשם בני חכם לריכים להיסב מפני ספיקא שמא
 לא ילא י"ח חס לא היסב. ועי' בדברי המג"י שם
 שהביא בשם כמה אחרונים הכחובים לעיל דכולם
 כי דא"ל הסידה. ובס' ערוך השלחן הביא רא"י
 מהירושלמי פ' ע"פ דמוכח בהד"י דא"ל הסידה
 עכ"ל. ובלקוטי מהרי"ח ח"ג כ' כי הדיעות דלעיל
 ומסיים בשם זכ"ל שכי בשם הדרכי דבין לפי
 הפשט ובין לפי הסוד וכבר נהוג עלמא ונחפשת
 המנהג לאכול כרפס בלא הסידה עכ"ל. ועי' בס'
 חקי חיים ס' תשי"ב:

(א) בתו"ח ס"ק כ"ח כ'. וכ"כ במהרי"ח ח"ג
 כשאומר דם ואש וכו' וכן העשרה
 מכות והסימנים דל"ך עדיש באח"כ יספוך מעט
 מהכוס ס"ה ט"ז פעמים ב"ז שפיכות. ויש נוהגין
 לזרוק באלכס. ח"י בשם הד"מ והא"ר. ויש נוהגין
 לזרוק בזרח. מנהגים. ויש נוהגין לזרוק בקמילה.
 מגיח וכו'. אבל הארז"ל כי לזרוק ע"י כוס בעלמו
 שלא ע"י שום אלכס לתוך כלי שבור וזהו נכון יותר
 וכו' עכ"ל. ובס' הרב ובס' שערי רחמים בשם
 הגר"א. והיוש"ה שער ט' שער האלן פ"ו כי ג"כ
 בשם הארז"ל שלא יספוך לא ע"י שום אלכס אלא
 יספוך מהכוס עלמו לתוך כלי שבור. וכ"כ בס'
 תפלה ישראל ובס' הארז"ל. ובדברי לדיקים אות
 פ' בשם הארז"ל ובטעיה סעי' תקל"ח בהשמטה
 בשם הארז"ל ובשם מהרי"ל שכי בשם מהרי"ש שכי
 בשם רחבי"ה לזרוק דוקא ע"י כוס בעלמו וכו' עכ"ל:
 (ב) ב' השלח"ק. וכ"כ המג"א ס' תשי"ה בשמו
 ובשם הביא ורש"ל וז"ל. לוקחים ג' המלות
 בידיו כלומר הפריסה באמצע ומברך המוליד כדי
 נקיים לחם משנה בשני השלימות וגם לקיים מה
 דרכו של עני בפריסה ואח"כ מריח השלישי מידיו
 ומחזיר בידו הראשונה והשני הפריסה ומברך על
 אכילת מלה ובזע משחיתין יחד כזית מכל אחת
 ובזה יולא לכל הדיעות וכו'. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח
 ח"ג בשמם. עוד כ' השלח"ק בשם מהרי"ל שכל
 מלה שאוכל בסעודה ליל פסח יאכל בהסידה ולא
 די במה שאוכל כזית מלה בהסידה רק יאכל כל
 מלה בהסידה. ובזכ"ל כ' ובסיני שיאכלם ביחד
 ה"י

שעשה יישים על הכוס של קידוש לפי שפחיד לחנוני
 בהגדה. וכ"כ בטעיה ח"א בשמו. עוד כ' בשם
 רקח טעם שאין מברכין אקב"ו לשתות ד' כוסות
 כמו על נר חנוכה שהוא מדברין. לפי שאינו עושה
 ביחד כמו מגילה אין קורין אותה סידוגין. ודי'
 כוסות חס שמתן בנה אחת לא ילא ע"כ אין לברך
 וכו' עכ"ל:

(מ) בשו"ת חכם לבי ס' קי"ט כ' למרור מלה
 מן המוכחר בשלחטיין. וכ"כ בטע"ה
 סעי' חקי"ט בהשמטה בשמו. ובס' דרכי חיים כ'
 שהגה"ק מרן בעל דברי חיים מלאנו ז"ע אכל
 לכרפס רעטיך. למרור אכל שלחטיין. לכורך אכל
 חזרת עכ"ל. בהקדמה לס' ישמח משה על נ"ך
 כי שהי מנהגו ליקח תפוחי אדמה על כרפס וזריך
 בפיה"א אח"כ סיפרו שהגה"ק מראשטין מברך שהכל
 והחיישכ אליו האמת עם הגה"ק מראשטין וכן מלא
 בערוך וכו' ומאז לקח לכרפס ירק אחר. וע"ש
 שכיכ בס' זכרון יהודה שגם הגה"ק בעל אמרי ח"ש
 ה"י מברך על תפוחי אדמה שהכל. וכ"כ בלקוטי
 מהרי"ה בהשמטה לח"א בשמם. אה"מ שמעתי שכן
 נהג ההגה"ל בעל דברי חיים מלאנו ז"ע לברך
 שהכל. וכן נהג אדמו"ר ההלכה"ק מסיגעט ז"ע
 לברך שהכל ואכל לכרפס רעטיך למרור אכל שלחטיין
 לכורך אכל חזרת אכל האגסים שהיו אלו אכל
 השלחן אכלו למרור חזרת חריין ובס' דרך פקודין
 כי שרוב אנשים במדינות הללו חובלין תמכא הנקרה
 חריין וכו':

(מח) בישי"ע ס' תשי"ג במג"א סקי"ט כ' בשם
 מהרי"ל. וכ"כ בפמ"ג בשם לבוש
 דקודם שיטבול הכרפס במי מלה והמרור בחרוסת.
 יברך הברכה כדי שיהא עובר לעשייתן. וכי ח"ר
 דטיבול הוה ג"כ מלה ולכן יברך קודם הטיבול.
 והברכה קאי נמי על הטיבול. וכ"כ במהרי"ח
 ח"ג בשמו:

(מט) ב' חנוכהסם לאכול כרפס בהסידה. וכ"כ
 בס' בנאות דשא פט"ז. ובס' בית דוד
 ס' ר"ג הובא בדרכ"י. וכ"כ הבדר המערכה.
 והיפ"ן וקש"ע לאכול כרפס בהסידה. אבל בס'
 חניא רבנא ובמטה משה ס' תרכ"ז כ'. וכ"כ
 המנהגים. ושלחן גבוה. וזכ"ל. וכסא אליהו
 בשם כמה פוסקים. ובשיבולי הלקט ס' ס"ד.
 ובדרכ"י. ובשנה פסח. ושמחת הרגל דף כ'
 ובס' ר' שנתי. ובס' תפלה למשה כ' לאכול
 כרפס בלא הסידה דוקא. בתו"ח ס' קיל ס"ק

א"י זיתים והטעם משום דאם יאכל של המוציא תחלה שהיא השלימה הרי באותה אכילה ילא ירי הוצת מלה ואין בעינן לחם עווי לשם מלה דהיא הפרוסה . וכ"כ בטע"ה בשמו . ובס' חקי חיים כ"י תנ"ה כ' בשם ס' מקור חיים חר"ב סק"ב דבעינן דוקא שיאכל כזית מלה ועוד חלק ששים מכזית ואז דוקא ילא ובלאו הכי לא ילא :

(ג) במ"ם ברכות דף מ"ב בחוספות בדה"מ א"ה יין נמי וכו' . כ' מה שאנו מצרכים בפסח על החזרת על אכילת מרור לבד וכו' אמאי אין מצרכים נמי בורא פרי האדמה . וכ"פ האדמה דשאר ירקות אינו פוטר כיון דאיכא הגדה והלל אסח דעתיה איז טעמא הוי כיון דרחמנא קבעיה חובה דכתיב על מצות ומוריס יאכלוהו הוי כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה דפת פוטרות . וכ"כ בטע"ה סעי' קפ"ג בשמו :

(ד) ב' בש"ע ובלבד מרור יאכל בלא הסביה . שהסביה זכר לחירות והמרור זכר לעבדות . וכורך יאכל בהסביה . וכ' בתו"ח כלל ק"ל סק"מ בשם מג"א וסר"ח ואחרונים שאם טעה ואכל מרור בהסביה ילא . שם ס"ק מ"ג מיט' כ' כורך וגם אפיקומן ב' זיתים צריכים לאכול בהסביה . ואם שכח ואכל בלא הסביה ילא . כי היעב"ץ טעם דאין מצרכין על החרוסת עם היותו מצוה שאין מצוה באכילתו . וכ"כ בטע"ה ח"א בשמו . בדברי נדקים אות ב' סעי' י"ד כי בשם אחרונים הטעם לפי שהוא רק זכר בעלמא זכר לטיע . אבל מרור עיקר מן התורה . איז לפי שאדברה החרוסת אסור לאכול כשיכ במפורשים שמבטל הטעם של מרור והוא ניתן רק שיבטל הארס מן המרור ואין מצוה באכילתו איכ' למה יבדך . ועי"ל עוד מענין מרור בסעי' מ"ז ע"ש :

(ה) באר"ה חיים ס"י תפי"ב כ' בשם ס' יפה ללב ח"ב שכי' בשם ס' ארחות יושר פ"א דמצוה לנהוג שררה כליל פסח וכו' יכופר מה שנהג שררות וגאווה כל השנה . עוד שם סעי' י"ב כי בשם שידחוק עלמו לשחית ארבע כוסות שלמים ואכילת מצה מצוה ואפיקומן שיעור כזית שהוא ט' דרה"ס אף שקשה עליו אכילתו ושמיתתו ידחוק איש וכו' לא ילטרך לאכול סמים ומשקין מרים לרפואת הגוף . עוד שם סעי' י"ט כ' בשם ס' מאורי אור בחלק עוד למועד דף קצ"ח שכתב דמה שנוכחים התינוקות האפיקומן מתחת הכסת הוא נדוי והכל וכו' נשמע שהסודים לומדים

ילדיה לגנוב זכר לז"מ וינללו פ"כ המונע משוכח עכ"ל . בחק יעקב ס"י תפי"ב סק"ב כ' המנהג שמתייחין לתינוקות במדינות אלו לחטוף האפיקומן שעי"ן לא ישנו ויתעוררו לשאול וע"ש בפ' רש"בם עכ"ל :

(ו) בש"ע ס"י תפי"ז סעי' א' כי לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממלה השמירי תחת המפה (אפיקומן) כזית וכו' ויהא זהיר לאכלו קודם חלות . וכ' מג"א ומחרי"ל כי לכתחלה יקח שני זתים א' זכר לפסח ואחר זכר למלה הנאכלת עמו וכו' עכ"ל . וכ"כ בח"י (ובבא"ה"ט) בשם הסכמת האחרונים . ובהגדה שמחת הרגל מהחיד"א ובח"א סעי' י"ד . ב"ב מנחם ליון להנה"ק מרימו"ב זי"ע דרוש הגדה לליל א' ש"ס בדה"מ ורח"ן כי בחצי הלילה הזה ממש כהרף עין הנקרא עם שהוא כחצי רגע כמימרא ובעת הזאת נהפך הנלות לחירות והעבדות לגאולה . וזה הוא זמן אכילת אפיקומן וכו' . כי בחצי הלילה ממש הוא עם חילוף הזמנים והשגת העתים לעלמא לחירות . ובדרוש . לליל ב' ש"פ כ' בדה"מ יח"ן ועי"כ מל"ע"ן את האפיקומן קודם חלות לכל ירגישו בו הקליפות . ואחר חלות לוקחין אותו ממש וכו' עכ"ל . וכ"כ בטע"ה סעי' תקכ"ז בהשמטה בשמו . באלפא ביתא ס"י פ' כ' בשם השל"ה"ק אפיקומן מלשון אפיקו מזוהה שאי"כ אין רש"אין לאכול יותר ולר"ך לאכול על השוכה לזכר הפסח שנאכל על השוכה . ועוד רמז לעולם הבא בסוד יין המשומר וכו' עכ"ל :

(ז) בש"ע אר"ה ס"י תיק' כ' . וכ"כ בחק יעקב ובא"ה"ט ס"י תפי"ז . ובתו"ח ובלקוטי מהרי"ח ח"ג כ' בשם שם ובשם היעב"ץ ור"ש וז"ל . נוהגים לשכור חתיכה מאפיקומן ולנקוב אותה אפי' ביו"ט רק הנקב לא יהא מרובע וחולין אותה ואין בזה חשש איסור . מה שמקדים אותה ביו"ט . ודלא כ"ש מחמירין . וכ' בשע"ת ועי"ן בשו"ת שבות יעקב ח"ג שאלה י"ב שכ' דאין בזה ג"כ משום צו"י אוכלין ודלא כקשליה שכתב שאין לעשות כן שהוא צו"י אוכלין . וכ' בעל שבות יעקב שכן ראה הוא לאבותיו ורבותיו נוהגין כן והוא זכר לזיאת מצרים עכ"ל . וכ"כ בטע"ה סעי' תקכ"ט בשם שם . ועי' ערך ש"י ס"י תפי"ז מש"כ בזה בשם זוה"ק פ' פנחס :

(ח) ב' בספר זכירה . ובקשליה דף ס"ז וז"ל . יקח דבר מועט מאפיקומן לישא אלנו בכיסו והוא סגולה להגלל מן הגוללים ולהסביר הקליפות ממנו כי מצוה לשון מריבה . כי התרגום של מסה ומריבה מצוה . או יקח דבר מה מאפיקומן

ביום לריד לקרות בלינה כל סקיע כדי לנחת ייח וכו'. וכי מהריו דליל ברכת המפיל. וכ"כ בקש"ע ובמסנה"ס סי' קי"ט. ובחיה וחיה כלל ק"ל סעי' י"ט ובמהר"ח בשמ"ס. ובאחרות חיים סי' תפ"ז סעי' ג' כי בשם סי' י"ט ללז חיצ שכי לקרות כל ה' פרחות של קריאת שמע שעל המטה גם והי' א"ס שמוע ופרשת לילית שמוזכר בה יליאת מלרים גם ברכת המפיל גם בשני הלילות. אש"י שקרא קיע בביהכ"ל משתמש הלילה. בסידור ר' קאפיל וביעיני' ובהנ"ל וחקי חיים כי לומר פסוק בידך אפקיד רוחי. וכ"כ בחוה"ב ובמהר"ח בשמ"ס:

(ב) בש"ע סי' י"א בנאכט סקיע כתב בשם שיוכנה"ג שלריכס לומר צו"ע מומור שיר ליום השבת כמו בשבת דגם יו"ט נקרא שבת דבתי' וספרת' לכם ממחרת השבת וכ"כ הפרי"ח עכ"ל: (סד) בש"ע סי' א"ח סי' קי"ד כי הגיה שהש"י פוסק להזכיר גשם במוסף יום א' של פסח.

אכל הקהל אין פוסקין עד חפלת מנחה. וכתב בלקוטי מהר"ח ח"ג בשם הפמ"ץ ואבודרהם ובלגוש ובדרישה וסיעני' . וכ"כ במסנה"ס השלחן סי' י"ט סקיע בשם פמ"ץ סי' קי"ד במ"ז ור"ז סי' ש"ז דוקא במקומות שאין מוזכרין על כלל דימות הממה (בקינ). אכל במקומות שמוזגין לומר מוריד כפל בקינ' יכריז השמש קודם חפלת הלחש של חפלת מוסף של יום א' של פסח. ואז פוסקין הקהל והש"י מלומר מוריד הגשם חיקך בחפלת הלחש ואומרים מוריד הטל ופשוט הוא עכ"ד. וכי בש"ע סי' פ"א וכתבין שכן עשה מהר"ם. ובאבודרהם פ"א בשם פמ"ץ. וכי בש"י ב"ר יעקב סי' קי"ד בשם מ"ז ותניא ותשני' שכן עשה מהר"ם. ובאבודרהם סוף פ"א הגדה כי וז"ל מכריז ש"ן לומר מוריד הטל עכ"ל. וכי מג"ח סי' תפ"א שא"ס יחיד אימר חפלתו עד לאחר שהתפלל הש"ן לא יאמר שוב מוריד הגשם כיון שכבר פסק הש"ן. אה"י וכן נוהגין בביהמ"ד של ההלכה"ק בעל ייטב לב מסיגטע להכריז: (סד) ע"י לעיל אלא עניני שבת סי' ה' סעי' פ' מש"כ שם שלריכס לקדש צו"ט בסעודה

שחרית קודם הסעודה כמו בשבת ושו"י קידוש במקום סעודה. גם לריכס לחם משנה כמו בשבת ומנה"ל לזכור כשר ככל יו"ט ובעל סעודה:

(סו) בש"ע סי' ח"ל סעי' ד' כ'. כל הימים של מוהמ"פ ושני ימים אחרונים של פסח

קורין הלל גדולו כמו צרי"ח. וכי טו"ז סקיע (וכ"כ בב"י בשם המדרש) מפני שזו של פסח

נענעו

מאפיקומן ויחייב בניהו במקום מולנע מטעם היל. ובס' אלה המלות כי מנהגן של ישראל חורג הוא להיות כל אחד יולך כוית מלה של מלוא ואומרים עליו שהוא לשמירה בים וביבשה ואפילו בין האומות יש ששולחין בשביל כלל הראש ואומרים שהוא בדוק אל"ס. וכי בש"ע סי' פ"ט תקיב בשמו. ובס' עובר לורח כי שאפיקומן סגולה לנדים וסגולה ליקח על הדרך. וכי בלקוטי לבי השדש בשמו: (בש) ב"ד"צ אות א' סעי' ה' כ'. וכ"כ באל"ס ב"תא אות ס'. להיות משנה לשנה

אפיקומן שמסוגל בניהו לפרנסה. ומסוגל לכמה דברים כמו מזוה בבי' כן אפיקומן מסוגל בבי'. ולמי שנושא אלאו מסוגל להלל מגולגליס ולסדרת הקליפות עכ"ל. ובס' אמרי נועם כי מה שאומרים הלו"ך אשר אפיקומן סגולה לנדים יש רמז עפ"י המדרש אשר פרעה אמר פן ירבה. ורוח הקודש משיבו כן ירבה ותיבות כ"ן ירבה פולה אפיקומן עכ"ל. וכי בש"ע סי' תקכ"ח בשמו:

(ס) ב"ד"ה דבש לפי כי הטעם ב"תא אליה הכיח אלא כוס ד' כשאומרים שפוך ממך

על הגוים מזכיר בחז"ל מה שמכנים כסא בברית מילה ואומרים זה הכסא של א"ה יול. לפי שאמר קנא קנאתי לה וגו' את בריךך הפכו ע"כ מוכרת לבוא ולראות שישראל קדושים הם שמקיימים מצות מילה. והנה כסא לאמר כל ערל לא יאכל בו היינו שמתו אחיו מחמת מילה וא"כ אכילה זה של פסח ואפיקומן זכר לקרבן פסח מנחה שאנו נמולי. ועל זה יבא אליה הכיח לבאן לראות ג"כ שאנו נמולי. וע"ש עוד טעמי ע"י. ע"ל עניני מילה מש"ס: (סא) ב"ד"ה משה"ח סדר ת' חזות כי שפוך

הממך אל הגוים וכו' כתב בשם הרמב"ן סי' לך דא"ס ילא הגדה עפ"י הכיח וז"ל אחד לעשות רלון הכורח כנגור אין עליו מנח ואדרבא וכו'. משא"כ א"ס הרג אותו מחמת שלא יש לו עונש ע"ש וזה שאמר שפוך ממך אל הגוים אשר לא ידעוך וכו' כי אכל את יעקב וכו' ר"ל בעת אשר אכל את יעקב לא ידעוך כלל שלא נתכונו לקיים גורח המקום לכך שפוך ממך עליהם עכ"ל:

(סב) בש"ע סי' תפ"א סעי' ב' כי הגיה וכוהגים שלא לקרות על מטעו רק

סי' שמע ולא שאר דברים שקורין בשאר הלילות כדי להגין. כי ליל שמורים הוא מן המזיקים. וכי מג"ח ובאכ"י וסי' וסא קרא קיע בב"י

(ביום) וכי בסי זכרון יהודה שבגס"ק בעל אמרי ח"ש וכן חותנו הגה"ק מו"ה דוד דייטש זללה"ה נהגו לאכול מצה בלילה ליל ט"ו אייר וגם בילה מבוסלת ולמדו הלימודים השייכים לפסח שני עכ"ל. ולענין אם לומר תחנה זיין ימים מפסח שני ולהלן ע"ל אלל עניני תחנה:

(ע) בסי ייטב פנים יפה לפנים אות י"ח כ' עה"פ קומי רוני בלילה וכו'. ומביא מעשה רב שזקנו הגה"ק מאוהעל בעל ישמח משה זללה"ה בעת עמד על המחקר להבין דרכי החסידות עלה בלבו קושיה אחת על שדרכן של החסידים לשמוח תמיד והלא מבואר בשיע שראוי לכל יריש שיהי מלך ודואג על חורבן ביהמ"ק. והי' בנוסעו לקבל פני רבו הק' מלובלין זללה"ה החפלה אל הי' הבוחן לבות ואמר אנא הי' אחת יודע מחשבותי ועומק לבדי כי רלוי לבלי יקשה בעיני דבר ע"כ היה נא עמדי וקומה בעזרתי שהלדיק הלו יתרון לי הקושי' כי אמרו חכמים הבא לטהר מסייעין אותו לא אמרו מסייע לבשון יחיד דהיה משמע שהקנייה לבדו מסייע אבל אמרו מסייעין לשון רבים ע"כ גם אותו לדיק יסייע לי להעמידנו על האמת וכו'. והיה בזואו אל רבו הקדוש תיכף שאל אותו מדוע פניכם כחושים הן אחת שראוי לכל יריש להיות מלך ודואג וכו' אבל כבר אמר החכם להלי בפני ואבלי בלבי תאמינו לי שאנחנו אומרים תיקון חלוא בנביה והספד בכ"ז הכל בשמחה. וכך למדנו רבינו הק' ר"ר שמעלקי מניקלשבורג זללה"ה ע"פ משל למלך שנשנה למרחקים ועמד לפוש אלל אחד מאוהביו וכראות את המלך בשבי' בכה עכ"ל שמח כי המלך מתאכסן אצלו והנמשל מוכן כי השכינה עמנו. ואם כי לא היה מהראוי לנלות דבר הזה כי הלכע לכת עם הי"א כתיב אבל כבר אמרו חכמז"ל הבא לטהר מסייעין אותו לא אמר מסייע רק מסייעין ואריכין גם אנחנו לסייעו עכ"ל הק'. וכ"כ בלקיטי מהרי"ח ח"ג במנהגי אב בשמו:

סימן ז'. עניני ראש השנה.

(א) בממ"א סי' תקפ"א סעי' ו' ע"ל סי' ד' וסעי' י"ג וסעי' י"ח כי בסליחות אומרים שלשה פעמים וידוי אשמו וכו'. וכי באלף המנן בשם הי"א שהם כנגד מה שחטא במעשה ובדיבור ובמחשבה וכו'. והאר"ז"ל כי שלא לאמרו ג' פעמים. ועבודת הקודש מורה באלכע סעי' רב"ע כתב לא יאמר בסליחות הודוי פעמים ושלש כ"ז

נטבעו המלרים אמר הקב"ה מפשי ידי נטבעו בים ואחם אומרים שירה וכיון שבו' אין גומרין אותו ע"כ גם בהמסיפ אין גומרין אותו שלא יהא עדיף מיו"ט האחרון עכ"ל. וכי בטעיה סעי' תקיפ בהשמטה בשם ההל"ה ר' שמעלקי מניקלשבורג זי"ע שאמר על מה שאמרו רז"ל במס' סנהדרין ל"ט נשעת קריעת ים סוף בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה אמר להן הקב"ה מפשי ידי טובעין בים ואחם אומרים שירה לפני. דהנה כתב בחיל סנחרב שכב"ה פתח אזניהם ושמעו השירה של חיות הקודש ופרחו נשמתן. והנה גם כאן בקריעת ים סוף בקשו מלאכי השרת לומר שירה שישמעו המלרים את השירה ותפרח נשמתן. אמר הקב"ה מפשי ידי נטבעו בים. היינו התינוקת שהושלכו ליאור. ואחם אומרים שירה. הלא לריך להיות מדה כנגד מדה לכן מוכרחין שיטבעו בים עכ"ל:

[עניני פסח שני]

(סז) בתרי"ג מלות מלוה שפי"ב כ' מלות פסח שני שיאכל על מלות ומרורים בליל חמשה עשר באייר. ובא"ח סי' קלי"א כ' נכון לנו לעורר זכות פסח שני שהי' נעשה בזמן שבית המקדש הי' קיים. ודבר אלקנו יקום לעולם היים וקיימים לעד. פסח שני שתענית שני דבהיב במדינת אלו דרך פשר י"ל סליחות ולא תחנון וכנהוג בצרית מילה בבהיב וכו'. ואכילת פסח שני הי' רק בלילה. ואומר הלל ופרשיות והלכות כמנהגו עכ"ל. ופיין בארחת חיים סי' תלי"ב בהנהגות. וכ"כ בטעיה סעי' תקל"ח בהשמטה בשמו:

(סח) כ' דיעב"ג י"ד באייר הוא יו"ט של דבריהם נכיסת (שחיעה) פיסחא זעירא. ראוי שלא לומר בו תחנון. וטעם פסח שני שהוקבע באייר גילו לי מן השמים לפי שבו כלתה חררה שהולאו ממלרים. לכן הלינו בט"ו בו שעדיין סעדו בו סעודה אי' ממנו בערב. ובבוקר פסק לפיכך ע"כ נמשך גם יליאת מלרים ואכילת מצה. ולכן בפסח שני מצה וחמץ עמו בבית כמו שהי' בפסח ראשון וכו' עכ"ל:

(סט) בלקומי מהרי"ח ח"ג כי כמנהג אנשי מעשה לאכול מצה ביום י"ד אייר. ול"ע הלא אכילת פסח שני בזמן שבית המקדש הי' קיים הי' ג"כ בליל ט"ו אייר (ולמה מוהגין לאכול מצה

של יוסי' י' לומר אז הרחמים במ"ס בסוף וי"כ ה'ש"ה שער האיתן פ"א בשם האר"ל וביסדור האר"ל. ובסי' גיד ומלוה. ובלקוטי לבי' הדש בשם פרע"ת. ובלקוטי מהרי"ם בשם האר"ל: (ו) **במ"א סעי' י"ד** כי לומר בלבד שלם שידענו ולא יאמר לא כמו ולא כמה. וכ' אלף למטה שם שפ"כ ב' ש"ה בשם האר"ל. ובסי' חמדת ישראל עפ"י האר"ל. ובסי' חפלה ישרה משמו ובשם ס"י ר"ש. בלקוטי מהרי"ם ח"ג כתב נוסחא חודרה ופריה ומי"א והיעב"ד ומי"א לומר ויבן לדיקס וכי' והרשעה כלה בעשן חכלה כי בעשן כלשון הפסוק כלי בעשן ימי וכו'. וכי"כ בסי' חפלה ישרה בשם האר"ל וסי' ר"ש וכי"כ בסידור האר"ל לומר בעשן:

(ז) **במ"א סעי' ט"ז** ובש"ע הרב סעי' ט"ו כתב שאין לומר אלא וחתן לנו בין שחל בשם לנש. ובש"ע סעי' הר"ע בשם לנש. אה"מ ואדמו"ר מרן מסייגט נהג לומר לעילא לעילא בלא וא"ו החיבור ואמר בלבד שלם שידענו ולא אמר לא כמו ולא כמה. ואמר בעשן בגי'ת. ולא אמר באהבה כפי' ובסי' ש"ס שלום אמר המנצח לעי"צ. במט"א סעי' א' ובש"ע כי כ' לומר בחתימת ש"ס שלום המנצח לעי"צ כמו בכל שאר השנה. וי"ט נוסחין לומר עושה השלום ובמקום שכתבו כן לא יראה הש"ן מפני המחלוקת. אבל היחיד בלחש י"ל המנצח. ר'ק בסוף אלהי נגור י"ל עושה השלום במרומיו וכן בקריש"ס. וכי"כ ה'ש"ה שער האיתן פ"א עפ"י האר"ל. ובלקוטי מהרי"ח בשם השל"ק ובסי' ר"ע וב' שטרי' רחמים בשם הגרי"א. לומר דוקא המנצח לעי"צ. וכ' אלף המגן שם והמקובלים כתבו שדוקא אחר שמו"ע באלהי נגור יאמר עושה השלום אבל בקריש"ס לא יראה משאר ימות השנה. וכי"כ בש"ע סעי' חשיב בקי"א בשם של"ה שלא לשנות נוסח הכרעה מכל ימות השנה רק באלהי נגור יאמר עושה השלום:

(ח) **שם** ואמר החפלה בלחש כשחל בשבת אומרים ויכולו מעומד. ואח"כ אומר הש"ן ברכת קונה שמים וארץ. מגן אבות ובמקום האלקודש אומר המלך הקדוש. ומוחס מקדש השנה נגד. ואח"כ

כמו שאמרו הקהל זה אזהרה שמענו מרבינו האר"ל. וכי"כ בש"ע סעי' חרפי' בשמו ובלקוטי מהרי"ם כי בשם הדוקה והמנהגים והלכות לומר גי'פ וידוי אך עפ"י האר"ל אין להמודות רק פ"א וכי"כ בסי' שטרי' רחמים בשם הגרי"א עכ"ל:

(ב) **במ"א ס"י** תקפ"א סעי' ט"ז כי. הנהגים לומר בכל פ"ט קודם מנחה מזמור ק"ז בחסידים הודו לה' וגו' יאמרו גאולי כי חמר ידיר נפש. אומרים אותו גם בערב ר"ה קודם מנחה אפילו חל בשול. לפי שהמזמור הוא על הארבעה שצריכין לסודות. ויאמרו גאולי כי הוא רמז גי'פ על פדות הנפש. וגם אול"ים מדרך שפעם שהוא מעורר הלב לחשובה. וחמר ידיר נפש הוא מלביב את הלב לעבודת הבורא. (ועי"ל אלא עיני עי"פ).

ולאחר חפלה ש"ע אומרים עלינו לשבח. לדור ה' אורי. ופיוט אמות קטנה אף כשחל בשבת אומרים להסתכן לפני ה' שתכלה שנה וקלומיה וחמל שנה וצרכותיה. וכי"כ בסי' היעב"ד לומר קודו לה' אפי' חל ר"ה בשול. ובעי' חפלה בשמו: (ג) **שם ס"י** תקפ"ב סעי' ז' כ'. אם חל ר"ה בשבת אין אומרים לכו נרננה. והנהגין לומר בכל יו"ט שחל בשבת מזמור לדור הכי' וכו' בשלום גם עתה אומרים אותו. (וכי' באלף המגן לומר לכה דודי. שמור וזכור. לקראת שבת. ימין ושמאל. בואו בשלום) ויאמר כרי"ה גם בדינה ובלילה וכו'. מזמור שיר ליום השבת עד לאורך ימים. קדיש. ואומרים כנוחא וכו'. ופרוס. ושמו תקעו. חלי קדיש. ומתשללים חפלה בלחש של ר"ה ומזכירים של שבת. וכי"כ היעב"ד. ובמר ישראל ס"י פ"ג ס"ק י"א. ובמ"ח כלל קל"ט סק"ה. ובלקוטי מהרי"ם ח"ג בשמו:

(ד) **במ"א** שם סעי' א' כי לומר מן ר"ה עד חמר יו"כ בכל קדיש לעילא לעילא מכל ברכתא שנס' חשובה מאדבה כתב שמהל כן בכל הנסחאות השמות לומר בלא וא"ו החיבור קודם לעילא הכי'. וכי"כ בקש"ע ס"י קכ"ט סעי' א'. וכן נדפס בסי' חפלה למשה ממנהגים מקהלות א"י חפלה של חול. ועי"ל אלא חפלה של חול משיב שם מזה גם מוסרם של קדיש דרבנן:

(ה) **שם** סעי' י"ג כי בברכת אמת גבור וכו' ומלמח יאופה. מי כמוך וכו' לחיים ברחמים כיון לומר אז הרחמן בניין בסוף בשמרי' ובמחנה וכמערי' מלבד חפלה מוסף ר"ה ושבת טובה ויום הכפורים ובחפלה מנחה של שבת ובחפלה נעילה

ואח"כ אומרים המזמור לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו' קדים שלם. מזמור לדוד ה' רועי. (ועי' באחרונים מש"כ אם לומר חלי קדים ודרכו) פלינו לשבח. ארון עולם. אחר התפלה מנצח כ"א לחצירו לשנה טובה תכתב ותחתם (וכ' בחי"א ותי"ח כלל קליט. ובאלף המגן בשם אחרונים לומר) לאלתר לחיים טובים ולשלום. וכן נוהגין. ולנקבה אומר תכתבי ותחתמי לאלתר לחיים טובים ולשלום ומזכרין בני ביתו שיזכו להכתב ולהחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום. ואומרים שלום עליכם עד לאתכם לשלום וכו'. ואין לומר אומר בשבחין עכ"ל. ועי' לקמן אלל תפלת של ליל פסח מה שבי שם :

(ט) שם ונוהגין לטבול פריסת המוליד בדבש ואוכל ואומר יהי רצון שחתחדש פלינו שנה טובה ומתיקה. ואם לוקח חלות דבש מכורת יש לרסה בעריה שלא ינטרף לרסק ביו"ט ומכ"ש אם חל בשבת עכ"ל. בהנהות אשר"י פ' קמח דריה. ובמדרש פנחס ובלקוטי שושנים סעי' קייג כי ליקח דבש חי דוקא שקורין שטעליך כי בריה מדקדקין אחר הלשון. וכיכ באלף המגן בשם מדרש פנחס. במטי"א שם כ' ואין להפסיק בין ברכת המוליד לאכילה באמירת יהי רצון אלא בתחלה יש לו לאכול הפריסה ואח"כ יאמר יהיר. וכי אלף המגן שם ולא יפסיק בעודו לועס עד שיכלע. וכו' ומנהגינו שלא לומר כלל יהיר אחר המוליד אף שהוא מטיבל בדבש. רק אומרים יהיר אחר התפוח מטובל בדבש. במטי"א שם כי ונוהגין אז לאכול תפוח מתוך בדבש ואומר יהיר זו אחר האכילה שלא להפסיק בין הברכה לאכילה ונדיעבד אם אמרו קודם האכילה אינו הפסק (וכי מהרי"ל שהתפוח רומז לשדה של תפוחים הידוע למקובלים ויאמר ראה ריח בני כריח השדה וכו' דבש בגי' א"ב הרחמן) וכי אלף המגן על מה שבי לומר יהיר אחר האכילה כי עיז ואוכל תחלה מטט ממנו ואח"כ אומר יהיר ויגמור אח"כ אכילתו כי לאמרו לאחר אכילתו בנה יתעורר מאחר שאין מאומה בידו. וכן אין לומר יהיר קודם הברכה כי אין להקדים לרכי עצמו לברכת המקום ביה וכו'. ובאחרות חיים כ' בשם נזירות שמשון דתחלה יברך על התפוח ויאכל מעט בלי דבש ואח"כ יטבול בדבש ויאמר יהיר הניל :

(י) ב' הפוסקים סימנא מילתא. הלכך יהא רגיל לאכול בריש שתא פי' בליל א' של ר"ה רוביא פי' רשי תלתין ויאמר יהי רצון מלפניך ה' אויב שירבה זכויותינו. ויאכל כרחי ויאמר יהיר

שיכרתו שונאיו. ויאכל סילקא הוא תרדין חמרי ויאמר יהירם שיסתלקו עונותינו ויסתלק שונאיו וכל מנפשי רעתינו כ"כ בכל זו. וכשאוכל תמרי יאמר יהירם שיתמו שונאיו. וכשאוכל קרא פי' רשי דלעת יאמר יהירם שיקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכויותינו. כשאוכל רמונים יאמר יהירם שירבה זכויותינו כרמונים. בם' גאולת ישראל סעי' מ"ה. ובטע"ה סעי' תשיז כי בשם ההלכה"ק מוה"ר פנחס מקארין ז"ע טעם לאכילת קרא (הנקרא הארביז") ברי"ה. כי הוא גדל מכח הלבנה שהוא מניע כח המים ומעורר החסדים והוא קר בפנים והוא התקררת והמתקת כדריין עכ"ל. אה"מ ולי' שהוא בלשון המשנה דלועין הנקרא פליירין :

(יא) ב' הפוסקים לאכול ליל ר"ה ראש של חיל זכר לחילו של יצחק ולומר יהיר"מ שנהי' לראש ולא לזנב. ואם אין לו ראש של חיל אוכלים ראש אחר לרמוז על טעם השני וכו'. ומחזירים אחר דגים ויש רמז לפרות ולרבות כדגים. ואין לבשל אותם בחומץ. ושלא לאכול דגרים חמוצים ומרורים ושלא לאכול בריה אנחים ולוזים בין גדולים ובין הקטנים כי אנו בנימ' חטא וגם מרבים כיחה וניעה המצטלים התפלה. ולריכים ללמוד אחר האכילה מסכת ריה די פרקים כנגד די אותיות השם :

(יב) ב' היעב"ץ אין להקשות איך לאכל כל הדברים אם הוא מאכל טוב יאמר שיהי' לסימן טוב לנו. ואם הוא מאכל רע יאמר שיבוא כנגד שונאיו. ומתוך שריכים לאכול מאכלים טובים ומתוקים. ואח"כ נחזק הסימן לטוב ע"י הדיבור בלשון בקשה. הטוב לנו והרע לשונאיו. אבל דבר כחוש וגרוע אעפ"י שיש לו שם טוב לא יאכל שאין זה כבודו של יו"כ וכיכ באלף המגן סי' תקפ"ג ס"ק כ"א בשמו. ובסי' ת"ר סק"ט כ' שלא לערוך הסימנים בליל ב' :

(יג) ביש"ע סי' תקפ"ד סעי' א' כי הנ"ה לומר אבינו מלכנו על הסדר. וכ' מני"א ובאה"ט חז"ל כי הרב בשם כל זו שלא לומר אימ חטאנו בריה שא"א וידוי בריה וכ"כ הוזהר וכו'. ובשליה כי דבשלא בשעת התפלה או כמפרש חטאיו שרי וכו'. וכיכ בשיע הרב בשם מני"א ומסיים שלא ליתן פתחון פה למקטרג. וכיכ היעב"ץ בשם האריז"ל שכ' עפ"י הוזהר. וכיכ בחי"א כלל קליט ובתו"ח שם. ובמסגרת השלחן סי' קכ"ט בשם רז"ש וחי"א ומסיים וכן המנהג. וכי בשע"ת בשם ש"ח שבים

של ר"ה כדי שיוכל לברך שהחיינו על היין חדש :
(ז) בל"ק וי"ו מהרי"ח ח"ג כי וע"י במט"א סי' תיר
סעי' וזח"א כלל קליט סעי' ו' וכלל
כ"א סעי' ז' שקוראים תגר על מה שנוהגים ליקח
כליל ב' של ר"ה ענבים לברכת שהחיינו משום שפק
ברכה שאינו יודע אם הגיע כפול ויאל מכלל בוסר.
אבל נס' י"ט פנים לאדמו"ר הגה"ק בעל י"ט
לב ז"ע מקינט כי כוונה לברך שהחיינו כליל ב'
על ענבים עפ"י דרכו בקודש . ובמסגרת השלחן
סי' ר"ב סעי' י"ב כי שזריכים להיות ענבים גדולים
ביותר :

(ז) בא"ר המגן סי' ת"ר סק"ח בהשמטה כתב
וז"ל . בא"ר להגה"ק מבוטשאטש בס' י
ר"ב סק"א כי וז"ל נוהגין לברך בפה"ע על ענבים
כליל ב' דריה וע"י המנהג מוכרע שאין בו חשש
ביסר . ובפרט לפי מש"כ המג"א בס' ר"ב סק"ד
שעכשו הענבים קטנים מפול . וע"י בספר דרכי
חיים שבי' כיון דבזמנינו נשתנו הענבים כמש"כ
המג"א הנ"ל ודאי ראויים לברך עליהם בפה"ע ודינם
כשאר פירות האילן דנגמרו כל לרכן ואף שהם
קטנים משיעור פול הלכך . שוב העידו לי מאנשי
ארץ ישראל שראו בארץ ישראל פול הלכך והוא קטן
מענבים שלנו שנתכשלו . ופוק חזי מה עמה דבר
שנוהגין בכל השנה לברך על ענבים בורא פה"ע
וכן כליל ב' דריה מזכרין עליו בורא פה"ע רק
שיהיו שיתכשלו כל לרכן ולא יהי' חמוצים וכו'
עכ"ל . ועי"ל סי' ד' סי' נ"ד מש"כ בשם אלק המגן :

עניני ערב יורה"ב.

(יח) בממ"א סי' תרי"ד סעי' ג' כי . באשמורת
הבוקר של ערב יורה"ב לוקח כל אי'
כפרתו ואומר הפסוקים בני אדם וכו' ומסבב
הכפרה סביב לראשו ואומר זה חליפתי זה תמורת
זה בפרתי ר"ת חת"ך שהוא שם מלאך הכרמז
בהחיתך חיים וכו' . ובסי' של פותח את ידך
וכו' . וכך יעשה ג"פ וטוב שיהי' השחיטה באשמורת
הבוקר שאז הרחמים גוברים וכו' . וכ"כ בדה"ח
בשם שלמה שכתב בשם האר"י . וכ"כ בקשליה
שקודם שיאור היום ישחט כפרתו והוא עפ"י קוד
גדול . וכי אלק המגן סק"ג בשם שדי חמד שלא
לומר תיבת ואני אכנס ואלך לחיים או ואתה תכנס
כדי שלא לקמוך תיבת ואני או ואתה לחיבת מיתת
רק יאמר ואכנס אני או יאמר אבל אני אכנס .

שכס' ב"ד השיג על השליה ופסק שלא לומר מה
שהוא דרך וידוי וכי שכן נהגו וכי בכה"ג בשם מורו
הרב ז"ל שא"א וידוי בריה כגון מטאתי עותי
פשעתי מחול וסלח ומחה וכו' וכ"כ בפר"ח וכו' ולא
יפה עושים אותם המדלגים אימ' הא' והשאר
אומרים על הסדר עכ"ל . ובפרע"ח כי ג"כ שבר"ה
אי"א הארבעה אב"מ . הטאנו . סלח . מחה .
מחוק . שכל אלו הם דרך וידוי וא"א וידוי ברי"ה
וכ"כ בס' תפלה ישראל בשמו . ובס' אי"ל דף מ"א
ובקשליה . ובס' נגיד ומלוא בשם האר"י . ולקוטי
לבי החדש בשם פרע"ח . ולקוטי מהרי"ח ח"ג בשם
ב"י והאר"י . אה"מ וכן המנהג שא"א כל הדי'
א"מ בביה"מ של אדמו"ר מרן בעל קדושת יו"ט
ובנו זלוקלה"ה :

(יד) ב' בדה"ח בין התוקע ובין הליבור לא יסחו
בין ברכת שופר עד סוף התקיעות דמעומד
ובין הברכה עד סוף התקיעות דמיושב אסור
להפסיק אפילו בתפלות לכן לא יאמר היה"ר הנדפס
במחזורים בין התקיעות דמיושב רק יהרהר בלבו
או שיאמר בסוף התקיעות דמיושב . וכ"כ בארחות
חיים סי' תקל"ב בשם שו"ת עולת שמואל וסידור
התניא . וכ"כ במהרי"ח בשם בעל אמרי אש . אך
במט"א סי' תק"ץ סעי' ל"ו כי שזריכים לומר היה"ר
אחר תשר"ת תש"ת חר"ת . ובקש"ע ובמסגרת ותו"ח
כי ב' דיעות . ובמהרי"ח מסיים אך כבר נהגו
העולם לאמרם בפס' ונדפסים ג"כ בס' ר' שבת
ור' קאפיל . ובביה"מ של אדמו"ר מסייגט בעל
קדושת יו"ט ובנו ז"ע המנהג לומר בפס' דוקא :

(טו) בש"ע סי' ת"ר סעי' ב' כי בקידוש ליל שני
ילבש בגד חדש או מניח פרי חדש
ואומר שהחיינו . ואם אין מלוי בגד חדש או פרי
חדש עס כל זה יאמר שהחיינו . וכי במג"א סק"א
אם יש לו תירוש חדש (פ"י יין חדש) יקדש על
היין יטן וכשיגיע לשהחיינו וכו' יתן עיניו על התירוש.
וכי באה"ט והאר"י ל' כי דריה דינו כשאר יו"ט כזה
עיין בכוונות . וכ' בשע"ת בשם שבות יעקב ח"ג
כשאין לו פרי חדש מותר ליקח יין חדש לברך עליו
שהחיינו אף שברך על הענבים שאכל קודם ר"ה
וכו' דהוי ס"ס . ועי' במחלית השקל . ובתשנ"ן
סעי' ק"כ כ' וז"ל מהרי"ם ז"ל הי' רגיל להמתין
מלשתות יין חדש עד ליל שני של ר"ה ואז הי' מזכר
שהחיינו אמנם אפילו לא הי' לו יין חדש הי' מזכר
שהחיינו . ובקשליה בברכת הנהנין כי . מהרי"ם קנ"ל
הי' נוהג למנוע א"ע מלאכול ענבים עד ליל ב'

ככל התפלות של יוה"כ עד נעילה אזי אומר ח"מ עיוה"כ שחרית . וא"ל למנחם ואחר משניות חז"ה מקומן לא יאמר יוה"כ רק אחר משנת עולה . וכ"כ בנה"ש ומסיים ומוה"גין שהגבאי מחלק להליכור מיני מחיקה בעיוה"כ בדוקר אחר התפלה וכ"ל שנוטל אומר ח"מ ח"ו כגזר עלי ליהנות מן הלדקה בזאת חקיים עכ"ל . וכ"כ בחרי"ח כלל קמ"ד בשמו . ובחלף המנן שם ס"ק ל"ח בשמו . אה"מ שמעתי מחסידים הטעם שאם ח"ו נהנה הגבאי בשונג מקופת הקהל ע"כ נותן להם מיני מחיקה שיהנו ממנו וימחלו לו : (בב) שם כי מלוא לאכול בעיוה"כ ולהרבות בסעוד' ויש למעט בלימודו כדי לאכול ולשתות וכו' . ומוה"גין לטובל פרוסת המולא בדגש בסעוד' זו וג"כ בסעודה המפסקת ולאכול כשר דוקא כ"י סעודות אבל דגים מלוא לאכול בסעודה שחרית דוקא ולא בסעודה המפסקת . ויש למועט מלאכול מחכ"י חלב חמין ובי"ס ושום לפי שהם מרבים זרע וכו' . וכ"י חלף המנן משי"כ ובי"ס היינו בי"ס חמה או מגולגלת אבל קשה וקרה ח"מ מרבי"ן זרע . הפוסקים בס"י חקני"ג עכ"ל :

(בג) בד"צ ח"כ חות ק' כ' בשם סי' גאולת ישראל . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"ג בשמו טעם למנהג שאוכלין בעיוה"כ לבינות שקורין קרעפליך ממולא בכשר מפני שביו"ט ח"ן שמחה חלה בכשר אך עיוה"כ שהוא יו"ט רק בחתוכים שמוחר במלחמה לכך מכסין ג"כ הכשר . ושמו"ס זה אוכלין ג"כ הלבינות הנ"ל גם בהוס"ר וגם בפורים . שם בשם ח"מ ש"י בשם ס' העמק שהלה דמה שאין מברכין על האכילה בעיוה"כ (פ') דרכה כמו בגיל פסח שמברכין על אכילת מלוא משום דאין האכילה נחשב למלוא חלה ח"מ התענה בעשירי וא"כ ח"מ יארע חונק ולא יתענה עיוה"כ הוי דרכה לבע"ה . ועוד דחשוב רק הכנה למלוא עיניו . ואין מברכין חלה על גוף המלוא :

(בד) ב"ש"ה סעי' תש"ז כי בשם סי' זרע קורא עוד טעם שמוה"גין לאכול בערב יוה"כ מחלל לבינות ממולא בפנים בכשר . כי הכשר רומז לד"ן הוא מכוסה והנלק שרומז לרחמים הוא מעלה ומחברים חו"ג למוצ' והמתיק הגבורות כי האכילה הזאת הוא הכנה לתענית יוה"כ שאמרו ז"ל שגם האכילה הזאת נחשבת לעינוי דיוה"כ עכ"ל : (בה) במ"א סי' תר"ג סעי' ח' כי . נהגו שגם ח"מ שהוא נשוי עושין כר בשבילי לביס"כ ליוה"כ אבל ח"מ חפילו חלמנה ח"מ עושה בשביל

שם סקיה כי וכ"כ בארחות חיים בשם סי' נזירות שמסון ש"י דאין לשחוט קודם שיאיר היום דוגמת הקרבן שאין שוחטין בלילה . גם לפי דברי האר"ז והמקובלים דבאשמורת הרחמים גזרים ח"ו חלה ביום משום דקודם אור היום קדרותא דלפרא ואח"כ גזר אור של יום של חסד דכ"י יומם יוה"ה חסדו עכ"ל . ובדרכי חיים כי שהנהיג בעל ד"ה מלאנו עשה הכפרות קודם פלות השחר . כי בחלף המנן שם ואם ימלא הכפרה טריפה יש דיעות ח"מ לר"ך ליקח עוף אחר לכפרה או לאו . ולדרכי הכל ח"מ נתכלה הכפרה בשחיטה לר"ך ליקח עוף אחר לכפרה . במ"א שם כי ולא יקח לכפרה דבר הראוי להקרבה כגון תורים וכ"י יונה וכו' . ועיין מנ"א . וכ"כ בס' חוקת הזבח סי' ה' :

(ט) ב"ר קו"ט מנהגים סעי' י"א כי בערב יוה"כ שהשוחט הולך לבית כמה בעלי בתים והמנהג שהשוחט מכבד לבע"ה ב"ב במלוא כסוי יש לומר שיתן הכע"ה עפר קודם שחיטה ואחר כך ישחוט השוחט והבע"ה יברך ויכסה דהא מלוא כסוי עפר למטה ולמעלה וא"ך יברך על ח"י המלוא וע"י בתכ"ש סי' כ"ח ס"ק י"ג ונדעת קדושים שם . ועוד כיון שמכבד השוחט לבע"ה במלוא זו ח"כ מלוא זו יותר מנשלוהו וא"ך יעשה ח"ה השוחט שליח לח"י המלוא . ועוד שהרב חכמת אדם חובך לומר דאסור לכבד לפי שארז"ל מי ששפך יכסה . אבל עתה שבע"ה מניח עפר למטה קודם שחיטה בעוד שלא חל על השוחט חובת כסוי ח"כ שפיר אמרינן המתחיל במלוא אומרים לו גמור כללע"ד ודו"ק עכ"ל :

(כ) ע"י בתקוני הזבח סי' כ"ח סק"ט שכתב בשם ס' דעת חכמים סי' ל"ה ש"י בשם הג' מה"ר שלמה קליגער מבראדי דכל בע"ה ב"ב נוחן מתחלה עפר למטה וכו' . וע"ש בס"י ל"ו שכתב שגם הג' הרי"ש מלבוז מסכים ג"כ לזה עכ"ל . וכ"כ בחלף המנן ס"ק כ"ה בשם ונס"ק כ"ו כי בשם תנ"ש ופרמ"ג דדוקא להרשות לבע"ה דרך כיבוד לכסות מותר אבל לעשות שליח לכסות אסור . ובכ"פ ובינת אדם כי לדינא להיפך דבדרך כיבוד אסור אבל ע"י שליחות מותר דשליחו של אדם כמותו . ובמנחת הזבח כי כמו ש"י בתכ"ש ופרמ"ג ש"כ בחורח הבית להרש"ה כדבריהן עכ"ל :

(כא) במ"א סעי' י"ג כי עיוה"כ שחרית ח"א מומור לתודה וא"ל תחנון וכפ"ה ולא ח"מ רק ח"מ חל יוה"כ בשנת שזו ח"א ח"מ

זוכים להשיג דוה"ק היינו מצינים ומשיגים על ידי דליקת הנר הרבה דברי עתידות שהנר של מלוא מתנבא עפ"י ה' ואין אנו זוכים לדברי הנביאות של הנר מלוא יע"ש. עוד שם כי יזהרו במקומות שמדליקין בערב יוה"כ חלב בתוך כלי זכוכית דהכלי זכוכית נאסרו אח"כ להשתמש בהם. והטעם כי כשנכלע איסור בכלי זכוכית ע"י האור נאסר הכלי זכוכית. ע"י מנ"א והפוסקים ס"י תנ"א מדבר זה עכ"ל:

(בח) בַּמִּצְוָה ס' תר"ז כ' לתפלת מנחה עיוה"כ יש לו לש"ל להתעטף בטלית אף אם נוהגים להתפלל מנחה לפעמים בלא טלית. יש אנשי מעשה נוהגים לומר מזמור ק"ז בתהלים. הודו לה'. יאמרו גאולי ה'. ידיר נפש וגו' קודם הקרבנות כמו בע"ש וכו' ואח"כ אשרי ותפלת שמונה עשרה עד אלהי נאור וקודם אלהי נאור אומרים פסוק יהי לרנן וגו'. ותח"כ מתחילין הוידי' או"א תבא לפניך וכו'. אלהי עד שלא יולדתי וכו'. ואח"כ אלהי נאור וכו' והש"ן חוזר התפלה עד המנצח את עמו י"כ. ואינו חוזר הוידי' רק יאמר הפסוק יהיו לרנן וגו'. קדים שלם. עלינו לשבח. לרוד ה' אורי. וא"א תחנון ולא אבינו מלכנו בין שחל יוה"כ בחול ובין שחל בשבת:

(בט) בַּמִּצְוָה ס' תר"ז וס' תרכ"א סעי' י"ד כי ששועמים עשנים בביהכ"נ בערב יו"כ להפסיק ציגס לרנפה לפי שנופלים על פניהם בעבודה ואפילו אין שם רצפת אבנים רק של לבנים או נסרים. ואם לא הניעו עשנים בביהכ"נ או שיש עומדים במקום ריקן מעשדים יש להם לחון ולהפסיק בכנפי טליתים בין פניהם לקרקע וכו'. וכי בחלף למטה כי"כ האיר בשם השל"ה ובעטו"ק וע"ש הטעם. וכי"כ בחי"א ובקש"ע סימן קל"ג סעי' כ"ג:

(ד) שם ס' תר"ז כ' שלא להטמין חצין מעי"כ ללורך מולאי יו"כ בין אם חל בחול ובין אם חל בשבת לפי שהוא כמכין ביו"כ לחול וכו'. וכי"כ בקש"ע ס' קל"א ומסיים דמיחו כרעבתינא. וכי בארחת חיים ס' תרי"ט בהגהות בשם דה"ח וכי"כ בח"ף המגן סק"ב בשם אחרונים דאיסור זה רק במטמין ללורך אכילת מולאי יו"כ אבל אם מטמין בחנור דברים שאינם ללורך אכילת מולאי יוכי"פ כגון שעושין (פאוידיל לעקוואר) וה"ה שמיבשין שופין שיהי ללורך זמן רב ושורק סי' התנור בטיע מותר להטמין בערב יו"כ ומותר לאכול ממנה כמולאי

בשביל פלמח. ואם חלמנה רולה לעשות נר בשביל פלמח הרשות בידה. והנר הזה שעושין בשביל חיים קורין אותו נר הכריא (דאם געזונדי ליכט) ואין עושין רק נר אחד לכד לחי' ולאשתו. ובשביל הבנים והבנות אין לעשות כלל אפילו הם גדולים כ"ז שאינם נשואים. ומלגד הנר הזה עושין ג"כ נר בשביל אביו ואמו שמחו (וכי בחלף המגן בשם לבוש ואחרונים כי יש להם נחת רוח בהנר שמדליקין בשבילן. ועוד כדי לכפר עליהם כי גם המתים לריכים כפרה) וקורין אותו נר נשמה ועושין ג"כ נר אחד לכד. בין חס מחו שניהם בין חס לא מת רק אחד ונר נשמה גם אשה חלמנה עושה כאיש. ונר הכריא עושין נר גדול ונר נשמה עושין קטן ועכ"פ יהי דולק עד מולאי יו"ט:

(בו) שם יש נוהגין ליקח נר הכריא לביהכ"נ ונר נשמה מניחים בניהם להיות דולק שמה כדי שיהי לו נר דולק כשיבא לביחו בלילה אחר התפלה (וכי חלף המגן ובחי"א ובזהו"ש כתב שגר נשמה נושאין לביהכ"נ ונר הכריא בביחו וכן נוהגין וסימנך געזונד זאל מען זיין אין דער הייס) ואין ראוי לעשות כן רק יקחו כל נרות של מלוא לביהכ"נ. שם בס' תר"י סעי' ו' כי ונוהגין ליקח שם אינו ישראל לשמור הנרות ולהעמידם כשיפלו שלא יבא לידי דליקה ח"ו ומ"מ יש למחות ביד המלווים ביוה"כ לא"י להדליק נר הנכבה או ליקח שעור הנוטף או לכבות חיזה נר. רק אם עושה כן בעלמו חין למחות בידו וכו'. וכי בחלף המגן שם ואם ליווה הישראל לא"י קודם יוה"כ שידליק ביוה"כ הנרות שנקבו או נרות חדשות ומכש"כ בשליוחו כן ביום הכי"פ. אסור לשום אדם להנות מאותו הנר. הפוסקים וע"ש ס' תקפ"ד סק"ב משיב בשם השיב משה. וכי"כ בטע"ה ק"א סעי' חש"ט בשם ספר דרוש ר' חיים כהן ס' י' ומסיים כי חס על הנר ואינו חס על נשמתו שאקרא נר חלקים. שם ס' תרי"ט סעי' ו' כי ורשאים להדליק נרות שביהכ"נ במקום זה ולהניח אותם אחר כך במקום אחר. וכי חלף למטה שם הטעם שאינם רק לכבוד ואינם מנצחין עליהם אין קפידא וכו'. ובחלף המגן סק"ז כי ומנהגינו שהשמש מדליק נרות ביהכ"נ ואין מנצחין על הדלקת נרות שבת הכנסת:

(בז) בַּאֲרָף המגן ס' תרי"ג ס' י"ב כ' בשם ס' יד חליעזר ובשם יסוד יוסף כל נר שדולק לנר מלוא יש בו ענין גדול, ואלו היינו

המגן בשם גדולים שלאחר אמירת כל נדרי מחזירים
הסית למקומה :

(ג) במג"א שם כ"י וכ"כ בש"ע הרב סי' תרי"ט
סעי' י' ואם חל יו"כ בשבת מתחילין
לאחר שהחיינו מזמור שיר ליום השבת וכו' ק"י .
וא"א כלל לא לכו נרננה ולא מזמור לדוד הכו' .
ולא לכה דודי . ולא במה מדליקין ולא מזמור לדוד
ה' רועי וכו' . אף שנוהגין לומר בכל יו"ט שחל
בשבת . וכי באלף למטה בשם שנה"ג ש"י בשם
הטור שלא לקבל שבת כיו"כ שחל בשבת . והוא
עפ"י הקבלה שהכלה היא נפש יחירה וכיו"כ מפני
התענית אין כאן נשמה יחירה ע"כ אין כאן קבלת
שבת וכו' . וע"פ בסי' תרכ"ה סעי' מ"א ש"י
שא"א כנוונא כיו"ט שחל בשבת . וכ"כ בנור ישראל
סי' פ"ג בלק"ר סק"י בשמו . ובערך ש"י סעי' ג'
כ"י אם חל יו"כ בשבת אין לומר כנוונא . דאיתא
שם וכלהו מתעטין בנשמתין חדתין ובשבת יו"כ
דמתעטין אין בו נשמה יחירה כי כ"כ כלל בו ס"פ
וכו' עכ"ל . וכי באלף המגן ס"ק כ"ג במקום
שנהגו כשחל יו"כ בשבת לומר מזמור לדוד הכו'
ודי חרוזים מן לכה דודי אין להם לשונות המנהג
וכל אחד יחזיק במנהג מקומו מכשנים קדמוניות
ע"ש :

(ד) במג"א סי' תרי"ט סק"י כ"י בשם לבוש .
וכ"כ במחלית השקל ובעט"ז ודגיל
מרכבה ובשע"ת ובמטי"א כשחל יו"כ בשבת א"א
בין בלילה ובין ביום בשמו"ע (בהמ"צ ותתן לנו)
באהבה השני ש"י קודם מקרא קודש . כיון שהוא
יום הדין ואין מקבלים דין באהבה . אבל אומרים
באהבה הראשון (ותתן לנו ה"א באהבה את יום
השבת) שקאי על כל שאר שבתות השנה . וא"א
או"א ר"ה במונחתיו קודם קדשינו כיון שהוא יום
התענית אין כל כך רגון במונחתיו . אבל והנחילנו
ה"א באהבה אומרים שהוא תפלה על כל שאר
שבתות השנה כ"כ רמ"י עכ"ל . וכ"כ בש"ע הרב
שם והיעב"ץ ודה"ח ובנז"י ח"ב סי' כ"א . אבל בסי'
נגדי ישע כ"י לומר באהבה מקרא קודש וגם לומר
או"א ר"ה במונחתיו כי זה עיקר המנוחה שאנו
מקיימין רגון הכורא . ועוד שאנו בפוחים שיכפר
לנו עונותינו ואין לך מנוחה יותר מזה . וכ"כ
בט"ה סעי' תשנ"ו בהמ"פ בשמו . וכלקוטי
מהרי"ח בשמו ומסיים . אך כבר נתפסנו המנהג עפ"י
הלבוש שלא לומר לא באהבה הכי ולא ר"ה במונחתיו
אפילו שחל יו"כ בשבת וכ"כ במטי"א ודה"ח עכ"ל .
וכשרה

במונחי יו"כ . חבל לפי מש"כ בהגהות רב"פ בשם
הגרי"א שלא התירו שום הטמנה אלא משום כבוד
שבת כמ"ש הרא"ש בשם ר"ע א"כ אין להקל גם
בזה ופי' מג"א סי' רנ"ז סק"כ ובא"א בשם ח"מ
ובנתי"ח שם ובקי"נ על הרא"ש פי' יוה"כ אות ל"א
מ"ש בזה ולי"ע עכ"ל :

(א) בא"ת המגן סי' תרי"ט סק"י כ"י בשם
מהר"ם שיק ס"ס כ"ח מה שנהגו
שלא ללבוש הקיסל בשנה הראשונה של אחר החתונה
לא נזכר בהפוסקים ע"ש משי"כ עוד בזה . בש"ע
הרב סי' כ"א כ"י ההולך לפנות ביה"כ לר"ך לפשוט
את הקיסל כיון שאינו מיוחד רק להתפלל . וכ"כ
באלף למטה ובמסגרה ובמהר"ח בשם טו"ז ופמ"ג
אבל להשתין מים אין קפידא ע"ש :

(ב) במג"א סי' תרי"ט כ"י נוה"ג בהרבה מקומות
שקודם כל נדרי מוליחין סית מארון
הקודש ואנשי מעשה לוקחין הסית בחיבוק ויטו
ומבקשים מחילה וסליחה על שפגמו בכבוד התורה .
וי"א פשוט אור זרוע ללדיק וכו' כ"פ וא"כ מאמר
הזהר קס' ר' שמעון וכו' ונשי אגשים מחשבי הקהל
עומדין אלל החזן אחד מימיו ואחד משמאלו והחזן
והשני אומרי' ג"פ בישיבה של מעלה ובישיבה של
מטה ע"ד המקום וע"ד הקהל אנו מתירין להתפלל
עם העבריינים (וכי בלקוטי מהרי"ח ונוסח המחזורים
כ"י בתשנ"ב הובא בב"י תרי"ט לומר ע"ד המקום
וע"ד הקהל בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה
אנו מתירין וכו' . והחזן מתחיל כל נדרי וכו' עד
לא שבעות פ"א בקול נמוך קל"ת ובפסע ב' מגביה
קולו יותר ובפסע ג' מגביה קולו עוד יותר .
והלכור יש להם לומר בלחש כל נדרי עם החזן
ובלבד שלא יכלכל דעת החזן והלכור וכו' ואחר כך
אומר החזן ג"פ ונסלח וכו' וא"כ אומרים הקהל
ג"כ ג"פ ונסלח ושוב מתחיל החזן סלח נא וכו'
פ"א והלכור עומין אחריו ג"פ ויאמר די סלחתי
בדברך וגם החזן אומר זה ג"פ וכו' ואומר החזן
ברכת שהחיינו בלא כוס וגם הלכור יאמרו בלחש
שהחיינו ולא יהי דעתו ללאת בברכת החזן ויש לו
למהר לסיים השהחיינו קודם שסיים החזן כדי
כסיים החזן הברכה יאמר כל אחד אמן . ומ"מ
יש לזהר החזן שיכוין להוליא למי שירצה ללאת
בברכתו וכו' . ובקש"ע סי' קל"ב כ"י ולאחר שאמר
הש"ן ברכו וענו אחריו ברוך וכו' מחזירין את הסית
להיכל וחוזרין למקומן . ובשבת יכולין לחזור למקומן
בתחלת מזמור שיר ליום השבת עכ"ל . וכי באלף

ובשמיני פלגת ופ"ש הטעם . וז' בארחות חיים
סי' תרס"ח סצ"י ז' בשם סי' כרם שלמה הטעם
שחקנו שבתוך שנה ראשונה למיתת אב זאם ילכו
האבלים מביה"כ החולה כשמוכרין נשמות שלא יסורו
אבלים בכ"י ונלעקה ויכללו את האחרים וגם להם
יגיע ההפסד להחלל ביו"ט. וכ"כ בטע"ה ח"א סצ"י
תקפ"ח בשמו . ובלקוטי מהרי"ח אלל סדר ח' של
פסח בשמו . וע"י בחור"ח כלל ז' סקכ"ד וכלל
קמ"ה סקמ"ט . בס' דברי חורה ובמנח"א כי וז'ל
בענין הזכרת נשמות שוהגין שלא להזכיר בבי"ה
חוץ י"ב חודש אין יסוד וטעם של ממש כי אדרבה
אז לריבין יותר לרחמים ולהזכיר ולהתפלל בעדם
בבי"ה והטעמים שז' לזה להוהגים למונע מלהזכיר
הרי זה טעמים לפגם וכו' והזכרת נשמות הוא
להתפלל ולעורר רחמים בעד הנשמות ולא מטעם
כבוד . ע"כ יבקשו במקום קדוש ובעת רגון בעד
הנשמות חוץ י"ב חודש ביותר ושאלו ביותר טובה
להפטר וזה פשוט וברור . וגם רבותינו הגה"ק
ז"ע אמרו להזכיר נשמות חוץ י"ב חודש והקפידו
ע"ז מאוד שפת אמת תקון לעד :

(לח) בש"ע סי' תרכ"א סצ"י ד' כי . הגיה ונהגין
ליסול על פניהם כשזומרים והבה"ס
והעם וכו' . וז' בארחות חיים ובלקוטי מהרי"ח
שיש מקומות שאין נופלים כורעים ביה"כ שחל
בשבת והטעם ע"י בא"א וכו' . דנראה כפי"א וכשחל
בחול אין חוששין לזה . וכמו שא"א אבינו מלכנו
כשחל יו"כ בשבת . והמנהג בכל מקום שהש"ץ ניפל
על פניו גם בשבת ויש טעם לדבר עכ"ל . ובהנהגות
שם כי ראיתי בסידורים ישנים דגם כשחל יו"כ
בשבת נופלים כל העם כורעים ונקלח מקומות אין
נוהגים כן עכ"ל . וכ"כ בטע"ה בק"א סצ"י תשס"א
בשם א"א הג"ל . עוד כי בשמו הטעם שר"ך להציב
ויש חשש אשוי גומות בשינוי בשבת"ק משא"כ כשמלעיין
בשופי על פני כל ביהכ"נ בעיו"כ אין חשש :

ל"ט בס' ברכת דוד מהגה"ק מנוטשטשטש ז"ע כ'
בפי' לך טעם למנהג המקומות למונע
דוכן ביו"ט וי"כ שחל בשבת . משום נטילה שקדם
ברכה שהוא מפורש בש"ס וכו"א"ק והוא חוב יותר
מטבילה ושי"ך בה שמא יעבור ד' אמות ברשות
הרבים המים וכלי הנטילה וכדא"כ כחן שפי"ז מנוט
חז"ל לשופר ולולב בשבת אס דהם הכרחיים עכ"ל .
וכ"כ בטע"ה אות תקס"ח בשמו :

(מ) ב' היעבין וכ"כ בנה"ש בשמו כמה גרוע מנהג
המקומות שאין נשיאת כפים ביו"ט או ביום
השפורים

ובשרה חמד כי שלא ראה מנהג זה לומר הנ"ל
בין בארץ ישראל ובין בחוץ לארץ אלא שא"א אפילו
כשחל בשבת פ"ש . ובס' תפלה למשה לא נדפס
לא באהבה הכי ולא רלה במנוחתו אבל והנחילו
נדפס . וע"י לעיל סצ"י ג' וסצ"י ד' עוד נוסח
התיבות :

(לה) באש"ל אברהם סי' תרכ"ב כי לפי מה
שנוהגים בשבת קודש לומר בערבית
וינוחו בה ובשחרית בו ובמנחה (שבתות קדש) כס'
כן ראוי לומר גם ביו"כ שחל בשבת קודש ואין רא"י
ממה שנדפס סתם בו וכו' עכ"ל . ולאחר שמו"ע
קודם אלהי נאור אומרים פסוק יהיו לרגון וגו'
ואח"כ אומרים הווידי א"א חבא וכו' עד אכל לא
ע"י יסורים וחליים רעים ואח"כ אומרים אלהי נאור
וכו' . אס חל יו"כ בחול מתחילין יעלה תחנוניו
מערב וכו' עד השתא בעגלא ובזמן קריב . ואח"כ
אומרים אבינו מלכנו . (כי בש"ע הרב סי' תקפ"ד
סצ"י ג' בשם מ"מ שיל סלח ומחל מחה והעבר
חטאיתו ופשעיו כי מחילה גדולה מסליחה . ופשע
גדול מחטאת ור"ך לבקש תחלה על המוטט ואח"כ
מוסיף והולך) . לדוד מזמור וגו' . ואח"כ אומרים
הדי מזמורים שבתהלים מן אשרי א"ש וגו' עד לנדד
לבטח חושבנו שיש בהם שני תיבות והדי מזמורים
כמנין ש"י כמנין קרי' ומסוגל שלא יבוא לירי קרי'
ר"ל . ואח"כ מנגן ארון עולם וכו' עד ולא אירא
ע"ש :

(לו) שם אס חל יו"כ בשבת אומרים לאחר שמו"ע
ויכולו השמים וברכת קונה שמים וארץ
ומגן אבות . ואומרים המלך הקדוש . א"א ראה
במנוחתו עד מקדש השבת ואינו מזכיר בו יו"כ .
ואח"כ אומרים יעלה תחנוניו מערב וכו' עד השתא
בעגלא ובזמן קריב . לדוד מזמור וגו' וא"א אבינו
מלכנו וא"א מזמור לדוד ה' רועי וגו' . אה"מ
ואדמו"ר ההלכה"ק מסיגטע ז"ע אמר ג"פ אור
זרוע ללדיק ולישרי לב שמחה . פלגי מים ירדו
עיני על לא שמרו חורתך . וא"ש אחר הלך עם
הס"ת סביב השלחן שה"י קורין בו . וכשחל יו"כ
בשבת ה"י מתחיל לאחר שהחיינו מזמור שיר ליום
השבת . ובשמו"ע לא אמר באהבה השני שכ'
קודם מקרא קודש וגם לא אמר א"א ראה במנוחתו
שכי' קודם קדשנו אבל והנחילו ה"א אמר . וג"כ
אמר הנוסח כש"כ לעיל סצ"י ג' וסצ"י ד' ע"ש :
(לז) בתבו הפוסקים דמוכרין נשמות ביום ח' של
פסח וביום ב' דשבועות וביום הכיפורי

הכפורים שחל בשבת שיש בו קדושה כפולה ונפש יחירה ומנעו ממנה הנדבה וגזרו גזירה לגזירה לעקור דין חורה. וכבר פרענו ע"ז גדולי פולס ונמנו עליו ובעלוהו זה המנהג ותקנו שנושאים כפים בכל יו"ט שחל בשבת. וכ"כ באלף המנן סי' תקל"ב ס"ק ט"ז ומסיים שנושאים כפיהם ביו"ט ויו"כ שחל בשבת ואין לשנות ע"ש. ובלקוטי מהרי"ח ח"ג כ' בשם שו"ת יוסף דעת מה"ג בעל שו"ת סי' מ"ז ש"כ דביו"כ שחל בשבת בוודאי יש לישא כפים ושכן שמע מהרבה גדולים. ומסיים ומ"מ התחינה של רבש"ע ויהי רצון של אחר ברכת כהנים א"ל ע"ש:

עניני סוכות.

(מד) במש"א סי' תרכ"ה סעי' ט"ז כ'. המדקדקים מתחילין צמולאי יו"כ בעשיית הסוכה כדי ללאת ממלואה אל מלואה וכו'. ובקש"ט סי' קל"ד כ' מלואה על כל אדם שיעסוק בעלמו בעשיית הסוכה ובהנחת הסכך ואעפ"י שהוא אדם נכבד זהו כבודו שעוסק בעלמו במלואה. ויהדר ליפות את הסוכה ולהנחותה בכלים נאים ומלעות נאות כפי כחו. בענין דפנות הסוכה יש הרבה חלוקי דינים ואין הכל בקיאים ע"כ לריכים לעשות דפנות שלמות וחזקות שלא יהא הרוח מניע אותם. וגם שלא יכבה הרוח את הנרות. ומי שאין לו די לרכו לדפנות מוטב שיעשה שלש דפנות שלמות מארבע שאין שלמות עכ"ל. וכי אלף המנן ולריך לעשות אורת הפתח לנוי. וכי בפמ"ג סי' תר"ל דראוי שיהי נס למטה דפים מרולף (הנקרא גשר) וזכר לעניים. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח בשמו. וכ"כ באלף המנן סי' תרכ"ו סעי' ז'. ובק"א שם וכ"כ בטע"ה סעי' תש"ז. וכי עוד טעם בשם בני יששכר משום כיבוד קרקע שלא יבוא לאשוויי גומות בשבת ויו"ט. והטעם שזה השיט לעשות זכר לעניי כבוד במלואה סוכה ולא עשה כן במן ובאר. לפי שעניי כבוד ה"י רק ישראל מיוחדים בטובה כי הערב רב פלט אותם הענין. משא"כ מן ובאר גם הערב רב נהנו מזה. וע"ש עוד טעמים לשבת:

(מה) במש"א סעי' כ"ט כתב. וכ"כ בחי"א כלל קמ"ו סעי' כ' ובקש"ט שם. סוכה העשויי נגנות נפתחים הנקרא שלאק לריך לפתוח את הננות קודם שמניח את הסכך ואף שאח"כ סוגר את הנג וחוזר ופותח אינו מציק דהוי כאילו פורס עלי' סדין וחוזר ונוטלו. ואם שכח והניח הסכך בעת שהי' הננות סגורים לריך לפתוח הננות ולענע כל הסכך דהיינו שינייה כל עץ לבדו וחוזר ויניחנו לשם לל וכן כולם. ויהי' הנג פתוח בהכנסת החג. ומלואה שיהי' לו סוכה צריכה עם ננות שנפתחים ונסגרים ע"י ידים לסגור בשעת הגשמים וכשפסקו הגשמים נפתחים הננות והסכך בוא נגזר ויכול לקיים מלואה סוכה כראוי. ומותר אפילו בשבת שחל בו יו"ט לסגור ולפתוח אותה

הכפורים שחל בשבת שיש בו קדושה כפולה ונפש יחירה ומנעו ממנה הנדבה וגזרו גזירה לגזירה לעקור דין חורה. וכבר פרענו ע"ז גדולי פולס ונמנו עליו ובעלוהו זה המנהג ותקנו שנושאים כפים בכל יו"ט שחל בשבת. וכ"כ באלף המנן סי' תקל"ב ס"ק ט"ז ומסיים שנושאים כפיהם ביו"ט ויו"כ שחל בשבת ואין לשנות ע"ש. ובלקוטי מהרי"ח ח"ג כ' בשם שו"ת יוסף דעת מה"ג בעל שו"ת סי' מ"ז ש"כ דביו"כ שחל בשבת בוודאי יש לישא כפים ושכן שמע מהרבה גדולים. ומסיים ומ"מ התחינה של רבש"ע ויהי רצון של אחר ברכת כהנים א"ל ע"ש:

(מא) בש"ע סי' תר"ח סעי' י' כ'. וכ"כ התשב"ץ סי' תקס"ה. ובש"ע הרב סעי' י"ח. ובמט"א סעי' י"ז. ובקש"ה. חולה שאכל ביו"כ או יולדת שאכלה וכן הילד שאכל ביו"כ שגיל יעלה ויבא בברכת המזון ויאמר ביום הכפורים הזה. ואם חל בשבת ליל ר"ה והחליטו ג"כ. אבל אי"ל לבטל על די ככרות וגם אי"ל לקדש על היין ולא על הפת משום ברכה לבטלה שלא תקנו חכמים דברים אלו ביו"כ. וכ"כ בקש"ט סי' קל"ג סעי' י"ח. ובאלף המנן סי' תרמ"ז סקי"ג כ' בשם מנחת חינוך שייג שקטן שיכול להתפנות לשעות דבשעה שיכל להתפנות אסיר להאכילו. ואפילו בחולה שיש בו סכנה דהותר לו לאכול מ"מ בשעה שא"ל לאכול באיסוריה קאי כמו אדם הנריא. וע"י בשו"ת בנין ליון ובשו"ת שו"ת מהדו"ד סי' ב'. וכ"כ בחידושי הרשב"א במס' קדושין דף כ"א ע"ש:

(מב) ב' נדה"ח דיני ברכת השחר בשם ספר מעשה רב ביו"כ (להוכיח) שאין אומרים ברכת שעה (העושה) לי כל לרכי וברכת המעביר שינה. יאמר אותן כלילה תיכף כשנועל מנעליו וכשרוחץ פניו עכ"ל. וכ"כ בעיון חפלה בשם מעשה רב:

(מג) ב' היעב"ץ ובקש"ה. וכ"כ בלקוטי לבי החדש בשם ספר מעביר יבק' בח' שפתי רננות פרק י"ג. דבמולאי יו"כ יבדיל בבגד הקיטיל קודם שיפשטנה מעליו והוא עפ"י סוד וכו'. וכ"כ בארחות חיים. ובטע"ה סעי' תשפ"ו בהשמטה. ובלקוטי מהרי"ח. ואלף המנן בשם מעביר יבק'. כי כל הפוסקים שמבדילין על הנר בשבת מצד ד יוס' או שהודלק בהיתר כגון לחולה: ועל עוד נר שהודלק מהם או מנרות יו"כ. אבל אסור לברך על אור חדש היוצא מאבנים ודבר אחר. ולא יברך על בשמים אם לא שחל במושיק שאז יברך. במט"א כ' וכ"כ בלקוטי רימ"א ח"ב סי' כ"א בשם מהרי"ל

בישיבת סוכה שלנו הקצ"כ לישב בסוכה זכר לליאת
מלרים . וגם לכון שהושיבנו ה' בעניי כבוד וכו' :
(מט) אם לומר הדוד לה' . יאמרו גאולי ה' וגו' .

וידיד נפש . עיו"ט כשחל בחול או בע"ש
ע"י לעיל אלל עניי ליל פסח . במט"א ס"י תרכ"ה
סעי' מ"א כ' . וכ"כ היעב"ץ אלל סדר האושפזין
אם חל יום א' של יו"ט בשבת א"א לכו נרננה וכו'
וקאת אנשי מעשה נוהגין להתחיל מזמור לדוד הבו
וגו' אנה בכה . לכה דודי הראשון ומדלגין ומתחילין
בואי בשלום (וכ' אלף המגן במדינתנו אומרים ג"כ
שמור וזכור לקראת שבת יעין ושמאל בואי בשלום
זה הד' חרוזים וטעם ידוע ליו"ט עכ"ל) ואומרים
בשמחה ובלהלה וכו' . ואח"כ אומרים מזמור שיר
ליום השבת ק"י . וא"א כנוונא (וכ' באלף למטה
הטעם לפי שנאמר כד עייל שבתא וכו' וכל שולטנין
רוגזין וכו' . וזה קל"ט זלזול בקדושת יו"ט וכו' .
ומכ"ש בחו"מ א"א כנוונא שאין שם שולטנין רוגזין
מחמת המועד) ומתחילין ברכו וכו' ופרוס וכו'
ושמרו וכו' וידבר משה ח"י קדיש שמו"ע ואומרים
(בשבת דוקא) באהבה מקרא קודש . ואחר התפלה
אומרים ויכולו השמים וגו' וברכה מעין שבע ומגן
אבות ואין מזכיר בה של יו"ט . ק"ש וא"א כמה
מדליקין ואומרים מזמור לדוד ה' רועי וגו' עכ"ל .
אכל בלקוטי מהרי"ח ח"ג כי לומר ג"כ ברכו . וכ"כ
בערך ש"י . ובאשל אברהם ס"י קל"ה כי כיון
דכשאין גם אחד שלא שמע ברכו לכולי עלמא אין
לומר ברכו שנית וכו' . ואין ראוי מהגדולים הנוכחים
לאמרו כי אללם שכיח' אורחים טובא המתאחרים
לכוא ולא שמעו ברכו וכו' . וכ"כ בטע"ה בק"א
סעי' תשניט בשמו . ועי"ל אלל תפלת של ליל
פסח המנהג אם לומר שלום עליכם וכו' וע"ש :

(ג) ב"ש"ע ס"י תרמ"ז סעי' א' כי . סדר הקידוש .
יין . קידוש . וסוכה . וזמן בסיף . לפי
שהזמן חוזר על קידוש היום ועל מצות סוכה . וכ'
מג"א אם לא בירך זמן בליל ראשון מברך כל ז'
(גמרא) . וכ' לבו"ש הוא בגמרא סוכה דף מ"ז
דברכת זמן דרגל יש לו תשלומין כל ז' . ועי' לעיל
ס"י ו' סעי' מ"ה אלל עניי פסח מזה . שם ס"י
תרס"א כי בליל יו"ט שני אומר קידוש וזמן אחריו
מיד ואח"כ ברכת סוכה . (וכתב באלף המגן סימן
תרכ"ה ס"ק נ"ט כן הוא דעת הש"ע ורמ"א וא"ר
ודה"ח) וכ' מג"א ובאה"ט . ומי שלא אכל לילה
ראשונה בסוכה לריך בלילה שניה לברך סוכה ואח"כ
זמן . והבית כי בשם רוב אחרונים שלעולם יברך
סוכה

אוחו . ובמחלית השקל ס"י תר"מ סק"ט כ' דגם
בשעת ירידת הנשמים שכנגות נסגרים עדיף טפי
לאכול ולישן בסוכה מלאכול ולישן בחוץ הבית וע"ש
מש"כ טעם ע"ז עכ"ל :

(מו) שם לריכים לזמר באלו הסוכות שיהא הגג
פתוח היטב עומד בשנה עם דופן הסוכה
שאם אינו עומד בשנה אלל נוטה קלח על הסכך
אפילו אינו שיעור גדול שתפסול הסוכה בכך מ"מ
לריך לזמר . שלא ישב במקום הזה שהגג משופע
שנמלא יושב תחת הגג . ואם יש דפיס קרשים
למעלה תחת הסכך ואפי' אינו רחב ד' ספחים
שאינם פוסלים את הסוכה אפי' אין יושבים ואין
ישינים תחת הדף כי אין לו דין סוכה תחתיו .
אכל יתר הסוכה כשרה דכפחות מן ד' אמות אמרי'
דופן פקומה . ואם מונחים דפיס אלל הדופן רחב
ד' אמות פוסל את הסוכה . אך אם אינו אלל
בלד אחד רחב ד' אמות כמו שפושין קלח אנשים
בסוכות בניות הרי יש כאן עוד ג' דפנות כשרות
שמונה עליהם סכך כשר וסוכה מג' דפנות כשר
פי"כ כשר אפי' רחב יותר מן ד' אמות ובלבד שיהי'
שם שיעור סוכה עכ"ל :

(מז) שם גם בסכך יש כמה דינים וכיון שאנו
נוהגין לסכך בענפי האילנות או בקנים
כיון שהם גדולי קרקע שלומחין מן הארץ והם
תלושים ואינם מקבלים טומאה ואינם קשורים יחד
אין בהם שום חשש . ולריך להניח סכך עד שתהא
ללתה מרובה מחמתה שאם ה' חמתה מרובה
מללתה פסולה מן התורה . ולכן לריכין להניח כל
כך שהפ' לאחר שיתביש תהא ללתה מרובה וכו' .
אכל אם מניח מעובה כל כך שאפי' אם יורדים
גשמים הרבה אינם יורדים לחוכה הוי כמו בית
ופסולה . ואעפ"י שסוכות החג כחג פטורה מן
המזוזה מ"מ אלו סוכות הבנויות שמשתמשין בהם
כל השנה ונתחייבו במזוזה . גם כחג לא נפארו ואין
לריכים אחר החג לקבוע את המזוזה מחדש . ועי'
באלף המגן ס"י תרכ"ה ס"ק ל"ז ועי' במסגרת
השלחן שם :

(מח) שם כתיב בסוכות חשבו שבעת ימים . פי'
תדורו בסוכות אמרה תורה . שידור
בסוכה שבעת ימים כמו שיהא דר בביתו כל השנה .
שיכניס לתוכה כליו הנאים ומלעות הנאים ואוכל
ושותה ולימד ומטייל וישן בסוכה וכו' . וכתיב למען
ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל
בהולאו אלהם מארץ מלרים . ולכן לריכים נכון

סוכה ואח"כ זמן. וכן משמע בגמרא פכ"ל הכ"ח. וכ"כ בהגמ"י בשם הרבה פוסקים ובמ"ל פכ"ל המג"א וכ"כ בשפ"ת סי' תרמ"א בשם ה"ח: (נא) בשע"ת שם כ' בשם שו"ת נודע ביהודה ח"ב סי' ל"ט שהעלה והעיקר כדעת רוב האחרונים שלפולס יבדק לישב בסוכה ואח"כ שהחיינו וכן נוהגין במדינתנו עכ"ל. וכ"כ בא"א. וכ"כ בארחת חיים בשם ס' אור חדש שבי' בשם כמה פוסקים ובשם יפה ללכ ח"ב ורדב"ז ח"א סי' מ"ו בשם הנו"ב ובשו"ת עמודי אור סי' ל"ז בשם ירושלמי וכ"כ בשו"ת כגרי ישיע סי' י"ב מובא בפ"ת להלכה למעשה קודם ברכת סוכה ואח"כ שהחיינו עכ"ל. וכ"כ בקשליה ז"ל דעת ראב"ה וכל האחרונים ה"ה חיה ומהר"ל והגהמ"י כמשי"ב ה"ח. ובאלף המגן שם כ' ובשו"ת רש"ל כ' דקבלה בידו לנהוג דשני ימים שוים הם. וכן הסכים הב"ח וטו"ז ומג"א ורז"ש ופמ"ג בס' נועם מגדים והגמ"א ובמ"ד וישועות יעקב (אחי"ז) וכ"כ התשב"ץ סעי' קמ"ג ב"ס ח"ב העזרי ובשם מהר"ם ז"ל ובי"ב בנהו"ש) לכוין סוכה קודם ואח"כ שהחיינו עכ"ל. וכ"כ בהנהגות שכן נהג הגה"ק מזידטשוב ז"ע:

(נד) בש"ע סי' תרל"ט כ' דלכולין אכילת פראי חוץ לסוכה ומי שמחמיר על עצמו ואינו שותה אפילו מים חוץ לסוכה הרי זה משוּבָּח והרמב"ם כ' תבוא עליו ברכה. ואין ישי"ס חוץ לסוכה. והג"ה כ' זכות על שאן ישי"ס בסוכה רק המדקדקים במלות ומסיים וטוב להחמיר וכו'. כ"כ במהרי"ח בשמם ומסיים בשם הגמ"א שמוחר לישן בסוכה יחידו דשומר מצוה לא ידע דבר רע ע"ש. כ' הפוסקים בסוכה ראוי שיהי' מיוחדת לו שיוכל להיות שם וגם אשתו כמו בביתו ואם אי"א לו לא יבטל זמן עונה וליל עבילה או למי שיצרו תקפו עליו ואין מחויב אח"כ לחזור בלילה לסוכה עד עמוד השחר והיה אם הי' ישן בביתו מחמת הגשמי' וכ' בפמ"ג היה לאחר ע"ה אי"א להקלו. אך המחמיר הן לאחר הזיווג והן לאחר הגשמים והלך היקף בלילה לסוכה תבוא עליו ברכה ואין זה בכלל כל הפטור מדבר וכו' נקרא הדיוט:

(נו) ב"ס' למח לדיק לחדש תשרי מהה"ה"ק מהר"ם מוויזניץ ז"ל ק"ל כ' מה שאמרו ה"ל המלפטר פטור מן הסוכה. ר"ל מי שהוא תמיד בלער ויטורים או מהסגולה לזה שיפטור הלער לקיים מצוה סוכה כראוי ובשמחה וכו' יתבטל ממנו הלער וכל מיני יטורים ע"ש. וכ"כ בטע"ה ק"א סעי' תשפ"ו בשמו. ובאלף המגן סי' תרכ"ו ק"א סעי' כ"ב בהשמטה בשמו. ומסיים ארז"ל כל מי שמקיים מצוה סוכה בעוה"ז אוי מסבך עליו הקב"ה בעוה"ז ומגין עליו מכל מלאכי חבלה ביציאתו מעוה"ז שלא יזיקו אותו. עוד ארז"ל כל מי שמקיים מצוה סוכה בעוה"ז הקב"ה מושיצו בסוכתו של לוי' לעתיד לבוא. הקב"ה יזכנו לזה במהרה אכיה"ר ע"ש:

עניני חנוכה

סוכה ואח"כ זמן. וכן משמע בגמרא פכ"ל הכ"ח. וכ"כ בהגמ"י בשם הרבה פוסקים ובמ"ל פכ"ל המג"א וכ"כ בשפ"ת סי' תרמ"א בשם ה"ח: (נא) בשע"ת שם כ' בשם שו"ת נודע ביהודה ח"ב סי' ל"ט שהעלה והעיקר כדעת רוב האחרונים שלפולס יבדק לישב בסוכה ואח"כ שהחיינו וכן נוהגין במדינתנו עכ"ל. וכ"כ בא"א. וכ"כ בארחת חיים בשם ס' אור חדש שבי' בשם כמה פוסקים ובשם יפה ללכ ח"ב ורדב"ז ח"א סי' מ"ו בשם הנו"ב ובשו"ת עמודי אור סי' ל"ז בשם ירושלמי וכ"כ בשו"ת כגרי ישיע סי' י"ב מובא בפ"ת להלכה למעשה קודם ברכת סוכה ואח"כ שהחיינו עכ"ל. וכ"כ בקשליה ז"ל דעת ראב"ה וכל האחרונים ה"ה חיה ומהר"ל והגהמ"י כמשי"ב ה"ח. ובאלף המגן שם כ' ובשו"ת רש"ל כ' דקבלה בידו לנהוג דשני ימים שוים הם. וכן הסכים הב"ח וטו"ז ומג"א ורז"ש ופמ"ג בס' נועם מגדים והגמ"א ובמ"ד וישועות יעקב (אחי"ז) וכ"כ התשב"ץ סעי' קמ"ג ב"ס ח"ב העזרי ובשם מהר"ם ז"ל ובי"ב בנהו"ש) לכוין סוכה קודם ואח"כ שהחיינו עכ"ל. וכ"כ בהנהגות שכן נהג הגה"ק מזידטשוב ז"ע:

(נב) בגמ"י בלקוטי רימ"א סי' ס"ב ח"ב סק"ה כ' בשם אי"א סי' רס"ה סק"י שלריכ"ס לעמוד בעת אמירת הקידוש. ובעין תפלה כתב בשם הש"ס דאף שכ' בש"ע בטוב יותר לקדש מיושב עכ"ל יעמוד לכבוד השכינה עד סוף הקידוש. וכ"כ בסידור שהארז"ל הי' עומד בכל הקידוש בין בשבת ובין ביו"ט. בקידוש של סוכות יש לישב תיכף אחר ברכת ל"ש בסוכה קודם שיאמר זמן (ואח"כ יעמוד ויאמר זמן וישב וישתה) כ"כ במט"א באלף למטה סי' תרכ"ה בשם הארז"ל עכ"ל ז"י:

(נג) במט"א סי' תרכ"ה סעי' מ"ח כ' כשיושבין כמה בעלי בתים בסוכה אחת וכו' ומקדשים יחד יש נוהגין שימתינו זה לזה בברכת פס"ג עד שיבדק האחד ועוין אחריו זמן. ואח"כ מברך השני ועוין אחריו זמן ועושים שלא כדין שהאמן שמונה אחר שכבר בירך פה"ג הוא הפסק בין הברכה לשתייה אלא שיש להם לומר הכל ביחד. ומ"מ הזמנים ללכת יש להם לענות זמן אחד סיום ברכת כל א"א אם אחד סיום קודם לחבירו. וכ' אלף המגן (הוא הפסק) ואפילו בדיעבד שונה זמן לר"ך לחזור ולברך. וכ"כ בקש"ע סי' קל"ה סי' ו':

(נד) בשע"ת סי' תרמ"ג כ' דמי שמקדש בסעודה

עניני חנוכה.

לכך שלא יתקרב הלהב של זה לזה ויהי כמו מדורה. ולא ידליקו שני אנשים במנורה אחת אף שיש לה פיות הרבה משום דאין היכר כמה נרות מדליקין:

(ס) בש"ע סעי' ז' כי מניחו למעלה מני טפחים ומאזה להניחו למטה מעשרה טפחים ואם הניחו למעלה מני טפחים יאל אכל אם מניחו למעלה מעשרים חמה לא יאל. הג"ה ואפי' לקחה כך דלוק והניחה למטה מעשרים לא יאל דהדלקה עושה מזה ע"ש. פי' ההדלקה היא עיקר המזה ובשעת ההדלקה לריכים להיות הנרות במקומן הראוי וכי נשעית סק"ח שבטור ונרוקה כי דמזה להניחה משט למעלה מני טפחים ובס"ס שומר חמונים כי שיש לו מקום בבי' הארז"ל על מה לסמוך ע"ש. וכ"כ בתו"ח ס"ק י"ח בשם שט"ת:

(א) בש"ע שם כי וכ"כ הפוסקים מדליקין נרות בביהכ"ל ומברכין עליהן משום פרסומי ניסא ומדליקין בין מנחה למערב ואין אדם יולא בנרות ביהכ"ל אפי' המברך עצמו אינו יולא. ואריך לחזור ולהדליק בביתו והטעם שמלות נר חנוכה הוא נר איש וביתו. וכי בתו"ח בשם הג' רבי'ם ולפי"ן אם האורה מדליק בנרות ביהכ"ל יולא וא"ל שוב להדליק באבסניא שהוא יולא בזה ובביתו מדליקין עליו עכ"ל. ומי שהוא אצל ר"ל לא ידליק בליל א' בביהכ"ל משום דל"ל שהחיינו בלכור. אצל בביתו מנרך שהחיינו. אצל בשאר לילות יכול האצל להדליק בבית הכנסת:

(ב) בש"ע סי' תרע"ג סעי' א' כי כל השמנים והפתילות כשרים לנר חנוכה וכו'. הג"ה ומיהו שמן זית מזה מן המובחר. ואם אין שמן זית מאזי מזה בשמנים שאורים וך ונקי. סעי' ד' כי אין חוששים לפתילות להחליפם עד שתכלה. וכי בפר"ח כ"פ ב"י בשם שנולי הלקט והכי איתא במס' סופרים פ"כ א"ו. והלבוש כי דאדרבה אם מודלקין מכבד הם נוהים להדליק יותר ע"כ מותר להדליק בפתילה אחד כמה לילות עד שתכלה ואין בהם ציון מזה. וכי בקש"ע סי' קל"ט סעי' ד'. אך בש"ע הרב כי וכ"כ הא"ר וכי הכל בו דמנהגם להחליף לפי שנכל לילה הי' הנס מתחדשות. ועוד שהוא זכר למקדש שהי' מחדשין בכל לילה במנורה. וכי מהרי"ח הבי' דיעות. ובטעיה ח"א סעי' תתמ"ט בהשמטה הבי' דיעות:

(ג) ב' הפוסקים בע"ש מדליקין תחלה נר חנוכה ואח"כ נר שבת ובלכד שיכא לאחר פלג המנחה

(ז) במס' שבת דף כ"א כי מאי חנוכה (פי' רש"י על אזה נס קבעו) דחנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי חנוכה תמניא חינון דלא למספר בהון ודלא להתענות בהון. שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשנברה מלכות בית חשמונאי (יהרנום) ונלחום בדקו ולא מלאו אלא סך אחד של שמן ש"י מונה בחותמו של כהן גדול (פי' רש"י בהלכ"ט וחתום בטבעתו והכיר שלא נגעו בו. ותוסי' פי' שהי' מונה בחותם בקרקע שלא הסיטו הכלי) ולא הי' בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו ח' ימים (עד שכתשו זיתים והולילו שמן טהור. והר"ן כי מפני שהמקום שהוצא משם שמן טהור הי' רחוק ד' ימים ובהליכה והחזרה הי' ח' ימים) לשנה אחרת קבעום ועשאו'ם ייט' בהלל והודאה (פרש"י לא שאסורין במלאכה שלא נקבעו אלא לקרות הלל ולומר על הניסים בהודאה) נשיע סי' תע"ד בטו"ז ומנ"א כי הטעם שקבעו ח' ימים הלא הנס לא הי' אלא ז' ימים שעל יום אחד הי' בסך וכי הטעם שאין הברכה חל בדבר ריקן אלא אם יש אפי' דבר מועט ע"כ גם נלילה הא' הי' הנס וע"ש עוד טעמים. ובלקוטי מהרי"ח ח"ג כי בשם א"ר שכי' בשם שכה"ג דיום ראשון קבעו ייט' על שמאלו סך טהור:

(ח) ב' בחי"א כלל קנ"ד סעי' ג'. ובקש"ע סימן קל"ט סעי' ג' שהנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה כל זמן שנרות דולקות ואין להקל להם. והטעם שהנשים מהמירות יותר מן האנשים מפני שהנס נעשה ע"י אשה יהודית בת יוחנן כהן גדול שהיתה יפת תואר מאוד ואמרה למלך אליפריני שתשכב עמו והאכילתו תבשילי גבינה כדי שילמא ויכתה יין וישתכר וישן וירדם וכן הי' וחתכה את ראשו והביאתו לעיר ירושלים. וכשראה שר לנאם כי אבד מלכם ויניסי. ולכן קלח נוהגין לאכול מאכלי חלב בחנוכה זכר לנס שנעשה ע"י חלב. וע"י בש"ע סי' תע"ד תרע"ה. וכי בנה"ש. ובלקוטי מהרי"ח ח"ג בשם הר"ן והכל בו שכי' בשם המדרש ומטעם זה הנשים חייבין להדליק נר חנוכה:

(ט) בש"ע סי' תרע"א סעי' ד' כי. הג"ה יש לזהר להעמיד הנרות בשורה נשוא ולא בעגול דהוי כמדורה וכו'. וכי הפוסקים ושלח יהי' אחד נכנס ואחד יולא וגם לא יהי' אחד גבוה ואי' נמוך אפי' בנרות של שעה. ויהי' הספק בין נר

(ז) ב' באיר סי' תרפ"ה מלאמי כי לעולם כשהל
ריח שזע ציוס ד' אז יהי' קור ושלג גדול
באותו חורף וכו' ב"מ. והירא את דבר ה' הריש
וגו'. וכ"כ בטעיה ס"י תחסי' בהשמחה בשמו.
וכ"כ במהרי"ח ח"ג בשם פ"מיג' :

עניני פורים.

(ח) במ"ח תענית דף כ"ט כי וכ"כ במג"א סי' תרפ"ו
ס"י ה'. משכ"ס אדר מרבין בשמחה.
הלכך מי שיש לו דין ודברים עם עכ"ס ישפוט
עמו באדר דבריה נול'. וכ' בפמ"ג סי' תקנ"א
סק"ב דהיינו מן המולד. ובאיר כי דניסן ג"כ טוב
כאדר. וכ"כ בקשיע סי' קמ"א. ובתו"ח כלל קניה.
ובמהרי"ח ח"ג :

(ט) בש"ע סי' תרל"ה ס"י ב' כי הג"ה בשם
מהרי"ל ונהגו ללבוש בגדי שבת וז"ט
בפורים וכן נכון. וכ' היעב"ץ ובדרי"ח וק"ש"ע ותו"ח
ללבוש בגדי שבת מעטרכ לכבוד המגילה. ואומרים
בליל ויום י"ד בשמו"ע בערבית שחרית ומנחה על
הנשים וכן בברכת המזון ואם שכח דיוו כמו
בחנוכה ע"ל דריי חנוכה. ולאחר שמו"ע בערבית
אומרי' ק"ש עם תתקבל ואח"כ קורין את המגיל' וכורכין
ומזכרים ברכה שלאחרי'. אם קורין בעשרה מזכרין
בשם ומלכות ובלא עשרה בלא שם ומלכות ואח"כ
אומרים אשר הניא וכו' שושנת יעקב וכו' אירדים
כל הרשעים ברוכים כל הדיקים וכו' ואתה קדוש
ק"ש בלא תתקבל. עלינו לשבח. ואם חל כמילש"ק
אומרים ויהי נועם ואתה קדוש ק"ש בלא תתקבל
עלינו ארון עולם וכו' :

(ע) בפורים בשחרית מתפללים כשאר ימים
ואחר שמו"ע ח"ק וקורין
בחורה ג' אגשים ויבא עמלק בפי בשלח ומכניסין
הסית להיכל וקורין המגלה ואח"כ כורכין את
המגילה ומזכרים ברכה שלאחרי' וא"א אשר הניא
שכבר אמרו פיוטים אבל אומרים שושנת יעקב וכו'.
אשרי וכו' לציון ק"ש עם תתקבל. ואין לחלון
התפילין עד אחר קריאת המגילה משום דכתיב בה
ויקר ודרשינן אלו תפילין. וא"א אח"א ולז' לעגלה
יעקב ולא בית יעקב אלא מתחילין שיר של יום.
אין כאלהינו. עלינו. הששה זכירת. אני מאמין.
ארון עולם :

(עא) בל"הו"י מהרי"ח ח"ג כי בשם טו"ז סימן
של"ד בשם מרדכי דלכך אין לחזרות

בשם

המנחה ולריך שיתן בה שמן כיכ עד שמהא דולקות
חלי שעה לאחר זאת הכוכבים ואם לאו הוי ברכה
לבעלה. ובמוס"ק בניהכ"י מדליקין מיד אחר קריש
תתקבל קודם ויתן לך וקודם הגדלה. ובניהו
מנדילין קודם ואח"כ מדליקין נר חנוכה ואח"כ
יאמר ויתן לך לבסוף כי פסוקי ויתן לך הם רק
לסימנא טבא. וע"י בתו"ח ס"ק ח"ג ובמסגרת
ס"ק ט"ז :

(סד) בש"ע סי' תרפ"ב כי כל ה' ימי חנוכה אומר
על הניסים בנהמ"ז בברכת הארץ.
ובתפלה בברכת מורים. ואם לא אמר אין מחזירין
אותו. ואם נזכר באותו ברכה כל זמן שלא הזכיר
את השם אפי' נזכר בין אתה להשם חוזר. הגיה
י"א כששכח עה"י בנהמ"ז כשמגיע להרחמן יאמר
הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית
לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. וכי מחלית השקל
ובאה"ט בשם א"ר הוא הדין כששכח בתפלה יאמר
כן קודם יהיו לרלון דרך בקשה. עוד כתב באיר
בשם תשובות מהר"ם מרוטנבורג וכ"כ הלבוש סימן
ריח דאין להזכיר מעין המאורע בחנוכה ופורים
בברכה מעין שלש. וכ"כ במהרי"ח ח"ג. ס"י ב' כי
גם במוסף של שבת ושל ר"ח שחל בחנוכה לריך
להזכיר של חנוכה אעפ"י שאין מוסף בחנוכה. וכי
טו"ז ומג"א הטעם דיום הוא שנתהייב בתפלת
מוסף :

(סה) בש"ע סי' תרפ"ד כי קורים בקרבנות הנשיאים
שנפרשת נשא ג' בכל יום ומתחילין
בברכת כהנים. הגיה וי"א שמתחילין ציוץ כלות
משה וכו'. וכ' טו"ז בשם הטור הטעם שמתחילין
בברכת כהנים לפי שנעשה הכנס פ"י כהנים. וכ"כ
בפרי"ח אבל לא יסיים לכהן וא"י אזכרם אלא יקרא
עד לפני המשכן או עד להזכות המזבח והשאר
יקראו לו וישראל. וכ"כ במהרי"ח ח"ג. וכ"כ
בהנהגות שכן נהג ההל"ה מוידוטשוב ז"ע להתחיל
לקרות מן ברכת כהנים. אה"מ וכן נהג אדמו"ר
מסיגט ז"ע להתחיל לקרות מן ברכת כהנים :

(סו) בל"הו"י מהרי"ח ח"ג כי יש לזכרים בגדי
שבת בשעת הדלקת הנרות ואדמו"ר
הגה"ק מסיגט בעל י"טכ לב הלך בכובע של שבת
כל שמונת ימי חנוכה עכ"ל. בספר למח לדיק
מההל"ה מהר"ם מוויזניץ ז"ע כי בשם חותנו
ההל"ה מהרי" מריון שהי' לדיקים שליבשים בגדי
י"ט נט"ו בשנת כי הוא ריה לחילנות ואדם טן
שדה עכ"ל :

לאחר. אם זה שהוא לרדך ללאת יודע בעלמו לברך את הברכות יברך בעלמו. ואם הוא חשה. טוב יותר שהקורא יברך ואומר חקציו לשמוע מגילה. וכי במסגרת שם העצם ד"א דאשה חיה חייבת בקריאה רק בשמיטה (בה"ג ראבי"י ע"י ב"י ואחרוני') עכ"ל. כ' הפוסקים ליכור שאין להם ש"ן שיכול לקרות את המגילה עם הטעמים כראוי. יכול לקרות גם בלא הטעמים רק שיקרא את התיבות כראוי שלא ישתנה הענין שאם קרא במקום ומרדכי יושב ק"ש או במקום והמן גופ"ל גופ"ל וכדומה אפילו בדיעבד אינו יולא:

ע"ה) בש"ע סי' תרל"ה כ' רמ"א בשם הכל בו לאכול זרעונים בפורים זכר שאלו דניאל וחביריו בבבל. וע"י במס' מגילה פ"ק שאסתר אכלה ג"כ זרעונים בפורים וישנה לטוב שהאכילה זרעונים. עוד כ' רמ"א בשם מנהגים ולבוש שוהגין לעשות סעודת פורים ביום אחר מנחה ורוב הסעוד' לרדך להיות ביום. וערבית מתפללין בלילה. וכ"כ במהרי"ח בשם. ובשם ב"י ולבוש כ' דאם חל בע"ש שפושין סעודתם בבוקר כדי שלא לקלקל סעודת שבת. וכ"כ רמ"א להלכה וכן הוא במנהגים ובמט"מ. עוד כ' רמ"א דמי שרואה לעשות תמיד הסעודה בשחרית אפי' כשחל ביום אחר הרשות בידו וכ"כ בר"מ בשם תה"ד דהוא ורבותיו נהגו לעשות עיקר סעודת פורים בשחרית. וכ"כ בשליה דהעושה סעודתו בשחרית הוא משובח. וכ"כ בפמ"ג שכן הוא נהוג. וכ"כ בס' שערי רחמים בשם הגר"א (וכ"כ בחי"א ובמסגרת השלחן) וכן ה"י נהג אדמו"ר הגה"ק מרן בעל י"טב לב מסייעט עכ"ל:

סימן ד'. עניני סגולות ומילא.

א) בארצות חיים. סי' תרס"ד סעי' ט' כ'. ופ"ב בס' בריה אבות בשמו. ובחלק המגן סי' תר"ס בק"א בשם ח"א שבי בשם סי' יפה ללב. האחרונ' עושין אותה מרקחת בליקר אחר החג ויערכו עליו כל אנשי ביתו בט"ו בשבט ר"ה לחילנות וליתן מהאחרונ' להאשה אם היא הרה ללדת. וגם ליתן ממנו למקשה לילד שאומרים שהוא סגולה שתלד ברוח ולא בלעז. וילא הולד בר קיימא לחיים טובים ולשלום כשאוכלת ממנו בלילה שעה. וכ"כ בטע"ה ק"א סעי' תתט"ו בשם. בלקוטי מהר"ן כ' סגולה למפלת ר"ל שתמכור עיבורה. אשה שאוכלת לזון בעיבורה תלד בקישוי. סגולה למקשה לילד שתחזן לה

(השם) במגילה מפני שניתנה לכחוב בדת פרס ומדי. וכי מהר"ל והם יכתבו לשם אלהותם. ובמדרש אסתר כ' כל מקום שנאמר במגילה אסתר למך סתם משמע קודש וחול. בלקוטי מנהגים סעי' י"ג כ' בקריאת המגילה בפסוק להיות כל איש שורר בביתו רוב העולם אומרים בס"ן שמאלית והוא טעות ול"ל שורר בש"ן ימנית כן חיתא בפירוש במסורה וכן קרא הה"ק רשכב"ה רבינו שלום מבטלו זלוק"ל. והפירוש מלשון משניה כמו אשורנו ולא קרוב. ומי שיראה שלא לבטל המנהג יקרא פסוק זה פעמים פ"א כפי המסורה ופ"א כפי המנהג עכ"ל:

ע"ב) כ' בארצות חיים סי' תר"ל סעי' ט"ו. וכ"כ במהרי"ח בשם סי' חוט המשולש דף ל"ה מנהגי הח"ס דבקריאת המגילה לרדך לכפול ב' פסוקים אלו. אי אשר נתן המלך ליהודים וגו' להשמיד להרוג יאזר פ"א להרוג בלא וא"ו בתחלה ופ"ב יאמר ולהרוג בוא"ו בתחלה. וכן בפסוק נקהלו היהודים בעריהם וגו' וא"ש לא עמד בפניהם. יאמר בפ"א בפניהם בל"ת בתחלה. ובפ"ב יאמר לפניהם בל"ת למיד בתחלה עכ"ל:

ע"ג) בר"מ א סי' תר"ל כ' נהגין לומר ד' פסוקי של גאולה בקול רם דהיינו איש יהודי וגו'. ומרדכי ילד וגו'. ליהודים היתה אורה וגו'. כי מרדכי היהודי וגו'. והחזן חזר וקורא אותם. וע"י בדימ שהוא לשמחה בעלמא לשמוח התינוקת וכו'. וכי במג"א בשם מהר"ל ודימ דכשלאומר בלילה הכוא נדה ירום קולו. וכשלאומר האגרת הוצא ינעט המגילה. ובא"ר כ' בשם מ"ל כשלאומר החזן להיות כל איש שורר בביתו ממשיך הניגון ומרים קולו. גם מרים קולו כשלאומר הפסוק והנערה אשר חוטב בעיני המלך. וכן ויאזר המלך את אסתר. וכן כשלאומר רוח והללה יעמוד ליהודים וכן יבא 'המלך' והמן 'היום שהוא ר"ת שם הוי"ה. וכן יבא 'המלך' והמן 'אל שהוא ר"ת יהו"א. וכן בפסוק מבר קח את הלבוש וגו'. וכן מי הוא זה ואי זה הוא. וכן כשלאומר כ' כלת'ה אלי' הרע"ה שהוא ס"ת הוי"ה. וגם הנה העץ. וכן הר"ס רוכבי הרכב האחשתינים וכו' עד סוף הפסוק. וכן לעשות ימי משקה ושמחה. וכן קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור. וכל מעשה חקפו ונבחרתו עד סוף הפסוק בכולם אומר בהרמת קול וכו'. וכ"כ במהרי"ח בשם:

ע"ד) בבש"ע סי' קמ"ג סעי' ט"ז כ'. מי שכבר ילד בקריאת המגילה וקורא להוליד

לֹה לַשְׁתּוֹת מִיִּם מִשְׁכַּעַת בְּאֵרוֹת . בָּס' זְכִירָה כְּתֹב
סְגוּלָה לְאִשָּׁה עוֹבֶרֶת כְּשֶׁנֶּחָה בְּחֹדֶשׁ ט' תַּטְבּוֹל :
(ב) בַּמֶּס' בְּנִיָּק דָּף ק"ט ע"כ כ' א"ר חֲסִדָּה
אִשָּׁה הַנִּשְׁאָחַת פְּחוּתָה מִנֶּחַת פִּשְׁרִים שָׁנָה
יֹולֶדֶת עַד שֶׁשִּׁים שָׁנִים . בַּח פִּשְׁרִים יֹולֶדֶת עַד אַרְבַּעִים
שָׁנִים . בַּח אַרְבַּעִים שָׁנִים חִינָה יֹולֶדֶת . וְכִיכ בָּס'
זְכִירָה בָּס' הַגְּמָרָה . וּבַמֶּס' נִדָּה דָּף ל"ח כ' אִין
אִשָּׁה יֹולֶדֶת אֶלֶף לַרַע"א יוֹם אִין לַרַע"ב אִין לַרַע"ג
יוֹם וְכו' . (פֶּרֶשִׁי דְהוּי לִטו חֲשַׁעֲה חֲדָשִׁים שְׁלָמִים שֶׁל
ל' יוֹם וּבִיּוֹם אִין שֶׁל פִּשְׁרִי יֹולֶדֶת וְעִי' עוֹד שֶׁס פֶּרֶשִׁי)
דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן ה' לָהּ הָרִיוֹן בְּגַמְקָרִיא רַע"א יוֹם . וְכ"כ
בְּסִפְרָא אִין לְדִיקָסִים סִפְרָא מוֹסֵר בָּס' הַגְּמָרָה וּמִסִּיִּים
בְּגַמְקָרִיא ב"ר בְּטוּנִי . וְכ"כ בָּס' חֲקִידִים סִפְרָא תַקְסָה .
וְכ"כ בָּס' שׁוֹרֵשׁ יִשְׁי בְּמַגִּילַת רִית עַל הַפְּסוֹק וַיִּתֵּן
ה' לָהּ הָרִיוֹן . וְכִיכ בָּס' זְכִירָה :

(ג) ב' בָּס' זְכִירָה בָּס' שְׁלִיָּה . וּבָס' חוֹתֵם קוֹדֶשׁ
ס' ט' . וּבָס' בְּרִית אֲבוֹת בָּס' שְׁמִירַת
הַנֶּפֶשׁ . וּבְאֶלְפָא בִּיתָא ס' ב' בָּס' שְׁלִיָּה . לְאַחַר
הַלִּידָה נוֹהֲגִין לְדַקֵּק לִלִּיר יֶלֶד הַנוֹלֵד זָכָר בְּמִטְפַּחַת
זָכָר דּוֹקָא . וַיִּלְדָּה נִקְבָּה בְּמִטְפַּחַת נִקְבָּה דּוֹקָא .
וְהוּא עֲפִי מַה שְׂכִי הָרָב ר' מִנְחֵם הַבְּבִלִי בְּטַעְמֵי
הַמֵּלוֹת וְזִיל . לֹא יִלְבֹּשׁ גִּבֹּר שְׁמֵלַת אִשָּׁה שֶׁלֹּא יִבּוֹא
לִידֵי נִיאוֹף . כִּי הַלְבוּשׁ יַעֲזוּרָהּ עַל הַהִרְהוּר שֶׁקָּשָׁה
מִעֲבָרָה . אִם יִדְבֹק בְּנִיאוֹף יַעֲנֹשׁ בְּשִׁמְלַת אִשָּׁה .
בְּמַדָּה שְׁאֵדֶס מוֹדֵד מוֹדֵדִין לוֹ . וְכִשְׁהוֹלֵד יוֹאֵל לְאוּרִי
הַעִילֵס . אִם הַמִּילֶדֶת תִּקְבֵּל זָכָר בְּלִבוֹשׁ נִקְבָּה יִהְיֶה
זִנְאִי בְּיוֹתֵר . וְאִם הַנִּקְבָּה בְּלִבוֹשׁ הַזָּכָר תִּהְיֶה זִנְיָה .
אֶלֶף לְבוֹשׁ חֲדָשׁ שֶׁהַלְבוּשׁ יִבִּיא כַּח הָאִשָּׁה בְּאִישׁ .
וְכַח הָאִישׁ בְּאִשָּׁה . עוֹד כִּי טַעַם כִּי יֵשׁ הַפֶּרֶשׁ בֵּין
נִשְׁמַתָּן דְּמַסְטֵרָא דְּדִכּוּרָא וּבֵין נִשְׁמַתָּן דְּהֵן מַסְטֵרָא
דְּנוֹקְבָא . כִּי סוּד הַמַּלְבוּשִׁים הֵם סוּד אִין מִקִּיף
וְאִסוּר לְהַחֲלִיף אִין מִקִּיף דְּדִכּוּרָא בְּאִין מִקִּיף
דְּנוֹקְבָא . דְּהֵיִינוּ מִשְׁפִּיעַ בְּמִקְבֵּל כִּי הַזָּכָר תִּמִּיד
מִשְׁפִּיעַ וְהַנוֹקְבָא מִקְבֵּלָתָא כְּמוֹ שֶׁמִּבִּיא בְּשִׁלְהִיָּק הָרַבָּה
טַעְמִים לֹה :

(ד) ב' הַתְּשִׁי כִּי בָּס' כִּי בָּס' אִין סִירָא אִין
לַעֲשׂוֹת עֲגִיל סְבִיב כּוֹתִיל הַחֹדֶר שֶׁשׁוֹכֵחַ
שֶׁס הַיֹּולֶדֶת עֵס נֶחֱרָ אִין גַּחֲלִים וְכוֹחֵבִין כָּל כּוֹתֵל
אִדֵּם וְחוֹה וְשִׁמּוֹת וְנִקְרָא שְׁמִירָה לְהַיֹּולֶדוֹת עֲכִיל .
וְכ"כ בָּס' חוֹתֵם קוֹדֶשׁ ס' ט' סִפְרָא ג' לַעֲשׂוֹת
שְׁמִירָה לְהַיֹּולֶד וְלִיֹּולֶדֶת תִּיכָף כְּשֶׁנוֹלֵד הֵן לְזָכָר וְהֵן
לְנִקְבָּה . וְהַשְׁמִירָה הוּא אֲגוּרֹת הַיֹּולֶדֶת שְׂכִי בֵּהֶם
הַמְּזוּמָר קָבִיא מִחֲסִילִים וְכו' . וְשְׁמִירָה הוּא אִין
בְּכָל חֲלוּנֵי וּפְתָחֵי הַחֹדֶר שֶׁהַיֹּולֶדֶת עֵס עֲכִיל . שֶׁס

וְכִיכ בָּס' זְכִירָה בָּס' נִפְתִּילִי פ' וַיְחִי סְגוּלָה
עֲפִי סוּד . וּבָס' שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ אִין מ' בָּס' ס'
הַחִיִּים ח"כ פ"ח . וּבָס' בְּרִית אֲבוֹת . וּבְטַעְמֵיהּ
בְּלִקוּטִים סִפְרָא קִסְרִי בָּס' . לַעֲשׂוֹת עֲגִיל עַל
הַכְּתָלִים סְבִיב הַבֵּית לְיֹולֶדֶת . וְהוּא כְּעִין בְּעִילִי
הַשְׁכָּעוֹת שֶׁמִּשְׁבִּיעִין לְשָׂדִים שְׁעוֹשִׁים עֲגִיל וּמַחֲלִילָה
סְבִיב וְעִיזִין אִין לֵהֵם רְשׁוֹת לְכוּסֹם לֵשֶׁם שְׁאִין לֵהֵם
רְשׁוֹת לְכוּסֹם מַר"ה לְרַהֲי . וּמִטְעַם זֶה לְרִיךְ לִיזְהוּר
בְּשַׁעֲתָא מִיִּתָּה שְׁלֹא יִהְיֶה שׁוֹם אֲבֵר חוּץ לְמַסָּה . וּמִטְעַם
זֶה לְרִיכִים לִיזְהוּר שְׁלֹא לִהְיוֹת שׁוֹם רְשׁוּפָה שֶׁל יֵד
תְּלוּיָה חוּץ לֵיד רַק כְּרִיכָה תִּמִּיד עַל הַיֵּד כְּמַשְׁכָּח
כִּי בְּמַעֲבָר יִבֹּק שְׁפָתֵי רִנּוֹת פִּין . וְכִיכ בְּד"ל אִין
י' סִפְרָא ז' בָּס' :

(ה) ב' ב' ס' שְׁלֹא בְּפִתְחֵיהֶם סִפְרָא כְּתֹב בָּס'
יִלְקוּט רִאשׁוֹנֵי פ' מִקֵּץ . וּבָס' עוֹנָה
שְׁבַת סִפְרָא ד' . וּבָס' יִסוּד יִלְחָק עַל הַלְבוּשׁ מִיִּלָּה
כ' . יֵשׁ סוּד גָּדוֹל בְּלִבוֹשָׁתָא בְּגִידֵי פִשְׁתָּן בָּלָא לְבוֹשׁ
אַחֵר וְלֹא מִין אַחֵר מִפְּעוּרָה עִמּוֹ כִּי הוּא תּוֹפֵלֶת
לְחִיִּים וּלְמַחֲסִים לְגִדּוּלִים וּלְקִטְנִים . וְסְגִילָה אִפִּילוּ
תִּינוּק שְׁאִבּוֹ מוֹחֲזָק שְׁמַתּוֹ לוֹ בָּנִים וְכו' . תִּינוּק
זֶה שְׁלֹבֶשׁ בְּגִידֵי פִשְׁתָּן לְבָד וְאִפִּי חוּץ אֶחָד מִמֵּין
אַחֵר פּוֹסֵל בּוֹ אֶלֶף פִּשְׁתָּן לְבָד בְּטוֹחַ שִׁיחּוֹ וְכו' .
וְכַהֵן גָּדוֹל בִּיּוֹה"כ שֶׁנִּכְנָס לְפָנֵי וּלְפָנִים הֵלֶךְ בְּבִגְדֵי
פִשְׁתָּן לְבָד . וְהַלְבוּשׁ בְּגִידֵי פִשְׁתָּן לְבָן אִין עֵין הָרַע
וְלֹא רוּחַ רַעֵה אִין כִּישׁוֹף שׁוֹלֵב בּוֹ כָּלֵל . וְכ"כ בָּס'
זְכִירָה בָּס' ס' חֲסִדָּה לְאַחֲרָה . וְכִיכ אִין ח' .
וּבְאֶלְפָא בִּיתָא . וּבְטַע"ה קִיא סִפְרָא תַחֲרִיכִי בָּס' :

(ו) ב' ב' מוֹסֵר פִּלִּיא כִּי מִלְּאֲחֵי בָּס' סְגוּרֹת
מִי שְׁמַתִּים בְּנִין מִיִּתָּה פְּתוּאִוּמִית .
כְּשֶׁנוֹלֵד לוֹ תִינוּק אֶל יִלְבִּישׁוּ כִיא כְּלִי פִשְׁתָּן בְּלָבָד
בְּלִי עִירוּב בֵּהֶן שׁוֹם מִין אַחֵר וַיְחִי . וְקִבְּלָתָא מִהַחֲסִים
הָרִיר יִלְחָק לְרַפְּתֵי שְׁהִיוּ מַחֲסִים לוֹ בְּנִין קוֹדֶם הַמִּילָה
עַד שֶׁמֵּלֵא בָּס' שְׁמַתִּים שִׁיּוֹלֵאִין בְּחָכוֹ (גִּימִין) כְּמִין
אַבְעוּבוֹת קְטָנוֹת וּמִסְכָּה זֶה אִין יִכּוּלִין לִינֹק וּמַחֲסִים
לְבָן מִיד בְּרִאשׁוֹתָם שְׁאִינוּ יוֹנֵק יִקְחוּ חֲתִיכָה שֶׁל כִּגֵּד
פִּשְׁתָּן דָּק וַיִּכְרוּךְ בְּאֶלְבָּעוֹ וַיִּשְׁפֹּשֶׁף בְּחִיךְ הַתִּינוּק בִּי
אִין פְּעָמִים בְּאֹפֶן שִׁיבְקָעוֹ הַאֲבְעוּבוֹת וַיִּתְרַפֵּא .
וְהוּא כֵן עֲשֶׂה וַחֲזוֹ בְּנִין מִשֶּׁם וְאַלְךָ . וְכִיכ בָּס'
זְכִירָה . וּבָס' יִסוּד יִלְחָק עַל הַלְבוּשׁ שְׁחִיסָה בָּס' :
(ז) ב' ב' הַכְּרִית חִיא מֵאֲמַר י"ז כ' . מַעֲשֶׂה רַב
בְּמַדִּינַת עֲנַלְלָאֵד בְּאִשָּׁה אֶחָת שִׁילְדָה .
וְלֹא הִי סוּלֵד רֹוֹשׁ לִינֹק כְּמַה יַמִּים עַד שֶׁנִּלְחֹא
הַרְשָׁתָא לְמִלּוֹא רַפּוּתָה . וְכִיא רֹוֹשָׁה מוֹמַחָא לְרִיכִים
וְשִׁלְא

ושאל את אמו של הילד אם לא היא דבר שהתאווה בפת הריזנה ולא השיגה. ותען ותאמר אמת הדבר כן היא ומאכל לפתן היא. ותיכף אזה הרוסא לבשל לפתן. ולקח ממנו מעט באכצטו ונתן על שפתי הילד ומאן ולקק הילד אכצטו. ותיכף אחיכ התחיל הילד לינק כדרך כל החינוקת עכ"ל. ועי' בטעיה עניני סגולות. ועי' לעיל סי' ד' סעי' מ"א משיכ עוד מזה:

(ח) ב"ב' שמירת הנפש סעי' ט"ו כ'. לא ינוק תינוק מעכו"ם אם אפשר בישראלית דחלב עכו"ם מטמאם הלב ומוליד לו טבע רע. הג"ה בשם ההל"ה"ק מהר"ם מפרימישלאן שאמר שהאי תינוק שיוניק מעכו"ם לבסוף הוא רועה זונות ר"ל והוא צוים עכ"ל. שם וכן לא תאכל המיניקת דברים האסורים העפסי שזריכה לכך מחמת איזה חולי. ואם תאכל אז לא תניק ממנה. הג"ה בשם ס' אדה לדרך שלריך להשתדל שתהא המניקה בעלת מדות טובות לא כעסנית ולא רגזנית. בש"ע יו"ד סי' פ"א כ' שהתינוק בעלמו לא יאכל דברים האסורים כי כל זה מזיק לו בזקירתו:

(ט) ב"ב' הנהגות ישרות מהאר"י"ל כתב לא תאכל המיניקת בללים ושומים ולב וכבד. וגם בלילה שראויה להתעבר תהי' נזהר מזה. ובס' זכירה כ' לא תלך המניקה מגילה בדדיה כי ע"ז מזיק החלב. וכן לא תניק האשה בפני האנשים. ותשמור עצמה מכעס שמפסיד החלב. ובס"ח כ' אשה שהתחילה להניק את בנה תתחיל להניק בדר שחאל תחלה. (וכ"כ בס' ברית אבות דף ה' בשם ס' יוסיפין פ"א ולאח ריה"ח). וסגולה שלא תניק תינוק יותר מן כ"ד חדשים בשם ילקוט לך. שם וכשמתיילין השניים ללאת מן הילד. לכאז זה ימרחו בשר שניו בחמאה או שומן מתרגולת או תתלה בלואורו שן של סוס או שן של כלב וימרחו עפרו וגרונם וילאו שניו בלי כאז וכאז עכ"ל:

(י) ב"שם הגדולים מערכת ב' בדה"מ בן ליון כי ראיתי שכי אחד קדוש בכ"י משם ירושלמי שמי שמתים בניו ר"ל יקרא לבנו אשר יולד לו בן ליון ויחיה. וכ"כ בישובות חכמה סי' ע"ה בשמו. ובס' נפש טובה בשם כתר לאדן. ובס"ח סעי' רמ"ה כ' סגולה למוכרו ואין בו משום נתיחוש. וכ"כ בס' זכירה בשמו ומסיים ואין בזה דרכי האמורי. ובמהרי"ח בשם ס"ח. ובזכרון ש"י כ' ג"כ בשמו. ומה שזכרנו למכור את הילד לאיש אחר כי הבנים מתים בשון אבותם ע"כ מוכרין אותו לאב אחר

שלא ילכד בעון אבותיו ומנהג ישראל תורה הוא עכ"ל. בס"ח סעי' רמ"ו כ' אם ראית אדם שאין בניו מתקיימים דע כי השם גורם להם. אם אחיו קורין שם לבניהם אותו שם ומתקיימים ולזה אין מתקיימים דע לך שהמקום גורם. יש לו ללאת ולילך למדינה אחרת עכ"ל. וכ"כ בס' ברית אבות סי' ח' סעי' ט' בשמו ומסיים ובס' חו"ק סי' י"ב כ' בשם מכשורי מילה שכי בשם החז"י"ז דבזמנינו אין נזהרים בזה. ועי' בס"ח מסעי' רמ"ג עד סעי' רמ"ח. ובזוהר ח' פ' בראשית דף ר"ג מ"כ מזה. בישובות חכמה שם כ' בשם ס' שו"ת שדה הארץ שכי בשם הרב החסיד שיקרא לבן הנולד לו שני שמות כן הוא מסוגל שיתקיים. בזוה"ק בראשית דף רל"ט כ' על הפסוק אוסרי לבסוף פירה ולשורקה בני אתונו וגו'. וכי נלוי אורות אות ג' ראיתי להרב המג"ן כי שקבל שפסוק זה טוב לאומרו על ראש הילד וייעיל לעין הרע. ועי' לקמן סעי' ב"ח כ"ט:

(יא) ב"ב"ח ס' תמיה כ'. אחד היה חולה עד מות והיה אחד מתלוץ אמר לי' חקקה לי החולה שלך תן לי כך וכך. אמר ליה אתן לך מיד עמד החולה. וזה חלה ומת. ובס"ח אולאי שם כ'. גם אני שמעתי מאדם גדול שראה בעיניו גוי שמכר החולה והמוכר נתרפא וכו'. וכ"כ בס' זכרון ש"י בשמו ומסיים ומזה נתפשט המנהג לעשות כפרה לחולי המסוכן להמיר זה בזה:

(יב) ב"ש"ע יו"ד בפתחי תשובה סי' שפ"ב סק"ח כ' בשם תשובת חת"ס סי' שליט. על דבר כהן שיש לו חולי נכפה ר"ל מסוכן מאוד ולפצמים נוסל בלאת הפתחים. וגמאל בספר שיתן ידו של מת ויאמר לחש. קח ממני החולי שאינו מזיק לך ולי אתה מטיב. וכבר ניסה אחד רפואה זו ונתרפא. אם מותר הכהן לסמוך לעמא עלמו במגע של מת. והעלה אף שגראה שאין הרפואה בדוקה יש להחיר לעשות פעולה הכ"ל אם יארג יום שמת עליו מת ישראל בשכונתו באופן שנטמא באותו יום ושבו יש לסמוך ארש"י ור"ת וכו' עכ"ל. ע"כ כשיכ מי שאינו כהן ויש לו חולי זו שיעשה פעולה זו. וכ"כ בטע"ה עניני סגולות דף מ"ד בשמו. ועיין בשו"ת אבני לך חיד' מבשל ייטב לב ס' קמ"ט משיכ באריכות מזה ומסיים שמוחר ליגט בנפש מישראל אם א"א בנוי ע"ש. עוד כ' בשם חת"ס שכתב כן. ואני שמעתי מאיש זקן שאמר סגולה לזה שיקח דם להכפפה מידו השמאלית כמו

(טו) בַּם' ברית אבות דף ז' ובלקוטי מהרי"ח .
 ובס' חותם קודש סי' ע' סעי' ה' בשם
 סי' בית לחם יהודה והיעב"ץ שבארץ ישראל ונהגו
 להיות ניעור בכל הלילות שקודם המילה ולעסוק
 בתורה ואנו נוהגין רק לילה שקודם המילה ועיין
 במטי"מ הטעם משום שהשטן מכון פלמו לסזיק
 הנער ולמנעו ממלות מילה וסמך לדבר ואח"כ
 בריתי תשמור שנשעת הברית לריכה שמירה ומה
 הטעם קורין ק"ש דקריאת שמע הוא שמירה מהמזיקין
 ומטעם זה המנהג שהמלמד מוליכין החינוקת לפנות
 ערב לבית היולדות וקורין שם ק"ש וגם ויסי נועם עד
 סופו ושאר פסוקים ופי' המלאך הגואל וכו' ועיין
 מכריתין ומכריחין כל הקליפות והרוחות רעות מכית
 היולדות :

(יו) בַּש"ע יו"ד סי' רס"ח סעי' י"א כ' . נוהגין
 לעשות כסא אלהיו שנקרא מלאך הברית
 וכשמניחו יאמר בפיו שהוא כסא אלהיו . וכח
 אברהם הטעם שנהגו כן מפני כשגזרו כימיו על
 הברית ונתקנה לדבר וברח לו ונחבא במערה ויאמר
 ה' לו מה לך פה . ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי
 ישראל כי עברו בריתך בני ישראל. אמר לו הקב"ה
 חי"ך על מה שקנאת על המילה כל זמן שיטעו את
 המילה תעיד עליהם שמקיימים לפיך מושיבין כסא
 למלאך הברית שנקרא אלהיו שנאמר (מלאכים י"ט)
 ומלאך הברית אשר אחס חפציו בו הנה בא אמר
 ה' לבנות . וכיכ נח"א כלל קמ"ט סעי' כ"ב . וכיכ
 בדברי לדיקים אות כ' סעי' ג' בשם המדרש ומסיים
 ובחולעת יעקב כי אם אין אומרים כפה מלא זה
 הכסא וכו' יכול להיות שאין בא לשם . וכ"כ בטע"ה
 סעי' תתק"ז בשם אברהם . ובאלפא ביתא אות
 מ' בשם המקובלים כשיכ בחולעי . ובחותם קודש
 סי' י' סי' י' כ' בשם טור יו"ד סי' רס"ה כמ"ס
 בשם המדרש וחולעי' בשם הזהר ופרד"א פכ"ט .
 והיעב"ץ כי בשם מ"ע אלהיו בא לברית מילה ורואה
 ומעיד וע"כ נקרא מלאך הברית ובשילה לולין
 מגיהנס כי אברהם אבינו ע"ה עומד על פתחה
 ואינו מניח לנימול לירד וכו' ע"ש . ועי' פרקי ר'
 אליעזר פרק כ"ט והביאור שם :

(יח) בזוהר פי' לך דף ל"ג כ' . בזמנא דבר נש
 אפיק בריה לאעלה להאי ברית וכו' .
 כהאי שעתא אזדמין אלהיו וטעם עלמא בארבע
 טאסין ואזדמין תמן . ועל דא תנין דכעי בר נש
 לתקן כורסיא אחרא ליקרא דליה . ונימא דא
 כורסיא דאליה . ואי לאו לא שרי תמן . ועיין
 בזה"ק

כמו רבע ליעפר וישתה אותו החולה ההוא תיכף
 בעודו חס . אחיז יהי נרחם ונרפד ואחיז יתרפא
 ולא ישיב עוד ואיש הזה אמר שהוא רפואה כדוק
 ומניסה פכ"ד וזה יוהר קל לפניו הדין כי איסור
 דם אינו אלא מדרכנו מפני מראית עין עכ"ל .
 ועי' בס' פ"א משיכ רפואה לחינוק בן ו' שנים
 שהי' לו ח"ן ר"ל ע"ש כל הענין :

(יג) בַּם' ברית אבות דף ג' כ' בשם סי' ימלט נפשו
 סגולה לקיים כנים בן' מ' כשיולד הילד
 לא ינוחו אותו על הקרקע כל ז' ימים ולילות ולופים
 לא הוא ולא בגדיו ודבר בחון הוא . ובס' לקוטי
 פלות כ' . ובישועות חכמה סי' ע"ה בשם סי' מפגלי
 דק . ובטע"ה עניני סגולות בשמו . מסוגל יותר
 לבנים שיתקיימו אללו לארוכת ימים ושנים להיות
 רחוק מהם . היינו לבלי להיות דבוק בהם הרבה
 ולשעשע בכל פעם . רק לבלי להסתכל עליהם רק
 מה שאריכים לחנכם בעבודת הכורא ית"ש כשמתחילין
 להתגדל וכו' :

(יד) בַּם' לקוטי תורה והש"ס מההנה"ק מהרי"ח
 מזידוטשוב פ' אמור כי בשם הנפשיט .
 וכיכ ככ"י מההנה"ק מהרי"ם מאוהעל בשם ספר
 בארות המים . סגולה מההנה"ק מופ"ה ז"ע מלובלין
 וכו' . נאם יש לאדם ח"ו חולה בחוץ ביתו יקבל
 על עצמו אשר בעת ישוב החולה לאיתנו הראשון
 אזי יעשה ביום ג' הראשון מימי השכוע . לנשמה
 הושע בן בארי סעודה עבור תיח ויראי השם .
 ויותר טוב שיקבל בעצמו החולה הקבלס הנ"ל . וקודם
 הקבלה יאמר המקבל השני פסוקים מישעיה קפ"ט
 ח' . [וכי יאמרו אליכם דרשו אל האזכות ואל
 הידעונים המפסלפים והמהגים הלא עם אל אלהיו
 ידרוש בעד החיים אל המתים . לתורה ולתעודה אם
 לא יאמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר] . וכיכ
 במנורת זהב פ' משפטים . ובס' תשובה שלמה
 בשם סי' בארות המים להנה"ק ר' לבי הכהן
 מרימנוב . ובס' ברית אבות בשמו :

(טו) שם והנה"ק מופ"ה ז"ע מוהר"מ זיסא
 מהאריפאלי ז"ע . תמיד בעת כאשר
 חלה ונפל למשכב אמר הפסוק מן תהלים קי קייט
 סעדי ואושעה . והי' מפרש סעדי היינו עשו עלי
 סעודה כלומר בשבילי עשו סעודה לתיח ויראי השם .
 למען ואושעה מחליי וכו' עכ"ל בארות המים . ועי'
 במדרש אלהיו דרוש י' פ"א כמה שנהגו לעשות
 סעודה של אלהיו פ"ש כ"כ במנורת זהב ובטע"ה
 ח"כ . ובס' ברית אבות בשמו :

וכו'. וכל שזה שמרומז בפנחם הוא אליהו. תחת אשר קנה לאלהיו ויכפר על בניו. כי הואיל ומדתו קנאה והלריך להיות אלל כל ברית ולא יוכל לסבול עייו גורם הכפרה לישראל כי הולך השיית להנתיחו כניל. וכיכ בחוסן ישועות סלכות מילה בשמו. ובד"ל אות ב' סעי' ז' בשמו. ובס' חותם קודש ס' י' סעי' י"א. ובאלפא ביתא אות מ'. ובטעיה בקיף בשמו. ובס' ברית אבות ס' ה' סעי' י"א בשמו:

(בא) בם' זכירה עניני מילה כי מלוא להדר אחר סנדק כשר וכן אחר מוהל אדם כשר. וטוב שיטבלו קודם המילה וכיכ מהרי" סג"ל דהא המוהל במקום כהן ודס מילה במקום קרבן. וכ"כ בס' חותם קודש ס' ט' סעי' י"ד וס' י" סעי' ב' בשם הארז"ל וס' י"א סעי' ל"ז בשם שלהיק ומסיים וילבישו עלמם במלבושים נאים לכבוד המלוא. וכיכ בס' אות שלום ס' רס"ב סק"ב וס' רס"ד סק"ב בשם מדרש שיר השירים פ"ד ס' ו' המול ימול יבא טהור ויטפול עם טהור ומכאן כי בשם מהר"ל ז"ל שהיה טובל מקודם לברית מילה. וכ"כ במהרי"א בשם מהר"ל:

(בב) שם בס' אור"ש ס' רס"ד סק"א כתב. אס נולד הגיד נפוח נהגו הנשים להניח אזה ימים קידס המילה קאמלין טעפה חמה על הגיד ויש שיערבו עם זה הטעפה חמאה חמה ויניחיהו שמה ויעיל לפעמים להסיר הנפיחה ואס לא סר הנפוחה על כיו לריכין למולו בזמנו כיון שאין זה לא מחלה ולא כאב וכו'.

(בג) שם כי בשם ס' כורת הנרית ס' רס"ב סק"א ששם"ע מאומנים בקיאים שלא ימולי החינוק כשהוא ישן שלא יבוא לידי נכפה רק מקילין אותו מקודם וכו' דע"י שיחפסו בערלתו קודם הכרכה בכח קלת עיניו יתעורר משינתו ולקול בכייתו ידעו שהעיר משנתו. בס' חותם קודש ס' י"א סעי' א' כי המוהל יניח הכר תחת עגבות הילד כדי שיעמוד האבר בגובה גלוי לחון. וינגב האבר היטב וכו'. וטוב ונכון לקחת אבק של רקב עץ על אלבעותיו אשר יאחוז בהם הערלה. או באופן אחר שיהיו אלבעותיו מונגבים. למען יוכל להחזיק האבר בחזק שלא ישמט. וכ"כ בס' ברית אבות בשם ס' ברית אברהם:

(בד) בש"ע א"ח ס' ע"ה סעי' ד' במג"א סק"א כתב לא יאחוז המוהל בערלה בשעת הכרכה. וכ' במחלית השקל בשם א"ר דאין נוהגים

כזה"ק ס' ויגש ופי' תרומה. ונרמז ברית בתיבת מיל"ה מלאך יושב לפני הארון. וכיכ בחותם קודש ס' י' סעי' י"ג בשמו. בס' ברית אבות ק"א סעי' ה' כי בשם ס' עונג שבת שכתב בשם סודי רי"א אליהו הנביא זל"ט יש לו שלוחים הרבה שהרי כשימולים בשבת בהרבה מקומות הא"י יהי כאן וכאן אס יש תחומין למעלה מעשרה טפחים. בס' אור החיים עה"ת להגה"ק מקאמארנא פ' לך כ'. לריך שיאמר זה הכסא וכו' ואולי יבא בעלמו כי אליהו בעלמו איוו בא אלא למי שיש בו ילון משה רבינו. ולשאר שולח נליי אורותיו. כי בכל נשמה יש בחינת אליהו. ויהי רלון שבקרב ישלח לנו מלאך הברית כמ"ש הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וכו' אמר:

(יט) בחותם קודש ס' י' סעי' י"ב כי בשם ס' הגלחון ס' כ"ב. הטועים בדרכי ההשכלה המוטעת ושואלים ומלגלים ואומרים ביום אחד כמה מילות יש בעולם. וא"ך גיע אליהו לכולם ביום אחד ובטעה אחת. תשובה לדבר זה. הרי זה דומה להא דאמרינן במס' סנהדרין דף ל"ט. אמר האי מינה לרי גמליאל אמרתי על כל ביה עשרה שכינתא שריא. כמה שכינות אית לכו. א"ל אור החמה יוכח שזרחת לך ולכולי עלמא. ומה תימה דחדא ממשרתיו זורחת לכל העולם כולו. שכינה עלמה לא כל שכן שהיא שולטת בכל העולם כולו. וכן הוא השגחת אליהו לכל מילות שבעולם. ועוד כפי הבנתם שהוא בעלמו יבוא. הנה מלאך המות יוכיח שכמה מתים בעולם וברגע אחת מגיע מסוף העולם ועד סופו. אליהו נשתנה להיות מלאך שנאמר (מלאכים ב') והנה רכב אש וסוכי אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו בסערה השמים:

(כ) בם' בני יששכר מאמרי חודש תשרי אות ז' כ'. ובאגרא דפרקא מההל"ק מהר"א מדינוב אות קמ"ו כ' בשם קדוש ישראל מהר"ש מקארלין זלה"ה שאמר בשם המדרש. בשעה שאמר (הש"ת) הקב"ה לאליהו שיטריך להיות בכל ברית מילה שבישראל. אמר אליהו אחת ידעת שאני מקנא לשמך הגדול ית"ש. הנה אס יהיה הבעל ברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם. והנתיחו השיית שיכפר להבעל ברית ואז יהי ריקן מעבירות. והשיב עוד אפשר יהיה המוהל בעל עבירה. והנתיחו השיית שיכפר גם לו. והשיב עוד אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול. והנתיחו השיית שיכפר לכל הקהל

כן גם הראש כ' להחיר וכו' ולטעם זה גם הנגיעה מותר שלא יהי' הפסק מרובה בין ברכה למילה . ובארחות חיים כי וכ"כ בחומס קודש סי' י"ג סעי' ח' ובבאר יעקב בשם מחלית השקל ובא"ח ובהגרע"א בשם א"ר ובכרם שלמה בשם נגדי ישע כח"ר שמואל לאחוז המוהל בערלה בשעת ברכה . וכ"כ היעב"ץ . בש"ע יו"ד סי' רס"ה סעי' ח' כ' ח"ל לכסות ערות הקטן בשעת הברכה . וכ' באות שלום סק"ט בביתור הגר"א כי עי' באו"ח סי' ע"ד בהגיה ועי' בראש ספיג דברכות דלריך לאחוז הערלה בשעה שמכרך כמ"ש בפ"ג דמנחות ועי' תוס' סוכה ל"ט גדה"מ עובר דאסורא ח"כא אם אינו תופס הערלה בשעת הברכה משום דהוי עובר דעובר עכ"ל :

(ב) ב"מ ברית אבות סי' ג' כי בשם כללי המילה לר"י הנזכר ז"ל מילה בחו"מ מותר לתקן ליפורניו בעבור פריעה שכשם שמכשירי מילה דוחה את המופד כך מכשירי פריעה דוחה את המופד . שם סי' ד' כי בשם מגיע שגם אצל ר"ל בתוך ז' ימי אבילות מותר לתקן לפרנים לצורך הפריעה . שם סעי' ט"ז כי בשם מהר"ל שצ"ט מותר לתקן ליפורניו לצורך הפריעה :

(ב) ב"מ סוד ה' כי שקבל מאביו ואביו מאביו שכל מוהל לריך להיות זהיר ונשמר שלא לתחוב שתי לפרניו תוך הנקב ביחד נפצם אחד לעשות הפריעה כי הפושט כן אותו תינוק יחטטטט לבדו ולא יהי' לו לב להבין ולהשכיל ולכן אטום ויהי' עם הארץ ח"ו אלא לתחוב בזה אחר זה דהיינו שיחפוס בידו השמאלית את האבר עד שיתן ליפורן הימנית תוך הנקב ויחפוס הקרום ההוא בידו הימנית ואח"כ יקח גם בידו השמאלית ויחפוס גם בליפורן השמאלית הקרום ההוא וימשכו בשתי ידיו קלת אליו ויקרענו הנה והנה . וכ"כ בלקוטי לבי הסדש בשמו . ובסי' חומס קודש סי' י"א סעי' ל"ה . ובסי' ברית אבות סי' י"א סעי' ח' בשם סי' מעס' לופו שכי' בשם שלהיק שהוא קבלת הקדמונים ע"ש :

(ג) בדברי לדיקים ח"ב אות מ' כי בשם הנהגות אדם מנהג לזרוק בפיו על המילה יין בעת המילה כי יין אדום הוא מלך מדהיד ומלא מין את מינו וניעור להוליא את הדם מהמילה ולריך למנון כראוי כי סכנה גדולה אם אינו מונץ כראוי :

(ח) שם בד"ל סעי' י"ד כתב בשם חסד לאברהם

שלא יקרא שם לילד הנולד עד אחר המילה כי כל זמן שיש לו הערלה הוא טומאה בדרם וא"א שיחול עליו הנשמה הקדושה ולזה א"א שיקרא שם מישראל כי יש שם אחיזה לחילונים אבל אח"כ כשנסתלק הערלה וטומאה אז ודאי תחול עליו סוד הנשמה הקדושה של הנפש הטהורה וזה יקרא בשם אדם ישראלי . דאח"כ קרואים אדם וכו' כי נקרא ישראלי ע"י המילה . וכ"כ בחומס קודש סי' י"ג סעי' ז' בשם ח"א מפין ז' נהר כ"כ . עוד כתב שהשם גורם לעובדה או להיפך חיו וכו' ע"ש . והמנהג לשאול ולדרוש את השם אשר יקרא לבנו או לבתו מאת גדול ולדיק הדור וכו' ע"ש . כי בס"ח והיעב"ץ סעי' ס"ז יש אדם שכל הנקרא בשמו יל"ה ויעלה לגדולה ויש להיפוך לכן יחסלל אדם שכל הנקרא בשמו יהיו בו מדות טובות . ולא יקראו בניו על שם איתם שיש בהם מדות רעות וכו' ע"ש כל הענין . ובאין בניו מחקיימין ידע כי השם גורם וכו' . נס"ח סעי' ח"ס כי ביהודים מקפידין שלא לקרות שם בניהם בשם אבותם אשר הם חיים . וכ"כ במהרי"ח בשמו . וכ"כ בנהו"ש בשם סי' . ועי' לעיל סעי' י"א :

(ט) ב' במשנת חסידים בשם האר"ל . וכ"כ ברחמי האב אות פ' בשמו שזה השם שנותן לו אביו בשעת המילה הוא השם שנותן בשר דעת האב כפי שורש נשמת הבן ואיתא נסי' באר מ"ס חיים נפי' בראשית פ' ט"ז שמנתי מפני אדמו"ר נזר ישראל וכו' רבינו יחואל מזילאטשיב ז"וק"ל שאמר לי בפירוש שחלילה לשנות שם החולה אם לא אדם שכל מעשיו כמעט ברוה"ק כי שם הנקרא לאדם בקולדו וודאי רוצו ככולו מזדמן מאת השי"ת באשר הוא שמו למעלה והוא חיובו של אדם כל ימיו ואפשר שבשנינו השם עוקרין חיובו . וכ"כ במהרי"ח ח"ג בשם במ"ח . ובטע"ה ק"א דף כ"ח בשמו . ודף פ"ו בשם מש"ח . בעבודת הקודש סנסן ליחיר סעי' ז' כי שינוי השם ע"י חכם ויר"ש בכוונה גדולה להמשיך לו נפש חדשה מקדושה ויתאמת מאוד בכוונת ויעבור וי"ג מדות לעורר ברחמים . שם יעשה תרגומל כפרה עליו כדרך שטושים בערב יוה"כ פ' עכ"ל . וכ"כ בסי' ברית אבות דף ס"ה בשמס . אה"מ וכן אמר לי אדמו"ר ההל"ה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע מס' געט :

(ל) ב"מ דעת זקנים כתב על מה שפרש"י והי' בכזיב שם מקום . לפי שדרך הא"ש לקרוא שם לבנו הראשון . והאשה לבן השני וכן על הסדר ולכן

ומסיים ונעשה לורת שדי בפי החינוך . ובסי זכור
לאברהם ערך מילה כתב כשכופל האגודל נעשה ד'
ואלכע אמה קמילה הוא ש"ן וכשנותן יין לורת
הוא יו"ד . והוא נכון יותר וכ"א בר"כ פ' נשא
עכ"ל . אה"מ שמעתי שכן נהג לעשות לורת שדי
באלכעויתו ההלכית מן בעל ייטב לב מסינעט
זע"ה :

(ב) **בש"ע יו"ד ס"י רס"ו סעי' י"ד כ'** שלא ימולי
שני מוהלים מילה אחת בשבת אלא
המל הוא עצמו יפרע . הגיה ולא מלאתי רא"י
לדבריו ואדרבה נ"ל דשרי דהא מילה דח"י שבת כמו
עבודה במקדש שבתה כהנים עובדים ומחללים שבת
וכו' . וכ"כ בטו"ז ושי"ך כהג"ה . ובפתחי תשובה
ס"ק ט"ז כ' בשם שאגת ארי' שדעתו ששבת אסור
למוהל לסלק ידיו משהתחיל למול עד שיגמור הפריע'
אבל אם אירע שסילק ידיו מותר גם לאחר לגמרו
ושבת וי"ט שו"ס בזה . ועי' בתשו' זכרון יצחק
מש"כ ע"ז . ועי' בתשו' נודע ביהודה ח' חלו"ח ס"י
כ"ב שכי שהוא מחמיר לעצמו וחיו להורות כן
לאחרים וכו' . וכן נוכחין בכל מדינות פולין תמיד
הם ב' מוהלים אפי' בשבת . וכ"כ בתשו' תפארת
לבי חא"ח ומסיים וחיו להחמיר בזה וכו' . וכ"כ
בשע"ת ס"י של"א סק"ז כמ"ש בפתחמ"ש . וכ"כ
במג"א ומחלית השקל ס"י תקכ"ו סק"י . ועיין
בארחות חיים ס"י של"א סעי' י' שכתב בשם שו"ת
קול יהודה ס"י ח' שכי לתרץ קושיא על הסוכרים
שמוהל אחד ימול בשבת ולא שנים . הלא יותר טוב
למול בשנים דשנים שפשו מלאכה בשבת פטורין
והעלה דבדודאי יכולים לעשות בשנים . ועי' בלקוטי
מהרי"ח :

(ד) **ברח"א כלל קמ"ט כתב** שלא יכבד ג' מוהלי
אלא הפורע יהי המולץ . וכ"כ בשו"ת
אמרי א"ש . ועי' בארחות חיים . ובנז"י ס"י ל"ט
בלקוטי רימ"א סק"ל שכי בשם שו"ת שו"ל ומשיב
מהדו"ת ח"ד ס"י ז' שכ' ומתיר בג' מוהלים שגם
המליה יכול להיות מוהל בפ"ע . וכן משמע ב"שועות
יעקב . וכ"כ בקול הרמ"ז על המשניות בפ' י"א
מ"ב דיכול להיות ג' מוהלים במילה אחד וכ"כ בס'
יסוד יצחק על הלכות מילה דף כ"ח והביא רא"י
מהש"ס וכו' . וכ"כ בס' ברית אבות ס"י י' סעי'
כ"ב בהגהות תו"ש בשם ח"א וזכ"ל ח"א עי' מילה
ובשו"ת אמרי א"ש שלא יכבד ג' בני אדם אלא
הפורע יהי המולץ . ועי' בשו"ת ח"ס ח"ו ס"י ל"ט
ועי' בשו"ת שו"מ מהדו"ב ח"ד ס"י ז' וב"שועות יעקב
ובסי

ולכך נאמר בער בכורו ויקרא . ובאונן שהיה הכי
ותקרא . ולמה כי לשלם ותקרא שהי' כג' . לפי
שלא הי' יהודה שם כי הלך לכזיב . ולפיכך קראה
היא לו השם . ובצ"קרי הד"ט ס"י כ"ו כתב בשם
שדי הארץ ס"י כיב במקום שנהגו לקרא לבן הא'
בשם אביו ואשהו רולה שיקרא ע"ש אביו וכו' אין
בד האדם לשנות שיגע מזה מיעוט כבוד לאביו
וכו' ועוד שמא לא יזכה לבן ב' . ואף אם יזכה
לא יפ"ה עושב להקדים שם חמיו לשם אביו . ואם
היא מתעקשת יקראוהי ב' שמותיהם וכו' . וכ"כ
בט"ז"ה ק"א ס"ז תתקכ"ט בשם :

(א) **בש"ע יו"ד ס"י רס"ה סעי' א' כ'** אבי הנן
או המוהל או אחד מהם מנריך על
הכיס (וכי טו"ז שאל"ה שירה אלא על היין ב"י בשם
המרדכי) בורא פרי הגפן וכו' . אשר קדש ידיו
מבטן וכו' . וכי טו"ז סק"ו ומנהגיו שהמוהל אומרה
וכשים ב' הפורע אומר אותה וכו' . וכ"כ הש"ך
סק"ד בשם הנ"ח ומסיים הכ"ח ואם המוהל ע"ה
לא די שאינו מבין אלא שמדלג ומקרב תיבות אז
ינרך המיוחד שבעס . שם סק"ו ואם ח"ו אין לו
אב מדלגין תיבת לאביו ואומר [קיים את הילד
הזה לאמו] וכש"אין לו ח"ו ג"כ אם מדלגין ג"כ תיבת
אמו ואומר כן [קיים את הילד הזה ויקרא שמו
בישראל] וכו' . וכ"כ היעב"ץ עוד כי וכשהאב אומר
הכריכת יאמר [קיים את הילד הזה לי ולאמו ויקרא
שמו בישראל פ"פ . יהי רצון ששםח ביולא חללי]
וכשהאב מת אומר המנריך [ישמח האב בנן ערן
ביולא חללי] וכשהאב מיתא אומר המנריך [וחגל
אזו בנן ערן בפרי וכו'] וכשהנימול גדול אומר
[קיים את הנער (או האיש) הנימול] וכו' :

(ב) **בש"ע יו"ד ס"י רס"ה סעי' א' כ'** כשמגיע
לברמ"ך ח"י נותן מהיין באלכעו בפי
החינוך . וכי ט"ז סק"ו ב"י כי שמעתי שיעשה
לרת שדי באלכעויתו בעת שנותן יין בפי החינוך .
ונוכחין לבסול ואומר לך וכו' שהוא ל"מז שפל ידי
המילה זוכה לעו"ז ולעו"ב עכ"ל . וכ"כ היעב"ץ
ס"י ב' בשמו ומסיים ג' האלכעו"ת האמלציות
בדמות שין . והאלכעו הקטן שנותן בפי הנימול
כיפף בדמות דלת והאגודל בדמות יו"ד . וכ"כ
בלקוטי מהרי"ח בשם . ובסי חותם קודש ס"י י"ג
ס"י כיט בשם מכשורי מילה ומסיים והמנהג לתת
לו ג"פ באלכעו בפיו שלא יהי' זוגות . ובסי ברית
אבות ס"י ז' סעי' כ"ט בשם בטו"ז שכי בשם ב"י
ובשם ס' חקדי אבות פ' לך כמשי"כ בשם היעב"ץ

זכר' שוית מחנה חיים ח'ג ס' כ'ז ובספר יסוד ילחק וגו' בית ילחק שדחו דברי המכיל ומחיר לאחר להיות מולן ויכול לכבד ג' בני אדם בשבת בלי שום פיקפוק וכו' והביא רא' ממדרש רז"ל שאמרו שאלהן ה' פירע ויהושע מוהל ומשה משקה ואז ה' יו"ט וכו' עכ"ד :

(ד) ביו"ד שם סצ"ז ז' כי אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת שמא יקלקל ונמלא מחלל שבת ואם כבר מל פ"א מותר ואפי' אם הוא אביו . ועי' במג"א ס' שליח ובפתחי תשובה סקיה וכתב בחוס' שבת אפילו אם יש מוהל שמל הרבה פעמים ואבי הבן לא מל רק פ"א אפי' שרי האב למולו . אבל היעב"ץ כי דאביו קודם למול אף שלא מל מעולם ואפי' איכא אחר . וכ"כ בנ"י שם בשם חז"ל אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת וכי בלקיי"א והיה ביו"ט אך ביו"ט כי של גלויה יש להחיר כיכ בפית ייד ס' רס"ו והבעל או"ב כ' אבל לא ביו"ט כי של ריה . וע"ש משיב בשם שו"ת מהרי"א ח'ג ס' תנינ' בשם פ"ת ס' רס"ז בשם שו"ת שבויי ח"ג ס' כיה אם אין מוהל אחר וידוע בעלמו שיכול למול שרי וכו' . והיה אם מל ולא פרע מעולם לא יפרע בשבת וכו' וכיכ בספר ברית אבות ס' י' סעי' י"ט בשמו . בש"ע שם הג"ה ומותר לטלטל האויזמל לאחר המילה להניעו בחצר המעורב אע"ג דאיל לו באותו שבת וכו' . ועי' בנ"י בלקיטי רימ"א ס' ל"ט סק"כ שכי דיעות נזה ורובן להקיל . וכ"כ בחומס קודש ס' ז' סצ"ז י"ב ג"כ דיעות נזה ומסיים להקיל אפילו לרחלו ולקנחו מן הדם שעליו דחיישין דלמא מנע ולא מהיל . והוי בכלל ג' דברים שהחירו סופן משום תחילתן . עי' טו"ז ס' רס"ז סק"א עכ"ל :

(ו) במ"ס פסחים דף ק"ג כ' . ז' מנודין לשמים וכו' . וי"א אף מי שאין מיסב בחבורה

של מלוא . פירש"י כגון משחה של ברית מילה . וכי חוס' שם היינו סעודת מילה דאחר במדרש דניאל מדינה של גיהנם וסעודת נשיאון נתיח וכו' ודוקא שיש שם בני אדם מהוגנים וכו' עכ"ל . ובסי' דגל מחנה אפרים פ' בא כתב א"י ולכל בלי"ה ה' אור במושבותם וכו' . חתן דומה למלך וכו' שמוחלין לו כל עונותיו ולכל הגלויים אליו וכו' עכ"ל :

(ז) בש"ע יו"ד ס' רס"ה סצ"ז י"ב כתב ניהגים לפשות סעודה ביום המילה . הג"ה

וכהנו לקחת מנין וכו' . וכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי כמנודם לשמים וכו' . אבל אם נמלאו

שם בני אדם שאינם מהוגנים איל לאכול שם . ועי' בפ"ת סק"ח . ובסי' היעב"ץ ובמהרי"ח בשם השני משה . בס' ברית אבות ס' י"ג סצ"ז י"א כי בשם ס' כורת הברית דיואל בטעמא כל שהוא . סצ"ז מינ' כי וכ"כ בחומס קודש ס' ט' סצ"ז ו' וזהגין להדליק בעת הסעודה אפילו ביום נרות ע"י שפית ס' תרס"ה סק"א לענין סעודת פורים ועי' במ"ס סנהדרין דף ל"ז ברש"י בד"ה אור הנר . והטעם כי נר מלוא ותורה אור :

(ח) בב"י ברית אבות ס' י"ג סעי' ב' . ובטע"ה סצ"ז תהקפ"א כי בשם ההל"הק מויה שלום מקאמינא זולקיל טעם למנהג שהנושא את החיטוק להמילה בקורין קוואטער שולח להסעודה חלה שקורין קוואטער (חלה) קויליש ורקיק אחד שקורין רעשיטקא ע"ש הטעם . וז"י בס' דברים נפלאים בפי' וילא בשמו הטעם . שם וכיכ בספר חומס קודש ובד"ל אות י' בשם אור הגניז ובמהרי"ח הטעם שהמנהג לומר על סעודת ברית מילה פיוט יום ליבשה וכו' . כי בזכות מילה ילאו ישראל מים ליבשה . ה"ם ובנ"י ישראל' הלכו' ס"ת וימל . ועי' במדרש שכי שבזכות המילה הפך הים ליבשה . ובמט"מ כ' מורא עליל'ה ע"ל בנ"י אדם ס"ה מילה וסמך ל"י הפך ים ליבשה . הנאים עמך בברית חותמך ומנען לשמך המה נמולים עכ"ל :

(ט) בטע"ה ס' תהקפ"א כתב טעם למנהג כשעושין סעודת מלוא עושה הש"ץ מי שברך לכל המסובין ונודרים נו"ט לת"ת ולכל משועבדים . משום דאיחא במדרש רבה בשטה שטשה אברהם אבינו הסעודה ביום הנמל את ילחק קטרג השטן על שלא נדר קרבן תודה להשי"ת ועיכ' כשתלשל נסיון העקידה ועיכ' נודרים נדבות ללדקה שלא יהי' קטרוג עכ"ל . ובסי' ברית אבות ס' י"ג סעי' ד' כתב שכל מלוא שאדם עושה בחנם חוכל הקל"פה הנקרא ח"ס לשלוט עליו וכו' ולכן מוהגין כשמכבדין לאדם באיזה כיבוד בסי"ת או לבא לסעודת חתונה וברית מילה וכדומה נוחנין ללדקה שלא יהא המלוא נחם ועיכ' בעבור זה מצרכין מי שברך שלא יקח הכבוד בחנם עכ"ל :

(מ) בשו"ת תשורת ש"י מהדו"ת אות ק"ב כתב שאלה . המנהג מקדם שברכת כו"מון בסעודת ברית מילה ה' שייך להמוהל ופחה עמד כהן אחד וטען שהוא שלו משום מלוא וקדשתי ונפרט אם הוא סנדק ורואה לבטל המנהג :

תשובה . וודאי אין לבטל המנהג אפילו ה' קל"ה

חסדא כל המבקש רחמים על חבירו א"ל להזכיר שמו (פירש"י שמו של החולה) שנאמר אל נא רפא נא לה ולא קמדכיר שמה של מרים . וכתב בדגל מחנה אפרים פ' בהעלותך ולריך להבין הא לריך להזכיר שם החולה ושם אמו . וי"ל בזה שיש רמז בדבריו אלו כי רפ"א נ"א בגמטריא מרים יוכבד עכ"ל . ובעיון יעקב כ' כי אולי השם גרס החולי שהרי בשביל כן הדרך לשנות שם החולי כמשיכ ביו"ד ס"ס שליה עכ"ל . שם ביו"ד כתב הג"ה מי שיש לו חולה בביתו ילך אלל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים וכו' :

במג"א ס' קייט סעי' א' כי בשם מהרי"ל שא"ל להזכיר את שמו של החולה וה"מ בפניו אבל כשתתפלל שלא בפניו לריך להזכיר את שמו . וכ"כ בש"ע הרב ובקש"ע ס' קלי"ב סעי' ב' . וכי בפר"ח ובשע"ת משמו ולישנא דא"ל משמע שאם ירצה להזכיר מזכיר . ובזה"ק פרשת וישלח איתא דבתפלה צ"ל לפרשא מלא כדקא יאות . במהרי"ח אלל רפא"ו כי בשם זו"ק בראשית כ"ד שהתתפלל לריך להזכיר שם אמו . ובקש"ע סעי' שני"ג כתב בשם מעולפת ספורים שהקשה בזה"ק על הכתוב והושיעה לבן אמתך וכי לא הי' בן ישי וכו' מכאן הול"א רשב"י ע"ה כי כשיבא האדם לזכר אלל ב"ד שלמעלה יזכיר דבר שהוא וודאי יותר ולכך הזכיר אמו :

מד) במאמר נוסח התפלה ממניא כ' בשם אבותיו הקדושים בברכת מי שברך שעושים לחולה לא יאמרו וירפא את (החולה) פכ"פ כמשיכ במס' שבת ל"ב לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר וכיון שאומרים (החולה) הרי מקיימין ומודים שהוא בחזקת חולה והרי לריכים להביא זכות ומי יאמר זכיתי לבי וטהרתי וכו' בפרט לפני מלך הכבוד ית"ש ובעת הסכנה ונמצא שהוא מעורר דין חיו וכו' אלל יאמרו יברך וירפא את פכ"פ עכ"ל :

מה) במס' שבת דף ס"ג כ' כל מניינא (פירש"י כל לחינות) בשמא דאימא . פירש"י פלוני בן פלוני . בס"ח כ' שהתתפלל בעד אביו או רבו לא יאמר בתפלתו אבי מורי או רבי כי שלמה אמר בתפלתו דוד אבי ואלישע אמר אלהי אליהו שאין גבוהות לפני המקום ב"ה :

בס' ערך ש"י פ' וישלח עה"פ הילינו נא מיד אחי כי שצריכים להתפלל בעד החולה על שם אמו או אמה . ובעד הנסתר יהשלל או ילמוד על שם אביו

נגד ההלכה כמבואר במהרי"ק בראיות וכו' . ובהמ"ז אינו חיוב כמו בקריאה תחלה בחורה כמ"ש באו"ה ס' ר"א ס"ב וכו' . ומוהל שהתחיל בפשיית המלוה וברוך ברכת המילה והסעודה בא מחמתו דאם אין מילה אין חיוב סעודה . ואפי' לא הי' המנהג מקדם ראוי לקבוע כן המנהג מעתה ועד עולם וכו' . אף לפי דעת הרמ"א דסנדק עד ד לקרותו לתורה היינו כיון דעדיין לא בריך המוהל דהא מלין אחר קריאת התורה אבל לבהמ"ז מוהל קודם עכ"ל . וכ"כ בס' ברית אבות סעי' מ"א בשמו :

מא) בד"צ ח"א אות א' סעי' מ"ד כי בשם ספר החיים טעם למה שבי' בגמרא פסחים דף ס"ה אשרי מי שבניו זכרים ואוי לו למי שבניו נקבות . הא אריך יכול להתרעם על מעשה הש"ת ועל יצוריו ואריך כ' אוי לו וכו' לך אלל האומן אשר יצרה . אבל התמת הוא שבניו הם הזרע כמו וכן אין לו פ"י זרע שהרי הבת פוערת מן החלי"ה וכולל זכרים ונקבות ושניהם הם עושים מה שמחויבים במלות אז אין חילוק בין זכרים לנקבות . והביא רא"י מתנאים ואמוראים ע"ז . רק הפ"י מי שבניו נקבות שגם הזכרים הם נקבות שעושין מעשה נקבות שפורקין מהם עול מלות אפי' לאב . אבל כשהנקבה מושכת אחר השכל במלות אז גם היא נקראת בלשון זכר כמשיכ בתורה איש או אשה וחזר ואמר כי יפליא בלשון זכר לחוד לפי שהנזירות הוא שכלי וכל הנשמות השכליות אפי' של אשה נקראת בלשון זכר כמשיכ הבחיי ז"ל פ' ח"י שרה עכ"ל . אה"מ ונ"ל רא"י לזה מהלשון שבי' בניו . הי' לריך לבתוב אוי לו מי שילדיו נקבות ולמה כ' בניו שמ"נ כמשכיל . וכי"כ בנהו"ש לקוטים סעי' ק"ל בשמו :

מב) בס"ח סעי' קנ"ו כתב אס תראה ג' דורות ולגעלה זה אחר זה כולם ת"ח ואח כ זרעם עמי הארץ לא תאמר דברי חכמים בטלים שאמרו לא ימוש מפ"ך ומפי זרעך וכו' . שוב לא יפסוק התורה מהם . כי נתחתנו במשפחה שאין דינם להיות עמהם ת"ח וכו' . ונאמר והחוט המשו"ש לא במהרה ינתק ואם תראה שפוסק מדור רביעי חיו ג"כ הוא מטעם הנ"ל . כשיגיע בןך ללמוד אל תקנה לו אלל רב חכם וירא שמים שנאמר יראת ה' ראשית דעת וזה כדי להכניסו ביראת ה'. סעי' ש"ו כ' אל יתן אדם את בנו ללמוד לפני כעסקים וכו' :

מג) במס' ברכות דף ל"ד כתב א"ר יעקב א"ר

שאינם . ופמ"ג כתב . אם שוחה לרפואה לא שייך לאסור משום שיקון וכו' . ומסיים דאף אם הוא ספק רפואה ג"כ אין בו משום שיקון ומותר . והמרדכי כי אם השתין תיזק לתוך מאכל אינו אסור . עוד כי דאפי' באינו חילה ממש אלא שירא שיחלה ג"כ מותר עכ"ד :

(מח) כתב נס' גאולה ישראל ובס' פ"א נ"שם ההלכה מהרי"פ מקארין ז"ע רפואה למי שיצא דם מחוטמו בלי הספק . שישתה יין טוב וחזק מדה אחת בפעם אחד . והוא בוי"מ . בתורה ובדס (פ"י לכל חולי דם) ענבים סותא . לשון רפואה עכ"ל :

בב"י מהה"ל הנהיג בעל ישמח משה מאוהב ז"ע כי לעזור דם החוטם הנזל מנחוריו ליקח חומץ חזק עם גפרטנטע ליגעל ויכתשם וינוח על נדעיו . או ליקח למר גפן וישרה בדם שלו כשהוא חם וישרוף האמר גפן וישים בנחיריו או על המכה . או ליקח באפטיק מורטיקא זאנפט ותטבול למר גפן בתוכו ותכניס בתוך הנחירים . וגם תטבול בהטפתה במין הניל והנח על השלעף והמזל . בדוק או לחתוך בכל לשנים וליקח החלי ולסתום הנחירים . בדוק . או יקשור היטב הזרת ביד שמאל בחוט של משי אדום . או ימשוך ראשו בדבש ויפזר בסיד דק על הדבש . או ליקח אפר מתחת רגלו השמאל ויקשור במטלית ויניח על הפצע או תחת חוטמו עד שיתחמם . או ישים רגליו במים קרים . ואשה ישימה דדיה במים קרים :

המקובלים כי שהמריח עלי הדסים מעזור את הדם מהחוטם וכי פ"ז סוד גדול . או לגרור אתרוג יבש על ריבאיין דק ושים בחוטם . או לערב סיד עם לובן ביצה תרנגולת ולשום על המזל :

(מט) שם בכ"י כ' לעזור דם . קח קליפת ביצה שהי מונח בה אפרוח קטן ויכתשו היטב אותה קליפה ותן לו לשחות בוי"מ . זה בדוק להעמיד כל דם אפילו דם נדה כשיש באשה הרבה . קח אפרדע המלוי בגדירות ביבשה וישרוף לאחר בקדרה חדשה ויתלה אותו אפר . ודווקא אפרדע זכר לזכר ונקבה לנקבה . שם בכ"י אות כי כתב להסיר הכתמים שקורין זימער פלעקין . ישים עליהן חלמון ביצה הולד במלוי הלבנה . עוד כי להסיר הכתמים הניל או זימער שפרינקעלעך . יקח ביצה בריאה ושים אותה בחומץ חזק ובכל יום ויום תוסיף שם חומץ חדש עד שחלה הקליפה . ואח"כ דוקר במחפ

דקורות

אכיו או אכיה ע"ש הטעם . במס' שבת פ"ז כתב ובמס' חולין פ"ז כ' אכ"י ורנח דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו רפואה אין בו משום דרכי האמורי . ובש"ע א"ח ס"י ש"א סעי' כ"ז כי כל לחש מותר בשבת . ובתשכ"ן סעי' מ"ה כתב בשם הרי"ם ז"ל מותר ללחוש בשבת כדאיתא בירושלמי דמס' שבת דף י"ד ומביא אבי העזרי ראי' משנת דף קל"ז וכו' . ומותר ללחוש על העין בשבת וכו' ויש לוחשין לעקרבים ותולעים שבמעיים ולעין בשבת במנחת שבת ס"י ל"א סק"ה כי בשם מנחת פתים ס"י שכ"ה בשם הגמ"י ובשם תשו' מהרי"ם ב"ר ברוך דמי שחש בראשו או בעינו מותר ללחוש לו בשבת דלא גזרו כזה משום שחיקת סממנים (ופיין עניני תפלות אחר תפלת שחרית הלחש שאומרים לכמה רפואות) :

במס' שבת דף ק"ח כי טיפת לובן שחרית וטיפת חמין ערבית יפה לעינים מכל קילורין ורפוא' שנעולס . וכ"כ בתשכ"ן סעי' קל"ז בשמו :
(מו) בש"ע יו"ד ס"י פ"א כתב דשתיית מי רגלים של אדם מותר . ופי' בש"ך סק"ג וש"ע א"ח ס"י תס"ז סעי' ה' ומביא שם ובמסכת שבת ק"ו :

בב"י מבטל ישמח משה מהה"ל מאוהב ז"ע אות ס' כתב . מי שאכל סם המות ל"ע ישתין וישתה השתנה שלו . אות ר' כ' לחולי ריאה ר"ל :
והסימן שהוא רז בשר וכחוש . ועוד סימנים ידועים תן להחולה עשרה ימים בכל בוקר אליבא ריקניא . כוס מלא שתן של נער בן ה' או ו' שנים מעורב עם דבש נקי וטוב ויועיל בעוה"שית עכ"ל . ובס' רפואה וחיים פ"ה כ"י מי ששותה השתן שלו לרפוא' טוב לשחוחו בבוקר אך יזהר שלא לשחות מראשית ההשתנה ולא מקופה אפס מהאמצעית :

ובד"ב"א כלל ל"ז סעי' א' כתב ולכ"ע מי רגלים של אדם מותר מן החורה וכו' . ומי"מ לכתחלה אסורין משום כל תשקלו אבל מותר לחולי שאין בו סכנה או לאיזה לורך אחר או בדיעבד שנפל למאכל וכן מי רגלים של בהמה וחי טהורים דינו כמי רגלים של אדם עכ"ל :

(מו) בשו"ת מהרי"ם שיק חיו"ד תשו' קליה כתב . לאחר מעלתו שאל אם רשאים לפשות רפואה לשתות מי רגלים שלו מי שנחלה ע"י גילדינו אדער וכו' . והשיב דכ"ד מבואר דשתיית מי רגלים של אדם מותר . ובש"ך כתב דלכתחלה יש לאסור משום כל תשקלו . ובמרדכי לא התיר רק לחולה

ישראל בשם ס' וילקט משה . ובספר הסגולות .
ובכ"י מההלכה מאוספל ז"ע . אם תקח משפחות
אדם ותשליך בלואת אדם יהי שנוי לכל . למי
שרוקק דם או משחין דם ישחה חלב שקדים :
במ"ס חולין דף פ"ה כ' שטוב דם עוף לחלטה
האוכלת פשתן למורה דמא ויכרה ששונה
לדם עוף . במקום שיש נמלים יניח אנדות אזור
במקום שבה או ירוק עפר גפרית ויכרו . בס'
זכירה כתב בשם מסכת פסחים ה' דברים נאמרו
בשם (שקורין קנאביל) . מזהיל פנים . מניע ריע
ושחן . והורג כינים בבני מעים . ומרבה זרע .
ומכניס אהבה . וטוב לקול .

(ג) ב' בס' זכירה סכנה לשחות הרבה כשארם
ע"ף ולמא מאוד עד שימהין ויניח וישחה
מעט מעט . וכן כשחם לאדם מאוד אל ימהר ללון
גופו רק במחון . שם בס' רפואות וגאולת ישראל
וכי' כי מי שלמא למים וע"ף לא ישחה מים חמים
או קרים עד שירחץ מעט במים קרים על דפקיו
שכשתי ידיו ואז לא יזיק לו אותו השתיה . וכ"כ
במהר"ח בשם לקוטים על ס' משלי מהנהיג בעל
בניי מדינו . ובטעיה בשם ס' בולגה דנהורא וס'
דברים נחמדים מבטל בניי ז"ע :

שם וכ"כ בס' בארות המים בשם ר"י החסיד
רפואה גדולה לכאב השיניים תכשל עשב אוכסין
לינגטן מאפטיק ויתן לו לשחות וגם טוב להחזיק
הזכרון עכ"ל . ובכ"י מבטל ישמח משה ז"ע כתב
וז"ל קח באפטיק טערפענטין אייל ותיקח מעט למר
גפן ותפכול בשמן הזה והנח על שן הכואב ותפלוט
תמיד הרוב שבפה ב"מ . או יתן בשן הכואב שמן
של נענעלעך על דרך הכיל ודי בטיפה אחת . או
תיקח לובן בינה ותשים בתוך היין שרף ותדליק היין
שרף עד שיכשל הלובן בינה ותנוח על הכאב עכ"ל .
אחי"ם שטוב לבשל קאמילין טעם ולשום בפיו על
השן הכואב כשהוא חם מאוד . וגם טוב למרוח
הבשר סביב השן הכואב עם יאד פינטאריא . גם
טוב זה לעזור דם מחתך ולרפאות את החתך :

(ג) ב"ד ס' מ"ח בבאה"ט סק"ב כ' בשם שו"ת
שבות יעקב ס' ס"א . תרנגולת שבטונה
לבה ובפתיחת הבטן ילא קלוח של מים זכים סכנה
לאכול ממנה שלא יבוא האוכל ממנה לידי חולי
שקורין וואסיר זיכט . וכי בפתיש בשמו וגם תרנגולת
שרגליהם נפוחות אפילו בעלם התחחון יהי נזר
מלאכול מהם כי יוכל לבוא לידי חולי רגלים ושומר
נפשו ירחיק מהם . וכיכ ב"ח ס' י' בשמו .

ובמקדש

דקורות קטנות וילא משם משקה וזוה תרחץ הכתמי
עוד שם לכאב הלז (או לקשה הנשימה פרייכין)
טוב שכל בוקר תמלא פיך מים קרים וללילים .
ותמתין עד שיתחממו המים ותפלוט . ותמלא פיך
שנית ממים קרים ותמתין ג"כ כגיל ותפליט . וכן
העשה פעם שלישי ותהיה רגיל בזה . שם אות י'
כי לנשימה כבדה שקורין פרייכין . קח חמאה
שנעשה בחודש מאי ושמן זית זך ובזית כשר ולואת
כלב ותבשל הכל ביחד ותניח על נייר לבנע תכלת
ותניח על הלז בעודו חם כמו שיכול לסבול החמימות
כדי שיזיע ויועיל עכ"ל :

(ג) בס"ח ס' תחקיט כתב . אין מכסין לואה
באפר חם כי מזיק להגוף שילא הלאה
ממעיו . אדם שהוא מוכה שחין לא ירחץ עלמו
עם אחר אחיכ יודיע לו מקודם שנאמר ולפני עור
לא תחן מכשול ואהבת לרעך כמוך . וכ"כ בשמירת
הנפש ספ"ג קכ"ג ובמהר"ח בשמו :

שם וכיכ בס' זכירה בשם מס' ברכות דף י"ז
ההולך ברגליו יחיפים על כנים בארץ גורם
לחולי שקורין גפלי זכט . וסכנה להרוג כינה על
הבגד . ובשם זוה"ק וישלח כ' לא יעבור על מים
שופכים ברה"ר . ולא ידרוך על קליפי ביצים
כי קשה לזרעת . הנוגע בראשו ביד שמן ע"ז בא
שחין . ואם נטף על ראש תינוק ממים שמולחין
הבשר מזה בא שחין שא"ל להתרפאות . בס' גאולת
ישראל ספ"י קס"ז כי בשם לו"ק רפואה לשחין הילדים
למשוח בחמאה ב' ימים ולהפסיק יום אחד ואח"כ
למשוח עוד כקדר הזה . שם ספ"י קנ"א כ' בשם
ס"ח ספ"י ק"ב ומג"א ס' קס"ז ספ"י י"ז ובספר
אוי"ל ס' כ"ד ספ"י ל"ח ובקש"ע ס' מ"א ספ"י ו'
אל תסרוק את ראשך על השלחן . ואסור להרוג
כינה על השלחן וכן לא ע"ג המטה :

במ"ס פסחים דף קי"ב כתב מאן דכבים לבושה
ולא המתין ח' ימים ולבשו יחזרו הכינים
שהיה במלבוש וקשה לזרעת . וכיכ בשמירת הנפש
אות כ' . ובחלק יעקב על או"ח בשמו :

(ג) שם ספ"י קכ"ב כי במס' חגיגה דף ה' כתב
לא יעשה שום דבר מאוס לפני חבירו .

לא יהרוג כינה לפני חבירו . ולא ירוק לפני חבירו .
במס' בבא מ"א דף כ"ז כי לא ישאל אדם כיס
וארנקי שלו לחבירו כי בזה הוא מוכר מזלו . וכי
בשמירת הנפש הגיה וכן קבלתי שלא יתן אדם
לחבירו סכין במתנה מטעם זה . בספר רפואות
מהלבוש כי בשם ר"י החסיד . וכ"כ בספר גאולת

הוא דאיתפח עד אלישע עכ"ל :

(ז) בפע"ה בלקוטים פט"ו ח' בהשמטה כתב בשם דעת זקנים מרבותינו בעלי החוספות ז"ל על הא דפירש"י (וירא כ"א) שם על שכמה . אף הילך שם על שכמה שהכניסה בו שרה עין הרע . וקשה דאמר בגמרא שם עד יעקב לא הוה חולשא . וחירץ ר"י מאורלייגש דהיינו דוקא חולשא מחולי שבא בידי שמים אבל חולי הבא ע"י אדם כגון מכות חרב וכגון חולי הבא מחמת עין הרע כגון הבא הוי קודם יעקב . ובחזקינו חירץ דהא דאמרינן עד יעקב לא הוי חולשא דמיתה אבל חולשא מחמת דבר אחר כגון הבא הוי קודם . ובס' קהלת משה כ' מה שפירש"י לבקר את החולה א"ר חמא בר חנינא יום שלישי למיתתו ה' . בא ג"כ לתרץ הא עד יעקב לא ה' חולשא לכן א"ר חב"ח יום שלישי למיתתו ה' ולזה חלה :

(ח) בפרקי דר' אליעזר שם כ' . מיום שנבראו שמים וארץ לא היה אדם חולה ויחי מחליו עד שבא חזקיה מלך יהודה וחלה וחיה שנא' בימים ההם חלה חזקיהו למות והי' מתפלל לפני הקב"ה ואמר רבון כל העולמים חנא ה' זכור נא את אשר התהלכתי לפניך וגו' ונעתר לו שנאמר הנני מוסיף ימים על ימך חמש עשרה שנה וכו' . ושלא יהיו המאמרים סותרים זה את זה כי הפרקי דר"א מייחס המופת חולה שיתרפא לחזקיה ובאמת מלינו אלל אלישע שהי' קודם חזקיה . י"ל דעד אלישע לא ה' אדם דחליש ואתפח כלל אבל אחריו היו מתרפאים בחליים ברפואות טבעים . ומשנבא חזקי' חידש חולי שיתרפא בכח תפלה . ואולי מטעם זה גזר ספר רפואות והראה כי ה' רופא חולים לבדו כי ברכות י"ב :

(ט) במס' נדרים דף מ"א כ' א"ר אלכסנדר א"ר חייא בר אבא אין החולה עומד מחליו עד שמוחלין לו כל עונותיו שנאמר הסולח לכל עונכי הרופא לכל תחלותי וכו' פ"ט . במס' יומא פ"ו כ' א"ר חמא גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם שנאמר ארפא משוכתם אוכבי נדבה וכו' ע"ש כל הענין . ועיין בס' נדה לדרך דף ס"א . במס' ראש השנה דף ט"ז כ' א"ר ינחק ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם . לעקה . שינוי השם . ושינוי מעשה . ע"ש כל הענין עד ואעשך לגוי גדול . וכיכ בס' נדה לדרך דף מ"ב . במס' בבא בתרא דף ח' פ"א בחוס' דהימ יתיב רב יוסף כ' דגדב שרגא לבי כנישתא וכו' טעמא משום דהוי כמו

ובמקדש מטעם ס' מ"ה סק"ב בשמו ומסיים וכשהמים בשלפומיה אין חשש סכנה . ועי' בדרכי תשובה שם סק"ג שכי בשמו ומ"ש בשם שו"ת שאלת שלום . ועי' בהכ"א כלל כ' פט"ו כ"א ובשמירת הנפש בשם שני :

(נד) כ' בס' זכירה עפ"י קבלה בשם הפליאה . סגולה מר' פפא למי שהכלבים רואים לנשכו יאמר לפניהם יש בי תש"ו עלמות דקדושה ויבטלו חשייו עלמות דטומאה ועיין אין יכולים להזיק . וזהו פ"ה הפ' תהלים כיכ כי סכבנוי כלבים וגו' ומה אעשה . אספרה כל עלמותי שהם תשייו ואז אין יכולים להזיק לי כלל . פ"א יאמר אלהא דמאיר ענני ויועיל גמרא ע"ז עכ"ל . וכ"כ בפסודות הקודש כף אחת ספ"י י"ד . ובטעיה עניני סגולות בשמו ובשם כתר שם טוב זכול"א בשם הרמ"ע . סגולה ישראל בשם שדי חמד בשם לב חיים . וכיכ בשם ההלויק מהרי"ש מאוסטראפאלא פ"ה הפסוק . ובספר הנותן אמרי שפר פ' וישב כתב שגם לעדת מרעיש יאמר סגולה זו ויועיל לבטלם :

(נה) בגמ' בבא מיעא דף פ"ז פ"א . ובגמרא סנהדרין דף ק"ז ע"ב כתב . עד אברהם לא ה' זקנה מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי ינחק . בהדי ינחק משתעי בהדי אברהם . אחא אברהם בעא רחמי וזהו זקנה . שנאמר ואברהם זקן בא בימים . (וכתב בטע"ה בלקוטים פט"ו ח' בשם נחלת יעקב פ' תולדות לכן סרים אין לו זקן) . עד יעקב לא הוה חולשא אחא יעקב בעא רחמי וזהו חולשא שנאמר ויאמר ליוסף הנה אביך חולה . עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח אחא אלישע בעי רחמי ואתפח שנא' ואלישע חלה את חליו אשר ימית בו מכלל דחלה חולי אחריתי :

(נו) בגמ' בבא בתרא דף ט"ז ע"ב כ' . ר' שמעון בן יוחאי אומר אבן טובה (מרגליות) היתה חלוייה בלואוהו של אברהם אבינו שכל חולה שרואה אותה מיד נתרפא . ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם נטלה הקביה ותלאה בגלגל חמה . וכ' החוס' בדה"מ שכל חולה . ואית וזהו בימי אברהם אכתי לא היה חולי בעולם כדאמרינן בבבא מיעא שם . דעד יעקב לא הוה חולשא . ועד אלישע לא הוה דאחלש ואיתפח (ונתרפא) . ומליין למימר דהכא בחולה של מכה איירי . ורית ור"י מפרשים דעד יעקב לא הוה דאחלש היינו חולי של מיתה מכאן ואילך הוה דאחלש חולי של מיתה ולא

והכלליה. דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה. וכיכ במגילת ס' ק"י סק"ט. ועי' בחדושי אגדות ובעיון יעקב ונושאי כליו סוף מס' ברכות. וכ"כ בעטרת זקנים ובש"ע הרב ס' ק"י סעי' ט'. עוד כי בשם א"י היוצא לדרך טוב שיכול רשות מגדולי העיר אעפ"י שאינם רבוחיו כדי שיצרכו. וכיכ בשמירת הנפש בשם עט"ק. ובז"ן סוף מס' מוע"ק כי דזה דוקא למי שמקפיד אבל מי שאינו מקפיד אין הדבר מזיק לו. וכ"כ בשמירת הנפש סעי' נ"ב ובהג"ה בשמו. וכחב בלקוטי מהרי"ח ח"א דף ק"ח וז"ל. בוודאי מי שאמרו לו לך בשלום אל יקפיד בדבר ובודאי לא יזיק לו. אבל איש הפוסק את חבירו בוודאי אל יאמר לו לך בשלום רק לך לשלום כאזהרת חכמז"ל בגמרא עכ"ל:

(סג) ב"ב' לדה לדרך כי בשם תנא דבי אליהו פט"ז ר"א לומר כופין ללויה ששכר לויה אין לו שיעור ושכרו מהקב"ה. במס' סוטה כחב שכל המתלוה אינו ניזוק. וכיכ בשע"ת ס' ק"י. ובשלה"ק מס' חולין כי בשם החזקוני פ' שופטים בפסוק ועיינו לא ראו וגו'. מכאן למלוא את חבירו שצריך לעמוד במקומו עד שההולך יתעלם מעיניו. וכ"כ היעב"ץ וקש"ע ס' ס"ח וקשל"ה דף ל"ז. וכיכ בארחות חיים ס' ק"י בשם ס' כרם שלמה שכי בשמו. ומסיים בשם א"ר הבא מן הדרך חוץ הפרסה אין נותנים לו שלום. ואין ליחן שלום להאנשים הדרים בחוץ פרסה דאין זה נקרא הבא מן הדרך. ומסיים בארחות חיים שם והנאים בשבת מחוץ לתחום אין נותנים להם שלום. ובלקלטה"ה כ' קבלה מספר דרכי לך ומעבור יבן שלא יאמר הנוסע להמלוה שיחזור לביחו. ועיין במהרי"ח ח"א. וכ"כ בס' באר יעקב בשם מהר"ש שכי בשם שו"ת נחלת שבעה ס' ע"ד:

(סד) ב' בקשל"ה דף ל"ז ע"ב. וכיכ באלפא ביתא בשם החיד"א וז"ל כוונת הלוייה שמלוה לרעהו ההולך לדרכו היא ללוות השכינה עמו כמש"כ בזה"ק. וטוב שההולך לדרך יתן דבר מה ללדקה מקודם בדכתיב לך לפניו יהלך. ומסיים החיד"א שטוב לומר ברכת כהנים. וכ"כ בספר דבש לפי מהחיד"א ומסיים שהוא ברכה בלא חנאי. וכ"כ בס' הסגולות. ובקש"ע ס' ס"ח. וכיכ בס' זכירה ומסיים בשם המקובלים שלא יפרדו זה מזה מחוץ הכביה כי הוא סכנה גדולה. ואם א"א לעזור יבכה מקודם הפרדס. וכיכ בקשל"ה. ובס' שמירת הנפש

כמו קרבן. וכי כחלק יעקב על אר"ח בשם שלמי לבור דבניהכ"ל הקביה מזוי בו תמיד אי"כ ראוי שילקו שם נרות תמיד וכו' עכ"ל:

(ס) בגמ' בנא קמא דף ל"ז כי מטבע של ירושלים דוד ושלמה מלך אחד וירושלים עיר הקודש מלך אחד. מטבע של אברהם אבינו זקן וזקניה מלך אחד ובחור ובחילה מלך אחד. פירש"י זקן וזקניה אברהם ושרה. בחור ובחילה יצחק ורבקה. ופי' התוספות לא שה' זו לירות דאסור לעשות לורת אדם אלא כך ה' כחוב על המטבע מלך אחד זקן וזקניה ומלך אחד בחור ובחילה וכו': (סא) בגמ' ברכות דף נג פירש"י לאדם הממטעט שרגילים לומר אסותא. וכחב במג"א ס' ר"ל סק"ז מי שממטעט וחבירו אמר לו אסותא (פי' רפואה ולא למיחה ח"ו) יאמר לו ברוך תהי' ואח"כ יאמר לישועתך קויתי ה' (וכ' בד"ל אוח למד סעי' י' פי' שחייב להודות ולהלל להשי"ת בשם שהושעתני עתה כן תעזור לי להלן) דהמתפלל על חבירו הוא נענה תחלה. יש"ש בב"ק פ"ח ס' ס"ד וכיכ באה"ט וכיכ בפמ"ג ס' קע"ד סק"א וז"ל הממטעט י"ל תחלה צרכים תהי' ואח"כ לישועתך חדא דנענה תחלה ועוד דהם התחילו. (וכיכ בקש"ע ס' ס"א סעי' ה'. ובקשל"ה שער האותיות בשם רש"י: ובתו"ח כלל ס' ס' סק"ג בשם מג"א ובשם אחרונים. ובטעמ"מ סעי' חש"ו בשם זכ"ל אוח ב' סעי' כ'. ובלקוטים סעי' ח' בהשמטה בשם פרקי דרי"א (ופמ"ג). והטעם כשאחד מממטעט אומרים לו חיים או אסותא כ' בפרקי דרבי אליעזר פרק נ"ב מיום שנבראו שמים וארץ לא ה"י אדם חולה אלא אם ה"י בדרך או בשוק ה"י עומט וה"י נשמתו יולאת מנחיריו עד שנא יעקב אבינו ובקש על זאת רחמים ואמר לפניו רבון כל העולמים אל תקח את נפשי ממני עד שאלוה אה בני ובני ביתי ונעתר לו הקביה שנאמר ויהי אחר הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אני חולה ושמעו הדברים כל מלכי הארץ ותמכו שלא יהי כמוח מיום שנבראו שמים וארץ לפיכך חייב אדם לומר בעת שיחיו חיים אסותא שנהפך המות הזה לחיים לאור שנאמר עת"שוחיו תהל אור. וכיכ בראשית חכמה חופה אלי שער ג':

(סב) בגמ' ברכות דף ס"ד. ובגמ' מועד קטן דף כ"ט כ'. א"ר אבין הלוי הנפטר מחבירו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום עלה

מעולפת ספירים בשם הזהר בראשית בזמן שיש
דין בעולם כגון ביום הדין אין לאדם להזכיר שמו
יחיד לפני הקב"ה שאם יזכיר שמו יזכירו חובותיו
וזה שהשיבה השינמית להנביא בחוך עמי אנכי
יושבת. ט"ז לי להזכיר עם הרבים. וע"ש בהשמטה
משיכ :

(סח) ב' בשערי ציון אלל חפלת הדוך. ובספר
זכירה בשם ש"א. ובחולדות אדם מבטש
ובטע"ה עניני סגולות דף מ"א. ובס' אלפא ביתא
ס' ה' וז"ל. בסידור שלהיק כתב קבלה אמיתות
מהרמב"ן ז"ל. כל הפונע באלם רע. שיאמר נגד
האויב ויבט בפניו ויאמר שבעה פעמים בנשימה
אחת [אוריאל] ואח"כ יאמר [הצילנו] ומיד יהפך
לב האויב לאוהב כאמן ויראה ממך. והוא בדוק
ומנוסה. המלאך הלז שמו כשם אדם לכך מותר
לומר אותו בפה עכ"ל :

(סט) ב' בהנהגות ישרות מבטש"ט דף מ"ה. וכ"כ
באמרי לדיקים בשם ההלכה"ק ממזריטש
ובטע"ה ח"ב עליות ד"א. לא יחשוב אדם כמה
הוליא בבית. כדי שישרה עליו הנכרה בביתו.
ויהיה האיש העיקר והיא לא תדע כלל ממספר
המזון ויהי המשא ומתן בלינעה כדי שישרה עליו
הנכרה. וכ"כ ביטעות חכמה ס' קמיה בשם ס'
חסד לאברהם ע"י נהר מ"ח וספר מדבר קדמות
מערכת ה'. ובס' חו יהושע בשם חלמיש. הנהגת
הבית לריך שיהי על פי האיש ולא על פי החשה
ואז אין מקרה רע יקרה באתו בית מפני שהאיש
מדת רחמים והשכינה שורה בבית המתנהגת עפ"י
מדת רחמים. וכ"כ בד"צ אות למד ואת כ' בשמו:
(ע) ב"רש"ע ס' קמיה סע"י. כתב בשם רז"ש
בחומ"מ סוף ה' אונאה. לעולם יהא
אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מלויה בביתו
אלא בשביל אשתו. וכך אמרו חכמים לבני דורם
כבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו. אחי"מ כן הובא
בגמ' בבא מציעא דף כ"ט ע"א לעולם וכו' שנאמר
ולאברהם היטב בעבורה וכו' אוקירו לנשייכו כי היכי
דתתעשרו. וכ"כ בחקוני הזהר דף ל'. בקש"ע
ס' ס"ג סע"י ח' כתב לריך לזהר ביותר מאוכלת
אשתו שלא לערע בדברים. לפי שהאשה רכה
בטבע ועל לער מעט היא בוכה והש"ת מקפיד על
הדמעות. ושערי דמעות לא נעלו. וכי מסגרת
השלחן וז"ל הרמב"ם פט"ו מהלכות אישות צו"ו
חכמים שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו
ואוהבה כגופו. ואם יש לו ממון מרבה בטובתה
כפי

הנפש סע"י נ"ג. שם לוייה רית' לחיים ולשלום
י"לך 'האורה. ולמפרע ר"ח המלויה ישר"ב ויל"ך
לחיים. ובס' חבנת רוכל כי רית' לוייה יולא יהון
יהמשחית ילבוז. ביטעות חכמה ס' סיה כ' אל
תאחר' אות' ויהי הלליה דרכי סופי תיבות לוייה :
(סד) בשבט מוסר פרק ל"א כ' וז"ל כתב בספר
חוקי חיים מחתן המניח דף קע"ז
ע"כ. הרואה ליטע למרחקים יתן לו אוהבו איזה
מטבע ויעשה בו סימן דהיינו שיעקם אותו מטע
ויאמר לו בזה הלשון. הננו נותן לך מטבע זו
שמהיה אחת שלוחי כשתבא למקום חפ"ך תשלך
אותו ללדקה בעבורי. ואז נקרא שלוח מלוא ואינו
ניזוק באותו הדרך. וכ"כ בס' זכירה. ובחומ"ח
כלל כ"ד סק"ד. כי בקשיט ס' ס"ח. ובלקוטי
זבי החדש סגולה מגאוי ולידיק ומנינו. ליקח על
הדרך צינית. גם איזה דבר מזון וכזית מאפיקומן
(כ"כ בעובר אורח) ושלא להתפלל חפ"ת ערביה
בדרך רק ימתין עד בואו לבית מלון שלו. אם יהי
אפשר לבוא לבית מלון בחוך זמן חפ"ה. ושמידה
לדרך היא. וכי ביסוד יוסף סע"י ס"ב שט"ב מאוד
להשכים ללדכו בעוד שאין בני אדם מזויין וישנים
ובטוד מתראין קלת כוכבי בוקר והוא עת ראוי
ליציאת הדרך לטובה עכ"ל. וע"י לקמן בעניני
חפלת הדרך :

(סו) ב"ב' דבש לפי מהחידא מערכת ל' כ' בשם
לקוטי גורי האריז"ל והרמ"ע ז"ל כי
לפעמים נולד על הלפורן שרטוטין חורין והוא ס'
טוב. או אחנור גזרה חיו וגילול. וכ"כ באלפא
ביתא אות פ'. ובטע"ה סע"י רכיה בשמם :
(סז) ב"ב' זכרון טוב כ' שההליק מניעסכיו זי"ע
היה מקפיד מאוד שלא להשים חול או
אפר על צטיל הנקרא קוויטיל של מבוקשים כדי
לייבש הדיו. ואמר כי זה מעכב כ"פ מחמת זה
אין שגירה חפלתו בפיו. גם ה' מחזיק לסימן
שאינו טוב אם נפל לארץ צטיל המבוקש מעל
שלחנו. אח"מ שמעתי מחסידים מההלכה"ק בעל
היכל הנכרה מקאמארנא שהגבאים שלו היו מקפידים
גיכ שלא להשים חול או אפר על צטיל של מבוקשי
אלא הם היו נוהגים להשים טאבאקא כדי ליבש
הדיו. ובדואי עשו הכל בידועת רבם הקדוש.
בצפ"ה סע"י תרל"ד כי טעם שנוהגין אלל הרבה
לדיקים כשבאין אללם על ימי טוראים כל אחד נכתב
בשמו בכוללות צטיל ואח"כ יביאו לפני הלדיק את
הגייר עם שמות האנשים. הוא ע"ד משיכ בס'

כפי ממונו . ולא יטיל חימה יתירה עליה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהי עלב ולא רגז . וכן ליווה על האשה שחיי מכבדת את בעלה ביותר מדאי ויהי עלי' מורא ממנו ותעשה כל מעשי' על סיו . ובתנא דבי אמר פ"ט כי וכן האשה לריכה ליווה לעשות רצון בעלה אם אינו חיו לדבר עבירה ואמרו חכמים אין לך אשה כשירה בנשים אלא אשה שהיא עושה רצון בעלה עכ"ל . ועי' בגמרא ברכות דף י"ז . בקש"ה שער האזהרות כתב האשה תהי' עקרת הבית ותטיין תמיד בכל אשר להם ובמטלטלין להיותם שלמים ונקיים ומסוגרים ומשומרים וכן במיני מזונות תשמרם שלא ילכו לאיבוד וכו' :

(עג) ב' בקש"ה עניני לימוד . ובטע"ט ח"ב עליית ד"א דף ל"ח . ובישועות חכמה סי' כ"ז . לא יניח אדם ספר פתוח וילא לחון אם אין עליו מפה . וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא ר"ת שומר דפין והוא שומר על מי שמניח ספר פתוח ויואל שמעכה תלמודו . עי' ש"ך סימן רפ"ז . ועי' לקוטי שם סי' ד' סעי' כ"ז . שם דף מ"ד כי . וכ"כ בספר זכירה בשם מ"כ . התוס' בגדיו כשהוא מלבוש קשה לשכחה ולשם רע . וסגילתו יכול קוסם בפיו או חוט בשעת תפירה ויאמר ה' ישמרני מכל רע . כי בלה"ש בלקוטים בשם ספר"י הקדושים שלא יגדל אדם לפרניו שקשה לשכחה . בסי קהלת שלמה כי לא ילבוש כי מלבושים כאחד כי הוא סכנה וג"כ קשה לשכחה וכ"כ כל הפוסקים כי בסי' זכירה . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א בשמו ובשם משנת חסידים סדר יום ראשון שירחן מלאו בשלג שלשה פעמים בשלג ראשון דוקא והוא סגולה לזכרון כי שליג בגימטריא שכחה . ובהגהות רע"א ביו"ד סי' שצ"ז כי סגולה לזכרון לומר אהבה רבה וכו' . ועי' עוד במהרי"ח שם ח"א סדר תפלת רכביה מה שכ' באריכות מעיניו אלו . בסי' ח"א סי' כ"ב סעי' י"ז כי סגולה לזכרון לנשק הספר בפתיחה וחתמה ופרט בסי' קבלה :

(עג) ב' בקש"ה עניני לימוד . ובטע"ט ח"ב עליית ד"א דף ל"ח . ובישועות חכמה סי' כ"ז . לא יניח אדם ספר פתוח וילא לחון אם אין עליו מפה . וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא ר"ת שומר דפין והוא שומר על מי שמניח ספר פתוח ויואל שמעכה תלמודו . עי' ש"ך סימן רפ"ז . ועי' לקוטי שם סי' ד' סעי' כ"ז . שם דף מ"ד כי . וכ"כ בספר זכירה בשם מ"כ . התוס' בגדיו כשהוא מלבוש קשה לשכחה ולשם רע . וסגילתו יכול קוסם בפיו או חוט בשעת תפירה ויאמר ה' ישמרני מכל רע . כי בלה"ש בלקוטים בשם ספר"י הקדושים שלא יגדל אדם לפרניו שקשה לשכחה . בסי קהלת שלמה כי לא ילבוש כי מלבושים כאחד כי הוא סכנה וג"כ קשה לשכחה וכ"כ כל הפוסקים כי בסי' זכירה . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א בשמו ובשם משנת חסידים סדר יום ראשון שירחן מלאו בשלג שלשה פעמים בשלג ראשון דוקא והוא סגולה לזכרון כי שליג בגימטריא שכחה . ובהגהות רע"א ביו"ד סי' שצ"ז כי סגולה לזכרון לומר אהבה רבה וכו' . ועי' עוד במהרי"ח שם ח"א סדר תפלת רכביה מה שכ' באריכות מעיניו אלו . בסי' ח"א סי' כ"ב סעי' י"ז כי סגולה לזכרון לנשק הספר בפתיחה וחתמה ופרט בסי' קבלה :

(עג) ב' בקש"ה עניני לימוד . ובטע"ט ח"ב עליית ד"א דף ל"ח . ובישועות חכמה סי' כ"ז . לא יניח אדם ספר פתוח וילא לחון אם אין עליו מפה . וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא ר"ת שומר דפין והוא שומר על מי שמניח ספר פתוח ויואל שמעכה תלמודו . עי' ש"ך סימן רפ"ז . ועי' לקוטי שם סי' ד' סעי' כ"ז . שם דף מ"ד כי . וכ"כ בספר זכירה בשם מ"כ . התוס' בגדיו כשהוא מלבוש קשה לשכחה ולשם רע . וסגילתו יכול קוסם בפיו או חוט בשעת תפירה ויאמר ה' ישמרני מכל רע . כי בלה"ש בלקוטים בשם ספר"י הקדושים שלא יגדל אדם לפרניו שקשה לשכחה . בסי קהלת שלמה כי לא ילבוש כי מלבושים כאחד כי הוא סכנה וג"כ קשה לשכחה וכ"כ כל הפוסקים כי בסי' זכירה . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א בשמו ובשם משנת חסידים סדר יום ראשון שירחן מלאו בשלג שלשה פעמים בשלג ראשון דוקא והוא סגולה לזכרון כי שליג בגימטריא שכחה . ובהגהות רע"א ביו"ד סי' שצ"ז כי סגולה לזכרון לומר אהבה רבה וכו' . ועי' עוד במהרי"ח שם ח"א סדר תפלת רכביה מה שכ' באריכות מעיניו אלו . בסי' ח"א סי' כ"ב סעי' י"ז כי סגולה לזכרון לנשק הספר בפתיחה וחתמה ופרט בסי' קבלה :

(עג) ב' בקש"ה עניני לימוד . ובטע"ט ח"ב עליית ד"א דף ל"ח . ובישועות חכמה סי' כ"ז . לא יניח אדם ספר פתוח וילא לחון אם אין עליו מפה . וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא ר"ת שומר דפין והוא שומר על מי שמניח ספר פתוח ויואל שמעכה תלמודו . עי' ש"ך סימן רפ"ז . ועי' לקוטי שם סי' ד' סעי' כ"ז . שם דף מ"ד כי . וכ"כ בספר זכירה בשם מ"כ . התוס' בגדיו כשהוא מלבוש קשה לשכחה ולשם רע . וסגילתו יכול קוסם בפיו או חוט בשעת תפירה ויאמר ה' ישמרני מכל רע . כי בלה"ש בלקוטים בשם ספר"י הקדושים שלא יגדל אדם לפרניו שקשה לשכחה . בסי קהלת שלמה כי לא ילבוש כי מלבושים כאחד כי הוא סכנה וג"כ קשה לשכחה וכ"כ כל הפוסקים כי בסי' זכירה . וכ"כ בלקוטי מהרי"ח ח"א בשמו ובשם משנת חסידים סדר יום ראשון שירחן מלאו בשלג שלשה פעמים בשלג ראשון דוקא והוא סגולה לזכרון כי שליג בגימטריא שכחה . ובהגהות רע"א ביו"ד סי' שצ"ז כי סגולה לזכרון לומר אהבה רבה וכו' . ועי' עוד במהרי"ח שם ח"א סדר תפלת רכביה מה שכ' באריכות מעיניו אלו . בסי' ח"א סי' כ"ב סעי' י"ז כי סגולה לזכרון לנשק הספר בפתיחה וחתמה ופרט בסי' קבלה :

(עד) ב' שמיית הנפש אזהרה כי לא יעבור וכו' ואם תעבור אשה נדה בין שני אנשים אם תחלת נדה היא . הורגת אחד מהם ואם סוף נדה מריבה עושה ביניהן ר"ל עכ"ל . שם במס' פסחים כ' . ואי ממלעין מאי תקנתיה נפתח באל ונפסיק באל . פירש"י אל מוליאם ממלרים כתועפות ראם לו . כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל . אינ נפתח באל ונפסק באל . פירש"י לא איש אל ויכזב וכן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימו . ובסי' זכירה כי לומר אל ארך אפים שמתחיל באל ומסיים באל . וגם טוב בפני כישוף אח"א ר"ת אה"ה אה"ה אה"ה וכו' . וכי בספר שמיית הנפש שם הג"ה בשם סי' זכרון טוב . ואם הולך לעבור אזי יכול מקל בידו ואם אין לו מקל יאחז בפאת ראשו :

(עז) ב' בסי' זכירה . ובישועות חכמה סי' פ"ה ובתו"ח כלל מ"ו סי' י"ט בשם הדי"ט . סגולה

ליטער . כן למדתי ממשה פיז דעמנות משה א' דמלי לופה הוא משנה קצין ונחלי לופה יש בה משה עשרית האופה . ופערית האופה הוא עשור חלה דהוא שני ליטער וחמש . אחר המדרה . נמלא השיעור כ"ל עכ"ל :

(ע) **במבשר** אפרים סומן מריז כי מי שהעצלה נמקוה קשה לו או שאין עם מקוה על מים סאה . יש לו לשפוך על גופו משנה קצין מים ויש לו להטות כמות רגליו במים ואח"כ ישפכו על ראשו וגופו משנה קצין . וכעת פירכה המים עליו יש לו לעמוד זקוף ובי ידים מונחים כנגד לבו וכו' . אלו הט"ק יכולין להיות שאובין בכלי ואין מטבין כשעצול צמחם כמו מקוה . רק עכרתם דרך פירכה על ראשו וגופו וכו' . הט"ק א"ל שיהי צבלי אחת אלא אפילו אם הם בני כלים או בני כלים מנאכסין . ודוקא שיפוך השני קודם שיפסוק הראשון וכן השלישי . צריך להמחיל לשפוך קודם שיפסוק הקלוח מהשני אצל אדם מפסיק נחיים אין מנאכסין . וכן אם הם ממולקים בארבע כלים אין מנאכסין אף שמערה צבת אחת או שממחיל לשפוך עד שלא יפסוק הקלוח אין מנאכסין :

(פ) **בשער** קוהר ש"י שם כי שיעור שלשה לוגין הוא ליטער פחות עשרית הליתער לפי מה שאמר דרישית הלוג הוא צילה ומחלה ומדרה ושלש צירי כן . ש"י יג כי שיעור צילה הוא חלק עשרים מהליטער והוא מכוון להמשתן דשיעור חלה דהוא ארבעים וארבעה צלילים שני ליטער וחמש ומלא דשיעור ארבעה צלילים הוא ממחית הליתער . ויש מזה המחזיק מלי עשרית הליתער דהוא חלק עשרים מהליטער . ש"י י"ד כי . שיעור כזים הוא מלי צילה . דהוא שיעור מלי הכלי שמחזיק חלק עשרים מהליטער והרואה לשער כסת יפרי הלחם דקה מן הדקה ויחזי בכלי הג"ל ודחוק קצת כדי למצו חללו . ועי' נמנ"א פ' מסין . ועל דרך זה ישער שלשה צלילים או ארבעה צלילים :

(פא) **שם** ש"י ט"ז כי . שיעור רביעית הוא צליל ומחלה והוא שיעור כלי המחזיק חלק עשרים מהליטער וחליו . ולדעת החכם סופר מ"א פ' קצין הוא כפולים והוא עשרית הליתער וחליו . (ועי' במשנה פסחים דף ק"ט ע"א ומספוח פס) כבא"ה פ' ר"ז כי ממלא כלי יין וחמן למכור צליל ומחלה ומה שז"ל ממנו הוא רביעית . כשיש פ' מליז כי ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכל אחר

סגולה להגלל מפרסם ר"ל חיל . צ"י עיקרי דייס חלק חיות פ' י"ד אוח ט"ח מציא כסם הרב פמר לזמן סגולה נפלאה להרחיק האש מהשכונה . שיקמו כמות אשה רבה שעליו דם רבה וישמו אוחו על היצי שיהא כנגד האש . והוא סגולה נפלאה להרחיקו מציח זה . וזה צדוק ומנוסה . וכחצי מהר"ם כי להשלך במול מחמת פשמן שעליו דם רבה למור האש אף משק האש עכ"ל . ככ"י מצטל יאמה משה מואטעל ז"ע כי אוח ע' . לפרסיה קח צנר שיש עליו דם רבה וישו צראש ען ארד ומרחה לו הדם נגד האש ומקוף אח כל היצי ולא חשבור צו הדלקה וזה סוד גדול . קח צילה שגולה ריח ומשום אוחה הישע עם דגש חרוק אוחה למור השריפה . גם יאמר וירא והנה הסנה נוסר נאש והסנה חינו אכל .

(ע) **ברב** הישר פרק ז' כי . הזהירו חז"ל שלא להסתכל באשמו רבה וכו' . והר"א לוח שריון שהאשה רבה מסתכלת במראה (שפיעל) מרש טוטה ראויהה צמראה רשם כחם שא"א להעביר אוחו הכחם . ולכן אמרו ג"כ חז"ל דאסור להסתכל בפנים של אדם רשע אלא בדרכי קדושים . כשיש יד פ' קצין ש"י כי כחכ אסור לאיש להסתכל צמראה משום לא ילכש נכר אא"כ משום רפואה כנון שמשע נשניו או שמספר עגמו או אס מסתפר מן העכו"ם כינו לנינו וכו' . הניח אכל במקום שדרך האנשים לראות ג"כ צמראה מותר . ואפילו צמקום שיהנו להמחיר אם טוטה לרפואה שאלר טיניו או שטוטה להסיר הכחמים מסניו או רלוח מראשו שרי וכן רמנו עכ"ל . ור"כ המהצין סימן מקמיצ כסם מהר"ם . וכחכ במסכת טיר דף יט כחוס' המסתכל וכו' שלא יחול נעלמו שרי . וכן אומר הריף שרבו וכו' ה"י מסתפר צמראה . ועי' כשרית דברי חיים מיז חו"ה פ' י' ש"י שלא לראות צמראה שהמחילין יהי צלמנע הראש ע"ש . ור"כ צלוח חיים פ' ר"ז כסמו . ועי' נטע"ה ק"א פשי

(עז) **בקשע** שער הכללים כחכ פרכס הוא ארבעה צלילים צינחיים . וי"א השיעור שלשה צלילים גדולים קלח (פ' מריצ) . וכחכ מסגרת השלחן . ולפיין הלכה בשל מורה הלך אחר הממחיר ונשל דגריהם הלך אחר המחיל ד"ש . ועי' כשערי קוהר שער כ"ג אוח ט"ז מה ש"י פוס : (עח) **בשער** קוהר שער כ"ג אוח י"א כחכ . שיעור משנה קצין הוא אחר שער

אחר ואח"כ יתן בילה ומחלה לכלי ראשון ואח"כ יחזור לתוכו המים שפירה ממנו והמים שישארו בכלי שני יתנם בכלי אחר קטן ואותו כלי המהוץ אותם הוא השיעור רביעית . כ"כ ברמב"ם הגהות מימוני חיד . והל"ח על פסחים כ' כמ"כ כאן בשם החת"ם . בבית אפרים ס"י ל"ו ס"ק קי"ג כ' שיעור רביעית בילה ומחלה עם הקליפה החילוה בבילים ביונות וכ"כ בקצ"א סק"כ בשמו . ועיין בש"ע הרב בהלכות פסח ס"י תע"ג סעי' י"ח . ובח"א כלל קכ"ח . ובהוי"ש לקוטי הלכות שבת סעי' ב' . ובנז"י ס"י ס"ב ח"ג סעי' א' . ובמנחת שנת ס"י ע"ז ס"ק כ"ט מש"כ בזה . סעי' י"ז כ' שיעור מ"ל הוא י"ח מיניט . שפיר בס"י ס"ט סקכ"ה . וי"א דהוא כ"ד מיניט . עיין במחלית השקל ס"י של"א סק"ב . ובח"א כלל ל' ס"ט כתב דנאיסור תורה יש להחמיר . אבל במג"א ס"י של"א סק"ב כ' דיש להקל אף באיסור חורה . סעי' כ"א כ' אגודל יש אומרים דהוא שני לענטי-מעטער . וי"א דהוא ח' אלהל דהוא שני לענטי-מעטער וחלי ע"י דעת תורה ס"י כ"ג אות י"ג :

(פב) **שם** סעי' כיצ כי שיעור חלה הוא שני ליטער וחומש . ע"י אות י"ג . והמדה תהי מחוקק ולא גדושה ומשקלה בקמח סולת בינוני אקילא ועשרה דעקא . וקמח גרוס הוא קל במשקל וקמח מובחר הוא כבד במשקל והכל לפי המדה ולא לפי המשקל . ובח"ס אור"ח ס' מן קכ"ז כתב דמשיעור הזה יכול בלא ברכה ובכפל משיעור הזה יכול בברכה . עכ"ל :

(פג) **ב'** נס' זכירה לידע מספר קטן כך הוא . מן א' הוא אחד עד ט' הוא תשעה . מן יוד מספר קטן אחד . כ' מסיק ב' וכן כולם . ק' הוא אחד . ר' הוא ב' . ש' הוא ג' . ת' הוא ד' וכו' . שם וכ"כ בס' דבש לפי מהחיד"א מערכת ז' סעי' ד' . זין מלות שנלטוי בני נח רמוזות בלוחיות א"ב . א' אבר מן החי . ב' ברכת ה' . ג' גזל . ד' דינין . ה' הרגש"ד . ו' וסת ע"ז כנדה . ז' זנות גיע . וי"א אף על הסירוס וכלאים בגמרי סנהדרין . ז' מצות דרבנן : א' מלות מגילה . ב' מלות נר שבת . ג' מלות נר חנוכה . ד' מלות נטילת ידים . ה' מלות קריאת הלל . ו' מלות ברכות על כל דבר . ז' מלות עירובין :

(פד) **בשמלה חדשה** ס"י ל"ט סעי' ל"ד וסעי' נ"ה כתב ע"י בודק כשר וירא את ה' מרבים . וכ' בדרכי תשובה ס"י ל"ט

סיק שעיג ג' פרושים ע"ז פ"י א' מה שפירש"י ז"ל בנחמ"י ק' ז' פ"ב שיהי ירא שמים מימים רבים וכ"כ במלכות שם . פ"י ב' בשם אבן יחיאל שיהי ירא שמים יותר מכל שאר הרבים והגדולים שבישראל . פ"י הג' בשם דעת תורה סק"ס שכ' ששמע בשם הגאון דק"ק לבוב שאמר בשם הגה"ק מבוטשאטש שיהי מפורסם ברבים שיחזקו אותו לירא שמים עכ"ל . וכ"כ בס' מראה ריאה בשמו . בס' אור הישר ממנה"ס פאפירש עמוד התורה ס"י ע"ז סעי' ט' כתב לעולם תראה לתפוס לעומך כח המחמיר . ולאחרים כח המתיר עכ"ל :

(פה) **במשניות** סדר קדשים מס' בכורות פ"ד מ"ה כ' הכרמטורא וז"ל . ומכאן דן הרמב"ם על השוחטים לרבים . שראוי להם . או שלא יטלו שכר כלל . או שיטלו שכר על הנמלאות נבלה או טריפה כמו על הנמלאות כשרה . וכ"כ בש"ע יו"ד ס"י י"ח סעי' י"ח . וכ"כ בשמלה חדשה שם סעי' כ"א . וכתב הטעם שלבו יטנו להכשיר בשביל שכרו . ואפילו יודע בעלמו שהוא חסיד ולא יטה מ"מ מידי חשד לא נפיק וכו' . וכ"כ בחכ"א כלל א' אות ט' . וע"י בשמ"ח ס"י א' סעי' י"ג ובאה"ט סק"ו ודרכי תשובה ס"ק מ"ו :

(פו) **ע'** בדרכי תשובה ס"י ל"ט סקכ"ו שהביא באריכות בשם גאונים ולויק המבוארים למטה שכ' שטעו תקנה גדולה שחלילה לשום קלז או בעל טאקסי או פעכטער או באלקירר או אותן הנותנים מעות לקלז על בהמות לעמוד אלל השוחט בעת בדיקת הריאה מבחוץ . והאיסור חל על השוי"ב באם יבוא אחד מהג"ל אללו בעת בדוקתו אף אם הוא ירא שמים חלילה לו לבדוק עדי ילכו להם ואח"כ יבדוק וכו' . וע"ש הטעם . ובקצת מקומות נוהגים שמכניסים קנה הריאה דרך חור הכותל או הדלת והנופח עומד בחוץ ואינו רואה כלום כשנופחין הריאה והוא מנהג טוב וכו' . גם באותן עיירות אשר יש להם ב' שוחטים או שו"ב ועומד ע"ג בעת בדיקת חוץ . טרם תלא הריאה מתחת ידם יוכלו לווכה ולפלפל עדי יסכימו לדעה אחת או ילכו להרב ומורה דשם . אמנם אחר יליאת הריאה מת"י חלילה לשום אחד מהם לגלות סודו לפני שום איש מי הוא המחמיר ומי הוא המקיל בדבר . מלבד אשר נזהר בזה מלא תלך רכיל כמבואר בחו"מ ס"י י"ט סעי' א' . גם מאודת גאוני ארץ פריסה עליו . ובפירוט בכל מקום בואו דברי אלה מחייב הרב דשם להתרות את השו"ב והקלז ע"ז ולחקוק דברי אלה

אלה על לוח בניהכ"כ ובניה"ד שלא יהי' כשנגה .
ואם חיו יעבור הש"כ ע"ז יהי' שחיטתו נבלה כד"ן
מומר לאותו דבר וכו'. כללו של דבר במקום שקבל
הרב זה התקנה מחויב הבדוק לקיים ככל הר"ל
אבל הבדוק לבדו אינו יכול לעשות התקנה בלתי
רשות הרב שלו :

(פו) וא"ל הרבנים גאוני ארץ אשר באו על
החתום לגדור הדבר הנ"ל ממדינת
רוסיה וקיד"ה ופולין כאשר המה בכחובים :
יעקב אורנשטיין אב"ד דק"ק לעמבערג והגליל .
אפרים זלמן מרגליות מבראד . אברהם יהושע
הפסיל ממעזבו ומאפטא . ארי' ליב תאומים אב"ד
דק"ק בראד והקרייז . בללאל אב"ד דק"ק אוסטרעהא .
יחזק בברב המנוח מו"ה יחזאל מייכל מראדוויל .
יחזק אב"ד דק"ק זאמושטן והקרייז . משולם זלמן
אב"ד דק"ק קאזמיר . משה אליקים בריאה בהמנוח
הרב המגיד מקאזניץ . משה אב"ד דק"ק טארני-
גראד . נתן לבי הירץ סג"ל אב"ד דק"ק טארטשין .
לבי הירש באמיר יחזק אייזיק ז"ל מזודטשוב . יוסף
יוסף שטערין מואלקיווע . חיים זאב וואלף אב"ד
דק"ק זלאטשוב . שמעון אשכנזי מוועלחיוו . מנחם
נפתלי הירץ אב"ד דק"ק ראווא . זאב וואלף אב"ד
דק"ק פשעווארסק . שרגא פייוויש מהובניב . אברהם
אב"ד דק"ק ראדוויל . משה ליכטינשטיין אב"ד דק"ק
סטריקאו מראדוויל . שלום רוקח אב"ד דק"ק בעלז .
יהודה אב"ד דק"ק גלינא :

(פז) א"ל הדברים שנאמרו בעלה שדפס אזוהובאו
בס' עולת יחזק דף כ"ה . ובפת"ח סעי'
קכ"ט . ובישועות יעקב חו"ד ס' א' בפ"י הקלר
סק"ד . ובשו"ת שו"א ומשיב מהד"ק ח"ב ס' מ"ה .
ובשו"ת טוב טעם ודעת מהדו"ת מה"ב ס' ק"ז .
ובראש אפרים ס"ק קנ"ד . ובשו"ת בית אפרים
חו"ד ס' ח' . ובקונטרס הנהגות אדם . ובספר
ברכת משה בקונטרס יפה לבדיקה שער ה' נתיב
א' אות א' . ובס' דעת תורה ס' ל"ט ס"ק ע"א .
ובס' מנחת יוסף ס' ל"ט עקף י"ב סעי' ע"י .
ובס' דרכי תשובה סימן ל"ט ס"ק כ"ו . ובשו"ת
דברי מליכאל ח"ג ס' מ"א . ובס' ראש יוסף ס"ק
רמ"א . ובס' מנחת יששכר סוף ח"ב . ובשו"ת בית
משולם ס' ה' מהגה"ק ר' משולם זלמן אשכנזי
אב"ד ק' לובלין . ובקונטרס דובר שלום אות ת"א
בשם :

(פח) במס' חולין פרק א' איתא שחיטת ככרי
נבלה וכו' . וגמפ' שניעית פ"ז מ"ג

הוכפל הדבר להיות בורה מן הכבד מלאכלו. עוד זאת אדרוש לבית ישראל אז מעט זאל יטע אן בלאזין דיא לעמיר כי רבה המכשלה בזה מכמה טעמים הן לענין מליחה והן לענין איסור אונאה כידוע. וכבר קימו וקבלו כאן אלו שני הענינים הן לבלי לאכול הכבד והן שלא לנפח הלעמיר וכמוהו יתנהגו כל המקומות ואל ישנו מזה דבר. הוכפל הדבר באזהרה כפולה ומוכפלת והשומע וזהר כזהר הרקיע וזהיר הדורש טובתם יקותיאל יהודא שייטלבוים. ובקשתי להעתיקו ולשלחו למקומות הסמוכים עכ"ל. ועיין בספר שלו שו"ת אבני לזק חלק י"ד סי' ח' וסי' ט' מה שכ' באריכות מזה: (צג) ב' העתקה אות באות מכתב יד מהה"ל הגה"ק בעל קדושת ייטע ז"ל מסיגטע וז"ל. אל הקלבים דיושב וכו'. לשמע און שמעתי שלוקחים עגלים נבלות ומוכרים אותם בהמקולין של בשר טריפה. ע"כ הניי בזה להזהיר אותם אזהרה כפילה ומכופלת שאל יוסיפו עוד לעשות כן כי אסור לעשות סחורה עם בשר נבילה ואם יתודע לי כי לא שמעו לקולי אלוה ואפקוד על השויב שלא ישחוט עוד להם ויהיו אח"כ מן הלוועקים ואינם נענים ע"כ השמרו והזהרו מלסחור עוד בנבילות לכל תתחרטו ואם יאזו וישמעו יהיה טוב להם באעה"ח היום יום ג' פנחס תרס"ג לפ"ק סיגטע יע"א חגגי' יו"ט דיפא שייטלבוים.

(צד) ב"ס' דבש לפי מהחיד"א מטרבת כ' כתב הטעם שמכסין דם ח' ועוף ולא מכסין דם בהמה שכ' בבראשית רבה דכשהרג קין להבל הניחו על השדה ובאו החיות ועופות וחפרו וקברוהו. ולכך זכו למזות כסוי הדם. ובמדרש תנחומא אמרו דשני עופות באו ואחד הרג לחבירו וחפר וקברו ומשם למד קין וחפר וקבר להבל. ולכך זכו העופות לכסוי דמם. ובס' פענח רזא פ' ח' שרה כ' דח' ועוף שמרו בתולי רבקה שנשרו ולכך זכו החיות ועופות לכסוי. ומה שמכסין חורים ובני יונה משום לא פלוג בעופות. בבעל הטורים פ' אחרי ק' י"ז כי ושפך את דמו וכסהו בעפר. דם ח' ועוף טעוין כסוי שאין מקריבין ממנו על המזבח שלא תהא מדת הדין מקטרגת איך דם יאכל דם לכך לזה לכסותו. וכ"כ ב"ל אות כ' בשמס. וכי עוד טעמים בשם מאמר השכל מהראב"ן ז"ל ובשם בעל נפש. ובטעיה בלקוטים כי בשם רקח הטעם מרבקה ובשם תנחומא מקין והבל ובשם בעה"ט. וכ"כ באלפא ביתא סי' כ' בשמס. ובספר חוקת

הזנה

אינו הולך לביהכ"נ שרוב בהמותיו יהיו טריפה וכו'. דעו דרובא דרובא אס אין הולך לביהכ"נ בהמותיו יהיו טריפה. כי השי"ת משלם לו מדה כנגד מדה דכתיב אדם כי יקריב מכס קרבן. מכיס ר"ת מד"ה כנגד מד"ה. בזמן שהי בית המקדש קיים לריך להביא חטאתו לביהמ"ק לכפר על חטאיו. ואם לאו הי' חוץ למקומו והי' טריפה. ועכשיו הביהכ"נ היא במקום מקדש והתפלה במקום קרבן. ואם אינו מחפז לביהכ"נ יהי הבהמות שלו טריפה מדה כנגד מדה. וקבלו עליהם לילך לביהכ"נ מדי יום ביומו:

צא אה"ל שמעתי מתלמודי חכמים שיש להם קבלה מרבותם לז"ק. שכל קלז שהוא מלצר לשוחט שלו ויש לו מחממת זה חלישת הדעת. השי"ת מזמין לו בהמות טריפות ומכלל לאו אחת שומע הן. ושמעתי משוחטים שניסו בכל אלה וראו שהוא צדוק ומנוסה. וז"ל המלקט הטעם שכ' בשמלה חדשה סי' י"ח סעי' ז' וז"ל. והרבה לריך ישוב הדעת וייש לבדיקה הסבין וכו'. ובחינת חוש המשוש כפי כוונת הלז (ר"י בשע"ת) ולכן אין למנות ע"ז כ"א י"ש ביותר וחרדים על דבר ה' ואינם נבהלים ונחפזים בדעתם וכו'. גם לבדיקה הריאה לריכים כל אלה. ע"כ מי שאינו מלצר להשו"ב אינו גורם להשו"ב להיות נבהל להאכיל חיו טריפות ע"י הבדיקות (וע"י בפרקי אבות פרק ה' מ"א) והשי"ת משלם מדה כנגד מדה ומזמין לו בהמות כשרות. בס' דובר שלום אות ל"א כתב בשם ההל"ק מהר"ל מסטרעטין ז"ע שאמר שהשו"ב יעסוק בשו"ב ובסביו יותר מבשאר חסידות:

(צב) ב' העתקה אות באות מכתב יד מהה"ל הגה"ק בעל ייטע לב מסיגטע י"ו וז"ל. אל יושבי כפרים אשר בכל גבולינו מסביב ה' יגן עליכם סלה. אליכם אישים אקרא בקול גדול לאשר פשתה המספחת בעור הכבד הן בגסות והן צדקות כי המלא תמלא בהם חולעים מאטיליטלעס מלא על כל גדותיו עד שאיך לבררן והוא אסור באכילה לכל דר ישראל לכ"פ. ולהרבה פוסקים אסור למכרו אפילו לנכרי משום חזר מן החי. ולשמע און שמעתי כי אנשי כפרים מקילין בדבר ורודפין אחר הכבד לאכלו ואינם חוששין משום חולעים שבתוכו האסורים ומהנמנע לבררם ע"כ אני מזהיר אתכם באזהרה כפולה ומוכפלת לבלי לאכול הכבד. והענינים לא ימכרו הכבד לשום דר ישראל כי יעבור על לפני עור לא תתן מכשול.

הזנה בשם מדרש רב:

צח) בבבבב שור מס' דב"ק דף ל"ב כ' (אגדה). כל טוף למינו ישכון וכן אדם לדומה לו. נ"ל פפ"י מה דאיתא בסנהדרין דף ק"יח אקרא דוישלה את היונה מאתו. ומכאן שדירתן של עופות טהורים אצל הלדיקים. דהענין הוא כמבואר בכתבי האריז"ל דנשמתן של רשעים מגולגלים בעופות טמאים. ויש נשמות לדיקים אשר לריכים איזה חיקון לפי מעשיהם ומתגלגלים בעופות טהורים. וע"י שנשחטים שחטטה כשרה בצרכה. ומכסים דמם בצרכה זה הוא חיקונם. ולכן דירתן עם הלדיקים שבאותן עופות טהורים יש ג"כ נשמת איזה לדיק. ולכן מתקרב אל הלדיקי' דהוא מינו. ותו דחפץ להתקרב ללדיק שישחט אללו בכשרות ויכוסה דמו כי ירא לנפשו שלא יבוא לדי רשע ויגבל אותו ויבטל החיקון. ואפי' דבזמן נח עדיין לא ניתנה התורה. כבר ידוע מה דאית' במדרש שלמד נח תורה. ואפשר שכתורה פשה. והיינו דקאמר הכא כל טוף למינו ישכון. וקשיא ל' לקרא הא חזינא עופות טהורים דלא למינו ישכון רק מתכוין לשכון עם הלדיקים. ומתוך ההוא משום וכן אדם לדומה לו. פירוש הכן אדם המגולגל באותו טוף הוא מתקרב לדומה לו כמש"כ עכ"ל:

צו) במדבר יהודה אזהרות ח"י רלון סעי' כ"ה כתב. הנה זה שכיח מאוד שמגדלי' חתול בבית שיש שם עופות וכמה פעמים שראים שהחתול מכה בידה את העוף דרך רדיפה והדין בזה שאסור למכרו אף לנכרי ע"י בפמ"ג ביו"ד ס"י נ"ז בשפתי דעת סק"י וכו'.

צו) שם סעי' ה' כתב. הנה מבואר בש"ע חושן משפט ס"י ש"ח סעי' ט' שאם החיית שייר מהבגד מטלית שהוא שלשה אלצפות באורך על שלשה אלצפות ברוחב חייב להחזירה לבעלים ע"ש. נמצא דהחתיכות מטלית הנמלאים אצל החייתים בחזקת גנוב הוא אצלם ואסור לקנותם כמבואר שם בש"ע. לכן אסור ליתן בגדים ישנים להחייתים לתקן באופן שהחייתים יתנו הטלאים משלםם והוא איסור גמור מדינא דש"ס ע"כ לריך כל אחד לזוהר כשנותן בגד לתקן שיתן גם הטלאים משלו מביתו ולא מהחיית וכו'. ע"י בס' נתיבות השלום בחלק ארמות משפט נתיב י"א סעי' י"ב עכ"ל. וע"י במס' בבא קמא פ"י במשנה בסוף: צח) בס' אגרא דפרקא אות ק"ד כ'. קבלתימן

הלויק בהזמן ח"ו אל האדם איזה הסתכלות בעצירה או הרעור עצירה והי"ר בוער בקרבן. ינדור ללדקה דבר מה ויגלל ויחליש כח ה"ר. בהקדמת ס' ברכת אברהם מהדומ"ל ממנוקאטס כי ששמע מרבו הק' בעל בני יששכר שקבל מהרבי ר' מעדלי מרימיוכ ז"ע וז"ל. איש שהולך לקנן לדקה עבור עני ישראל יגלל מחיבוט הקבר. וכ"כ בע"ל בשמו. ובס"ס חיקון הנפש כתב ג"כ מהג"ל ששמע מרבינו בעל בניי שאמר שיהי נזר מי שהולך לקנן לדקות עבור עניים. שהוא בעלמו יהן ג"כ לאותו עני כדי לקיים דברי המשנה יתן ויחננו אחרים (פיה אבות מ"ג) ואם המשנה מעיד עליו שהוא חסיד בוודאי יהי' אמת:

צט) בס' דברי יחזקאל כפ' ראש כפ' כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו כ' בשם ההלכה"ק מהרי"ק מראפשיץ זל"ה שאלמר 'די 'מחסורו' אשר יחסר 'לו' ס"ת בגימטריא כת"ב לרמוז אס יוכל לעזור לחבירו ע"י כת"ב שיכתוב לו מליצה עבורו וכו'. ואני אוסיף דלכן לא נרמז בפ"ה הפ' ב"ר"ת או בס"ת כת"ב דכיון דעיקר הוא שיעזור לחבירו תחלה בכל יכלתו בנתינת מעות משלו ואח"כ יתן לו כתב:

ק) בהרב"ב העני פ' ראש כ' איתא במס' שבת דגמירי דלורבא מרבנן לא מעניא ופריך והא חזינן דמעניא. ותירץ אהדורי אפתחא לא מהדרי ופ"י ההלכה"ק ר' מנחם מענדיל מקאסוב דזה ה"י להם לפונש על שלא כתחו רגליהם על פתחי נדיבים לאסוף ע"י עבור העניים בני טובים כמש"כ בס' רב י"בא על תהלים המעשה מהגאון"ק ר' יצחק שור ז"ל שראה את רבו הגאון ר' ארון מעוסמנין אחר פטירתו בהקין בחג הסוכות וה"י מלוכש כלבוש מלכות רק כרגליו ה' יחף ושאלוהו ע"ז מה זה והשיב המלבושים האלה הם לבושי המלות שקיימתי הנקראים חלוקי דרבנן. אך כרגלי לא עסקתי לסבב על פתחי נדיבים לגבות לדקה עבור עניים בני טובים ולכך הם יחפים עכ"ל. וכ"כ בע"ל בשמו:

קא) ועיי' בפניות ישראל פ' נח שכי' כשאלם נותן לדקה לעניים לא יתן להם לדקה כרי לומר תהלים. כי אינו עושה רק חליפין עם העניים מאין יבא הרפואה רק לריך לכוון כפשיטו שבוודאי לא בא אליו כואת כ"א להזכירו לשלם הדקה הנקצבת לו מריה כמה לדקה יתן כזו השנה וכו' וא"כ בוודאי השי"ת ירפאהו בעבור שהשלים חובתו

חובתו וכיכ בטעיה סעי' רי"ז בהשמטה בשמו:
בס' הסידרים סעי' ט"ז כתב אם יבא לביחק
אורה אל תשאל לו מדברי תורה
אלא שחזר שידע להשיב וכו' שלא יתבייש:

סימן ט'. עניני אזהרות ליר"ש.

(א) בקש"ה שער היראה כי וז"ל במדרש איתא
מי הקדימנו ואשלם מי קלם לפני
עד שלא נתתי בו נשמה. מי מל לפני עד שלא
נתתי לו בן זכר. מי עשה לפני צלית עד שלא
נתתי לו טלית. מי עשה לפני מזוזה עד שלא
נתתי לו בית. מי נתן לפני הרומה ומעשרות
לקט ושכחה ופאה עד שלא נתתי לו שדה. מי
נתן לפני דקה עד שלא נתתי לו ממון. מי
הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה. עלי
לשלם שכרו בחמיה. למה החת כל השמים לי הוא
שהכל שלי ומשלי הוא כותן לי מימ עלי לשלם לו
שכרו עכ"ל. ובחנינה זו תוכל לזייר כל תרי"ג
מצות וכו' ע"ש:

(ב) בקדושת לוי על התורה בלקוטים כתב וז"ל
במשנה פרק ב' דאבות רבן גמליאל
בנו של ר' יהודה הנשיא אומר. יפה ת"ת עם
דרך ארץ שגיעת שניהם משכחת עון וכו'. לכאורה
המאמר הלו תמי' מאוד מדוע תלו חז"ל דברי
תורה בדרך ארץ ונראה לבאר וכו' ע"ש. ועי' בס'
ישופות ישראל על פ"א שהביא גיכ בשמו דבריו
הקדושים בקינור. הנה יש תקנה לאותם אנשים
שפוסקים במשא ומתן. לקיים הפסוק בכל דרכיך
דעהו. היינו בשעה שאדם הולך בשוק ופגעה בו
אשה ואינו רואה להסתכל בה ולא בבגדי לבעונים
שלה כי זוכר מאמר הגמרא אסור להסתכל באשה
ולא בבגדי לבעונים שלה. ונמצא לומר אז הלכה
זו. ובשעה שיוכל לומר שקר בשיק ואינו אומר
דזוכר הפסוק מדבר שקר תרחק. ולא תכחשו.
נמצא לומר אז פסוקים אלו. וכן כשהוא מודר
במדה טובה וזוכר בפסוק איפה שלימה ולדק יהיה
לך לומר אז זה הפסוק. וכן זוכר בכל מעשיו
דיני התורה שלא יעשה ולא יחשוב שום דבר רע
חיו. וזה כוונת המשנה יפה תלמוד תורה שיהי'
עם דרך ארץ. היינו בשעה שפוסק בדרך ארץ
ומשא ומתן יהי' ת"ת עמהם. שיעסוק באמונה
וישמור עצמו מכל רע. ממילא לומר תורה תמיד.
שזוכר תמיד באזהרת התורה כח"ל שגיעת שניהם

משכחת עון וכו' עכ"ל:
(ג) בס' ייטב לב פי' וישלח בדיק' ויאבק איש
עמו וגו' כ'. אי' במס' ברכות פ"ז כתיב
והגית בו יומם ולילה יכול דברים כמשמען ת"ל
ואספת דגך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דקדק לומר
הנהג בהן עפ"ימ"ש בש"ע א"ח ס' ר"ל שכל מה
שעושה לא יכוון להנאתו אלא לעבודת הבורא ביה
ואפי' דברים של רשות כגון אכילה ושתי' והליכה
וישיבה וקיימה ושיחה כולם יהיו לעבודתו ית' והוא
שחז"ל כל מעשיך יהיו לשיש כי בכל דבר יש מנו'
תלוי בו. באכילה ושתי' להשמר מאכילה איסור
ובשיחה מדברים בטלים ואונאת דברים. ובמנו'
מנו' וגניבה ורביח ואונאה וכן בכ"ד ימצא בו מנו'
ואזהרה וכו' והוא מה שנאמר בכל דרכיך דעהו
והוא ישר אורהו ויפ"י מוזה"ה שאלו הדעות
בכל דרכיך אז יהי' דרכיך כלם מיושרים לעבודתו
ית"ש כי כל לרכי עוה"ז כלם הן לעבודתו כשעוסק
בהן עפ"י התורה וכו' ובה תקיים והגית בו יומם
ולילה כי מניי הגיון בלב כדכתיב והגיון לבי וכו'.
ע"ש מש"כ באריכות בזה. וכ"כ בקינור בלקוטי
מהרי"ח בברכת לעסוק בדברי תורה:

(ד) בקדושת יו"ט פי' שלה דף ק"ד לאדמו"ר
ההלכה"ק ל"ע מסיגט זאקל"ל כי
וז"ל שמעתי מפ"ה קדוש קאדמו"ר הגה"ק בעל ד"ח
מלאנו ז"ע. לפרש אמרם ז"ל שפיקר החשובה היא
שאף אם באותו מקום. ובאותו זמן. ובאותה אשה.
לא עבר עבירה. דהיינו שהי"ד הרע מסיתו ומלייר
לפניו שאין המקום גורם וסובל להתנהג בדרכי
החסידות. ואותו זמן אינו מוכשר לזה כי לא
כדורות הראשונים דורות הללו אשר קשה מזונותיהם
של ישראל וכדומה. ובאותה אשה. היינו שכי
ביתו מעכבים אותו בעבודת השי"ת ועל כל זה לא
עבר עבירה והתגבר עליהם זהו החשובה המעולה
עכ"ד הקדושים. ואם גם כי כל התחלות קשות
אבל אח"כ הבא לטהר מסייעין אותו וכו'. וכי
בדברי יצחק דף ל"ו בשם הגה"ק מהר"א בעל בני
מדינב ז"ע:

(ה) בס' עני חיים ח"ב פי' פנחס לאדמו"ר הה"ל
הגה"ק מסיגט זאקל"ה באמ"כ כ' והנה
בגמרא עירובין דף י"ג איתא אעפ"י שאלו חוסרים
ואלו מתירים וכו' אלו ואלו דברי חלקים חיים. וכי
שם הריטבי"א בזה קבלה מרבותי איש מפי איש
בשעה שאמר הקב"ה התורה למשה. תורה שבעל
פה הי' אומר על כל דבר שנחלקו. פנים להחיר
ופנים

ופנים לאיסור והראה לו טעמים על כל דבר לכאן ולכאן. ושאל משה האך יעשו. והשיב לו השי"ת כפי שיכריעו חכמי הדור עכ"ל. ועיי' בישמח משה סוף דברים ומבואר דעוד דימי משה היה ג"כ לפעמים ספק על הלכה האך יעשו וכו' עכ"ל. כי כפי דרכי חיים שההגהיק מלאנו בעל ד"ח הי' אומר זה שאומר כל חסיד שרבו הוא חד בדרה מה טוב הוא אבל אין לומר שאין צפולס שום רבי כי אם רבו וכו'.

(ו) בנזעים אלימלך פי' המשנה י"ג פיה דאבות כל מחלוקת שהוא לש"ס וכו' הלל ושמאי. ושאינו לש"ס זו מחלוקת קרה וכל עדתו. מה שלא אמר קרה ומשה ואהרן. לפי שקרה הי' חולק עם עדתו שהם בעלמם ג"כ היו שונאים זה את זה וכל אחד רצה להיות ראש רק מפני שרצו לחלוק על משה רבינו ואהרן עשו שלום לפי שעה אבל בין קרה ועדתו הי' ג"כ מחלוקת. וכ"כ בטעיה בלקוטים ספי' סי' כהשמטה בשמו:

(ז) במאור ושמש פי' קרה כ' מה שנקט המשנה זו מחלוקת הלל ושמאי ולא נקט זו מחלוקת בית הלל ובית שמאי. לפי שהם חלקו לשם שמים דוקא זה אומר הלכה כך הוא. וזה אמר לא כך אלא כך הוא ההלכה ולא הי' כוונתם לשום פני' צפולס כלל רק לש"ס. אבל תלמודיהם דהיינו צ"ח שמאי וצ"ח הלל הי' נמלא ביניהם כמה וכמה שהי' כוונתם לחיזה פני' שזה אומר שרבי שלי גדול ביותר והי' מעורב בגיאות וכדומה ע"כ כי התנא חיזה מחלוקת שהוא לש"ס וזה מחלוקת הלל ושמאי דוקא והסיפך הי' מחלוקת קרה וכל עדתו. וכ"כ בטע"מ שם בשמו:

(ח) בנזעים אלימלך פי' אחרי כי וזיל. דבר אל אהרן אחיך. נראה לפרש דהתורה הקדושה מלמדת לאנשים המוכיחים לבני אדם שלא יוכיחו לאנשים לנים ורקנים אשר צודדי אין דבריהם נכנסים כלל באזניהם כמשה"כ אל תוכח לך רק לאנשים המקשיבים לקול תוכחה ומוסר ורואים בתשובה אליהם יגיד ויורה דרכי התשובה וכו'. ובס' לקוטי שושים ספי' ס"ד כ' בענין המחלוקת שבדורינו פלה היעולה לאדם. הוא שלא לדבר מהם כלל. רק לשחק. ויש רשעים שהם כיכ פחותי המדרג' עד שאם מדברים מהם יש להם עלי' ויש להם יותר כח להדע. אבל כשאין מדברים מהם כלל נופלים ממילא. ויש להם מפלה. ולכן כי בחזקיה המלך כי מלות המלך היא אל תעניו דבר עכ"ל:

(ט) בשבט מוסר פרק כ' כתב. ובס' דנש לפי מהחיד"א מפרכת כ'. ובעבודת הקודש לפורן שמיר ספי' קמ"ז. ובספר חסידים כי וזיל לריך לזכר מאוד שלא לחרף את ישראל ח"ו. שלא לדבר דלטורין על ישראל. אפילו ישראל אינם עישי ראונו ח"ו. רצה הקב"ה לזכות את ישראל לדבר עליהם רק טוב. ומשה רבינו פיה שאמר שמעו נא המורים נענש. ואזיה שאמר ועמכם ענליזה כתיב וינפכו הי'. וזכריהו שאמר ועזבתם את ה' הרנו יואש. וישפיה הנביא ששקול כמשה על שאמר ובתוך פס טמא שפחים נענש שהרנו מנשה. כיכ רבינו האריז"ל פי' חיי. וראונו יתברך שילמדו קניגוריא על ישראל כמיש רז"ל. וגדעון על שאמר ואיה נפלאותיו וכו' אמר לו לך בכחך זה והושעת את ישראל. ואמרו רז"ל בכחך זה שלמדת זכות על בני. ומאוד מאוד לריך הדורש תוכחה לעם לזכר בזה שלא לזלזל בכבוד ישראל ושלא ללמוד קניגוריא ולהוכיחם. ולריך התבוננות בזה וינטח בהי' ומי' מפנה לשון עכ"ל. ובס' לקוטי מהר"ם פ' אמור כי ויזרו מקדשי בני ישראל. שלא לדבר דלטורין על ישראל דישאל נקראים קודש כמשיכ בירמי' קודש ישראל להי' כל אוכליו יאשמו וזה שאמר הכתוב ויזרו מקדשי בני ישראל שלא לדבר עליהם עכ"ל:

(י) בם' עדות ציוסף כ' בשם הגהיק רי' אלעזר מקראקא מה שאמר יתרו איסוף ויכי חלקים עמך. וקשה דמשמע דעד עתה לא הי' חלקים עמו. רק הכוונה פפי' קושיית הוזה"ק איך תוכל השכיני להתייב בעדת אל בשעת המשפט. הלא הצעלי דינים לריכין להיות בעיניך ברשעים ואין אני והוא יכולים לדור במקום אחד. ומתן דבשעת שיואלים הצעלי דינים לחן והדיינים נושאים ונותנים בדיון אז בא השכינה. לפי זה אם משה דן יחידי איכ לא הי' לריך לישא וליתן דיון כמובן א"כ לא היו לריכים הצעלי דינים ללאת לחן. איכ איך תוכל השכינה לשרות עליו. ע"כ פיו פתח בחכמה שתקח עמך דיינים ואז ממילא לריכים הצעלי דינים ללאת החולה. ואז יהי' חלקים עמך עכ"ל. כיכ בטעיה בלקוטים דף כ"ט בשמו. ועיי' בישמח משה פי' משפטים דף ק"ע משיכ בשם ס' חן טוב הטעם אשר תשים לפניהם ואמרו ולא לפני הדיוטות וכו' ע"ש:

(יא) ראיתי באיזה ספר שאמר ההימ הוא ההלכה ממעוררש זי"ע להלכה"ק רימ זיסל מהאנופאלי

בחורה אם אמר נאה הייתי וטריד בלרו אומרים לו כלום נאה היית מיוסף הלדיק וכו'. נמצא הלל מחייב את העניים ר"ל ב"ח מחייב את העשירים יוסף מחייב את הרשעים:

(ד) ב"מ' ברכות דף ע"ז ע"ב ובמסכת סנהדרין דף ל"ב איתא ח"ר ע"ב ח"ר יאשי מאי דכתיב שלש הנה לא תשבענה שאלו ופולר ורחם וכו'. מה רחם מכניס ומוציא אף שאלו מכניס ומוציא. והלא דברים ק"ו ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות. שאלו שמכניסין בו בקולי קולות אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות. מכאן תשיבה לאומרים אין תחיית המתים מן החורה. וכ"כ בלדה לדרך דף מ"ט:

(טו) וב"מ' זכירה ס' ה' דברים מזליין מחיבוט הקבר. (א) אוהב לדקות. (ב) אוהב תוכחות. (ג) אוהב גמילת חסדים. (ד) הכנסת אורחי. (ה) המחפלת בלבוש אפילו בחוץ לארץ אין דנין חיבוט הקבר. ודין חיבוט הקבר דנין אפילו לדיק ואפילו גמולי מחלב. וכ"כ בס' יסוד התשובה פ"ד. עוד כי בשם האר"ל. וכ"כ במעשר יבק שפתי רגוה פמ"ב בשם האר"ל שכל הנקבר ביום הששי אחר ה' שעות ביום והשעה ה' בכלל. אינו רואה חיבוט הקבר כי קדושת השבת מפרידה ממנו בלי לער. וזה סוד יום הששי ה' יתירה כי מאז ולמעלה הוא ע"ש עכ"ל. וכ"כ בס' עונג שבת וס' נהי"ש בשם האר"ל. ונעט"ה בק"א דף ל"ה בשם ספר יסוד התשובה:

(טז) ב"מ' ספורים נוראים כ'. וכ"כ בדברי מאיר בעת שנחמדה ההלכה"ק מהרים מפרט-מישלאן ע"ס ההגה"ל מו"ה שלמה קליגער מזכר פנים אל פנים. פתח ואמר בפ' לך לך כ'. ומלכי לך שלם הוליא לחם ויין והוא כהן לאל עליון. וידוע דמלכי לך הוא שם בן נח כפירש"י בשם מדרש אגדה. והוא במסכת נדרים דף ל"ב. ופירוש מלך שלם מלך בירושלים וכהן לאל עליון. הפסוק הזה אומר דרשני. מדוע הפסיק באמצע בחיבות הוליא לחם ויין. וע"ז לריך להוסיף תיבת והוא היה לו לכתוב ומלכי לך מלך שלם כהן לאל עליון הוליא לחם ויין. אלא נראה לפרש. כי כאשר שני לדיקים נועדו יחדיו. לריך כל אחד מהם ללמוד מחבירו מדה טובה שנמצא בו יותר ממנו. וידוע כי אברהם אבינו ה' בו מדת גמילת חסדים ביותר שאת וה' מכניס אורחים. ונתן להם לאכול ולשתות וכל לרכם. ושם בן נח החזיק

מהאנופאלי שילמוד איש בעניני עבודת הכורא ב"ה שלשה דברים מחינוק. ושבעה דברים מהגנב. מחינוק. (א) שהוא תמיד שמח. (ב) שאינו יושב בטל כמעט רגע. (ג) שבוכה על כל דבר שמבקש. ומהגנב (א) עבודתו בלילה. (ב) אם לא השיג מבקשו בלילה אחת משחרל בלילה שניה. (ג) הגנבים אורבים זה את זה. (ד) מוסר נפשו עבור להשיג דבר קטן. (ה) ואעפ"כ אינו נחשב הדבר בעיניו כי בנזק מוכר מה שהוא חמשה סלעים בעד פחות שבמטבעות. (ו) מקבל הכאות וכל מיני טיפויים קשים והוא באחד אינו יודע. (ז) אומנתו יפה לו לא יחלפנו ולא ימיר אותו לשום דבר שבעולם:

(יב) בגמרא יומא דף ל"ה איתא ח"ר ע"ב ועשיר ורשע באין לדין. לפני אומרים לו מ"מ לא עסקת בחורה אם אומר עני הייתי וטריד במזונותי אומרים לו כלום היית יותר מהלל אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום ה"י עושה ומשכר בטרפסקי (פירש"י סלע מדינה שהוא חלי דוכר) חליו ה"י נותן לשומר ביהמ"ד וחליו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פ"א לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר ביהמ"ד להכנס. עלה ונחלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי חלקים חיים מפי שמע"י ואבטליון. אמרו אותו היום ע"ש ה"י וחקיפת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים כשעלה עמוד השחר ח"ל שמע"י לאבטליון אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הליו טיניהם וראו דמות אדם עלו ומלאו עליו רוב שלש אמות שג פקדוהו והרחילוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת: (יג) שם לעשיר אומרים לו מימ לא עסקת בחורה אם אומר עשיר הייתי טריד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו חלק עיירות ביבשה וכנגדן חלק ספינות בים ובכל יום ויום נוטל נאד של קצת על כתיפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה פעם אחת מלאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא (פירש"י עבודת שר העיר ועבודת עצמו היתה והם אינם מכירים בו וסבורים שהוא מיושבי העיירות שלו וכו') אמר להם בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה אמרו לו חיי רבי אלעזר ב"ח שאין מניחין אותך ומימיו לא הלך וראה אותן אלא יושב ועוסק בחורה כל היום וכל הלילה. ולרשע ח"ל מפני מה לא עסקת

אִיבֹב וְיוֹסֵף . אֲזַכְּרֶם דְּכַחֲבִי כִּי עָתָה יִדְעָתִי כִּי יֵרָא אֱלֹהִים אַחַת . אִיבֹב דְּכַחֲבִי אִישׁ תָּס וְיִשָּׁר וְיֵרָא אֱלֹהִים . יוֹסֵף דְּכַחֲבִי אַחַת אֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא . הוּא אַחַת הָיָא תִּירָא אֲחֻמוֹ תַּעֲבֹד . אִם אַחַת מַפְנֵה עֲלֵמָךְ לַחֲוֵרָה וְלַעֲסֹק בַּמֹּלֶה וְאִין לָךְ עֲבֹדָה אַחֲרָת . וְכִיכ בַּקְשִׁיָּה דָּף לִי :

(יט) בְּקַבֵּב הַיָּסָר פִּכְו' כ' מַעֲטִין תַּקִּיעַת כָּף שְׂהוּא חֲמוּר מֵאֹד . בָּס' זְכִירָה עֲנִין טוה' וְעוֹהֵיב כ' . מִי שֶׁנִּשְׁבַּע אֲפִילוֹ בְּאֵמַת אֹז יִתְעַנֶּה כָּל יָמָיו אֲחֻמוֹ יוֹס נִשְׁנֵה . וּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּסִפֵּר חוֹרָה אִין לוֹ כִּפְרָה עוֹלָמוֹת עֲכִיל . כַּחַב בְּהוֹיִשׁ בְּלִקּוּטִים סַע' רִי' רִי"א . וּבָס' יִשׁוּעוֹת חֲכָמָה סִי סִי סַע' בִּי בָס' סִפֵּר חֲסִידִים סִימָן חֲטִיז וּבִמְסוּרֵי שֵׁם וְזִיל . לֹא יִשְׁבַּע אֲדָם בְּחַי בְּנִיו . וְלֹא יֵאמֶר כִּךְ אֲזַכֶּה לְטוֹלֵם הַבָּא . וְלֹא יִשְׁבַּע אֲדָם כָּלִל . מִי שֶׁרָגִיל לִישְׁבַּע וְאִין אֲדָם מוֹזִיקוֹ לִידֵי שְׂבוּעָה אֲסוּר לְדַבֵּר עִמוֹ . שֵׁם בָּס' סִי נָגִיד וּמֹלֶה חֵיב כִּי גַם יִזְהַר שֶׁלֹּא לִישְׁבַּע בְּחַי נִפְשׁוֹ . אַחַד הִי מַחֲוִיב שְׂבוּעָה לְנֹכְרִי וְכוּ' . לֹא תִשְׁבַּע אֲפִילוֹ בְּאֵמַת כִּי כַּמָּה כְּרִכִּים נִחְרְבוּ עֲבֹד שְׂבוּעוֹת אַמַּת : וּבְאַרְחֻת חַיִּים הַלְכוֹת מֵשָׂא וּמַתָּן כִּי בָס' מִדְּרַשׁ רַבָּה וּמִנְחוּמָא פִי מַעוֹת וְזִיל . שְׂנִי אֲלֵפִים עֵיירֹת הִיָּה לִינְאִי הַמֶּלֶךְ וְכוֹלֵם נִחְרְבוּ עַל עוֹן שְׂבוּעוֹת אַמַּת . וְעִי' בַּחֲמִיִם חֲחוּיִם סִי לִי שְׂמִינִי רֵאשִׁית שֶׁלֹּא לִישְׁבַּע אֲפִילוֹ בְּאֵמַת . וְעֵירוֹךְ הַשְׁלַחַן בְּחוּ"מ סִי פִיז' כ' דְּבִירוֹשְׁלָמִי פִיז' דְּשְׂבוּעוֹת אִיתָא דְּגַם בְּשְׂבוּעוֹת אַמַּת יֵשׁ סָכְנָה . וְלִכְּן לָרִיךְ לַהֲרִיץ מִזֶּה בְּכָל הַיְכוּלָת עֲכִיד . וְעִי' בְּלִקּוּטֵי מַהֲרִי"ח חִי"א סִדֵּר מֵשָׂא וּמַתָּן מִשְׁכֵּב בֹּה :

(כ) בְּס' קֶהֱלֵת שְׁלֵמָה כ' בָּס' סִי הֵיכַל הַחֲשׂוֹנָה סַקִּי שְׂכִי בָס' מִנְחַת אֶהְרֵן כָּלִל סִיג . וְכִיכ בְּחוּיִח כָּלִל ב' בָּס' אַחֲרוּיִם דִּאִין לְשִׁאוּף טַאבְּחָקִי אֹז לַעֲשֵׂן טִיטִין קוֹדֵם נְעִילַת יָדִים שְׁחִירָת . בְּחִי"א כָּלִל כִּי"א אֹז הִי ב' . וּבִמְהִירָ"ח בָּשָׂמוּ שֶׁאֲסוּר לְשִׁאוּף טַאבְּחָק בְּשַׁעַת קְרִיאַת פִּרְשָׁה דִּאֲשׁוּג' וְגַם בְּפִרְשָׁה שְׁנִיָּה מִק"ש . וְכִי בְּחוּיִח סַקִּי וְעִי' שְׂרָגִיל הַרְבֵּה בְּשִׁאֲפֵת טַאבְּחָקָא יֵשׁ לַהֲקֵל בְּפִרְשָׁה שְׁנִיָּה . כִּיכ מ"ב בְּה"ל . וְכָלִל כִּיכ סַקִּיג כַּחַב בָּס' הַיַּעֲבִיץ שֶׁאֲסוּר לְשִׁאוּף טַאבְּחָקָא בְּחִיךְ הַהִפְלָה עֲכִיל . כִּי הַיַּעֲבִיץ קוֹדֵם בָּיֵשׁ וְאִם נִגַּע בְּפִסְדִּיז אֹז בְּקִי"ש בְּלֹאֵת הָאָף וְהַחוּטֵם דִּי בְּחִיכוֹךְ הִיד בְּכוּחַל . בְּאַרְחוֹת חַיִּים סִי תִרִי"ב סַקִּיז כַּחַב בָּס' סִפֵּר שְׂמוֹ אֲזַכְּרֶם עַל הַפְּסִיקָת' שֶׁנִּגְמַר הַשִּׁירָה עַד אַחֲרֵי נִפְ"א לֹא יִשְׁאוּף כָּלִל כִּאֲלוֹ אִין לוֹ וְעִי' הַטַּעַם .

לְחִזְקָךְ בְּעֲבֹדָה בִּיתָר שָׂאת . וְע"כ נִקְרָא כֵּהֵן לֹאֵל עֲלִיוֹן . וְכֹאשֶׁר נִוְטְדוּ יַחַד אֲלוֹ ב' הַלְדִּיקִים כָּל אֶחָד מֵהֶם הוֹלִי'א מַחֲבִירוֹ לְהַחֲזִיק בְּמִדָּה טוֹבָה שְׁנִמְלֵא בְּחִבְרֹו יוֹתָר מִמֶּנּוּ . וְע"כ כ' וּמַלְכִי לְדָק מֶלֶךְ שֶׁלֵם הוֹלִי'א (מֵאֲזַכְּרֶם מִדָּת) לֹחַם וִיין . (רִיל הַכְּנֶסֶת אֲוֹרָחִים) וְהוּא (רִיל אֲזַכְּרֶם) הוֹלִי'א (רִיל מִן שֵׁם בֵּן נַח) מִדָּת כֵּהֵן לֹאֵל עֲלִיוֹן . רִיל מִדָּת הַתְּעֹבֶדָה כִּי מִלֵּת הוֹלִי'א שְׁנַחֲחֵלַת הַפְּסוּק מוֹסֵב גִּיב עַל סוֹף הַפְּסוּק עַכ"ל :

(יז) בְּס' הַמֵּאוֹר הַגְּדוֹל פ' יִתְרוֹ כִּי אִם יֵשׁ קְטֵרוֹג לְמַטָּה אִין קְטֵרוֹג לְמַעְלָה כְּמִישׁ בָּס' הַהֵלֵק' ק' מוֹהֲרִיר בְּרוּךְ מִמְּטִיבֵשׁ זִי"ע שְׁחֵלֵק עַל הַהֵלֵקִיךְ בְּעַל קְדוּשַׁת לוי וְכָל חֲסִיד שֶׁבָּא אֲלָלוֹ וְאָמַר דְּבָרֵי זְלוּל עֲלִיו הִי' מַהֲנֵה אֲחֻמוֹ בְּלִי שִׁיעוֹר בֹּה . וְהִי' כֹּאשֶׁר בָּא עַת פְּקוּדָתוֹ וְיִאֲסֹף הַבְּעַל קְדוּשַׁת לוי אֵל עִמּוֹ . וְהַהֵלֵקִיךְ מִמְּטִיבֵשׁ לֹא שְׂמַע עֲדִיין הַשְּׂמוּעָה הִרְעָה בֹּה וְכֹא אֲלִיו חֲסִיד אַחַד וְסִיפֵר לוֹ כִּי מַת . בְּחִשְׁבוֹ כִּי יִהְיֶה אֲחֻמוֹ מִזֶּה . וְכַשְּׁמַעוּ זֹאת בָּכָה בְּכִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְהַסְפִּיד עֲלִיו וְלַעֲק אֹז לְדוֹר שֶׁאֲבָד מִנְּהִיגִם וְנִשְׁאַרְוּ יִתּוּמִים בָּלֹא אֵב כִּי הוּא הִי' אֵב לְחֲכָמִים וְלַחֲסִידִים אֲבִי רַכֵּב יִשְׂרָאֵל וּפִרְשִׁיו . וְאָמַר מַה שְׁחֵלְקָתִי עֲלִיו הִי' מַחֲמַת אֲהֵבִי כִּי הִיוּ מִלֵּאכִי מַעְלָה מִקְּנֵאִין אֲחֻמוֹ לִכְן חִפְשׁוֹ לְמֹלֶה עִילָה לְקִטְרָג עֲלִיו . לִכְן כַּשְּׂמַעַם שֶׁאִי מִקְטֵרָג עֲלִיו חֲשָׁבוּ הַמִּלֵּאכִים שֶׁאִיל שׁוֹב לְקִטְרָג עֲלִיו כִּיּוֹן שְׂמִקְטֵרִיגִים עֲלִיו מִלְּמַטָּה . אֲבָל בְּאֵמַת קִיטְרוֹגִי הִי' מִן הַשְּׁפָה וְלַחוּץ בָּלֹא לִב רַק הַמִּלֵּאכִים אִין יוֹדְעִין מַחֲשָׁבוֹת עֲכִיל . וְכִיכ בְּטֵה"מ דָּף טִיז בָּשָׂמו :

(יח) בְּב' עֲקֵב ק' י' פְּסוּק כ' כַּחַב . אַחַת הִי' אֲלֵקִיךְ תִּירָא אֲחֻמוֹ תַּעֲבֹד . וְכוּ' חֲדַבֵּק . וּבָשָׂמו חֲשָׁבֵה . פִּירְשִׁי וְלֵאחֲרֵי שִׁי"ה בָּךְ כָּל הַמִּדּוֹת הֵלְלוּ אֹז וּבָשָׂמוּ תִשְׁבַּע . וּבִגְמָרָא שְׂבוּעוֹת דָּף ל"ט אִיתָא חִיד שְׂבוּעוֹת הַדִּיּוּיִין אֲוִמֵּרִים לוֹ הִיוּ יוֹדְעֵי שְׁכָל הָעוֹלָם כּוֹלֵו נִזְדַּעַע בְּשַׁעַת שֶׁאָמַר הַקְּבִיָּה בְּפִינִי לֹא תִשָּׂא אַחַת שֵׁם הִיָּה לְשׂוֹא . וְכָל עֲבִירֹת נִאֲמַר וְנִקָּה . וְכֹאֵן נִאֲמַר לֹא יִנְקָה . וְכָל עֲבִירֹת שְׁבַחֲוֹרָה נִפְרַעֲטִין מִמֶּנּוּ וְכֹאֵן נִפְרַעֲטִין מִמֶּנּוּ וּמִמְשַׁפְּחָחוּ וְכוּ' וּמִכָּל הָעוֹלָם . וְכִיכ בְּזִדָּה לְדֶרֶךְ דָּף מִיז . עוֹד כִּי בָּס' מִדְּרַשׁ רַבָּה מַעוֹת . אִישׁ כִּי יוֹדֵר נִדֵּר לֵה' הִדָּא דְּכַחֲבִי וְנִשְׁבַּעַת חִי הִי' בְּאֵמַת וּבִמְשַׁפְּט וְלִדְקָה . אֲלֵל הַקְּבִיָּה לְיִשְׂרָאֵל לֹא תִהְיֶה סְבוּרִים שְׁהוֹמַר לִכֵּם לְהַשְׁבַּע בְּשָׂמִי אֲפִילוֹ בְּאֵמַת . אִין אַחַת רִשְׁאִי לְהַשְׁבַּע בְּשָׂמִי אֲלֵל אִיכִי יִהְיֶה בָּךְ הַמִּדּוֹת הֵלְלוּ . אַחַת הִיָּה תִירָא . שְׁתַּחֲא כְּאוֹתָן שֶׁנִּקְרָאוּ יֵרָא אֲלֵקִיכִי . אֲזַכְּרֶם

אסור לשפסף כמים ס' שפי' סעי' י"א אבל מותר לדרסו לפי חומו. וכ"כ בחי' ס' כ"ד בשמס. ופי' בקש"ע ס' י"ח סעי' ט':

בספר חסידים ס' תחילת כ'. לא ילניע אדם קולמסו או שום חפץ בספרים וכו'. וכ' בלקוטי מהרי"ח ח"א ורע עלי המעשה המנהג העמי הארץ שמניחים בשעת התפלה הענק שניסף טאבאק בתוך הסידור התפלה או בתוך המחזורים ועוברים על דברי ס' ח'ו. גס שפי' כן כמה פעמים מתלכלך הספר והשמות הקדושים. ולפעמים באה ג"כ ליד מחוקה:

בנזר ישראל ס' מ"ז סעי' י"ז כ' בשם ס' זכור לאברהם ח"א ע' טו"ט. ובח"א כלל מ"ז סק"א בשמס. וכ"כ בארחת חיים ס' תקי"א סעי' ח' בשמו וז"ל. מותר למלאות בערב שבת ללוחית מעטן כטו"ט כדי לשחות בשבת. אבל לילך לעכ"ס השותה טו"ט ומוליא העטן והישראל ממלא את פיו מהעטן אסור שמה ירבה בשבולו וגס מפני חילול השם כי ימלא שחוק פיהם על תורה הקדושה ח"ו עכ"ל. וכ"כ בשם ספר ארמת קודש ח"א ס' ד': אה"מ שמעתי בשם גדול אחד שזמנינו שנהג כן שמלא בע"ש ושחה מזה בשבת:

בד' ע"י בלקוטי ש"ס עניני שבת סימן ז' סעי' ז' ח' ט' ש"י הד"ן אס מותר לנשוף טאבאקא לתוך החוטם בשבת ע"ש מש"כ בשם טו"ט ס' שכ"ח ס' כ"ז ושיע הרב סעי' מ"ו ובה"ט סק"ל ולי"ג ושפי' סק"ל ופמ"ג מש"ז סק"ז וא"א מהנה"ק מבוטשטש שכ' בשם ס' הק' יסוד יוסף (וכ"כ בקש"ל בשם הטו"ט) ובהלק"ט ומסיים להקל. עוד שם אס מותר למלול הטרורות בטאבאקא הביא בשם ח"א ש"י בשם שע"ת ובשם שו"ת מ"ס רבים. ופי' בית הרוחא ועל אורות. וכ"כ בשם מנחת שבת ש"י בשם כלכלת שבת וח"א ובשם תש"ו מ"ס רבים ועל אורות בעיקרי הדיט ח"א"ח ושפי' ובתליד. ובנזר ישראל לקוטי רימ"א ס' כ"ה סקס"ח וסימן ע"ח סק"ד ומסיים דרג"י טאבאקא מותר לפרס ביד דאין עוחן אחר עוחן עכ"ל:

בד' ב"ש"ע ס' תס"ז במג"א סק"י ובחק יעקב ובה"ט ושיע הרב כתבו טאבאק דרך לשרותו בשכר ולריך לסגרו בחדר או לעשות מחילה לפניו על פסח. ובח"א כלל קכ"ז אות ג' כתב שאין משתמשין בפסקליך טיטין אלא בכתב הכשר שמוזסין עליו שבר. ומקרתו אלא האומנין שמוזסין שמו"ף טאבאק שמוזסין בחוטם שמלחלים אותם

ב"ן

שם באר"ח ס' קס"ד סעי' ג' כ' וז"ל בא"ח כ' בתוך הספירה כשנראה על היד טאבאקא מהחוטם. יש להקל כי בלוחית החוטם לא מלאו כפ"ס שיהי בכלל הטריות נטילה. ומהרי"ל הוסיף זה בדרך חומרא וחסידות:

בא' ב"מ חלק יעקב על אר"ח דף ר' כ' בשם ח"ז שפי' מיקל בלוחית האף וא"ר כ' דלכך נקרא בעל החוטם שפי' מיקל בנטילה זו ובלק"ס ובמאורי אור מיקל כ"כ בנטילה זו ואס אין לו בנדר לקנחו ולקבלו בו ג"כ מותר וינקה ידיו בכותל ובע"ז שם כ' בשם מג"א ס' ל"ג שכתב שא"ל ע"ז ליעול ידיו כי אין שם לוחית ואין מסריח ויש בזה לימוד זכות על המון שתוחזין אלבע בחוטם. ובס' יפה לנג ובח"א תנינא חולקין ע"ז עכ"ל. אה"מ בא"ח תנינא ס' ד' סעי' כ"ב כ' לכ"ע נקיון כפ"ס יש ע"י רוק. ועכ"פ בדרך חסידות נראה לסמוך ע"ז רק דרך חסידות וכו'. והרי המנהג פשיט להקל בלוחית החוטם. וחזי לאיטרופי פס נקיון ברוק וכו'. וכ"כ שם ס' ל"ג. ובמהרי"ח ח"א בשמו: **בב"אד"מ ס' ר"י** סק"ט כתב דעל טאבאקי שמוזסין בחוטם א"ל לברך על

הריח וכ"כ ס' רע"ז בשם הלק"ט ח"א ס' ק"א. וכ"כ בשפי'ת בשם מח"ב שא"ל לברך. וכ"כ בא"ח שם ובטע"ה סעי' רי"ד בשם ח"א. בספר זכרון יהודה כ' שאב"ו הגאון בעל אמרי ח"ש ה"י רג"ל בשפי'ת טאבאקא ולא שאף בנזקק עד כי בריך תחילה על בשמים ברכת בורא מיני בשמים וכיון לפטור שאיפת כל היום עכ"ל. בבה"ט הלכות יו"כ ס' תרי"ב סק"ה כ' ובס' תקל"א כ' בשם הרבה פוסקים דמותר לשאוף טאבאקא ביו"כ וכן בשפי'ת בגדי ישע ס' כ' מתיר ג"כ ש"י דריחא לא הוי כאוכל ושחה. וכ"כ בשפי'ת ס' ר"י בשם מח"ב שמוחר בט"ב ויו"כ. ובסמ"ג בא"ח סק"ד כ' ג"כ דשרי להריח דלא אסר כ"א חמשה ענין וחו לא. ומיהו אותן השורים שניסף טאבאק פס מי טראפין שפירטוש ולחיס הס י"ל דאסור להריח בחוטם. וכ"כ שם במ"ז ס' תרכ"ב סק"ג. ועיין בא"ח ס' תקס"ז סק"ה הד"ן בתענית והיענין הלכות יו"כ ובח"א ס' חס"א תקס"ז חרמ"ז:

בג' ב"ש"ע הרב ס' ז' סעי' י"ד כ'. ובח"א כלל י"ז סעי' י"ג ובבאר יעקב וז"ל מותר לרוק בבהכנים אף שהי' אסור במקדש ובלכד שישפסף ח"כף ברגליו שלא יח' מנולה בניהכ"כ מפני הכבוד. וכ' ח"ר ומחלית השקל ופמ"ג בשבת

זיין נסך ויין נסך אסור בהנאה מדינה עי' ביוד
סי' קכ"ג. וא"כ ראוי ליזהר שלא לשאוף אותו
ומותר להשהותו בניה בפסח עכ"ל. כי בשעת
סי' ד"י סק"ט בשם מחזיק ברכה שכי בשם שער
המלך. ובדרכי תשובה סי' קכ"ג סק"ד בשם שער
המלך סי' א' מסלכות מאכלות אסורות הלכה ג'
שמואל לשאוף טאבאקא הכיקח מן הגוים העפ"י
שיש חשש שמולסין אותו בסתם יינם ע"ש הטעם:

(ב) ב' בא"א מהדו"ח סי' תס"ז סק"י. וכ"כ
בשו"ת דברי חיים חו"ד ח"א אות כ' בסוף.
ועל שא"פ טאבאק בפסח וכו' עפ"י דין אין חומרא
כלל כי הלא כבר בטל קודם הפסח ואין שם חמץ
עליו וגרע מחרכו דמותר בהנאה לכ"ע. וגם כיון
שאין מריחין טעם חמץ כלל ואולי נתן ה"ש חז"ה
קיוהא לזה וכו' מותר אליבא דכ"ע בא"ס נהערב
קודם הפסח וכו' עכ"ל. וכ"כ בערך שי' בשם
עיקרי דינים חלו"ח סי' ח"י שהביא ממור וקליפה
בין לשאוף עשנו או בדרך נחוריו שרי. וגם אביו
הג' החכ"ל החיר. וע"ש משי"ב בשם הכ"מ שמחמיר
ברוך טאבאק ומקיל בשניסוף טאבאק. וכ"כ בשו"ת
מהר"א אסאד בחלו"ח סי' קין ושכ"כ נמי באור
הגנוז על הלכות יין נסך ס"ס קכ"ג להחיר משום
דהוי כחרכו קודם זמנו עכ"ל. ובס"ס מנחה
קטנה מבטל שו"ת אמרי בינה מסיים ובספר בגדי
יו"ט להג' מוהרי"ש קליגר כ' בסופו היתר להרי"ה
ולעלות עשן טאבאק בפסח. וכ"כ במור וקליפה
בשם אביו הח"ל ובס' עיקרי הד"ט ובשו"ת טוב
טעם ודעת סי' קל"א ובס' ד"ח ובשו"ת תפארת
יוסף חלו"ח ובשו"ת חסד לאברהם כולם כי היתר.
ובס' בגדי יו"ט שחק על החוששין לשתיית טאבאק
וכו' ומשי"ב המג"א ודאי הוא ענין אחר שאין אנו
מכריזין בו עכ"ל:

(ג) בש"ע חלו"ח סי' תפ"א בהנה"ט סק"ט כתב
בשם כנה"ג דשתיית טבאק להעלות עשן
בליל פסח אחר הסדר שומר נפשו ירחוק מהם.
וכ"כ בשע"ת סי' תקי"א סק"ה והטעם משום הפגת
טעם מלה. ועי' בס' היעב"ץ. בס' דרכי חיים
כתב שהנהיג בעל ד"ח מלאנו זי"ע אחר אכילת
אפיקומן לא הי' מעשן כלל. בש"ע סי' תקי"ד
בהנה"ט סק"א כי חז"ל השכנה"ג בס' תרי"א אסור
שתיית טאבאק ביו"ט גשום מכבה. והמג"א כתב
לאסור משום מוגמר דאינו שוק לכל נפש (וכ"כ
קרבן נתנאל במ"י גיל"ס פ"ג) אבל בהשנות דרכי

נועם חלו"ח סי' ט' כי דמותר וליכא משום מכבה
ולא משום מוגמר. ובס' תקי"ב כי שהעולם אין
זהרין להבעיר ביו"ט הטבאק בשפופרת חדשה (של
חרס) ולאו שפיר עבדי. וכ"כ במחלי"ה השקל סק"ד
וכי הטעם דלאו מחסס להו. ולחחו"ך הטבאק ביו"ט
איסור גמור הוא ועי' סי' תקי"ד עכ"ל. ועי' בשע"ת
סי' ר"י משי"ב באריכות מזה. ועי' בעבודת הקודש
מורה באמצע סי' רי"ב. ובמטי"א סי' תקל"ט סעי'
א'. ובנזר ישראל במקראי קודש בלקוטי רימ"א
סי' מ' סק"ח. ובחיי"א כלל ל"ה סעי' י"ג. וחוי"ח
סקי"ד וכלל ק"ל סק"ח. וקשי"ע סי' ל"ח סעי' ל"ב.
וארחות חיים סי' תקי"ד. בשם ספר מאורי אור.
ובהנהגות רב"פ. ובזכור לאברהם אות י' ערך יו"ט.
ובחמד משה. וב"ס יששכר. ובשו"ת אשל אברהם
סי' תקי"א. ובשו"ת כתב סופר חלו"ח סי' ס"ו.
ועי' בארחות חיים שם בהנהגות הג' מברעזאן. ועי'
בשו"ת ריב"א חלו"ח סי' י"ז. ובעיקרי הד"ט סימן
כ"ב אות ל"ג בשם מלודות יששכר סי' ה'. ובס'
בינה לעיתים נפ"ד. ובס' שלחן ע"י שי"ט סימן
ג'. ובס' ח"א הנ"ל סי' תקס"ז. ובלקוטי מהרי"ח
ח"ג. וטעמ"מ סעי' תקנ"ד ח"א. ושם בק"א
ובהשמטה שם וס' תרכ"ט. כולם הביאו אסורין
ומחירין ע"ש:

(ד) בד"צ ח"א אות ט' סעי' ב' כי בשם בעל
נועם אלימלך זי"ע מנהג לשאוף טאבאק
ע"י שפופרת הנקרא לילק"א ליב"ך שהוא כדי לחקן
הדי יסודות דלח"מ וכו' יש הדי יסודות הלילק"ע
הוא דומם. והליב"ח הוא לומח. והעלם על הליב"ך
מה שלוקחים בפיו הוא חי. והאדם בעלמו הוא
המדבר הדי יסודות. וכ"כ בספר רחמי האב
סעי' י"א. עוד כ' בשם ההל"ק מהר"ש מבטלו
זי"ע שבימי נעוריו הי' נוהג ג"כ לעלות עשן. פ"א
ראה איך שאלה ניקה את המעלה עשן שקורין
פ"ף ומילא אותו ובעוד שתיקן כל זאת למד הה"ל
הק' הנ"ל דף גמרא ואחר ראותו זאת אמר אם
הכלי הזאת תוכל לבטל אותי מדף גמרא לא תבא
עוד בסי' וכן עשה וכו'. וכמו כן ההל"ק מהרי"מ
טיב מאוהב על בעל ישמח משה זי"ע לא שימש בכלי
זה מעולם עכ"ל. וכ"כ בטע"ה סעי' רט"ו בהשמטה
בשמו:

במע"ה ח"א סעי' רט"ו בהשמטה כתב ח"תא
בספרים בשם תלמודי הבעש"ט שעט
שקורין טאבאק הוא חשוב אלל הלדיקים כקטורת
יש לילולין דקין אשר אי אפשר להעלות אותם ע"י
הקלה

התלמידים בראש השנה והתפללו ואחד מן התלמידים נפל ממנו בתוך התפלה הכלי פס הטאבאקא לארץ והגביה אותו וחזירו ראה זה והתרעם עליו על שהפסיק בתפלתו להגביהו ולשאוף כמנהג. ומרן אלקי הבעש"ט ראה ברוח הקודש שהתרעומת של דריק זה גרם לחזירו שפסקו עליו שימות בלוחו שנה ליל ופלה בעליזות נשמתו למעלה וטען הרבה טענות על זה ולא הועיל. עד שבילל הושענה רבה עלה עוד וטען ולעק ופעל בתפלתו שאם זה המקטרג מפלמו ימלא לו זכות יספור זה. וכנס מרן לבית מדרשו ומלא התלמיד שהתרעם עוסק בחיקוק במשנה תורה. ונטל מרן המוחין ממנו ולא הי' יכול לומר החיקוק בדריקות כראוי ומה הלך אנה ואנה לחשוב ברוממות אל ויחודו ובאיוזה ענינים ונפל זה במחשבתו מפני מה נחגלה בדור האחרון עקב הזה ענין עשב טאבאקא לשאוף ולעשן. ואמר במחשבתו כי יש כמה נשמות יקרות בדור האחרון שא"ל להם שיתלכשו ויתגשמו אלא עיקר תיקונם בדבר דק בריח כטעם אשה ריח ניחוח לה'. ומה באה לו חרטה שלא הי' לו להתרעם על חזירו ששאף טאבאקא בתוך התפלה. כי מי יודע חזיה נשמה ודבר יקר העלה הצדיק הזה ביחודו: ובימים הושענה רבה הי' דרך מרן להשיב לכל שואלו מה שנגזר למעלה ולמטה ומה שהוא הוה בכל העולם כי לפה ברוח קדשו מסוף העולם ועד סופו. והי' בדיחא דעתו מאוד כיום הוש"ר וכל אחד הי' מכין לעצמו חזיה שאלה הן בדרוש הן בגמרא ופוסקים או משאר ענינים ולכלם הי' דרכו להשיב כיום זה ואותו תלמיד הכין לשאל שאלה הנ"ל וכששאל למרן אמר הה"ק מרן אמור אתה א"ל טעמו של דבר. וא"ל מרן אמור יתר הדברים שהיו במחשבתך אז. וסיפר לו הא"ך שמלא זכות בזה על חזירו ואז נחבטל הקיטרוג והגזר מחזירו וכיון שנתבטל סיפר לו מרן כל הענין שגרם על חזירו והזהיר אותו שתמיד ידן לבק זכות להירא שמים ולא יעורר עליו דינא ודיינא ויהי טוב לו וכו' עכ"ל. וכי' בקעיה סעי' רט"ו בהשמטה ככמו:

(ב) ב"ב' ע"ן פרי כ'. ובמדרש פנחס אוח כ"ב. ובלקוטי שושים סעי' ע"ב ובדברי דריקים אות ח' סעי' י"ב בשם ספר גאולה ישראל ובשמירת הנפש וז"ל. דבר גדול שלא לעכוב החתונה מזמן הכתוב בתנאים אפי' יום אחד. כי השידוך הוא כמו בריאת העולם והוא הגליפה וכשמאחרין

אכילה. ועיי' ריח מעלים אותם. ורמז לדבר מעלה עשן כל שהוא פי' עיי' מעלה עשן יכולים להעלות אף כל שהוא פי' גילוף דק. וכי' בספר רחמי האב סעי' י"א ע"ש:

(ב) ב"ב' שיחות לדיקים כתב וז"ל. פעם אחת בשנת קודש היו יושבין החסידים אלל השלחן של ההל"ה"ק מאסטא זי"ע ולקח עושר אחד את השקעטלע שלו להריח טאבאקא וראה חסיד אחד שהי' עני והושיט את ידו ליטול ממנו מעט טאבאקא והעושר הנ"ל סגר את השקעטלע שלו ולא נתן לו ועמד החסיד העני מבוש. אחר זה התחיל להחסיד העני לפלות מזלו למעלה למעלה ולהעשיר הנ"ל בהיפך שנעשה עני ונא לפני ההל"ה"ק ויהי בוכה לפניו וסיפר לו אשר אנשים אומרים בעבור הטאבאקא קיבל העני את מזלו. אמר לו הרבי אם תזדמנו שניכם והוא לא ירצה ליתן לכם תקבלו את המזל בחזרה. ונסע הרבה פעמים עד שזדמנו שניהם על שבת והושיט העני את ידו ליטול מהחסיד שנעשה עושר טאבאקא והעושר הרים את השקעטלע אליו ונתן לו בסגר פנים יפות וסיפר להרבי אמר לו הרבי איני ביכולתי לפזור לכם כי הוחלט הדבר עכ"ל: (ג) אה"מ שמעתי מחסידים שאמרו בשם ההל"ה"ק מהרמ"ל מסאסינ זי"ע שאמר שמסוגל לבוא למדת אהבת ישראל לחלק טאבאקא. עוד שמעתי מחסידים שאמרו בשם ההל"ה"ק מהר"מ מקאסינ בעל חורת חיים ובשם בנו ההל"ה"ק מהרמ"מ מוויזניא בעל נחמ דריק זי"ע שאמרו שמסוגל לפרנסה לחלק טאבאקא. וגם לבוא למדת סכלנות. ובשנת קודש וי"ט מקיימים בזה מלות דרקה:

עוד שמעתי מחסידים שאמרו בשם ההל"ה"ק מהר"ח מלאנו בעל דברי חיים זי"ע שפ"א ראה שא' רצה ליטול טאבאקא מכלי של חזירו וחזירו לא הניח אותו ליקח וא"ל ההל"ה"ק בזה הלשון מצולם לא קיימת מלות נדקה. וההל"ה"ק מסטרעטין זי"ע אמר על אחד שחלק טאבאקא לכל מי שרצה לקבל שיבוא בנקל בעולם העליון להיכל עליון עכ"ל:

(ד) ב"ב' אולר החיים עה"ת בפרשת קדושים על הפסוק ולא תשא עליו חטא ובספר נר הקדש על המשניות באבות פ"ד על המשנה אל מהי דן יחידי מההל"ה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע כתב וז"ל שמעתי מאדוני חמי הרב אלקי הקדוש מו"ה אברהם מרדכי מפינטשיץ שספר לי מגדולת מרן אלקי הבעש"ט ובחור הדברים סיפר שפ"א עמדו

בשעת החופה וכו'. ועי' במס' ברכות דף ל"א
כתום. ועי' בד"ל מנהג אבות ש' סעי' י"ג. חייא
כלל קליז סעי' ב'. תו"ח סק"ח. קשיע סימן
קכ"ג סעי' ב'. מסנה"ש סק"ז וסק"ח. וכחב
בלקוטי מהרי"ח ח"ג כעת המנהג לשבור כלי שלימה
בשעת התנאים וגי' קטרה טעליר ולא קדרה וכן
ראיתי אלל גדולי הדור:

עוד כ' בשם ס' שערי רחמים מהגרי"א שכ' בשם
הגאון ר' חיים מוולוז'ין זללה"ה. וכיכ בטעיה
אות תחק"ע בהשמטה בשם ספר חולדות אהרן
בלקוטים שכ' בשם הבעש"ט זי"ע הטעם למה
בשעת התנאים שוכרין כלי חרס ובשעת נשואין
כלי זכוכית כי א"ל לקרוע התנאים כשם שכלי חרס
אחר שנשבר אין לו תקנה. אך לאחר הנשואין
יכול לפטור ע"י גט דוגמת כלי זכוכית שאעפ"י
שנשבר יש לו תקנה. עוד שם בק"ל סעי' תחקע"ז
כ' בשם השליה שופטים שכ' בשם הרקנט"י דע"כ
תקנו לשבור הכוס בשעת החופה כדי לתת למדת
הדין חלקו כי מי שעולה למעלה ולגדולה אז מתגבר
בו השטן ועולה ומקטרג ח"ו. וזה מאמר רבותינו
ז"ל ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא ועי"כ ועולתה
קפלה פיה עכ"ל:

וכשמאחרין התחונה מקלקלין הנליפה (פי"כ איז שוין
שווער דערנאך זי מאכין חתונה) ובחוד הזמן אין
קפידה. פ"כ טוב יותר שלא לכתוב זמן התחונה
בתנאים. רק כותבין הזמן התחונה תהי' בחוד
שנה או בחוד שנתיים. ועליו"ט טוב לכתוב מתי
שיתרנו הנדדים. ועי' בש"ע אה"ע סי' ב' שלא
יתקוטט פבור ממון המדן שיהי' זיווגו עולה יפה.
במדרש אליהו פ"א לענין מזונות אלל חמיו אחר
הכניאין. ועי' בנה"ש בלקוטים דף רל"ג רל"ד
משיכ בשם ס"ח. ועי' במסכת כתובות דף ק"ח
וק"ט:

אג ב' בס' זכירה. ובס' אלפא ביתא סי' פ'
סעי' ב' בשם ס' חסד לאברהם סוד גדול
וסגולה בשעת החופה שאם החתן נזהר להשים
רגלו הימני על רגל שמאל הכלה ועי"ז ישלום עליה
ותשמע היא לכל דבריו. ואם להיפך שתעשה הכלה
זאת אז תשלום היא עליו:

לד בש"ע א"ח סי' תק"ס סעי' ב' כי כשהחתן
נושא אשה לוקח אפר מקלה ונותן
בראשו במקום הנחת הפילין. וכחב בפמ"ג במ"ז
סק"ד המנהג לשבור קדרה של חרס ככתובת
התנאים. שם הג"ה בשם כל בו נהגו לשבור כוס

הקדמה לענין תפלות ס' י'

בואו א' הא ביחודא שלים בשם כל ישראל. ויהי
נועם וגו'. כי זה הוא מנמתינו כי אז אינו מפרד
מהקדושה:

ג בס' אור נדיקים למהר"ם פאפירש סימן ה'
סעי' א' כי ירגיל עצמו קודם כל ברכות
הנהנין וברכות המלות במקום שמוחר להפסיק לומר
תמיד לשם יחוד וכו'. בשם כל ישראל. ובס"י כ"ד
סעי' ט' כ' בכל המלות המזדמות לאדם יאמר
הריני עושה מלוא זו לקיים מלות עשה. לשם יחוד
וכו'. ובסעי' ק"ט כי כרי שחשרה שכינה במעשיך
תאמר על כל מל' לשם יחוד וכו'. וכיכ בספר
לקוטי שושנים:

ד בעבודת הקודש מורה באמצע סי' א' סעי'
א' כי קודם כל לימוד וכל מלוא
טוב להרהר תשובה ואח"כ יאמר כל ישראל לשם
יחוד וכו'. בשם כל ישראל. ואל תשגיח צמי שמזלול
בזה כמש"כ בס' שמהת הרגל. בנועם אלימלך
בלעטיל קטן סעי' ד' כי בכל הדברים שבעולם הן
במורה

א בס' בראשית קאפ"טל כיכ פסוק י"ג כ'. וילך
לאברהם ויקח את האיל ויעלכו לעולה
תחת בנו. פירשי על כל עבודה שעשה ממנו ה'
מתפלל ואומר. יהי רצון שתהא זו כאלו הוא עשוי
בבני כאלו בני שחט. כאלו דמו זרק. כאלו בני
מופשט. כאלו הוא נקטר ונעשה דשן. במסכת
ברכות פרק ב' משנה א' כ' אם כיון לבו יא'.
ופי' הברטנורא ואין קיימא לן כמאן דאמר מלות
לריכות כוונה שיהא מתכוין ללאת ידי חובתו.
וברמב"ם בפ' המשניות פרק גיהנם כי שכל המלות
שאנו עושים היא רק מפני שליוה הקניה כן עי'
משה רבינו פ"ה:

ב ב' היושיה. וכיכ בס' היעב"ץ. ובשכט מוסר
פ"כ סעי' כ"א. ובמשנת הסידים במס'
כללות המלות. ובס' הזכירות בשמו. ובקב הישר
פמ"ה. קודם התפלה וכן קודם כל מלוא לריכים
לומר. לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה
בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחד שם יוד א' הא

להיות דייבור ובמחשבה ובמעשה. הדיבור הוא שידבר המלוא בפיו. קודם שיעשה יוציאנה בשפתיו בלשון אשר הוא כתובה ואח"כ יאמר. הריני מוכן ומזומן לקיים מלוא פלונית לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל והטעם כ' המקובלים כי כל נשמות של ישראל כלולים זה בזה בגוף אחד על דרך ויחן ישראל בלשון יחיד כדי לזכותם המלוא זו כאלו כ"י קיימו מלוא זו וכו'. ואותן מלוא שא"ל לו לקיימו מ"מ כל התרי"ג מלוא נתקיימו פ"י כלל ישראל. ואם לא נתקיימו בפועל מ"מ נתקיימו במחשבה וכו' וכן כל מלוא שאדם עושה בלוחו אבר שעושה זמין לוחו האבר ויאמר. הריני מזמן אבר זה לעשות בו מלוא זו עד"מ שרואה להניח תפילין יאמר. [הריני מזמן ראשי וזרועי למרכבת התפילין] וכו'. כיון שזמין לוחו האבר לדבר מלוא שורה עליו הקדושה ונדרה ממנו הסטרא אחרת ותיכף יאמר לשם יחוד וכו' ליחדא י"ק בויק בשם כ"י:

(ט) בראשית חבמה שער האהבה פ"ט ברה"מ לניך וכו' כי. יאמר בפיו ויולא בשפתיו. דבר זה לא מלוא זו אני עושה ליחד השכינה עם קודשא בריך הוא וכו'. בספר אות חיים סי' ל"ב סעי' ח' כ' וז"ל כי ב"י וכו' בטו"ז סי' רע"ז סק"א וכ"כ בברכ"י בשם תשובת הרדב"ז. טוב להוליא בשפתיו. והטעם משום שאין הקדושה חלה במחשבה אלא בדיבור שהדיבור עושה רושם גדול. וכ"כ בש"ע אה"ע סי' קל"א סעי' ז' בב"ש בשם הסמ"ג. ובסי' מעין הברכות סוף פיה ברכות. והחיד"א בשמחת הרגל והביאו ג"כ בעקרי הד"ט חלו"ח סי' ב' ס"ק י"ד. וכ"כ בשו"ת סת"ס להג' מהר"ש קליגער ז"ל הלכות תפילין תשובה מ"א. ועי' ברש"י מנחות דף ב' ע"ב ובזכחים דף מ"א ובתוספות זכחים דף ד' ע"ב ורש"י ותוס' בפסחים דף ס"ג ע"ב. ובב"מ דף מ"ג ע"ב. ובבכורות דף כ"ט ע"א. ובגיטין דף כ"ד ע"ב. ועוד בכמה דוכתא דהך מחשבה דקדשים היינו דייבור שיו"א לשפתיו דייקא. וכ"כ בפמ"ג יו"ד סי' ה' במ"ז סק"ז ובמניח ח"ב סי' ל"א אות ב' ובמחנה למלך הלכות פסולי המוקדשין פ"ג הלכה א' כמנהגינו שצריך להוליא בשפתיו הכוונה להמלוא דייקא וכו' עכ"ל:

(י) בהרדמת מעשה אורג על משניות זרעים מההל"ק מקאמארנא ז"ל כתב ראיתי למורי דודי הקדוש רבינו לבי שה"י אומר על כל דבר קטן וגדול. לשם יחוד וכו' בפה מלא אפי'

בחורה הן בתפלה הן במלוא מעשיות ירגיל עצמו לומר בזה הלשון. הריני עושה זאת לשם יחוד וכו' לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו. וירגיל עצמו לומר זאת בתוכיות ופנימיות הלב ובהמך הזמן ירגיש הארה גדולה באמירה זו:

(ה) בנועם אלימלך ב"א אלה הדברים אשר דבר משה וגו' כי הטעם למה שאנו אומרים קודם כל עבודתנו ותפלתנו לשם יחוד וכו' בשם כ"י. הכוונה היות שאין לדיק בארץ וכו'. וא"כ הא"ך יכול להשרות איזה דבר קדושה באבריו כיון שנעשה בהם איזה עבירה ח"ו ונפגם אותו אבר וא"ך יכול להשרות עליו קדושת העבודה ההוא א"ך שהתיקון לזה הוא במה שכולל עצמו עם כללות ישראל וכו'. ואין שטן ואין פגע רע בהם ח"ו עכ"ל:

(ו) בחי"א כלל ס"ח סעי' כ"ה כ'. שומר מלוא לא ידע דבר רע. ר"ל שמחוייב כשיצאה לעשות איזה מלוא שלא יעשה בחפזו ובפתאום רק שישמור וימתין. כמו ואזיו שמר את הדבר. ויחייב בדבר היטב א"ך יעשה וכו'. והוא שיסדו לומר הנו מוכן ומזומן לקיים. ור"ל שכבר אני מוכן ומזומן. והוא הכון לקראת חלקך ישראל. ר"ל שתכוון עצמך מקודם ולא בפתע פתאום וכו'. וכי בתו"ח ס"ק ט"ז. ולריך לומר ג"כ קודם כל מלוא ומלוא לשם יחוד וכו'. כ"כ בשערי התפלה בהקדמה ובשמחת הרגל והיוש"ה ארה"ח וש"א עכ"ל:

(ז) בשער התפלה בהקדמה שו"ת מצעה"ח ספר באר מים חיים וסי' סדורו של שבת כ' מש"כ הג' בעל נודע ביהודא בספרו מעין אמירת לשם יחוד ומסיים שגדול מאוד אמירת לשם יחוד גם הפסוק ויהי נועם. וכ"כ בסי' ברית אבות סי' ז' סעי' ח' בשם ספר שם הגדולים החדש מערכת סי' אות מ' שכי' בשם סי' מעין הברכות על מסי' ברכות ומסיים ומאוד נכון שיסדו לנו המקובלים אמירת לשם יחוד וכו' והבין כי זה אמת לקדמוניו וסתירה לבן דודי הג' ז"ל בסי' גוב"ק סי' ל"ג עכ"ל. ובסי' אור לישראל מהג' מהרז"א מפראג דרוש א' ד' ה' שכי' שלוח כיוונו מרי דרזין לומר קודם עשיית כל מלוא לשם יחוד וכו' ע"ש ויש על ספר זה הסכמה ממרן הוב"י ז"ל ונראה שחזר מדבריו בזה. וכ"כ השלה"ק גה' פסח שגם בכל ימות השנה בכל מלוא יאמר לשם יחוד וכו' עכ"ל ברא"ב:

(ח) בברש"ל"ה עניני המלות כ'. כל מלוא לריך

יחספסו הסט"א ונעשה מקודש חול. לזה אמר שצושה רק לשם יחוד וכו' ולא זולת רצונו לומר אם ח"ו יתערב בו כוונה שלא לשמים או לא יחי' מלוא כלל וק"ל מלוא נריכות כוונה ואפי' למאן דאמר לא בעי כוונה אם נתכוון בפירוש שלא ללכת לא חשיב מלוא ואז אם כוונתו לשמים הרי הוא עושה יחוד וכו'. אבל אם יסתר במסתרים כוונה זרה לא חשיב מלוא ואין להם מה לחטוף עכ"ל. וכיכ בס' עזי חיים פי פקודי בשם תפלה למשה על הפסוק רחש לבי דבר טוב וגו' כמיש בס' רב טוב. ועי' עוד בס' עצי חיים מההנה"ק אדמו"ר מסינפט זולקלעה"ה בחלק ב' פי בא דף י"ח מש"כ בשם הנובי" וצ"ס שער התפלה ומה שהוא כ' על זה באריכות מגמרות ומזוה"ק ושל"ה ב"ש נוחלין ומס' מאורי אור וספר אור לישירים ומסיים דל"ל בכל המלות לשם יחוד וכו' דמלות נריכות כוונה וגם כדי שלא יחספו הסט"א המלות חיו עכ"ל. ועי' לעיל ס' זה סעי' ז'. ועיין בלקוטי מהרי"ח ח"א מש"כ בשם כסא מלך ושלמה"ק ופי' מאור פייס:

(יד) בס' קדושת יו"ט מההנה"ק אדמו"ר מסינפט זולקלעה"ה דף מ"ח כתב בשם המפורשים ובראשם השל"ה דידוע דכל אדם לריך לקיים כל התרי"ג מלות. והא"ך אפשר זאת דכמה מהמלות דאינם שייכים באדם זה כגון מלות כהונה ועבודה וכו'. ונשנו בזה כמה חירולים ואחד מהם יען דכל אחד מישראל המקיים המלות אומר בשם כל ישראל. ונחשב קיום מלוא זו של אדם זה כאלו כ"י עשו אותה מליה. ושפיר יכול להיות שיהי' כל אדם קיים תרי"ג מלות. וכבר פירשו בזה הנמרח שבת במעשה דהאי גר שבא להתגיי' על מנת שילמדנו כל התורה על רגל אחד שלא יצטרך לבוא בגלגול. וחמר לו הלל כל מה דסני לך. לחברך לא תעב"ד. ר"ל ע"י אחדות עם כל אחד מישראל יכול לבוא לידי קיום כל התורה וכו'. ועי' לעיל ס' ד' סעי' מ"ו:

(טו) ב' היושיה שער האשמורת פ"ח ט'. וכיכ בנהו"ש קודם סדר הגדה יזהר לומר לפני כל דבר לשם יחוד וכו' בשם כי ויהי נועם וגו'. והסיקר שיכוין שבכל דבר הוא עושה נחת רוח לבוראו יתביש. ויעשה כל דבר בשמחה ורחמלא לבא בעי. מש"כ בספרים לומר ויהי נועם בכל פעם. הוא מזוה"ק פי יתרו דף ל"ג וז"ל. ומעשה ידיג' כוונה עלינו. מאי כוונה עלינו כוונה ואח"כ תקורין

אפי' מעט מים ששחה וכו'. ובמס' חלה פ"ג כ' שאמירה זו יש לה מקור טהור בדגרי רז"ל. וכיכ בטעמים סעי' ט' בהשמטה בשמו. בס' זרע קודש פי' וישב כי כשבאין לבקש אותו יהבך שמו בחפלה ואומרים לשם יחוד וכו' בשם כ"י ע"ז תפלתו נשמעת הגם שאינו לדיק כל כך לילך בדרך התורה תמיד נחשב לו כאלו קיים. ובזוה"ק פ' חזריע דף י"א כי א"ר אלעזר בכל פודדיו דבר נש ליבעי לי' דלהוון כלו לשמא קדישא לאדכרא בפימיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עבד דכלא הוא לפולחניה ולא ישרוי עלוי סטרא אחרא בגין דאינין זמינין תדיר לגבי בני נשא ויכילו לאשראה על ההוא פבודתא. וכיכ בטעמ"מ שם:

(יא) בבסא מלך בהקדמה דף ג' כ' בין בקיש בין בללותא בין בזמירות בכל עסק התורה. בכל זמן שיהי' אנו אומרים לשם יחוד שיתייחדו ע"י ההוא טמיר ונעלם שהוא אין הוף ברוך הוא השורה וחונה בחוכה שהוא נשמת כל הנשמות. ולשם זה היחוד אנו לומדים זה הלימוד או ק"ש. או תפלה זו וכו'. בשם כ"י. כוונתם שזה הלימוד או המלות שאני עושה ביחוד. תהי' כאלו עשו אותה כל ישראל וזכיתא דרבים עדיף לייחד קודשא בריך הוא ושכינתו שיתרלה לנו ההוא טמיר ונעלם וכו'. במדרש פנחס דף ט' כתב כל תפלה שאינו מתפלל בשם כל ישראל אינה תפלה: (יב) בס' רב טוב מההנה"ק בעל ייטב לב מסינפט בפ' מטות כי טעם למה שאומרים קודם כל מלוא הנני מוכן ומזומן לקיים מלוא פלונית וכו'. כי הקב"ה אינו מבקש מאדם רק מה שבכחו לעשות. בכל מלות ה' קיי"מ"ל אונס רחמנא פטרי' ואינו חייב רק כמה שידו משגת לעשותו אלא שדרכו של יאה"ר למלוא עלילה לבני אדם להראות כי רחוק ממנו הדבר וקשה עליו לעשותו והוא כהלל אונס דפטור אבל כשאומר הריני מוכן ומזומן וכו' הרי הודה שהוא מוכן לכך ממילא לא יוכל יאה"ר לעכבו מזה כי הרי כיון שהוא מוכן ויכול לעשותו הוא מלווה עליו מאת הקב"ה ומושבע ועומד מהר סיני לעשותו או בעיני לית שלא לעשותו ואפי' קל שבקלים עונש השבועה חמור עליו לבלי לעבור על שום שבועה או נדר וכדומה. זה טעמו של דבר שאומרי' הריני מוכן וכו':

(יג) שם בדה"מ עוד יש לפרש כי וז"ל בספר אור לישירים כי שהכוונה באמרו לשם יחוד וכו'. דהנה אם עושה מלוא לשם שמים יש לחוש שלא

י"ד עד ספ"י כיט משיכ שם צענין זה :
 (כ) ב"ב' צרית אבות סי' ז' כי צסס ספר תכלת
 מרדכי פי' צמדנר שכי צסס הג' ר' שלמה
 קליגער . וכיכ צמחזורים אלל לשם יחוד שאומרים
 קודם צרוך שאמר וכו' . צסס סי' כצוד יו"ט הטעם
 מפני מה אומרים התפלה לשם יחוד וכו' קודם
 פסקי דומרה וקודם כל מלוה על פי משל . דרך
 העולם הוא כשסומר נוסע עם סחורה מעיר לעיר
 החק והמשפט מאת שוטרי המלך ששואלים אותו מי
 הוא זה ומאיזה מקום הוא אם יש לו מכתבים
 להראות על תמימותו וישרתו . אבל אם אחד נוסע
 בשליחות המלך אודות דבר שמושלי המלך ומנהלי
 המדינה שולחים אותו . לאיש הזה צודאי לא יעמוד
 שום אדם כנגדו מלעכוב אותו אפילו רגע אחד
 לשאול אותו כלום . כך אנו אומרים לשם יחוד וכו'
 שהתפלה הוא למלך מלכי המלכים הקב"ה ואל יעכב
 שום מקטרג תפלתינו רק יעלה למעלה עד כסא
 הכבוד . וזה שכי (תי' קי' מיה) רחש לצי דבר טוב .
 ואם ירא ממדה"ד שלא יקטרג . אומר אנו מעשה
 למלך עכ"ל :

(כא) ב' ב'ס' חו"ל ממחרס פאפירש דף ל"ג . וכ"כ
 בסי' דצס לפי מהחידא מערכת ה' אות כ"ג
 לא יזכור את השם באותיותיו אלא בהפסק כזה
 יוד אי הא ואו אי הא . דכיון דמפסיק בין האותיות
 שרי . וכיכ צוכליא אות א' צסס הארז"ל . ובקשליה
 וסי' ר"ק ובסי' מגן אבות על פרקי אבות פ"א מ"ג .
 ובתו"ח כלל ה' סי' מיד § ובשי"ע הארז"ל כיונת
 תית ספ"י ד' . ובסי' נגמ"ל . ובלקוטי תורה
 מהארז"ל צטעמי המלות סוף פ' שמות . ובלקוטי
 לבי החדש דף ח' צסס כוונת הארז"ל . ועי"ל סי'
 ג' ספ"י כיה כיו :

(כב) ב' הגסיק מוהר"ס מלובלין בתשו' סי' ג' צסס
 זקנו הג' המקובל שקריאת השם הנכבד
 והנורא בקריאת נקידותיו המקובל בסיני מפי
 הגבורה וכו' לקרות האלף בשו"א הדלת בחולים
 היין צקמ"ץ והיו"ד צלי ניקוד . וכן הוא מקובל
 מפי הנביאים ע"ה . וכן הוא צתקונים וכו' . כ"כ
 צנהו"ש צסמו ובסס היענין . וכ"כ צפמ"צ צחש
 סי' ה' צסס תשו' מהר"ס הכיל ובתשו' מהר"ר
 שצתי סופר כ' צסמו לקרות אלף צחטיף פתיח
 דלת בחולים ויין צקמ"ץ ושכיכ צעל ע"מ ושלח"ק
 וברכת הזבח . וכיכ היענין קודם ברכת על כ"י .
 ומחלית השקל . ובשו"ת נודע ציהודא סימן צ' .
 ובחי"א כלל ה' אות כיו . וכ"כ צספר דרך משה
 ליום

תקונין לעילא כדקא יאות . פלינו חפ"ג דלית חן
 ידעין לשוואה רעותא אלא עובדא צלחוד . ומעשה
 ידינו כוונתו להבוא דרגא דאלטרך לאתקנא ע"כ .
 ועיכ חסידים הראשונים זה דרכם להקדים צכל
 מעשה עבודתם הקודש לצטא צשפתים . ולומר
 המקרא קודם הלן . וכיכ צאגרא דפרקא אית
 קע"ח ומסיים מכאן מודעא רבא שיאמר האדם
 קודם כל מלוה מעשיות ויהי נועם וגו' . ואז אפי'
 אינו מכיין כוונה הראוי . השי"ת כיון מעשיו
 שיתקנו התיקון הראוי צצבהי מרומים וכו' . ובאלף
 המגן סי' רי"ט סי' כ"ה כי צסס פרי החיים על
 אבות שצריך האדם קודם האפלה לקשר עצמו עם
 כללות ישראל ובפ"ט עם אותן המכוונים כוונת התפלה :
 (צו) בהונצורים כתב יושר כתב ואפי' לא יכוין
 כוונות המקוה רק שיאמר פסוק
 ויהי נועם וגו' קודם הטבילה דיו . כי כתוב שזה
 צריך לומר קודם כל עובדא וזה תפלת משה רבינו
 ע"ה ודוד המלך ע"ה . ומעשה ידינו כוונה עלינו
 אף שאין אנו יכולים לכוון :

(יז) בש"ע חו"ח סי' מ"ו ספ"י ט' כ' . לא יקרא
 פסוקים קודם ברכת התורה אטפי'
 שהוא אומרם דרך תחנונים . וי"א שאין לחוש כיון
 שאינו אומרם אלא דרך תחנונים . ונכון לחוש
 לסברא ראשונה . הגיה אבל המנהג כצברי אחרונה
 וכו' . וכי מציא סי' ט"ו ובלבוש כ' סי' תקפ"א
 לדין שאומרים ברכת התורה מיד אחר אי אסור
 לומר פסוקים קודם ברכת התורה . וצדה"ח כתב
 מהרהר צד"ת ח"ל לצרך צה"ת אבל הכותב דית
 לעצמו דרך למידו חייב לצרך :

(יח) בעבודת הקודש מורה באצבע סי' צ' ספ"י
 כיט כ' . וכיכ קשר גדול סימן ה'
 ספ"י כ"ט . יזהר מאוד שלא יאמר שום פסוק אפי'
 דרך תחינה קודם צה"ת והגס צצקל"ת קהלות נתפשט
 המנהג צפרסיא לומר כמה פסוקים ואח"כ מצרכין
 הצרכות לא שפיר עבדי . שם ספ"י ל"כ' והנוהגים
 קודם כל מלוה לומר פסוק ויהי נועם וגו' לא
 יאמרוהו קודם צה"ת צרכ"י :

(יט) בתו"ח כלל ה' ספ"י כ' אבל דרך צצח והודי'
 או דרך תחינה ובקשה כגון יהי רצון
 מלפניך ה"א ואי"א וכיוצא בו מותר להזכיר השם
 כן משמע ממציא סי' קפ"ח ס"ק י"א ופמ"צ שם .
 וטו"ז סי' תרכ"א ובפמ"צ צפתיחה להלכות צרכות .
 וכיכ להדיא החו"ד ציו"ד סי' קי' צעניני ספק
 ספיקא סקיכ עכ"ל . ועי' לעיל סי' ג' מן ספ"י

(כד) בש"ע הארז"ל הלכות נפיי סעי' ל' כתב .
וכ"כ בס' חומ"ל. וכללי אורות וחתחנן
בשם הרמ"ז . ובארחות חיים בשם ס' מאורי אור
שנקודותיו של שם אדני הם בנימטריא בין שהוא
במלכות בתי אדני . אהימ חשבון של הנקידות
שעולה שם ב"ן כך הוא . השכיח הוא שני יודין
עולה עשרים. הפתיח הוא ואו עולה ששה. והחולם
הוא י' עולה עשרה . והקמץ הוא י"ו עולה ששה
עשר . ס"ה עולה בנימטריא שם ב"ן וק"ל :

(כה) אד"מ הנה הבחתי מספרים הקדושים הניל
מליק כמה גדול אמירת לשם יחוד
וכו' קודם התפלה וקודם כל מלה . ע"כ לקטתי
ואספתי לשם יחוד ותפלות יקרות ונכבדות עד מקיס
שידי מגעת . ואל יאשימני הקורא שהבחי על דבר
אחד כמה נוסחאות והם קרובין לסגנון אחד וכוודאי
אין לריכים לומר כולם . אמנם ידעתי שאין ביד
ובחתי להכריע ע"כ ערכתי כולם והבחר יבחר :

ליום כיג ומס"ס ולא כמו שיש מהמונים שקורין
הדלית פס שכיח וכוודאי אין מן השם הוא זה .
אהימ וכן שמעתי שאמר כך אדמויר מסיגט ז"ע :
(כג) וב"כ בשירת משה לוואת החתים סעי' ג' ו"ל
להזכיר גדולים וקטנים להיות נזכרים
בקריאת השם הנכבד והנורא הוי"ה ביה להזכירו
במבטא כראוי להדגיש החולם על הדלת וכל ברכה
שחין בה שם ומלכות אינה ברכה כמחז"ל . והנותן
דעתו לכך ימלא כי רב המכשול ר"ל ע"כ לריכים
ליזכר בזה עכ"ל . וכיכ בלוואות הגה"ק מהויר
יהודה גריוו אביד דקיך באקמאר בעהמיה ספר
שבת מיהודא על החורה עוללות יהודא על תהלים .
וכ"כ במסגרת השלחן סי' ו' סקינ בשם (זכרון
יהודא שו"ת) ס' ארץ חמדה . ובס' ישועות ישראל
בדיני ביה וביש ואמן סעי' ד' . ובלקוטי שושנים
חיה סעי' כ"ח כתב שאמר הדלית בחולים דוקא
ודלא כאותן שחוטטים הדלית ונראה כאלו אומרים
אותה בשו"א או כמלופין :

סימן י"א. סדר היום עניני תפלות ובקשות.

מלכו ופניו ויאמר ראשו בתם פו חווצותיו תלת"ל
שחורות בעורב . (גם יבין כי הוא מורס על
קדושה עליונה כי כללם האלהים עשה את האדם .
גם לריך לרחון משום הכון לקראת אלהיך ישראל .
וכשרוחן את עיניו יאמר) עיניו ביונים על אפיך
מים רוחצות בחלב יושבות על מצאת . (כשרוחן
לחיו יאמר) להיו בערונת הכושם מגדלות
מרקחים . (וכשרוחן שפתותיו יאמר) שפתותיו
שושנים נוספות סור עובר . (וכשרוחן פיו יאמר)
מעיו עשת שן מעולפת ספירים . (וכשמנגנ פניו
יאמר) ופניהם פני אדם ופני ארי אל הימין
דארבעתן . (וכזה יכ"י דכרו כשמעין ומוראו יהיה
מוטלת על כל ברי' וימלא חן בעיני כל רואיו .
וכשמשים מנעליו כרגליו יאמר) שוקיו עמודי שש .
(לבוש מלבושו יאמר) בגדי ישע ירבישני . (וכיכ
בס' ר' קאפיל . ובס' ר' שנת . וכיפנין .
וקסל"ה . ונהו"ש . ובשנת מוסר פל"א . ובסידור
תפלה ישרה בשם הארז"ל . ובלקוטי מהרי"ח חיה)
(ב) [בס' דרך משה הנספח לס' הנן יוס י"א כי
יאמר בפה מלא] הריני עושה זאת
דהבניע ליצור הרע להיות עבד ליצור טוב [וזוה
שאמרו לעולם ירגיו אדם יור קוץ על יור הרע ,

(א) בש"ע אר"ח סי' ד' במגיל סיק כיכ כי בשם
סדר היום תיכף בקימו ממשתחו יאמר
מודה אני וכו' . אעפ"י שאין ידיו נקיות כיון שאין
בזה לא שם ולא כינוי . וכ"כ בש"ע הרב ופמינ
וחי"א וקס"ט ותו"ח ומס"ס וי"א שאם ידיו מטונפות
לא יאמר בפה מודה אני וכו' רק שיהיה נוסח
זה במחשבתו . יענ"ן ענוהיק קסליה . וכ"כ
במהרי"ח . ובחלק יעקב בשם עמודי השלחן כמשיכ
בשם היענין . וכי בשעית וי"א שיפסוק מעט בין
תיבת בחמלה לתיבת רבה :

שם סעי' ג' בעטרת זקנים כי בשם הארז"ל .
וכיכ בבאה"ט סקי כשנותן מים על יד ימינו
יאמר בכל פעם יד הגדולה . ויבין הסדר . (וכשנותן
מים על יד שמאלו יאמר בכל פעם יד החזקה .
ויבין גבורה . (וכשמשפסץ בידים יחד יאמר גיפ)
יד הרמה . ויבין תפארת . (וכספר אגרא דפרקא
אות קמ"ח כ' שכשפסץ פעם הג' על יד ימין
יאמר גיפ) יד הגדולה (וכשפסץ פעם הג' על יד
השמאלה יאמר גיפ) יד החזקה (כשמשפסץ הידים
יחד יאמר גיפ) יד הרמה . (ואח"כ ימלא ידיו במים
לרחון את פניו ויאמר) ידיו גלילי זהב סמולאיים
בתרשיש (ויבין בריה שהם מינ , ואח"כ ירחון

יֵד אִי הָא וְאִי הָא יִהְיֶה בּוֹנֵתוֹ הִיָּה
הוּא וְיִהְיֶה . וּבִמְרִיאָתוֹ אֲדֹנָי שְׁהוּא אֲדוֹן הַבֵּל .
וּבְשִׁאֲזֹכִיר שֵׁם אֱלֹהִים שְׁהוּא תִּקְוָה וּבְעַל הַיְּבוּלָת
וּבְעַל הַבּוֹחֹת כּוֹלֵם עֵלִית הַעִילּוֹת וּסְבַת הַסִּיבּוֹת;
(ה) [בְּהוֹנִמְרִים נִרְכּוֹת וְהוֹלָאוֹת כֹּתֵב נֶסֶם כֶּסֶל
לְמַרְי יוֹסֵף לומר זֶה קוֹדֵם נִרְכַּת
לְעֶסֶק נִדְנְרִי מוֹרֶה] הַרְיִי מוֹבֵן וּמוֹמֵן לְקִיָּים
מִצּוֹת עֲשֵׂה דֹאֲרִיתָא שְׁצוּנִי הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ
לְבִרְךְ בְּרַכַּת הַתּוֹרָה וּבּוֹנֵתִי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרִי וּבּוֹרָאִי יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ וּלְתַכֵּן שׁוֹרֵשׁ מִצְוֶה זֶה
בְּמִקּוֹם עֲלִיוֹן . לְשֵׁם יִחּוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
וּשְׂכִינְתִּיה בְּדַחֲלִיו וּרְחִימִי וּרְחִימִי וְדַחֲלִיו לְיִחְדָּא
שֵׁם יוֹד אִי הָא וְאִי הָא בִּיחּוּדָא שְׁלִים עַל יְדֵי
הַהוּא טְמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם בֵּל יִשְׂרָאֵל :

(ו) [בְּשַׁעֲרֵי לִוְיָן כִּי סִדֵּר מַסְרִית מַסְחָרִיזִיל וְכוּ'
שִׁיחֲמַר זֹאת הַתַּפְלָה כְּכוֹנֶה גְדוּלָה
וּכְתוּבוֹ בְּסִפְרִים שִׁיחֲמַר זֶה לְאַחַר נִרְכַּת הַתּוֹרָה] :
אֵל אֱלֹהֵי הַרְחוּת שְׁלִיט בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים תֵּן
בִּי כַח לְעִבּוּדֶתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ וּלְתוֹרַתְךָ . שִׁימּוּם בִּי
מִקְרָא שְׂכָתוֹב בְּבֵל עַת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְבָנִים וְשִׁמֵּן
עַל רֹאשְׁךָ אֵל יִהְיֶה וְאִהְיֶה כְּלִי מוֹבֵן לְכַבֵּל נֶפֶשׁ
רוּחַ וְנִשְׁמָה אֲשֶׁר נִפְחַת בִּי כְּדִי שֶׁאֲחֻזּוֹר לְעִתִּיד
לְמִקּוֹר שֶׁחֲצַבְתָּ נֶפֶשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי מִשֵּׁם . שְׁלֵא
אֲכַלֵּם בְּעוֹלָם הוּא וְלֹא אֲבוּשׁ לְעוֹלָם הַבָּא .
וְלַחַיּוֹת מוֹבֵן וּמוֹמֵן מֵאוֹתָם הַנוֹחָלִים לַחַיּוֹת בְּנוֹעַם
הָיָה וְלִבְקֶר בְּהִיבְלִיו בּוֹלִיו אֵימֶר בְּבוֹד אֲמֵן :

(יֵשׁ נוֹטֵגִין לומר תוֹיִם אֵלֶּה אֵלֶּה וְכוּ') :

(ז) [ב' נְסִי' הַשְּׁלֵהִיק נֶסֶם הַמְקוֹנְלִים . וְכִיכ נְסִי'
זְכִירָה . וְקִשְׁלָה דֶּף לִיט . וְנֶסֶם ע' ר' אֲלִיעֶזֶר
הַקָּטָן סִימָן אִי סַעִי ה' . וְנֶסֶם ה' . וְנֶסֶם תַּפְלָה
יִשְׂרָאֵל אֵלֶּה קִדּוּשׁ לְכֹהֵן נֶסֶם הַחֲרִיזִיל . וְנֶסֶם מוֹר
לְדִיקִים סִי אִי סַעִי אִי . וְנֶסֶם בֹּאֵר יַעֲקֹב נֶסֶם
וְנֶסֶם חֻקֵּי חַיִּים . וְכֹלֶלֶף הַמִּגֵּן הַנֶּסֶם לְמַטִּיא
סִי תְּרִיג סַקִּיָּה . וְכֹלֶלֶף מַסְרִיתָא נֶסֶם קִשְׁלָה
שְׁכ' נֶסֶם רֶכֶב אֲלִיָּהוּ . סְגוּלָה לְהִינָלֵל כֹּל הַיּוֹם
מִהַסְטָא . וְסְגוּלָה לְהַחֲנֹךְ עַל הַיֶּלֶד . וְסְגוּלָה
שְׁלֵא יִשְׁכַּח שְׁמוֹ נֶסֶם הַדִּין . יִשְׁלַב אֲמוּתוֹת נֶסֶם
עַם אֲמוּתוֹת שְׁמוֹ . דַּהֲיִינוּ שִׁלְיִיר נֶמְחַשְׁכְּתוֹ אֲמוֹת
לְאַחַד מֵאֲמוּתוֹת שְׁמוֹ . וְאַחֲרֵיכ אֲמוֹת אֶחָד מֵאֲמוּתוֹת

נֶסֶם

כִּי נֶקְשָׁלִים . וְכִיכ נְסִי' קִשְׁלָה שְׁלֵמָה . וְכֹלֶלֶף
מַסְרִיתָא נֶסֶם קִשְׁלָה שְׁקוֹדֵם שְׁלֹנֶס הַטְּלִית קָטָן
יִחֲמַר] הַרְיִי מוֹמֵן אֶת גּוֹפִי לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁי
דְּמִצְוָה . [נְסִי' הַנֶּסֶם טוֹבוֹת כִּי וְכִיכ נְסִי' זְכִירָה .
וְכִיכ הַסְגוּלוֹת . וְכֹלֶלֶף מַסְרִיתָא . סְגוּלָה שְׁלֵא
יִכְלֹז הַשִּׁינִים . כְּשִׁירְחָן כְּבוֹקֵר יִקְנֶה סִי בְּחֹלֶס
הַסְמוֹךְ לְאֲגוּל מִימִין . וְכִיכ בְּחֹלֶס הַסְמוֹךְ לְאֲגוּל
מִשְׁמָחַל וְלֹא בְּשִׁחַר אֲלִכְסוּהָ שְׁזֶה סְגוּלָה לְכַחַב
הַשִּׁינִים . סְגוּלָה לְשִׁמְיָה טוֹבָה יִרְחֵן כְּבוֹקֵר בְּחֹלֶס
בְּחֹלֶס קִמְלָה . וְכִיכ בִּיד שְׁמָחַל . וְכֹלֶלֶף אֲמָה
יִרְחֵן הַעִין עִכִּיל . וְכִיכ מַהֲלֵהִיק מַסְרִים ט' כ' כ'
נֶסֶם יִשְׁמָה מִשֵּׁה מֵאוֹהֶעַל זִיַּע כֹּתֵב שִׁירְחָן בְּחֹלֶס
קִמְלָה הַשִּׁינִים . וְכִיכ יִתֵּן הַחֹלֶס בְּחֹלֶס וְכִיכ נְסִי' כִּי
וְכִיכ לְרִאִיהָ עִכִּיל . וְכִיכ נְסִי' לְקַט יוֹשֶׁר שְׁכִיכ נְסִי'
סוֹד אֲרָחִי וְכִי שֵׁם טַעַם] :

(ג) [בְּשִׁלְהִיָּה שְׁעַר הַאֲמוּתוֹת כִּי שְׁתִּיכָף כְּשִׁירְחָן
יִחֲשׁוֹב כְּבוֹרָא עוֹלָם יִתֵּם נֶמְחַשְׁכָּה
דְּבִיקָה כִּי הוּא יִחִיד וּמִיּוּחַד וְיַעֲזוֹר בְּלֹא אֲהַנְתּוֹ
וְיִרְאֵתוֹ יִתֵּם . וְכִיכ קִשְׁלָה שְׁלֵמָה כִּי קוֹדֵם שִׁיחֲמִיל
נִרְכַּת הַתּוֹרָה יִחֲמַר] הַרְיִי מוֹבֵן וּמוֹמֵן לְשִׁבְחָה
אֶת בּוֹרָאִי שְׁהוּא אֶחָד יִחִיד וּמִיּוּחַד כִּי הוּא רַב
וְשִׁלְיִט וְעִקְרָא דְּבֵל עֲלִמִין וְכֵל הַעוֹלָמוֹת הֵן עוֹלָם
הַגְּלִגְלִים הֵן עוֹלָם הַמַּלְאָכִים הֵן עוֹלָם הַבְּשָׂא .
וְכֹלֶם כְּנִגַּד יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ כְּנִגַּד תְּרַדֵּל כִּי הוּא
עֵלִית הַעִילּוֹת וּסִיבַת בֵּל הַסִּיבּוֹת :

(ד) [בְּשִׁי"ע אֲמוּת סִי ה' סַעִי אִי כֹתֵב . יִכּוּין
נֶסֶם טוֹבוֹת פִּירוֹשׁ הַמְלּוֹת . כְּשִׁיזְכִיר הַשֵּׁם
יִכּוּין . סִי קְרִיחָתוֹ בְּדַחֲנוֹת . שְׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל .
וְכִיכ נֶמְחַשְׁכָּה בְּיִיד הִיָּה שְׁהוּא הִיָּה טוֹב וְיִהְיֶה .
וְכִיכִירוֹ כֵּס אֲלִקִּים יִכּוּין שְׁהוּא חִקִּיף וְכֵסֶל הִיכּוֹלָת
וְכֵסֶל הַכּוֹחוֹת כּוֹלֵם פִּי"ש . וּמַפְסִי שְׁחִין בִּיכּוֹלָת לְכוּין
אֵלֶּל כֹּל שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים הַכּוֹנֵנוֹת הַהִקֵּין הַכֹּלֶס"ק
מְכּוּטֶשׁאֲטֵס זִיַּע וְכ' נְסִי' תַּפְלָה לְדוֹד וְכִסְדוֹר דַּעַת
קְדוּשִׁים לומר זֶה הַתַּפְלָה כְּבוֹקֵר קוֹדֵם נִרְכַּת הַתּוֹרָה
זֶה לְשׁוֹנוֹ] הַרְיִי מוֹבֵן מַעֲתָה עַל בֵּל פֶּרֶט וּפֶרֶט
מִמַּעֲשֵׁי וּדְבוּרֵי וּמַחֲשַׁבּוֹתֵי שֶׁל בֵּל הַיּוֹם עַד לְמַחֲרָה
בְּשַׁעֲת הַזֹּאת . לְשֵׁם יִחּוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
וּשְׂכִינְתִּיה בְּשֵׁם בֵּל יִשְׂרָאֵל לְהַבְרִיעַ אֶת עַצְמִי
וְאֶת בֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת .
וְהַרְיִי מוֹבֵן מַעֲתָה עַד לְמַחֲרָה בַּעֲת הַזֹּאת בְּבֵל
פֶּרֶט שֶׁאֲזֹכִיר שֵׁם הַיּוֹיָה הַקְּדוּשָׁה שְׁהוּא בְּהִיבְלִיו

וכיכ החרדים פיו נשם פרקי ר' עקיבא
ובחל' ס' ח' נשם מדרש הנעלם. ונענוה הקודש
לפורן שמיר ס' ג' נשם. וכפי תפלה ישרה
נשם. וכפי בחר יעקב נשם חוקי חיים. וכלקוטי
מהרי"ח נשם היפנ' לומר זה בידים נקיות]

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהא
(יח' שיש) לבי נכון ומבור בירי שלא אשבחך
ולא אבטיחך: [נסיח סעי' תקינ' כח' יהא ארס
רגיל לומר] יהי רצון מלפניך שלא נחטא לך
ולבריותיך ושלא יחטאו לך בריותיך ושלא
יחטאו בני. ומחה בעב ובענן חטאתינו למען
שמך הגדול. (ועי' באזולאי שם. וכיכ נסי' אור
זרוע דרך מצוה התפלה סעי' פיג נשמו):

(יב) [בס' דרך פקודיך כ'. ונעטיח נקיח דף
כ' נשמו וזיל קבלתי מרבותי שמהני
מקורת מודעה קודם העבודה אפילו בינו לבין עלמו
יאמר לפני בוראו]. רבונו של עולם נלוי וידוע
לפניך שרצוני לעשות רצונך דייקא. ובאפשר
באמצע העבוד יסתני יצרי הרע ויפול במחשבתי
איזה מחשבה אחרת לעבוד העבודה באיזה פנוי
הנני מבטל אותה המחשבה והרהור וריעותא
דלבא. כי רצוני באמת עצור בעצמותי ודבוק
במחשבותי לעבוד עבודה שלימה בלתי לה'
לברדו:

(יג) [בעבודת הקודש לפורן שמיר כח'. וכיכ
כלקוטי לבי החדש לומר תפלה בכל
יום כדי לקבל עליו עול מלכות שמים ועול תורה
ומצות וכי' שם תפלה באריכות טיש. וכסף אחת
סעי' ח' כ'. ומי שאיחר לקום ואין לו שעות
להתפלל התפלה הכוללת שכתב בלפורן שמיר יאמר
זו דרך קלרה]:

שש יחוד וכו'. בבי: הריני מקבל עלי עול
אלהותי יתברך ויראתו ואהבתו. והנני עבד
דהשם יתברך. והריני מקבל עלי לקיים מצות
עשה של ואהבת לרעך כמוך. ולאהוב את כל
אדם מישראל כנפשי. והריני מוכן להקיים מצות
תלמוד תורה ומצות ציצית (כחול ותפילין) והריני
מוכן לקיים מצות קריאת שמע ותפלת שחרית
(וכיוס שאומרים כלל או מוסף אומרים: וקריאת
הלל ותפלת מוסף) הם והמצות הגלויות ותכליתות
נשם

נשמה. כגון מי ששמו] מאיר יצייר אותיות
גנאשימריה [ואם שמו ה' אותיות או יותר
או נפסס כדי ילך כל אותיות הנשארים כזה]
מי ששמו משולם יצרה מנישומלמיה [אותיות
ל"מ נעמלע קודם אות ה'. והטעם כי שם הוי"ה
עולה במספר קטן י"ז וגם תיבת נשמה עולה ג"כ
במספר קטן י"ז כמנין טויב. אמנם שטין עולה
במספר קטן י"ז פ"כ כל הקודם זכה וכו'. ובמספר
קטן נחשב כל האלפ"א כח"א חשי העשירות והמאות
כולם הם לאחדים בדרך. וכי באלף המגן שם
שכנת ילכ שמו קודם לאותיות נשמה ובחול
אותיות נשמה קודם לאותיות שמו]:

(ט) [בהש"ה דיני נטי' כ'. וכיכ נסי' זכירה
והיפנ']. ונכסו"ש ובספר קהלת
שלמה לומר קודם שילך לפנות] הריני הולך לפנות
עצמי כדי להפריד ההליפה מהכדושה [שם חס
ראש קרי ח' וניעור משנתו יטול ידיו ויאמר כשכרון לב]
רבש"ע עשיתי זה (יח' זאת) בלי בוונה רק (פי')
בהרהורים רעים (ועי') ובמחשבות רעות. לכן
יהי רצון מלפניך ה' אויב למחוק ברחמיך הרבים
עין זה והצילנו מהרהורים רעים וכיוצא בהם
לעולם ועד אמן כן יהי רצון:

(י) [בש"ע חו"ה ס' קכ"ד סעי' ו' כ'. ויענה
אמן אחר כל צרכי ששומע. ונכוונה
שיכוון בלבו אמת הוא הצרכה שצריך המצרך
ואני מאמין בזה. וכי המנ"א סקי וזה בצרכי
הודאה כגון. ברוך שאתה וישתבח וגאל ישראל.
אכל תפלה לריך שיכווין. אמת הוא ואני מתשלל
שיאמרו דבריו. ונקדיש יכוון על העתיד לבא שיאמרו
דבריו. נ"ח נשם מהרר"ס נפי' הס' ושל"ה פכ"ל.
וכיכ נעטין ובכאה"ט נשם מג"א ונ"ח ושל"ה וס'
נציר ומלוא. ומפני שיש אנשים שאיח להם לכוון
אכל כל אמן כוונה הראוי לו פ"כ העתקתי מש"כ
באור זרוע דף י"ד סעי' י"ב. ונשכט מוסר פליח
נשמו. ונעט"ה נקיח דף ז' וז"ל קודם התפלה
יאמר זה ויוטיל על כל היום]. רבונו של עולם
גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח
לכוון בוונת אמן בראוי. לכן יהי רצון מלפניך
שתהא עולה בוונת אמן שלי עם בוונת אמן
מאותם השרידים היודעים לכוון (כוונת) עניית
אמן בראוי:

(יא) [כ' היפנ' נשם זוכר חדש פ' נח דף ל"ד.

על איזה מצות עשה או על איזה מצות לא תעשה. אל תביא עלי יסורין. אלא ברחמך הרבים תן בלבי לעשות תשובה שלימה לפניך בכל לבבי ובכל נפשי ובכל מאודי. ואתה ברחמך הרבים כפר לחטאתי וסלח לעוני כי חנון ורחום אתה. ושמע תפילתי מה שבקשתי לפניך ברחמך הרבים. כי אתה יודע שלא לבדודי אני רוצה לעשות רצונך אלא לכבודך שאעבוד לשימך הגדול באהבה והיבה ויראה בכל לבבי ובכל נפשי ובכל מאודי. ושאעסוק בתורתך המהורה והמרושה בעבור שמך הגדול. אבי ומלכי נא שתשמע לתפילתי ברחמך הרבים כי אתה שומע תפלה עמך ישראל ברחמים. ברוך אתה שומע תפלה:

(יז) [שם]. וכ"כ בקב הישר פנינו וז"ל יסא תפלה זו שגירה בפיו. רבונא דעלמא וכו'. שם ונמדרש פנחס. כי שר' פנחס מקלרין הזכיר לומר רנשיע נחנו וכו' שם ולהסיר העלמות מלך יתפלל. רנשיע זכני לעבדך וכו'. וכס' מים רבים כתב בשם סי' דרכי לדק שכי' בשם בעל נועם אלימלך. וכ"כ בס' נהי"ש בשמו כעלומד יחשוב. הרני עושה ח"ע וכו' כמס"כ בשערי ציון בחיקון הנפש ואפי' חלף פעמים ביום יאמר כן כי הגוף מתקדש מאוד מזה ויטהר מחשבתו ויסיר ממנו הרהור עבירה ויזכה להתפלל במחשבות קדושות ומקדש עלמו כמו בחטיות וסגופים עכ"ל] רבונא דעלמא זבני להיות אני מהור ובסא אל השכינה. ברבי נפשי את ה' וכל הרבי את שם קדשו. רבשיע נחני בדרך אמת. רבשיע זבני לעבדך בהכנעה ושמחה והצילני מהפכם. (יאמר הרבה פעמים) הרני עושה את עצמי מרבה לשכינה:

(יח) [ב' במגדל עוז להיעזין. וכ"כ בס' הרפואות מהלכו"ש וערני נחל. ולקוטי לבי החדש בשמס. סגולה לזכרון יאמר בכל יום ז"פ. נר לרגלי וגו'. במדרש חלפיות חות ה' כ' בשם כ"י. וכ"כ בשערי עניני סגולות. סגולה להלחם לומר בכל יום שחרית ננשימה אחת ז"פ] אוריאל [מונח לו להלל כל חומו היום. ונקשלו"ס דף ע' כתב לומר רמ"ז פעמים] אוריאל [שפולס כמנין זכירה. כשנט מוסר פליד כ' וכ"כ בעבודת הקודש שומר ישראל

בהם. ואני מכוון בכל לעשות נחת רוח ליוצרינו שלא על מנת להכל פרס בשום צד. ואני מכוון בכל לדעת רבי שמעון בן יוחאי הקדוש. והרני מהכל עלי כל תרי"ג מצות דאורייתא ומצות דרבנן הם וענפיהם. ואתה האל הטוב ברוב רחמך תצילני מיצר הרע. ותזכני לעבדך באמת כן יהי רצון אמן. ויהי נועם וגו':

(יד) [ומי שחושש שיאחר זמן קיש של שחרית המכוון כשיע חו"מ סי' נ"ח (ועי' לעיל סי' ג' מן סעיף י"ז עד סעיף ס"ה) יזהר לקרות ג' פרשיות קריאת שמע כצוקר ויאמר בזה הלשון] הרני רוצה לצאת בזה הקריאה מצות עשה דקריאת שמע של שחרית שצוני יוצרי ובוראי יתברך. לשם יחוד וכו'. ואני מכוון לכלול את עצמי עם אינון דמיחדין למארייהו [נאלף דאחד יכוון שהוא יחיד בעולם. ונחית יאריך כשיעור שיחשוב שהוא יחיד בשנפת רקיעים ובארץ. וכלל יכוון שהוא יחיד בלרצפת רוחות העולם. ובפסוק ואלהם יכוון] אני מכוון לקיים מצות עשה של אהבת השם. ואני מכוון לכלול את עצמי עם אותם המוסרים את עצמם על קדושת השם יתברך שמו:

(טו) [ב' בלקוטי לבי החדש בשם סי' יסוד יוסף. וכ"כ בקב הישר פרק י"א. חנסי מעשה נהגים להתפלל כצוקר תפלה זו]:

אל אלהי הרוחות יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתעמוד לנו ולכל ישראל זכות התורה הקדושה וזכות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב להציל אותנו ואת זרעינו ואת זרע זרעינו מכל חטא ועון ופשע מעתה ועד עולם אמן סלה. רבונא דעלמא חוס נא עלי למלמי מן היצר הרע ומכל כת דלהון אמן:

(טז) יהי רצון מלפניך ה' או"א שתצילנו מכל דיבור רע ומדות לשון הרע רב תן לי מדות טובות כדי שאוכל ללמוד תורתך ולעשות מצותיך ודינך. והכל בעבור שמך הגדול. ותן בלבי שלא לעשות שום חטא ועון ופשע. ושום מקשול אל יבוא על ידי. ואם חס ושלום אעבור

ישראל בשם כי מהריו טוב וזרימ שמוטיל מאלוד
לחן לומר קודם שיתפלל (י"פ) פסוק. ונה מלא חן
וגו'. כפי' חו"ל ליוס ג' כי ונטע"ה ח"כ נסוף כ'
לומר רבשיס חתם הוא המסייע וכו'. כי בלקוטי
לכי החדש ובחרות חיים סי' ז"ח ונמהרי"ה בשם
חיר שכ' בשם קטליה עניני תפלה. סגולה נחונה
לזכך הנפש ולטהרה ולהעביר מחשבת חון שקודם
התפלה. יסבור יד ימינו על מלחו ג"פ ויחמר לב
טבור וגו'. ובמקום שאסור להפסיק יסבור פסוק
הכיל ג"פ. [ועי' בשערי ציון חיקון חלות כפי'
פתחי חיים ק' י"ח משיכ שם] (ז"פ) נר צרנדי
דבריד ואור צנתיבתי. (ז"פ) אוריא"ל (י"פ) ונה
מצא חן בעיני ה' (פ"א). רבשיע אתה הוא
המסייע להבא צמחה. ולמען שמך תסייעני שלא
תהינה מצותך נסתרות ממני. (ג"פ) לב מהור
ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בהרבי :

(יט) [בם] זכירה. ובישועות חכמה סי' ח' לומר
נכוונה חלו הפסוקים כי המה מסונלים
ליריש ולשמירה מעון ולהללחה. גם יש בהם כוונות
ספי סוד. בראשית וגו'. שויתי וגו'. אשרי חיש
וגו'. כי דורשך. אש תמיד. ספטים שנחתי.
מי האיש. ללוד לשונך. סוד מרע וגו'. והסליה
חוט כי כי. וכיכ בקטליה שער האותיות. ונכו"ש.
וככי מהסליה מלוחסל בעל ישמח משה חוט ט'.
ונטע"ה עניני סגולות. ונמהרי"ה. חו"ל מלחתי
כי של חלתי מהרים מקורדיווארי זייע שכ' למדי
זקן אחד הוא חליתו ז"ל שיחמר פסוקים חלו הרכה
פעמים. וכיכ עבודת ישראל משפטים ומסיים
ויסבור רוח הטומאה מן הארץ. אש תמיד. ספטים
שנחתי. שם כי. וכיכ כפי' תפלה ישרה בשמם
וכפי' יסופות ישראל דף י' בשם סי' חו"ל שכי בשם
הרב המגיד שיחמר מה יפית זיפ. ובחיל כלל
קמ"ג כי לומר פסוק הורני ה' וגו'. וכפי' יסוד
יוסף שפי' י"ח כי תקוני קי' ריל לומר פסוק.
לור זרוע ללדיק וגו'. ויכוין סית קריע].
בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ.
שויתי ה' רננדי תמיד בי מימינו בל אמו. אשרי
איש שלא ישבחק ובן אדם יתאמץ בך. כי
הורשיך לעולם לא יכשלו ולא יכלמו לצנח בל
החובים בך. (ז"פ) אש תמיד תוכד על
המזבח לא תבכה. (ז"פ) מעפים שנאתי ותורתך
אהבתי. מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות

טוב. נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.
סוד מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו. (ז"פ)
מה יפית ומה נעמת אהבה בתענינים. הורני ה'
דרכיך הדריבני באמיתך. יחד לבבי ליראה את
שמך. אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה :

(כ) [עיי' בעבודת הקודש יוסף בסדר סי' ז' ח'
ט' י"ח משיכ תפלות יקרות לומר
בכל יום להנלל מכל לרע וסגולה לחולה ולכניס
ולחכמה ולזכירה ולפרנסה ולפתיחת הלג. עוד שם
שומר ישראל ספי' י"ג כי לאריכת ימים לומר בכל
יום פסוקים חלו ותפלה זו]. עי' חיים הוא
למחזיקים בה ותומכיה מאושר. דרכיה דרכי
נועם וכל נתיבותיה שלום. מגדול עוז שם ה' בו
ירון צדיק ונשגב. יהי רצון מלפניך ה' או"א
שתתמלא רחמים עלינו ועשה למען אבותינו
הקדושים. אברהם איש החסד. יצחק נאוד
בגבורה. יעקב בלי' תפארת. ותבטל מעלינו
כל גזירות חשות ורעות. ובצל בנפיק חסתינו.
ונהיה בדיאם בכל אברינו וגידינו. ותשמרינו
מכל צרה ומכל פחד ומכל חולי. ותצילנו מכל
מיני כישוף ומכל כול הדעת. ואל ידוע לבנו ואל
יהשבו עינינו. ונהיה מיושבים בדעתינו. ותן בנו
כח ובריאות לעבודתך וליראתך. ותאריך ימינו
בטוב ושנותינו בנעימים. ובכל אשר נפנה נשכיל.
ובכל אשר נעשה נצליה אמן בן יהי רצון.
יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך. וקראנו
ה' חסדך וישעך תתן לנו. יאני בהסדך בטחתי
יגד לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי.
קנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד. כי עז
וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה :

(כא) [ב' יסו"ה דף ז'. וכיכ בנחיש חס שומע
סרשעים מחרפים עם קדוש ואמונתם
הק' יש להכניס לער גדול כלנו ולהתפלל נמחשנתו]
רבון כל העולמים עד מתי יחרף צר ינאץ אויב
שמך לצנח. שמך הגדול והקדוש. [נלעטיל קטן
מנעל נועם חלימלך זייע כתב כשיכל לחדס חיו
מהשנה רעס מניחוף ח"ו יחמר כמס פעמים]
ונשמרת מכל דבר רע וכו'. שם כשיכל חיו לידו
הסתכלות רעס כנון כהמס חו חיס וסוף שמקקין
זס

משיכ' בשם הטור ש"ע] א' ב' ג' ד' ה' ו' ז'
 [ויפשה שני קשרים זה על זה ואח"כ ימנה בפה]
 ח' ט' י' א' ב' ג' ד' ה' [ויפשה שני קשרים זה
 על זה ושוכ ימנה בפה] א' ב' ג' ד' ה' ו' א' ב'
 ג' ד' ה' [ויפשה ב' קשרים זעיר ושוכ ימנה בפה]
 א' א' ב' ג' ד' ה' ו' א' ב' ג' ד' [כאחיות
 ה' אחד . וכיכ בסי זכרון יהודא שכן נהג הגאון
 בעל אמרי ח"ש כמ"ש במדרש פנחס . ובסי ברכת
 כזית שער לוי: סיק ליה . ובסי קהלת שלמה
 כמ"ש במד"ס]:

(בד) [ב' היענין . וכיכ בקשליה דף ל"א. ונלקוטי
 מהרי"ח בשמו שקודם עטיפת הטלית גדול
 יאמר] הריני מזמן את גופי להחמיק בעטופא
 דמצוה להיות גופי מרובה וברסיא דהקב"ה .
 (שס) וכ"כ בסי תפלה לדוד להגה"ק מנוטשאטש .
 בנוסף לשם יחוד שאומרים קודם עטיפת הטלית
 גדול . לריכס לסיים בזה הלשון] ותהא השובה
 מצות ציצית זו לפני הקב"ה בא"ו היה לי תכלית
 בכל בנה ובנה . ובא"ו קיימתיה בכל פרטי
 דינים השייכים לזה על פי תורתנו הדרושה וכל
 דהדושה וכוונותיה . ובזכות מצות ציצית זו אוכה
 שלא יהיה לי שום גרעון בהצליחת זכרון ועשיית
 כל התרי"ג מצות התלויים בה . כמו שכתוב
 וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם
 אותם אמן סלה : והריני מבין לפטור בברכה זו
 גם המצות קמן שאני לבוש בו . [ונספר דרכי
 חיים כי שהגה"ק בעל ד"ח מלאנו ז"ע היה יסן
 בט"ק ובקומו בדוקר לא ברך שום ברכה על הט"ק.
 ובחי"א כלל י"ב הביא דיעות בזה . ותו"ח שס סק"י
 כי בשם ד"מ ומיכ . וכיכ בברכת הכית שער לוי
 סי' ח' סעי' ב' בשם ש"ע א"ח וש"ע הרב ס"כ
 ע"ש . שהכי נהוג בזמנינו לברך על טלית גדול
 ולפטור בזה את הט"ק והכי עדיף טפי ממה שנוהגין
 לזה אנשים שמברכין על הט"ק ומיכך מברכין על
 הט"ג וגורמין ברכה שא"ל והיא ברכה לנטלה ויש
 לגעור בהעושה כן . אך מי שמברך בדוקר על
 הט"ק כשלושיו כמשיכ' בסי' דעת קדושים בהסכמת
 הגה"ק משניווא ז"ע . אל לומר . הריני מכין
 לפטור וכו' :

(בה) [ב' בקשליה שס . וכיכ היענין . ונספר
 קהלת שלמה קודם הכחת תפילין יאמר
 הריני מזמן ראשי וזרועי למרכבת תפילין . [בסי'
 מנחות

זה לזה או טפה מגולס באשה במקום ערוה או
 בלורת אשתו נדה וכיוצא בהן לא יעמא את שכלו
 ח"ו ויאמר תומ"י הפסוק] ולא תתורו אחרי
 רבבכם :

(בב) [בס' אגרא דפרקא אות ליט' כתב בשם
 הקדמונים . וכיכ בסי' דרכי חיים בשם
 סי' ימלט נפש ובשם סדר הדורות . סגולה הרולה
 לכבוש שונאו וזכיר בפניו ז"ס] אמתלאה בת עורבתא
 אימיה דהמן . [במדרש תלפיות אות ח' כי בשם
 סכ"י . ובטעיה דף מ' בשמו . סגולה לחן לפני
 השלטון . או מי שתרצה לבוא לפניו . שים ירך
 על מלחך ואמור גיפ] השיבה לי ששון ישעך
 ורוח נדיבה תסמכני . [בוי"מ . ונספר דבש לפי
 מערכת ה' כי . ובטעודת הקודש כף אחת אות
 ט"ו . ובאלפא ביתא אות ה' . ובטעיה פכילי
 סגולות דף מ' בשמו . להלליה לפני שר ושלטון
 קודם שיפמוד לפניו יאמר טו"ב סעמים] אמתלא
 בת ברנבו [וילליה כיכ בסי' שרשי השמות כ"י .
 ומלאחי בשם הרמב"ן ז"ל שיאמר זה הפסוק ויכוין
 בו ירוץ בגימטריא שדי . ר"ת שומר דרך י' ואל
 בוי"מ] . מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב .
 [ובסי' שלהיק כי קבלה אמיתית מהרמב"ן ז"ל כל
 הפוגע בחדס רע שיביט בפניו ויאמר ז"פ נכסמה
 אחת] אוריאל [ואח"כ יאמר] הציגני [ומיד יהפך
 לב' האויב לאהוב נאמן ויראה ממך והוא בוי"מ .
 המלאך הלזה שמו בשם אדם לכך מותר לומר אוחו
 בפה וכ"כ בסי' דרכי חיים בשם ספר דרך ישרה
 וזכירה ודרך הישר ותולדות אדם . וכ"כ בטע"ה
 דף מ"ח בשמו . ועיי' לעיל סעי' ט"ז משיכ' :

עניני ציצית.

(בג) [עיי' לעיל סי' א' מן סעי' ל"א עד סעי'
 ל"ו . וסי' סעי' ז' ח' בהקדמה
 לפני תפלות משיכ' בשם קשליה וסעי' ט' בשם
 ראשית חכמה וסי' אות חיים שכי שזריך לומר בפה
 דוקא קודם קשירת הציצית שעושה לשם מלות ציצית
 ואם לא אמר בפה יתירס מהבגד ויחזור ויתלס
 ויקשרס בכוונה שיאמר בפה קודם שיתלס בזה
 הלשון] הריני עושה לשם מצות ציצית . [בסיף
 ס' מדרש פנחס כי בענין קשירת הציצית
 ה"י מקפיד לומר בפה מקודם . הריני עושה לשם
 מלות ציצית . וה"י מקפיד שיהי בלא הפסק דיבור
 ולמנות בפה הכריכות בזה עי"ל סי' א' סעי' ל"ג

לרבו מן התפלות הנכויות והישרות שיעשו היום בעמך ישראל. ואל תשיבני ריכם מלפניך אמן סלה. יהיו לרצון וגוי ואני תפילתי וגוי:

(כו) [תפלה לשין קודם שיחלל כי בלקוטי לני חמדת מסידור בית רחל] יהי רצון

מלפניך ה' אורי בשעה שאני עומד לפניך להתפלל עלי או על עמך ישראל. הסר מעלי כל מיני מחשבות חזן. וכל מיני הרהור שלא יבלבלו מחשבותי. ותן לי אמוץ כח ובר לבב להפליא על עבודתי שלא יחר גרוני. ויהא עבודתי עבודת הכודש מלאכת שמים שלא יכשול כח הסכל. ואל יהיו רפיון ידים. וישלום בי יצר הטוב. ואל ישלום בי יצר הרע. ותן בלבי אהבתך ויראתך לעמוד לפניך ולשרתך ולשורר בשמך. ויהא עבודתי וכוונתי לשם שמים בלבב שלם. יהיו לרצון וגוי. אמן בן יהי רצון: ליל תיקון הספס מן פתח אליהו עד והגיון לני:

(כח) [בבמ' פסחים דף ג' כי וזיל לישנא מטליא הוא דנקיט וכו' דאמר ר' יוסטע בן לוי לעולם על יוליא אדם דבר מגינה מפיו וכו'. פרש"י שמואל ודרך נקיי הדעת לספר בלשון נקיה וכו'. יוחנן חקוקא (וכי בחוס' פי' רבינו חננאל סופר ורי' פי' מעיר חקוקה) נפק לקרייתא כי אהא חיל חיתין נעשו יפות ח"ל שפורים נעשו יפות. פרש"י ומכלל דבריו משמע שהחטים לא נעשו יפות ולא ה' רוצה להוליא דבר קללה מפיו. אהי' שמעתי מתלמודי ההלכה מרן בעל ייטב לב מסינעט וכן נדפס בהקפות שלו. ובהקפות של ההלכה בעל דברי חיים מלאנו ובהקפות של ההל' הקדוש בעל אמרי יוסף מפניקא לומר בזה הלשון] הוק מיוחד באחד עשר ספירות. ומיוחד אצור יראה מאורות. ספיר גורתם יחד מאורות. תהרב רנתי לפניך ה':

(כט) [בהשל"ה עניני תפלה כ'. וכי' בספר חז"ל למכרים פאפירש סימן י"ב כשהולך לניס בשחרית יאמר] הריני מוזן רגלי להלך לעבודת בוראי לבית ה' של אברהם אבינו סבא קדישא ליחדא שכינתיה עם הכב"ה בורוע ימין בשם בל ישראל. והריני מתפלל תפלת שחרית

מנחות נתן שנס' מים רבים כי וזיל. נס' פרי חיים על מס' אבות מצטטים ספר אורח לחיים מהי' כי קבלתי מגדולים לומר קודם כל תפלה בערב ובעוקר זה המעלה] הריני שולח תפילתי מבאן לארץ ישראל. ומארץ ישראל לירושלים. ומירושלים להר הבית. ומהר הבית לעזרה. ומעזרה לאולם. ומאולם להיכל. ומהיכל לקדשי קדשים. ומקדשי הקדשים להיכל לבנת הספיר. למקום שהתפללו אבותי אברהם יצחק ויעקב. עם כל התפלות של בתי כנסיות ובתי מדרשות. ויחודים של כל ישראל. ובפרט עם בניך היודעים כוונת התפלה וסודותיה. ועל כוונה זו אני מתפלל בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם בל ישראל:

(כו) [תפלה נאה לומר קודם תפלת שחרית ומוסף ומנחה ומעריב כנחל בלקוטי לני חמדת. ונמחזורים] רבש"ע אתה ידעת אתגודל חסרון דעתנו כי אין בידינו לכוון בתפלה אף בפירוש המלות ומכל שכן לכוון בסוד הספירות וכוונות ויחודים של שמותיך הגדולים והנוראים ונמשלנו בבהמות גרמינו. אך בשם קדשך בטחנו. כי אתה מצרף מחשבה טובה למעשה. ורצונו לעשות רצונך. ליחד בל שמותיך הגדולים והנוראים. ולכוון כל סודות התפלה כמו שידעו אנשי כנסת הגדולה סדר התפלה וכוונתה. לכן יהי רצון מלפניך ה' אורי שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו. יושב הקשמים ומאזין הקהלות (לשחרית יאמר) שיעלה לפניך תפלת שחרית זו (לשחרית ולמוסף יאמר) שיעלו לפניך תפלת שחרית ומוסף הללו (למנחה ולמעריב יאמר) שיעלו לפניך תפלת מנחה ומעריב הללו (ואח"כ יאמר) כאלו התפללתי בכל הבוונות והיחודים הראויים לכוון ולייחד (בתפלה זו) (לשני תפלות יאמר) (בתפלות הללו) כמו שתקנו אנשי כנסת הגדולה. ותכלול תפילתי עם תפלת הצדיקים והחסידים היודעים וסבוונים בתפלתם על פי סוד ה' ליראיו. ותעלה ותנשא לבתר על ראשך על ידי המלאך הקדוש המושר בתרים

ממעמים. והריני בא לכיים מצות תפלת שחרית שתיקן אברהם אבינו עליו השלום לתקן שרשה במקור עליון. והריני מכין בתפילתי כאלו אני עומד בירושלים בבית המהדר ומכין כנגד בית מרשי הקדשים כמו שכתוב והתפללו אל המקום הזה. נדבות פי רצה נא ה' ומשפטיך למדני. יהי רצון מלפניך ה' או"א שתהא תפילתי צלילה וזכה וברורה מכל ערכוביא המבטל כוונת התפלה. ויהי נועם וגו'.

(ב) [שם ומסיים היענין חלל למנסגנו שאין לונסים הטוית רק נכ"ס ע"ש ע"כ לייכים לומר בלתי נסך שכי נשם הזוהר שזה הפסוק חסור לומר בלא טוית] ואני ברוב הסדר אבא ביתך. בזכות אברהם שנהרא איש החסד אשתהוה אל היכל קדשך. בזכות יצחק שנעקד על גבי המזבח במקום קדוש. ביראתך. בזכות יעקב שאמר מה נורא המקום הזה. רבש"ע בזכות שלשת אבות אלו אברהם יצחק ויעקב אבוא (באתי) לב"ה להתפלל לפניך תפילתי ובזכותם תעלה תפילתי תפלת האביון לרהמים ולרצון לפני כסא כבודך בכלל תפלת כל ישראל ותעלה ותנשא בחר על ראשך ע"י (ממ"ט) שר הפנים אמן סלה. יהי רצון מלפניך ה' או"א שתתן חלמי מיושבי ביהמ"ד:

(ג) [בסי' היענין ובשנת מוסר פליא כי תפלה יקרה לומר קודם תפלת שחרית. ובסידורים כי אמרו חז"ל חסידים הראשונים היו שוכין שעה אחת ואח"כ היו מתפללין פי' שהיו מתעשרים דעתם רוממות האל יתברך ושפלות האדם כדי להחפיל אח"כ באימה וביראה. ע"כ כשנא לב"ה ישב מעט ויאמר הפסוק] אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה [ואח"כ יעמוד ויאמר] מי אנכי שאובה להתפלל לפני הקב"ה שהוא אל גדול ונורא ואנכי איש הומא והבעסתי שמו הגדול במעשי הרעים ואנכי בשר ודם עפר ואפר ואינו כדאי וראוי להזכיר שמו הגדול הגבור והנורא. ומכל שכן להתפלל לפניו ולהזכיר שמו הגדול כמה פעמים. אוי לי איך אשא פנים לעמוד לפני גדול ונורא מלך מלכי המלכים הקב"ה עלת

שחרית בסוד אריה שתיקן אברהם אבינו ע"ה. שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך וגו'. ה' הוא האלהים בך אני בומח שתצילני מכל פגעים רעים המתרגשות לבוא בעולם אמן סלה. ונדעה נרדפה לדעת את ה'.

(ל) [בסידור תפלה ישרה וכסי' חמדת ישראל עפי' האר"ל כ'. ויכנים הרליפות תחת האנוט ויאמר] ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן. מלך אסור ברהמים. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם ברוך אלהים. ומחבמתך אל עליון האציל עלי. ומבינתך תבינינו. ובחסדך הגדול תגדיל עלי. ובגבורתך תצמית אויבי וסמי ושמן הטוב תריק על שבעה. כני המנורה. להשפיע טובך לבריותך. פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון. וארשתיך לי לעולם. וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים. וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'. וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך:

(לא) [ב' בקסליה עניני תפלה. ולעבודת הקודש מורה באלכט ונהויש וכסי' תפלה ישרה נשם המקובלים שקודם כל תפלה יאמר זה וסודו רכ. הריני מזמן וכו'. לשם יחוד וכו'. הריני מקבל מלות ואסכת וכו'. הכיאה לי וכו'. והריני בא לקיים תפלת שחרית וכו'. ובסי' זכירה ובסי' כי נשם המקובלים לומר הכיאה לי ליד וגו'. והמלאך מזלו של אדם הוא מתפלל עליו שיסמט ה' את תפלתו וזה עדיך כל כשר יבאו. כמס' ברכות פיר משנה ה' איתא. וכ"כ כש"ע ח"ח סי' ל"ד שיחשוב בעת התפלה שהוא נגד ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש ובית קדשי הקדשים. וכ"כ בעבודת הקודש קשר גודל סי' י"ב. ובח"א וקש"ע סי' י"ח סצי' י' וכי נסי תפלה לדוד להגהיק מכוטשאטס זייע לומר קודם התפלה הריני מכין בתפילתי וכו' שם וכ"כ היענין נשם הזוה"ק לומר קודם התפלה נדבות פי וגו' יהי רצון שתהא תפילתי וכו']. הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולהתהנן את בוראי מלך מלכי המלכים הקב"ה. לשם יחוד וכו' בשם ב"י. הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך. הביאה לי ציד ועשה לי

עלת כל העלות וסבת כל הסבות . אלא מפני רחמיו וחסדיו הגדולים שהוא מרחם על בדידותו ורוצה בתפלה ותחנונים של עבדיו. כמו שנאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם . שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו :

לד) [כ' נסערי ליון . וכיכ נסי' תפלה יסרה מהארז"ל לומר זה קודם התפלה] אנא ה' אל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את תפלתנו . ותעלה רצון למעלה עד עתה יומין . ה' אלהינו פשוט ירך מתחת כנפי הכרובים לקבל אותה ברחמיך הרבים ובצל כנפיך תסתירנה מכל הסליפות . ותצוה למלאכך הממונים על התפלה בגורל חסרך להכניס תפלתנו לפניך ולא יהיו עונותינו מבידלים בינינו לבניך . והן לנו כח על ידי תפלתנו להכרית הסליפות ולטהר העולמות ולהעלות מעולם לעולם . ולהעלות את נפשותינו ודוחותינו ונשמותינו ולטהרם מכל סיג. אנא ה' ובני להיות מהשבים לפניך בכל לב . הרב בבסיני מעוני ומחמאתי טהריני . ואל תמדיק עלי את השעה ותניחני לעבדך ולתקן את אשר עייתי למען אוכה לראות פניך בדבתיב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך . ולא איעור בכיסופא כמך אמן סלה :

לה) [עי' לעיל ס' ה' מן סעי' כיג עד סעי' כיה שכי' שגריכים לומר אחר אשר ילך אלהי נשמה ונוסח אשר ילך וא"י . ס' כ' סעי' י"ג כי לכוך כריכה אחת על האלכס האמלטי קודם הנחת ת' של ראש לקיים מצות וקשרתם וכו' פ"ט . ולהסתכל תחלה נשי"ן של ד' ראשין ואח"כ נשי"ן של ג' ראשין קודם הנחת ת' של ראש לחינון זי"ן זינין . ס' ג' סעי' י"ט ובהקדמה לפני תפלות סעי' כ"א כי מענין אמירת השם הקדוש . סעי' למיד מענין מה טובו ויגדל . סעי' ל"ד ל"ה ל"ו כי סדירות חס לומר העקידה שנת ויום טוב וריח פ"ט . סעי' ל"ט כי לומר] פטום הקטורת ביצד היתה נעשית שלש מאות וכו' (ועניני אחת סחר חיל . סעי' מ' חס לומר וכיום השנת ונראשי

חדשיכם קודם תפלת שחרית . ולריכים לומר חז"ל סיה מסדר . ואס לומר נשנת ויום טוב רכון הסולמים אתם לויתני וגו' . ולריכים לומר) ולא ישראל במעמדו כמה שנאמר ונשלמה פרים שפתינו לבן יהו רצון מלפניך ה' א"א שיהא שיה שפתותינו חשוב ומקובל ומרוצה לפניך כאלו המרבנו קרבן התמיד במועדו ועמדנו על מעמדו . ונאמר ושהט אותו על ירך המזבה צפונה לפני ה' וזרכו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבה סביב . ונאמר זאת התורה לעולה למנחה ולחמאת ולאשם ולמלואים ולזבה השלמים (סעי' מ"ג כי שאין לומר נשנת וי"ט יכי רלון אחר חזונו אחר חטאת ועולה ואשם ותורה ושלמים חלל המסניות חומרים . סעי' מ"ה מ"ו מ"ז עניני נוסח קדים לרכון . נסידור הארז"ל ונסי' תפלה יסרה כי לומר קודם אמירת העקידה) הריני עומד בטולם העשייה לתקן נפשו של כל ישראלי עס נפשי : לד) [שם ונסי' חו"ל דף ט' ונסי' הארז"ל וזומ"ל ונסי' היסב"ן נסס היו"ט"ה ונכו"ס נסס סע"ס כחכ לומר קודם כרוך שחמך] הריני עומד בעולם היצירה לתקן רוחם של כל ישראל עם רוחי . ואני מבין לצלול את עצמי עם אינין המזמרים ומשבחין להקב"ה : (וכעין מפיס כחכ לומר קודם כרוך שחמך נוסח זה ע"י כרע"מ נכ"מ תחלה שכן הוא נכון) הריני מזמן את פי להודות ולשבח ולחנן את בוראי מלך מלכי המלכים הקב"ה . והריני מתפלל תפלת שחרית בדחילו ורחימו בסוד אריה שתקן אברהם אבינו סבא סדישא ע"ה . וליחדא השכינה עם קודשא ב"ה בדרועא ימינא ע"י האי טמיר ונעלם בשם כל ישראל . והנני עומד בעולם היצירה ולהעלות דוהם של כל ישראל עם רוחי . ולעשות נחת רוח ליוצרי שלא על מנת לקבל פרס . והנני עבד לה' . ובק"ש אצטרף עם אותן המוסרים את עצמם על חדושת השם . ואח"כ עני . ואח"כ חסיד . והנני מהביל עלי יראה וברכה ואהבה . ויחוד השם . והזכרת יציאת מצרים . פכ"ל :

לז) (עי"ל סעי' י"ג שכי' שלח לכפסיק כלל כין אחד לשתתח כי ד' דאחד עס י"ט מן ישתתח הוא לירוף של שס שדי . כס קודם יולר חור

לזר יכוין) הדיני מוכן ומזומן לבבול את עצמי עם אינון דמברבין למארייהו: (סעי' יג' כ' נסס הארזיל לומר בחול אהנת עולם ונסנת אהנת רבה ויכוין) אני מבין לבבול את עצמי עם אינון דאודהבין למארייהו: (סעי' יד' כ' לומר כי נסס קדש הגדול והגורל נטחנו ע"ש. סעי' נ"ו ל"ז י"ח כתב מענין רמ"ח תיבות נק"ש. שם וכיכ כה"ט סי' ס' סק"א קודם ק"ש של שחרית יחשוב) הדיני רוצה לקיים מצות עשה שר ה"ש של שחרית שצוני בוראי. לשם יחוד וכו'. ואני מבין לבבול את עצמי עם אינון דמייחדין למארייהו. ואני מהב"ל עלי עול מלכות שמים בשלימות: (שמ"ע ר"ת 'שדי' מלך' עליון. כהנ' בעור וכו' ונד"מ וכיכ נס' בחר יעקב נסס עמק ברכה ונלקוטי מהרי"ח נססם כשומר אחד יכוין) ה' אחד יחיד ומיוחד בשבעה רהיעים ובארץ ובארבע רוחות העולם: (ע"י תו"ח כלל כ"א סקט"ו. וקודם חמירת ולהנת יחשוב נמחשנתו) אני מבין לקיים מצות עשה של אהבת השם. ואני מבין לבבול את עצמי עם אותם המוסרים את עצמם על רידוש השם יתברך שמו: סעי' ס"ד כי להסתכל בליית כשומר ורחיטם אותו וליחן אותו על העינים וכו'. סעי' ס"ח כתב שלא יכסו סערותיו של הפחות את אוניו בתפלה י"ח. שם וקודם התחלת שמונה עשרה יכוין) אני מבין לבבול את נפשי בין אינון דמתפללין. להודשא בריך הוא בלבב שלם: סעי' ע"א כתב הדיעות חס לומר וקונה הכל או קונה הכל בלא ולו החיבור ע"ש. סעי' ע"ז כי נתימים שאין אומרים תחנה לא יכס על לבו אלל סלח לנו גם ח"א אז חנה ה' חטאתי):

(לח) (בחושן ישועות הנספח לסי' ישועות חכמה סי' י"ח סקל"ה כתב נסס מהרז"ש נשומע תפלה יכול לשאול לרכיו וטוב לומר זה אחר תיבות נשמך הגדול) יהי רצון מלפניך ה' או"א שתובני לעמוד תורה לשמה. ולעשות תמיד מעשים טובים. ויהי בל מעשינו לבבול שמך הגדול. ותצילנו מכל הטא ועון ומריבורים אסורים. ותובנו להשלים תיכון נפש רוח ונשמה בגלגול זה ותמלא כל משאלות לבבנו לטובה אמן סלה;

(לט) (א"תא נמסי ברכות דף י"ז. ויענין. ונסי' ישועות ישראל. ונלקוטי מהרי"ח נסס הגמרא כשומר חלטי ללור וכו' לריכס לומר) ובמצותיד תרדוף נפשי. ותצילנו מפגע רע. ומיצר הרע ומאשה רעה. ומב"ל רעות המתרגשות לבוא בעולם. וב"ל ההמים וכו': (נסידורי תפלה נדפס נסס סלה"ק. וכיכ היענין ונסי' זכירה ונח"ש נסס סלה"ק ונמחרי"ט נסס ח"ר. ונקשליה. ובד"ל חיב אות סי' ובחלפא ביתא נסס ספר חסד לאברהם. סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין לומר כלל ימי חיו בסוף שמויע קודם שיאמר יהיו לרלון פסוק אחד מן התורה או מנביאים או מכתובים שמחיל בלות ראשון כשמו ומסיים בלות אחרון משמו. וכיכ בעובר לורה נס"ס ח"ר"ח ונעט"ה סעי' ל' בהשמטה ומסיים ועיין רש"י מיכה ו' פ"ט ותוסי' יראה שמך. מכאן שכל מי שאומר בכל יום מקרא שמחיל ומסיים כמו שמחיל ומסיים שמו. החורה מליו מגינס. וע"ש עוד טעם. כי נטיע הארזיל. ונעבודת הקודש קשר סי' י"ח וסי' כ"ד. ויענין נסס סלה"ק ונח"ש נסס הארזיל ונח"ח כלל נמד. קודם קדושה יכוין) הדיני מוכן ומזומן להי"ח מ"ע של ונקדשתי בתוך בני ישראל. ואני מבין להדש לה' יתברך בקדושה זו:

(מ) (כ' המג"א סי' קל"א נסס השליה שיאמר ואנחנו לא נדע בישונה. מה נעשה בעמידה והטעם עפ"י סוד. וכיכ נדח"ח ונמחרי"ח נססו. נשנט מוסר פל"א כתב כשנא האדם נגד ארון הקודש ישתחוה לפניו ויאמר) שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט. אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך: (שם וכיכ היענין ונח"ש כשעולה לארון הקודש להוללות ס"ת יאמר) מה גורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים: (שם כשנוטל הס"ת בזרוע ימין יאמר) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקינו: (שם כשנוטק הס"ת בפיו יאמר) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודך מ"ן: (ואם מנסק רק בידיו יאמר) מצות ה' ברה מאירת עינים: (והיח"ס כתב נסס הארזיל דמה שנוהגין ליגע ביד נס"ת ולנסק ביד זה מנהג נורות. וכיכ נעט"ה ק"א נססו. כשסולק הש"ל עס הס"ת וסול סונך אחריו יאמר) אחרי ה' אלהיכם תלכו. דאותו תיראו. ואת מצותיו תשמרו. ובקולו תשמעו

תשמעו ואותו תעבדו . ובו תדבקין :

(מא) (בס' ישועות חכמה סי' כ"ג סעי' ד' כתב . ונסי' ישועות ישראל בז"ז דף ל"א נסיף בריך שמים הטוב בזה"ק פי' ויקהל) באורייתא . ויהיב לי בנין דברין דיעבדין רעותך . ותשלים וכו' . (ומי שהוא זקן וא"ל לזה יאמר) ואנא ובנאי ובנתן דידי יעבדון רעותך . (ע"ל . ונעיון חפלה כתב לומר) ובנין דיברין דידי יעבדון רעותך . ותשרים וכו' : (וכ"כ בלקיטי מהרי"ח ונחלק יעקב נשם עיון חפלה . וכי הטעם נשם סי' יסוד יוסף שכי נשם מהרי"ם פאפרשט . דחפלה זו נתקן על חיקון קרי שיש בה ק"ל חיות וא"כ חפלה זו לא שייך נשמים . נסדר היום כי דאס לא אמר נריך שמי' נשעת היללות ס"ת יאמר אותו כשפותחין הס"ת לפני העם) :

(מב) בשבט מוסר שם כ' . וכ"כ היענין ונשערי אפרים ונקטליה ונכוים . כשקורין אותו לס"ת נדרך הילוכו אומר) משביני אחרריך נרוצה הביאני המלך הדריו נגילה ונשמחה בך . הריני הולך לעלות ולברך על הס"ת ולכרות בו . לשם יחוד וכו' . ויהי נועם וגו' . (לאחר שראה הפרשה קודם ברכה ראשונה ינשק הס"ת ויאמר) עין היום הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר (לאחר ברכה אחרונה ינשק הס"ת ויאמר) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דהריך מיי . (וינשק דוקא פי' מפה או טלית . שם וכ"כ במהרי"ח נשם מניא שכי נשם הכלנו ונשם קטליה . וכ"כ בס' או"ל שניך הנוכל לומר) לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ . לך ה' הממלכה והמתנשא לכל עראש . יר"מ ה' או"א שיתגדלו רחמך על מדותיך ותתנהג עם בניך במידת טובך ותבנם להם לפניך משורת הדין :

(מג) (בלחומי מהרי"ח כ' הטעם שאומרים קודם המזמור היום היום וכן בכל יום משום דכנס מקיימין מנות זכור את יום השבת להזכירו בכל יום וכמ"ס הרמב"ן נשם המכילתא למנות אחד נשנת שני נשנת וכו' ומפני זה יש נוהגין קודם שאומרים היום היום לומר נשם הפסוק) זכור את יום השבת לקדשו . היום יום וכו' . (באלי רכב

סי' קל"ב סק"ז כי הטעם שנוהגים לומר אדון עולם אחר החפלה כיון שמתחילין בו ע"כ אחר שמסיימין חזרין ומתחילין שלא יקטרג השטן (כמשי"כ סלבוש סי' תרס"ט טעם שנשמחת חורה אחר שמסיימין בו התורה קורין מיד בראשית עד סוף ויכולו כדי שלא יהא פתחין פה למקטרג ולומר רבש"ט כבר סיימו אותה ואינם רואים לקרות עוד) וע"ש סימן רל"ט סק"ד טעם שנהגו לומר אדון עולם אחר ק"ש שכל מעשהו לפי שיש בו נידו אפקיד רוחי . וכ"כ נטע"ה סעי' תתכ"ט נשמים) :

(כד) (בס' בית הנהרם כי חפלה על פרנסה לומר) הריני הולך לעסוק במשא ובמתן באמונה כדי לפרנס אותי ואת בני ביתי . ויהי רצון מלפניך שתשלה ברכה במעשי ידי ובכל אשר אפנה אני וכל העוסקים בשבילי נצליח ונשיביל כי עליך השלכתי יהבי . ואל אבושה כי בך בטחתי . ותצוה למלאכים הממונים על הפרנסה שיוציאי הכוונם אצלי ותמצא סחורתי חן בעיניהם . והצילני מכל נדנוד חלול השם . ואל תביאני לידי נסיון . ויתקדש שמך על ידי . ויהי נועם וגו' :

(כה) (בש"ע או"ח סי' ל"ר כמניא סק"ז כתב . ובנאסיט ככל מידי דרפואה יאמר) יהי רצון מלפניך ה' או"א שיהא עסק זה לי לרפואה בתוך חולי עמך ישראל כי רופא חנם אתה (וכ"כ היענין בית הפרס . ונקטליה . ונקט"ע סי' ס"א סעי' ד' ונמסגרת שם . ובחי"א כלל ס"ה ונמזיח סק"ב נשם אחרונים . ונטע"ה דף כ"ח . ו"ל ואס דבר זה שאוכל או שותה לרפואה לריכס לברך עליו יאמר תחלה יהי רצון ואח"כ יברך כדי שלא להפסיק בין הברכה לאכילה . וכ"כ במהרי"ח ומסיים נשם הפרמ"ג ונשם ח"א מהנהיג מנוטשאטש ז"ע דחין המנהג לומר לא שם ולא מלכות . ונשם זכרון יהודא כי שגני בעל אמרי איש נהג כשלוקח סמים לרפואה אף שלא הי' ראוי לאכילה הי' מברך תחלה על ליקור שהכל ואח"כ אמר יהי רצון שיהיה עסק זה לרפואה) :

(מו) (סגול"ה נפלאה להשתיק החולעים שנמעי הילדים הקטנים . מהס"ל הנה"ק מהרי"ם ט"ז מאוהעל בעל ישמח משם ז"ע . לומר זה הלחש שלשה פעמים אלל הילד . וכו"ל נדוק ומעט)

כנגד סלכנה שנטה פטמים) אליהו ז"ל היה מהלך בדרך ופגע בו איש אחד ואמר לו רבי יש לי כאב שינים והשיב לו בשם שריפא ה"ב"ה את נעמן מצרעתו בן ירפא הקב"ה אותך מחולי הנקרא כאב שינים:

(מז) (זה הלחש לעין הרע מהסל"ק מו"ס מקארין ז"ע לומר שנטה פטמים והוא נדוק ומנוסה שיעזור סלי"ת וזה לשונו). איוב היה הולך בדרך והיה שרוי בצער ופגע בו אליהו הנביא ז"ל ואמר לו איוב מפני מה אתה שרוי בצער שמא מפני כאב ראש. אמר לו אן אמר לו לך אל ים גנוסר ומבול בו ותתרפא. ומי שרפא לאיוב הוא ירפא את החולי (פלוגי בן פלוגית) או (פלוגית בת פלוגית) מכאב לב ומכאב ראש ומשאר כאבים בתוד שאר חולי ישראל אמן:

(ג) (זה הלחש לעין הרע נו"מ מהסל"ק מהר"ם מרימונו ז"ע לומר ג"ס) ואני תפילתי לך ה' עת רצון אליהם ברב חסדך עניני באמת ישעך (ואח"כ יאמר פעם אחד) רבש"ע בעל השמות וואס געהט ארויס פון דעם פסוק. ואני ברוב חסדך אבא ביתך. אשתחווה אל היכל מדשך ביראתך. מהראשי תיבות וסופי תיבות ומאמצעי תיבות. תסיר כל מין עינא בישא מן (פבי"פ) ויהי רצון בא"ו כוונתי כל הבוונות שבזון בהם רב הנא עליו השלום אמן בן יהי רצון:

(גא) (ב' נקסליה הלכות מזוזה. ונס' קסלח שלמה קודם שיקנע המזוזה נמסמרים ילמור) הריני מזמן את הידים שלי לקיים מצות הביעות מזוזה כאשר צוני בוראי. לשם יחוד וכו'. בשם כל ישראל. ויהי נועם וגו'. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה:

תפילת הדרך.

(גב) (בש"ע הרב סי' ק"י סעי' ט' כתב. וכי"כ בעטרת זקנים שס נסס איז היולת לדרך טוב שיטול רשות מגדולי הפיר אפסי שאינס רבותיו כדי שיכרכוהו. וע"י לעיל סי' ה' ספי' יע

ומנוסה. ואם אפשר לומר זה לאחר הטבילה טוב יותר. וזה לשונו) דא באשווער איך אלע ווערים של (פלוגי בן פלוגית) או (פלוגית בת פלוגית) נאך דעם הארץ-ווארים באשווער איך נישט אין טיא עם נישט. אבער דיא אנדער ליא ווערים. רויטע. שווארצע. ווייסע. גרינע. געלע. רויט געשפרענקילטע ווערים באשווער איך יא דאס זייא זאלען היין הרעפט נישט האבין אין היין מאכט נישט האבין דאס הארץ נישט אינטער צו שמויען דיא ביינער נישט צו ברעכין. דאס בליט נישט צו טרינקען דאס רויטע. אין דאס שווארצע. ווייסע. גרינע. געלע. רויט גער שפרענקילטע בליט וואס אין מענשין איז דא דיא הויט אין דיא שדרה צו דעם אלעס זאלען דיא ווערים קיין הרעפט אין קיין מאכט נישט האבין עם זאל זיין וואהר אין גאמטעם נאמען אמן אמן אמן סליה ועד:

(מו) (בסידור היסודי נקידוש לנכס כ'. וכ"כ נס' שטרי חמונה נסס ס"ס נלרות המיס. ונטע"ה דף מ' נסס הסל"ק מהר"ם מריזין ז"ע. סגולה לכאב השיניים לומר ג"ס) כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי דרעה. וכך לא יהא לי כאב שינים: (אח"מ שמעתי נסס לו"ק. וכ"כ נכ"י מהסל"ק מלחזקל ז"ע וז"ל סגולה מעולה בדוקה ומנוסה מלנשי חמת נסס לריקי קשישאל שאלמרים צוה הלשון ג"ס) כך לא יוכלו כל אויבי ומבאובי (נ"א ובאובי) שינים לנגוע בי דרעה: (עור סגולה נפלאה מכלל השיניים ר"ל והוא מקובל מלחש גדול. וכ"כ נטע"ה דף מ"ז נסס ס' נלרות המיס שמקובל מקרמון אחד והוא נו"מ. כשתראה סלכנה לאחר המולד פעם ראשונה תאמר זה הלחש) איוב היה מהלך בדרך והיה שרוי בצער ופגע בו אליהו ז"ל ואמר לו מפני מה אתה מצער. אמר לו מפני כאב השינים שיש לי. אמר לו לך ומבול בנהר דינור ותתרפא. והלך ומבול בנהר דינור ונתרפא. ומי שריפא לאיוב הוא ירפא (פלוגי בן פלוגית) או (פלוגית בת פלוגית) מכאב השיניים ומשאר כאבים בתוך שאר חולי ישראל אמן:

(מז) (סגולה נדוקה לכאב השיניים מהסל"ק מהר"ם מקאסיי ז"ע לומר זה הלחש

לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו . ותגמלינו חסדים טובים . ותשמע קול תפלתנו ותחנונינו . כי אל שומע תפלה ותחנון אתה : ברוך אתה ה' שומע תפלה :

(סב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים . יאמר יעקב כאשר ראם

מחנה אלהים זה . ויקרא שם המקום ההוא מחנים . (יאמר ג"פ ויכוין כי רא"ס ר"ת רפאל אוריאל מיכאל . ונבריא"ל נכלל בשם אלהים מדת הנבונה . ואח"כ יאמר) לישועתך קויתי ה' . ויהי נועם וגו' . יברכך ה' וגו' . המלאך הגואל וגו' .

סימן לוי"ה . (כשיגיע צלמית ויהי נועם אלל פסוק כי מלאכי ילוו לך לשמך בכל דרכיך יכוין דס"ת הם יוה"ד כל"ך והם שמות המסוגלים לשמירה בדרך) :

(סג) (קראתי בבל לב עניני ה' הוסיף אצרה (שם מי שטועה בדרך ורולק להגיע אל דרך הישר יאמר זה הפסוק ויכוין שם רא"ה הוא השם הסיט מע"כ שמות היוצא מפסוק זה . והוא מסוגל לזה כמש"כ באגרא דפרקא אות מ"ד ויתפלל להשי"ת שיגיע אל דרך הישר ויעזור השם יתברך ויל"ח) :

(סד) (ב' היענין ונכו"ס . הנכנס לכרך קודם שיכנס יאמר יהר"מ ה' או"א שתבניסני לברך זה לשלום . (נכנס לשלום יאמר) מודה אני לפניך ה' או"א שהבנסתני לברך זה לשלום . (בקש לצאת יאמר) יהר"מ ה' או"א שתוציאני מברך זה לשלום . (יצא לשלום יאמר) מודה אני לפניך ה' או"א שהוצאתני מברך זה לשלום . ובשם שהוצאתני לשלום כן תוליבני לשלום ותסמבני לשלום ותצעידני לשלום ותצילני מבה כל אויב ואורב בדרך :

עניני סעודה

(סה) (ב' נספר זכירה קודם אכילה יזהר ליכנס לביסכ"ס וסימן וישן מפני חדש תולדו . כמנ"א סי' קס"ו סק"כ כתב בשם השל"ה ונח"ט בשם הזוהר . שכל יום קודם נטילה יתפלל על מזונו מאת השי"ת וכו' . כשערי ליון אלל תיקון סעודה כ' . ובקשליה ונכו"ס . ובס' תיקון השלחן לומר

י"ג עוד מענינים אלו . נישטות חכמה סי' מ"ח כתב קודם לאתו לדרך יאמר) אחרי ה' אלהיכם תלכו . ואותו תיראו . ואת מצותיו תשמורו . ובכולו תשמעו . ואותו תעבדו . ובו תדבקין : (שם בשם דבש לפי מהמדיח כ' המלוה לחניו כשילול לדרך אם המקום נקי יאמר ברכת כהנים (וטוב לומר זה שסופי תיבות לו"ה) א"ל תאחרו אותי ו'ה' הצליח דרכי :

(נג) דיני תפלת הדרך . היוצא לדרך . אזי לאחר שילא מעיבורה של הפיר דהיינו שבעים אמה ושני שלישי אמה לאחר שכלו כל הכתים . מתפלל תפלת הדרך : (גר) אומרה בלשון רבים . רק ותחני לחן אומר בלשון יחיד : (גה) כשהוא כבר בדרך ולן באיזה עיר יכול לאומרה בנזקק גם קודם שילא : (נו) אין לאומרה אלא אם יש לו ללכת לכל הפחות פרסה שהוא שמונה אלפים אמה : (נז) לכתחלה יש לו להתפלל אותה בתוך פרסה הראשונה . ואם שכת יכול לאומרה כל זמן שהוא בדרך . כל זמן שלא הגיע לתוך פרסה הסמוכה לעיר שהוא רואה ללן בה : (נח) יש לאומרה סמוך לברכה אחרת . כגון סמוך לברכה הנזמל חסדים טובים . או סמוך לברכה אשר יזר . או לברכה הפרי וכיוצא בזה : (נש) יש לאומרה בעמידה . ואם הוא רוכב או יושב בעגלה אם אפשר להעמיד הכהמה יעמידה ואם לאו אומרה כך : (ס) יזהר לעסוק בחורה בדרך . כשיכ ודברת גם בשבתך בניתך ונלכתך בדרך . וכמו שהזכירו רז"ל בזה במסכת אבות פ"ג . גם החורה מנינה ומללת מכל דבר רע . ומלליחה . כדאיתא בגמרא . ויש ליקח עמו איזה ספר קטן שאל"ל עיון או ספר תהלים להנות בו נפיו . ובפרט בעת שיושב בעגלה . (או בהבאין) שאינו עריר כלל . גם ראוי לכל ירא שמים שיקח עמו לית בדרך . אסור ללאת לדרך קודם שיחפלל שנאמר 'לדק לפניו יסלק ריח נל"י) :

(סא) יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתוליבנו לשלום . ותצעידנו לשלום . ותהריבנו לשלום . ותסמבנו לשלום . ותגיענו למהוו הפצנו לחיים ולשמחה ולשלום (ואם דעתו לחזור מיד אומר) (ותהוירנו לביתי לשלום) ותצילנו מבה כל אויב ואורב ולסמים וחיות רעות בדרך ומכל מיני פרעניות המתרגשות ובאות צעולם . ותשלח ברכה בכל מעשה ידינו . ותתנני

הקבלה יש להגביה ידיו בשעת הכרעה. ואין לומר ואשא כפי אל מזותך וכו'. כי אין להפסיק בין נטילה לזרחה בשום פסוקים כלל וכלל. ולריך לתכפן בכל מה דאפשר וכו'. אבל הפסוק שאו ידיכם קודש וזכרו את ה' אומרים ואין זה הפסק טביל. ובלקוטי ש"ס סי' ד' סעי' ב' כתב בשם טעמים שכ' בשם דרושי לנ"ח דרוש ד' אות כ"ב אם שח לאחר נטילה קודם זכרת על נטי' לריך ליטול שנית ידיו ע"ש. בזכרת הנית שער ח' סעי' י"ב שעי' כי בשעה בין זרחה לנטילה או לעשיית המלאה כדי הילוך כ"ב אחת דעת הרמ"א סי' קס"ז דהוי הפסק. אך במג"א סי' ר"ז סק"ד ובאה"ט שם סק"ז כי דנדיענד לא הוי הפסק אלא אם שעה זמן מרובה עד שהסתיך דעתו הוי הפסק כ"כ בפמ"ג שם טכ"ל):

(ע) **(בפרקי אבות פ"ב משנה י"ב כ')**. וכל מעשיך יהיו לשם שמים. ופי' הנרטרס אף בשעה שאתה עוסק באכילה ושחיה ונדרך ארץ. לא תמכין ליהנות גופך אלא שתהיה נריא לעשות רצון קונך. וכ"כ בש"ע אורח סי' רנ"א. ובח"א כלל ח' אות ח' ונקט"ע סי' ל"א סעי' ב'. (ועי' נס' עלי חיים פ' בשלה עה"פ הנוי ממטיר לכם לחם וגו'). נס' שטרי האמונה כי בשם ספר הקי פרי חיים על אבות (לומר) הרינו אובד כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת הבורא יתברך שמו וגם להוציא ניצוצות המדושים שבוה המאכל. (במדרש פנחס נס"ף כי לומר) רבש"ע זבני שתהיה אביצתי בחדושה ותהיה כוונתי לשם שמים. ותצילני מאביציה ושת' יתירה שלא לשם שמים: (עא) **(בצעמיל קטן מנעמים נועם אלימלך סעי' ט"ז כ')**. וכ"כ בלקוטי לבי החדש בשם ספר דרכי נדק. ונשגב מוסר פ"ב. ונס' זכירה בשם פנחס רז"א פ' בהעלותך. ונס' מנורת זהב. ונס' אור"ל למהר"ם פאכריש. ונעמ"ס בלקוטי דף ל"ח וז"ל. אחר אכילת המוליד ואמר בזה הלשון המבואר להלן וזהו הדיבור בורא מלאך חדש ומסלק הסטרא אחרת. וסומן מאכיל אותיות מלאך וגומטריא לא שני השמות משולבים כזה יאסדוה"י) לשם יחוד וכו'. אין אני אובד להנאת גופי חם ושלאום רק שיחיה גופי בריא וחזק לעבודתו יתברך שמו. וא"ל יעבב שום חטא ועון והרהור רע ותענוג גשמי את היהודי כודשא בריר הוא ע"י ניצוצות מדושות של האכילה

לומר קודם נטילת ידים לאכילה. מזמור לרוד ה' רועי וגו'. הנני מוכן ומזומן וכו'. לשם יחוד וכו' ונמנע יבק שפתי רננות מאמר ג' פ"ט כתב. ונעמ"ס סעי' קס"ט בשמו לומר רבון כל העולמים וכו' והוא מסוגל לפרנסה בריוח. שם וכ"כ בספר ח"ל הלכות סעודה וכ"כ היעב"ן לומר יהא רעוא וכו' אתה הוא ה' אלוקים וכו'). מזמור לדוד ה' רועי וגו' עד לאורך ימים. הנני מוכן ומזומן לכהים מצות עשה של נטילת ידים באשר תהנו חכמינו ז"ל. רבון כל העולמים מלא ידי מברכותיך. ומברכותיך יבורך בית עבדך לעולם. ברכינו אבינו כלנו באחד באור פניך. לשם יחוד וכו'. ויהי נועם וגו':

(סו) **יהא רעוא מן סהם סתימא דכלא סתימין רעוא דכל רעון סתימא דכלא דיתמשך מלא עלאה דרך אבא ואמא לזעיר אנפין. ומועיר אנפין לחקל תפוחין מדישין סתמן יתירוב מוונא עלאה מרחייא דמחנין תמן מנא לצדיקא בנהירין דאנפין ברעותא ובהדותא דכלא לנא ולכל נפשות ביתנא ולכל עמך בית ישראל אמן:**

(סז) **אתה הוא ה' האלהים הון ומפרנס ומבשר בריותיו בחסד וברחמים מסרנו ראמים עד ביצי בנים. עיני כל א"יך ישברון לתת אבלם בעתו. תתן להם ילכוטין תפתח ירך ישבעון טוב. פתוח תפתח את ירך לענוך ולאביונך ופרנסני מידך הפתיחה החדושה. בכתוב פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון:**

(סח) **(ב' כיוש"ס שער ז' פ"ה נאמלע להתחנן ולנקם על מזונותיו אל המלך מלכו של עולם קודם הנטילה כזה הלשון) יר"מ רבון כל העולמים ואדוני האדונים שתתן לי פרנסתי ומזונתי ומזונות כל ישראל ברחמיך הרבים והטריפני להם חכו בהיתר ולא באיסור ויקיים בי מקרא שבתוב פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון:**

(סט) **(בשערי ציון אלל תיקין הסעודה. ונס' הסניא וכלוח זכרת הנהנין מהסניא והשל"ק. וסי' ר' קאפיל. ונס' אור"ל דרך סעודה סעי' ה' ונס' קהלת שלמה. ונעיון חפלה בשם הגה"ק מנוטשאטש ובמהרי"ח כתב וז"ל. על פי**

האכילה והשתיה הזה :

(עב) (בס' או"ז דרך סעודה ונסידור או"ז לחם רב ונסדר היום להרשניא ונטע"ה סעי' קס"ט כי נשם ס' מסד להנרס אס ישג לחכול יכוין נאכילתו ויאמר זה נפס מלא קידס אכילה) אני אובל בבדי שיהיה לי כה לעשות מצותי . ויהיה נחת רוח ליוצרי . ויהיה לי כח לעשות ג"כ ולעסוק בפרנסתי בשביל דבר זה דהיינו שהש"ת ישרה פרנסתי על ידו בעצמו ובוה הוא נחת רוח להש"ת שהוא משפיע על הלקו ממנו ביחוד נמור בלי שום דבר אחר כלל המפרה ביני ובינו ה"ו :

(עג) (בשערי ציון תקון סעודה ובעבודת הקידש לפורן שמיר סימן ה' סעי' ס"א כתב תפלות יקרות נס תפלה על הפרנסה ע"ש. בקטליה עניני צרהמ"ז . ונשגט מוסר פליא . ונטע"ה ח"א דף כ"ג כי נשם גדול אחד שנוהגין כן בארץ איטאליא מי שאין לו פנאי ללמוד על שלחנו או שאינו יכול . יאמר ג' פסוקים מתורה . וג' פסוקים מנביאים . וג' מכתובים . (ג' פסוקים מתורה . פסוק א' שמות ט"ז) ויאמר ה' אל משה הנני ממסיר לבם לחם מן השמים ויצא העם ולקחו דבר יום ביומו למען אנחנו הי"ך בתורתך אס לא . (פסוק ב' שמות כ"ג) ועבדתם את ה' אלהיכם ובהך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך . (פסוק ג' דברים ח') ויעקב וירעיבך ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם . (וג' פסוקים מנביאים : פסוק א' ישעיה ל"ג) הוא מרומם ישבון מצודות סלעים משגבו להמו נתן מימיו נאמנים . (פסוק ב' ישעיה נ"ה) למה תשכחו בסך בלא לחם ויגיעכם בלא לטבעה . שמעו שמוע אלי ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם . (פסוק ג' ישעיה נ"ח) הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום ובסיתו ומבשרך אל תתעלם . (וג' פסוקים מכתובים : פסוק א' תהלים קיד) ויין ישמח לבב אנוש להצהיר פנים משמו . ולחם לבב אנוש יסעד .

(פסוק ב' תהלים קי"א) שרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו . (פסוק ג' תהלים קמ"ו) עושה משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים . ה' מתיר אסורים :

(עד) (בס' קדושת יו"ט לריה דף ח' מאדמו"ר ההלכה"ק מסינעט ז"ט כתב דהנה בנקשתינו על מזונות ופרנסה המלך לכו יס בו שני כוונות . א' הפשוט כי הוא מלך לנפשות חיי הנוף כאשר הוא אדם אשר ודס להחיות נפשו כי א"א בלעדו ולא נוכל לסבול עינוי הנוף באין משטן לחם ח"ו ויתר ההלכות הנחולס להנוף לכן מנקשים מאת ה' הון ומפרנס לכל לכלכלנו במזונות לנו ולנחתנו לחם לפי הטף . אולם יש בו עוד כוונה עמוקה ע"ד שפירוש האמור הנ"ק ז"ע נס' י"ט פנים הפסוק היתה לי דמתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך . הכוונה שאני בוכה ומבקש פרנסה . הוא באמור אלי כל היום ר"ל בשביל שאומרים אלי האומות כל היום איה אלהיך יבוא וישייך וא"כ עיקר הכוונה למטן שיחגל ויתקדש שמו יתברך בעולם כי יראו בעינים כי אין מחסור ליראיו . אכל אס ח"ו עס בני ישראל מדוכאים ועניים דווים וסחופים כאשר הוא כעת בעו"ר ואומות העולם שלוים ושקטים וכי עד כמה גדול חילול השם כי יאמרו איה אלהיכם יגן עליכם סתרה וע"ז ילאו מה שילאו בעוה"ז . ונעיינו ראינו עד היכן ירד פלאים קרן התירה וישראל כי אלה אשר ילאו מהדת ואינם משגיחין על שמירת שבת חורה ומלות . להס חיי חסונות צשרים כל טוב עולם הזה בידס . מה שאין כן ת"ח ויראי ה' ירדו עשר מפלות אחרנית בחלית היסורים ר"ל כי זה כבוד שמים . אלא ה' עד מתי לא תרחם וכי . חוסה נא על כבוד שמך הגדול והקדוש והושע את עמך ישראל בפרנסה וחיים וחנן עליהם ואז יודע לכל כי ה' הוא אדון כל הארץ הוא הבורא ומנהיג לכל הצדואים . ומעתה מי שעיני שכל לו אס יבקש פרנסה ומזונות ישים מנמתו לכוונה זאת העיקרית למטן יחגל ויתקדש שמו יתברך בעולם ויראה כבודו לכל . והנה הכוונה הראשונה בציון בקשת הפרנסה הוא בחילוניות כמוכן . אכל הכוונה השניה אשר אמרנו היא בפנימיות בתוך לבי שכוונתי למטן קידוש שמו יתברך ויחפלה וכי) :

עניני ברכת המזון.

ע"ה). (ב') השל"ה שער האותיות . והיעב"ץ . ובס' או"ז דרך סעודה ונקטליה . ובס' זכירה . ובמהרי"ח ח"א נשם פמ"ח ונשם משנת חסידים . וכן נדפס בסידור תפלה ישראל עפ"י הארז"ל לומר אלו הפסוקים קודם נרמזין . אכרעה וכו'. נהגדה שמחה הרגל מהחידו"א כי וזהו לכוין לקיים מלות עשה דאורייתא ואכלת ושבעת וברכת . וע"י נמס' ברכות פ"ו משנה ט' מה שכי הצרטורה על הפסוק ואכלת ושבעת וברכת וגו' . והיוש"ה שער ז' פ"ו כי קודם נטילת מים אחרונים יאמר הריני מוכן ומזומן ליטול ידי וכו'. . אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפי . סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם . תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד . ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם העליונה : הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה. (דאורייתא) של ברכת המזון כמו שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך (זו ברכת הזן) על הארץ (זו ברכת הארץ) המזכה (זו בונה ירושלים) אשר נתן לך : הריני מוכן ומזומן ליטול ידי אחר האביצה כמו שתקנו חז"ל לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי יתברך שמו ויתעלה . לשם יחוד וכו'. . ויהי נועם וגו' : זה חלק אדם רשע מאלהים ונהלת אמרי מאל . וידבר א"י זה השלחן אשר לפני ה' . (כ"כ בס' ישועות ישראל נשם סידור התיא לומר זה הפסוק . אך היוש"ה כ' דמשמע מהארז"ל שלא לומר זה הפסוק וידבר אלי רק כשיצרך צימון דוקא . וע"י לעיל ס' ד' סעי' מ"ה משי"כ נטעין מים אחרונים . וסעי' מ"ו הטעם שאומרים רבותי מיר וועלין בענטשין . ובס' ברית אבות כי נשם הטור ס"ס קכ"ז ונשם הרמב"ם . וכ"כ במהרי"ח נשם סידורי ספרו והרמב"ם והאבודרהם הנוסח) הרחמן הוא יוכנו ויהיינו ויקרבנו לימות המשיח ולבנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו ולחיי העוה"ב (טייל שם סעי' מ"ז ט"ל כחול מגדיל ונשנת וי"ט וחזי"מ ור"מ מגדול כחול ט"ט הטעם . ונכתני הארז"ל כי ג"כ טעם ע"ז עפ"י סוד . ובס' קף החיים ס' כ"ה אות ג"ס כ' נשם הרד"ף ונפסר

זכר דוד מאמר ח' ס"פ ל"ז כ' דכיום המילה יאמר מגדול כחולס) :

ע"ה) (ב') נקטל"ס עניני ניהכ"נ . ובס' או"ז סעי' ד' כשהולך לניהכ"נ במנחה יאמר . הריני הולך לב"ה של יצחק אבינו סבא קדישא ליחדא שכינתיה עם הודשא בריך הוא בזרוע דשמאלא בשם כל ישראל בסוד שור שתיקן יצחק אבינו ע"ה שהקריב את עצמו על גבי המזבח בשור . ויהי נועם וגו' . (וע"י בס' היעב"ץ ונשם מוסר פליא תפלה יקרה לומר קודם תפלת מנחה ומעריב . בעבודת הקודש מורה באלנע ס' ג' סעי' קכ"ה . ונכו"ש כתב לומר קודם תפלת מנחה) לשם יחוד וכו'. . בב"י . הריני בא לקיים מצות תפלת מנחה שתיקן יצחק אבינו ע"ה לתקן שרשה במקום עליון . ויהי נועם וגו' :

ע"ה) (שם) כתב כשהולך לניהכ"נ למעריב יאמר . הריני הולך לב"ה של יעקב אבינו סבא קדישא ליחדא שכינתיה עם הקב"ה בזרוע דימינא ודשמאלא בשם כל ישראל בסוד נשר שתיקן יעקב אבינו ע"ה שמתעופף על בנו כנשר . ויהי נועם וגו' . (בעבודת הקודש מורה באלנע סעי' כי כתב . ונכו"ש לומר זה קידם תפלת מעריב) . לשם יחוד וכו'. . הריני בא להתפלל תפלת ערבית שתיקן יעקב אבינו ע"ה לתקן את שרשה במקום עליון . ויהי נועם וגו' :

ע"ה) (בס' גאולת יעקב דף קט"ה כ' כשאשמו נדה יאמר בכל לילה) הריני מוכן ומזומן לקיים המצוה שלא לעבור על לאו שבתוב בתורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב . והנני מונע א"ע שלא לעבור על לאו זה מחמת צווי הבורא יתברך שמו אעפ"י שנפשי חשקה בדבר זה וברשותי למלאות תאותי כרצוני בלי שום מונע רק מחמת אהבת הבורא ומחמת יראת הבורא ע"כ אני מונע את עצמי שלא לעבור על לאו זה . ויהי רצון מלפניך באלו כוונתי כל הכוונות שצוה הש"ת למשה רבינו ע"ה . ועל ידי זה יתקדשו ויטהרו כל רמ"ה אברי ושם"ה גידי הכלולים בגיד זה שהוא כנגד לאו זה ואזכה לקיים כל התרי"ג מצות בדיובור ומעשה ומחשבה

ומחשבה ברצונך הטוב אמן:

(עט) (בסי' היענ"ן וננהיט כי נקיש שעל המטה
לומרים) רבש"ע הריני מוחל לכל
מי שהבעים והקנוט אותי או שחטא כנגדי. בין
בגופי. בין בממוני. בין בכבודי. בין בכל אשר
לי. בין באונס. בין ברצון. בין בשוגג. בין
במזיד. בין בדבור בין במעשה. בין במחשבה.
בין בהרהור. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר
לכל בר ישראל. ולא יענש שום אדם בסבתי.
יהי רצון מלפניך ה' אורי שלא אחטא עוד. ולא
אתזור בהם. ולא אשיב עוד להבעיך. ולא
אעשה הרע בעיניך. ומה שהטאתי לפניך מחוה
ברחמיך הרבים אבל לא עיי יסורים וחלאים
רעים: יהיו לרצון וגו': אנא בבח וכו':
(נסי' הארזיל ונסי' תפלה ישרה כתב עפי
הארזיל לומר קריאת שמו שעל המטה ג' פרשיות
דוקא הללי שירו לה' שיר חדש. וכי נספרי ליון
ונסי' פתחי חיים נסס הארזיל וכי המניא עפי
המדרש. ונדרכי חיים כ' שנהיק נעל דיה מלאנו
ז"ע אמר קיש שעל המטה ג' פרשיות הללי שירו
וגו'. שיר למפלות אשא וגו'. ועייל סי' ד' ספי'
סיל ונעניי פסח סי' ו' ספי' סיב):

(פ) (בסי' היענ"ן ל' קודם השכינה על המטה
יאמר) הריני מהביל עלי שכל מה
שיחלום לי יהיה מה שיהיה לא אתענה מחר.
(ואס ח"ו יחלוס לא ילוס פכיל. נקשליה עניני
שנת דדין תיח וננהיט ליל שנת ונתיח כל ז'
ס"ק י"ג ונעט"ה עניני סגולות כתנו נסס השליהק
וזיל. שמעתי מחכס אחד שאמר. שאמר האדם
קודם שסוככ אפילו כלשון אשכנז) דא' בין איך
אויף מיר מהביל אלצעם וואס מיר ווירט (וועט)
היינט מרויטען (חלומין) וועל איך מארגין נישט
פאסטין יהיה מה שיהיה (סוכו סגולה שלא יבוא
לו שום דבר רע בחלוס. ואס חיו יבוא לא ילוס
כדי שלא יחגרו בו כפלי החלומות. ועי' באלף
המגן סי' תקל"ז סיק י"ב. ונסי' שמירת הנפש
אות ח'. ועייל סי' ד' ספי' סיב ס"ג ס"ד סיה.
באיל סי' רליט כי וזיל משיכ מניא סק"ז שלא ליטן
בחדר יחיד היינו דוקא כלילה אך כיום אין שום
חשש בזה. ועי' אור הנר אין חשש פכיל. ובניית
יחדי דוקא הוא שטומדת יחדי כלל נתיס סביבה

אכל לא בית גדול ודריס שס דיורין הרנס ויש שס
חדר אחד פנוי נכהיג מותר ליטן שס יחדי שכל"כ
נענדות הקודש לפורן שמיר סי' ז' דכית יחדי הוא
דמיחדל משאר נתי. כיכ נסי' מיו יהושע. וכיכ
נעט"ה קיל ספי' חס"ד נהשמטה נשמס):
פא) (במדרש פנחס ס"ס שפי' כ"ט כי להתפלל
קודם השינה) רבוננו של עולם
הציצנו בליילה זאת מכל רע. אותי ואת כל בני
ביתי ואת כל אוהבי וחברי בכלל כל עמך בית
ישראל. ואשכים ואמצא לבבי ליראה שמד.
(כי נסי' זכירה פניני מעריב. ונקשליה דף ל"ט
נשס חכמת הקבלה. ונשערי ליון נפי' פתחי חיים.
ונסי' ישועות ישראל נשס קשליה. מי שאינו יכול
ליטן יאמר זה כ"פ עד שיטן והס מסוליס לשמירה
ואספי' שאמר ברכת המסיל יכול לומר זה תורה
צוה לנו משה מורשה ההלל יעקב: אש תמיד
תוקד על המזבח לא תכבה: סעפים שנאתי
ותורתך אהבתי: אור זרוע לצדיק ולירי לב
שמחה: (נסי' תפלה ישרה כתב עפי הארזיל.
וכי נקשליה עניני לימוד כתנו המקוליס סגולה
למיתייט מי שרולה לקוס נאשמורת סיקוס נעת
סירלה יאמר ז"ס) עורה כבודי עורה הנבל וכינור
אעירה שחר: שחר אעירה ובנור הנבל עורה
כבודי עורה: (וככל פסס שאמר יזכיר אותו הטת
ננדעטנו לקור ויאמר אפי' נליח) מארגין פריא וזיל
איך אויף שטיין אם ירצה השם אום דריי אדער
פיער אוהר מיט שלום אין געזינד בעזרת האל
יתברך (ואחייב יאמר) בהתהלכך תנחה אותך
ובשבבך תשמור עליך והכיצות היא תשיחך (ז"פ)
תורה צוה לנו משה מורשה ההלל יעקב:

(פב) (כ' נספד אויל למחר'ס פאפירס דף ל"ה.
והיוסיס שער הטליון שער ח' פ"ז. ונסי'
שס סוכ קטן. ונסי' תפלה ישרה עפי' הארזיל.
ונס"ס נסס הארזיל. ונסי' ישועות חכמה נסס
סי' הארזיל דמכריט ויוסי' וז"ל קודם הזיווג יאמר)
מזמור צדוד ה' רועי וגו' עד לאורך ימים: לשם
יחוד וכו': הריני רוצה להיית מצות עונה האמורי
בתורה שצונוי יוצרי ובוראי כמו שכתוב ועונתה
לא יגרע. ולקיים ג"כ מצות עשה של ושימח
את אשתו (ועי' הדיבור מנריך הסק"ח. ואס היא
רלוים להטענר יכוין להמשיך נשמה קדושה להולר
ויתמר

מתושלח נח אברהם ושרה יצחק ורביקה יעקב ורחל ולאה בלהה וזלפה ראובן שמעון לוי ויהודה יששכר זבולן דן ונפתלי גר ואשר יוסף ובנימין אפרים ומנשה : (כאלפא ביתא דף מ' כ' בשם ס' החולדות והחזקוני פ' תזריע כשהלכה סוכנת סמוך אחר הכפילה על ללע ימין ילדה זכר ועל ללע שמאל ילדה נקיבה וזהו שמאלו תחת לראשי וימינו תחתקני כדי להוליד זכרים עכ"ל . ועי' פרש"י על פסוק אשה כי תזריע . ועי"ל סי' ד') :

ויאמר נ"כ) והרינו מהיים מ"ע של פריה ורביה זבונתי כדי שיהיו לי בנים טובים לעבוד את הש"ת והש"ת יתן לי בנים טובים לעבוד אותו : (שם כי כתנו הספרים וכ"כ בס' זמירא בשם שלביק לחשוב בעת הזווג בלדיקים היינו לחשוב שמות) אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף דוד שלמה בניהו בן יהוידע כדב בן יפונה יהושע נחשון בן עמינדב (וכיולא) ונקטלים דף כ"ט כתב לחשוב חלו השמות וחפלו כלם שימשוך זה הורע אחר השנט שלו (וכו') אדם וחיה שת חנוך

סימן י"ב. עניני ערב שבת.

להגו לקרות הספורה . וכמו מנן אהרנס סק"ל ואח"כ מזמור מכתובים משיר של יוס . ואח"כ משנה אחד כ"כ שליש בשם מהרמ"ק . וטוב שלא יפסוק כלל בשיחה כי"כ כה"ג עכ"ל מנ"א . כי השליש ונקטלים עניני פ"ס ובס' קהלת שלמה . אחר סק"ס לקרות שמות יאמר תיכף הספורה השי"כ לאותו שבת ואח"כ אם הוא בע"ס יאמר המזמור כי מלך גלות וגו' עד לאורך ימים . ואם הוא בשבת יאמר מזמור שיר ליום השבת וגו' עד ולא עולמם בו . דהיינו תורה נביאים כתובים . וכן כי כל האחרונים . עוד כי נקטלים לומר ג"כ משנה ראשונה של יללות השבת :

ד) יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים . ושתיים שהן ארבע בחוץ . כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים . פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית . או שנטל מתוכה והוציא . העני הייב ובעל הבית פטור . פשט בעל הבית את ידו לחוץ . ונתן לתוך ידו של עני . או שנטל מתוכה והכניס . בעל הבית הייב והעני פטור . פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה . או שנתן לתוכה והוציא . שניהם פטורים . פשט בעל הבית את ידו לחוץ . ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס . שניהם פטורים :

ה) [שם אח"כ ליל גמרא נרכות דף ח' זהו תלמוד] אמר רב הונא בריה דרב יהודא אמר רבי אמי . לעולם ישלים אדם פרשותיו עם הלכוך

א) (ב' היום"ס . וכ"כ בנה"ש . ובלקוטי לבי החדש לומר זה לפני קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ביום ו' פשיק או בשבת קודש או לפני לימוד תיך או קודם שמיטת הפרשה מפי הקורא בש"ק . והשומע מפי הקורא יאמר לשמוע מפי הקורא) רבש"ע הרינו רוצה לפרות תורה הקדושה להשיגה בבדי לקשר נפשי אל שרשה . וכל מעם ואות ותיבה שאוציא מפי בזה הקריא . אני מבין בזה לעשות תקונים בעולמות העליונים הקדושים התלויים בהם . וכל כוונתי לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי יתברך שמו : ואני מאמין באמונה שלמה שכל המעשים והנהגות והתגות והא תוות שבתורה הקדושה ואף בסיפורי התורה בהם תלויים עולמות עליונים קדושים ונאמנים לאין מין ומספר ותכלית : לשם יחוד וכו' : ויהי ניעם וגו' : ואתם הדבקים בה' אלהיכם היום כלכם היום . (נאסיט ועי' סי' ר"ס) :

ב) [במאמר נוסח התפלה מנעל מנ"א כתב בענין הספירות שנדפס כחומשים כאלן משימין הספרדים פשוט דזה קאי על מנהג פ"ענקין במדינתם וכו' אבל לא נגלות החסידים הנוהגים כמנהג האר"ל (כיון שהאר"ל לא כתב ולא הכריע בזה מאומה) וכן להגנו מאבותינו ורבותינו הקדושים וכ"כ בס' תורה אור וד"ח שנדפס בווילנא עפי' נוסח הגאון הקדוש הסניא שהספירות לריכס אהנו לומר כמנהג האשכנזים עכ"ל] :

ג) [ביש"ע חו"מ סי' רפ"ה סז' ז' כתב . הנה

הצבור שנים מקרא ואחד תרגום מאריכין לו ימיו ושנותיו. [שם ואח"כ משנה ראשונה של ספר ילירה. שהיא קבלה] עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות. חמש בנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור. [ואח"כ ילמוד מספרים אחרים לחזר את האוכל להיות אחד. אך בעבודת הקודש מורה באלכע סעי' קליג כתב משנה כמה מדליקין ואח"כ כחיל והוא ענין גדול. וכח לישראל כי מסדר טהרות:] (ו) [בנהו"ש כתב נסח ח"א להכין בעלמו ביום ועש"ק לכבוד שבת קודש ויאמר].
הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו: לשם יהוד וכו'.
לתקן את שורשה במקום עליון ליחד צדיק הי העולמים במלכות כל עולמים יחדיו יהיו תמים כהבר את האוהל להיות אחד ביום המחרת וממעיין הברכות תשפיע עלינו שפע ישועה ורחמים ופרנסה וככלכלה מידך הרחבה והמליאה וכו'. ותספיק לנו סיפוק בדינו לכבוד ולהדר ולהתענג בשבתות קדשין לכבוד שמך הגדול ויהיכ בני מקרא שכתוב אז תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. ויהי נועם וגו'. יהוה ארצון וגו':

(ז) [ב' נזוסיק פי' אמור ונספרי המקובלים שיסתפר פי' ישראל דוקא ולא פי' פכוס כדי שלא ימיש חיו ללס חלקים מעל פניו וסלא להסתרכא זילמא רידיס הקדוש זלילמא דסטיא הטמא. ונמקום שאיז פי' ישראל רק פי' טכו"ס יאמר מקודם הפסוק] ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו (וכו'. וזכן לא ימיש ללס חלקים מעל פניו. ננהויס כתב. וכיכ כאלף המנן סימן חקפיה ס"ק קיה קודם שיגלה שערות ראשו יאמר להמגלה שמור לי הסאות שלא תגלחם וזוה מקיים מלות לא תעשה לא חקיפו פאת ראשכם. ויקבל פ"ע מלות לית של לא תשחית פאת זקניך ויאמר הנני בא לגלח שער ראשי לכבוד ולתפארת שבת קודש ולהשליך משערות ראשי שורשי הדינים ארצה. וחכמים הנידו שהאל יתברך משבח את ישראל ואומר. צאינה וראינה בנות ציון העצוינים לי ומחיימים לא תחילו פאת

ראשכם ולא תשחית פאת זקנך: (ומי' בענוסיק מורה באלכע סי' ד'. ועי"ל סי' ה' סעי' י"ז מש"כ ויזהר ליעול ידיו אח"ז ג"פ עד הסרק ואס לא נטל ידיו מפחד גי' ימים):

(ח) [ב' בקונטרס ברכות וסודות מנעל אמרי יוסף זולקליה קודם נטילת לפרנים בעש"ק יאמר] הריני נוטל את הצפרנים לכבוד שבת קודש כדי שלא אבנם לשבת קודש מנוול: (ולאחר נטילת לפרנים יזהר ליעול ידיו גי' ואס לא נטל ידיו מפחד יום אחד עי"ל סי' ה' סעי' י"ז. וקודם הליכת למרחץ יאמר) הריני הולך למרחץ כדי שארחוץ גופי לכבוד שבת קודש (בעשרי ליון אלל תיקון מלות כפי' פתחי חיים כתב נשפת הטבילה בעי' יאמר זה ונקטליה כי לומר זי' יליב' טהור' בריא די אלהים ורוח נכון חדש בהרבי.
(ויכוין לר"ת טביל ואז רוח נכון חדש בקרני שאין קדושת שבת ניכר בלדס עד שטבל עלמו. וסיח לכיז כי ע"י הטבילה הוא מטטר את אבר הקדוש מטומאת של זוהמת הנחש לכך ס"ת ורוח' נכון' חדש' הוא נחש עכ"ל):

(ט) [בס' חו"ל למהר"ס פאפירס סי' כ"ח סעי' כ' כתב. סור הטבילה עשיק יכנוס במים ויאמר] הריני טובל להפשיט את הזוהמא (ויטבול פי' ויאמר) הריני טובל להפשיט בגדי חור' (ויטבול פי' ויאמר) הריני טובל לכבוד שבת קודש. זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים. (ויטבול פי' ויססע לאחוריו ויאמר הפסיק) אם חשיב משבת רגליך וכו' עד ה' דבר (בנפויס כי נסח הארזיל ויטבול לא פחות מגי' טבילות. וזוה העולם נוהגין לטבול די' טבילות כנגד די' לחמיות של שס הוי"ה ז"ה ונכון הוא. ונקטליה כ' כשיחמיל לרחוץ יאמר) הריני רוחץ את עצמי לכבוד שבת מלכתא. אם רחץ ה' את צואת בנות ציון ואת המי ירושלים ידיו מקרבה ברוח משפט וברוח בער:

(י) [שם וכיכ בלקוטי לבי החדש כשיולא מן המים פוסע לאחוריו כמו שיולא מניס"כ ויאמר] והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב להיים בירושלים. אם רחץ וגו':
אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר

אחר ולכתחילה לא יזכה לא ע"י בנו ובתו הסמוכים על שלחנו אפילו גדולים. ולא ע"י אשתו. וכדיעבד או בשעת הדחק אפילו ע"י בנו קטן וע"י בתו שאינם סמוכים על שלחנו דוקא. וע"י בנו ובתו הגדולים וע"י אשתו אפי' סמוכים על שלחנו. כש"ע הרב סי' שס"ז כ' לדברי הכל גדול שיש לו אשה אפילו סמוך על שלהן אביו וכן אחר הסמוך על שלחנו יכול לזכות לכתחלה. ובשעת הדחק דינו כמו בדיעבד עכ"ל. וכשזוכה בו לריק להגדילו טפח ולריק לזכות לכל בני החצר או לכל המקום ולכל מי שיחוסף מיום זה ואלך. ויאמר המזכה להזוכה בחיזה לשון שמנין כלשון הזה) זכה בעירוב זה לאחינו בני ישראל הדרים פה עמנו. ושיבואו לדור (בעיר הזאת. או ביושב הזה. או בחצר הזה. או במבוי זה) שיהמכו עליו לטלף על ידו מרשות לרשות בשבת ויום טוב הבאים. (ויאמר הזוכה כזה כלשון) אני מזכה לרב מי שירצה לזכות ולסמוך על עירוב זה (וחזור המזכה ונטלו מיד הזוכה ומנכך. ואומר כהדן וכו' :

ד י נ י ע י ר ו ב י ת ח ו מ י ן .

(ג) (אסור לילך בשבת או ביו"ט מחוץ לעיר חלה אלפים אמה. ומי שרואה לילך בשבת או ביו"ט יותר מאלפים אמה יערב מע"ש או מערב יו"ט עירוני תחומין. כיצד הוא עושה מניח פת. שהוא גדול כמו ששה ביצים. וי"ל כשמונה ביצים או מניח כללים או לזון שיש בו שיעור לאוכלו פס פס גדול כזה. ולריק להניח בתוך האלפים אמה ויקבע שם שכינתו. ואעפ"י שחוזר לעיר נחשב כאלו שבת במקום העירוב ויש לו אלפים אמה לילך משם לכל רוח שירצה. ועיין לעיל סי' ה' קט"ו י"ח השיעור של תחום שבת כי דיעות. דיעה א' תשעה מאות וששים מעטיר שהוא פחות מן א' קילא-מעטיר ארבעים מעטיר. דיעה ב' שנים עשר מאות מעטיר שהוא א' קילא-מעטיר ועוד שני מאות מעטיר וכו'). ומנכך ואומר כזה העירוב וכו' :

ד י נ י ע י ר ו ב י ת ב ש י ל י ן .

(ד) אם חל יו"ט ביום ועסיק לריק לעשות בערב יו"ט עירוב תכשילין ויקח דג כזית או ביצה מנושלת

שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומב' גלולים אתכם. ואומר מקוה ישראל הי' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. (כ"כ) כמסקנת יומא פרק ח' מ"ט. שם וכ"כ בס' או"ז שם קט"ו כ"א. והיוש"ה שער ח' פ"א. ונקב הישר פמ"ז כסס הארז"ל. ונכסו"ש כסס שלטי גבורים. ונכס' תפלה ישרה עפ"י הארז"ל ילנש בגדי שבת קודש (ויאמר) הריני לובש מלבוש של שבת קודש לכבוד שבת מלכתא. כל בלי יוצר עריך לא יצלה וכל ציון תקום אתך למשפט תרשיע. ואת נחלת עבדי הי' וצדקתם מאתי נאם הי' :

(יא) ב' סו"ס"ה ונכס"ה אם אין לו שעות לקרות סיר השירים בעסיק או יקרא בשבת קודש מתי שיוכל. ואסור לפסוק בחמלע סיר השירים אפילו בדברי תורה. וכי' כמסרי"ח כשמו. תפלה קודם אמירת סיר השירים) : לשם יחוד ובין. הגה אנחנו באים לשורר בקול נעים שיר השירים. קודש הכדשים. לעורר חבצלת השרון לשיר בקול נעים גילת ורגן בבור. ולחבר אשת געורים עם דודה באהבה ואחיה וריעותא דליבא ששון ושמחה. ימצא בה תודה וכול זמרה. ויעלה לפניך הריאת שיר השירים בא"ו אמרו שלמה המלך בעצמו. ובאלו השגנו כל הסודות החתימים בה. ויהי נועם וגו'. יהיו לרצוני וגו' :

ס ד ר ע י ר ו ב י ן .

(ב) (ב' היעני' וכי' האחרונים. עירוני חלירות כיצד עושין. גובה מכל אחד מבני הקהל מעט קמח ועושין ממנו חלה. ואם הם יותר מח' בני אדם. לריכים לערב בשיעור כששה ביצים או כשמונה ביצים. ואפילו הם רבים מאוד מספיק. ואם פחותין הם מח' בני אדם. די להם כנרוגרת שהוא שלש ביצה לכל אחד. ואין מערבין להם בפריסה. ואם אחד נותן פת בשביל כולם יכול לערב אפילו בפריסה וכלנך שיהא זה כשיעור. כשיע' או"ח סי' שלשה בכו"ז סק"ב כתב כשעושה עירוני חלירות מקמח הקהל א"ל לזכות ע"י אחר חלה ע"י פלמו (ויאמר) אני מזכה לרב מי שירצה לזכות ולסמוך על עירוב זה : (וכשאל אחד מבני החצר רואה ליתן פת בשביל כולם כו'. ולריק לזכות להם ע"י

מזכיר של שנה זו הבאים עלינו לטובה לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת ולכל מי שיתוסף בעיר הזאת:

(יח) [לעירובי תחומין יכרך ויאמר] בזה העירוב יהא מותר לי (ולפלוני או לפלוני

ופלוני. ונני מקום פלוני) לילך ממקום זה אלפים אמה לכל רוח. בשבת זה (והמעבר לכל שבתות השנה) לכל שבתות השנה (ליום טוב יאמר) ביום טוב זה (ליום כיפור יאמר) ביום כפורים זה:

(יט) [לעירובי תכשילין. וגדול העיר שמעבר בעד כל בני העיר להוליך

למי שנאנס או ששכח או שאינו יודע לערב לריך לזכות ע"י אחר כמבואר לעיל [ויכרך ויאמר] בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפויי ולבשולי ולאטמוני (ואם לריך לשמוט ביום טוב נכון לומר ג"כ) ולשחומ ולאדלוקי שרגא ולתקנא ולמעבד כל צרכנא. מיומא טבא לשבתא. (וכשמל יו"ט ביום ו' וזיום

שבת יאמר) מיומא טבא לחבריי ומיומא טבא לשבת (וכשמעבר לו ולחמרים יאמר) לנא ולפלוני ופלוני הדרים בעיר הזאת (ביום טוב הזה) (וגדול העיר יסיים) לנא ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת: (כ) [כ' היום"ט וכו'] ש קידם מזמור לדוד הנו כליל שנת יאמר נשיט] אני מכון באמירת מזמור

זה לעשות תכונים גדולים בעולמות העליונים.

ולעשות בזה רצון בוראי יתברך שמו. בואו ונצא לקראת בלה לכה דודי ונצא השרה לראת שבת בלה מלכתא לחקל תפוחין מרושין: הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל נפש יתירה קדישא של ציט שבת קודש. (וכ"כ נסי' ישועות ישראל נסס ספר הכוונות מהאריז"ל ונכס פרי ט"ז מ"ס שער י"ח פ"ח. ובאמירת נואו כלס שנת מלכתא יכוין ג"כ הריני ממשיך וכו'. כשלאומרים להגיד כי ישר ה' לירי ולא עולתה נו יחשוב) אני מאמין באמונה שלימה ואמיתית שבוראנו ית"ש ויתעלה הוא ישר וקא נמצא עולה בכל מעשיו ומשפטיו כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו.

(כשאומר עזותיך נאמנו מאוד יכוין פירש"י וכוין נשיט) אני מאמין באמונה שלימה ואמיתית לכל דברי הנביאים אה אם יתמהמה אני חבה לך שנוולתי

מזכיר. או נשר חסוד כזית והפח שכולס עליו נשנת שחרית (וי"א נסעודה שלישית) וכי ספוסקים מי ששכח לעשות עירובי תכשילין יש תקנס לערוב ביום ראשון של יו"ט של גליות אם חל ביום ה' וזיום ו' ויכרך ומתנה אם היום קודש ולמחר חול אינו לריך לעשות פ"ח ואם היום חול נהדין ערובא וכו'. לכל נראש השנה אינו יכול לעשות כן כי הני ימים של ר"ס כיומא אריכתא דמ"א). ומברך ואומר בהדין וכו'.

(טו) ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב.

(נשפית וניד אפרים סי' שס"ז ונטיא סי' תקפ"ח) סעי' יט וני"ט פנים לשנה"ג ונכרכת הכית שער ליא ונח"א כלל ק"נ סעי' י"ח ונח"א סיק כ"ז כי אם עושה עירובי חלרות ועירובי תכשילין נפסס אחד יכרך נככה לחת לשמיהן ויאמר) וצונו על מצות עירובי תכשילין ועירובי חצירות. בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפויי וכו'. ולמלמל מביח לחצר וכו'. (אכל לעירובי תחומין ותכשילין אין יולא נפת אחד לפי שהפח של תחומין לריך שיהי ראוי לאכול ביום ראשון והפח של תכשילין לריך שיהי קיים עד שנת):

(טז) [לעירובי חלירות לנד במקום שאין מתוקנת בעירובין יכרך ויאמר] בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפוקי ולעיולי מן הבתים לחצר. ומן החצר לבתים. ומבית לבית לכל הבתים שבחצר. לכל ישראל הדרים בבתיים שבחצר הזה:

(יז) [בעיר שמתוקנת בעירובין א"ל לעשות עירובי חלירות בכל חצר רק הגדול שנעיר יעשה עירובי חלרות בעד כל העיר נפסס אחת לכל השנה (אס"מ ויזכרו שלא תהי המלה של העירוב "מילכני" מרוב הימים) וזכה בעד כל העיר ויעשה כמו שכתוב לעיל. ומכרך ואומר] בהדין עירובא יהא שרא לנא להכניס ולהוציא ולהביא בכל שבתות השנה הזאת מבית לבית. ומחצר לחצר. ומגג לגג. ומבתיים לחצר. ומחצר לבתים. ומחצרות למבוי. וממבוי לחצרות ולבתים. ומחדר לחדר. ומבית לגג. ומגג לבית. כל דצריך לן בשבת הבאה ובכל שבתות השנה הזאת (נשנת הסמוך ליו"ט יאמר ג"כ) (וביום טוב הבא עלינו) ובימים

שבוודאי יתחיימו נבואתם :

(כא) [שם קודם עניינך ברוך ה' המזכיר לעולם ועד יכוון] . הריני ממשיך עלי ועל

כל ישראל תוספות הרוח יתירה דליל ש"ה : (ונפרסם עלינו וכו' נתינת הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל . ימשיך ויקבל על עצמו ועל כל ישראל ויכוון) הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל תוספות נשמה יתירה של דיל ש"ק :

(כשיגיע לפרוס וכו' לריך לעמוד כיכ הארז"ל . כשאומרים ושמרו כי שבת ימים וגו' ואת הארץ יכוון) אני מאמין באמונה ושלמה ואמיתית שהבורא יתב"ש ויתעלה ברא כל העולמות העליונים עד אין קץ ותכלית : ונסוף עשה נשמת ימי המעשה כל העולם הזה התחתון עם כל הכריאה וניסם השניעי שבת וינפש . (ונתינת הכרזה ברוך אתה ה' מקדש השבת יכוון כמחשבתו אני נוהג לך ית"ש שבת והודאה גדולה על המתנה הגדולה שנתת לנו היא השבת כודש . ואף שיד שכלי קצרה מהשיג הטובה הגדולה ומתנה מרובה זו עד תכליתה . אני מאמין באמונה ושלמה ואמיתית בדברי חז"ל במה שבי' בגמ' הקדושה . אמר הקב"ה למשה מתנה טובה וגנוזה יש לי בבית גנוי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם :

(כב) [ב' היענין ונכו"ש נשם ספר מענר יבק נפ' גידול בנים וכיכ כרי"א כלל קמיד סע"י יע' ונכו"ח ס"ק כ"ט המנהג לנרך הננים כליל שבת קודש אחד האבות ואחד הרננים אחר התפלה ש"ז חל השפט וראוי להמשיכו על הננים . מניחין ב' ידיהם על ראשיהם דוקא וכו' ולא גם המנרך מתנרך . וכי נמט"א ס"י תרי"ט סע"י ב' ובאלף המנן שם נשם זוס"ק דף רכ"ז ונקש"ט ס"י קל"א סע"י ע"ז וניסועות חכמה ס"י ע"ו סע"י ד' נשם ס"י דנש לפי מהחיד"א כשחלם רולה לנרך לכונו לו לחנינו לריך לנרך נתחלה להקב"ה ואומר] יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא . ישימך אלהים באפרים ובמנשה : יברכך ה' וישמרך : יאר ה' פניו אליך ויחונך : ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום : ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיתן בלבך אהבתו ויראתו . ותהי יראת ה' על פניך כל ימי חיך שלא תהטא .

ויהי חשקך בתורה ובמצות . (והשית יצילך מכל חטא ועון . ומדבורים אפורים . ומחילול שבת ויום טוב . ותאריך ימים ושנים הרבה בבריאות ועשירות והצלחה ובכל טוב לעבוד את השית בשמחה . והקב"ה ישפיע עליך שפע אור החכמה והבינה והדעת . ויתן לך לב משיב בתורה ויאיר עיניך במאור התורה . ויצילך מכל מבשול ומעוה . ויהיה מעמדך . שתלמוד תורה לשמה כל ימי חיך . ותעשה כל מעשיך לכבוד שמו הגדול) . עיניך לנוכה יביטו . פיך ידבר חכמות ולבך יהיה מהור ומדוש לעשות רצון אבינו שבשמים . ידיך יהיו צוססים במצות . רגליך ירצו לעשות רצון אבינו שבשמים (אס הנן עדיין אינו נשוי יאמר גם זה) (והקב"ה יזמן לך זויגך בנימל . ויהיה שלום ואהבה תמיד ביניכם) ותאריך ימים ושנים הרבה עם זויגך . והקב"ה יתן לכם בנים ובנות צדיקים וצדקניות עוסקים בתורה ובמצות כל ימיהם . ויהי מקורך ברוך . (נוסח אחר ויזמן פרנסתך בהיתר ובנחת ובדיוח מתחת ידו הרהבה ולא ע"י מתנת בישר ודם . פרנסה שתהי פנוי לעבודת ה') (כשמנך עיו"כ יאמר : ותכתב ותחתם לחיים טובים וארוכים בתוך כל צדיקי ישראל) וימלא השם יתברך כל משאלות לבבך לטובה . ובכל אשר תפנה תצליח אמן :

(ג) [ע"ל ס"י ה' סע"י למד שכתב מזמור שיר ליום השבת שאומרים כליל שבת לריך לאומרו מעומד . ולריכים לומר אלל רזא דשבת וכולהו ולא וכולהו . וכשאומר ופרוס עלינו וכו' לריך לקום לקבל תוספות נשמה יתירה ולריך ג"כ לעמוד כשאומר השין הקדיש . וכשאומרים ויכולו ומנן אבות לריכים ג"כ לעמוד . ואין לענות אמן אחר ברכת קונה שמים וארץ כי הוא ברכה אחת עד מקדש השבת : כי נקש"ל"ה ונשיע הארז"ל כסדר סוד סעודת של שבת ונס' נומ"ל לומר נסעודת ליל שבת] חקל תפוחין קדישין . ועתיקא קדישא . וועיר אנפין : (אכל נסי) התניא ונשליק נשם כפ"י יונה . וסיענין . ונס' ינועות יכראל כתב לומר כליל שבת) חקל תפוחין קדישין . וועיר אנפין

אנפין. ועתיקא קדישא: (נלקוטי מהרי"ח כתב וכו' נלקוטי שיש סי' ה' סעי' ז' נשמו ח"ל הסיק מזהר שמעון מיפרסלאל זי"ע כשהיה מחדש בין שפה שפית נשכרית סי' אומר הפיוט) אב הרהמים הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים. ויציל נפשותינו מן השעות הרעות וכו' :

(בד) [ב' נס' רזאל המלאך נסופו וכיכ נס' זכירה נשמו ונשם הכיח. סגולה לשכחה שכל מי שרואה שלא ישכח תלמודו יאמר אלו הפסוקים קודם שיאכל. ומוזנין לו כוס של יין או משקה אחר ויאמר אלו הפסוקים עליו]. אבן רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם. לאדם מערכי לב ומה מענה לשון. אל תשליכינו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני. ה' בצר פקדונך צהון לחש מוסריך למו. לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי. ה' אלהים נתן לי לשון למדנים לדעת לעות את יעוץ דבר יעיר בבוקר בבוקר יעיר לי אוזן לשמוע בלמודים. ה' אלהים פתח לי אוזן ואנכי לא מריתי אחר לא נסיגתי. רוח ה' דבר בי ומלתי על לשוני. ואמור כי יהי רצון מלפניך ה' אלהי אברהם יצחק וישראל שתפתח לבי בתורתך והאיר עיני ולבי בשם (לא יולא) השמות נשפתי אלא יכוון נמשכתי) פתחיא"ל רפא"ל תופיא"ל. שיפתחו את לבי בבחד הגדול שלא אשכח כל ימי מכל מה שלמדתי ומה שצויתני ללמוד ויהיה מעמדי. שאלמוד כל ימי חי. ולא אשכח דבר תורה לעולם אמן נצה סלה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

(כה) [בעבודת הקודש מורה נלכנע סעי' קמ"ג כ'. וכו' היענין ונלקוטי לבי החדש ונס' ישועות ישראל שכליל שיק קודם קידוש יאמר] לשם יהוד וכו' : זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. הריני מוכן ומוזמן לקיים מצות הדין על היין כמו שפירשו רבותינו ז"ל זכור את יום השבת להדשו. וזכורו בדברים הנאמרים על היין לתקן את שרשה במכום עליון. וברוב החמך תעלה עלינו באצו כווננו בכל הבוונות הראוי לבון. ויעלה לפניך כידוש זה עם כידושי

בניד היודעים ומכוונים כהונן. ויומשך שפע וברכה רבה בכל העולמות. ומשם יושפע שפע על נפש רוח ונשמה שלי. לעבדך באמת ולשמור כל שבתות חדשך כל ימי חיינו במחשבה ודיבור ומעשה וביראה ואהבה ושמחה. ויהי נועם וגו' :

(כו) [ב' נשערי ליון תיקון הסעודה. ונקסליה. ונכהויש ונס' תיקון השלחן לומר קודם נטילת ידים לאכילה. מזמור לדוד ה' רועי וגו'. הנני מוכן ומוזמן וכו' לשם יחוד וכו'. ונמסור יבק שפתי רכנות מאמר ג' פ"ס ונשעיה סעי' קס"ט כי לומר רבון כל העולמים וכו'] : מזמור לדוד ה' רועי וגו' עד לאורך ימים : הנני מוכן ומוזמן לקיים מצות עשה של נטילת ידים כאשר תכנו חז"ל. רבון כל העולמים מלא ידי מברכותיך. ומברכותיך יבורך בית עבדך לעולם. ברכינו אבינו בלנו באחד באור פניך. לשם יחוד וכו'. (ועי' לעיל אלל עניני סעודה של חול מה שכ' לומר אלל אכילה וקודם צרכת המזון. כי היענין והיושיה וכו"ס וסידור ישועות ישראל כשאוכל נשכח קודם לומר ככל עת לכבוד שבת קודם ר"ת כבוד שב"ת כ"ל ברכאן דכעילא ויתתא ביומא שביעאה יתליין). הריני אוכל לכבוד שבת מודש. לשם יהוד וכו' :

(כז) [הודם שיחמיל לאכול כליל שבת קודם יאמר] לשם יהוד וכו' : הנה אנכי בא לקיים מצות סעודה ראשונה של שבת מודש. לתמן את שרשה במכום עליון. והיא כנגד אברהם אבא קדישא. ובזכותו ננצל מחבלי משיח. ויחיים בנו מקרא שכתוב והרכבתך על במתי ארץ. ויהי נועם וגו'. יהיו לרצון וגו' : (כתב סיוסיה ונהוש נשם מגלה עמוקות ונדיל נשם המפורשים. אברהם מליל מדינה של גיהנם נזכית סעודה ראשונה : נוהגין לומר שירות ומשכחות להקט"ה. וכי נס' חרדים דנכלל מלות אהבה הוא לומר לפניו שירות ומשכחות. ונס' ארץ החיים כי דניקת הנשמה למעלה הוא ע"י שיר וכו') :

(כח) [ב' נס' אול וסיעני וכו"ס נשם עהיה קודם כרוך שאמר יכוון] אני מכוון לבצור את עצמי עם אינן דמוזרים ומשכחין להקב"ה. (כי הוש"ה ונהויש נשם הארזיל ונס' ישועות

יום השבת . (כמאמר נוסח התפלה כי ולא נתמו
הי אלהינו וכו') לפעודי אלולים כמשיכ לא תעשו
לכם אלולים : וי"א לפעודי פסילים כמשיכ לא
תעשו לכם פסל . וז"ל וגם צמנותו לא ישכנו
ערלים . ומי שאומר לא ישכנו רשעים הוא טעות
גדול דמי התיר לרשעים לחלל שבת ח"ו . וכיכ כס'
עבודת ישראל שמי שאומר רשעים הוא טעות נורא
ומי שאומר רשעים וערלים גיכ טעות פ"ש כטעם) :

(ל) [בס"י התניא . והיענין . ובסידורי דידן כתב
לומר נסעודה של שחרית של שיק] .
עתיקא כד"ש . וחכ"ל תפוחין כד"ש . וזעיר
אנפין . (אכל השליח כי בשם כנפי יונה . וכיכ
כס' ריק וכיכ נקשליה ובס"י ישועות ישראל בשם
כוונות הארזיל ובס"י שער השמים ובמקדש מלך
פי יתרו כמה שפי דברי הזה"ק פי האזינו לומר)
עתיקא כד"ש . וזעיר אנפין . וחכ"ל תפוחין
כד"ש :

(לא) [כ' היענין ובלקוטי לני הדש לומר קודם
קידוש יום שבת קודש] לשם יחוד וכו' .
הנה אנכי בא לקיים מצוה על היין קדושא
רבא נאדר בקודש הלולים . ומעשה ידנו כוננה
עלינו י"ה המתעלה באור ההדמון שורש כל
הענפים משפט האורים . במים ובין וישוב עוד
אל הבאר לשאוב . וממנה תשתלשל בכל
העולמות ולנפש רוח נשמה לאור באור החיים .
עולם שכולו יצבת ומנוחה לחיי העולמים . ויהי
נועם וגו' :

(לב) [בלחומי מנהגים ספי י"ד כתב וז"ל .
בנרקה אי מעין שלש נדפס
בסידורים הזכרת שבת ויום טוב וראש חדש קודם
כי אתה הי טוב וכו' . (אחי"מ וכיכ נקשליה ובלקוטי
מסרי"מ בשם הרוקח ורבינו יונה וראש וטור וכ"י)
אכל הה"ק מבעלז זלוקיל אמר שכמו בנרקה המזון
מוזכרין קודם וזנה ירושלים כן כאן לריכים לומר
קודם וזנה ירושלים . וכן נהג הה"ק ר' לבי הירש
מוזכר שוב זלוקיל ותלמודיו וזכיתי וכל לדי כ"י
מתלמודי הארזיל כתב שם הנוסח קודם וזנה
ירושלים עכ"ל . וכיכ בלקוטי מסרי"מ בשם א"ר
ורמזים ובס' ל"ל ובהנהגות מנהגים להזכיר כניל
כמו בנרקה המזון . אחי"מ וכן נהג לומר ההנה"ק
מ"ן

ישועות ישראל בשם פרי עץ חיים לכוון אלל נשמת)
אני מקבל עלי (נ"א אני ממשיך עלי) תוספות
הנפש של יום השבת (וקודם יולר אור יכוון)
הריני מוכן ומזומן לבדל את עצמי עם אינון
דמברבין למארייהו . (וקודם אהנה רנה יכוון)
אני מכוון לבדל את עצמי עם אינון דאהבין
למארייהו . (וקודם קריאת שמע לשחרית יחשוב)
הריני רוצה להיות מצות עשה של קריאת שמע
דשחרית שצונו בוראי . לשם יחוד וכו' . ואני
מכוון לבדל את עצמי עם אינון דמייהדין
למארייהו . אני מקבל עלי עול מצבות שמים
בשלימות . (וכוון שמע ר"ת ישרי מלך יעלין .
הי אחד יחיד ומיוחד ביבעה רקיעים ובארץ
ובארבע רוחות העולם . אני מכוון לקיים מצות
עשה של אהבת השם . ואני מכוון לבדל את
עצמי עם אותם המוסרים את עצמם על חידוש
השם ית"ש . (קודם שמונה עשרה יכוון) . אני
ממשיך עלי תוספות הרוח של יום השבת . אני
מכוון לבדל את עצמי בין אינון דמתפללים
לחודשא בריך הוא בלבב שלם :

(כט) [שם קודם קדושה יכוון] הריני מוכן ומזומן
להיות מצות עשה של ונקדשתי בתוך
בני ישראל . ואני מכוון לקדש להי יתברך
בקדושה זו . (מלא כל הארץ כבודו יכוון) הריני
ממשיך על עצמי קדושה לעבודת בוראי ית"ש .
(פי"ל אלל תפלות של חול מש"כ לומר קודם פתיחת
הארון קודם ונאמלט כריך שמים וקודם קריאת
התורה ואחר קריאת התורה . קודם תפלת מוסף
יאמר) לשם יחוד וכו' . הנה אנכי בא להתפלל
תפלת מוסף של שבת קודש . ונשלמה פריה
שפתינו . ולהוסיף על המאורות העליונים למעלה .
כי אתה תברך צדיק הי בצנה רצון תעטרנו .
(ויחי מ"ט) ותשב באיתן קשתו ויפזו ורעי ידיו
מידו אביר יעקב משם רועה אבן ישראל . אבן
מאבו הבונים היתה לראש פינה . נפשי ישוב
ינחני במעגלי צדק למען שמו . ויהי נועם וגו' .
יהיו לרצון וגו' . (ואלל כתר כשאומר איס מקום
כבודו יכוון) אני ממשיך עלי תוספות נשמה של

הבִּלְבָּלָה בְּאִי עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמַּחֲיָה :

ד (על ה' מיני דגן ועל היין) ועל המחיה ועל פרי הגפן באי על הארץ ועל הגפן ועל הפירות: ה (שמה יין ואכל מפירות אי חותם) על הארץ ועל הגפן ועל הפירות. באי על הארץ ועל הגפן ועל הפירות :

ו (אכל מן ה' מיני דגן וגם מפירות אי חותם) על הארץ ועל המחיה ועל הפירות : באי על הארץ ועל המחיה ועל הפירות :

ז (אכל מן ה' מיני דגן ומפירות אי חותם) על הארץ ועל המחיה ועל הבִּלְבָּלָה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ : באי על הארץ ועל המחיה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ ועל פרי העץ :

לד) [בש"ע] אויח סי' ר"ח סי' ט"ו ציד אפרים כחב. וכ"כ בלקוטי מהרי"ח נוסח הטור ואבודרהם ולכנס ומג"א ובספר אור חדש והיטב"ץ לסיים ולומר באי על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה. אבל נוסח הרי"ף ורמב"ם ורוקח ואיז וכלכו וביי בשם הסמ"ע והנה"י והגר"א שלא לומר ועל הכלכלה אלא באי על הארץ ועל המחיה ולא יותר. בעיון תפלה כי בשם מקור חיים להג' מליסא משיכ באה"ט בשם מג"א נוסח ועודה לך על הארץ ועל המחיה. באי על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה. ובאמת כתב במקור חיים בהגהות שבסוף הספר דטעות סופר במג"א ולי להיפך ועל המחיה ועל הכלכלה. באי על הארץ ועל המחיה ולא יותר וטעות הוא בסדורים וכן הוא באמת בב"י. וכ"כ בנה"ט בשם כמה גדולים ראשונים ואחרונים שייך על המחיה לכו. ביטעות חכמה סי' י"א סע"י ח' ובסי' ישועות ישראל כתב נוסח הגמרא שלפנינו ורי"ף ורמב"ם ורא"ש ובה"י ורוקח וכלכו ורבינו ירוחם ור"ע מברטנורא פ"ו ושכ"ל לקט בשם רש"י ור"ח וסמ"ע וכ"י סי' ר"ח ורי"א ושה"י ומחזיק כולם לא גרסו בסוף הדרכה חכמה ועל הכלכלה. גם קודם באי לא גרסו חכמה זו רק בתחילת הדרכה. וכן יש לנהוג עכ"ל:]

דה) [מה] שאומרים קודם נטי לאכילה ואלל אכילה וקידם ברהמ"ז ע"ל אלל סעודה של חול

סי' ד' ועניני תפלות של חול ושל ליל שבת. כתב ה"ש"ה ונה"ט בשם מגלה עמוקות ונד"ל בשם

ד'שורשים

ממן מצאנו בטל ד"ח וסהנ"ק מסיגטש בטל יטב לב קודם ונכס ירושלים. ופי' בתו"ח כלל כ' סק"א :

אג) ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם על א (על היין מזכרין לאחריו) הגפן ועל פרי הגפן: ב (על פירות משנה אי מה' מינים שהם ענבים ומאנים ורמוני' וזיתים וממרי') העץ ועל פרי העץ: ג (על מעשה קדירה או ריקין מה' מיני דגן) המחיה ועל הבִּלְבָּלָה :

ד (אכל מה' מיני דגן וגם שמה יין) המחיה ועל הבִּלְבָּלָה על הגפן ועל פרי הגפן :

ה (שמה יין ואכל גם פירות אי מה' מינים) על הגפן ועל פרי הגפן על העץ ועל פרי העץ :

ו (אכל מה' מיני דגן וגם מפירות אי מה' מינים) על המחיה ועל הבִּלְבָּלָה ועל העץ ועל פרי העץ :

ז (אכל מה' מיני דגן ומפירות אי מה' מינים ושמה יין כולל שלשתם יחד בנכס) על המחיה ועל הבִּלְבָּלָה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ :

ועל תנובת השדה ועל ארץ המדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך. ועל ירושלים עירך. ועל ציון משכן בבודך. ועל מזבחך ועל היכלך. (נשנת אומרים) ורצה והחליצנו ביום השבת הזה. (כריח אומרים). וזכרנו למטובה ביום ראש החודש הזה. (כיום טוב אומרים) ושמחנו ביום חג (פלוגי) הזה. (לר"ה אומרים) וזכרנו למטובה ביום הזכרון הזה. (ואח"כ אומרים) ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו. והעלנו לתובה. ושמחנו בבנינה. ונאכל מפריה ונשבוע מטובה. ונברכך עליה בקדושה ובטהרה : כי אתה יי טוב ומטיב לכל. ונודה לך על הארץ

א (על היין חותם) ועל פרי הגפן. ברוך אתה יי על הארץ ועל פרי הגפן :

ב (על פירות משנה אי חותם) ועל הפירות באי על הארץ ועל הפירות :

ג (על מעשה קדירה חותם) ועל המחיה ועל

ונחמנו . אינוער ליבער שבת קודש געהט אהין .
דיא וואך זאל קוממען איין אינו ציא מזל אין
ברכה אין ציא אללעס גימטען גוין אמין :

(נ"א) לומר קודם הגדלה מנעל קדושת לוי זייע
ועכ"י וזה לשונו . סגולה גדולה להגלה
שיאמרו אנשים ונשים נקשה זו בכל מוס"ק קודם
הגדלה ג"פ ונשמו חני טיליח חי"ט : גאט פין
אברהם און פון יצחק און פון יעקב באהיט דיין
לייב פאלק ישראל פון אללעס בייזן אין דיינעם
לייב . אז דער שבת קודש גייט אהין אז דיא
וואך זאל קוממען אינו ציא אמונה שלימה . ציא
אמונת הבמים . ציא אהבת חברים . ציא דביקת
הבורא ברוך הוא . מאמין צו ויין בשלשה עשרה
עקרים שלך ובגאולה הרובה במהרה בימינו .
ובתחית המתים . ובגבואת משה רבינו עליו
השלום . רבש"ע דיא ביזמ הגותן ליעקב כח גיב
דיינע ליבע יודישע קינדערליך אויך כח דרך ציא
לייבען אין דרך ציא דינען אין ווייטער היינעם נישט
אז דיא וואך זאל אינו קוממען ציא געזונד און ציא
מזל און צו הצלחה אין צו ברכה אין צו חסד .
אונד צו בני חיי ומווני לנו ולכל ישראל ונאמר
אמן :

(מא) [בארחות חיים סי' רל"ז כתב בשם פתח
כדכיר ח"ג סימן רל"ט אחר
שמרימים כהדס יחשוב] אשה ריח ניחוח לה' :
(לכוון ר' נחיות שכ' הארזיל וכו' . כתב בספר
זכירה . ונס' שם טוב קטן דף כ"ז . סגולה להגלל
מכיוסף כשרואה לפרניו יחשוב) וראית את אחורי
ופני לא יראו : (סגולה להגלל כל שנוע מרעה
ושלא יוכל שום אדם להרע לו אז נמוט"ק אחר
הגדלה יראה נכוס ויראה מלח שלו ויחשוב ג"פ)
כי ראיתי אדמים פנים אל פנים ותנצל נפשי .
(שם וכי' כד"ל ח"ג אות ה' והמריחין מן העשן
של הגדלה כשמכנין אותה כולל מרוחות רפות
ומסיגל לזכרון . כי היענין ונקסליה בשם הארזיל
ונח"י ונישמות חכמה כשרוחלין את העינים מן
היין שטל השלחן אומרים) מצות ה' ברה מאירת
עינים . (פכ"ל אח"כ אומרים לב שהור ברא לי
אלהים ודות נכון חדש בקרבי . סימן טוב ומוזל
טוב יהיה לנו ולכל ישראל אמין : (ולאחר ששוחין
בזב

המפורשים חיל . ילחק מליל מחבלי משיח בזכות
סעודה שניה) . לשם יחוד וכו' . הגה אנכי בא
לקיים מצות סעודה שניה של ש"ה המיוחדת
ליצחק חסידא . לתקן את ירשה במקום
עליון . ובזכותו ננצל מדינה של גיהנם . ויהיו
בנו מקרא שכתוב אז תתענג על ה' : ויהי נועם
וגו' :

(לו) [במנחה של שבת נחפלת רזה נמנוחמינו .
כי נמשנת חסידים שלריכים לומר]
שבתות קדשין וינחו בהם (שמספרו מ"ג . כי
מתעורר פתח כל השם מ"ג של חנא נכח וכו' .
וכי' כש"ע הרב . ונסידור הרב . ונקס"ע סימן
פ"ו . ונס' ישועות ישראל . ונס' ישועות חכמה .
וכן נדפס כס' פולחן תמיר . ונלקוטי מהרי"ח
ח"ב . וכי' בהנהגות שכן נהג ההל"ה מזורקטוב
זי"ט . וכן נוסחין בנ"מ של אמור כה"ל הקדוש
מסינעט זי"ט) :

(לז) [כ' היענין וכי' כסידורים שלנו אלל סעודה
ג' יאמר] לשם יחוד וכו' : הגה אנכי
בא לקיים מצות סעודה שלישית של שבת קודש .
נגד יעקב אב של המון שבעים נפש . בזכותו
ננצל ממלחמות גג ומגוג . ויקיים בנו מקרא
שכתוב . והאכלתיך נחלת יעקב אביך . נחלה
הלי מצרים . ובכן בכח סגולות שלוש סעודות
אלו יתוקן מה שפגמנו בסעודות הרשות ומאכלות
אסורות . ויהי נועם וגו' :

(לח) [בס"י המל"ה . ונס' ריק . והיענין . ונס'
ישועות ישראל כתב לומר כסעודה
שלישית] זעיר אנפין ועתיקא קדישא . וחסד
תפוחין קדישין (אלל נשליהם כתב בשם כספי יונה
ונקס"ל"ה ונסדורי דין לומר כסעודה שלישית)
זעיר אנפין . וחסד תפוחין קדישין . ועתיקא
קדישא :

(לט) [קודם הגדלה אומרים] גאט פין אברהם
אין פין יצחק אין פין יעקב באהיט
דיין לייב פאלק ישראל פין אללעס בייזען אין
באשיין ויין מיט דיין לויין דאס דיא זיבען טעג
זאלין אינו קומען ציא געזונד אין גליק אין ציא
אללעס גימטען . צו תורה צו יראת שמים . צו
מעשים טובים . צו בשורות טובות ישועות

ג"פ ה' לבאות אשרי אדם בועט בך . ג"פ ה' הושיעה המלך יענינו ביום קראנו וסוף בחון . ולריקים לומר רבש"ט וכו' סימן טוב ומזל טוב וכו' שפרי אורה וכו' :

סימן י"ג. עניני תפלות של ר"ח.

(א) [ב' הושיעה קודם קריאת ההלל יאמר] לשם יהוד וכו' בשב"י : הרינו מוכן ומזומן להיום מצות עשה ולא תעשה של קריאת ההלל : יהי רצון מלפניך רבון כל העולמים שיהא חשוב לפניך קריאת ההלל שאקרא באלו בונתי בכל הבונות שכונונו בה אנשי בנסת הגדולה : ויהי נועם וגו' : (בש"ט ס"י חכ"ג בשעת סק"י כתב בשם ספר גן המלך ס"י קל"ד במפלת מוסף כשאומרים כתר בר"ח יאמר ועמך ישראל ובשנת ווי"ט יאמר עס עמך ישראל . כי בשנת ווי"ט ישראל הס עיקר עפי המדרש וע"י צרכ"י בשם האחרות חיים והכל בו שכיב . והא דאיתא טוב תורה עס דרך ארץ ע"ש דזימנין נקיט עס על טפל אבל הפשט עס הוא העיקר עכ"ל . ובס"י המניח נדפס לריח ועמך . וכן נדפס בסידור ישועות ישראל . וכיכ במהרי"ח ובטע"ה סעי' תמ"ט בשמו . בעבוריק קשר גודל ס"י כ"ג סעי' ז' כי נשים פטורות מלומר כל ההלל . ולדעת רבינו תם וס"עמנו חס רלווס לקרות יכולים . וכיכ בלקוטי שם ס"י ח' סעי' א'. במנחה חדשה ס"י ע"ז סעי' כ"ג כתב בשם הגאון מברעזאן שכי בשם הלל"ח ובשם תשו' רפ"א ובשם תשו' בשמים ראש דמדינא נשים פטורות ממוסף הלל דמותרים להחפול . ובתשו' שו"מ חולק ע"ז עכ"ל) :

(ב) [בס' בני יששכר מאמרי חודש ניסן כ' ידוע מכתבי מרן האר"י אשר בכל ר"ח לריך כל אדם לכיון במוסף בסיום הברכה בא"ה מקדש ישראל וראשי חדשים . לירוף הוי"ה השולטת באותו חודש וזה יהיה נעים בחפלתם . וכיכ בישועות חכמה ס"י ל"ז בשם משנת חסידים וסידורי האר"י דמהרי"ט ומהר"א"ש ומס' הפארת ישראל ממהרי"ח ז"ל . וזהו הירוף של כל חודש וחודש] **ניסן** (לירוף הוי"ה ב"ה השולט בו . והוא השם כסדרו ויולא מר"ח) ישמחו השמים ויגדלו ויגדלו ויגדלו (וגם יכוון בשם [אה"ה] כסדרו) : **אייר** (לירוף הוי"ה ב"ה השולט בו [יה"ו] ויולא מר"ח) יתהלל

יום של הנדלה ירך ברכה אחרונה . וע"י עניני הנדלה בלר היטב נפדר"א ובחולפי ובריקאנטי ובסדר היום ובשרף פז"ח) :

(מב) [לסעודת מלוה מלכה אומרים ג' פעמים] אתקינו סעודתא דמהימנותא שלימתא חדותא דמלכא כדושיא : אתקינו סעודתא דמלכא דא היא סעודתא (רביעאה) דדוד מלכא משיחא : דאברהם יצחק ויעקב אתין לסעודא בהדיה : דוד מלך ישראל חי וקיים : סימן טוב ומזל טוב יהיה לנו ולכל ישראל אמן : (מג) [ב' ה'טב"ן ונכח"ט ונלקוטי לבי המדש לאחר שאומרים ג"פ אתקינו וכו' (וע"ל ס"י ה' סעי' קכ"ח הטעם נשם דברי יחזקאל) אומרים] ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושבינתיה וכו' בשם כל ישראל . הגה אנכי בא לסעוד סעודה רביעית של שבת ללות את המלכה וללות את הנפש יתירה בחינת חיה שבה המסתלקת עתה ולהשאיר ברכה בכל סעודתנו בששת ימי החול ולתאיר בהם מקדושת השבת . ובכז בכה סגולותיה שמרינו כאישון בת עין ובצל בנפיד תסתירנו והושיעני מצער חיבוט הכבר ותשבין את נפש דוח וגשמה במשכנות מובטחים . ויהי נועם וגו' . מומור לדוד ה' רועי וגו' :

(מד) [ע"ל סימן ה' סעי' ק"ל מש"כ בשם הה"ל הקדוש מויה משולם זי"ע שנמוש"ק נעת אכילת או שחית חמין טוב לומר כפה דוקא. חמין במוציא שבת מלוגמא (פירוש רפואה) שלא יהיה לו פלכות כי כן ר"ח אותיות מחכים לעלכותם פ"י לעצבות . וההנה"ק בעל נועם אלימלך ז"ע אמר שסגולה לנשים שלא יתקשו בלידתן שיאכלו בכל מולשיק אזה דבר ויאמרו כפה דוקא . לשם מצות סעודת מצוה מלכה וע"ז ילדו בנקל בעזרת השיית . וטוב ללמוד בכל מולשיק משיכ לעיל עניני מולשיק ס"י ה' מן סעי' קיכ עד סוף הסימן . כי הפסיקים וכיכ בסדורים שאחר אכילת מלוה מלכה יזמר זמירות ואלוה הנביא ואח"כ יאמר שיר למעלות אשא עיני וגו' . בראשית ברא אלהים את השמים ואת ס"רן . ה' לבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה . וכי בישועות חכמה ס"י ע"ה בשם ההנה"ק ר' פנחס מקארין סגולה בדוקה ומנוסה לגידול בנים לומר כמולשיק ג"פ ה' לבאות עמנו וגו' .

וחנון. דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני.
הדריכני בנתיב מצותיך בי בו חסדתי. ומודה
אני לפניך שהחייטני והגעתי לברך ברבתי זו:
ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שלא חיפר
בעולמו דבר וברא בו בריות טובות ואילנות
טובים להנות בהם בני אדם:

עניני ערב פסח ופסח.

(ד) [ב'] היום ש' וסיעת' ונהי' כיום יג' ניסן
כשהולכין לשאוב מים ללוש בהם מלות מלות
יאמר] הנני הולך לשאוב מים היום כדי שיהיה
למחר מים שלנו לנית לילה למצת מצוה כפי
שצונו חז"ל לקיים מצות עשה ולא תעשה
וללוש בהם מצת מצוה שצונו יוצרי ובוראי
ית"ש במצות עשה לאכול בליל פסח. (נקבה יסר
ובלקוטי לבי החדש כי בשם ס' יסוד יוסף ונטע"ה
סעי' תל"ד כי כשמחיל לשאוב את המים בכלי
קטן יאמר לשם יחוד וכו'. וכל פעם שישאוב
יספור א' ב' ג' וכו' כל כיב לוחיות שנחורה כדי
להמשיך בחוכם קדושת הלוחיות של החורה. ונשאל
לביחס על כחפיהם כי עבודת הקודש עליהם נכתב
ישאו יזהרו לכסותם כי בגילוי הוא מלך נחש וספ"א.
ובסעודה הזו הורג כל המזיקים הנקראים נפי
בני אדם ומתקן התיקון של הוללות ז"ל ר"ל העוסק
בטרת מלות של פסח):

(ה) [בש"ע ס' תל"ג סעי' ב'] כי היום ומוהגין
להניח פתיחי חמץ במקום שימלאם
הכודק כדי שלא יהא ברכתו לנטלה. וכי באה"ט
בשם הארז"ל שנייה עשרה פתיחין והוא עפ"י סוד
גדול. וכ"כ היעב"ץ. ובנה"ש. ובד"ל. ובלקל"ה.
וס' חפלה ישרה בשם הארז"ל שנייה עשרה פתיחי
חמץ קשה שלא יפרך ובמקום המשומר. וע"י כס'
דרך פקודך מ"ע ט"ו חלק המחשבה לוח ו' מש"כ
לכוון בעשרה פתיחין. ואח"כ יאמר] הריני מוכן
ומזומן לקיים מצות עשה ולא תעשה של בדיקת
חמץ. לשם יחוד וכו'. ויהי נועם וגו'. ברוך
אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר הרשנו
במצותיו וצונו על ביעור חמץ. (בעבו"ק וסיעת'
ובלקל"ה ופלא יוסף כ' לומר לאחר הבדיקה שלשה
פעמים) כל המירא וחמירא דאיכא ברשותי דלא
חמיתיה ודלא בערתיה ודלא ידענא ליה לבא
ולכו

יתהלל קמתהלל קשכ' יידוע וכו' ויכוון בשם
[אה"ה]: [סיון] (לירוף הוי"ה ביה השולט בו
[יה"ה]. ויולא מרי"ת) ידותיו קצצ' קמשכן
קשני"ת. וגם יכוון בשם [אה"ה]: [תמוז]
(לירוף הוי"ה ביה השולט בו [הוה"י] ויולא מס"ה)
זה איננו שוקר. (וגם יכוון בשם) [היה"א]:
אב (לירוף הוי"ה ביה השולט בו) הו"ה (ויולא
מרי"ת) קסכת ושמע ישראל היום. (וגם יכוון
בשם) [היא"ה]: אלול (לירוף הוי"ה ביה השולט
בו) [ההו"י] (ויולא מס"ה) וצדקה תהיה לני כי
וגם יכוון בשם [ההו"י]: תשרי (לירוף הוי"ה
ביה השולט בו. [וה"ה]. ויולא מס"ה) ויראן
אותך שרי פרעה. ולירוף השם אה"ה הוא זה
יה"ה וכו'. (שנינו הלשון כאן עפ"י ספר משניות):
חשו"ן (לירוף הוי"ה ביה השולט בו. ודה"י.
ויולא מרי"ת קדבש קיום קזה יה"ה. וגם יכוון
בשם יה"ה"א: כסליו (לירוף הוי"ה ביה השולט
בו. ויה"ה. ויולא מרי"ת קרא יושב קארץ
קבנעני. וגם יכוון בשם יה"ה"ה: מבת (לירוף
הוי"ה ביה השולט בו. היה"ו. ויולא מס"ה קר'
אתי וגרוממך שמן. וגם יכוון בשם. האה"י:
שבט (לירוף הוי"ה ביה השולט בו. היה"ה.
ויולא מרי"ת קמר ימירנו יה"ה קרא. וגם יכוון
בשם. הא"ה"ה: אדר (לירוף הוי"ה ביה השולט
בו. ההו"י. ויולא מס"ה עירך ולשרקך בני
אתונך. וגם יכוון בשם. ההא"י):

(ג) [בש"ע ס' רכ"ו כ'] היום כימי ניסן ור"ה
חילנות שמו"חין פרח לריך לדרך וכו'.
ואינו מזכיר חלל פ"ח בכל שנה ושנה. וכי באה"ט
וה"ה ר"ה פורחת בחדש אדר מזכיר. וע"י מחל"ת
השקל. ובעבו"ק כי דהמדקדקים מקפידין שיהיה
דוקא בניסן ויהי שתי חילנות ויולאים לשדה לדרך.
עוד כ' וכ"כ בטע"ה סעי' ל"ר בהשמטה בשם זכ"ל
חיג לוח ב' שכתב שהוא לתיקון הנשמות שהם
מגולגלות בעלי השדה וכו'. וע"י בלקוטי מהרי"ה
ח"א. בספר משפט דרך כ' בשם אליהו רבה שכי
בשם ס"ב. המהר"ם ברכה זו עליו נאמר ר"ה ר"ח
בני כריח שדה אשר ברכו ה'. ויתן לך האלהים
מטל השמים. ויראה שיהא המקום נקי מאוד
ויברך בידים נקיות וקודם יאמר] לשם יחוד וכו':
הריני רוצה לברך ברבתי על אילנות כפי המצווה
מחז"ל לעשות רצונו יתברך ולתקן מה שפגמתי
בפי ובהרהורי לבי ובהילוך רגלי. אנא ה' רחום

תפלה למשה בשם ספר עץ החיים . ונשיע הרב
סעי' כ"ו . וסעי' כ"ז סי' קי"ח :

סדר הקערה עפ"י האר"י כד הוא :

(יקח קערה נאה ויניח מפה יפה עליה ויניח שלש
מלות שמורות על הקערה או נמוך הקערה כסדרן :
בהן מלמעלה . ולוי תחתיו . וישראל תחתיו .
שם כנגד ג' מוחין דלכא עילאה . ופורס עליהם
מפה נאה . (ועי' נסעי' שאחר זה) ועל השלש
מלות יניח כליזה כלי . הזרוע שהוא בחינת חסד
נגד וימין שלו . ואת הביצה שהוא בחינת גבור
יניח משמאל שלו . המרור שהוא רומז לבחינת
תפארת יניח באמצע למטה מעט כעין סגול' .
ואח"כ יניח החירות שהוא רומז לבחינת נצח
מימין תחת הזרוע . הכרפס שהוא רומז לבחינת
הוד יניח משמאל תחת הביצה . והמרור של
כריכה שהוא כנגד בחינת יסוד יניח באמצע
למטה מעט כעין סגול' שני . והקערה בעצמה
שלמטה מכולם הכוללות כולם היא בחינת
מלכות . הרי"י ספורות דחכמה . ויעמוד המי
מלח על השלחן ולא על הקערה . ואין לשוס שאר
מלות על השלחן :

סדר הקערה.		
כהן	לוי	ישראל
כתר	חכמה	בינה
ג' מצות		
זרוע	מרור	ביצה
חסד	תפארת	גבורה
חרושת	חזרת	כרפת
נצח	יסוד	הוד
והקערה		
מלכות		

בחי"א

ולחוי הפסח כעפרא דארעא . יהי רצון מלפניך
ה' או"א שתזכנו לתור ולחפש בנגעי בתי הנפש
אשר נואלנו בעצת יצרנו הרע . ותזכנו לשוב
בתשובה שלימה לפניך . ואתה בטובך הגדול
תרחם עלינו ותסעינו ותעזרנו על דבר כבוד שמך .
ותצילנו מאיסור חמץ אפילו בכל שהוא בשנה
זו ובכל שנה ושנה כל ימי חיינו . אמן בן יהי
רצון :

(ו) [ביום ארבעה עשר בשעת שריפת החמץ יאמר]
הריני מוכן ומוזמן לקיים מצות עשה
ולא תעשה של שריפת חמץ . לשם יחוד וכו' :
ויהי נועם וגו' : (ואח"כ יאמר זה ג"ס . ואם הל
ע"ס בשנת יאמר זה בשנת ק' אחר אכילת חמץ) :
כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דחיותיה
ודלא חיותיה . דחמיתיה ודלא חמיתיה . דבערתיה
ודלא בערתיה לבטל ולחוי הפסח כעפרא דארעא :
(ז) [שם וכיכ נלקטה"ח בשם עכו"ם ונסי זכרון
לזיון וישרפנו ויאמר] יהי רצון מלפניך
ה' או"א שתרחם עלינו . ותצילנו מאיסור חמץ
אפילו מכל שהוא . לנו ולכל בני בתינו ולכל
ישראל בשנה זו ובכל שנה ושנה כל ימי חיינו .
ובשם שביענו החמץ מבתינו ושרפנוהו . כך
תזכנו לבער היצה"ר מקרבנו תמיד כל ימי חיינו .
ותזכנו לידבק כך ובתורתך ובאהבתך ולידבק
ביצרך הטוב תמיד . אנחנו וזרענו וזרע זרענו
מעתה ועד עולם . בן יהי רצון אמן : יהי רצון
מלפניך ה' או"א בשם שאני מבער החמץ מביתי
ומרשותי . בן יהי או"א תבער כל החיצונים ואת
רוח המומאה תבער מן הארץ . ואת יצרנו הרע
תעבירה מאתני . ותתן לנו לב בשר לעבדך
באמת . וכל הסטרא אחרא וכל הקליפות וכל
הרשעה בעשן (בעשן) תכלה . ותעביר משלתו וזרן
מן הארץ . וכל המעוהים לשכינה תבערם ברוח
בער וברוח משפט בשם שהעברת את מצרים
ואת אלהיהם בימים ההם ובזמן הזה אמן :

(ח) [בש"ע ס' תש"ג סעי' ד' כתב . מניחין
לפני כעל הניח קערה שיש בה שלשה
מלות . וכי נאסיט סקיה . ונענוסיק . ונסידור

יְדֵי מִצּוֹת הָאֵלֶּה . וַיְהִי נֹעֵם וְגו' :

(יב) [כ'] בְּסִידוֹר הַשְּׁלִישִׁי . וַיַּעֲבִיץ . וּבְלִקוּטֵי לְבִי הַחֲדָשׁ מִהַגִּדָּה בָּאֵר מִיִּם . וּבְסִידוֹר חֲפִלָּה יִשְׂרָאֵל עַפְ"י הָאֲרִיזָ"ל לֹמֵר קוֹדֶם קִידוּשׁ חָלַל הַסִּדֹּר שֶׁל לַיִל פֶּסַח אֲחִיקִינוּ סְעוּדָתָא וְכו' . וּבְסִידוֹר קֶסֶלֶת שְׁלֵמָה כִּתְבֵּי לֹמֵר הַפֶּסֶק וְהוֹלֵאֲתִי אֲחִיכֶם וְגו' : אֲתִיקִינוּ סְעוּדָתָא דְמַהֲיִמְנוּתָא שְׁלִימָתָא חֲדוּתָא דְמַלְבָּא קְדוּשָׁא . אֲתִיקִינוּ סְעוּדָתָא דְמַלְבָּא עֵילָא דָא הִיא סְעוּדָתָא דְקוּבָ"ה וּשְׁבִינְתִּיהָ . הָרִינוּ רִצְוָה לְקַדֵּשׁ עַל הָיִן וְלִהְיוֹת מִצּוֹת בּוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל כִּידוּשׁ מֵאַרְבַּע בּוֹסוֹת שֶׁהוּא כִּנְגֵד וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם . וּכְנִגֵּד אוֹת יוֹד שֶׁל הוֹיָ"ה בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא קוֹדֵשׁ הַנִּקְרָא חֲבֵמָה . וְשֶׁהוּא כִּנְגֵד רוּחַ שְׁמוֹתֵי לְבַטָּל אוֹתוֹ . לְשֵׁם יַחֲדֵי שְׁמִיָּה דְהוֹדֵשָׁא בְּרוּךְ הוּא וּשְׁבִינְתִּיהָ עַל יְדֵי הַהוּא שְׁמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם בֶּל יִשְׂרָאֵל . וַיְהִי נֹעֵם וְגו' :

(יג) [כ'] הַיַּעֲבִיץ וּבְלִקוּטֵי לְבִי הַחֲדָשׁ קוֹדֶם אֲמִירַת הַגִּדָּה לֹמֵר מֵאֲמֵר זֶה מִסּוּפֵהּ דְרִימָה פֶּרֶשֶׁת נָח [פ] סְעוּדָא בְּתֵר דָּא . לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָה דִּיצִיאַת מִצְרַיִם . דְּאִיהוּ חִיּוּבָא עַל בֶּר נֶשׁ לְאַשְׁתַּעֲי בַּהֲהוּא לְשִׁבְחָא לְעֵלְמִין . הֵבִין אוֹקוּמָנָא כָּל בֶּר נֶשׁ דְּאַשְׁתַּעֲי בִיצִיאַת מִצְרַיִם וּבַהֲהוּא סִפּוֹר חֲדִי בַּחֲדוּה . זְמִין הוּא לְמִיחָדִי בְּשִׁבְיִנְתָּא לְעֵלְמָא דְאֵתָא דְהִיא חֲדוּה לְבוֹלָה . דְּהִיא בֶּר נֶשׁ דְּחֲדִי בְּמֵאֲרִיָּה . כּוֹדֵשָׁא בְּרוּךְ הוּא חֲדִי בַּהֲהוּא סִפּוֹר . בִּיה שְׁעָתָא כְּנִישׁ קוּבָ"ה לְכָל פְּמִלִּיא דִּילִיָּה וְאֲמֵר לָן . וְיֵלֵן וְשִׁמְעוּ סְפּוֹרָא דְשִׁבְחָא דִּילִי דְקָא מִשְׁתַּעֲי בְּנִי וְחֲדָן בְּפּוֹרְקָנִי בְּדִין כּוֹלֵהוּ מִתְּבַנְשִׁין וְאַתִּיין וּמִתְּחַבְרִין בַּהֲדִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל וְשִׁמְעוּ סְפּוֹרָא דְשִׁבְחָא דְקָא חֲדָן בַּחֲדוּה דְפּוֹרְקָנָא דְמֵאֲרִיָּהוּ . כְּדִין אֲתִיין וְאוֹדֵן לִיה לְקַבָּ"ה עַל כָּל אֵינֶן נִסִּין וְגִבּוֹרִין . וְאוֹדֵן לִיה עַמָּא דְרִישָׁא דְאִית לִיה בְּאַרְעָא דְחֲדָן בַּחֲדוּה דְפּוֹרְקָנָא דְמֵאֲרִיָּהוּ כְּדִין אִיתּוֹסָה חִילָא וְגִבּוֹרָתָא לְעֵילָא . וְיִשְׂרָאֵל בְּהֵאִי סְפּוֹרָא יְהִיבִין חִילָא לְמֵאֲרִיָּהוּ . כְּמַלְבָּא דְאִיתּוֹסָה חִילָא וְגִבּוֹרָתָא . כִּד מִשְׁבַּחַן גִּבּוֹרְתִּיהָ וְאוֹדֵן לִיה וּבּוֹלֵהוּ דְחָלֵן קְמִיָּה . וְאַסְתַּלֵּק יִסְרִיָּה עַל כּוֹלֵהוּ . וּבְגִין כֵּךְ אִית לְשִׁבְחָא וְלְאַשְׁתַּעֲי בְּסִפּוֹר יִצִּיאַת מִצְרַיִם כְּמָה דְאַתְמָר כְּגוֹנָא דְאֵדָא חוּבָא אִיהוּ עַל כֵּךְ

(ט) [בְּחִי"א] כִּתְבֵּי מַה שְׁנוֹהִים לְכַרוֹךְ הַמַּלְאָךְ וּמִנִּיחִין הַמַּטְפַּח בֵּין מַלְאָךְ לְמַלְאָךְ

הוּא מִתְּהַב בּוֹרוֹת . וְכ"כ בְּאַרְחוֹת חֵיס בְּשֵׁם סִפֵּר מֵאֲוִרֵי אֹר בְּחֶלֶק עוֹד לְמוֹעֵד דָּף לְמַד . אֲךָ בְּסִידוֹר חֲפִלָּה יִשְׂרָאֵל כִּתְבֵּי הָאֲרִיזָ"ל וְיֵל וְיִכְסֶה בְּמַפָּה בֵּין כָּל מַלְאָךְ כִּי כָל אֶחָד מֵהֵם בְּפָנֵי עֲלָמוֹ . וְכ"כ הַיַּעֲבִיץ . וּבְלִחָס הַפָּנִים בְּשֵׁם סִפֵּר קוֹל יַעֲקֹב וּבְלִקוּטֵי מֵהֲרִי"ח בְּשֵׁם סִידוֹר רִיק שֶׁבֵּין כָּל מַלְאָךְ לְמַלְאָךְ יַסְפִּיק בְּמַפָּה לֵאמֹר וְכִי שֶׁסֶּטֶס לֹא עַפְ"י סוֹד . וְכ"כ בְּחו"ח בְּשֵׁם סִי רִיק . וְכֵן הִי נוֹהֵב הַרֵב בְּעַל מוֹסָפוֹת יוֹיט עַל מַשְׁנִיּוֹת לִיתֵּן מַפָּה בֵּין מַלְאָךְ לְמַלְאָךְ עִי בְּהִלָּג סוֹף מִסִּי פִּסְחִים . וְכֵן נוֹהֵגִים בְּכָל תְּפִילוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֵין לִשְׁנוֹת עַכ"ל תוֹמִית :

(י) [בְּמִמָּ"א סִי] תַּקְפִּ"ג סִי ח' כִּתְבֵּי . יוֹס טוֹב שְׁחַל בְּשִׁנְתָּא לְוֹמְרִים שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם וְכו' . וְכִי הַיַּעֲבִיץ חָלַל דִּינֵי ר"ה . וּבְנִי מִקְרָאֵי קוֹדֵשׁ סִי מֵיָּא בְּשֵׁם מִטָּ"א וּבְחִי"ח כְּלָל קְלִיט סִקָּ"ח בְּשִׁמּוֹ . וּבְנִי מִקְרָאֵי קִיָּא סִי תַּקְפִּ"ג בְּשִׁמּוֹ . וּבְלִקוּטֵי מֵהֲרִי"ח ח"ג בְּשִׁמּוֹ . עוֹד כ' לְפָנִין רַבּוֹן כָּל הַעוֹלָמִים מִלֵּךְ אֲבִיר וְאִפִּי חָלוֹ שְׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּכָל לַיִל שְׁנַת חָלַל בְּיוֹיט שְׁחַל בְּשִׁנְתָּא יֵשׁ שְׁחִיָּא חָלַל עַד מִלֵּךְ תַּמִּים דְּרָכוֹ . מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׁחִי קְדוּשׁוֹת וְיֵשׁ לְהֵלֵן תְּפִלוֹת שֶׁהוּא בְּיוֹשׁ לְיוֹיט וְכו' עַכ"ל . בְּהַסְנוֹת מֵהַסְלֵיק מוֹדוּטָשׁוֹ וְיֵיט כִי כִשְׁחַל ע"פ בְּע"ס אֲמֵר רַבִּינוּ הַקְדוּשׁ שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם וְכו' . אֲשֶׁת חֵיל וְכו' . אֲסִימ וְכֵן נִכְנֵג לְחֲדָמִיר הַסְלֵיק מִסְּנִיעֵט זִ"ע לֹמֵר שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם וְכו' עַד מִלֵּךְ תַּמִּים דְּרָכוֹ . אֲשֶׁת חֵיל וְגו' :

(יא) [כ'] הַיַּעֲבִיץ קוֹדֶם הַקִּידוּשׁ יֵאֵמֵר חֲפִלָּה זֶה וְאֲחִ"כְּ יֵאֵמֵר אֲתִיקִינוּ סְעוּדָתָא וְכו' [רַבִּישׁ"ע אֵתָּה יוֹדֵעַ כִּי בִשְׂרָא אֲנַחְנוּ וְלֹא בֵּינָתָא אֲדָם לָנוּ . וְאֵין אֲתָנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה . לָכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אוֹיָא יִשְׁעֵלָה וְיִבּוֹא וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה לְנַחַת רוּחַ לְפָנֶיךָ . בֶּל הַמִּצּוֹת הַנַּעֲשִׂים בְּעֵילָה הַזֹּאת עַל יְדֵינוּ . לְתַקֵּן כָּל אֲשֶׁר פִּגְמָנוּ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים עַל יְדֵי חֲמָאֲתִינוּ וְעוֹנוֹתִינוּ וּפִשְׁעֵינוּ . וּלְתַקֵּן כָּל הַנִּצְיָנוֹת שֶׁנִּפְּלּוּ תוֹךְ הַכְּלִיפּוֹת . וּלְגַרוֹם שֶׁעַ וּבִרְכָּה רַבָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת . וְאֵל יַעֲבֹב שׁוֹם חֲמָא וְעוֹן וְהִרְהוֹר רַע אֶת מַעֲשֵׂה הַמִּצּוֹת הָאֵלֶּה . וְיְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אוֹיָא שְׁתַּצְמַרְףּ מִחֲשָׁבוֹתֵינוּ זֹאת הַפְּשׁוּמָה . עִם כּוֹנֶנֶת בְּנִיךְ יִדִּירְךְ הַיּוֹדֵעִים וּמִכּוֹנֵנִי כָּל שְׁמוֹתֶיךָ הַקְדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים . וְכָל כּוֹנֶנֶת חַיּוּגֵי מִדּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל

בר נש לאשתעי תדיר כמי כב"ה ולפרסומי ניסא בכל אינון ניסא דעבד . ואי תימא אמאי איהו חובא והא כב"ה ידע כולא כל מה דהוה וידע לבתר דנא . אמאי פרסומי דא המיה על מה דאיהו עבד ואיהו ידע . אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי המיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מלין סלקין . וכך פסליא דלעילא מתבנישין וחמאן יומ ואודאן בלהו לכב"ה ואסתלק יקרא עליהו עילא ותתא . ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

(ד) [כ' הויסיה דף פ"ט קודם שיחמיל יסיפיר מהנדה יאמר] לשם יהוד וכו' . הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה שציונו בורא ית"ש לספר ביציאת מצרים ביהוד בלידה הזה . והנני מוכן לספר לבני ולבני ביתי הניסים והגבורות והנפלאות שעשה הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד עמנו בעת יציאת מצרים וכוונתי לתת כזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ברוך הוא וברוך שמו . ויהי נועם וגו' :

(טו) [כ' השליה וסיפין וזלקא"ח מהנדה בלר מים . לפני שתיית כוס השני מארבע כוסות יאמר הריני רולס וכו' . ובס' קהלת שלמה כ' לומר הפסוק והללו וגו'] . הריני רוצה להקים מצות כוס שני מארבע כוסות שהוא כנגד והצלתי אתכם מעבודתם . וכנגד אות ה' ראשונה של הוי"ה ברוך הוא . היא בינה והן הדין ריעין דלא מתפרשין . ושהוא כנגד רוח זנות לבטל אותה . לשם יחוד וכו' . ויהי נועם וגו' :

(טז) [כ' נקשליה . וכשערי ליון תיקון הסעודה . ובס' תיקון השלח . ונכו"ס . לומר קודם נטי לאכילה . מזמור לדוד רועי וגו' . הנני מוכן וכו' . לשם יחוד וכו' . וכמעבר ינק שפתי רננות כ' וכיכ נטעיה סעי' קסיט בשמו לומר רבין כל הפולמים וכו'] . מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר וגו' . הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של נטילת ידים כאשר תחנו חבמינו ז"ל . רבין כל העולמים מלא ידי מברכותיך . ומברכותיך יבורך בית עבדך לעולם . ברכנו אבינו בלגו באחד באור פניו . לשם יחוד וכו' . (כ' נסידור קהלת

שלמה לומר קודם ברכת המוליד כזה הלשון) הנני מוכן ומזומן לקיים מצות אכילת מצה כמו שציונו הבורא ית"ש כמי שכתוב בתורה בערב תאכלו מצות . לשם יחוד וכו' . בשם כל ישראל . (כ' היישיה ונכו"ס שיחשוב נמשכחו בכל עת אכילת פייס המוליד של אכילת מצה כזה הלשון) אני מקיים באכילת מצה זו ציוני יוצרי ובוראי יתברך שציונו במצית עשה בתורתו הקדושה לאכול בלידה זו מצה . ואני מוכן במ"ע זו לתת כזה נחת רוח לבורא ית"ש :

(יז) [קודם אכילת הפיקיון יאמר] לשם יחוד וכו' . הנה אנכי בא לחיים מצות אכילת האפיקומן וכו' למרבו פסח הנאכל על הישובע קודם הצית לילה . ותהא הישובע אכילה זו לפני הכב"ה כאלו הכרינו קרבן פסח . ואכלנוהו במחום הרוש לתקן שרשו במחום עליון . ויהי רצון מלפניך ה' או"א שתבנה בית המדרש במהרה בימינו ותזכנו להמריב לפניך הובותינו . ולאכול קרבן פסח בחיים היותנו שיה תמים זכר בו שנה צלי איש על מצות ומרורים בעיר קדשנו ותפארתנו במהרה בימינו אמן . יהיו קרצו וגו' . (סגולה לשכור חתיכה מאפיקומן ולנקוב אותה ותלין אותה לוי שמלניעו במקום המשתמר על כל השנה ומי' מש"כ לעיל סי' ו' סי' י' כ"ז כ"ח אלל פניני פסח נשם ש"ע סימן ת"ק ומי' ובאש"ט ומי' ומסרי"ח וקשליה ואלפא ביתא ואמרי נוסס) :

(יח) [כ' השליה וסיפין וזלקא"ח מהנדה בלר מים לפני שתיית כוס שלישי מארבע כוסות יאמר . הריני רולס וכו' . ובס' קהלת שלמה כ' לומר הפסוק וגאלתי וגו'] . הריני רוצה לקיים מצות כוס שלישי של ארבע כוסות שהוא כנגד וגאלתי אתכם ברוע נמויה ובשפטים גדולים . וכנגד אות ה' של הוי"ה ב"ה שהוא תפארת . ושהוא נגד רוח המדה רעה לבטל אותו . לישם יחוד וכו' . ויהי נועם וגו' :

(יט) [שם ולפני שתיית כוס רביעי יאמר הריני וכו' . ובס' קהלת שלמה כח לומר הפסוק ולקחתי וגו'] . הריני רוצה לחיים מצות כוס

ולקלכיה. ונסידור יסופות ישראל. ונסידור חפלה ישרה מהאריז'ל לומר כליל יו"ט ונזקק לפני קידוש כשחל נחול). אתקינו סעודתא דמהימנותא שלימתא חרותא דמלכא כד'ישא. אתקינו סעודתא דמלכא עילאה דא היא סעודתא דקדושא בריך הוא ושביתיה. אלה מועדי ה' אשר תכראו אותם במועדם. וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. סברי מרגן וכו'. ומברך:

(סדר ספירת העומר יודפס אי"ה בהונטרם בפ"ע)

עניני שבועות סימן י"ד.

השני ה"ה כנסת ישראל כלל קריאה בנעימה עטרת תפארת מטרונותא כד'ישתא ע'לימתא קד'שתא שפירתא. יפה כלבנה ברה בחמה. וזהו זריק ניצוצין ומבהים כברה לעינים בת מלכים יוחסי ארץ. המה האבות הקדושים. ובמלכות בית דוד ושלמה היא מעוטרת ומהודרת בכתר מלכות העומדת מצד עצמה עצם אלהות סוף המעשה תהילת המחשבה מדת מלכות קדושתא סוד תורה שבעל פה שלומי אמוני ישראל סופא דכל הרגין קד'שין ועיכרא דכל הרגין והצינורות:

ראשית דבר הבחור כארזים בחורו של עולם התחתון הקדוש מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ישא למול טוב את בתולת ישראל אשר איש לא ידעה. זו שכינתא קדושה בחופה וקדושין בדת משה וישראל. ואל יבד'חו ועל יע'לימו לא זה מזו ולא זו מזה מראשית ועד אחרית רק תמיד פניהם איש אל אחיו באהבה ואחיה וריעות דלא מתפרשין דא מן דא לע'למין וישלמו בשונאיהון וזר לא יתערב וערל וטמא אל יגע במאורות מעתה ועד עולם:

החתן הג'ל התחייב את עצמו להבנים כל אשר האצ'ל וברא ויצד ועשה הכל למענה ולמען התורה הקדושה כמו שעשה במעמד הר סיני

כום רביעי מא"בע כוסות שהוא כנגד ולקחתיו אתכם לי לעם. וכנגד אות ה' אחרונה שבשם שהוא כנגד רוח הטומאה לבטל אותו. לשם יחוד וכו'. ויהי נועם וגו': (ועי' לעיל סי' ו' סעי' ס"ג שכי' לומר ג' פרשיות של קריאת שמע שכל המטה גם והיה אם שמוע וגו' ופרשת לילית ונרכת המפיל ופסוק בידך אפקיד רוחי וכו' אבל לא שאר דברים כי ליל שמורים סוף):

(ב' כסידור האריז'ל. וסיענץ. ומטיא.

(כתב היענץ. וכ"כ בלקוטי לני המדע. והכנה נס' פועל לרק לומר נחמ הסכנות לפני אמירת הסריג מלוח) לשם יחוד וכו'. הרני רוצה לעמוד תריג מצות שצוני בוראי יתברך וכוונתי כדי לידע ולהזהר בהם ולשמור ולעשות אותם. ויהי נועם וכו'. (וכסניע לאותן המלות הנוכחין בזמן הזה יכוון כמחשבתו) יוצרי ובוראי אני מקבל על עצמי בהכלה אמתית לקיים. (כי זס עיקר וטורס הלימוד). קידוש של יו"ט עיין לעיל:

עניני תנאים של חג השבועות.

(סדר התנאים שבין ישראל לאביהם שבשמים מהה"צ המקובל ר' ישראל נגרא תלמוד האריז'ל לקרות ביום ראשון של חג השבועות ומועיל ליראת שמים ולהצלחה. ובן נהג לקרות הה"צ הקדוש מסיגעט זי"ע זורעו אחריו):

בעזרת הש"ת ולמול טוב. . . המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם טוב ושארית לאלה דברי התנאים והברית שנדברו והתנו בין שני הצדדים לשם ולתפארת דהיינו מצד האחד יחיד ומויחד בורא כל חכם קדמון עילת העילות וסיבת הסיבות העומד מצד עצמו עצם בבורו שאין לשער ולדמות בכל מיני מראות וצורות. פשוט בתכ"ית הפשיטות עד אין סוף ואין חמה. ומצד

סיני הרכין שמים ושמי השמים וכל צבאם ואשר
תקנם בזרת (ע"ש הפסוק אם לא בריתי יומם
ולילה) כן התחייב את עצמו להרכין כל מעשה
בראשית ולתת לכנסת ישראל כל העמים תחתיה
כמו שבי' ואחה על במותימו תדרוך ואילי נביות
ישרתונך. וסילק תיבך ששה מאות ושלוש עשרה
מאורות הגדולים ליד השליש המריצה לשני
הצדדים ה"ה רעיא מהימנא משה רבינו רבין ש'
כל הנביאים ושל מלאכי השרת. והתחייב ליתן
שכר טוב עליהם רב טוב הצפון אשר עין לא
ראתה אלהים זולתך חוץ מרוב כל של עולם
הזה והתחייב את עצמו ליתן סבלנות לסבול
כנסת ישראל בכל מיני סבלנות בבני חיי ומוני
הן רוחני והן גשמי ובמחילה סליחה ובפרה כדי
להיות לו ממלכת כהנים ונוי קדוש עד סוף כל
הדורות לבטלי החליפם באומה אחרת. ולהביאם
לציון עיר מלוכה וגברת. והתחייב את עצמו
להלבישה בעשרה מיני לבושין ובכ"ד תכשיטין
ובדי' בגדי לבן בשבת ויום טוב. ולהריק להם
שפע וברכה וחיים למשמרת :

מתנות להבילה כנסת ישראל נזם זהב בקע
משקלו אלו שקלי ישראל שהם בופר
עליהם מכפרת. ושני צמידים אלו שני לוחות
הברית. עשרה זהב משקלם אלו עשרת הדברות.
ומרגליות טובה תלוי בצוארה. זו חכמת אלהות
וידועת שמותיו וחיפוש גנוזי בכל היבולות ובדי'
עולמות. אבי"ע. (ר"ת 'אצילות' בריאה 'צירה'
'עשיה) והשגחותיו לעולם יבולתו רוחניותו
והשפעתו על כל הנביאים רגע במימרא בלי
נעדרת עם המטבע הנקרא נוביל התלויה
במרגליות הוא חכמת הפלסופיא וחכמת הטבע
הגופניות ומקרים התלויים בחכמת התורה אשר
היא בין העמים לכבוד ולתפארת כמו שכתוב
בפסוק כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים.
ועמדת זהב בראשם צדיקים יושבים ועמדותיהם
בראשיהם. טבעת מדושין אלו שלשה בריכות
של רצועה באצבע האמצעי חוץ סבלנות סמיים
זה עובי הגשמי מתענוגי עולם הזה בשלחן ערוך

ומטה מוצעת זה מטתו של שלמה אשר הם הכנה
לעבודה כמו שבי' באלשיך בפרשת בחקותי
בתורת משה הנתינה למגזירות :

הכללה הנ"ל התחייבה את עצמה להכניס כל
אשר לה למסור לבבה ונפשה על
התורה ועל העבודה בדביקה וחשיקה בדחילו
ורחימו וסילכה תיבך ליד השליש המרוצה הנ"ל
שהקדימה נעשה לנשמע. ואלה הבגדים אשר
תלביש את עצמי בגדי כבוד ותפארת ליום טוב.
ותיקון הנעשה במאורות הגדולים על ידי מצות
התלויים במועדים ויו"ט ובגדי שבת. ולקשט את
עצמה בכ"ד תכשיטי בלה על ידי מצות הנעשים
בשבת חוץ מהתוספות הנעשה על ידי הרבין
מוסף שבת. ובגדי חול הולין היא לה לבטל
הפסוק והגית וכו'. ובגדי לבן כמאמר שלמה
המלך עליו השלום בכל עת יהיו בגדיך לבנים
צעופים וגם רדידים זו מעשה הדושים ופלפולים
לחלוקא ודרכן. מטה מוצעת זו מטתו של
שלמה המלך עליו השלום. ששים גבורים סביב
לה זו ששים מסכתות ושמונים פלגשים. ועלמות
הם גופי הלכות אין מספר. מתנות להחתן הנ"ל
כובע בראשו שיש בו שער לבן ושחרות ופארה
חבוש על ראשה זו תפילין שבראש ותפילין של
ישראל הנעשה כתר ובראשו והומש מצופה כסת
זו חמשה חומשי תורה ומצופין בפי' שונים
בפרדם ולדקדק בהם היטב ולדבר דבר על
אופניו : עוד מתנה להחתן יופא טובא עם עור
של שועל דהיינו לעשות מעשים טובים של
שועלים שדרכיהם להיות משכילים בדרכם
וטבעם להיות פונים תמיד אחריהם כך כל עובדי
השם תמיד דרכיהם להיות משכילים וטבעם
להיות פונים וכל אחוריהם ביתה :

והחתן הנ"ל התחייב את עצמו ליתן מזונות
להכלה מטרונותא מדישתא ושושבינה
כל ימי חייהם הן מזונא רוחני להם אבירים אבל
איש והן מזונא גשמי להם לאכול ובגד ללבוש
בדרך כבוד בזה ובכא עד סוף כל הדורות
כלי שום שום וכלי עיכוב כלל : שומר
שילם

שילם שכר ושטר חליצה לחלצה מכל צדקה :
והחתונה תהיה למול טוב בששי בשבת
בחודש סיון שנת שני אלפים וארבע
מאות ושמונה וארבעים לבריאת עולם. על
הוצאות החתן להוציא מולות וברמים ולפידים
בוערים ורק עים נוספים כל מיני כשמים לשמוח
הנשיאים והבדלה המה מלאכי השרת ידודין
ידודין במזמורי חתן וכלה. והכלי זמר נעימות
הגלגלים ושרפים ואיפנים בשירה וכומרה.
ומחמת קטמ ועידר חיו יתנהגו בתקנות צים בעל
בני בתשובה ומעשים טובים. וקבלה עליה
הכלה לשמות בכל מיני שירות ותשבחות אחר
מריאת כל הנשכחות ובעל השמחה ממעונו יסלם
לכל אחד ואחד הוצאותיו וחברונו. ישמע חכם
ויסוף לקח ומגרנות ובניסוך היין :

הנם מצד העובר לצד הממנים דהיינו מצד בני
ישראל כאשר מצד החתן לכל יפול דבר
ארצה. ע"ס מצד החתן כל צבא השמים ושרפי
וחיות ואופני המודש לכל שמהן ובגוויין וספרון
מדישין : ע"ק מצד הכלה צדיקי הדור ותינומת
של בית רבן : והצדדים מחויבים לפצות הערבים
כל יגיע להן שום נזק וליקוי המאורות חיו :
וכנינא מן החתן והכלה כנין המשה חומשי
תורה ותעודה ערוכה מארץ מדה ורחבה מני ים
והכל שריר ומיים : נאום השמים ושמי השמים
עד הראשון : ונאום הארץ וכל אשר עליה
הימים וכל אשר בהם עד הימי : הבהנים והעם
העומדים בעזרה פה כמקדש מעט כולם יענו
ויאמרו מול טוב השם אחד ושמו אחד ומי בעמך
ישראל גוי אחד : אשרי העם שבכה לו אשרי
העם שוה אלהיו :

(סדר בתובה שבין ישראל לאביהם שבשמים
מהה"צ המסובל ר' ישראל נגהא תלמוד הארז"ל
לכרות ביום שני של חג השבועות ומועיל ליראת
השם ולהצלחה. וכן נהג לקרות אדמו"ר הה"צ
מסנעם ז"ע) :

בשני שבעות ששה ימים לחודש סיון שנת שני

אלפים וארבע מאות וארבעים ושמונה
לבריאת עולם למנין שאנו מניין כאן מעמד הר
סיני. איך שה"ה הבחור בארזים בחירו של
עולם התחתון הוא מלך מלכי המלכים המבי"ה
אמר להרא בתולתא כנסת ישראל בת גדולי
יוחסין בתו של אברהם אבינו הוי לי לאנתי כדת
משה וישראל שתכלו עליכם תורת משה זו
תורה שבכתב ותורה שבעל פה ואנא אפלא
כמשי"ה וארחצך במים. ואוקיר שתהיו לי ממלכת
כהנים וגוי קדוש. ואיוון ואפרנס יתיכי ליכי הן
מונא רוחני והן מונות גשמי איש תחת גפנו
ואיש תחת תאנתו כי בני מלכים המה מלכות דוד
ושלמה בהלכות גברון יהודאין דפלחין ומקריין
זנון ומפרנסין לנשיהון בקושטא כך קבל עליו
מלך מלכי המלכים המבי"ה למפלח קדמיהון
ולמוקיר יתהון מדם כל בני עלמא כמשי"ה ולתתך
עליון על כל גוי הארץ ולהיות עם קדוש ועתיד
ירושלים שמגעת עד דמשק. ולפרנס יתהון בכל
מיני פרנסה הן בחול והן בשבת וביום הששי
לתת להם לחם משנה איש לפי אכלו. ויהבנא
ליכי מהר בתוליכי כי היא בתולה ואיש לא ידעה
בסקה זווין הם אלף עולמות דבסיפין שעתידה
לירשה מבית בעלה. מאתן. ומאתים לנוטרים
את פריו דחיו ליכי מדאורייתא ומונויכי וכסותיכי
וסופימיכי הם שאר כסות ועונה. שאר אלו
מונות. כסות הוא חלוקא דרבנן הנעשים
מתורה ומצות. ועונה זו עונתן של תלמודי
חכמים סוד כלת משה כמשי"ה ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם. נמיעל לותיכי באורח כל ארעה
וחייב להבניסם אל ארץ ובת הלב ודבש. ואם
תשתבאי אפרקינך ואיתבינך לי לאנתי וה"ה חתן
דגן התחייב את עצמו למיפרק לה לבנסת ישראל
מן גלותא ולא להניחם שם בין עממא. כמשי"ה
על הר גבוה עליו דך מבשרת ציון. כה אמר ה'
אלהים הנה אשא אל גוים ידי אל עמים ארים
נסי והביאו בניך בחצן ובנותיך אל כתף
תנשאנה. והיו מלכים אמניך ושרותיהם
מיניסיתך אפים ארץ ישתחו לך וכו'. ולחלצה
מכל

מִכָּל צָרָה וְצוּקָה . וְכֵן יָמִי מִיָּגֵר אֶרְמְלוֹתָיִךְ אֵת
 תְּהֵא יִתְבָּא בְּבֵיתֶם וּמִיתוֹנָא מִנְכֶּם . לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ
 כֹּל מִיָּנִי שִׁפְעַ שְׁבַע מִדַּת הָלֶךְ וּמִתְרִין מוֹלֵין
 נוֹצֵר וְנֶכֶד דֶּרֶךְ צְנוּרוֹת הַמְדוּשִׁים . וּמִשָּׁם יֵינֶע
 הַשְׁפַּע עֲלֵינוּ עִם בְּרָכוֹת וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ בְּלִי שׁוּם עֵיכוֹב כֹּלָּל : וּבִנְיָן דְּכִרְיָן דִּיהוּ
 לִיכִי מִנְאִי אֵינוֹן יִרְתִּין כִּסֶּף כְּתוּבָתִיךְ יִתֵּר עַל
 חֲלֻמְהוֹן דְּעָם אַחוּהוֹן בְּסוּד הַכְּתוּב הוּא גְבִיר
 לְאַחִיךְ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אֲמָךְ . וּמִשְׁלַת בְּנוֹים
 רַבִּים וּבֶכֶר לֹא יִמְשֻׁלוּ . שְׁהֵם יִמְבָּלוּ כֹּל הַשְׁפַּע
 וְכֹל הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת כְּמִשְׁיָה וְאַבְלָתֶם לְחֻמְכֶּם
 לְשׁוֹבַע . וַיִּפְתַּח ד' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב . וְכֵן
 הָאוֹמוֹת יִמְבָּלוּ רַק מִתְמַצִּית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל . וּבִנְיָן
 נִיּוֹקְבִין דִּיהוּוֹן לִיכִי מִנְאִי יְהוּוִין יִתְבֵּן בְּבֵיתֶם וּמִתוֹנִין
 מִנְכֶּם עַד דִּיתַנְסִכּוּ לְגִבּוֹרִין . הַכֹּל קִבֵּל עֲלֵיו
 חֲתָן דִּנָּן לְמִיָּהב לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֶפִּילוּ בִּימֵי
 מִיָּגֵר אֶלְמְנוּתָהּ . וְצִיָּאתָ כְּתוּלָתָא דָּא . וְהָיִית לִי
 לְאַנְתָּא . וְדִין נְדוּנָא דְהַנְעִלָת לִיָּה מִבֵּי אֲבוּהָ
 מִצּוֹת מִלָּה וּפְרִיעָה וּמִסִּירַת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִיִּים אֶת תּוֹרָתוֹ .
 בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בּוֹהַב לְלִמּוֹד תּוֹרָתוֹ הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב
 וּמִפֶּזֶז רַב בֵּין בְּתַבְשִׁיטִין לְמִשְׁטָא אֶת הַתּוֹרָה
 בְּפִירוּשִׁים שׁוֹנִים בְּפִרְדִּים . שְׁבוּזָה מִתְקַשְׁמַת
 הַכֹּלָה הַעֲלִינָה בְּכִיד קְשׁוּמִין שְׁתוּכָל לְמִיעֵל
 לְחוּפָה בְּמִאֲנֵי דְלִבּוּשָׁא הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁמָהּ
 נַעֲשִׂים חֲלֻקָּא דְרַבְּנָן וַיֵּשׁ עֲלִיָּה עַל יָדֵן לְכָל ד'
 עוֹלָמוֹת אֲבִיִּיעַ : (ר'ת' אֲצִילוֹת 'בְּרִיאָה יִצִּירָה
 'עֲשׂוּיָה) . בְּשִׁמּוּשֵׁי דוֹרָה בְּסוּד הַכְּתוּב וְעֲשׂוּ לִי
 מִמֶּדֶשׁ וּשְׁבַנְתִּי בְּתוֹכֶם שְׁלֹא יִזִּין מֵאֲתָנוּ . הֵנָּה
 זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלְיָנוּ לְשִׁמּוֹעַ קוֹל תְּפִילָתָנוּ
 בְּשִׁאֲנוּ קוֹרָאִים יִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל . וּבְשִׁמּוּשֵׁי דְעֶרְסָא
 הֵם עֲבוֹדַת הַקֶּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִהְיוֹת בְּהֵנִים
 בְּעֲבוֹדַתָם וְלִוִּים בְּדוֹכְנֵם וַיִּשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם . הַכֹּל
 קִבֵּל עֲלֵיו מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַמְּבִיָּה חֲתָן דִּנָּן
 בְּמֵאָה זְקוּקִין כִּסֶּף צָרוּף . הֵם מֵאָה בְּרָכוֹת
 שִׁישְׂרָאֵל מְבָרְכִין לְהַקְבִּיָּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְנוֹתָנִים
 בּוֹהַ וּמוֹסִיפִים כֵּחַ וּגְבוּרָה בְּפִטְלִיא שֶׁל מַעֲלָה :
 וְצִיָּה דְקַב"ה הֲתֵן דִּנָּן וְהוֹסִיף לָהּ מִן דִּילִיָּה עוֹד

מֵאָה זְקוּקִים כִּסֶּף צָרוּף אַחֲרִים כְּנָגְדָן . הֵם סוּד
 מִ"ד שְׁיִוְרִדִין מִלְּמַעְלָה כְּנָגְדָן מְכָל עֶשֶׂר סְפִירוֹת
 שְׁכָל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר . סָךְ הַכֹּל מֵאָתִים כִּסֶּף
 צָרוּף . הוּא שִׁפְעַ הַיּוֹרֶדֶת בְּכָל יוֹם אַחֵר תְּפִילַת
 הַבּוֹקֵר כְּמִשְׁיָה וְחֲתָן טָרָף לְבֵיתָהּ וְחוּמָה לְנַעֲרֻתָהּ .
 וְכֵן אָמַר חֲתָן דִּנָּן אַחֲרִית שְׁמֵר כְּתִיבָתָא דָּא
 הוּא הַתּוֹרָה הַמְדוּשָׁה שְׁכְּתוּבָה אֵשׁ שְׁחוּרָה עַל
 נְבִי אֵשׁ לְבָנָהּ הִיא אַחֲרִית לְשֵׁלֶם לָהּ לְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל שְׁכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא .
 נְדוּנָא דִּין הֵם שְׁנֵי צְנִיתָא דְדִּהְבָּא נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע
 וְהַבִּלַּת עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים וְתִרְיָג מִצּוֹת . וְתוֹסַפְתָּא
 דָּא הֵם תּוֹסַפּוֹת קֶרֶבֶן מוֹסָף יָשְׁבַת יוֹם טוֹב וְעֵנִיָּת
 אֲמֵן יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּא שְׁמוּסִיפִין בּוֹהַ כֵּחַ בְּפִטְלִיא
 שֶׁל מַעֲלָה בְּסוּד הַכְּתִיב תְּנִי עוֹז . קִבֵּילַת עֲלִי
 וְעַד יִרְתִּי בְּתִרְאִי הֵם צְדִיקֵי הַדּוֹר שְׁיִוְרִשִׁים
 יְרוּשַׁת אֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים . לְהַתְּפָרַע מְכָל שְׁפָר
 אֶרֶץ נִכְסִין הֵם אוֹצְרוֹת שִׁפְעַ עֲלִינָה ת' אֶלְף
 אֶלְפִין עוֹלָמוֹת דְּכַסִּיפִין דְּחִתִּימִין בְּעוֹקָא דְכִיָּא
 וְשִׁיעַ נְהוּרִין הַמִּתְגַּלִּין בְּאֶרֶץ וּשְׁפַע י"ג תְּמוּנֵי
 דִּיקְנָא וְתַשְׁעָה תְּמוּנֵי ו"א וְשִׁלָּשׁ מֵאוֹת וְעֶשֶׂר
 עוֹלָמוֹת הַגִּנְזִין תַּחַת כְּרִסְיָא מְדִישָׁא שְׁעֵתִיד
 לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצַדִּיק שִׁי עוֹלָמוֹת וְרַב טוֹב
 הַצִּפּוֹן לְצְדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא וּשְׁפַע ז' רְמִיעִים
 יִהְיֶה וַיִּלּוֹן רִקִּיעַ שְׁחָמִים זְכוּל מַעֲוִן מְכוֹן עֲרֻבוֹת .
 שְׁבוּ צַדִּיק וּמִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה גְּנוּי חַיִּים וּגְנוּי שְׁלוֹם
 וּגְנוּי בְּרָכָה : וּמִיָּנִין דְּאִית לִי תַּחַת כֹּל שְׁמִיא .
 הֵם ז' אוֹצְרוֹת וְאֶרֶץ הַחַיִּים . הָאֶרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר
 עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכֹל אֲשֶׁר בָּהֶם . דְּמִנְאִי הֵם כְּנִין
 שְׁמִים וְאֶרֶץ . וְדַעֲתִיד אֲנִי לְמַכְנֵי אֵילִין ג' אֶלְף
 דִּרְיָן דְּזִמְיָן קַב"ה לְאַתְבָּא רוּחָהּ לִיָּה וּלְשִׁרְיָה
 בִּיָּה . נִכְסִין דְּאִית לֹן אַחֲרִית הֵם אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ .
 וְדִלִּית לֹן אַחֲרִית הֵם אֶרְצוֹת שְׂאֵר עַמִּין כִּי הֵם
 בְּמִטְלָטְלֵי דְמִיא . כֹּלְהוֹן יְהוֹן אַחֲרָאִין וְעֶרְבָאִין
 לְפִרְוֵעַ מִנְהוֹן שְׁמֵר כְּתוּבָתָא דָּא . אֶפִּילוּ כֹל הַד'
 עוֹלָמוֹת אֲבִיִּיעַ הֵם עֶרְבָאִין לְפִרְוֵעַ שְׁמֵר כְּתוּבָתָא
 דָּא . נְדוּנָא דִּין הֵם נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע וְתִרְיָג מִצּוֹת .
 וְתוֹסַפְתָּא דָּא הֵם תּוֹסַפּוֹת אֶרֶץ סִינֵי מְנוּי
 וּמְדוּמוּנֵי . וְאֶפִּילוּ מִן גְּלִימָא דְעַל כְּתִפֵּי מִיָּג
 עוֹלָמוֹת

(א) חל ריה בשבת פ"ן לעיל חלל עניני חפלות של ליל פסח חס לומר שלום עליכם וחשח חיל . ופ"י לעיל חלל עניני גיה סי' ו' התכנסות ליל ר"ה) :

(ב) הפוסקים נוהגין לאכול ליל ח' של ראש השנה תפוח מחוק ולטכול בדבש . ויכרך ויאכל מעט (ואח"כ יאמר) יהי רצון מלפניך ה' או"א שתתחדש עלינו שנה טובה ומתיקה (ואח"כ יאכל השאר . וכשאוכל רוצה יאמר) יהי רצון מלפניך שירבו זכויותינו . (וכשאוכל כרמי יאמר) יהר"מ שיכרתי שונאינו . (וכשאוכל סילקא [הוא תרדן תמרי] יאמר) יהר"מ שיסתלכו עונותינו ויסתלכו שונאינו וכל מבהשי רעתינו . (כ"כ כלכו . כשאוכל תמרי יאמר) יהר"מ שיתמו שונאינו . (וכשאוכל קרח פ"י רש"י דלדעת יאמר) יהר"מ שיסרע גזר דינינו ויקראו זכויותינו : (וכשאוכל רמונים יאמר) יהר"מ שירבו זכויותינו ברמונים : (וכשאוכל ראש של כבש יאמר) יהי רצון מלפניך שנהי' לראש ולא לזנב : (וכשאוכל דגים יאמר) יהי רצון מלפניך שנפרה ונרבה בדגים :

(ב) היענין . וכ"כ בנכוסים וכלקליס קודם תקיעת שופר לומר (זה) : לשם יחוד יכו' . הריני מוכן ומזומן להיום מצות עשה שצוני הבורא יתברך שמו (הנצל חוקע יאמר) לתקוע שופר ולהוציא את הרבים ידי חובתם . (וסמוע יאמר) לשמוע הול שופר . בדבתיב יום תרועה יהיה לכם . בכתוב בדברי קדשך תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו . כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב : ויהי נועם וגו' : (כ' היום"ה שסמוע התקיעות יחשוב כמחשבתו בכל תקיעה) אני מקיים בשמיעת תקיעה זו מצות עשה שצוני הבורא יתברך שמו וכוונתי לתת לו ית"ש נחת רוח בזה :

(בס"י) חפלה ישרה נדפס לומר כליל ג' רגלים ובנוקר (אך פס"י האר"ז"ל כתוב שם לומר זה קודם קידוש בכל ליל יו"ט ובנוקר אפילו כריה . וכ"כ היענין חלל דיני סוכות . ומטיא . ולקוטי לני החדש . וס"י ישועות ישראל) אתכינו סעודתא דמהימנותא שלימתא חדותא דמלכא קדישא : אתכינו סעודתא דמלכא עילאה דא הוא סעודתא דקודשא

עולמות ב"ע . מן יומא דגן ולעלם . ואחריות שמר כתובתא דא וכו' . קבל עלינו חתן דגן מלך מלכי המלכים הקב"ה באחריות וחומר כל שמרי כתובות ותוספות דנהגין בבנות ישראל . העשוין כתיקון חז"ל בשאר תכוני הנעשים ע"י בעולמות העליונים ולא כאסמכתא ודלא כמופסי דשטרא . וכונינא מניה קנין שמים וארץ למרת בתולת ישראל בת נדיבי עמים ויוחסי ארץ מלכות דוד ושלמה . על כל הא דכתב ומפורש לעיל שקבל עלינו לפרנס כנסת ישראל בפרנסה טובה בלי שום הפסק ובלי שום מניעה בעולם . הן פרנסה רוחני והן פרנסה הגשמי בהרחבה גדולה במנא דכשר למכניא ביה . היא התורה הקדושה שהיא כלי אמנתו : ועל פי שני עדים כשרים הם שמים וארץ שנאמר ואעידה בם את השמים ואת הארץ : והכל שריר וקיים לעד אמן : מול טוב לכל ישראל עד עולם : ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וילמדה את בני ישראל :

עניני תשעה באב סי' מ"ו .

(כתב היוש"ה . וכ"כ בנכוסים . וכ"כ בלקוטי לני החדש ח"ל . בערב תשעה באב אחר סעודה המפסקת יאמר זה) : הריני מקבל עלי תענית של תשעה באב . באבילה . ושתיה . ורחיצה . וסיכה . ונעילת הסנדל . ותישמיש המטה . כפי שצוני חכמינו ז"ל . והריני מוכן ומזומן להיום מצות עשה ולא תעשה שצוני יוצרי ובוראי : לשם יחוד וכו' . ואני מקבל עלי חמשה עניים אלו להתאבל ולחונן על חורבן ביהמ"ה ועל גלות השכינה הקדושה ועל גלות ישראל עם קדוש ועל הריגת הצדיקים בשעת החורבן . יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן : (סידור מלות עשה . אשר יאמרו לך תעשה . לא תעשה . לא תסור מן הדבר אשר יצונו לך) :

עניני תפלות של ראש השנה .

פ"ן נס' היענין יה"ר לומר אחר תהלים גימ' חלול וטירת ימי תשובה פ"ס :

דְּקוּדְשָׁא בִּיהּ וּשְׂבִינְתִי : אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִמֵּרָא
קוּדְשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם : וַיְדַבֵּר מִשָּׁה
אֶת מוֹעֲדֵי ה' אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל . מִבְּרֵי מִרְגָּן :
(וְלֹא יֹאמַר יוֹתֵר אֲפִילוּ כִּי כֹכ הֵיכָנָן . וּמִטִּיֹא .
וּשְׁעֵרֵי תַפְלָה . וְכִסִּי יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְשׁ . אֲכַל
כֹּחֶלֶק הַמִּנָּן סִי תַקְלָז סִקָּנִי כִי יֵשׁ נוֹסֵנִין לְהַזְכִּיר
נִיכ מַעֲנִין קְדוּשַׁת הַיּוֹם וְלוֹמַר) תִּכְצוּ בַחֲדוּשׁ שׁוֹפֵר
בְּבִסָּה לַיּוֹם הַגָּנוּ כִּי חוֹה לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט
לְאַהֲרֵי יַעֲקֹב . מִבְּרֵי מִרְגָּן :

עֲנִי עֶרֶב יו"ב.

(בְּתַב הֵיכָנָן . וְכִיכ בְּסִידוֹר תַּפְלָה יִשְׂרָאֵל עֲפִי
הֶאֱרִיזִיל . וְכִיכ בְּנִסְיָשׁ וְכִלְקָלָה לֹמַר עֶרֶב
יו"ב קוּדְשׁ אֲמִית בְּנֵי אֲדָם) לְשֵׁם יַחֲדוּ וְכוּ' :
הֵנָּה אֲנִי בָּל לַעֲשׂוֹת כִּפְרָה זֶה לַחֲקוֹן אֶת שְׂרָשָׁה
נִמְקוֹס עֲלִיוֹן . וְיִהְיֶה רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאַהֲרֵי
אֲבוֹתֵי שְׁתֵּהא שְׁעָה זֶה אֲשֶׁר חוֹמֵת חֲמִידָךְ נוֹבֵר
בְּעוֹלָם . עַת רִצּוֹן וְרַחֲמִים . וּבִבְחָ מַגִּילַת שְׁחִימַת
גִּבֹּר זֶה יוֹמֵתְקוֹ ה' גְּבוּרוֹת יִסּוּד גִּבֹּר בְּעֵלְמִיא
נוֹכְבָּא דְרִישָׁא דְזַעֲרִי אֲנַפִּין . בַּחֲיִנּוּתֵינוּ אֲשֶׁר בּו
דֶּרֶךְ מַעֲבֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ . וְאַתָּה תִּכּוֹס תִּרְחֹם צִיוֹן .
כִּי עַת לְחַנּוּנָה כִּי בָּא מוֹעֵד : וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ . וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ מִשְׁפָּט שְׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלָּח . וְשְׁעִירֵי עֲזִים נַעֲשֶׂה בְּרִצּוֹן לְהַסְתִּיק
תּוֹקְפָא וּגְבוּרָתָא שֶׁל הַמַּלְכָּה) יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח
לְבָנוּ . יִהְיֶה לְרִצּוֹן וְכוּ' : (שֵׁם קוּדְשׁ הַסְעוּדִי יֹאמַר)
מוֹמֹד לְדוֹד ה' רֹעִי וְכוּ' : (כִּי בִלְחֻמֵּי מִיִּם סִי
חֶרֶץ סִי נִי בְּשֵׁם סִי מַעֲלִיל שְׁמוּאֵל בְּסִלְכוֹת יוֹהִיכ .
וְכִיכ כֹּחֶלֶק הַמִּנָּן וְזִיל כִּי בְּשִׁלְיָה הַקְּדוֹשׁ קָלַת רִמּוֹ
לְבָנוֹת עַל לֶחֶם מַכְנֶה בְּסַעֲדוֹת עֶרֶב יו"ב . וְכִיכ
בְּלִקּוּטֵי מַהֲרִי"ח ח"ג בְּשֵׁם סִידוֹר הַרְמִיק וְכִסְפֵּר
נִחְלָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם הַכֹּהֵן מַסְטֵרֶטֶין זִלְלָהִים
וּמַסִּיִּים אֲךָ נִמְדַּנְתֵּינוּ לֹא נִחְפָּשֵׁט מִנְּהָג זֶה וְיֹאמַר)
לְשֵׁם יַחֲדוּ וְכוּ' . הַרְיִנִי אוֹכֵל סַעֲדָה זֶה לַעֲשׂוֹת
נַחַת רוּחַ גְּדוֹל לְהַבּוֹרָא יִתִּישׁ : וְיִהְיֶה נּוֹעַם וְכוּ' :

(בְּתַב הֵיכָנָן דָּק קָנִי . וְכִיכ בְּנִסְיָשׁ וְכִלְקָלָה .
עֶרֶב יוֹם כִּסּוּר קוּדְשׁ שִׁילָן לְבִית הַכִּנְסָה
לְכָל מְדָרֵי יֹאמַר בְּכַח מִלָּא בְּשִׁמְחָה עֲלוּמָה
וּבְחִלָּת מַעֲלִים בִּזְכִּיל) : הַרְיִנִי מִקְבֵּל עָלֵי לַעֲנוֹת
נַפְשִׁי וְנוֹפִי בְּיוֹם הַבְּפוּרִים הַזֶּה כֹּאשֶׁר צוּנִי יוֹצֵרִי

וּבּוֹרָאֵי יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ וַיִּתְעַלָּה בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה .
וְעֵנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֲדָשׁ בְּעֶרֶב
מַעֲרֵב עַד עֶרֶב תִּשְׁבַּתוּ שְׁבַתְכֶם : וְהַרְיִנִי מִכְּבֹּל
עָלֵי מַעֲתָה אִיסוּר מִלֵּאבָה וּחֲמִשָּׁה עֲנוּיִן . אִיסוּר
אֲכִילָה . וְשִׁתִּיה . וְרַחֲצָה . וְסִיבָה . וְנַעֲלִילַת
הַסְנַדָּל . וְתִשְׁמִישׁ הַמַּטָּה . לְשֵׁם יַחֲדוּ וְכוּ' . וְיִהְיֶה
נּוֹעַם וְכוּ' :

עֲנִי תַפְלוּת שֶׁל סוֹכוֹת.

(אִם חָל סוֹכוֹת בְּשַׁנַּת פִּי לַעֲלִיל אֲלֵל עֲנִי תַפְלוּת
שֶׁל פֶּסַח אִם לֹמַר שְׁלֹם עֲלֵיכֶם כּו') :

(סִדְרֵי אוֹשְׁפִיזִין מִהֵיכָנָן וּמִסִּדְרֵי הַמִּנִּיד מִקְלֹזִין .
וְכִיכ בְּלִקּוּטֵי וְזִיל בְּכוֹלוּ מִנִּית הַכִּנְסָה יַעֲמוּד
בְּפִתַח הַסּוֹכָה וְיֹאמַר) :
עוֹלֹ אוֹשְׁפִיזִין עֲלֵאן קְדִישִׁין . עוֹלֹ אֲבוֹהֵן עֲלֵאן
קְדִישִׁין . לְמִיתָב בְּצִלָּא דְּמַהֲיִמְנוּתָא עֲלֵאָה .
בְּצִלָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא . לַעֲשׂוֹל וְכוּ' :

(לִיל אִי וְיוֹם אִי דְּסוֹכוֹת יַעֲמוּד בְּפִתַח הַסּוֹכָה וְיֹאמַר)
עוֹלֹ אוֹשְׁפִיזִין וְכוּ' : לַעֲשׂוֹל אֲבִרְהָם רַחֲמָא .
וְעַמִּיה יִצְחָק עֲקִידָתָא . וְעַמִּיה יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא .
וְעַמִּיה מֹשֶׁה רַעִיָה מַהֲיִמְנָא . וְעַמִּיה אֶהֱרָן כְּהֵנָּה
קְדִישָׁא . וְעַמִּיה יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה דָּוִד מַלְכָּא
מְשִׁיחָא . (וְיִסַּח וְיֹאמַר) הַרְיִנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכוּ' :

(לִיל כִּי וְיוֹם כִּי דְּסוֹכִית יַעֲמוּד בְּפִתַח הַסּוֹכָה וְיֹאמַר)
עוֹלֹ אוֹשְׁפִיזִין וְכוּ' : לַעֲשׂוֹל יִצְחָק עֲקִידָתָא .
וְעַמִּיה אֲבִרְהָם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא .
וְעַמִּיה מֹשֶׁה רַעִיָה מַהֲיִמְנָא . וְעַמִּיה אֶהֱרָן כְּהֵנָּה
קְדִישָׁא . וְעַמִּיה יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה דָּוִד מַלְכָּא
מְשִׁיחָא . (וְיִסַּח וְיֹאמַר) הַרְיִנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכוּ' :
(לִיל ג' וְיוֹם ג' שְׁבוּאָה יוֹם א' דְּחֻסָּיָה סוֹכוֹת י"ז
בְּחֹדֶשׁ יַעֲמוּד בְּפִתַח הַסּוֹכָה וְיֹאמַר) :

עוֹלֹ אוֹשְׁפִיזִין וְכוּ' : לַעֲשׂוֹל יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא .
וְעַמִּיה אֲבִרְהָם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יִצְחָק עֲקִידָתָא .
וְעַמִּיה מֹשֶׁה רַעִיָה מַהֲיִמְנָא . וְעַמִּיה אֶהֱרָן כְּהֵנָּה
קְדִישָׁא . וְעַמִּיה יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה דָּוִד מַלְכָּא
מְשִׁיחָא . (וְיִסַּח וְיֹאמַר) הַרְיִנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכוּ' :

כִּי ד'

בצלל דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא . וְכֵאֵה חוֹלְמָנָא .
וְכֵאֵה חוֹלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּכַתִּיב כִּי חֵלֶק הָעַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ : לְשֵׁם יַחֲדוּ כוֹבִיָּה וּשְׂכִינִתִּיה
לִיחְדָּא שֵׁם יוֹד אִי הָא וְאוֹ אִי הָא בִּיחְדָּא שְׁלִים
עַל יְדֵי הָהוּא מְמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל :
וְיֵהִי גּוֹעֵם וְגו' :

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵי שְׁתַּשְׁרֶה
שְׂכִינְתְּךָ בִּינֵינוּ . וְתַפְרוֹס עֲלֵינוּ סוּכַת שְׁלוֹמְךָ
בּוֹכּוֹת מִצּוֹת סוּכָה שְׁאֵנוּ מְסֻיָּמִין לִיחְדָּא שְׁמָא
דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינִתִּיה בְּדִהֲלֵנוּ וּרְחִימוּ
לִיחְדָּא שֵׁם יוֹד אִי הָא וְאוֹ אִי הָא בִּיחְדָּא יִשְׁלִים
בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל : וְלַחֲסִיף אוֹתֵנוּ מִזֵּי כְבוֹדְךָ
הַקְדוֹשׁ וְהַמְּהוֹר נִטּוּי עַל רַאשֵׁינוּ מִלְּמַעְלָה בְּנִשְׁרָה
יְעִיר מֵנוּ . וּמִשֵּׁם יוֹשִׁפֶּעַ שְׁפַע הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ
(פְּנִים) אִמְתֵּךְ . וּבּוֹכּוֹת צִאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדֶרֶךְ
מִצּוֹתֶיךָ אֲרוּצָה . יַחֲשֹׁב לִי זֹאת כְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי
נִדּוּד . הֶרֶב כְּבִסְנִי מַעֲוֵי וּמַחֲסֵאתִי מִהֲרִנִּי .
וּמֵאוּשְׁפִיזִין עֵילָאִין אוּשְׁפִיזִין דְּמַהֲיִמְנוּתָא תַּהֲיִינָה
אוֹנֵי קְשׁוּבוֹת רַב בְּרֻכּוֹת וְלִרְעֵבִים גַּם צִמְאִים תֵּן
לְחֶמֶם וּמִיָּם הִנְאֻמִּים . וְתֵתֵן לִי זִכּוֹת לְשִׁבְתִּי
וְלַחֲסוֹת בְּסֹתֵר צֶל כְּנָפֶיךָ בַּעַת פְּמִירְתִּי מִן הָעוֹלָם .
וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמַּמְרַת כִּי תִמְסַר עַל רִשְׁעִים
פְּחִים . וְתֵהֵא חֲשׁוּבָה מִצּוֹת סִיכָה זוֹ שְׁאֵנִי
מְקִיִּים כְּאִלּוּ מִיִּמְתִּיה בְּכָל פְּרִמְיָה וּדְקוּדוּסִיה
וְתִנְאִיָּה וְכָל מִצּוֹת הַתְּלִיִּים בָּהּ . וְתִיטִיב לִנִּי
הַחֲתִימָה . וְתִזְכְּנוּ לְיֹשֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאֲרֻמָּה
אֲדַמַּת הַקּוֹדֶשׁ בְּעִבְדוֹתְךָ וּבִידְאָתְךָ : בְּרִיךְ ה' .
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן .

(רַחוּ לִנּוּם כָּל פֶּסַע שְׁנֵכְנֵם לְסוּכָה לְקַבֵּל סְעוּדָה
תַּפְלָה קֶלֶס ז') :

רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים . יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ שִׁיחָא
הַשּׁוֹב לְפָנֶיךָ מִצּוֹת יִשִּׁיבָת סוּכָה זוֹ . כְּאִלּוּ
קִיַּמְתִּיה בְּכָל פְּרִמְיָה וּדְקוּדוּקִיה וְתִרְיָג מִצּוֹת
הַתְּלִיִּים בָּהּ . וְכְאִלּוּ כּוֹנְנִי בְּכָל הַכּוֹנְנוֹת שְׁבוּנוֹ
בָּהּ אֲנִשִּׁי בְּנִסַּת הַגְּדוּלָּה :

(מִלֵּיל כ' דְּסוּכּוֹת וְלִסְלֵן הוּא שְׁמַחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲנָה
וְנוֹסְגִים לְזִמְרָה ט"ו שִׁיר הַמַּעֲלֹת מִתְּהִלָּה : כְּשֶׁחַל
סוּכּוֹת כְּשֶׁנֶּת אֵס לִנּוּם שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם וְאַשְׁתְּ חַיִּל

עֵין

(לֵיל ד' וְיוֹם ד' שְׁטוֹל יוֹם כ' דְּחוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת
יַעֲמוֹד נִפְתַּח הַסּוּכָה וְיֵאמַר) :

עוֹלָו אוּשְׁפִיזִין וְכו' : לְיַעֲוֹל מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא .
וְעַמִּיה אֲבִרְהֵם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יַצַּחֵם עֲקִידָתָא .
וְעַמִּיה יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא . וְעַמִּיה אַהֲרֹן כְּהֵנָּא
קְדִישָׁא . וְעַמִּיה יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה דָּוִד מְלָכָא
מְשִׁיחָא : (וְיִסַּח וְיֵאמַר) הָרִינוּ מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכו' :

(לֵיל ט' וְיוֹם ט' שְׁטוֹל יוֹם ג' דְּחוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת
יַעֲמוֹד נִפְתַּח הַסּוּכָה וְיֵאמַר) :

עוֹלָו אוּשְׁפִיזִין וְכו' : לְיַעֲוֹל אַהֲרֹן כְּהֵנָּא קְדִישָׁא .
וְעַמִּיה אֲבִרְהֵם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יַצַּחֵם עֲקִידָתָא .
וְעַמִּיה יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא . וְעַמִּיה מִשָּׁה רַעִיא
מְהִימָנָא . וְעַמִּיה יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה דָּוִד מְלָכָא
מְשִׁיחָא : (וְיִסַּח וְיֵאמַר) הָרִינוּ מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכו' :

(לֵיל ו' וְיוֹם ו' שְׁטוֹל יוֹם ד' דְּחוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת
יַעֲמוֹד נִפְתַּח הַסּוּכָה וְיֵאמַר) :

עוֹלָו אוּשְׁפִיזִין וְכו' : לְיַעֲוֹל יוֹסֵף צְדִיקָא . וְעַמִּיה
אֲבִרְהֵם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יַצַּחֵם עֲקִידָתָא . וְעַמִּיה
יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא . וְעַמִּיה מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא .
וְעַמִּיה אַהֲרֹן כְּהֵנָּא קְדִישָׁא . וְעַמִּיה דָּוִד מְלָכָא
מְשִׁיחָא : (וְיִסַּח וְיֵאמַר) הָרִינוּ מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכו' :

(לֵיל ז' וְיוֹם ז' שְׁטוֹל יוֹם ט' דְּחוֹל הַמּוֹעֵד סוּכּוֹת
יַעֲמוֹד נִפְתַּח הַסּוּכָה וְיֵאמַר) :

עוֹלָו אוּשְׁפִיזִין וְכו' : לְיַעֲוֹל דָּוִד מְלָכָא מְשִׁיחָא .
וְעַמִּיה אֲבִרְהֵם רַחֲמָא . וְעַמִּיה יַצַּחֵם עֲקִידָתָא .
וְעַמִּיה יַעֲקֹב שְׁלִימָתָא . וְעַמִּיה מִשָּׁה רַעִיא
מְהִימָנָא . וְעַמִּיה אַהֲרֹן כְּהֵנָּא קְדִישָׁא . וְעַמִּיה
יוֹסֵף צְדִיקָא : (וְיִסַּח וְיֵאמַר) הָרִינוּ מוֹכֵן וּמוֹמֵן וְכו' :

הָרִינוּ מוֹכֵן וּמוֹמֵן לְקִיָּים מִצּוֹת סוּכָה כְּאִשְׁרֵי
צוּנֵי הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ בְּסוּכּוֹת תִּשְׁבוּ
שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֹרֶחַ בִּישְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסוּכּוֹת .
לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹרוֹתֵיכֶם כִּי בְּסוּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם : תִּיבּוּ
תִּיבּוּ אוּשְׁפִיזִין עֵילָאִין . תִּיבּוּ תִיבּוּ אוּשְׁפִיזִין
קְדִישִׁין . תִּיבּוּ תִיבּוּ אוּשְׁפִיזִין דְּמַהֲיִמְנוּתָא . תִּיבּוּ

פיין לפיל אלל פניני ליל פסח :

(כתב זכרונות שלחמך חמירת התפלה שלחמרים קודם נטילת ליל לזכרונות לומר תפלה זו).

יהי רצון מלפניך שיהא חשוב לפניך מצות ארבעה מינים אלו. באלו בוונתי בכל הבוונות שבונו בהם אנשי כנסת הגדולה : ויהי נועם וגו'. במס' סוכה פי' כי והיכן היו מנענעים. כהדור לה' תחלת המקרא וסוף המקרא. והדור לה' הראשון והדור לה' האחרון וכלל ה' הוסיפה כל דפ' וכילד מנענע. מוליד ומניח כדי לעזור רוחות רעות. מפלה ומוריד. כדי לעזור טללים רעים. וככל לך שמנענע מנענע גיפ : וכ"כ האחרונים פפי הארץ"ל. (כתב הוסיף וזכרונות שכל נענוע יכוון במחשבתו) לשם יחוד קוביה"ש לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי יתברך שמו : (וכשמקיפין הכימה בלרצנה מינים לריך לפרט בדבור דוקא ויאמר) : אני מקיף הספר תורה בדי מינים אלו. לשם יחוד קוביה"ש. לעשות בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי : ויהי נועם וגו' :

(כתב היענין. וכי' במטה אפרים. וכי' בלקוטי לזי' החדש. וכי' בסידור יסודות ישראל לומר לפני קידוש נסיכות) אתהינו בעידתא דמלכא. דא היא סעודתא דמודשא בריך הוא ושכינתיה : אלה מועדי ה' מהראי קודש אשר תהראו אותם במועדים : וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. (ואח"כ מנוח) :

מה שמנענעים לשמחת בית השואבה :

(כי הוסיף. וכי' נסי' היענין. וכלל המגן סי' תרכ"ה ס"ק סי') :

חסידים ואנשי מעשה עושים זכר לשמחת בית השואבה להיות נעורים כליל שני של חג הסוכות (וכן כל לילות של חוהמים) ואומרים ה"טו שיר המעלות שנתהלים ומרבים בשירות ומשכחות מפיוטי ר"ה : אתה הוא. מלך עזיון וכטמה. גם מזמורי קבלת שבת. ושנת צרכות. גם אין כאלהינו ופסוק מי ימלך גבורות ה' וגו' : וכתב גם חרדים דכלל מלות אלה הוא לומר לפני שירות ומשכחות. וכס' ארץ המים כי כי דניקת הנשמה למעלה הוא פי' שיר וכו'. ויתפלל להקב"ה שישמחו בשמחת העולם ויזכו לחיי העולם הבא

לאור באור פני מלך חיים. השם יתנחך יזכו לזה חמן כהיר :

(כתב בלקוטי לזי' החדש בשם ספר יסוד יוסף בשעה שפונה לזי' חיים שמיני פלגת יאמר זו) רבונא דעלמא. יהא רעוא מן הדמך שאותן מלאכים המדושים השייכים למצות סוכה ולמצות ה' מינים לזכר ואתרוג הדם וערבה הנוהגים בחג הסיכות. הם יחלו עמנו בצאתנו מן הסוכה. ויכנסו עמנו לבתינו לחיים ולשלום. ולהיות תמיד עלינו שמירה עליונה ממעון הדישך ולהצילנו מכל חטא ועון ומכל פגעים רעים ומכל שעות רעות המתרגשות לבוא לעולם. ותערה עלינו רוח ממום. וחדש כליותנו לעבדך באמת באהבה וביראה. ונתמיד מאיד בלימוד תורתך הקדושה לעמוד וללמד. וזכות ארבעה מינים ומצות סוכה יעמוד לנו שתאריך אפך עד שובינו אליך בתשיבה שלימה לפניך ונתתן כל אשר פגמנו. ונזכה לשתי שולחנות בלי צער ויגון. אני ובני ביתי ויוצאי חלצי. ונהיה כלנו שחמים ושלמים דשנים ורעננים ועובדי השם באמת לאמיתו כרצונך הטוב בכלל כל בני ישראל : יהיו רצון וכו' : (ויש נוהגים לומר תפלה קלרה זו) יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי בשם שקיימתי וישבתי בסוכה זו. כך אזכה לישב בסוכת עורו של צויתן : לשנה הבאה בירושלים. (גם עכ"ל) :

עניני תפלות של ימי חנוכה.

(כתב היענין. וכ"כ בסידור תפלה ישרה פפי הארץ"ל. וכי' בספר משפט לזק על תהלים. וכי' בלקל"ה לומר קודם הדלקת נר חנוכה בכל ליל לזי' הכרכה) : לשם יחוד וכו' : הדיוני בא לקיים מצות הדלקת נר חנוכה לתת את שורשה במקום עליון : ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהיה עתה עת רצון לפניך להיות עולה מצות הדלקת נר חנוכה באלו השנתי כל הסודות הנוראים אשר הם חתומים בה. ותעלה לפניך בוונת מעשה מצוה זאת הנעשית

הנעשית על ידי בני ידידיך המכוננים כל שמותיך
הקדושים הראוים לבא בהדלקה זו. המעלים
יחוד וזיווג מדות הקדושות העליונות. ולהאיר
בשכינת עוון המאורות הגדולים. ומשם יושפע
שפע לי אני עבדך (פב"ע) לאור באור החיים כי
אתה תאיר נרי ה' אלהי יניה חשבי. שלח אורך
ואמתך המה ינחוני ליראה ולהאבה את שמך.
ללמוד וללמד את תורתך הקדושה. תורה
שבכתב ותורה שבעל פה בהתמדה גדולה.
ולכבוד שמך יתברך ויתעלה. ובכח סגולת נר
חנוכה תחכמני באור תורתך אנו וזרעינו וזרע
זרעינו ויקוים בי מקרא שכתוב לא ימוש מפיך
ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד
עולם. ויהיה זרעי וזרע זרעי תלמודי חכמים
וחסידים. אהובים למעלה ונחמדים למטה.
ותחזיק את לבכם לתורה ועבודה הכל ברצונך
הטוב. ואזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים
בתורה ומצות כאמת. גל עינינו ונביטה נפלאות
מתורתך הקדושה. לכוון לאמיתת של תורה
וסודותיה. ובזכות מתתיהו כהן גדול ובניו הראנו
נפלאות ובאורך נראה אור. וטהר לבבנו
לעבודתך. והרחיקנו ממדות רעות ומחשבות
זרות. ותחזינה עינינו במהרה בשובך לציון
ברחמים בהעלותך את הנרות. ושם נעבדך
ביראה בימי עולם ובשנים מדמוניות. יהיו לרצון
וכו'. ואני תפילתי לך וכו'. ויהי נועם וכו'.

(כתב נחמיאס וכיכ כספר קהלת שלמה. סדר
ההלכה יפשה כדעת הכותב יוסף. ודעת
האריזל וכו'. יתחיל להדליק כליל ה' כלל היות
ימינו. וכליל כי כשיוסף נר אחד סמוך לו יתחיל
ויצדק על נר הנוסף שהוא יותר שמאלי כדי להפנות
לימין. וכן ככל לילה יתחיל להדליק נר הנוסף
שהוא מורה על הסם וידליק משמאל לימין שלו.
וכיכ כחיי אדם. וכיכ בקילור שיע. וכיכ כספר
אור לדיקים דף מ"ג כסם האריזל. כתב בלקוטי
מסרי"ח ח"ג כסם סדוקה ושיע והאריזל ופרי"ח
והמחידל וסיפנין וכס' שפרי רחמים להגרי"ל לומר
דוקא להדליק נר חניכה ולא של חנוכה. וכיכ
כנחמיאס כסם האריזל וכן נוסח בסידור האריזל.

וכן אמר אדמו"ר הס"ל הנהיך מסינפט ולוקלסיס
להדליק נר חנוכה. וכיכ בדברי לדיקים כסם
האריזל. כליל ה' מצד ג' נרכות דהיינו שמנך
סהמינו נ"כ חכל כשאר לילות חין אומרים סהמינו.
ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה: ברוך אתה
ה' אלהינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו
בימים ההם בזמן הזה: ברוך אתה ה' אלהינו
מלך העולם שהחיינו וקימנו והניענו לזמן הזה:
(במג"א. וא"ר. ורש"ל. ונחמיאס. ודסי"ח.
וס' חפלה ישרה. ונעט"ס כסם עמק
כרכה. כי שאמר שהדליק הנר ה' כסוד שמדליק
שאר הנרות אומר זה. חכל כסוד"פ ופמי"ג וסידור
הנר וסיפנין כי שאמר שהדליק כל הנרות אומר
זה. וכיכ כס' קהלת שלמה. וכמסגרת השלחן.
ותו"ס. וכלקוטי מסרי"ח כי כי הדעות: הנרות
הללו אנו מדליקין על הנסים ועל הנפלאות ועל
התשועות ועל המלחמות. שעשית לאבותינו
בימים ההם בזמן הזה. על ידי בהגך המדושים
ובל מצות שמונת ימי חנוכה. הנרות הללו מודש
הם ואין לנו רשות להשתמש בהן. אלא לראותן
בלבד. כדי להודות ולהלל לשמך הגדול על
נסך ועל נפלאותיך ועל ישועתיך:

מצונו צור ישועתי. לך נאה לשבח. תכון בית
תפילתי. ושם תורה נזכה. לעת תבין מטבת.
מצר המנכה. אז אנמור בשיר מזמור חנוכה
המזכה:

רעות שבעה נפשי ביגון כוחי כלה. חיי מררו
בקושי. בשעבוד מלכות עגלה. ובירו הגדול:
הוציא את הסגלה. חיל פרעה וכל זרעו ירדו
כאבן במצולה:

דביר קדשו הביאני. וגם שם לא שקמתי. ובא
נוגש והגלני. כי זרים עבדתי. ויין רעל
מסבתי כמעט שעברתי. קץ בכל זרובבל להץ
שבעים נושעתי:

כרות קומת ברוש. בקש אנני בן המהתא.
ונהיתה לו לפח ולמוקש ונאחז נשבתה. ראש
ימיני נשאת. ואויב שמו מחית. רוב בניו וקנני

על העץ תלית :

לונים נהבצו עלי אזי בימי השמנים . ופרצו חומות מגדלי . וממאו כל השמנים . ומנותר הנהנים . נעשה גם לשושנים . בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורגנים :

לשוף זרוע קדשיך . וקרב קץ הישועה . עשה נא למען שמך להיות לנו תשועה . כי ארכה לנו הישועה . ואין קץ לימי הרעה . מחה פשע וגם רשע . הקם לנו רועה שבעה :

(נוסח אחר) לשוף זרוע קדשיך . וקרב סף הישועה . נחום נקמת דם עבדיך . מאומה הרשעה . כי ארכה לנו השעה . ואין קץ לימי הרעה . דחה אדמון . בצל צלמון . הקם לנו רועה שבעה :

(כתב היטב) . וכ"כ בלקוטי לבי החדש לומר אחר הדלקת הנרות שבעה פעמים ויהי נועם וגוי יושב בסתר עליון וגוי : למנצח בנגינות וגוי : אנא בכח וכו' : מזמור שיר חנוכה וגוי : שיר המעלות לדוד הנה מה טוב וגוי : רננו צדיקים וגוי . בספר שם טוב קטן דף כ"ז כתב . וכ"כ בסי' הארז"ל בשם ריב"ש . וכ"כ בסי' תפלה ישראל סגילה מהרמב"ן והריב"ש . וכ"כ בסי' זכירה . וכ"כ בעבודת ישראל סי' וישב בשם הארז"ל כדי לשמור אור העליון מאחזות החילונים . וכ"כ בלקוטי מהרי"ט בשם סידור ר' שנת ויל . שמירה מעולה על כל השנה בחנוכה כל לילה ולילה כשדליק הנרות יאמר שבעה פעמים ויהי נועם וגוי : ומזמור וישב בסתר וגוי . אחר הדלקת הנרות דחנוכה . וכתב בארחות חיים בשם חותנו הגה"ל זלה"ה . וכ"כ בטעיה ספי' תחמיט . ופיין בתשכ"ן סימן רנ"ח שכי' שבעה חשמונאי ובניו היו כוללים למלחמה ואמרו ז"ל ויסי נועם יושב בסתר וגוי . וכי' פעמים אורך ימים וגוי ונלחו עכ"ל . בסי' היוש"ה כ"ז . וכ"כ בנכרש לומר ג"כ מזמור שיר חנוכה . ולמנצח בנגינות מזמור שיר וגוי . בסי' חילה שלוחה מהה"ל הקדוש מראשטין זי"ע בפי' מקן כתב קנפו לומר מזמור שיר חנוכה הכית שהוא רית שמח"ה . וכן להל"ל נר תמלך הוא בנימטריא ניל"ס ונשמח"ס סי' פס השלש חיות פכיל . ויש נוכחין לומר ידך נפש . אל מתחר וכו' :

(בהנהגות הסלחנס"ק מזידוטשני זי"ע כתב שסיי מזמורין ג' אותיות מאשר תמימי דרך ככל זיין לילות . והלכות אודה וגוי . והלכות אשרי איש וגוי . גם מזמורי תהלים מעין הודאה . וכליל ח' היו מזמרים אמת וציב וכו' עד תכלית יס ח' פזמים אמת פכ"ל . ובסי' דגל מחני יהודה כ' שהסלחנס"ק מסטרטטין זי"ע היה אומר חלה המזמורים בלכור מזמור שיר חנוכה . ומזמור השמים מספרים . רננו צדיקים . לדוד בשנותו . תפלה למשה . יושב בסתר . מזמור שיר חדש . ושיר המעלות הלכות הגדול . שירו לה' שיר חדש . נשמת כל חי עד וכל הרבי את שם קדשו : עזרת אבותינו עד שועם אליו . מודים דרבנן . מעוז צור וכו' :

עניני תפלות של ד' פרשיות ופורים.

(ב' היוש"ה . וכ"כ היטב"ן . וכ"כ בנהי"ש . קודם קריאת פרשת שקלים יאמר נשמח עולמם) : לשם יחוד וכו' . הריני מוכן ומזומן (השומע יאמר) לשמוע (הנעל קורא יאמר) [לקרות] קריאת פ' שקלים שנכתב בתורתנו הקדושה כמו שתקנו לנו חכמינו ז"ל : ויהי נועם וגוי . (שם קודם קריאת פ' זכור יאמר נשיט) לשם יחוד וכו' . הריני מוכן ומזומן לחיים מצות עשה דאוריית' (השומע יאמר) לשמוע (הנעל קורא יאמר) [לקרות] פ' מחיית עמ"ה כמו שכתב בתורה הקדושה . ויהי נועם וגוי . (שם קודם קריאת פרשת פרה או פרשת החודש יאמר נשיט) לשם יחוד וכו' . הריני מוכן ומזומן השומע יאמר לשמוע (הנעל קורא יאמר) [לקרות] קריאת פ' (פרה) (חודש) שנכתב בתורתנו הקדושה כמו שתקנו חכמינו ז"ל : ויהי נועם וגוי) :

(שם קודם ניתחיל לנרך ברכת המגילה יאמר נשיט) לשם יחוד וכו' : הריני מוכן ומזומן לחיים מצות עשה ולא תעשה של קריאת המגילה . יהי רצון מלפניך רבון כל עולמים שיהא חשוב לפניך קריאת מגילה (הנעל קורא יאמר) [שאקרא] (השומע יאמר) [שאשמע] בא"ו כונתי בכל צירופי שמות הקדושים היוצאים בראשי תיבות ומסופי

רבוץ העולמים אל תבט במעשי הרעים אם יש
בי בשעה זו שאני שוחט. כדי שיהי תיכון וזה
ימרא על שמי. כדי לזכות את נשמתו שנתת
בי. כדי שבעת שתצא ממני אל תצא ערומה
מוכיות. לכן מפיל אני תחנותי לפני כסא כבודך
שתעלים ותבסה חטאי ועונותי ופשעי בעת
ובעינה הזאת. כדי שיתוסן על ידי איזה ניצוץ
של קדושה אם יש בבחמה או היה או עוף שאני
שוחט. כי בעל הדחמים אתה וחפץ לזכות
הנשמות: ברוך המטהר והמתקן ומזכה נפשות
עמו ישראל (ואח"כ מנחם):

עניני תפלות אצל ברית מילה.

(כתב בעזרת הקודש. וכ"כ היענין. וכי
כלקס"ח: חפסל למוסל. ולחני סנן.
ולסנדק בלחיות ע"ס. וכלן חפסל קטנס לסנדק
קודם המילה) לשם יחוד וכו'. הנה אנכי בא
להיות סנדק ואהיה כסא ומזבח לעשות על ידי
המילה: ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי
אבותינו שיהיה מזבח כפרה שתכפר על כל
חטאתי ועונותי ופשעי. ובפרט מה שפגמתי
ביריבי ובאות ברית קודש. ותעלה עלינו כאלו
כווננו בכל הכוונות הראיות לכוון. ותמלא כל
השמות שפגמתי בהם. ותהא המילה חשובה
בקטורת סמים בדכתיב גבעת הערלות. ובתיב
גבעת הלבונה. ותקיים בנו מקרא שכתוב ישימו
קטורה באפך וכצ"ל על מזבחך ברוך ה' חילו
ופועל ידיו תרצה: ויהי נועם וגו':

(בשעה שסמסל מוכן למול יאמר לחני סנן זה)
הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה
שצוני הבורא יתברך למול את בני. לשם יחוד
וכו'. ויהי נועם וגו'. (וסמסל קודם שמל יאמר זה)
אמר הקב"ה לאברהם אבינו התהלך לפני והיה
תמים: הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה
שצוני הבורא יתברך למול (ואם האב נעלמו מל
יאמר) (שצוני למול את בני) לשם יחוד וכו':
ויהי נועם וגו':

(בס' דרך פקודין מ"פ נ' פט"ו י' כ') שברתי
לישועתך

זמסופי תיבות ובאלו כוונתי בכל הכוונות שכווננו
בה אנשי בגסת הגדולה אמר בן יהי רצון. ויהי
נועם וגו'. (פירוש פסס.) אשר יאמרו לך תעשה:
(לא תעסה.) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך:
(סס קודם הסעודה יאמר) מומור לדוד ה' רועי
וכו': לשם יחוד וכו': הרני מוכן ומזומן לקיים
מצות עשה מדברי קבלה של אבילות סעודת
פורים. ויהי נועם וגו'. (ויקרא נמוך הסעודה
ויבא עמלם ופסוק זכור את אשר עשה לך עמלם
וגו'). ומוסנין לומר שושנת יעקב יש מוסנין לומר
והוא שעמדה לאבותינו ולנו וכו'). (סס קודם
משלוח מנות ח"ס לרעסו יאמר נס"ט) לשם יחוד
וכו'. הרני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה שצוני
יוצרי ובוראי ברוך הוא וברוך שמו של ומשלה
מנות איש לרעהו: ויהי נועם וגו'. (סס קודם
משלוח המנות לאכיונים יאמר נס"ט) לשם יחוד
וכו': הרני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה שבי
בתורתנו הקדושה שצוני יוצרי ובוראי ברוך הוא
וברוך שמו של נתן תהן ושל פתוח תפתח וגם
מצות עשה מדברי קבלה ומשלה מתנות
לאכיונים. ויהי נועם וגו':

עניני תפלות קודם השחיטה.

(כתב נשנט מוסר פרק ל"ו חפסל לשיחט קודם
השחיטה) יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי
אבותי בעל הדחמים כלם. חפץ בתיכון כל נפש
החוטאת לבלתי ידה אעפ"י שהרבה להבעיסך.
ואם שולחה ברשת רגלה שתלכד בתוך גוף
בהמה חיה או עוף שאני שוחט. שתתקן על ידי
ברכה שאכרך על שחיטתה. ועל ידי הבשר
הסבין כאשר צוית לעשות. ואעפ"י שאני כדאי
והגון שתתקן על ידי. סיום דברך שאני מהיום
לברך ולשחוט בסבין מתוקן. יתקן אותה
להוציאה מבאן אם ישנה. ולהחזירה למדרגת
אדם כבתחלה. כי איך חפץ במות הרשע מית'
תכליתית כי אם לבקש לה תיכון למהר אותה
עד ישוב לעבדך ולקיים תורי ומצות כדי להנחיל
הג"ע ולהרבות בשמחה. ובזיון שבוונתך זו.

ולבנין בית המהדש שיבנה במהרה בימינו ולחיי העולם הבא (כחול אומרים מגדיל ונשנת מגדול וע"י לפיל סי' די ספי' מיז הטעם. וכחמי האריז'ל יס' ג'כ טעם לזס עפי' סוד. וכס' קף החיים סי' כיה לזס ניס' כ' נשס הרדיף ז"ל וכספר זכר דוד מאמר א' סיפ' ז"ל דניס המילה יאמר מגדול (כחולס):

(כתב סיטניץ. וכיכ נלקוטי לני המדש נשס הרב ר' נפחלי כיץ. וכ"כ נסידור תפלה ישרה עפי' האריז'ל. וכיכ נספר קבלת שלמה. וכיכ נכיי מההלס"ק נטל ישמח משס זייע. סנילה לעלור דס מילה לומר זס שלסה ספמים ויעיל נעזרת הסייית): הן אמת חפצת בטוחות ובסתם חכמה תודיעני: המשיב לאדונים עבדים נהשרים: אדם נטע גן. משה כרע את הים ויבנהו מעניות תהום רבה וארובות השמים נפתחו ויכלא הגשם מן הארץ:

עניני תפלות פדיון הבן וחתן.

(כתב סיטניץ קודם פדיון סנן לומר סלכ זס). לשם יחוד וכו': הנה אנכי בא לקיים מצות עשה מן התורה שצוני הקב"ה וכל בכור אדם בבניך תפדה: ודריני נותן חמשה סלעים לכהן סוד החסד. ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתעלה עלי באלו בוונתי בכל הבוונות הראיות למצוה זו. ותעלה עלי באלו כימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותדרינ מצות התליות בה. ובדוב רחמיך בכח שאני מקיים מצוה זו לפדות פט"ר רחסימתכו הדנים העולים בכללותם פט"ר. וכל הנשמות שלא זכו להיים מצוה זו יהיה להם מנוח ונהת ריה. ותעלה עליהם באלו היימו מצוה זו בפועל כי רחום אתה. ואתה בדוב רחמיך תשמור ותנצור לבני הבכור שאני פודה אותו מכל רע. ויהיה פדור ומשוחרר מהסמרא אחרא ומכל רע. ותגדלהו לתורה ומצות ותתן בי כח להדריכו לעבודתך ולעשות רצונך בן יהי רצון:

(כשאומר סלכ וסילך דמי פדיונו וכו' יכוון לקיים מלות פשס שנחורס ולומר):

הריני

לישועתך ה' (סיינו שמנסס לישועת ה' סלכ יביא את החינוק לדי סכנה) ומה שאומרים סיכ נכרמי ונו' כיון שמנקשים מאליו לסומכו חוזרים ולומרים שספיקר סול סעור מאלסי): שס ונו': (כתב נסי פנזס"ק לאחר נרכת קיים את סילד וכו'. יעמוד סמוכל וסלכ להספלל תפלה זו) רבשיע יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומרצה ומסובל לפניך באלו הסרבתיהו לפני בסא כבודך: ואתה ברחמיך הרבים שלח על ידי מלאכיך הקדושים נשמה קדושה וטהורה (לפניס) הנמול עתה לשמך הגדול שיהיה לבו פתוח בפתחו של אולם בתורתך הקדוש ללמוד וללמד לשמור ולעשות. ותן לו ארובת ימים ושנים. חיים של יראת סמא. חיים של עושר וכבוד. חיים שתמלא משאלות לבו למובה. אמן וכן יהי רצון: (נשסת סכילה יאמר) הריני אובל לשם מצות סעודת ברית מילה: לשם יחוד קודשא ב"ה:

(בס' דרך סקודיך שס ספי' כ"ד כ) אחר הסטוד' כשמנכין נרהמיז איל סססמחס נמטונו אטוס לערא דינוקא. ספי' כ"ה (נוסה הרחמן כמילה סלכ צומנה איל מיזס ססמיני וסללס רק) מיזס המיכה והללס (וכן לא יאמר סנימול לשמונה רק) רך הנימול נכונה: המל בשר הערלה ופרע ומציץ דמי המילה. (אס סמל סול אחר ופורע אחר יאמר) את המל בשר הערלה ואת הפורע ואת המוצץ דמי המיכה עכ"ל:

(בס' ברית חנות נסוף הספר כתב) סמל נשר ססרלה ליע אס לומר זס סחרין אס סילד נולד מהול ורק סהיו מטיפין דס ברית). איש הירא וחרד עבודתו מעולה אם שלש אלה יעשה לה עכ"ל: (וכיכ נלות סלוס סי' רסיס נשס חניו זקינו. (אסימ סמסמי מתלמודי ססלסיק מרן נטל ייסנ לנ מסינפט סלוס לומר) איש הירא ואמיץ הללב עבודתו כשרה אם שלש אלה יעשה לה:

(פי' לפיל סי' ספי' כ"ו מס"כ סטעס סלל סוף אל מסתחר). (נסי ברית חנות כתב נשס סטור סיס קכיכ ונשס סרמניס. וכ"כ נלקוטי מהרייח נשס סידור ספרד וסרמניס וסלנודרס"ס סנוסח) הרחמן סול חכנו ויחינו וימרבנו לימות המשיח

לנו שום תקלה ושום מקרה רע. ותצילנו מיצר הרע. והסד הי' מעולם יהי עלינו סתרה צנה וסוחרה: ויהי נועם וגו':

(שם) וכ"כ בס' זכירה. ולוקח הסתם הסכנת צימן ואומר) הנני באתי לקיים מצות קדושין כאשר צוהה התורה. לשם יחוד וכו': (ויכון הסתם הסכנת הול' יו"ד והסד ממסן ומכלס הרי צ' החי' ואח"כ הכלס פושטס ידס נגד הול' ואשרי לו המכוון לז):

עניני תפילות קודם נתינת צדקה.

(בס' תשובה שלמה דף מ"א כ'. קודם שיתן לזקק יאמר צפה מלא):

הנני מוכן ומזומן להיום מצות עשה של צדקה כמו שכתוב בתורה פתוח תפתח את ידך לאחיק לעניך ולאביונך בארצך. והנני מניע את עצמי ממצות לא תעשה כמו שכתוב בתורה לא תאמין את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיק האביון (צ"ל צ"ל) וכוונתי ליתר שם י"ק ברוך בדחילו ורחימו על ידי ההוא סבור ועלם בשם כל ישראל: ולעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא ולאוקמא שכונתא מעפרא. ולהכריע את עצמי ואת כל העולם לכף זכות. והרני מכוון את עצמי לדעת הרי שמעון בן יוחאי ורי אלעזר בנו. ויותם בן עזיהו הקדושים. ולדעת הארי ז"ל ותלמודיו הקדושים. ולדעת הרי ישראל בעל שם טוב ותלמידיו המדושים: ויהי נועם וגו': (כתב נקלור של"ה עניני חפלה. וכיכ צסי' אור זרוע כשנותן לזקק יקח ספריטה ביד ימינו ויאמר) הרני מזמן את ידי ליתן פריטה זו או מעות זה לצדקה. לשם יחוד וכו': אני בצדקה אהיה פניך: צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו: כחכ בלקיטי חורס יספי. וכיכ צפונתה הקודש מורס בלנכס סצי' י"ב. ועיין שס כף אחת לוח י"א. וכיכ כנחל קדומים פ' מרומס צסס בלרזיל וכיכ צס' אור לריקיס תיקון הספלה. וכיכ צסנכ מוסר פרק כ' צסס בלרזיל. יוסר לתס לזקס כלל יוס לפחות פרוסס. ויתן כידו סימנית דוקא. וידו חסיס פשוטס כדמוס ן כשנותן בלזקס. ויכוון ליחד

הריני מוכן לקיים מצות פדיון בבור: לשם יחוד וכו': (סס לאחר הפדיון נוטל הססן את הסספ ומוליכו כידו על ראש הבן ואומר) זה תחת זה. זה הלוקח זה. זה מהול' על זה. ויכנס זה הבן להיום לתורה וליראת שמים. יהי רצון שבישם שנכנס לפדיון בן יכנס לתורה ולהופה ולמעשים טובים ונאמר אמין: (ונוטן הססן את ידו על ראש הבן ומנרכו): ישימך אלהים כאפרים ומנשה: יברכך ה' וישמרך: יאר ה' פניו אליך ויחנך: ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום: ה' שומריך ה' צלך על יד ימינך: כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יסיפו לך: ה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך:

תפלה לחתן לפני החופה.

(תפלה לחתן לפני החופה כי צפונתה הקודם. וכיכ צסי' סינצי'ן):

לשם יחוד וכו': הרני מוכן לישא אשה בקדושין. לקיים מצות בוראנו יתברך ליקח אשה בכתובה וקדושין. וזה הבנה לקיים מצות פרו ורבו וכל מצות עשה ולא תעשה הנלוות ומשבות מלכות אשה. והנה עשיתי הבא מדי. ואתה ברוב החסיד תטע אהבה ואהיה שלום וריעות בינינו. על דבר כבוד שמך. ותזכנו להיום מצות פריה ורביה וכל המצות הנמשכות. ותברכנו כבדנותיך. ותקיים בנו מקרא שכתוב. לא תאנה אליך רעה ונגע לא יסרב באהליך. והריני מוכן לקדשה בטבעת זו כדת משה וישראל ולהיותנו תחת חופה בזמן שבע ברכות. וקודם להן ברכת אירוסין. וידענו כי כל פרט ופרט רבו סודותיו ורמזיו. ובשר אנחנו ולא בינת אדם לנו. ויהי רצון מלפניך ה' אריא שתקבל מעשי המצות והברכות האלו. כאלו כיווננו בכל הכוונות הראיות לבזון ודרך כלל אנו סבוונים בכל. לתקן את שרש מצות אלו במקום עליון. לשם יחוד וכו': וברוב החסיד תשמרינו מכל חמא. ויהיו כל מעשינו לשם שמים. ובפרט בשבעת ימי המשתה. ולא יארע

לומר שם הוי"ה הקדוש . ויכוון כי רומז . דהיינו
יד הנותן כדמות ה' : וחמשה אלכפות סגורות
שמותיהן ספריטס ה' : והספריטס דמות ה' :
וחמשה אלכפות של פני או גבאי שהוא יד המקבל
ג' ה' : הכיון אל הירוף והי"ה : שהוא לירוף
אחד מן י"ב לירופי שם הוי"ה . וזהו סוד הכחוש
והי"ה מפעם ה' (שלוש) :

(במשפט) לוק על תהלים כח . וכיכ בלקט"ה
שם מדרש תלפיות . על כל דבר שלא
תכל . או שיזכה לנשים לדיקים . וכפרט
כליל טבילה ינדור לשם נשמת רבינו מאיר בעל
הגם ויתן לנדקס לפחות ח"י ג' ומי שיש לו ביכולת
יתן ח"י זהובים או יותר . או נרות לביהכ"נ .
ואח"כ יאמר זה כוונתו :

לשם נשמת אבותינו אבות העולם . ולשם
נשמת התנא ר' מאיר בעל הגם . לשם
יחוד וכו' . בשם כל ישראל : אלהא דמאיר
ענני . אלהא דמאיר ענני . אלהא דמאיר ענני .
דבוננו של עולם הריני נותן (סך פלוני) לצדקה .
(אן נרות לבית הכנסת) לשם נשמת אבותינו
אבות העולם . אברהם יצחק ויעקב . ולשם
נשמת התנא ר' מאיר בעל הגם . ולשם נשמת
כל הצדיקים והחסידים : יהי רצון מלפניך ה'
אלהינו ואלהי אבותינו כשם ששמעת את תפלתם
ועשית עמהם נסים ונפלאות נלוים ונסתרים ובשם
ששמעת את תפלת עבדך מאיר ועשית עמו נסים
ונפלאות והצלת אותם מכל צרה וצוקה והוצאתם
מאפלה לאורה . בן יהי גא' שעת רחמים ועת
רצון מלפניך שתעשה עמדי (פלוני בן פלוני)
ועם כל עמך בית ישראל נסים ונפלאות גלויים
ונסתרים ותצילנו מכל צרה וצוקה מעתה ועד
עולם . ה' צבאות וכו' ג' פסוקים :

(ומי שצריך לזה שאלה יפרוט בפיו כגון בענין
חולס וכיוצא יאמר) ובפרט שתשלח רפואה
שלימה לפב"ג וכו' : (או שיהיה אסור לכל
ובפרט בעיני שר פלוני) השי"ת ברחמיו יתנו
לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי
ומשודך עלי חוט של חן וכו' : (או שיצליחיהו
בעסק פלוני וירויח הרבה או שיצליחיהו מעליות

ויפר עצת המלשינים עליו בשם שהפר עצת
המן וכו' ולריך לנדור ולהחפול להשי"ת מיד כשנפשה
לו ענין זה . דהיינו אם חיו נגב לו ממון לריך
להדליק נרות או להפריש מצות ולהחפול טרם
שהולאם הנגב או קודם שמכר או נתן הנגב לאחר
והלך למרחקים וכדומה כי אח"כ לא יוכל ולא יזיק
טכיל . ובסי' שדי חמד מפרכת ארץ ישראל סעי' ז'
כי בשם סי' לב חיים ח"כ סי' ק"ס שלא לומר דרבי
מאיר אלא דמאיר עכ"ל) :

(ב' תהלים כמספט לוק . קודם כל מזה יאמר
תפלה זו הופתק מסי' שערי ציון וכו' . וכבר
ידעת מספרים הקדושים ובפרט מספר דרך חכמה
שדבר גדול הוא מאוד לומר כפה מלא קידס עשיית
מזה שעושה זה כדי לקיים רצון הבורא ולעשות
נחת רוח לפניו וכו' : ומדינורים כאלו בורא מלאך
קדוש וטוב מלמד סגורא פליו . וגם זה הוא
סמך ועזר לגרם הספרא אחרת ממנו בעת עשיית
אותה מזה . וסיוכל לעשותם יותר כלי פניות
ומחשבות זרות ונטהרת הלב . על כן אל יוקטן זה
כצני אדם וכו' : לשם יחוד וכו' . בשם כל
ישראל : הריני עושה מצוה זו לתקן את שורשה
במקום עליון בשיעור מומה בכל פרטיה ותיכונה
ודקדוקיה לעשות כוונת יוצרי שצוני לעשות
מצוה זו . ולתת נחת רוח ולהקים סוכת דוד
ולתהויר עמרה ליושנה . ולגרום שפע וברכה
רבה בכל העולמות . ולתקן כל הניצוצות שנפלו
תוך הקליפות בין על ידי ובין על ידי שאר עמך
ישראל . ולתקן כל התרי"ג מצות הבוללים במצוה
זו לגרום זיווג בארבע אותיות שם הקדוש .
ולזכך נפשי ורוחי ונשמתי שיהיו ראויים לעורר
מין תתאין על ידי מצוה זאת . ואל יעבב שום
חטא ועון והרהור רע את המצוה הזאת . ותעלה
לרצון לפני מי שצוה אותה לעורר אהבת דודים .
ובה' אותנו לחיים מצוה זאת בכל שלם וחשקות
גדול ובשמחה גדולה בלי שום פנויה ונסות רוח
ושום מהשבות זרות . ולעשותה בכל דקדוקיה
כפי דין תורתך הקדושה הכל כרצונך הטוב :

יהיו לרצון וגו' :
(כתב השליח דף קפ"ז . וכיכ כסי' חוללות חסי.
כשפותח הספר ללמוד בו יאמר הגני רצוה
ללמוד

ללמוד כדי שיביאנו תלמוד זה לידי מעשה .
ולדידי ידיעת התורה . והריני עושה לשם יהוד
וכו' . בשם כל ישראל :

(במדרש פנחס נסוק הספר סצ"י כ"א כתב
להתחזק וללמוד עם התלמידים כאלונו
ולהתפלל נכל פנחס) רבונו של עולם הצליחנו
בלימוד זה ובכל מה שאני לומד לבא על פשט
האמת בתחילת העיון. ותן לי לב הריף ונבון לחדד
את תלמודי ולהעמידם על כן האמת. וזכני להבנים
בלבם יראתך ועול תורתך שיהיו כל ימיהם
עוסקים בתורה לשמה ובמעשים טובים . ואל
יצא ממני תלמוד שאינו הגון . ותן לנו זכירה
טובה וקיימת ולב טוב . והערב דברי תורה
בפינו והצליחנו לבוא לתכלית הגון להיות הכמי

ברוך אתה ה' אשר בחרת בחכמים ובמשנתם .
אנא ה' ברחמך הרבים זכני להיות
ממצדיקי הרבים ולזכותם . ואזכה גם אנכי
עמהם ומהר נפש רוח ונשמה . ואזכה לראות
בנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצות באמת עד
ביאת גואל צדק ב"ב . ומה שחמאתי לפגוע
מחוכ ברחמך הרבים . והחזירני בתשובה
שלימה אמן סלה :

ת' ו' ש' ל' ב' ע'.

על הטוב יזכרו

הרה"ח המפואר מו"ה אפרים פישל הכהן פרייזלער הי"ו
והגתו האשה החשובה מרת ארל תחי' נכדת המחבר זצ"ל
שעזרו להוצאת הספר, לזכר נשמות הוריה

הרב החסיד מוה"ר אברהם יהודה בן הג"ר מאיר המחבר זצ"ל
והגתו מרת דבורה ב"ר אלתר שמואל זצ"ל
ובניהם, מררכי, עטיל, חיים צבי, יוטא, מאיר, יהושע
שנהרגו על קידוש השם ביום ב' סיון הי"ד

ולזכר נשמת בנם היקר
הב' הח' המופלג בתו"ש אברהם יהודה ז"ל ב"ר אפרים פישל הכהן הי"ו
שחל"ח ביום י"ב אדר ראשון תשכ"ז לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

לזכרון עולם

הרב החסיד מוה"ר שלמה בן הג"ר מאיר המחבר זצ"ל
והג' מרת רחל בה"ג רבי רוד זצ"ל וכל משפחתם
שנעק"ה ביום ב' סיון הי"ד ת.נ.צ.ב.ה.

יזכרו לטובה ולברכה

הרה"ח מו"ה משה יצחק הכהן פרייזלער הי"ו נכד המחבר זצ"ל
והגתו הח' מרת גיטל רבקה תחי', שנדבו להוצאת הספר
לזכר נשמת חמותו ואמה ע"ה מרת יוטא ב"ר מררכי ז"ל
נפטרה כ"ז סיון תשל"א ת.נ.צ.ב.ה.